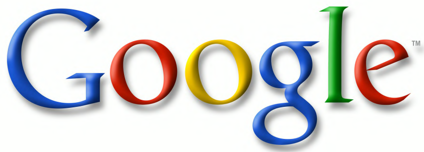
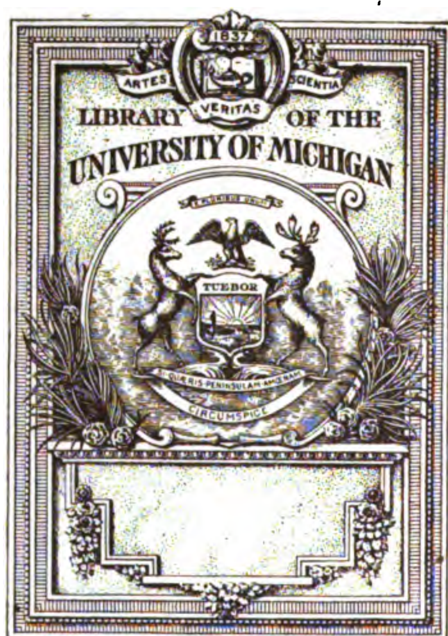

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN,

van het koningrijk der nederlanden

inhoudende een Verhael van de

MERKWAERDIGSTE GESCHIEDENISSEN,

die voorgevallen zyn, binnen den omtrek der

VEREENIGDE PROVINTIEN,

sederd het begin van 't Jaer

MDCCXLVII.

TWEDE DEELS TWEDE STUK.

1748.

TE AMSTELDAM,
By *F. HOUTTUYN*,
Boekverkooper op het Water, recht tegen over de Papen-Brug.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

JULY.

MDCCXLVIII.

Schoon wy in ons Voorverhael, nopens de Vredehandelingen te Aken, in ons voorgaende Stukje, genoodzaekt waren onze Leezers omtrent de Accessie des Spaenschen Konings, in onzekerheit te laten, kunnen wy hun thans echter melden dat het zyner Katholyke Majesteit eindelyk ook behaegd heeft het heilzame spoor der algemeene bevrediging in te slaen, luidende de Acte der Accessie tot de Voor-Verdragpunten, door den Spaenschen Minister den 28 der voorleden Maend geteekend, *als volgt:*

Wy Don *Jaques de Mazones de Lima y Soto Major*, Edelman der Kamer van zyne Katholyke Majesteit, Marschal de Camp zyner Armeen, en zyn Minister Plenipotentiaris by de Conferentien te *Aken*, verklaren, dat ofschoon de verscheide beweegoorzaken, welke zyne Katholyke Majesteit tot nog toe belet hebben te accederen tot de Preliminaire Artikelen, den 30. April laetstleden door de Ministers Plenipotentiarissen van zyne Allerchr. Majesteit, zyne *Britsche* Majesteit en de Heeren Staten Generael der *Vereenigde Nederlanden* geteekend, nog subsisteeren, zyne Katholyke Majesteit echter een duidelyke blyk willende geven van het oprecht verlangen, waermede Hy altoos bezield is, om de algemeene Rust hersteld te zien, accederen wy

uit naem' van zyne Katholyke Majesteit zonder eenige voorbehouding of uitzondering tot den ganschen inhoud der Præliminaire Artikelen, gelyk ook tot de Declaratie van den 21. May en tot die, den 31. derzelve maend door de bovengemelde Ministers geteekend, betrekkelyk tot het twede Artikel der Præliminaria, mitsdien de gemelde Declaratien aennemende in derzelver ganschen inhoud. Voorts verklaren wy dat de stilstand van Wapenen en alle soorten van Vyandlykheden, onder wat benaming, en om welke reden of oorzaek het zoude mogen wezen, te Land tusschen de Troupen van hooggedachte zyne Majesteit, en die van alle de Oorlogende Mogendheden, binnen den tyd van 3 weeken stand zal grypen, te rekenen van den dag dezer tegenwoordige Accessie, of eerder, is 't doenlyk, zoo zulks niet bereids stand gegrepen heeft; en ter Zee op den voet van het XVI Artikel der Voorverdragpunten. Voorts beloven wy in behoorlyke forme, binnen den tyd van zes weeken te zullen overleveren de Ratificatien zyner Katholyke Majesteit van de tegenwoordige Declaratie, die wy met onze hand geteekend, en waer op wy het Zegel onzer Wapenen doen drukken hebben. Gedaen te *Aken* den 28. Juny 1748.

Was geteekend,

J. M. DE LIMA, MARQUIS DE SOTO MAJOR.

Wy vinden oorbaer de Acte der Accessie van de Republiek Genua ook hier by te voegen, te meer vermits wy in ons voorgaende Stukje die Accessie met den vinger aengeroerd hebbende, zulks door een Drukfeil echter is achter gebleven, wordende op bladz. 428. reg. 7 gelezen *door de Ministers van Modena*, in plaetze van *door de Ministers van Genua en Modena.* De voornoemde Acte koomt hier op uit:

Wy

Wy Ondergesz., Minister Plenipotentiaris van de Doorluchtige Republiek *Genua* by de Conferentien te *Aken*, verklaren, dat de gemelde Doorluchtige Republiek niet dan den 18. May kennisse bekomen hebbende van de Præliminaire Artikelen, tusschen de Ministers Plenipotentiarissen van zyne *Allerchristelykste* Majesteit, zyne *Britsche* Majesteit en de Heeren Staten der *Vereenigde Nederlanden* den 30 April laetstleden in deze Stad *Aken* geteekend, mitsdien hare besluiten niet eerder had konnen nemen, dan dezelve gedaen heeft; doch niet te min, zoo veel het in haer is, willende medewerken tot de spoedige herstelling van den Vrede en de algemeene rust: wy uit naem van de gemelde Doorluchtige Republiek, uit krachte der Volmachten, waer mede wy voorzien zyn, zonder uitzondering of voorbehouding accederen tot den ganschen inhoud der Præliminaire Artikelen, die ons gecommuniceerd zyn, en dat wy ook accederen, tot de Declaratie van den 21. May, door de gemelde Ministers Plenipotentiarissen geteekend, ter verbetering van de feilen der datums en tot herstelling van de uitlatingen, vervat in het eerste Artikel der Præliminaria, en om meer uitgebreidheit te geven aen het twede der gem. Artikelen, gelyk ook aen de Declaratie den 31. May *door de gem. Ministers geteekend, betrekkelyk tot het 11. Artikel der Præliminaria; mitsdien de gemelde Declaratien aennemende in haren ganschen inhoud; Voorts* declareren wy, dat de stilstand van Wapenen en alle soorten van Vyandelykheden, onder wat benaming, en om welke reden of oorzaken het zoude mogen wezen, te land tusschen de Troupen van de Doorluchtige Republiek en die van alle de Oorlogende Mogendheden binnen den tyd van 3 weeken stand zal grypen, te rekenen van den dag dezer tegenwoordige Accessie, of eerder, is 't doenlyk, zoo zulks niet bereids stand gegrepen heeft, en ter Zee op den voet van 't XVI. Art. der Præliminaria. Wy beloven in behoorlyke forme binnen den tyd van een maend te zullen overleveren de Ratificatien van de Doorluchtige Republiek van de tegenwoordige Declaratie, die wy met onze hand geteekend en waer op wy het Zegel onzer Wa-

penen doen drukken hebben. Gedaen te *Aken* den 28. Juny 1748.

(Was geteekend)

(L S.) E. M. Marquis Doria.

De Acte van Admissie en Acceptatie, ten verzoeke der voorschr. Republiek, door de Ministers Plenipotentiarissen hunner Hoog-Mogenden, hier op gegeven, was van dezen inhoud:

Wy ondergeschreve Ministers Plenipotentiarissen van Hunne Hoog Mogenden, de Heeren Staten der *Vereënigde Nederlanden* by de Conferentien van *Aken*, verklaren, dat de Hr. Marquis *Doria*, Minister Plenipotentiaris van de Doorluchtige Republiek *Genua* by de Conferentien te *Aken*, heden by een Acte, door hem uit krachte zyner Volmachten geteekend, verklaerd hebbende, dat hy, uit naem' van de Doorluchtige Republiek *Genua*, zuiver en eenvoudig en in de beste form mogelyk, accedeert tot de Præliminaire Artikelen van den Vrede, tot het separaet en geheim Artikel, tot de Acte ter staking van de Vyandelykheden, alles door ons geteekend in deze Stad *Aken* den 30. van de maend April, gelyk ook door de Heeren Plenipotentiarissen van zyne *Britsche* Majesteit en zyne *Allerchristelykste* Majesteit, en tot de Declaratie, mede door ons en de gezegde Ministers den 21. van de maend May geteekend, ter verbetering van de feilen der datums en de uitlatingen, vervat in 't eerste Artikel der Præliminaria, en om meer uitgebreidheit te geven aen het twede Artikel, gelyk ook aen de Declaratie van den 31. May, door ons en de gezegde Ministers geteekend, betrekkelyk tot het II. Artikel der Præliminaria, en alles aennemende in zyne gansche form en teneur, zonder eenige uitzondering en op de eenvoudigste wyze mogelyk; hebben Wy uit naem' en op 't gezag van Hunne

ne Hoog-Mogenden, de gezegde Doorluchtige Republiek *Genua* geadmitteerd, geadjungeerd en geassocieerd, gelyk wy haer by de tegenwoordige Acte ganschelyk en ten vollen admitteren, adjungeren en associeren tot de gezegde Præliminaria, hier boven geinsereerd, en tot de Declaratien, welke daer toe betrekking hebben; belovende uit krachte van 't zelve gezag, dat Hunne Hoog Mogenden jegens de gezegde Doorluchtige Republiek *Genua* ten vollen zullen nakomen en vervullen, alle de voorwaerden in de gezegde Præliminaire Actens vervat en uitgedrukt. In kennis van welk wy aen den Hr. Marquis *Doria* de tegenwoordige Acte van Acceptie, door ons geteekend, ter hand hebben gesteld, en daer op het Zegel onzer Wapenen gedrukt, van welke Acte wy beloven hem de Ratificatie van hunne Hoog Mogenden in goede form binnen den tyd van een maend te leveren. Gedaen te *Aken* den 28. Juny 1748.

(*waren geteekend*)

(L. S.) G. A. Hasselaer. (L. S.) J. V. Borsselen.

(L. S.) O. Z. van Haren.

De Declaratien van den 21. en 31. May laetstleden, waer van zoo in de bovenstaende Acte van Admissie hunner Hoog Mogenden, als in die van Accessie der Ministers van Spanje en Genua gewag gemaekt word, verdienen beide door ons ook te boek gesteld te worden. De eerste was van den volgenden inhoud:

Wy ondergeschrevene Ministers Plenipotentiarissen van hunne *Allerchristelyke* en *Groot Brittannische* Majesteiten en van de Heeren *Staten Generael* der *Vereenigde Nederlanden*, verklaren, dat wy gezien hebbende, dat Art. I. der Vredens Præliminaria, door ons geteekend den 30. April laetstleden, in de volgende bewoordingen is vervat:

De Tractaten van Westphalen; *van* Breda *in* 1667; *van*

van Madrid, *tusschen de Kroonen van* Spanje *en* Engeland, *in* 1670; *van* Ryswyk; *van* Utrecht *en van* Baden, *in* 1713, *en van de* Quadruple-Alliantie, *geteekend te* Londen *den* 2 *Augustus* 1718, *zullen tot een basis voor de tegenwoordige Præliminaria verstrekken, en worden vernieuwd in allen hunnen inhoud, uitgezonderd alleenlyk de Artikelen, waeromtrent reeds eenige verandering gemaekt is, of by de tegenwoordige Præliminaria gemaekt zal worden.*

Zyn wy overeengekomen, dat aldus in de vier instrumenten der Præliminaire Artikelen geschreven is door den misslag en het toedoen van den afschryver, en dat zulks op de volgende wyze moet verbeterd worden: *De Tractaten van* Westphalen; *de twee Tractaten van* Madrid, *tusschen de Hoven van* Spanje *en* Engeland, *het eerste van den* 23 *Mey* 1667, *en het tweede van den* 18 *July* 1670; *van* Nimwegen, *van* Ryswyk, *van* Utrecht, *van* Baden *in* 1714; *van de* Triple Alliantie, *gesloten in* 's Gravenhage, *den* 4 *January* 1717; *van de* Quadruple-Alliantie, *geteekend te* Londen, *den* 2 *Augustus* 1718, *en het Tractaet van* Weenen, *den* 18 *November* 1738, *zullen* enz

Wy verklaren daerenboven, dat Art. II. vervat zynde in deze bewoordingen; *Men zal van weerskanten wedergeven alle de Conquesten, die sederd het begin van den tegenwoordigen Oorlog zoo in* Europa *als in de* Oost *en* West Indiën *gemaekt zyn*, wy zyn overeengekomen, dat om meer naeukeurigheit, het zelve in de volgende bewoordingen worde opgesteld; *Men zal van weerskanten wedergeven alle de Conquesten, die gemaekt zyn, of zouden mogen gemaekt wezen sederd het begin van den tegenwoordigen oorlog tot op den algemeenen vrede, zoo in* Europa, *als in de* Oost- *en* West-Indiën, *uitgezonderd die gene, waervan in de Præliminaire Artiken, door ons geteekend den* 30 *April van dezen jare, anders geaisponeerd is.*

Ten oirkonde dezes hebben wy de tegenwoordige Declaratie geteekend, die dienen en valideren moet als of de twee gem. Artikelen van woord tot woord aldus in de Præliminaria ingelascht en verbeterd waren, waervan een afzonderlyke en *in formâ* opgestelde Ratificatie zal gegeven

wor-

worden binnen den tyd van drie weeken, vastgesteld by de algemeene Ratificatie der Præliminaire Artikelen, en hebben wy deze tegenwoordige Declaratie met onze eigene Zegels bezegeld. *Gedaen te Aken, den* 21 *May* 1748.

(L. S.) *St. Severin d'Arragon.* (L. S.) *Sandwich*
(L S) *W. Bentink* (L S) *F. H. van Wassenaer.*
(L. S.) *G. A Hasselaer* (L. S.) *O. Z. van Haren.*

De twede luidde aldus:

Wy ondergeschrevene Ministers Plenipotentiarissen van hunne Hoog Mogenden de Heeren Staten Generael der *Vereenigde Nederlanden* by de Conferentien te *Aken*, verklaren, dat by de Interpretatie, zoo door ons, als de Ministers van zyne *Allerchr.* Majesteit en zyne *Britsche* Majesteit den 21. dezer Maend op het twede der Præliminaire Artikelen van den 30. April gedaen, uitdrukkelyk word te kennen gegeven „ dat men van weerskanten te rug zal geven alle de Conquesten, die zoo in *Europa* als de *Oost-* en *West-Indiën* federd het begin van den tegenwoordigen Oorlog tot den tyd van den algemeenen Vrede gemaekt zyn of nog zullen konnen gemaekt worden, gereserveerd 't gunt, waer van door de *gemelde Præliminaire Artikelen door ons den 30. April van het tegenwoordige jaer geteekend, anders is gedis*poneerd. Wy verstaen, dat alle de gezegde Conquesten terug gegeven zullen worden, in den staet, waerin zy zich op den gemelden dag, den 30. April, bevonden, gelyk in het twede Artikel van 't Origineel der Præliminaria gezegd is. In kennisse van 't welke wy deze tegenwoordige Declaratie geteekend hebben, waervan wy de Ratificatie van wegens hunne Hoog Mogenden in goede form binnen den tyd van 3 weeken, te rekenen van heden af aen, beloven te leveren; en op welke wy het Zegel onzer Wapenen hebben doen drukken. Gedaen te *Aken* den 31 May 1748

(geteekend)

W Bentink. *F H. V Wassenaer.*
G. Hasselaer. *O Z. van Haren.*

Vervolgens is op den 8. dezer Maend July, ook de volgende Declaratie geteekend door den Franschen Minister en die der beide Zee-Mogendheden.

Wy ondergeteekende Ministers Plenipotentiarissen van zyne *Aller Chr. Maj.*, zyne *Groot-Brittannische Maj.*, en de *Staten Generael der Vereenigde Nederlanden*, by de Conferentien van *Aken*, verklaren, dat sederd den 30 April laetstleden, dag, op welken de Præliminaire Artikelen door ons in deze Stad *Aken* geteekend zyn, geene bevelen naer de *Oost*- en *West-Indiën* zyn gezonden, tot het demolieren noch destrueren van eenige der Conquesten, van weerskanten in de gezegde *Oost*- en *West-Indiën* gemaekt, noch om iets te doen, strydig met den zin en inhoud van het twede Artikel der Præliminaria, en van de Declaratien van den 21 en 31 May laetstleden, ingevolge van 't welk wy overeengekomen zyn, dat alle de Conquesten, die voor den gemelden dag van den 30 April gemaekt zyn, of sederd gemaekt zouden hebben konnen worden, terug zullen worden gegeven, te weten, die in de *West-Indien* in den staet, waer in zy 6 weeken na den 30 April waren, en die, welke in de *Oost-Indiën* gemaekt zyn, of gemaekt zouden hebben konnen worden, in den staet, waer in zy den 30 October, den dag der expiratie van de 6 maenden, te rekenen van den dag der teekening van de gezegde Præliminaria, zullen zyn.

Voorts, dewyl men zich by 't zestiende Artikel der Præliminaria gedraegt naer 't derde Artikel der Conventie tot den Stilstand van Wapenen, tusschen zyne *Allerchr.* en zyne *Groot-Brittannische* Majesteiten den 19 Augustus 1712 gearresteerd, en desniettegenstaende de Vyandelykheden mogelyk niet gestaekt zyn by de exspiratie der 6 weeken, te rekenen van den dag der teekening van de Præliminaria, zoo in de Middelandsche als Noord-Zee tot aen Kaep *St. Vincent*, en van die Kaep tot de Linie; zyn Wy overeengekomen, dat men van weerskanten binnen den tyd van 2 maenden Commissarissen met genoegsame Volmachten benoeme, ten einde te *St. Malo*, of in zoodanige andere

dere Plaets, als zyne *Aller-Chr. Maj*, zyne *Groot-Brittannische Maj.*, en de *Heeren Staten der Vereenigde Nederlanden* overeen zullen komen, te vergaderen, om te ordonneren over de wederzyds teruggave of Indemnisatie der Pryzen, die zoo in de Middelandsche-als Noord-Zee tot aen Kaep *St. Vincent* en van die tot aen de Linie sederd den termyn van 6 weeken, te rekenen van den dag der teekening van de Præliminaria, gemaekt zouden konnen zyn. In kennisse van 't welk Wy ondergeschreve Ministers Plenipotentiarissen van zyne *Aller-Chr. Maj.*, zyne *Groot-Brittannische Maj.*, en de *Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden* by de Conferentien van *Aken*, deze tegenwoordige Declaratie geteekend, 'er het Zegel onzer Wapenen op hebben doen drukken, en van welke wy beloven de Ratificatien in goede forme binnen den tyd van een maend te zullen leveren.

Gedaen te *Aken* den 8 July 1748.

(was geteekend)

St. Severin d'Arragon.	*Sandwich.*
G. A. Hasselaer.	*van Borssele.*
O. Z. van Haren.	

Dus zien wy den grondslag van den algemeenen en door het algemeen zoo lang gewenschten Vrede gelegd, waer op wy niet zonder reden meenen hoop te mogen bouwen dat dit voortreffelyk Gesticht, voor het verloop van weinige maenden, zyn volle beslag zal erlangen, waer toe wy ernstiglyk bidden dat het den Vredelievenden Bouwheer' van Hemel en Aerde behage eene behulpzame hand te leenen.

GELDERLAND.

ARNHEM.

ARNHEM. Op den laetsten Kwartiersdag, in den voorleden Maend alhier gehouden, werd besloten dat, alle Inwoonders dezes Kwartiers voortaen billyk even zware lasten zouden dragen, en in 't byzonder WAGENINGEN, waer de Burgers voorheen, even als de Buitenlieden, met de Pachteren voor 5, 6 of 7 Guldens voor een geheel jaer plagten te accorderen, en buiten die, geene lasten droegen. Dit besluit dan poogde men in het begin dezer Maend ter uitvoer te brengen; doch vond zoo veel tegenstands dat men genoodzaekt werd de zaek op den ouden voet te laten blyven. Die van *Harderwyk* hardebolden nog erger, en verklaerden buiten den 50. Penning, dien zy betuigden hun zwaer genoeg te vallen, geen verdere lasten te willen dragen, toonende verder zoo dreigend een gelaet dat de Heeren, die de Verpachting doen zouden, oorbaer vonden zich by behulpzaemheit des nachts te verdonkeren.

De zaken in deze gesteltenis zich bevindende, en 't onwillig misnoegen zoo wel als de misnoegde onwilligheit ondertusschen niet nalatende hier en daer kwaed zaed te strooien, begon zulks dermaten op te komen dat, tot verhoeding van verdere wasdom of worteling, de hooge Regeering noodig oordeelde deze Publicatie te laten doen:

DE

DE STATEN des Quartiers van Veluwen, allen den genen, die deze voorkomen zal, Saluit; Doen te weten, Alzoo Wy uit het Rapport door d'ordinaris Gedeputeerden dezes Quartiers, in onze Vergadering op huiden gedaen, hebben vernomen, dat ter occasie van 't doen der Verpachtingen van de Generale Middelen van Consumptie, mitsgaders het Hoofd en Haerdsteede geld agtervolgens onze Resolutien van den 19 April en 26. Junius beide laestleden gedaen, op verscheide Plaetzen door d'Ingezetenen bewegingen waren onstaen, waer door Zy Gedeputeerden eindelyk waren genoodzaekt geworden gemelde Verpachtingen by provisie te staken; Dat zy Gedeputeerden deze zake en manier van handelen considererende van de uiterste importantie, waer van het welwezen van dezes Quartiers Finantien, die niet zonder grooten ondienst van den Lande in deze bekommerlyke tyden konnen stilstaen, ten hoogsten was dependerende, noodig en dienstig geoordeeld hadden, aenstonds daer van mede aen zyne Doorluchtigste *Hoogheit* den Heere *Prinse van Oranje en Nassau* enz. enz. enz. *Erfstadhouder, Kapitein en Admirael Generael* van dezen *Furstendomme* en *Graefschap* door eenige Gecommitteerden uit derzelver midden kennisse te geven, en zyn *Hoogheits* Hoog-wys Advies en *goedvinden in te nemen, met verzoek* dat Wy daer omtrent zoodanig zouden willen disponeeren, als Wy ten dienste van den Lande in 't generael, en dezen Quartiere in 't particulier zouden oordeelen en vermeenen te behooren; ZOO IS 'T, dat Wy het gunt voorschreve is in aendachtige overweginge genomen hebbende, zonder aen den eenen kant in 't geheel af te gaen van de gronden van dezes Quartiers Finantien, tot nog toe met zoo veel gematigdheit en succes, niet buiten merkelyke avantage van de Inwoonderen, geheven, en aen de andere zyde om alle ongenoegen van verscheidene In en Opgezetenen in deze tyds omstandigheit weg te nemen, zoowel als om aen de tegenstrydige Interessen tusschen de respective In en Opgezetenen te gemoet te komen, en dit zo na doenlyk te concilieeren; hebben goedgevonden, na præallabele inneming van het Hoog-wys Advies en met voorkennisse en goedvinden van Hooggedachte zyne *Hoogheit* Onzen Heer *Erfstadhouder*, gelyk Wy goedvinden ARNHEM.

ARNHEM. vinden by deze; Dat wel voor dit loopende Jaer dezelve middelen, zoo als die by de vooraengetogene Resolutie van den 19. April laetstleden zyn gearresteerd, zullen worden gevorderd, gelyk ook het Monopolie op den Brandewyn en alle gebrande wateren, 't geen zelfs tot een speciael onderpand voor d' onlangs genegotieerde Penningen is gesteld, op den ouden voet, zoo als 't zelve reeds is en verders in dezen loopenden Jare weder, als van te voren, moet worden verpacht, zal verblyven; edog dat ten aenzien van 't Hoofd en Haerdstede geld, die twee middelen voor dit jaer niet hooger zullen worden betaeld, als in den afgeloopenen jare 1747. is geschied, te weten voor ieder Hoofd zestien stuivers, en die twee duizend guldens of daer boven bezitten twee en dertig stuivers; en voor ieder Haerdstede eene gulden tien stuivers; wordende in zoo verre de vooraengetogene Resolutie van den 19. April jongstleden by deze gealtereerd.

Dat ten anderen al mede voor het loopende jaer, 's Quartiers Resolutie van den 5 May 1708., waer by het aen de Pachteren gepermitteerd is, om over de middelen van Consumptie met de In en Opgezetenen te mogen accorderen, zal stand grypen, en zulks met betrekking zoo wel tot de respective Steden, als 't platte Land; zodanig echter, dat om in dezen zoo veel mogelyk d'egaliteit t'observeren, alle In en Opgezetenen, welke met de Pachteren geen accoorden mochten willen of konnen maken maer den vollen Impost by aengevinge komen te betalen, insgelyks voor dit loopende jaer zullen konnen volstaen den enkelden Impost, zonder de gearresteerde halve verhooging, te voldoen.

Hebbende wy dien onverminderd vastgesteld, om inmiddels ten allerspoedigsten door Gecommitteerden, uit Onzer midden met en nevens d'Ordinaris Gedeputeerden, te laten examineren en t'overleggen (de Pachten en Middelen van Consumptien afgeschaft wordende) welke aequipollente Middelen in plaetze van dien tot minder last van de In en Opgezetenen, en tot meerder of ten minsten egael voordeel van den Quartiere uitgevonden zouden konnen worden; met verklaringe en vaste verzekeringe, dat wy niet alleen alle oplettendheit hier op zullen geven, maer dat 't ook aen Ons ten

ten uiterften aengenaem zal zyn, indien wy iets van die natuur zullen konnen uitvinden, 't welk met de constitutie van Ons Quartier en d'In en Opgezetenen van dien, maer eenigszins zullen vinden over een te koomen, in welken gevalle Wy geen moment zullen laten voorbygaen, om 't zelve, na dat wy daer over alvorens het Hoog-Wys Advies en goedvinden van meer hooggedachte zyne Doorluchtigfte *Hoogheit* zullen hebben verzocht en bekomen, vast te stellen en te arresteren, om 't zelve na exspiratie van 't tegenswoordige Pachtjaer werkstellig te maken; zynde wy in dat rechtmatig vertrouwen en in die vaste verwachting, dat alle de Ingezetenen met bedaerdheit zullen afwagten, wat dispositien daer omtrent met goedvinden van zyne Doorluchtigste *Hoogheit* by Ons gemaekt zullen wezen, zonder ondertusschen door ongepermitteerde opschuddingen of bewegingen, veel min feitelyke ondernemingen d'invordering van de Generale en andere Middelen te stremmen, en 't Quartier alzoo te frustreren van zoo een notabel Fonds, waer uit de lasten van 't gemeene Land worden gevonden, en voor al de Militie betaeld, welkers betaling manquerende niet anders als ruineuse gevolgen kan naer zich slepen, en d'uiterste confusie zoude moeten veroorzaken. ARN-HEM.

Vermanende over zulks allen In en Opgezetenen dezes *Quartiers op 't instantelykste* en voor zoo veel noodig serieuselyk gelast, zich naer het goedvinden van meer Hooggemelde zyne *Hoogheit* en deze onze Resolutie punctuelyk te gedragen, by pœne dat die gene, welke zich niet mochten ontzien hier tegens aen te gaen, als onwaerdige en ongehoorzame Ingezetenen zullen worden gehandeld en daer tegens zoodanig geprocedeerd, als men in goede Justitie zal oordeelen en bevinden te behooren. enz.

De gemoederen hier door tot bedaren gebracht, werd op den Landdag, vervolgens hier gehouden, en den 20 dezer gescheiden, besloten de Pachten niet alleen te bevestigen, maer die zelfs te *Harderwyk* en elders te vernieuwen; zynde, ten einde der zake klem by

te

te zetten, reeds eenige Regimenten in dezen Kwartiere aengekomen.

HOLLAND.

KLUNDERT.

KLUNDERT. Den 27 der voorleden Maend zyn de Bruggen en Trasbakken, waer van wy in ons voorgaende Stukje, bladz. 433. gesproken hebben, aenbesteed.

Den 10 dezer had men hier een vreeslyk onweder van Donder en Blikfem, vergezeld van een' zwaren slagregen, waer door het Koorn voor het grootste gedeelte tegens den grond gebeukt was.

DELF.

DELF. Den 23 der vorige Maend was alhier, in den Ouderdom van ruim 73 jaren, overleden de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Francois Nikolaes van den Born*, in zyn leven Raed en Oud-Burgermeester dezer Stad.

'S GRAVENHAGE.

'S GRAVENHAGE. Hoe euvel het verfoeilyke wangedrag, door de hollende Muit- en Plonderzucht in den voorleden Maend in deze Stad gehouden, by het Hof van Holland is opgenomen, blykt uit de Sententie, door het zelve uitgesproken tegens eenen DIRK FRERKING, en van dezen inhoud:

Alzoo *Dirk Frerking*, oud vier en twintig Jaren, geboren en woonende alhier in den Hage, tegenwoordig gevangen op de Voorpoorte van het Hof van Holland, den-

denzelven Hove buiten pyn en banden van yzer bekend heeft, dat hy Gevangen op Dingsdag avond, zynde geweest den 18 Juny laetstleden, op het hooren slaen van den trom, is gegaen naer de Veerkaei, en aldaer gekomen zynde tot voor het huis met den hartsteenen gevel, gezien heeft, dat 'er toen nog geen Menschen op de Veerkaei waren, maer dat alleen eenig gemeen Volk stond op de Brug over de Bierstraet, en dat de Burgery stond aen de zyde van den Bakker en van den Verwer op de Veerkaei geschaerd in een linie; dat hy Gevangen de Veerkaei opgaende naer het Huis van den Pachter *van Spyk*, door het gemeene Volk, dat op de voornoemde Brug stond, is gevolgd, wanneer de Burgery is toegeschooten om dat Volk staende te houden en te keeren, hebbende de Burgery als toen op dat Volk, waer van hy Gevangen de voorste was, geschooten; dat hy Gevangen, die niet voorwaerts noch achterwaerts kon, zich heeft begeven naer de Waterkant onder een' Boom, en van daer de Waterkant langs, by het te rug dryven van de Burgery, is geavanceerd tot voor het Huis van den *Haegsmit*, alwaer hy Gevangen omtrent een quartier uurs is blyven staen, voorgevende, dat hy door het schieten van de *Burgery op het Volk*, niet verder *konde koomen; dat hy* Gevangen daer staende, door zyn Broeder, die aen de overzyde van de Veerkaei lag uit een Venster van het Huis van zyn' Baes, is geroepen om daer mede in Huis te komen, dat hy zich in het voorsz. Huis by zyn' Broeder heeft begeven, en aldaer boven uit het Venster is gaen leggen; dat hy Gevangen daer na, naer beneden gegaen zynde, gezien heeft, dat de Burgery toen wederom opmarcheerde naer het Huis van *van Spyk*, doch door het Volk weder werd weggedreven.

'S GRAVENHAGE.

Dat hy Gevangen op dien dag, wanneer het Huis van den Collecteur van den Pachter *Franken* is geplunderd, des 's morgens omtrent half tien uuren is gegaen uit het Huis van zyn Moeder, en gekomen zynde in de Boekhorstraet, veel Volk heeft zien loopen naer de Beestenmarkt, dat hy zich mede derwaert heeft begeven, en,

'S GRAVENHAGE.

daer komende, gezien dat het Volk bezig was met het voorsz. Huis te plunderen; dat hy Gevangen toen is gaen staen over het gemelde Huis, eerst op de Straet, en naderhand op een Bank, en dat hy Gevangen daer staende gezien heeft, dat eenige Jongens de Goederen plunderden en ruineerden, en dat op dien tyd geen andere Manspersonen in het voorsz. Huis waren, als een.

Dat hy Gevangen in zeker Huis daer omtrent staende gegaen zynde, zeker Persoon aldaer tegens hem gezegd heeft, ziet doch dat je de Meyd haer Goed krygt; dat hy Gevangen daer op is gegaen in het geplunderde Huis, en bevonden heeft, dat drie Personen een groote Kist sleepten in de Gang van het geplunderde Huis naer voren toe; dat hy Gevangen de handen aen die Kist mede heeft geslagen, en dezelve heeft helpen slepen uit het geplunderde Huis tot aen het voornoemde Huis waer in hy geweest was; dat hy Gevangen, wanneer hy is gekomen uit het voorschreve geplunderde Huis, Bloed heeft gehad aen zyn Hand, en zyn neusdoek om zyn Hand heeft geslagen, en dat hy dat Bloed aen zyn Hand zoude hebben gekregen door het uitslepen van een Koffer, dat hy Gevangen toen daer van daen is gegaen, en omtrent een quartier uurs noch is blyven staen digt by het gemelde Huis, en omtrent half twaelf uuren van daer naer zyn Huis is gegaen.

Dat hy Gevangen verder op dien Woensdag 's avonds om negen uuren, in het gaen naer Huis toe, op het zien loopen van het Volk, zich heeft begeven naer het Huis van den Pachter *van Veen*, alwaer eenige Jongens bezig waren met de Glazen in te gooien, dat toen een Jongen hem Gevangen bracht een stuk van een Pael van een Steiger, zeggende, waerom gooit gy niet? Dat hy Gevangen daer op antwoordde, het is myn beurt nog niet, en het gemelde Hout gegooid heeft tegens den Gevel van het zelve Huis aen, dat toen zeker Persoon een Plank heeft gebroken van het gemelde Steiger, en daer mede eenige Ramen heeft aen stukken geslagen, en daer op aen den Gevangen heeft gezegd, nu is het uw beurt. Dat hy Gevangen daer op wat te rug is gegaen, en dat toen tegen hem gezegd werd, hy durfd

niet

niet om dat'ereen Kraeier in zyn Huis woont. Dat hy, Gevangen op dat zeggen weder is genaderd voor het voorschreve Huis, zyn Jas heeft afgedaen, en op Straet heeft neergelegd, de voorschreve Plank genomen, en daer mede drie of vier slagen op de Deur gegeven heeft, dat de Deur daer na door een ander die de Plank opnam, aen stukken is geslagen, en dat daer op zes Personen, waer van hy Gevangen een was, in Huis zyn gesprongen, dat zy in het Voorhuis zynde gekomen, een van hun hebben opgelicht, die de Klok, die daer hong, afnam, en dezelve in het Water gooide; dat hy Gevangen toen is gegaen op de Kelderkamer, en daer eenige Stoelen met Kussens heeft uit het Venster gegooid, terwyl de andere mede bezig waren het Goed boven en onder uit het Venster te gooien; dat hy Gevangen daer na is gegaen naer boven, en aldaer ook eenige Stoelen uit het Venster heeft gegooid; dat hy is gekomen op de Achterkamer, alwaer men bezig was met een Kas open te breken, dat daer op ook stonden twee Kleerkassen, uit een van dewelke hy Gevangen een Japon heeft genomen, dien hy op den Vloer van de Kamer nedergegooid heeft, dat hy ook van een Tafel heeft opgenomen een klein Spiegeltje, waer uit het Glas viel, en waer van hy de *Lyst* op *straet heeft* weggegooid; dat hy gevangen van die Achterkamer is gegaen op den Zolder, alwaer eenig Porcelein stond, het geen de andere wilden deelen, doch dat hy heeft gezegd, *als je komt om te plunderen moet je niet stelen*; dat hy Gevangen daer opgenomen heeft een half douzyn Borden, en dezelve op Straet heeft geworpen; dat hy toen naer beneden is gegaen in de Kelder, en van daer heeft genoomen eerst een, en naderhand twee Flessen Wyn, welke laetste hy mede heeft helpen uitdrinken.

'S GRAVENHAGE.

Alle het welke zynde zaken van zeer kwade en dangereuse gevolgen, strekkende tot storinge van de publieke rust, importerende openbaer geweld, en waer door de Hoogheit en de Authoriteit van de Wettige Regeringe dezer Landen op het hoogste is gelædeerd, die in een Land van Justitie niet kunnen worden geleden, maer

'S GRAVENHAGE.

anderen ten exempel op het rigoureuste behooren gestraft te worden

ZOO IS 'T, dat het voorschreve Hof met rype deliberatie van Rade doorgezien en overwogen hebbende al het geen ter materie is dienende, doende recht in den naem' en van wegen de Hooge Overigheit en Graeflykheit van Holland, Zeeland en Vriesland, den voornoemden Gevangen gecondemneerd heeft, en condemneerd hem mits deze, om gebracht te worden ter plaetze, waer men gewoon is criminele Justitie te doen, en aldaer met de koorde gestraft te worden dat 'er de dood na volgt, en condemneerd hem Gevangen in de Kosten en Misen van Justitie, tot taxatie en moderatie van den voorschreven Hove.

Gedaen in den Hage by de Heeren en Mrs. *J. de Mauregnault*, Præsident, *P. Moris*, *P. Graefland*, *J. Iman Cau*, Heer van Dussen, Muilkerken en Gienhoven, *A. van der Mieden*, *C. Vitriarius*, *J. D. van Slingeland*, *D. Beukelaer*, *P. Meerman*, *W. Slicher*, *J. A. van Wassenaer*, Heer van Hazerswoude, en *Samuel Gilles*, Raedsluiden van Holland, en geprononcieerd den 1 July 1748.

Onder stond.

In kennisse van My,
Geteekend,

R. v. Bleiswyk 1748.

Na dat, volgens het Plakaet der Staten van Holland en West-Vriesland, den 26 der voorleden Maend gepubliceerd, en in ons vorige stukje bladz. 467. te vinden, de Pachten in deze Provintie afgeschaft waren, hebben hunne Ed. Gr. Mogenden, ten einde het gemis van zoo aenzienlyk een tak van Finantie, voor dezen Lande, door eenen nieuwen steun te boeten, tot dien tyd toe dat een ander goed en nut-

nuttig middel zal uitgevonden wezen, den 6 de zer het volgende Raport in overweging genomen en besloten het zelve alomme naer de Steden af te zenden: 's GRAVENHAGE.

De Raedpensionaris heeft ter Vergadering geraporteerd, dat de Heeren van de Ridderschap en verdere hunner Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de zaken van Finantie, in gevolge en ter voldoeninge van der zelver Resolutie commissoriael van den 25 Juny laetstleden met en benevens de Heeren Gecommitteerde Raden in de beide Kwartieren, hebben geëxamineerd en overwogen, hoedanige andere Middelen, in plaets der afgeschafte Pachten, zouden konnen uitgevonden, ingevoerd en geintroduceerd worden, en daer toe onder anderen in consideratie genomen het formeren van een Hoofdgeld.

Dat zyne Hoogheit de Heer Prinse van Oranje en Nassau, volgens deszelfs gewoonen en loffelyken iever en attentie voor 's Lands dienst, en in het byzonder voor 's Lands Finantie, die door het afschaffen der Pachten in hoogen nood is gebracht, het Besoigne met deszelfs hooge presentie vereerd, en daer by geassisteerd, mitsgaders de Leden van dien van deszelfs hoogwyze consideratien en advies gediend hebbende, aen de Heeren hunner Edele Groot Mogendens Gecommitteerden voorgedragen, en aen derzelver overwegingen gegeven hadde, dat, nademael het important gemis, het geen 's Lands Finantie door het afschaffen der Pachten komt te lyden, niet lange kan worden ontbeerd, zonder te vallen in de uiterste confusie en verwarringe, en met geen mogelykheit de andere Middelen, die zouden mogen uitgevonden worden, om tot remplacement van de afgeschafte Pachten te dienen, zoo spoedig konnen worden geintroduceerd en in train gebracht, als noodig zoude zyn om die gevreesde confusie en verwarringe te voorkomen, by provisie, en tot dat andere Middelen zullen uitgevonden, geintroduceerd en in train gebracht wezen, waer aen by continuatie onophoudelyk behoord gearbeid te worden, Burgermeesters van de respective Steden, mitsgaders Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, behoo-

'S GRAVENHAGE.

ren te worden aengeslagen met het import van het geen hunne respective Steden, Districten en Dorpen in de verpachte gemeene Middelen over het laetst voorgaende jaer 1747, aen het Gemeene Land hebben gecontribueerd, daer onder begrepen de tiende verhooging en de rantsoenen, die het Gemeene Land van de verpachte gemeene Middelen heeft genoten, en nog een zekere somme voor onkosten, die ter dezer zake zullen vallen, te samen genomen op tien millioenen guldens in het jaer, die in zekere quotes over de respective Steden, Districten en Dorpen behooren te worden verdeeld, naer proportie van het geen ieder Stad, District of Dorp in de verpachte gemeene Middelen heeft gecontribueerd, volgens een verdeelinge daer van te maken op den voet van de generale quotes of aengeslagen, zoo veel als die bedragen in de voorschreve tien millioenen guldens, over de Hoofd-Comptoiren, en derzelver onderhoorige Districten, volgens de Lyst aen het einde dezes geinsereerd.

Dat Burgermeesters van de respective Steden, en Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, behooren te worden belast met de *verantwoording* van eens ieders aenslag of quote aen het Gemeene Land, in zulker voegen, dat maendelyks, ingaende met den eersten July dezes jaers, door hen een gerecht twaelfde deel van dien aen het Gemeene Lands Comptoir, waer onder zy respectivelyk ressorteeren, overgebracht en gefurneerd worde: en dat zy daerentegens behooren te worden geauthoriseerd, om eens ieders aenslag of quote, of wel het maendelyks twaelfde deel van dien, insgelyks aenvang nemende met den eersten July dezes jaers, te vinden by omslag, quotisatie, of taxatie, over eens ieders Ingezetenen en Inwoonders, of huishoudende Familien, en andere Personen, die zonder dienstbaer te zyn by andere inwoonen, zoodanig als elk van hun, naer derzelver constitutie en gelegenheit, zal oordeelen het gevoegelykste te konnen geschieden: en dat, om het maendelyks furnissement van het gerechte twaelfde deel van eens ieders aenslag of quote, het geen præcisselyk voor het uiteinde van ieder maend zal moeten gedaen worden, te faciliteren, als zynde een zaek waer aen 's Lands Finantie veel gelegen legd, aen Burgermeesteren

van

van de respective Steden, en de Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, die het gerechte twaelfde deel van hunnen aenslag of quote richtig voor het uiteinde van ieder maend komen te voldoen, behoord te worden gepermitteerd, om daer aen te mogen korten een *Præmie van vier ten honderd* van het montant het gunt by hen geavanceerd zal worden, mits van het zelve montant opgave doende, op den *eed by hen* aen den Lande gedaen, of in hunne respective functien afgelegd.

'S GRAVENHAGE.

Dat, nademael het doen van den voorschreven omslag, quotisatie, of taxatie, tyd noodig heeft, en onzeker is, of dezelve in alle Steden, Districten en Dorpen, zoo tydig zal konnen worden geperfectioneerd, dat een iegelyk zyne maendelyksche tax zal konnen weten voor het uitloopen van de eerste maend, die voldoeninge, gedurende dat interim, zoo veel mogelyk te faciliteren, en daer door de respective Steden, Districten en Dorpen, te beter in staet te stellen om haren aenslag of quote maendelyks aen het Gemeene Land te konnen opbrengen, alle en een iegelyk ernstig behoord te worden vermaend en bevolen, om van nu af aen, en in afwachting van den tax, waer op zy zullen worden gesteld, by voorraed in handen van Burgermeesteren van de *respective* Steden, en van de Schouten en Gerechten van de respective *Districten* en Dorpen, of van die gene die by hen respectivelyk daer toe zullen wezen aengesteld, te brengen en te furneren zoodanige somme, *als ieder by overslag door hem zelfs te maken zal bevinden maendelyks* in de verpachte gemeene Middelen te hebben gecontribueerd, of dat zoude hebben moeten contribueren, indien de Pachten niet waren afgeschaft geworden: en dat van die somme aen een' iegelyk behoord te worden gegeven eene provisioneele Quitantie, om daer mede in het geheel of ten deele te konnen betalen den tax waer op zy zullen gesteld worden, en dat in gevalle zy meerder mochten hebben betaeld als de voorschreven tax maendelyks zoude mogen komen te belopen, het overschot aen hun behoord te verstrekken in

's GRAVENHAGE.

minderinge van de volgende maend: en dat daer benevens verzekering behoord te worden gegeven, dat van deze bereidwilligheit geen het minste gebruik zal mogen worden gemaekt in het formeren van den tax, waer op een iegelyk naer zyn qualiteit of faculteit zal moeten gesteld worden.

Dat voor zoo verre de aenslag of quote van eenige Steden en onderhoorige Districten of Dorpen, ook van eenige Dorpen onder een en het zelve District behoorende, in eene massa begrepen is, uit hoofde dat zy in een en dezelve Verpachtinge begrepen zyn geweest, Burgermeesters, mitsgaders Schouten en Gerechten van zoodanige Steden en onderhoorige Dorpen, gelyk ook de Schouten en Gerechten van de Dorpen onder een en het zelve District behoorende, zoo dra zy derzelver aenslag of quote in eene massa bekomen zullen hebben, met den anderen in der minne behooren te maken een schikking over de smaldeelinge, die tusschen hen onderling ten aenzien van den zelven aenslag plaetze zal hebben, of dat in cas van discrepantie, die smaldeelinge behoord te worden gereguleerd door de Heeren Gecommitteerde Raden, ieder in hun Kwartier, en dat als dan dien Conform de aenslag van ieder Stad en Dorp afzonderlyk behoord te worden gedaen: doch dat middelerwyle, en zoo lang die smaldeelinge niet gereguleerd zal zyn, niet te min Burgermeesters, mitsgaders Schouten en Gerechten van zoodanige Steden en Dorpen, behooren gehouden te wezen, om ten minsten zoo veel op rekening van derzelver aenslag of quote in eene massa voor derzelver maendelyksch aendeel te furneren, als zy zullen vermeinen door hen gerustelyk gedaen te konnen worden.

Dat Burgermeesters van de respective Steden, mitsgaders Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, die in gebreke mochten blyven het gerechte twaelfde deel van hunnen aenslag of quote richtig en van maend tot maend op te brengen en te furneren, daer over paratelyk behooren te worden geëxecuteerd, en dat aen hun het zelve recht van parate executie behoort gegeven te worden, om te mogen gebruiken tegens de gene, die in gebreke mochten blyven richtig op te brengen den maende-

delykschen tax, waer op zy zullen wezen gesteld. 's GRAVENHAGE.

Dat hier van, zoo verre het noodig is, by Publikatie alomme kennisse behoord te worden gegeven, en Extract dezes gezonden aen Burgermeesteren van de respective *Steden*, en aen de Societeit van 's Gravenhage, die *in deze* zal wezen belast, voor zoo veel den Hage engaet, met alle het gene waer mede Burgermeesters van de respective Steden belast zyn, mitsgaders aen de Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, met byvoeginge van een ieders aenslag of quote, en met last om zich daer naer præciselyk te reguleren, en allen mogelyken spoed te maken in de uitvoeringe van het gene hun respectivelyk by deze aenbevolen is.

Dat mede Extract dezes behoort gezonden te worden aen de Heeren Gecommitteerde Raden in de beide Kwartieren, om te strekken tot derzelver naricht, en om ieder in hun Kwartier de noodige ordres te geven, tot het innen van de voorsz. respective quotes of aenslagen, aen de Ontvangers van des Gemeenen Lands Comptoiren in de respective Steden.

En dat inmiddels de Heeren van de Ridderschap en verdere hunner Edele Groot Mog. Gecommitteerden tot de zaken van de Finantie, met en benevens de Heeren *Gecommitteerde Raden in de beide Kwartieren*, behooren *te worden verzocht*, *om de besoignes over het uitvinden*, invoeren, en introduceren van andere Middelen, en onder anderen, over het formeren van een Hoofdgeld, zonder eenig tydverzuim, en onophoudelyk voort te zetten, en ten spoedigste hun Edele Groot Mog. daer op te dienen van derzelver consideratien en advies.

Dat de Heeren hunner Edele Groot Mog. Gecommitteerden, na dankzegginge aen zyne Hoogheit voor deszelfs byzondere attentie, iever en oplettenheit, tot welwezen van 's Lands Finantie, den voorschreven voorslag van zyne Hoogheit rypelyk overwogen hebbende, geen beter noch prompter middel hadden weten uit te denken, om by provisie en terwyl aen het uitvinden en arresteren van andere Middelen gearbeid word, 's Lands Finantie gaende te houden, gelyk ten uitersten noodig en onvermydelyk is, en derhalven op de gronden

's Gravenhage. by zyne Hoogheit gelegd, van advies waren geweest, dat by hun Edele Groot Mog. behoorde bewilligd en geconsenteerd te worden in den voorschreven voorslag, zoo als die door zyne Hoogheit is gedaen.

Waer op gedelibereerd zynde, hebben hunne Edele Groot Mog. hooggemelde zyne Hoogheit voor deszelfs Vaderlyke zorge, en onvermoeiden iever en vlyt, in het uitdenken van toereikende Middelen, en tot het gaende houden van 's Lands Finantie, in de bekommerlyke omstandigheden waer in die zich bevind, ten hoogsten bedankt, zoo als daer voor bedankt word mits deze.

En hebben voorts de Heeren van de Ridderschap en Edelen zich met het voorschreve Raport, en den voorslag van zyne Hoogheit daer in vervat, geconformeerd: en by de verdere Leden reflexie gemaekt zynde op de Heeren hunne Principalen, hebben dezelve aengenomen zich ten spoedigsten te zullen bekwamen, hoe eer zoo beter, en uiterlyk op aenstaenden Vrydag, de advisen van de Heeren hunne Principalen daer op alhier ter Vergaderinge uit te brengen, ten welken einde aen hun Copie van het voorschreve gerapporteerde gegeven zal worden, met ernstig verzoek, dewyl de zake ten hoogsten presteerd, en dezelve geen langer deliberatie of uitstel lyden kan, ten voorschreven dage gereed te willen komen, om ten beste van 's Lands noodlydende Finantie daer van een afkomst te helpen maken.

Lyste van de Generale Quotes of aenslagen, zoo veel als die bedragen in tien millioenen guldens, over de Hoofdsteden of Hoofd Comptoiren, en derzelver onderhoorige Districten, naer proportie van het geen dezelve by Verpachtinge van de Gemeene Middelen over het jaer 1747. aen het Gemeene Land gecontribueerd en opgebracht hebben, behoorende tot het raport ter Vergaderinge van hun Edele Groot Mog. uitgebracht den 6 July 1748.

Dordrecht en deszelfs onderhoorige Districten	511960:0:0
Haerlem en utf. ——— ———	801200:0:0
Delft en utf. ——— ———	1492560:0:0
Leiden en utf. ——— ———	78[illegible]:0:0
Amsteldam en utf. ——— ———	3802790:0:0
Gouda en utf. ——— ———	459500:0:0
Rotterdam en utf. ——— ———	997950:0:0
Goainchem en utf. ——— ———	141760:0:0
Brielle en utf. ——— ———	232290:0:0
Zuider Kwartier *f*	9223440:0:0

Alkmaer en deszelfs onderhoorige Districten -	267100:0:0
Hooren en utf. ——— ———	153240:0:0
Enkhuizen en utf. ——— ———	105060:0:0
Edam en utf. ——— ———	33320:0:0
Monnikkendam en utf. ——— ———	68420:0:0
Medenblik en utf. ——— ———	45460:0:0
Purmerende en utf. ——— ———	61260:0:0
De Eilanden. ——— ———	42700:0:0
Noorder Kwartier *f*	776560:0:0

Zuider Kwartier ———	9223440:0:0
Noorder Kwartier ———	776560:0:0
Totalis *f*	10000000:0:0

Men

Men ziet hier ook de volgende
WAERSCHOUWINGE.

'S GRAVENHAGE.

De Staten van Holland en West-Vriesland: Allen den genen die deze Zullen zien of hooren lezen, *Salut*: Doen te weten. Dat op het geproponeerde van de Heeren Gedeputeerden der Stad Dordrecht in Onze Vergadering gedaen, houdende in substantie, dat, zederd de belegering en verovering van Bergen-op-Zoom en andere Plaetzen in Staets Vlaenderen, verscheide Personen zich hadden geretireerd naer de gemelde Stad, en daer onder vele, die door het abandonneren van hunne Goederen, ziekte als anderszins, buiten staet geraekt zynde om aen de kost te komen, de Heeren hunne Principalen uit een Christelyke mededoogenheit dezelve hadden geholpen, en eenige van hun overleden zynde, en Kinders nalatende, dezelve Kinders hadden laten onderhouden in de Gods-huizen van hunne Stad, en nog meer andere Christelyke plichten aen de voorsz. Vluchtelingen gepresteerd, en dat alle het zelve aen de gemelde Stad, hare Godshuizen en Diakonie reeds zeer veel geld hadde gekost, en nog kostede; dat de Heeren hunne Principalen alle het voorsz. uit een Christelyke liefdadigheit wel hadden gedaen, maer echter considererende, dat zoo een last voor altoos, de Finantien derzelver Stad en Armen t'eenemael zoude ruineren, en dat het te duchten was dat de voorsz. Steden en Plaetzen, (al wierden dezelve eerlang aen den Staet wederom overgegeven) echter nog zoo schielyk niet in dien staet zouden zyn, om hare Armen te rug te ontvangen, en vrezende, dat, wanneer de voorsz. alimentatie langer mochte duren, Onze Waerschouwing van den 8 Augustus 1682, in tyden en wylen aen de Heeren hunne Principalen zoude kunnen obsteren, dienvolgende verzochten, dat Wy zouden gelieven te verklaren, dat de gemelde Onze Waerschouwing geen plaets zal hebben omtrent de gevluchte Personen uit Bergen-op-Zoom en Staets-Vlaenderen, dewelke zich geretireerd hebben naer de Stad Dordrecht, en reeds tot armoede gekomen zyn, of daer toe zouden mogen komen te vervallen.

By

By Ons behoorlyke reflexie zynde gemaekt, en verders in achting genomen, dat ook eenige van de voorsz. Vluchtelingen zich naer andere Steden of Plaetzen in deze Provintie zouden hebben kunnen begeven, en aldaer geallimenteerd worden. 's GRAVENHAGE.

ZOO IS 'T, dat Wy, daer in willende voorzien, na deliberatie, hebben goedgevonden en verstaen te verklaren, zoo als Wy verklaren by deze, dat de voorsz. Onze Waerschouwing geene plaets zal hebben omtrent Personen, welke uit Bergen-op-Zoom, Staets-Vlaenderen, of andere Plaetzen binnen deze Provintie gevlucht, en reeds tot armoede gekomen zyn, of daer toe zouden mogen komen te vervallen, enz.

Gedaen in den Hage onder het klein Zegel van den Lande den 6 July 1748. enz.

AMSTELDAM.

Den 3 dezer is door de Vroedschap dezer Stad de volgende Resolutie genomen:

De Heeren Burgermeesters hebben aen den Achtbaren Raed voorgedragen dat zyne Hoogheit de Heer Prinse van Oranje en Nassau, Stadhouder dezer Provintie, ter gelegenheit van deszelfs propositie, op den 25 Juni laestleden, tot afschaffing van de Pachten der Gemeene Middelen, in de Vergadering van hunne Ed. Gr. Mog. gedaen, op het einde van dezelve Propositie (*) heeft gelieven te verzoeken en te insteeren, ten *einde aen de Ingezetenen alle wettige redenen van bezwaer over de abuizen, op het stuk van de begevinge der Amten ingekropen, mogen worden weggenomen, door het spoedig introduceren van de Middelen van redres, die daer toe by hunner Ed. Gr. Mog. Resolutien van den* 11 *November* 1747. *en* 23 *January* 1748. *respective zyn vastgesteld*, als mede dat *zonder uitstel de deliberatien om de Posteryen ten behoeve van het Gemeene Land te doen komen, mogen worden gereëntameerd, en ten spoedigsten tot een gelukkig einde gebracht.* AMSTELDAM.

Dat voor zoo veel het eerste point, betreffende de begeving der Amten, aenging, aen de Resolutie, daer op

(*) In ons voorgaende Stukje bladz. 464. te vinden.

AMSTEL-DAM. op by hunne Ed. Gr. Mog. op den bovengemelden 11 Nov. 1747. en 23. Jan. dezes jaers, genomen, van dezer Stad wegen, albereids in zoo verre volkomen was voldaen, dat daer aen niets anders resteerde, als dat de Lysten van de respective Amten en Bedieningen, met de Begrootinge onder eede, van derzelver jaerlyksche rendementen, breeder by de voornoemde Resolutie van den 11 Nov. gementioneerd, noch niet hadden kunnen worden in gereedheit gebracht en overgezonden, ter oorzake van de moeilykheit en omslag, die daer toe werd vereischt: zoo als zulks ook tot nog toe door geene van alle de Steden of Leden, de Vergadering van hunne Ed. Gr. Mog. composerende, except alleen de Stad Purmerende, geschied was; doch dat echter daer mede in deze Stad, die om deszelfs grootte veel meer tyds noodig hadde als de andere Steden, reeds zoo veel vorderinge was gemaekt, dat men verhoopte daer mede op primo of uiterlyk half September naestkomende in gereedheit te zullen kunnen zyn, en vervolgens ook in staet van als dan de verdere deliberatien, welke daer over zullen mogen worden aengelegd, met vrucht te kunnen houden en voortzetten.

Doch dat voor zoo veel het twede Point, namelyk de Posteryen van deze Stad, aenbelangde, het aen dezen Achtbaren Raed bekend was dat de Heeren Burgermeesters alreede op den 29 Juny van het afgelopen jaer hadden verklaerd *van, voor zoo veel hun aenging, af te zien van alle voordeelen, die voor hunne Personen, Familien of Vrienden, uit de vacatures van derzelver Posteryen zouden mogen komen te resulteren*, ten einde de voornoemde revenues zouden mogen komen en bekeerd worden ten behoeve van deze Stad en derzelver bezwaerde Finantien; en dat daer op ook ten zelven dage was gevolgd de Resolutie van dezen Achtbaren Raed (*), waer by de *Heeren Burgermeesteren voor derzelver cordaten afstand waren bedankt, en wyders goedgevonden en verstaen, dat dewyl de zoo zeer bezwaerde Finantie van deze Stad niet toelieten, dat het provenu van dezelve vacant vallende Posteryen zoude worden gecedeerd aen het Gemeene Land,* dier-

(*) Deze hebben wy in ons I. Deel bladz. 856. woordelyk medegedeeld.

dierhalven van het zelve provenu gebruik zoude worden gemaekt tot onderstand en verligtinge van Stads voorschreve bezwaerde Finantie, en dus ten nutte van de goede Burgeren en Ingezetenen van die. AMSTEL-DAM.

Dat het verder aen dezen Achtbaren Raed mede bekend was dat, niettegenstaende den voornoemden afstand van Heeren Burgermeesteren en de zoo even gemelde Resolutie, daer op genomen, echter nadere instantien by hunner Ed. Gr. Mog. Resolutie van den 21 December des gepasseerden jaers waren gedaen, ten einde gemelde Posteryen door deze Stad zouden worden afgestaen ten behoeve van het Gemeene Land, en dat zulks aenleidinge hebbende gegeven aen Heeren Burgermeesteren en den Achtbaren Raed, om die zaek nogmaels te nemen in nadere serieuse overweginge, daer op was gevolgd de nadere Resolutie van dezen Achtbaren Raed van dato den 4 January dezes jaers (*), waer by is goedgevonden en verstaen dat in het brede van dezer Stad wege aen hunne Ed. Gr. Mog. zouden worden gerepresenteerd en voorgedragen de gewichtige en welgegronde redenen, waerom de Achtbare Raed by deszelfs bevorens genome Resolutie moest persisteren met verklaringe dat Burgermeesters en deez' Achtbare Raed, by de aenvaerdinge van *derzelver Regering, zich met duurgestaefden Eede verbonden hebbende Stads Privilegien*, Rechten en Gerechtigheden te zullen helpen voorstaen en conserveren, het derhalven niet in hun vermogen was om Stads Posteryen af te staen of te cederen aen het Gemeene Land, en dat zy dierhalven de Leden van hunner Ed. Gr. Mog. Vergaderinge op het allervriendelykste, en teffens op het allerserieuste moesten verzoeken dat dezelve daer op niet verder of langer zouden gelieven te blyven urgeren of derzelver instantien aen te wenden.

Dat daer op de voorsz. nadere Resolutie met de gegronde en overtuigende redenen, waer op dezelve was berustende, van dezer Stad wege aen de Vergadering van hunne Ed. Gr. Mog., zoo mondeling als schriftelyk, wel is voorgedragen geworden; doch dat daer benevens in

(*) In ons Stukje voor Jan. dezes jaers bladz. 43. enz. te lezen.

AMSTEL-DAM. in de schriftelyke Propositie mede is verklaerd dat hoe zeer deze Stad deszelfs meergemelde Posteryen niet konde afstaen of overgeven aen het Gemeene Land, *echter Burgermeesters en Achtb. Raed altoos genegen en bereid zouden zyn om tot de Lasten, die Staetsgewyze geoordeeld zouden worden, ten dienste van de gemeene zaek en tot redding van het Lieve Vaderland, gebeven te moeten worden, te helpen contribueren en daer toe consent te dragen*; als mede, *om met de andere Leden te willen concurreren om eenig Fonds te helpen beramen, het zy uit de revenues der Posteryen, of uit eenigen anderen hoofde, wat benaminge men ook aen de zaek zoude willen geven, waer van het Gemeene Land in den tegenwoordigen pressanten nood eenig prompt genot of secours zoude kunnen erlangen.*

Dat het derhalven zich zelven wees dat, of schoon de Achtb. Raed by deszelfs reeds genome Resolutien van den 29 Juny 1747 en 4 January dezes jaers zoude gelieven te blyven persisteren, echter met der daed blyken zullen moeten worden gegeven van dat deze Stad en deszelfs Regering genegen en bereid is om tegen de voordeelen, die aen de Finantien van het Gemeene Land uit het cederen van de Posteryen door de verdere Leden van hunner Ed. Gr. Mog. Vergadering zoude mogen worden toegebracht, naer eene billyke en rechtmatige proportie, uit het provenu van de Posteryen dezer Stad, *of op eenige andere wyze*, het hunne mede te contribueren, en een behoorlyk equivalent te helpen toebrengen, ten einde 's Lands gemeene Lasten door alle de Leden, met een eenparigen schouder mogen worden gedragen. En dat over zulks de Heeren Burgermeesters hadden gemeend niet te mogen af zyn om al het gene voorsz. is nader aen dezen Achtb. Raed voor te dragen, en daer op in te nemen derzelver nadere considerátien en goedvinden.

Waer op gedelibereerd en omvrage gedaen zynde, heeft de Achtb. Raed de Heeren Burgermeesteren bedankt voor de communicatie van het geresolveerde en reeds verrichtte omtrent het redresseren der abuizen, die op het stuk van de begevinge der Amten mochten wezen ingekroopen; en zyn wyders de Heeren Burgermeesteren

ren verzocht om allen mogelyken spoed te willen doen toebrengen, ten einde de gerequireerde Lysten in gereedheit gebracht en ter Vergadering van hunne Ed. Gr Mog. ingeleverd mogen worden; om dan verder by hunne Ed. Gr. *Mog.*, met advies van zyne Hoogheit, over die materie te worden gedelibereerd en geresolveerd, zoo als bevonden zal worden te behooren. AMSTELDAM.

En is wyders nopens het point der Posteryen, breeder hier bevorens en by de schriftelyke Propositie van zyne Hoogheit gemeld, goedgevonden en verstaen als nog te persisteren, zoo als gepersisteerd word mits deze, by de Resolutien op den 29 Juny 1747 en 4 January 1748 dezen aengaende genomen; en mitsdien dat de voorn. Posteryen zullen moeten blyven en geconserveerd worden ten eeuwigen dage aen deze Stad, en ten behoeve van deszelfs bezwaerde Finantien; even gelyk die Amten, waer van in vroegere tyd door hunne Ed. Gr. Achtb., ten behoeve als voren, afstand is gedaen, en waer van deze Stad nu reeds de voordeelen is genietende; en dat, dienvolgens alle de profyten en revenuen, uit dezelve vacant vallende Posteryen komende, eeniglyk en alleen zullen moeten strekken en bekeerd worden tot den noodigen onderstand van de Armen dezer Stad en tot reparatie en onderhoud van Stads Godshuizen, *Kerken, publieke Gebouwen en verdere Werken*, en *dus tessens tot meerder ontlasting e en ten nutte* van de goede Burgeren en Ingezetenen van die, zonder dat daer van ietwes anders zal vermogen te worden afgetrokken of elders gediverteerd, dan het gene zal worden vereischt tot de noodige bekeering en waerneminge van dezelve Posteryen, mitsgaders het gene door deze Stad uit de zuivere revenuen van die, aen of ten behoeve der Kasse van het Gemeene Land, zal moeten worden gefurneerd en opgebracht. Wordende de Heeren Burgermeesters voor het overige verzocht en geauthoriseerd, zoo als dezelve verzocht en geauthoriseerd worden mits deze, om, zoo met zyne Doorl. Hoogheit, als met den Heer Raedpensionaris, te treden in een overleg hoedanig de deliberatien over het werk der Posteryen verder ten gemeenen beste zullen behooren te worden be-

AMSTEL-DAM.

handeld en ten einde gebracht, en wat daer uit van dezes Stads wege, naer eene billyke en evenredige proportie, ten behoeve van het Gemeene Land zal behooren te worden gecontribueerd, ten einde op al het zelve vervolgens by hunne Ed. Gr. Mog. met advies van hoogstgemelde zyne Hoogheit, zoodanige salutaire resolutie zal mogen worden genomen, als bevonden zal worden te behooren.

Was geteekend.

Jacobus van de Poll.

Den volgenden dag werd door den Magistraet hier gedaen de onderstaende Waerschouwing en Publikatie.

Alzoo het verfoeilyke Oproer, het welk voornamelyk door aendryving van eenige vreemdelingen, en andere voor de welvaert dezer Stad kwalyk geintentioneerde personen, onlangs is ontstaen, thans door Gods goedheit, en de assistentie van de goede en manhafte Burgery, wien het altoos eigen is de gemeene ruste alhier te beschermen, genoegzaem gedempt is; en dat myne Heeren van den Gerechte met al hun vermogen willen zorgen, dat diergelyke verderfelyke ondernemingen, waer door alle Koophandel, Neringen en Handwerken gestoord en belet worden, niet meerder gebeuren; ZOO IS 'T, dat myne voorsz. Heeren, alle Ingezetenen by deze op het ernstigste waerschouwen, zoo in woorden als daden, zich te wachten van al het gene, het welk wederom de ruste dezer Stad zoude kunnen benadeelen; edoch dewyl het te duchten is dat nog eenige aenvoerders der oproerigen zich in deze Stad verscholen houden, zoo verbieden myne Heeren van den Gerechte allen en een' iegelyk zoodanige Belhamels verder op te houden, te herbergen, of te huisvesten, op pœne dat de gene die zulks komen te doen, als medeplichtigen zullen gehouden worden; belovende myne voorsz. Heeren aen den genen, dewelke komt te ontdekken, dat weder onverhoopt eenige onrustige menschen zich tot het smeden van Oproer zouden mogen in-

la-

laten, zoodanig dat dezelve daer van kunnen worden o- AMSTELDAM.
vertuigd, een præmie van vyfhonderd Guldens, en dat
des Aenbrengers naem, des begerende, zal worden gesecreteerd.

En dewyl men heeft moeten ondervinden, dat het roeren van den Trom geweldadig is belet geworden, zoo gelasten myne Heeren van den Gerechte aen alle Burgers van de Zestig Wyken binnen deze Stad, terstond, en op het eerste blyk van Oproer, zonder naer eenigen Trommelslag te wachten, zich met hun volle Geweer te vervoegen voor 't huis van den eersten Officier binnen de Wyk woonachtig, voorts in overeenkomst van hunnen gedanen eed en plicht, hunne Officieren te volgen waer dezelve voorgaen, en des noods zich te bedienen van de Wapenen, dewelke hun tot verdediging in handen zyn.

En om de diensten van de welmeenende Burgerye te meerder, en naer vermogen, te erkennen, zoo beloven myne voorn. Heeren aen zoodanige Kompagnie Burgers, welke zich in maniere als vooren, het eerste zal laten vinden by en voor zoodanig huis, het welk in het toekomende onverhooptelyk aengevallen zoude mogen worden, en het zelve zal hebben gered en beschermd, een præmie van vyfhonderd Guldens, te betalen ter Thesaurie dezer *Stad. enz.*

*Hier na is het zaed van oproer alhier allengs*kens verstorven. Den 13. echter vond men noch weder een Briefje aengeplakt om de Gemeente aentemoedigen tegen den 15. dezer om de nog overige Impostmeesters uit te roeijen; dewyl de Regering bevolen had de Stads Accynsen te doen betalen. Dan hier is niet van gekomen. Onder de Burgery nochtans bespeurde men steeds eenige zucht tot herstel van zaken, van welke men steeds blyken zag, niet slegts in de Samenspraken, maer zelfs ook in het uitgeven van XI. zoogenaemde Artikelen van redres, welke laetste de Regering heeft laten ophalen, en verbieden

te verſpreiden onder het gemeen: wat hier vervolgens van komen zal moet de tyd leeren.

SCHOONHOVEN.

SCHOONHOVEN. Tusſchen den 1 en 2 dezer was op het Dorp Lekkerkerk, drie uuren van hier gelegen, het volgende ongeluk gebeurd. Eenige Boeren daer in een' Herberg te ruim by drank zynde, en de wyn den luſt in laſt verkeerende, ryſt 'er een uit den hoop op, en gaet, 't zy om 't huis te zoeken, of maeg of long lucht te geven, al waggelende naer buiten. Naeuwlyks was hy daer gekomen, of hy word door een zak- of zydgeweer zoo hevig gegriefd, dat den volgenden dag de dood daer op volgde. De pleger van dit gruwelſtuk was nog niet opgeſpeurd, en had de gewonde, zieltoogende, zelf getuigd hem niet te kennen.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. Den 10. dezer had men hier gelyk elders een verſchrikkelyk onweder van donder en bliksem. Een der zwaerſte ſlagen trof het huis op 's Lands Timmerwerf, aen het einde van 't Haringvliet. Verſcheide ruiten in de ſchuifraem des Koepels werden vermield; eenige vademen van het goudleere behangſel in het zelve vertrek verſcheurd en als afgereten; in twee ſchoorſteenen twee gaten, een ſtuk van den mantel des eenen, neffens het ſpit daer af, een kleen putken daer in geſlagen, en voorts dat braedyzer, kort te voren nog zilverblank, als in vael zwart ebbenhout hervormd. De Juffrouw, die met haer dienſtmaegd in het vertrek, waer dit geſchiedde, bezig was met linnengoed te rekken, bezweem

van

van schrikk'; doch een weinig weder by zich zelve gekomen, vernam zy aen het eene been een weinig gekwetst te zyn, zonder echter te kunnen zeggen of het door den slag of persing onmiddelyk, dan door een splinter des schoorsteenmantels veroorzaekt was. ROTTERDAM.

Een diergelyk onweder stortte hier den 24 dezer, des avonds tusschen 10 en 11 uuren, ook neder. Een der hevigste balderingen den schoorsteen van een huis in de Jongmans-steeg op den Schotschen Dyk ontkapt hebbende, en door een der daer in liggende pypen en een schoorsteenplank heenborende, verbryzelde vier stukken van een fraei Stel Porcelein in een haertstede daer onder staende geheel en al, zonder echter het vyfde stuk van het zelve Stel, 't geen daer benevens stond, in het minste te beschadigen. Voorts was ook de schoorsteen van een huis in 't Hang staende, voor het grootste gedeelte af en door 't dak geworpen.

Zeker *Tabaksverkooper op het naeuwe Steiger by de Hoenderbrug alhier woonachtig*, bespeurd hebbende dat de oogen zyner overburen steeds weetgierig en meer dan betamelyk was zyn huis en wat daer omging begluurden, en hun zulks dezer dagen willende verleeren, vormde ten dien einde een' moolik van stroo en eenige oude Kleederen, en als een Mans Postuur daer van bootzeerende, zet hem een hoed op het hoofd, een bril op de neus, en voorts dit maekzel voor de glazen, met oogmerk om de Kykzucht zyner buren dus iets te verschaffen, waer aen zy haren lust vrylyk boeten mochte. Maer in plaets van het gehoopte wit te bedoelen, treft hy zich zelven. Want eenige voorby-

ROTTERDAM. gangers, den ſpinnen niet ongelyk, dit ſpectakel beſchouwende, en van deszelfs verbeelding onkundig, zuigen 'er ſtraks venyn, ja drukken 'er de hatelykſte Almanakken uit, roepende, daer wil die Paepſche D. . . . (de Man is Roomſch) zyne Hoogheit meê verbeelden, en zeggen dat hy door de Franſchen gebrild is. 't Geroep neemt toe met de toevloeiende meenigte. Men raeſt en ſcheld, en dreigt het huis aen te taſten; 't geen zekerlyk ook zoude geſchied zyn, had de Regeering, van de zaek bericht gekregen, in tyds het huis niet doen bezetten, en deszelfs Bewoonders in verzekering genomen. Hoe het met deze ongelukkige Luiden, die verſcheide malen door den Rechter reeds verhoord doch telkens dezelven, dat is aen niets anders dan wy hier boven verhaeld hebben dadig bevonden zyn, zal afloopen, wil de tyd leeren.

MAESSLUIS.

MAESSLUIS. 't Was den 30 der voorleden Maend, wanneer de eerſte Jager hier aenkwam, medebrengende 21 Ton Haring, welke tegens *f* 138-:- de Ton verkocht werd. Weinige uuren daerna arriveerde de twede Jager, geladen met 40 Tonnen, voor ieder van welke *f* 86 :- beſteed zyn. Vervolgens waren alle de Jagers met hunnen tax, zynde zoo veel als hunne ordre behelsde om mede te brengen, aengekomen. De vangſt was in de drie eerſte nachten zeer gezegend, ja veel grooter dan eenige jaren herwaert, geweeſt, en in 't vervolg ook niet verminderd, zynde de eerſte buizen den 20 dezer reeds aengekomen met eene lading van 16

tot

tot 24 Lasten. Wy hopen en wenschen dat de overige buizen, door 's Hemels goedheit, die voor dezen nieuwen zegen gedankt zy, hare netten dus gelukkiglyk ook aen de rechte zyde, zullen werpen of reeds geworpen hebben. Maes-sluis.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

In den voorleden Maend waren overleden de Hr. . . . *Van Alphen*, Burgermeester der Stad Zierikzee; en de Heer en Mr. *Johan van Buren* Oudschepen der Stad Vere, enz. Middelburg.

Den 1 dezer werd de volgende Publikatie alhier gedaen.

„ De Gecommitteerde Raden van Zeeland, allen „ den genen, die deze zullen zien of hooren „ lezen, SALUT; doen te weten, dat tot Onzer kennis „ gekomen zynde, dat onder sommige Ingezetenen bin- „ nen deze Provintie een *ongemeene genegenheit word* „ *betoond tot het afschaffen der Impositien op de Ge-* „ *meene Middelen van Consumptie, gelyk alreede in* „ de Provintie van Holland is geschied, en om daer toe „ te geraken, bereids eenige bewegingen onder dezel- „ ven zyn ontstaen; hebben na deliberatie, en met com- „ municatie van eenige leden van de hooge regering, „ die present hebben konnen zyn, goedgevonden, alle „ en een iegelyk der Ingezetenen te adverteeren, gelyk „ doen by deze, dat noch Heeren Gecommitteerde Ra- „ de, noch de Regeringen van de particuliere Steden zyn „ bevoegd, de Impoften op de Gemeene Middelen te „ vernietigen, maer zulks eenig en alleen staet ter dispo- „ sitie van de Heeren Staten van Zeeland; dat om alles „ te doen wat in hun vermogen is, en van hun kan „ worden gevergd, hebben geresolveerd, daer van ken- „ nis te geven aen zyne Hoogheit den Heere Prinse van

MIDDEL-BURG. „ Oranje en Nassau, Stadhouder dezer Provintie, en „ de verdere leden van Staet; met verzoek, Heeren Ge„ deputeerden herwaerts te zenden, om over de aboli„ tie en venietinge der meergezegde Gemeene Midde„ len staetsgewyze te delibereren en te resolveren, „ zoo en in diervoegen als vermeinen zullen, ten ge„ noegen der Ingezetenen en ten dienste der Provintie „ best te konnen geschieden; in verwachtinge, dat alle „ Ingezetenen, daervan zynde geadverteerd, de samen„ komst der hooggem. Heeren Staten en derzelver „ daerontrent te makene dispositie wel zullen willen in„ wachten; zonder inmiddels door ontydige bewegin„ gen de invordering der Gemeene Middelen te strem„ men, en de Provintie te frustreren van een' zoo voor„ namen tak van derzelver inkomsten, in een' tyd, dat „ tot verzekering en beveiliging van de Provintie en „ derzelver Ingezetenen tegens onvoorziene vyandlyke „ aenvallen, en beveiliging van den Godsdienst en Vry„ heit, mitsgaders tot voldoeninge van de renten en in„ teressen van obligatien en lyfrenten, waer in de goede „ In- en Opgezetenen zoo merkelyk zyn geïnteresseerd, „ en zonder welker voldoening dezelve zouden zyn geruï„ neerd, zoo aenzienlyke sommen van penningen benoo„ digd zyn; waertoe dezelven by deze op het meest „ krachtig worden geëxhorteerd, en voor zoo veel des „ noods gelast, enz. enz.

GOES.

GOES. Uit de Nominatie, door den Heer afgaenden Burgermeester, de twee Stedelyke Rentmeesters, en de twee uit de Burgerye Geëligeerden, alhier Oudermannen genaemd, ten dien einde geformeerd, en aen den den Prins Stadhouder overgeleverd, heeft zyne Doorl. Hoogheit, in de plaetze van een' Burgermeester en vier Schepenen, die den 24 der voorleden Maend moesten afgaen, verkoren tot Burgermeester den Heer Mr. PIETER PARKE en

en tot Schepenen de Heeren *Pieter Offewaerde*, *Johan Ifebree*, *Adolf Hageman*, *Quiryn de La Sable*. Gom.

Door het onweder van den 19 der vorigen Maend was in verscheide streken dezes Eilands veel schade aen de Veldvruchten, inzonderheit de Paerdeboonen, veroorzaekt; dan nog grooter op de Eilanden van Axel en Cadzand.

U T R E C H T.

UTRECHT.

Wanneer den 25 der vorige Maend zich hier en daer in deze Stad ook eenige onlusten begonnen te ontmaskeren, vond de Magistraet goed den volgenden dag te doen afkondigen dat, de Impositien op den Rook-Snuiftabak, Koffy, Thee, Boom- en Aerdappels voortaen *als vernietigd zouden gereekend worden. Straks scheen het gelaet van 't Gemeen weder op te* hemelen, doch zulks duurde niet langer dan tot het gerucht blies, dat men het elders reeds verder gebracht had. Hier op de hoofden weder t' samen gekomen, 't voorleden herkaeuwd, die Provintie by deze vergeleken, 't voordeel aen de zyde der vreemden gesteld, en dus de gemoederen verhit dat de vlam der openbare geweldenary naer buiten en overslaet tot vernieling van de huizen der Pachters Knechten, om welken te eerder te verwoesten men eenige flukfche schoon nog baerdelooze Knapen opruit, die twee derzelver, buiten de Catharynen en Tolsteeg poort staende, terstond tot den grond Utrecht.

 toe

U-TRECHT. toe ſlopen, in weerwil van 7 Ruiters, die om den moedwil te teugelen derwaert gezonden, doch den hoop te machtig vindende, niet oorbaer achtten de nederlaeg zich vruchteloos op den hals te halen. Aen de Waerd- en Witte Vrouwe-poort echter hield men de baen ſchoon en de daer ſtaende huiskens beveiligd. De Regeering echter wel bemerkende dat, ſchoon dees bui reeds uitgeſtormd was, 'er meer anderen groeiden en broeiden, zonden twee Gedeputeerden uit de Vroedſchap, namelyk de Heeren *Verburg* en *Mansveld*, naer den Prins Erfſtadhouder, ten einde het hoogwyze advies zyner Doorl. Hoogheit over deze netelige omſtandigheden in te nemen. De voorn. Heeren den eerſten dezer te rug gekeerd, en van hunne verrichting beſcheid gebracht hebbende, begon men in den Raed ſtraks hand aen 't werk te ſlaen, ten einde de zaek te beleggen naer het oordeel van 's Lands Palunuur, daer henen willende, dat men niet alleen alle zeilen by tyds inhalen, maer des noods zelfs niet ſchromen moeſt iets over boord te werpen, 't geen men hoopen konde t'avond of morgen weder te zullen opbaggeren. Dat men met het een of ander niet langer had moeten dralen, leerde de uitkomſt. Want geen twee dagen daer aen of het onverduldige Gemeen verzamelde zich tegens 11 uuren voor den middag voor het Stadhuis, in volle verwachting dat, eer een uur verloopen was, men een Publikatie wegens het afſchaffen der Pachten zoude hooren afkondigen, ſlytende middelerwyl de oogenblikken met Straetſteenen, (Stadswapen, in den grond voor het Raedhuis gemetzeld, zelfs niet verſchoonende) uit te ſteken, en

en de zakken daer mede vol te ſteken als wilde men den Magiſtraet toeroepen: doet wat wy willen of wy zullen doen wat gy niet wilt, De verwachte Publikatie ten verwachten tyde niet vlotende, nam het hollende Gepeupel ſtraks den marſch aen naer de Schoutenſteeg, ten einde aen het huis van den Pachter *Bos* met Killebomben den moed te koelen. Naeuwlyks had de moedwil zich hier in poſtuur geſteld, en werpvaerdig gemaekt, of de Ritmeeſter *Godin*, door de Regeering afgevaerdigd, komt met een Vaendel van 30 of 40 Ruiteren aenzetten. Op deszelfs komſt ſchaerd de misnoegde hoop zich in twee ryen, en laet den Krygsman het middelpad. *Godin*, den zachtſten weg eerſt willende inſlaen, draefd met den blooten ſabel in de vuiſt, gelyk ook alle de zynen, eenige reizen, de ſteeg door, heen en weder, hopende dus een wanorde, en daer door eindelyk een gantſche verſtrooying onder de muitelingen te weeg te brengen. *Maer vergeefſch. Komt hy aenrennen, zy maken hem plaets. Zakt hy af, zy ſluiten zich weder. Doch dit Spiegelgevecht* hun zelf vervelende, pogen zy den Ritmeeſter, na hy zich gewend had, vervolgens den Pas af te ſnyden, en werpen ten dien einde een kloeke leer, tot een' ſcheiboom, dwars over de ſtraet. *Godin* dit bemerkende en voor een kwaed teeken van erger opzet houdende, begon het jeugdig bloed, dat, zoo men wil, hem nog geen 24 jaren door de aders geſpeeld heeft, van manhaften iever voor het gezag der Overigheit dermaten aen 't giſten te raken, dat hy zynen Soldaten beveeld van jok tot ernſt te komen, op den weerſtand biedenden in te houwen, en

U-TRECHT.

de

U- TRECHT. de ſtraet ſchoon te ſchuimen, Zoo gezegd, zoo gedaen. De 't ſamengerotten beginnen te ſpatten. Een oud wyf, doch zoo het ſcheen nog ongerimpeld in den mond, poogde zich echter met de tong, het gereedſte geweer der vrouwen, voor al den hoop in de bres te ſtellen, en houd ſtand, tot een Ruiter, na een en andermael vruchteloos gedreigd te hebben, haer het ſtael over de ooren ſtrykt dat zy in zwym viel, en aen hare opkomſt nog getwyffeld word. De overige muitelingen kiezen hier op de vlucht, en begeven zich voorts naer huis. De baen dus ruim gemaekt, werd de Schoutenſteeg vervolgens aen het een en ander end door 3 of 4 Ruiters bezet, om allen verderen ramp voor te komen. De Magiſtraet, ondertuſſchen beducht dat de wrokkende moedwil een' tweden ſprong mochte wagen, en niet geraden viedende dien af te wachten, liet ten één uure de volgende Publikatie aflezen:

De *Staten van den Lande van* UTRECHT, in ervaringe komende, hoe de begeerte van vele der In- en Opgezetenen dezer Provintie daer henen ſtrekt, dat de Gemeene Middelen en Impoſitien op de Conſumptien, die dus verre by wege van Verpachtinge zyn geint, voortaen worden opgeheven en afgeſchaft. En conſidererende hoe zeer deze Provintie is geënclaveerd met die van *Holland*, alwaer dusdanige Opheffinge en afſchaffinge reeds geſchied is, en daer door, ten zy Wy die navolgen, alle Commercie tuſſchen beide die Provintien afgebroken of belemmerd zoude worden. ZOO IS 'T: Dat Wy, hoe zorglyk het ook is, vooral by deze tyds gelegenheit, zoo een' merkelyken ſteun van Onze Finantie te verliezen, zonder als nog iets tot vergoeding daer van te hebben gevonden en vaſtgeſteld; Des niettemin, na alvorens hier op te hebben gehad het Hoog-wys Advies van Zyne Hoogheit den Heer Prinſe van *Oranje* en *Naſſau*, Onzen

zen Erf-Stadhouder, hebben goedgevonden, dat alle Impositien van Comsumptie, zoo by Verpachtinge als Quotisatie, tot hier toe gevorderd, en in 't generael alle Pachten over de Stad, Steden en Landen van *Utrecht* zullen worden opgeheft en afgeschaft, zoo als wy dezelve opheffen en afschaffen by deze, invoege de invorderinge daervan, van nu af aen alomme in deze Provintie zal ophouden en cesseren.' Hebbende de Heeren onze Ordinaris Gedeputeerden geauthoriseerd daer toe de noodige Orders te stellen, zoo en daer 't behoort. Alles in die verwachtinge, en in dat vast vertrouwen, dat alle In- en Opgezetenen dezer Provintie met volkome bereidwilligheit zullen dragen en opbrengen alle zoodanige Middelen, als wy zullen genoodzaekt zyn, in plaetze van het opgehevene en tot vergoeding daer van, in te voeren en te vorderen, en waer op wy het Advies van Hoggemelde zyne Hoogheit zullen verzoeken; op dat gemelde Onze In- en Opgezetenen in contrarie geval niet verwekken onze indignatie, noch die van Hooggemelde Zyne Hoogheit, die by deze gelegenheit verklaerd en gewild heeft, dat de Gemeente bekend gemaekt wierde, dat Zyne Hoogheit wel alle attentie zal hebben, om 't welwezen van het volk te bevorderen, doch niet zal toelaten, dat daer toe onbehoorlyke wegen worden ingeslagen, en in tegendeel alle ongeoorloofde ondernemingen of excessen met rigeur zal doen weren en tegengaen. Wordende derhalven allen en een' ieder mits deze wel ernstelyk gerecommandeerd, van zich te wagten van alle geweld, ongeoorloofd gedrag, en wel vooral van samenrottingen, om zich daer by te laten vinden, dewyl absoluit geresolveerd is, conform de intentie van Zyne Hoogheit, alle geweld en overlast ook met de krachtdadige hand en met geweld tegen te gaen, en die gene die zich aen Muiterye en overlast mochten schuldig maken exemplaerlyk te doen straffen. En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere te hebben, zal deze alomme worden Gepubliceerd en Geaffigeerd naer behooren.

U-TRECHT.

Gedaen te *Utrecht* den 3. July 1748. was geparapheerd: *G. de Tuyl de Serooskerken*, *vt.* Onderstond: Ter Ordonnantie van myne voornoemde Heeren Staten.

was geteekend, *Milan-Visconti.*

Zoo-

U-TRECHT. Zoodra deze Publikatie vollezen was werd ze dadelyk door het Gemeen met een *Vivat Oranje*! toegejuicht, schikkende een ieder vervolgens zich tot rust. Veel lofs heeft de voornoemde Ritmeester door zyn voorzichtig en teffens kloekhartig gedrag, in het blakenste der opschudding getoond, ingelegd. Hem moet men dank weten dat aen het huis van *Bos*, buiten het insmyten van eenige glazen, voor zyne aenkomst reeds verricht, geen verdere schade veroorzaekt is. Hem, dat de misnoegde bende tot scheuren gebracht, verstrooid, en alle verdere lust tot baldadigheit haer op dien tyd benomen werd. Ook had de Magistraet de overige Ruitery zoo wel op de blootst liggende posten in tyds geposteerd, dat geen of luttel schade aen de huizen der andere Pachteren toegebracht, en de vreedzaemheit in deze Stad dus weder hersteld is.

FRIESLAND.

LEEUWAERDEN.

LEEUWARDEN. Den 6. dezer werd hier afgekondigd de volgende Notificatie.

De Staten van Friesland allen den genen, die deze zullen zien, ofte hooren lezen, SALUT. *Doen te weten*. Alzoo aen Ons van wegens de Gecommitteerden der Gemeente zyn overgeleverd de poincten reformatoir, door dezelve opgesteld, met verzoek en aendrang, ten einde Wy dezelve pointen aenstonds wilden approberen, en laten publiceren, zoo als hier van woorde tot woorde volgen.

Poincten Reformatoir, opgesteld by de gesamentlyke Gecommitteerden uit de Landen en Steden van Friesland, thans

thans op den *Doele* vergaderd, en aen hun Ed. Mog. de Heeren Staten van Friesland gepresenteerd, om te strekken tot een Fundament van Regeeringe, in gevolge het twede Artikel van de Notificatie van den 5 Juny 1748. als zynde geëxtraheerd uit de Poincten Reformatoir van de Jaren 1672 en 1673. voor zoo verre toepasselyk, by de gemelde *Heeren* Staten volgens bovenstaende Notificatie geapprobeerd. LEEUWARDEN.

Art. I. Alzoo bericht word dat binnen deze Provintie, sederd eenige jaren over 't begeven van Amten vele misussen zouden gepleegd zyn, ja zelfs Landsdagen geprotraheerd, goede resolutien veragterd en andere wel gequalificeerde persoonen van Amten uitgesloten zyn, tot nadeel van den Landschappe, is ten hoogsten noodig, dat na dit jaer 1748. de Volmachten ten Landsdage compareerende, gehouden zullen zyn denzelven Landsdag te quiteren, zoo haest eenig Amt aen hunne personen geconfereerd, en dezelve daer op in actuëlen dienst getreden is, zullende alsdan een ander Volmacht in zyne plaets worden gekozen. Dat ook die gene welke na dato eenig Amt, aen een' ander verkoopt, of overdraegt, onder wat voorwendsel het ook is, na dezen niet meer op den Landsdag zal mogen compareren, ook met geen ander amt, zoo politiek als militair worden gebeneficeerd, en zoo dezelve naderhand eenig amt bedienende, daer van mocht worden overtuigd, zal niet alleen verbeuren dat gene, welk voor het verkochte amt *heeft genoten*, *maer mede verstoken zyn van zyn* amt, *welk hy als dan bedient*, *en dat amt of bediening* terstond wezen *impetrabel*.

II. Dat alle die gene die uit *Generaliteits of* Landschaps Comptoiren eenig ordinaris vast Tractement genieten, zonder eenig onderscheid, niet zullen mogen compareren op den algemeenen Landsdag.

III. Dat voortaen niemand zal worden toegelaten te besoigneren in kerkelyke of politieke zaken, noch tot den Lands-dag zal mogen worden geadmitteerd, ten zy dezelve zyn goede Patriotten van den Lande, Liefhebbers, en Belyders van den waren Gereformeerden Godsdienst, èn den Staet wel toegedaen, ende den ouderdom van twintig jaren in politieke, en drie en twintig in ecclesiastieke bedieningen en waerdigheden, beide compleet bereikt hebben. Echter met die bepalinge, dat de Gecommitteerde ter Vergaderinge van hun Hoog Mogende, Raden van Staet, Gedeputeede Staten en den Hove Provintiael zullen moeten hebben

LEEU-WARDEN. ben den compleeten ouderdom van vyf en twintig jaren.

IV. Dat tot wegneminge van der Ingezetenen goed en bloed-fuigingen, geen Regent van de Provintie, of van particuliere Landen en Steden zal vermogen eenige amten of beneficien, op iemand te confereren voor geld of andere practieken, daer naer smakende, direct of indirect by pœne van inhabiliteit, infamie en verlies van het maken van Testamenten, en Codicillen, ook by verlies van dat gene, dat hy van een' ander uit kracht van Testamenten of Codicillen zoude kunnen genieten met confiscatie van derzelver goederen, en wel byzonderlyk by zoodanige pœnen, als reeds zyn gestatueerd, by 's Lands Resolutie van den Jare 1662 en 1663, welke straffen striktelyk zonder eenige oogluikinge zullen worden geëxecuteerd.

V. En op dat alle oorzaek van meineedigheit geweerd, en het amt verkoopen, ten eenemael voorgekomen en belet, of geschied zynde, ontdekt moge worden, is ten hoogsten dienstig, dat die gene die zich in 't koopen van een amt of beneficie mocht hebben ingelaten, dat dezelve zyn bekomen beneficie ofte amt behouden, en daer voor zyn gegevene penningen wederom genieten zal, indien hy binnen den tyd van twaelf maenden zulks aen den Hove of Procureur Generael zal hebben bekend gemaekt, en middelen van bewys daer toe aen de hand gegeven.

VI. Dat geen Grietslieden, Magistraten, noch eenige andere continuele amtdragende personen, eenig ordinaris Tractement genietende, zoo ten platten Lande als in de Steden, zullen mogen bekleden eenige zoo Generaliteits als Landschaps amten, ten ware de voornoemde personen, tot zulks gekoren zynde, bereid waren by 't aenvaerden van het nieuwe amt, zich van het andere te ontledigen.

VII. Dat alle politicke Amten zullen moeten worden begeven aen personen, zynde Inboorlingen, of genaturaliseerde door een achtjarige inwooninge.

VIII. Dat alle Verbintenissen, Tourbeurten, of Almanakken van Oblatien van Amten, van wat naem die ook zyn, als distruërende de vryheden en de gerechtigheden der Edelen en Eigen-Erfden, geheel afgeschaft, vernietigd, en in 't toekomende verboden zullen worden gelyk geschied door deze.

IX. Dat alle Comparanten ten Landsdage, zoo wel Adelyke als Eigen Erfde, zullen in eigendom moeten hebben, en bezitten een Stemdragende Sathe, met zoo veel in-

Landen daer onder behoorende, als by het nieuw te maakene Reglement op de Cohieren zal worden bepaeld, en in de Steden wezen gequalificeerd, volgens het Reglement van ieder Stad, mits dat ieder Volmacht ten Landsdage comparerende, gelyk mede alle Grietslieden en Magistraets personen, gehouden zullen zyn wezenlyk in dat district waer uit zy gekozen worden, te wonen, en aldaer wezen gequalificeerd. LANDWARDEN.

X. Dat een ieder dewelke in eenige Generaliteits of Provintiael Collegie geraekt gecommitteerd te worden, gehouden zal zyn alle ordinaris en extraordinaris vergaderingen getrouw by te wonen, ten ware hy konde aantoonen door ziekte of wettige oorzaek belet te zyn, zullende anders aen hem zyn Tractement niet worden gevalideerd of naer rato van zyn absentie gekort.

XI. Dat geen Gedeputeerde Staet, Raed ter Admiraliteit tot Harlingen, Rekenmeester of Monster Commissaris, langer in dienst zullen mogen continueren, als drie jaren.

XII. Dat geen Gedeputeerde na exspiratie van de drie jaren, binnen drie jaren daer na in 't zelfde Collegie zal mogen worden toegelaten, en de andere binnen amten binnen twee jaren. Doch de buiten amten zullen mogen continueren, en staen ter dispositie van ieder Goo.

XIII. Dat de Heeren Raden ter Admiraliteit tot Harlingen, mitsgaders derzelver Generale Ontvangers gehouden zullen zyn om by alle extraordinaire Æquipagien aen hun Ed. Mog. te geven specifieke kennis en opening, waer toe de penningen effectivelyk zyn gegaen en bekeerd, die by hen tot verval van dien, tydelyk by de Provintie worden verstrekt.

XIV. Dat den Heeren Gedeputeerden verboden worde, eenige nieuwe Amten, die tot nog toe niet zyn bediend geweest, op nieuw te inventeren, ook eenige tractementen te vermeerderen, buiten advies en consent van de Staten des Lands, samt de Gecommitteerden, welke jaerlyks tot revisie van de Poincten van redres zullen worden genomineerd en gecommitteerd, en zullen de nieuw uitgevonden Amten en vermeerderde Tractementen, buiten advies, en consent als boven, van stonden aen worden afgeschaft.

XV. Dat den Heeren Gedeputeerden verboden worde, om aen niemand kwytschelding te doen van Landschaps penningen, ook geen handsluiting te doen aen de respective ontvangers dezes Landschaps, over het invorderen van

LEEU- WARDEN. penningen of resten. En zoo daer van eenige kwytscheldinge mochte zyn gedaen, zulks op nieuw zal worden gerevideerd en geexamineerd.

XVI. Dat alle particuliere Ontvangers der Grietenyen, Steden of Dorpen alle jaren van hunne administratien zullen doen rekenschap en reliqua, aen hunne respective committenten, en allen den genen die, daer by geintresseerd zynde, present willen zyn, waer toe voor af de noodige advertentie zal moeten worden gedaen.

XVII. Dat de Monster-Commissarissen zullen worden gecommitteerd en geauthoriseerd, om de Ammunitie, Proviandhuizen, en Schansen te visiteren, en de Monstering te doen op een' en dezelven tyd als de Raed van Staet daer present is, met perfecte annotatie en rapport in forma, zoo als althans in gebruik is, nemende mede op zich, op het gene hun verder is, en word aenbevolen.

XVIII. Dat het sluiten en teekenen der Monster-Rollen voortaen zullen geschieden, in presentie van de Gecommitteerden ut den Magistraet of Gerechten ter plaetze, waer de Militie is liggende, en dat geen Ritmeesters of Kapiteins minder personen in getal onder hunne Compagnie mogen hebben, als zy naer de ordre van 't Land schuldig zyn, zullende een Ritmeester of Kapitein, hier in bedrog gepleegd hebbende, aenstonds worden gecasseerd, en die persoon welke hem tot dat bedrog heeft laten gebruiken, aen den Lyve worden gestraft; ook een præmie van honderd Daelders toe te leggen aen die gene, die dat bedrog eerst ontdekt, wordende verder de Heeren Officieren vry gesprooken van alzulke giften en gaven, als zy onder den naem van Nieuw-jaers giften of andere ongelden aen de Secretarissen, Commisen van Financien, Clerquen, Kamerboden, of wie het ook mochten zyn, gewoon zyn te geven, en worden alzulke personen wel expres belast by pœne van Cassatie, zoodanige penningen niet te ontvangen.

XIX. Dat geen Grietslieden ten platten Lande, noch Magistraets personen, Vroedslieden, Bevelhebbers, Leverantiers, en Arbeiders in de Steden, ook geen Secretarissen in Landen en Steden, als mede geen Schryvers, veel min Vrouwspersonen of kinders eenig ontvang van gemeene Lands, Grietenys, Stads of Dorps penningen direct of indirect zullen mogen bedienen.

XX. Dat de Grietslieden binnen zes weeken na het overlyden van den Byzitter, Secretaris zyner Grietenye, en

en Dorpreehter, gehouden zullen zyn uitschryvinge aen de Eigen Erfde ingezetenen te doen, om een nieuwen Byzitter, Secretaris en Dorpreehter uit den hunnen te kiezen, naer meerderheit van Stemmen, des woonachtig in dezelver Grietenye, en zullen de Stemmen den Heer' Grietman toebehoorende, in dezen niet gelden, maer gehouden worden voor geroojeerd.

XXI. Dat de Schryvers na den 22. October 1748. zullen worden bedankt; en de maend den 3 December verschynende by anderen wege aen de Militie worden geformeerd; zullende aen de Schryvers worden gevalideerd hunne Equivalenten en verschotene penningen volgens rekening.

XXII Dat geen Grietslieden, Byzitters ofte derzelver Secretarissen, ook geen Ontvangers, zullen mogen toegelaten of gekoren worden, tot den Magistraet of Vroedschap in eenige Stad, en die alreede in eenige Magistraet of Vroedschap zyn, zullen gehouden wezen terstond op te staen: Dat van gelyken geen Magistraetspersonen, Vroedsleden of Bevelhebbers in de Steden, wegens de Grietenyen ten Landsdage zullen mogen compareren, noch te tot eenige Bediening aldaer worden geadmitteerd; dat mede de Professoren in de Academie te Franeker, mitsgaders de Supposten en de Dependenten van dien, zich van alle 's Lands Grietenyen, en Stads Bedieningen zullen hebben te onthouden, en by aldien iemand derzelver personen reets tot eenige functie zoude wezen geadmitteerd, zal dezelve gehouden zyn, daer van terstond afstand te doen.

XXIII. *Dat alle rooveryen van de Militie, aen de Ingezetenen dezer Provintie onverkoopt gedaen wordende*, by ordinaire wegen van Justitie voor den Hove, zullen worden verhaeld op de Gecommitteerden te Velde, welke wederom hun regres zullen hebben tegens den Commanderenden Officier, en die wederom tegens de Kolonels, en zoo voorts de een tegens den anderen, tot de Corporaels incluis, en zal het Hof Provintiael, aen ieder Ingezeten, dus agerenden, recht doen, zonder daer in van de Heeren Gedeputeerden te worden gelet.

XXIV. Dat aen onvermogende, volgens 's Lands Ordonnantie, Recht om Gods wil, zal worden gegund.

XXV. Dat alle Wagen, die geen Veertig Jaren hebben gestaen, of in possessie geweest, zullen worden weggenomen, en niet weder opgerecht, by pœne van Vyftig Goudeu Friessche Ryders ten voordeele van den Lande.

XXVI. Dat de Grietenyen zullen worden vergeven naer het tegenswoordig gebruik, makende de Stemgerechtig-

LEEU- WARDEN. de het drie-tal, doch zullen de prætendenten hun eigen Stemmen, noch die van hunne Familien tot in den vierden graed niet mogen gebruiken, en ten opzichte van de Steden zal men zich reguleren, naer de Reglementen van den Jare 1637. Latende Leeuwarden en Franeker by hunne oude reglementen onverkort de Steden haer recht, om met goedvinden van den Heer Erfstadhouder zodanige nieuwe Reglementen te maken, als ieder in de zyne noodig zal vinden.

XXVII. Dat aen het Hof van Justitie worde gelaten de vrye Gerechts-oeffening, over alle Criminele en Civile zaken, volgens de aengenomene, en gepromulgeerde wetten dezes Lands, conform de Notificatie van den 5 Juny 1748.

XXVIII. Dat alle hooge en lage Collegien, zich exact zullen hebben te reguleren, naer hunne Instructien, zo als die punctuelyk leggen, en niet zo als die in practique zyn, zullende een ieder by 't aenvaerden van zyn Amt, daer op den Eed te doen, gehouden zyn.

XXIX. Dat het verkiezen der Predikanten zal staen en gedaen worden van de Ledematen der Gemeente, mits de regerende Kerkeraed geadsisteerd met den laetst afgeganen Kerkeraed, het Drie-tal eerst zullen maken. Wordende echter de Steden gelaten by haer byzonder gebruik, maer de Approbatie of Disapprobatie van de Magistraten, op den beroepen Predikant afgeschaft, gelyk ook van het zes of drietal.

XXX. Dat alle en een iegelyk eenig amt bedienende, zich zal hebben te reguleren naer zyn gegevene, of nog te gevene Instructie, en word de besnoejing der Tractementen, gerenvoojeerd aen de daer toe bepaelde Commissie, volgens het 7 Artikel van de Notificatie van den 5 Juny 1748.

XXXI. Dat het getal der Gecommitteerden in de Vergaderinge van Hun Hoog Mog. van wegens deze Provintie zal continueren op vier ordinaris en een extrordinaris, zonder meer, gelyk tegenwoordig in gebruik is.

XXXII. Dat aen Zyne Hoogheit worde gedefereerd de Macht om in tyd van Vrede, de Tractementen van de Kolonels te voet en te paerd, Lieutenants Kolonels en Majoors te reguleren, met verzoek aen de Heeren van de Commissie tot de menage, om by Zyne Hoogheit dien te neffens de noodige instantie te doen, tot vermindering.

XXXIII. Dat geen Vader en Zoon, Schoon-Vader en Schoon-

Schoon-zoon, twee Broeders, of Schoonbroeders te gelyk in een Goo, ofte kamer van de vergaderinge der Heeren Staten van 't Land, ten zy dezelve kwamen uit verscheidene Grietenyen, of Steden, nochte tot het Collegie der Heeren Gedeputeerden, Hove Provintiael, Admiraliteit tot Harlingen, Provintiale Rekenkamer, Neder gerechten en Vroedschappen dezer Provintie, te gelyk zullen mogen worden geadmitteerd; alschoon dezelve kwamen uit verscheidene Gooen en Steden. LEEUWARDEN.

XXXIV. Dat na den geslooten Vrede, de Militie mag worden gereduceerd, en de nieuw aengenomene onder de oude defectueuse Compagnien ondergestoken tot haer volle getal toe, dat ook de nieuw aengenomen Officiers als dan worden bedankt, zonder eenig Tractement te genieten, doch dat dezelve mogen worden begifstigd met het eerste Vacant wordende Officie, naer bekwaemheit, en qualiteit van ieder persoon.

XXXV. Dat voortaen in alle Stem-Cedullen van wat natuur die zyn, alwaer stemminge plaets heeft, de namen zullen moeten worden uitgedrukt, op wien de stem word geconfereerd.

XXXVI. Dat in vervolg van tyd een vaste bepalinge zal worden gemaekt omtrent de Stem Cohieren, zonder daer van te mogen afwyken, voorbehoudens nogthans dat in zaken, die pure domestieke zyn aen een' ieder zyne vryheit wort gelaten.

XXXVII. *Dat niemand in 't toekomende, tot de waerdigheit van den Provintialen Raed in den Hove zal worden verheven, voor en aleer hy bekomen heeft Gradum Doctoratus*, of ten minsten *Licentiatus Juris*, en by den Hove is geinmatriculeerd, mitsgaders de practiek drie Jaren heeft geëxerceerd.

XXXVIII. Dat den Heer Procureur Generael by Cassatie mag worden geordonneerd, de reeds aengestelde procedüren, tegens de Amt-verkoopers, en wel byzonder tegens sommige van den Magistraet van Harlingen, en voorts tegens alle andere daer aen dependerende, en schuldig zynde, ten spoedigsten te vervolgen en proces te maken.

XXXIX. Dat alle Grietsluiden gehouden zullen zyn, hun compleet getal van Assessoren en Gerechts-dienaren volgens 's Lands Ordonnantie ieder Grietenye toegelegd, te houden.

XL. Dat alle minderjarige Officieren van Militie, tot den

LEEU-WARDEN. Actuëlen dienst onnut zynde, van stonden aen zullen worden gecasseerd, en door Zyne Hoogheit een' ander in deszelfs plaets gesurrogeerd.

XLI. Dat alle Proceduren voor de Neder-rechters hangende, na dat dezelve in staet van wyzing gebracht zyn, gelyk mede alle Specificatien, Declaratien, en Tauxatien binnen den tyd van zes weken zullen moeten worden gepronuntieerd, by pœne van vyf en twintig Gouden Friesche Ryders, by de Respective Gerechten ten profyte van den Lande te verbeuren.

XLII. Dat de Keurmeesters en de Ordonnantie op het poinct van de Springhengsten, worden afgeschaft en gederogeerd, en de Tractaten vernietigd.

XLIII Dat alle Octrooien, die personeel zyn, en wegens Fabrieken verleend, zullen worden ingetrokken, en een' ieder vrygelaten zoodanige Fabricken te beginnen, als het hem belieft. Wordende echter het Landschaps Tugthuis, en alle Gods- en Armehuizen in dat stuk by hunne Privilegien gelaten.

XLIV. Dat geen Predikanten, Kerk- of Arme Voogden, wegens hunne Pastoryen of Landen, behoorende aen de Kerk of Armen, stemminge zullen hebben tot Volmachten op den Landsdag, nochte tot de Nominatie van vacante Grietenyen, Byzitters, Secretarissen, of andere Officieren, daer recht van stemming plaets heeft.

XLV. Dat van nu voortaen alle personen, die gerechtigd zullen zyn om Volmachten te kiezen op den Landsdag, en tot andere zaken, rakende den dienst van 't Vaderland, in 't gemeen, ofte een Stad, Deel, of Dorp in 't byzonder, zullen moeten zyn, Liefhebbers van de ware Gereformeerde Religie, ofte ten minsten belyders van zoodanigen Godsdienst, als hier in dezen Lande openlyk word getolereerd en gepermitteerd volgens 's Lands Ordonnantie.

XLVI. Dat geen Stem Cedulle langer dan voor een Jaer zal valabel zyn, en daer in wel expres het Jaergetal, en de dag van de Maend worden uitgedrukt. Dat by gebreke dies daer op geen recht zal worden gedaen, en van geener waerde zyn.

XLVII. Dat niemand tot den Landsdag zal worden geadmitteerd, ten zy hy bekend is voor een' opregt Voorstander van den Lande, en Liefhebber van de ware Gereformeerde Religie, en zoo van Paepsche of Mennonietsche Ouderen geboren, niet eerder worden toegelaten,

ten, ten zy een geheel jaer Ledemaet van de ware Gereformeerde Kerk is geweest.

LEEU-WARDEN.

XLVIII. Dat de Grietslieden, Byzitters, Magistraets Personen, Vroedslieden, en andere gequalificeerde Edelen en *Eigen* Erfden tot den Landsdag verkoren, en toegelaten *zullen* mogen worden, en zullen benevens den Grietman, of den Magistraets persoon (zoo geëligeerd *word*) twee uit den Eigen Erfden Staet, of Ingezetenen *van* ieder Grieteny of Stad, daer by worden geëligeerd, welke twee personen uit de stemdragende of gequalificeerde Ingezetenen verkoren, ieder $\frac{1}{3}$ van de stem voor hunne Grieteny of *Stad*, *zullen* hebben op den Landsdag, benevens den Grietman of *Magistraets* persoon, die de overige $\frac{1}{3}$ zal hebben. Doch zal niemand *tot* de keuze van de Volmachten op den Landsdag zich zelven mogen kiezen of gebruik maken van zyn Eigen stemmen, ook niet van die van zyne familie tot in den vierden graed.

XLIX. Dat op den Landsdag niet zullen worden toegelaten, Rentmeesters van Steden, Ontvangers van Grietenyen of Steden, Secretarissen van hooge of lage Collegien, Grietenyen of Steden, Ministers of Suppoosten van de Admiraliteit, Collegie of Hove, als mede niet die gene, die eenige Leverantie aan de Generaliteit of deze Provintie doen.

L. Dat alle die gene, welke in 't stuk van Stemminge eenige valsheit plegen, voor dat jaer niet ten Landsdage zullen worden toegelaten, *en daer en boven vervallen in zoodanige boete en straffen, als by Placaten, en Stem-Reglementen zyn gestatueerd. En zal de Party* geen kwade *middelen hebbende gebruikt*, en de meeste stemmen dan hebbende, voor dat jaer worden geadmitteerd tot den Landsdag.

LI. Dat geen Grietslieden, Magistraets personen, Byzitters of Secretarissen, zoo ten platten Lande als in de Steden, tot Dykgraven of Dyks-Volmachten zullen mogen worden verkoren, of het zelve amt direct of indirect bedienen. En zal de stemminge tot de personen, het dyk gerechte formerende, benevens derzelver suppoosten geschieden by de Floreen-pligtige, mits contribuerende geen minder getal als tien Floreenen onder een' klokslag gelegen, en zal niemand, hoe veel Floreenen contribueert, meer dan eene stem hebben, zullende, zoo veel doenlyk, voor ieder Contributie een nieuw reglement worden gemaekt.

LEEU-WARDEN. Doch word aen ieder, waer de Tractementen en Emolumenten der Dykgraven of Volmachten niet excederen de somma van honderd Car. guld. jaerlyks, gelaten by zyne byzondere vryheit.

LII. Dat geen Heeren Gedeputeerden Raden des Hofs Provintiael, Lands Reekenmeesters, Fiskaels, Secretarissen en derzelver suppoosten eenige Magistrature zullen mogen bedienen; Of ook Electeurs wezen, en daer dezelve alreede zyn, zullen zich daer van terstond moeten ontledigen.

LIII. Dat de Secretarissen ofte Ontvangers der boelgoeden, zoo wel in Landen als Steden, voor derzelver ontvang genoegzame borge zullen stellen, tot genoegen van 't Gerechte en Ingezetenen, en gehouden zyn drie maenden na den verschyndag, de Boelpenningen prompt te betalen, of by gebreke dies, de Interessen tegens 5 percento in 't jaer te rekenen. En zullen dezelve Boelgoeds ontvangers geen andere declaratien mogen maken, of eenige kosten opstellen, dan alleen de stuivergelden by 's Lands Ordonnantie bepaeld, zonder wyders.

LIV. Dat de Consent gelden van Koopschatten, boven de twee honderd G. guldens, zullen komen ten profyte van dse Grietenye, of Stad, alwaer de goederen gelegen zyn, en zal de Grietman of Magistraet gehouden zyn, daer af alle jaren pertinente rekening te doen aen de Gecommitteerden, van ieder Stad of Dorp op pœne van vyf en twintig G. Friessche Ryders.

LV. Dat de Tractementen van de Heeren Grietslieden, door de stemdragende Ingezetenen op een matige somma zullen worden gereguleerd, des dat de stemmen van den Heer Grietman nochte van deszelfs familie, in den vierden graed niet zullen gelden, en zal de Grietman geen andere Lasten tot zyn voordeel mogen omslaen, maer de kosten van het deel, met Quitantien moeten fourneren, en dezelve by de Ingezetenen doen accepteren, om door de Ingezetenen te worden omgeslagen en betaeld.

LVI. Dat de nieuwe Lands Ordonnantie over de ordre van procederen, vacantien en salarissen, strikt zal worden nagekomen by pœne van vyf en twintig G. Friessche Ryders ten voordeele van den Lande.

LVII. Dat een Persoon niet meer dan een Kerkvoogdyschap zal mogen bedienen, en zal de Kerkvoogd, in die Stad of Dorp alwaer hy Kerkvoogd is, moeten wonen, zonder dat een Grietman die bediening mag hebben. En

zul-

zullen de kerkvoogden alle twee jaren rekening van hunne administratie moeten doen, wanneer ook een nieuwe Kerkvoogd zal moeten worden gestemd, en een der oude continueren, zullende de Kerkvoogden hunne rekening voor de geintressеerde Ingezetenen gratis moeten doen, en de Gerechten voor hunne presentie niets declareren. LEEUWARDEN.

LVIII. Dat om de Negotie van deze Provintie in bloei te brengen, en derzelver Ingezetenen niet boven onze naburen te bezwaren, noodig geacht word, de Ellen, Maten en Gewichten, exemt de koorn en zoutmaten, behoorden te worden gereguleerd, naer die, welke tegenswoordig in Amsteldam in gebruik zyn, de Voetmaet daer onder begrepen.

LIX. Dat 's Lands Generale Ontvangers, zich pertinent zullen hebben te reguleren naer hunne gegeven Instructien, in zoo verre die niet strydig zyn tegens zulke Instructien als hun in 't vervolg zullen worden behandigd, en wel volstrekt verboden, geen Landspenningen aen andere uit te zetten tot hun eigen voordeel, by pœne van honderd G. Friesche Ryders, op ieder reis aen het Land te verbeuren.

LX. Dat de Schryvers der Compagnien, en de Generale Ontvangers zullen worden aengeschreven, hunne betaling prompt te doen en zich te reguleren naer 't Plakaet van 1722. daer op geëmaneerd, ten tyde en zoo lange zy in dienst zyn.

LXI. Dat niemand in deze Provintie, van wat staet of Conditie hy zy, *van de nieuw gemaekt wordende Quotisatie of andere belastingen zal worden uitgesloten, onverkort de* Privilegien *van den Heer Erfstadhouder, mitsgaders wees*huizen, diaconien, armhuizen voor tyden geprivilegeerd tot de immuniteit van Impositie.

LXII. Dat het Krygsgerechte en deszelfs suppoosten, voortaen geen meerder Tractement of Emolumenten zullen genieten dan deze Provintie op den Staet van oorlog word goed gedaen.

LXIII. Dat alle Persoonen, op welke eenig Amt word geconfereerd, den Eed van Zuivering in de respective hooge en lage Collegien, completelyk vergaderd, in de handen van den Præsident zullen doen, en niet eerder in hunne qualiteit worden erkend.

LXIV. Dat in de Procuratien van de Volmachten, ten Landsdage zal worden geinsereerd, dat zy lieden deze Ordonnantie Reglement Reformatoir, en het geene in 't vervolg zal worden gereformeerd, niet zullen mogen vernie-

LEEU-WARDEN.

tien of veranderen in 't geheel of ten deele, maer dezelve heiliglyk onderhouden, en doen onderhouden.

LXV. Dat de Eed, door de nieuw verkoorene zoo politieke, als militaire Officieren wordende gedaen, strikt, en zonder eenige reserve zal worden geobserveerd.

LXVI. Dat deze Ordonnantie en Reglement Reformatoir, alomme zal worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaetze waer men gewoon is publicatie en affixie te doen, en ter Secretary van den Staet, mitsgaders der Gedeputeerden, en 's Hofs Provintiael, en alle Nedergerechten worden geregistreerd.

LXVII. Wordende den Procureur Generael geordonneerd, tegens de overtreders van dit Reglement, zonder aenzien van personen op het rigoureuste te procederen, by cassatie van zyn amt.

LXVIII. Dat deze, en alle volgende Artikelen op het rigoureuste zullen worden geëxecuteerd, en alle overtreders infaem worden verklaerd.

LXIX. Dat jaerlyks uit ieder Grieteny en Stad, alhier tot Leeuwarden op den Doele zullen moeten compareren, twee personen, te eligeren uit de breede gemeente van ieder Grieteny en Stad, gelyk thans hier zyn vergaderd, ten einde dezelve zorg komen te dragen dat de Poincten Reformatoir, welke nu worden veranderd en gereguleerd, wel worden onderhouden en geëxecuteerd, zonder dat daer in de minste krenking, het zy van Resolutie of Notificatie komt te geschieden. Wyders dat die Gecommitteerden, wel speciael zorge zullen hebben te dragen, dat des Lands Financien wel worden ingevorderd, en besteed, mitsgaders 's Lands Cassa van jaer tot jaer worde nagezien, om van de overwinst of onderteering te kunnen rapporteren, mits dat de Gecommitteerde van ieder Grieteny of Stad volgens 's Lands Ordonnantie worden betaeld, en dat jaerlyks een van dezelve Gecommitteerden uit ieder Grieteny of Stad zal afgaen, en een Nieuwe wederom verkoren worden, des dat de Continuerende aen zyn' Successeur zyne besoignes, met een schriftelyk rapport overgeve, zullende deze ordinare vergadering, jaerlyks zyn aenvang nemen op den eersten maendag in de maend May, en Extraordinaer op aenschryving van den Præses, die op dien dag zal worden verkoren, en voor een geheel jaer continueren, doch welke Præses voor en aleer de vergaderinge komt by een te roepen, eerst uit ieder Kwartier drie Leden (daer toe te nomineren) zal convoceren, om de Extra-

traordinaire zaken, zoo doenlyk, af te doen. Zullende de Nominatie der Gecommitteerden ten voorschreven einde in volgende voegen moeten worden gedaen, als dat in de Grietenyen uit ieder dorp op aenschryving, of aenkondinge twee personen zullen worden verkoren, welke gekorene personen, van de gansche Grieteny op eenen bepaelden dag by elkanderen zullen Compareren, ten einde om twee uit hun tot voorschreven einde te verzoeken. En in 't vervolg van tyd jaerlyks een, in plaets van den afgaenden; zullende in de steden op voorschreven manier Æspels wyze worden gestemd. LEEUWARDEN.

LXX. Dat alle Officieren tot de binnen en buitenlandsche amten wordende verkoren, als ook alle Krygs-Officieren in de volle vergadering van de Heeren Gedeputeerden hunn' Eed zullen doen, dat zy dit Reglement en Ordonnantie Reformatoir heiliglyk zullen nakomen, en niets ondernemen, dat tegens de welvaert dezer Landen, en rust der goede Ingezetenen zal aenloopen. Gelyk mede de Officieren der Gerechten zoo van Landen als Steden dien zelven Eed in hunne volle vergadering zullen praesteren.

LXXI Dat de Gecommitteerden aen zich reserveren, om nog zoodanige generale en particuliere poincten als zy tot welstand van den Lande, redres van zaken en vorders al het geen tot Menagement mochte strekken, noodig zullen oordeelen, aen de Edele Mogende Heeren Staten ter approbatie te mogen præsenteren.

LXXII. *Dat op alle deze Reformatoire Poincten, op de bekwaemste en geschikste wyze Guarantie van Zyne Doorluchtige Hoogheit, den Heer Erfstadhouder door ons Gecommitteerden zal worden verzocht.*

Aldus geresolveerd en gearresteerd op den Doele te Leeuwarden den 4 July 1748.

OOSTERGO.

S. Fokkes.	*D. J. Sylstra.*
L. Hulsbuis.	*B. van Coten.*
Poppe Jans.	*Jan Tziebles.*
J. J. van der Mei.	*A. van Hettingen.*
C. Rinkboudt.	*Gjalt Aans.*
N. Ritsma.	*Marten Luytsens.*
L. H. Hommema.	*Syds Luytsens.*
J. D. Rinia.	*B. Wartena.*
Klaes Meelis.	*Sipke Pytters.*
Albert Douwes.	*Sybren Hylkes.*
Joh. Theod. Wilman.	*J. Teyes.*

WES-

WESTERGO.

LEEU-WARDEN.

Klaes Fontein.
H. Quader.
W. van Slooten.
A. S. Hemrica.
Wybe L. Steensma.
Haitze Pabes.
Eelko Alta.
J. Idsardi.
Marcus Hendriks.
Rients Gerrits.
Haye Egges.
Jean Monsma.
Wierd Annes.
Rintje Reins.
Abbe Doedes.
Wiggert Hilkes.
Titus Staek.
Sako Wiglama.

ZEVENWOUDEN.

E. Edema.
Dirk Beents.
Cornelis Witteveen.
W. Meekhoff.
E. Wigeri.
Wytse Jeens.
Willem Annis.
Meine Pytters.
R. Folkerts.
Melle Klases.
Ulbe Johannes.
Dirk Pytters.
Jentje Seedses.
A. Sipkes.
Klaes Roels.
H. Hoitema.
Pieter Harings.
J. Fabes.
B. Wigeri.
G. Gasinjet.
Sybolt Tekes.
A. Hubbelink.

STEDEN.

Jonas F. Oldersma.
Uylke Wytses de Vries.
J. A. Basseleur.
Gilles H. Mesdag.
Matthys Smit.
C. Koopmans.
Wybe Buma.
A. Lam.
Andries Wouters.
Ambr. Dorhout.
J. H. Muller.
J. V. Alema.
Thomas Wiarda.
S. Brouwer.
Robyn Aryensz.
Jab. Piebes.
Gerrit Dirks.
P. Binkes.
Johannes Koopmans.
A. E. Hoitsema.
Heeble Feytses.
Hidde Eukes.
J. Hermanides.

ZOO hebben Wy goedgevonden, de Poincten Reformatoir, zoo als die deze morgen aen Ons zyn overgegeven, te approberen, en op morgen alhier te Leeuwarden te laten

laten publiceeren, en vorders, zoo ras mogelyk, over de geheele Provintie, ter plaetze waer men gewoon is publicatie en affixie te doen. Met byvoeginge, dat dezelve zouden worden overgegeven ter approbatie en guarantie van Zyne Hoogheit. LEEUWARDEN.

Aldus gedaen, geresolveerd en gearresteerd op het Landschapshuis binnen Leeuwarden den 5 July 1748.

M. O. B. TOT SCHWARTSENBERG Vt. EN HOHENLANDSBERG.

Ter Ordonnantie van Hun Ed. Mog.

Jo. v. SMINIA.

Behalven deze Artikelen, welke aen Zyne Hoogheit gezonden werden, hebben de Gecommitteerden uit de Gemeente den 19. dezer ook nog 5 andere Artikelen aen hunne Ed. Mog. overgeleverd, waer op den 26. dezer weder eene Publicatie gedaen is, welke, nadien dezelve zoo wel van de zaek, die voorgesteld is, als van eenige omstandigheden, daer by voorgevallen, ons onderrichtinge geeft, wy hier woordelyk laten volgen:

De *Staten van Friesland*, allen den genen die deze zullen zien, of hooren lezen, SALUT. Alzoo de Gecommitteerden van de Gemeenten aen Ons op den 22 dezer laetstleden hebben gepræsenteerd, en begeerd dat Wy zouden approberen en laten publiceren en affigeren de vyf Artikelen hier na van woord tot woord volgende.

Art. I. Dat de Generale en Particuliere Collecteurs worden geauthoriseerd, om op een bekwame wyze inmaninge te doen van zoodanige penningen als van Reëlen, Specien en Impositien in hunne Collectboeken wegens goederen, voor May 1748, ingevoerd, nog te goede zynde (zullende echter het Gemael, Beestiael, Turf en Hout, Zegels en Passagie-

geld

LEEU-WARDEN. *geld verstaen worden tot den 1 Juny 1748. te hebben gecontribueerd) dezelve penningen spoedig aen de Generale Collecteurs of den Lande te bezorgen, en voorts de Generale Collecteurs te ordonneren om binnen den tyd van acht weeken hunne ontvange penningen aen 's Lands Casse te behandigen en rekening en bewys van hunne gehad hebbende administratie te doen.*

II Dat de Collecteurs, welkers boeken weg of verbrand zyn, worden gelast 's Lands penningen op de beste wyze in te vorderen in 't bywezen van twee Gecommitteerden en een uit het Gerechte van ieder Grietenye of Stad, in welken gevalle de Collecteurs gehouden zullen zyn den eed te doen in handen van 't Gerechte, dat zy in 't invorderen van die penningen alle naeuwkeurigtigheit hebben gebruikt en de noodige elucidatie gezocht, ook den Lande direct nog indirect niet hebben gefraudeerd; en vorders aen alle en een ieder 't zy Gerechte of particulieren, onder wien boeken en gelden berustende zyn, te ordonneren dezelve aen de Collecteurs ter plaetze onder Recepis over te geven, mits dat de Opzichters en Contrarolleurs sampt Haven-Chergers betaeld zullen worden tot den 1 Juny 1748.

III. Dat mede Hunne Edele Mogende de Heeren Staten zullen worden verzocht, aen alle Generale Ontvangers van Grietenyen of Steden te ordonneren, om binnen den tyd, volgens 's Lands Plakaet bepaeld, een nette afrekening te doen van hunne ontvange Floreenen ultimo February 1748. verschenen incluis, en de gelden aen de Schryvers te bezorgen.

IV. Insgelyks gemelde Hunne Edele Mogende te verzoeken, om aen de Respective Gerechten aenschryving te doen, ten einde het derde termyn van den Vyftigsten Penning binnen den tyd van zes weken na dato dezer, worde geëischt en betaeld ten overstaen van vier Gecommitteerden uit ieder Grietenye of Stad, die daer benevens het Gerecbte over zullen moeten besoigneren, en zal de Ontvanger Bouricius *wederom de laetste veertien dagen tegens de exspiratie van de bepaelde zes weken tot het ontvangen van ongemunt zilver en goud, in de munte moeten vaceren.*

V. Dat vorders de Gecommitteerden uit de Landen en Steden dezer Provintie, thans op den Doele vergaderd, door Hunne Edele Mogenden worden geauthoriseerd om generale

te regelen van de nieuwe Quotisatie te mogen opstellen, en LEEUWARDEN.
dezelve Quotisatie door deze of andere Gecommitteerden by de Ingezetenen te kiezen, ten overstaen van Commissarissen uit de respective Gerechten te mogen effectueren.

De Gecommitteerden uit de Landen en Steden van Friesland hebben geauthoriseerd en gecommitteerd, authoriseeren en committeren mits deze de Heeren Hotze Quader *en* Uilke de Vries, *omme voor en ommestaende* Poincten *over te brengen aen Hunne Edele Mogenden de Heeren Staten van Friesland, en op't nedrigste te verzoeken, ten einde Hunne Edele Mogenden dezelve gelieven te approberen, laten publiceren, en affigeren, ter plaetze daer men gewoon is publicatie en affixie te doen. Actum binnen Leeuwarden ter Vergaderinge van voorschreve Gecommitteerden op de Stads Doele den* 19 *July* 1748.

Was geteekend.

Oostergo.	Westergo.
S. Fokkes. N. Ritsma.	*H. Quader. Jan Monsma.*
Wouden.	**Steeden.**
Dirk Beents. E. Edema.	*Jonas J. Oldersma. P. Binkes.*

En daer op goedgevonden hadden, dezelve wel by Resolutie van gisteren te amplecteren en approberen, *maer de executie daer van uit te stellen ter tyd,* Wy omtrent dezelve het advies en de consideratien van Zyne Doorluchtige Hoogheit den Heere Prinse Erfstadhouder, zouden hebben ingenomen; maer nu op nieuws vernemen uit de Remonstrantie, door en van wegens dezelve Gecommitteerden, op huiden aen Ons ingeleverd de verwonderinge en ongenoegen van dezelve Gecommitteerden, omtrent het uitstel der Publicatie door Ons begeerd, en derzelver nadere instantien, om deze Publicatie aenstonds voort te nemen, en niet, zoo als in hunne Remonstrantie zeggen, hunne pogingen te vilipenderen, te meer daer Zy wederom bedroefde tydingen van opschuddinge onder de Gemeente uit alle kanten hoorden, en voor elendige gevolgen vreesden: Alwaeromme op nieuws verzochten dat deze Artikelen of Poincten moehten worden geapprobeerd, en zonder uitstel ter executie gesteld, alzoo

LEEUWARDEN. zoo anderszins te vreezen stonde, dat alles in vorige geweld zal uitbarsten. ZOO IS 'T dat Wy, om te voldoen aen de herhaelde instantien der Gecommitteerden en voor te komen de onheilen welke Zy vreesden, hebben goedgevonden en verstaen dezelve vyf Artikelen te amplecteren en te approberen mits deze; En dat dezelve zullen worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaetze, alwaer men gewoon is publicatie en affixie te doen. Aldus gedaen, geresolveerd en gearresteerd op het Landsschapshuis binnen Leeuwarden, den 26 July 1748.

H. W. v. CAMSTRA, Vt.

Ter Ordonnantie van Hun Ed. Mog.

Je. v. SMINIA.

HINDELOPEN.

HINDELOPEN. Nadat in 't laetst der vorige Bloeimaend alhier eenige geruchten gekomen waren dat het Gemeen, op verscheide plaetzen in Friesland, verscheide bewegingen begon te maken ten einde de Pachteryen den bodem in te slaen; ja reeds eenige Opzichters-huisjes onder den voet geworpen had; ontving men den 30 derzelve maend hier ook de bevestiging van 't geen te Workum voorgevallen was, waerover sommigen zich dermaten ketelden, dat zy niet nalaten konden hun genoegen over het verrichte openlyk te betuigen. Hierop verspreidde zich wel haest een gerucht door deze Stad, dat de twee Opzichters-huisjes alhier den volgenden avond het zelve lot zouden ondergaen, en, in geval de burgers zelfs geen hand aen 't werk wilden slaen, zulks door vreemden zoude uitgevoerd worden. Een zwaer onweder van donder en blikfem echter stremde dien avond den

voort-

voortgang van den aenslag; die niet te min den HINDE-
1 dezer des avonds ter uitvoer gebracht werd, LOOPEN.
wanneer eenige jongens met steenen in de glazen der gemelde huisjes begonnen te werpen, waerop velen van 't jonge volk toestel maekten om ze geheel om ver te rammeien, 't geen men ook in een uur of twee verricht zag.

Terwyl dit geschiedde werd een diergelyk huisje door die van Workum, op het Zoolseinde staende, (waer van wy hier voren bladz. 552. gesproken hebben) mede onder den voet geworpen, en wat 'er van brandstof aen en in 't zelve was aen de vlam opgeofferd; welk voorbeeld het jonge volk alhier terstond navolgde, dragende al wat brandbaer was even buiten de Stad, welk werk door honderden van aenschouweren niet zonder groote vreugde bygewoond werd, mits dat een ieder, zoo wel die geholpen als niet geholpen had, 2 st. voor dat gezicht betaelde.

Eene andere talryke party volks, zoo oud als jong, ondertusschen, begaf zich naer 't huis van onzen Secretaris, den Collecteur van de Havenpachten, om de boeken van daer te halen, welken hy aenbood gewilliglyk over te geven, mits dat zy zelfs die van de plaets kregen waer ze lagen, met byvoeging dat zyn zoon hun die aen zoude wyzen.

Hier mede niet te vrede, bevalen zy hem dat hy zelf ze buiten de deur hun ter hand moest stellen, gelyk dan geschiedde. Van hier zette men het naer de drie andere Collecteurs, die hunne boeken, nadat men daerom gevraegd had, ook gewillig overgaven. Men verbrandde de eene en anderen. Voorts ontsloot men de Rog- en Gort-Molens, met bevel

HINDE-LOOPEN.

van naer het genoegen der Burgery onverhinderd te malen. Iemand den volgenden nacht in de puinhoopen der verbrande materialen naer yzerwerk gezocht hebbende, en daer op betrapt zynde, werd zoodanig gehavend dat hy werk had om het leven te bergen. Dus behandeld men iemand die zich meester poogde te maken van eenig oud yzer, dat reeds aen de verwoesting was opgeofferd; schoon men zelfs zich niet ontzien had over tienmael meer en beters van zyn evennaesten den baes te spelen.

Den 3 Juny des morgens hadden eenige der Burgeren den Burgermeesteren verzocht om den Stads Trommelslager te gebruiken, tot het by een roepen der Burgery, om gelyk elders Gecommitteerden uit dezelve te verkiezen, ten einde te Leeuwaerden over den toestand des Lands te besoigneren; welk verzoek toegestaen zynde, werd de Burgery verzocht, ja zelfs onder bedreiging van schade geordonneerd, ten 10 uuren, in de Kerk te komen.

De Burgery in Kerk zynde, verliep 'er wel een half uur eer men wist of voorstelde wat 'er verhandeld zoude worden. Eindelyk riep 'er een dat men Gecommitteerden zoude stemmen; een ander oordeelde dat men den Secretaris noch iemand zyner Familie in deszelfs amt behoorde te gedoogen, en dus zulks in omvraeg te brengen. Sommigen begeerden dat de haven der Stad moest gediept worden. Een vierde weder wat anders. Dus was het hier een Vergadering van verbystering tot dat men den Schoolmeester J. Ulpendam verzocht, om als Schryver de zaken op papier te stellen, die met gemeene toestemming goedgekeurd werden.

Wan-

Wanneer de voorn. Propositie, betreffende den Secretaris, voorgedragen werd, stelden zich verscheiden dermaten in postuur dat de Secretaris raedzaemst oordeelde uit de Kerk te gaen, wordende wel haest van zyn zoon, die door iets in te brengen het volk zeer verbitterde, gevolgd. HINDELOOPEN.

De zaken, die met gemeene toestemming goedgekeurd werden, waren 1, de Erflyk verklaring van het Erfstadhouderschap in de Vrouwelyke Linie. 2. om Fortificatiegeld te genieten, gelyk andere Steden. 3. Het afzetten van den Secretaris, zonder te gedoogen dat niemand van de zynen dat amt immer bekleedde, ter oorzake van deszelfs bruske behandeling; en ten 4. Vier Gecommitteerden uit de Burgery, om de 2 eerste Artikels ter gemeene vergadering voor te stellen; waer na twee anderen verzocht werden, om, het geen nopens den Secretaris besloten was, den Burgermeesteren schriftelyk ter hand te stellen, ten einde derzelver goed- of afkeuring daer op te ontvangen, welken goedvonden der Burgeren begeerte in te willigen, en den Secretaris van zyn amt te ontslaen, die op de eerste bekendmaking dat zelfs vrywilliglyk afstond, met verzoek dat de Burgery hem in zyn persoon of goederen ongemoeid wilde laten. Dees afstand en dit verzoek werden de Burgery door tromslag bekend gemaekt, niet zonder bedreiging van schade voor die hem eenige hinderniss' toebracht. Hier by was het toen met de zaek gebleven.

Den 9 dezer werd door den Stads Trommelslager den inhoud van een briefjen omgeroepen, woordelyk dus luidende:

HINDE-LOOPEN. „ Wy Burgers en Ingezetenen der Stad Hin-
„ deloopen, begeren en verzoeken dat de Bui-
„ tenluiden, van wat negotie het wezen mag,
„ om niet by de ſtraet of by de deuren om te
„ loopen, maer op den Marktdag hun goed op
„ de Markt te brengen, en daer te verkoopen,
„ en de groente Vrydaegs en Dingsdaegs, en
„ de Groenmarkt by het Nieuwe Kerkhof. Dit briefje was 's daegs te voren by den Roeper gebracht door drie of vier Perſonen, begerende dat hy het om zoude roepen, dan hy weigerde zulks, bybrengende dat zy eerſt den Magiſtraet hier over hooren, en deszelfs toeſtemming verzoeken moeſten, of, zoo zy zulks zich niet verſtouten dorſten, zich by een der Gecommitteerden uit de Burgery vervoegen, wier handen, het vuur reeds gewoon, zyns oordeels niet onbereid zouden wezen om deze enkele Kaſtanje daer ook uit te halen. Dees raed geviel. Zy begeven zich des by een' dier Gedienſtigen, *Jan Broers* genaemd, die den laſt ſtraks op zich nam, en denzelven by den Magiſtraet zoo wel wiſt uit te voeren, dat 'er terſtond *fiat* op het Requeſt kwam, en de zaek werkſtellig gemaekt wierd. De opſtellers van het briefje waren 8 of 10 Perſonen uit de Burgery, die, om wat reden weet men niet, hunne namen echter in 't donker gehouden hadden, 't geen niet behoorlyk was, vermits de zaek uit laſt van hun, en niet uit dien van de geheele Burgery, bekend gemaekt is. Want daer is 'er die geenszins genegen zouden zyn hun zegel daer aen te hangen. Dus ware het niet onmoogelyk dat deze Timmeraedje eerlang weder geſloopt wierd of van zelf weder inſtortte.

Den

Den volgenden dag werd de Burgery, door Trommelslag, gedagvaerd om tegens 10 uuren op het *Stadhuis* te verschynen. Hier gekomen, las de voornoemde *Jan Broers* een briefsjen af, behelzende: of de Burgery aen den Magistraet niet toestond, om, volgens hun aloude recht, een' Secretaris uit deze Provintie, naer hun genoegen te mogen kiezen? Eenigen uit den hoop vroegen hier op, of de afgegane Secretaris en deszelfs Zoons buiten de verkiezing zouden zyn? *Jan Broers* antwoordde dat die zaek afgedaen was, en dus nu in geen aenmerking konde komen. Waerop de meeste en voornaemste Burgers dat recht aen den Magistraet toestonden. Eenigen echter wilden dat recht aen zich houden, en een' Sekretaris naer hunnen zin kiezen, ten einde men niet hier, gelyk elders, met dezen meer te stellen mochte hebben, dan met de Regering' zelve. Doch vermits de meesten en voornaemsten van de Burgeren dat recht aen den Magistraet afgestaen hebben, twyfelt men *niet of de zaek zal in die plooi, waer in ze nu geschikt is, wel blyven berusten, voornamelyk* dewyl byna niemand in deze Stad bekwaem geoordeeld word om dat ampt naer behooren waer te nemen. HINDELOOPEN.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

Na dat den 8 dezer de Gecommitteerden dezer Stad naer Kampen vertrokken waren, ten einde den Landdag, die daegs daer aen gehouden werd, by te woonen en over het stuk der Pachteryen en Finantie dezer Provintie te delibereren, en, na verrichting van zaken, den DEVENTER.

DEVENTER. 14 dezer te rug gekomen waren, werd den volgenden morgen hier uit name der Heeren van de Ridderschap en Steden afgekondigd, dat de Pachten van het Gemael, Geslacht, Wynen, Bieren, Azynen, Brandewynen, Gebrande Wateren, Tabak en Dienstboden-geld afgeschaft waren, en des voortaen cesseren zouden. De Pachters van de Brandewynen, Gebrande Wateren en 't Gemael, tegens alle onheil in tyds willende voorzien, hadden, reeds 4 dagen voor het aflezen van het voorschr., opgehouden eenigen impost in te vorderen, vergenoegende zich met den Ingezetenen te verzoeken van zoo rond eene aengave als moogelyk was te doen, dankende, (als te kennen willende geven dat zy hier op zich gerustelyk verlieten,) vervolgens alle hunne oppassers en dienaers af.

KAMPEN.

KAMPEN. De voornaemste bewegingen onder het Gemeen, ten einde de Pachten afgeschaft te krygen, hier omtrent ontstaen, zyn voornamelyk voorgevallen tn Vollenhove, Steenwyk, Wannepeerveer, Staphorst, Roveen enz.; doch, schoon in vergelyking van elders, van luttel aengelegenheit, echter van dat uitzicht dat de Staten dezer Provintie oorbaer geacht hebben het volgende Plakaet uit te geven:

Ridderschap en Steden, de Staten van Overyssel doen te weten: Nademael wy tot onze grote smerte hebben moeten ondervinden, dat de bewegingen in andere Provintien ontstaen om de Verpachte Middelen van Consumtie, schoon by het oprechten van de Unie tot betalinge der Militie geintroduceerd, te hebben afgeschaft, ook zyn overgeslagen in deze Provintie en onder de Inge-

gezetenen van dezelve mede hebben verwekt een ongemeene drift, om dezelve Middelen alhier mede te doen afstellen en zulks alles in een' tyd, daer de Republiek zich genoodzaekt heeft gevonden een extraordinair groot aental van Militie in hare Soldy te nemen en aen te werven, *tot afkering* van een' machtigen Vyand, tot op de *grenzen* van den Staet genaderd, en dus in een' tyd', wanneer volgens de reden van Staet ten uitersten bekommerlyk en gevaerlyk moeste voorkomen zoodanige Middelen te discontinueren, zonder vooraf eenige andere en æquivalente Middelen in derzelver plaets te hebben vastgesteld en in train gebracht; *Zoo is* 't dat Wy nogthans, niet alleen uit Consideratie van de ongemeene drift der Ingezetenen op vele plaetzen dezer Provintie reets uitgeborsten tot onbezonne feitelykheden en strafbare dreigementen tegen de Pachters en derzelver Collecteurs, maer ook om dat het Ons zeer bedenkelyk is voorgekomen, of wel de Verpachting der gemeene Middelen van Consumtie in andere Provintien reeds afgesteld, zonder merkelyke inconvenientie in deze Provintie zouden kunnen en behooren te worden gecontinueerd; met ingenomen advies van zyne Doorluchtigste Hoogheit den Heere Prins van Oranje en Nassau onzen Erfstadhouder, hebben goedgevonden, naer het voorbeeld van de Heeren *Staten van de andere Provintien, ook alhier te discontinueren en af te schaffen, zoo als gediscontinueerd en* afgeschaft worden mits deze, *de Verpachting* der gemeene Middelen van Consumtie; als van de Impoften *op het Gemael, Geslacht, Wynen, Bieren, Azyn, Brandewyn, en gebrande Wateren en den Tabak*, als mede nog van *het Hoofdgeld en Dienstbodengeld*, in welkers plaets zoo ras doenlyk andere æquivalente Middelen zullen worden gearresteerd en in train gebracht, zonder welke de Provintiale Finantien aenstonds door zoo een important gemis zouden moeten vervallen in de uiterste confusie. Waeromme Wy alle de Ingezetenen wel ernstig willen vermaend en bevolen hebben zich niet te onttrekken aen de betaling der verdere Middelen, met die van Consumtie geen gemeenschap hebbende, als van Verpondingen, Contributie, Vuurstede-geld, Hoorn-geld en Gezaei, Paerden en Reliqua, noch ook te weigeren

KAMPEN.

KAMPEN. de betaling van het Passagie-geld, Enser-geld of zes-stuivers op de Schepen, Tollen, Brug- en Weg-gelden, waer in vreemden en passagiers een groot gedeelte contribueren, en welke Middelen, die zonder Verpachtinge niet te vorderen zyn, in train moeten blyven; maer die alle getrouwelyk en blymoedig op te brengen nevens die gene, die Wy met overleg en advies van Hooggemelde Zyne Hoogheit zullen moeten invoeren en introduceren, in plaets der afgeschafte Middelen van Consumtie hier boven gespecificeerd, en om weder goed te maken het zwaer gemis, dat de Finantie dezer Provintie dier door zal komen te lyden. Zullende dan noch de Hoornbeesten en Bezaeide Landen, Paerden en Reliqua, en verdere Middelen, voor dezen Jare in Redemtie gegeven geweest, en in dezen Jare Verpacht, midlerwyle weder in Redemtie worden gegeven aen die gene, die zulks begeren voor het montant, waer voor dezelve in Redemtie hebben gehad in denzelven Jare 1747, en zich tot dien einde addresseren aen de Heeren Ordinaris Gedeputeerden binnen den tyd van veertien dagen.

En nademael eenige tyd zal noodig zyn, om de Middelen tot remplacement der afgeschafte Pachte te introduceren, en in dien tusschentyd de Finantien een zeer zwaer verlies zullen moeten ondergaen, zoo worden alle de goede Ingezetenen wel ernstig vermaend en ge-exhorteerd, om zich naer behoren van hunnen plicht te acquiteren in het furneren van de volgende Termynen van de Liberale Gifte, gearresteerd by Ons Plakaet van den 8 Febr. dezes Jaers, op dat de Provintie niet moge worden gesteld buiten staet om te voldoen aen hare verplichting en de intentie van meer Hoog gemelde Zyne Hoogheit.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude hebben, begeren wy dat deze alomme zal worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaetze waer men zulks te doen gewoon is.

Gedaen op een' extraordinaris Landdag binnen Kampen den 13den July. 1748.

Ter Ordonnantie van Hooggemelde Heeren Staten.

JOAN ROUSE.

GRO-

STADEN LANDEN.

GRONINGEN.

Wy hebben hier voor, bladz. 380 gemeld dat der Gezwoornen Gemeente, ten tyde van de groote beweeging in deze Stad, tegen de verandering in derzelver Gecommitteerden een Protest had ingeleverd, dan hoe deze zaek verder afgeloopen was te verhalen, om de veelheit der stoffe tot nu toe moeten sparen. 't Was op den 17 May, toen 6 Gedeputeerden uit den Raed, nam. 2 regerende Burgermeesteren en 4 Raedsheeren, lieten verzoeken om met de Gecommitteerden uit der Gezwoornen Gemeente te spreken, en daer toe des avonds omtrent 5 uuren met hun te samen in 't Wynhuis vergaderden; wanneer Burgermeesteren het gemelde Protest door de Gedeputeerden uit den Raed deeden te rug geven, zonder dat van het zelve iets geboekt was of zoude worden, nadien men aen het Collegie van Taelmannen en Gezwoornen Gemeente alle *vergenoeging geven en de eischen in alle vriendelykheit afmaken wilde, na alvorens eenige nadere explicatie ontvangen te hebben van* de hoofdpointen, waer op dat Collegie aendrong. Hier op den 22 May nader gebesoigneerd zynde, werd deze nadere explicatie vervolgens aen Burgermeesteren en Raed vertoond, en op den 29sten dier maend door den Breeden Raed eene Resolutie genomen, die Taelmannen en Gezwoornen Gemeente in hunne oude Rechten herstelde; welke, nadien zy zeldzaem is, wy hier woordelyk laten volgen: GRONINGEN.

Ter vergadering van de H. Heeren Burgermeesteren en Raed, oud en nieuw, mitsgaders Taelmannen en Gezwoorne Gemeente, zynde geleezen de considératien, door Taelmannen en Gezwoorne Gemeente op den 26

GRONINGEN. April jongst overgegeven, en daer over zynde gedelibereerd, hebben de H. Heeren Burgermeesteren en Raed, oud en nieuw, mitsgaders Taelmannen en Gezwoorne Gemeente, op heden plegtig vergaderd, eenparig geresolveerd en gearresteerd dat de vrye verkiezing van den Raed, nevens de Gezwoorne Gemeente met diens approbatie, conform de Keurwetten en Keur-eed, zal worden gedaen, invoege voor 't jaer 1724 heeft plaets gehad, en dat alle Resolutien, daer tegen genomen, byzonder in 't jaer 1724, mits deze zullen zyn geannulleerd, en dat Taelmannen en Gezwoorne Gemeente, als representeerende de Burgery dezer Stad, in zaken van *belang*, 't welvaren van de Stad rakende, nevens de Oude Raed, zal worden geroepen, en hoofd voor hoofd mede stemmen.

Collat. Accord.
W. LAMAN.

In de zaken van den Burgermeester *J. Geertsema*, van welken wy te voren meermael gesproken, en van wiens Huis en Buitenplaets wy vermeld hebben dat dezelve gespolieerd waren, is sederd den 14 May, Dag, op welken zoo groote eene verandering alhier is voorgevallen, ook eene aenmerkelyke verwisseling geschied. Veele stukken, waer onder niet weinigen die eene voorbeeldige straf eischtten, ten laste van dien Heer verhaeld wordende, vonden Burgermeesteren goed, niet slegts het zitten in het gewoone Regeerings-Gestoelte in de Kerk en het bywoonen der Raedsvergaderingen, hem te ontzeggen; maer zelfs eene Commissie van drie Heeren aen te stellen, aen welke ieder, die iets van hem te eischen had, zyne belangen inbrengen konde. Dit gaf oorzaek dat wel haest de beschuldigingen, ten zynen laste, van dag tot dag aengroeiden, en eindelyk van dat gewicht geoordeeld werden dat hy zich daer over verantwoorden moest, en deze zaek gerechtelyk behandeld behoorde te worden.

Hier

Hierom werd zyn E. op den 18 dezer arrest in deszelfs huis, waer in hy zich toen niet bevond, aengezegd; of hy vervolgens nog in het zelve geweest is, heeft men niet klaerlyk kunnen bespeuren: maer wel dat sederd alhier zich een gerucht verspreidde als of het geene acht dagen zoude duren dat, men hem als Gevangen op den Toren zoude plaetzen; waer op hy den 22 dezer goed vond het dreigende gevaer te ontgaen en door het Landschap *Drenthe* zich naer elders te salveren. De zaken dus hol beginnende te dreigen, gaf zyne Huisvrouw op den 25 dezer een Request in aen Burgermeesteren en Raed met verzoek dat, haer Man niet door een geheime Commissie onverhoord veroordeeld; maer zyne zaken voor den Rechtbank openlyk mochten onderzocht worden, wanneer men niet zoude nalaten Advokaten ter zyner verdediging te stellen, gelyk in alle behoorlyke Regtsgedingen geeischt kan worden; doch hier op is tot in het laetst dezer maend geen antwoord gekomen; dus dit stuk nog wel *eene der beruchtste kon worden onder de thans voorvallende Vaderlandsche zaken.* GRONINGEN.

In het midden dezer maend is hier, op ordre van Burgermeesteren en Raed, door de Burgery een generale opschryving gedaen van de Schoorsteenen, Familien enz. Zoo sommigen meenen om op dezelve tot vergoeding van 't gemis der Pachten eene belasting te leggen, het welk eenigen bewogen heeft om het getal van hunne Schoorsteenen te verminderen en dezelve in één huis ten getale van 3, 4 ja tot 5 toe af te laten breeken.

Nopens de inwendige rust dezer Stad is weinige verandering te melden. De ongenoegdheit van de Gemeente tegen sommige Regenten duurt

GRONINGEN. duurt nog al, en dreigt nu en dan zelfs met geweld neder te ftorten; dan het is tot nog toe by dreigen gebleven; te meer alzoo dagelyks de Stad door de eerfte Minifters (welker gefamentlyke Lichaem fommigen extraordinaire Troupen of Provifioneele Kadets noemen) trouwhartig nevens de Burgery bewaekt en beveiligd word.

Toen elk den ander zocht wys te maken dat, by de Zonsverduiftering, welke op den 25 dezer hier te Lande gezien is, het zoo donker zoude worden dat men op den middag kaerffen zoude moeten aenfteeken en de Heeren van Regeering met verlichte Lantaernen uit het Wynhuis gehaeld worden, verzocht alhier zeker Aenfpreker of Lye-Aenzegger, zoo als men dezelve in deze Stad noemt, aen den Heer Prefident het begraven van een Lyk, dat hy op den dag der verduiftering moeft doen, tot een volgenden uit te ftellen, dewyl hy vreesde den weg niet te zullen kunnen vinden of merkelyke inconvenientie te ontmoeten; het welk hem toegeftaen werd: dan het gevolg toonde dat de ftraet noch wel te pafſeeren zoude geweeft zyn.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

Uit de Provintie GELDERLAND word ons, betreffende deze Landplage, in deze Maend noch goed, noch kwaed gemeld, weshalven wy onderſtellen het met de zaek daer als voren gelegen te zyn. In HOLLAND woedde de ziekte noch op verſcheide plaetzen, voornamelyk in den *Alblasserwaerd*, om *Nieuwpoort*, *Willige*, *Ottoland*, en langs de ſtreek naer *Gorinchem*. Om *Schoonhoven* echter, en in den *Krimpener Waerd*, was dezelve zeer verminderd, en hoorde men luttel daer van; omtrent den *Briel* en in 't Land van *Voorne en Putten*, gelyk ook op 't Eiland *Overflacque* ſcheen dezelve op te houden: uit Noordholland zyn de tydingen een weinig ongunſtiger, ſtervende omtrent *Alkmaer* en *Hoorn* nu en dan nog eenige Beeſten weg. De tydingen uit ZEELAND zyn, Gode zy lof! ten hoogſten aengenaem; want om *Goes*, *Zierikzee*, *Schouwen* en *Duiveland* was de Sterfte thans genoegzaem gantſch en al opgehouden. In de Provintie UTRECHT ſtond het nog geſchapen als voren. In FRIESLAND en OVERYSSEL *klaegde de Veebouwer hier en daer nog bitterlyk. Uit* GRONINGEN *meld men ons van geen verſlimmering.* In DRENTHE ſteekt het kwaed weder van nieuws aen op ſommige plaetzen.

Berichten aengaende de Sterfte van 't Rundervee.

Lyſt

Lyst der PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

	Rotterd. 22 July 't Vernd.	*Deventer.* 13 July 't Mudde
TARW WITTE.	———	*f* 7: 5:-
—— *Puik nieuwe.* .	16½ a 17¼ ß	
—— *gemeene soort.* .	14 a 16 ß	
—— *Blaeuwe.* . .	13 a 16 ß	
ROGGE.	——— ———	*f* 3: 18:-
—— *Zeeuwsche* . .	10 a 11⅓ ß	
—— *Brabantsche* .	10 a 11¼ ß	
GARST.	by 't Hoet.	*f* 3: 8:-
—— *Zeeuwsche Wint.*	27 a 30 gl.	
—— —— *Zomer*	20 a 27 gl.	
HAVER.	——— ———	*f* 2: 10:-
——— *Voer dito* .	18 a 22 gl. by 't Last.	
PAERDEBOONEN.	14 a 16 £	
BOEKWEIT.	——— ———	*f* 4:-
VLAEMSCHE *en* BRAB.	17½ £	
KOOLZAED, *Inlandsch*	33 a 35 £	

De Pryzen van het VLAS den 22 dezer te ROTTERDAM waren als volgt:

Beste soort 26, 28 a 31 st. } de steen.
Gem. dito 19 a 20 st. }

——— van de BOTER te LEIDEN den 6 July *f* 29 a 30:- 't Vierend.

——— van de KAES te HOORN by de 100 ℔.

27 Juny { Kleene *f* 12⅝ / Midd. *f* 13½ / Groote *f* 14½ }

25 July { Kleene *f* 13⅝ / Midd. *f* 14½ / Groote *f* 15:- }

Waer-

Waernemingen omtrent het Weder en de Planeten op den Huize *Zwanenburg* voor de Maend JUNY, 1748.

Dag.	Barrometer	Thermom.	Kr. en St. der Wind.	Lugtsgesteldheit.	Reg. in L.	Adspect. van Maen gr.	uuren	en Plan. uuren
	29.10$\frac{3}{4}$	59	ONO 3	Geheel betr.				
1	- 10$\frac{1}{2}$	68	OtN 3	Omtr. helder		9 ♌	☍ ♃ 3	
	- 10$\frac{1}{2}$	60	ONO 3	Betrokken				
	- 9$\frac{3}{4}$	63	OZO 2	Omtr. held.	don			
2	- 10	70	WNW 2	Betrokken		21		
	- 10$\frac{1}{4}$	59	W 1	Betrokk.reg	w. l.			
	- 10$\frac{1}{4}$	63	WZW 2	Reg geh.bet	$\frac{3}{4}$			
3	- 10$\frac{3}{4}$	62	W 2	Zeer betrok.		3 ♍	□ 22	
	- 11	54	—— (o)	Betr geh.bet.				
	- 11	54	WtN 1	Regen	1			
4	- 11$\frac{1}{4}$	56	—— 1	Mottig	$\frac{1}{4}$ st.	15		
	30. $\frac{3}{4}$	53	NW 2	Geheel betr.	N.L			
	- $\frac{1}{2}$	52	NNW 2	Omtr. held.				
5	- $\frac{3}{4}$	61	—— 2	——		28		
	- $\frac{3}{4}$	55	NtW 1	Betrok. held.				
	- $\frac{1}{2}$	57	NO 1	Helder				
6	- $\frac{1}{2}$	67	ONO 1	Omtr. held.		11 ♎		
	- $\frac{3}{4}$	61	NO 2	——				
	- $\frac{1}{4}$	60	O 1	——				
7	- $\frac{1}{2}$	69	—— 2	——		24	☌ ♄ 14	
	- $\frac{1}{4}$	63	NO 3	—— Zeer bet.				
	30. -	62	ONO 1	Helder				
8	30. -	71	—— 2	Omtr. helder		8 ♏		☌ ☉ ☿ (o)
	29.11$\frac{1}{2}$	63	NO 1	Helder				
	- 11$\frac{1}{2}$	59	W 1	Omtr. helder				
9	- 11$\frac{1}{2}$	63	—— 2	Zeer betrok.		22		
	- 11$\frac{1}{2}$	60	OZO 1	Betrokken				
	- 10	62	ZO 2	——				
10	- 9$\frac{1}{4}$	69	ZZO 3	Zeer betrok.		7 ♐	☍ ☉ 22	♃ Retr.
	- 8	57	WZW 2	Betrokk.reg.	don.			
	- 8	55	—— 3	Reg. betr.	2			
11	- 8$\frac{1}{4}$	59	—— 3	Zeer betrok.		22	☍ ☿ 5	
	- 9	56	WZW 3	Regen	$\frac{1}{2}$		☍ ♂ 14	
	- 9$\frac{3}{4}$	56	W 3	Zeer betrok.				
12	- 10$\frac{1}{2}$	62	WtN 2	——		7 ♑		NP
	- 11$\frac{3}{4}$	59	WZW 2	—— Geh. bet.				
	- 11$\frac{3}{4}$	58	—— 2	Betrokken				
13	30. -	65	—— 2	Geheel betr.		22		☌ ♂ ☿ 19
	30. -	61	—— 1	—— Omtr. h.				
	29.11$\frac{1}{2}$	65	ZtW 2	Zeer betrok.				
14	- 11	72	ZZO 2	Betrokken		7 ♒	☍ ♀ 4	
	- 9$\frac{1}{4}$	61	NO 1	—— Reg.d.bl.	5$\frac{1}{2}$			
	- 9$\frac{1}{4}$	56	WNW 1	Reg.geh.bet.	$\frac{1}{4}$			
15	- 9$\frac{3}{4}$	61	—— 2	—— Zeer bet.		22	☌ ♃ 2	☊
	- 9$\frac{1}{2}$	58	ZW 4	Betrok. held.				
	- 9$\frac{1}{4}$	56	WtN 2	Reg.geh.bet.	$\frac{1}{2}$			
16	- 9$\frac{3}{4}$	57	—— 2	Betrokken		6 ♓		
	- 10$\frac{1}{4}$	57	ZW 4	Zeer betrok.				

Dag.	Barrometer.	Thermom.	St. en Kr. der Wind.	Lugtsgesteldheit.	Reg. in.L.	Adspect. van Maen en Planeten gr.		uuren		uuren
	- 9¼	57	W Z W 5	Geheel betr.						
17	- 10½	58	W t N 4	————		20	□	14		
	- 11¾	54	W Z W 2	— Regen						
	- 11	60	Z W 4	Reg omtr. h	1½					
18	30. -	58	W 3	Bet. Regen.		3 ♈				
	- 1	57	O N O 1	Omtr.h.z.be						
	30. -	61	O t N 1	Betrokken						
19	29.11	73	———— 2	Omtr held.		16				
	- 10½	61	N W 3	Reg.hag.d.b.	5					
	30 1	55	———— 2	— Geh. bet.	3					
20	- 2¼	62	N N W 2	Omtr. held		29	☍ ♄	7		
	- 2½	59	O N O 3	Helder						
	- 2	58	O t Z 3	Omtr. held.						
21	- 1½	68	———— 3	————		12 ♉				
	- ½	68	———— 1	————						
	30. -	68	———— 1	————						
22	30. -	83	Z O 3	Helder		24				
	- ¼	75	O Z O 1	Omtr. held.						
	30. -	71	O t N 1	Helder						
23	29.11½	83	———— 3	————		6 ♊				
	- 10½	73	O t Z 2	Omtr. helder						
	- 9	71	Z O 3	Betrokken						
24	- 9	73	W t N 2	————		18				
	- 11¾	57	———— 2	Regen betr.	½					
	30. 1	61	Z Z W 2	Betrokken						
25	- 1½	65	W Z W 2	Omtr. helder		0 ♋	☌ ☉	8		
	- 1¼	64	———— 2	— *Zeer* bet.			☌ ♂	15		
	- 1¾	62	Z Z O 3	Regen	1					
26	- ¼	63	———— 3	————		12				
	- ¼	64	Z Z W 2	— Geh. bet.	6					
	29.11¾	65	Z Z O 1	Betrokken						
27	- 11¼	73	W N W 1	————		24	☌ ☿	4	VP	
	- 11¼	64	N W 2	Zeer bet. reg.	d.b.					
	- 11¾	62	Z O 2	Reg.geh.bet.	4					
28	30. - ½	64	———— 1	Geheel betr.		6 ♌			☊	
	- 1¼	64	N O 3	Betr.geh.bet.						
	- 1½	60	N t O 3	Geheel betr.						
29	- 1½	66	N 3	— Betrokk.		18	☌ ♀	8	☍ ♃ ♀	2
	1¾	60	N t W 3	Omtr. held.			☍ ♃	9		
	- 3	59	N N W 3	Geh. betrok.						
30	- 2	65	N t W 2	— Zeer bet.		29				
	- 2¼	57	N W 2	Zeer b.om h.						

Gemiddelde { Barrometer 29 D. 11½ Lyn.
{ Thermometer 63½ Gr.

tGevallen Water 31¼ Lyn.

't Uitgewaessemde 38¾ Lyn.

Dagelyksche kracht der Wind ruim 2 Gr.

NEDERLANDSCHE JAER-BOEKEN.

AUGUSTUS.

MDCCXLVIII.

GELDERLAND.

WYCHEM.

DE Hanoverſche, in het land van Raveſtein, gebilletteerde, en daer *hun* eigen koſt doende Troupen, naer hun welgevallen geen' genoegzamen leeftogt kunnende bekomen, en dus genoodzaekt zynde denzelven aen dezen kant van de Maes *te zoeken, had men van den anderen kant, ten einde daer in te voorzien, hier en elders de volgende Publicatie laten doen:* WYCHEM.

„ Men laet een' ieder by deze bekend maken „ dat te Raveſtein, alle dagen zal gehouden „ worden open markt van allerlei levensmiddelen, levendig en geſlacht Vee, Viſch, Zuivel, Erten, Bonen, Ryſt en Groente, zoo „ duur te verkopen als mooglyk is, uitgenomen de Boter, die op 6 ſt. het pond geſteld „ is. En zullen alle Luiden, die ter markt komen, vry wezen van Veergeld. enz.

De Haver was in verſcheide Streken dezer Provintie, als te Overyſſel en elders, dit jaer geheel mislukt, zoo door den langdurigen regen en overvloed van Kwel-water uit de Rivieren, waer door men in 't voorjaer zeer geincommodeerd,

deerd, en zelfs verhinderd was geweest op zyn tyd te kunnen zaeien.

HOLLAND.

KLUNDERT.

KLUNDERT.

Zeer sterk gingen de heete Koortzen thans hier in zwang. Onder 't Guarnizoen telde men 300 honderd zieken. En ging 'er byna geen dag voorby waer op die of dees niet uit het leven gerukt werd. Immers waren 'er sederd den 14 July tot den 14 dezer 32 personen begraven, 't geen naer de kleente dezer plaetze veel is.

HAERLEM.

HAERLEM.

Den 5 dezer werd hier de volgende Publicatie afgekondigt.

Myne Heeren van den Gerechte der Stad Haerlem, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, SALUT: Doen te weten: Dat wy, by onze Publicatie van den 26 Juny laetstleden, om redenen daer by gemeld, de Pachten der Stads Excynssen afgeschaft hebbende, daer door des Stads Finantie een important gemis komt te lyden, het geen niet lange kan worden ontbeerd, zonder te vallen in de uiterste confusie en verwarring, gelyk een iegelyk daer van zal moeten wezen overtuigd, die consideereerd, dat daer uit heeft bestaen het voornaemste deel van Stads gehele Inkomen, het welk, boven vele andere Lasten, die daer uit gevonden moeten worden, mede heeft gediend tot betalinge van Stads Werken en Fabriek, mitsgaders tot subsidieeringe van de Diaconie en andere Godshuizen, en voorts tot voldoeninge van de Renten en Interessen der Kapitalen en Lyf-Renten, die zoo wel Buitengezetenen als Ingezetenen, en daer onder vele Weduwen en Wezen ten laste van deze Stad nog hebben; en dat derhalven, indien dat zoo hoognodig Inkomen zonder

Rem-

Remplacement lange wierde gemist, alle die importante Betalingen, die daer uit gevonden moeten worden, mede wel haest zouden moeten ophouden en cesseren, waer van de *gevolgen* voor groot en klein zoo zwaer en zoo dangereus zouden zyn, dat Wy daerom op 't voetspoor van het geen met relatie tot de afgeschafte Pachten van des *Lands* Gemeene Middelen word gedaen, ook actueel ons beneerstigen, om uit te vinden andere Middelen, die *tot* Remplacement der afgeschafte Pachten des Stads Excynssen, en andere Recognitien, die ten behoeve van de Diaconie en andere Godshuizen zyn geheven, en tot goedmakinge van het important Verlies, dat des Stads Finantie daer door komt te lyden, zullen konnen dienen; maer dat Wy ook teffens, en terwyl daer toe met allen ernst word gearbeid, ondervinden, dat met geen mogelykheit die andere Middelen, die zouden mogen uitgevonden worden, zoo spoedig konnen worden geintroduceerd, als nodig is, om de gevreesde confusie en verwarring voor te komen, en daerom bedacht hebbende moeten wezen, op eenig provisioneel Middel, om middelerwyle des Stads Finantie gaende te houden. HAERLEM.

ZOO IS 'T, dat Wy met Advies en Goedvinden van de Heeren Raden en Vroedschappen dezer Stad, mitsgaders *in Conformité van derzelver Consent by Resolutie van hun Ed. Achtb. van den 29 July laetstleden, nodig hebben gevonden de goede Burgeren en Ingezetenen van deze Stad by deze te adverteren en bekend te maken*, zoo als Wy doen by deze, dat by provisie, en tot dat eenig ander Middel zal uitgevonden, geintroduceerd en in train gebracht wezen, waer aen by continuatie zal gearbeid worden, het import van het geen Stads Excynssen by Verpachtinge over den laetstvoorgaenden Jare 1747 aen de Stad hebben gecontribueerd (uitgezonderd daer van het Provenu van de Excynssen van Stads Waeg en Stads Rondemaet; als welke geweze Excynssen zoodanig zullen zyn en blyven vernietigd, dat het geen daer van is gekomen, nooit zelfs op eenige de minste wyze ten laste van de Burgers en Ingezetenen zal worden ingevorderd) daer onder begrepen de Randzoenen, die de Stad van de gemelde verpachte Excynssen heeft genoten, mitsgaders de Recognitien, die van verscheide Middelen van consumptie aen de Diaconie en andere Godshuizen van deze

Haerlem. Stad zyn betaeld; en welk alles te zamen genomen volgens een juiste daer van gemaekte Calculatie in den Jare 1747, heeft bedragen de Somma van negentig duizend Guldens; voor den tyd van zes maenden, ingegaen den eersten July dezes Jaers, zal worden gevonden by omslag te doen over een ieders huishoudende Familie binnen deze Stad en Jurisdictie van die, en andere Personen, die, zonder dienstbaer te zyn, by andere inwonen, zonder onderscheid, of dezelve bevorens van eenige vrydom van Stads Excynssen hebben gejouisseerd, dan niet; en welke omslag, vermits dit provisionele Middel dienen moet, om over de respective Ingezetenen te vinden een Equivalent, in plaetze van het geen bevorens aen Stads verpachte Excynssen heeft moeten worden betaeld en gedragen, derhalven ook zal moeten gedaen worden, naer mate van de Consumptie, die elk Huisgezin of Familie heeft, en wyders naer proportie van derzelver bestaen, vermogen en inkomsten respective.

Dat de betalinge van dit Fournissement zal moeten geschieden Maendelyks, en zulks alle Maenden een gerecht twaelfde part, van een ieders Aenslag of Quote, waerop zal worden gesteld, en dat dezelve Betalinge alzoo, voor zoo veel de eerste Maend aengaet, die vervallen is den laetsten July deaes Jaers, zal moeten worden gedaen, zoo dra een iegelyk deszelfs Billet van Omslag zal hebben ontvangen, en vervolgens van Maend tot Maend, te weten, de Maend Augustus voor het uiteinde van September, en zoo vervolgens, te fourneren ten Stadhuize, ter plaetze, daertoe bestemd; waer van binnen kort de nodige Advertentie zal worden gedaen, en van welke Betalinge aen een iegelyk zal worden gegeven een behoorlyke Quitantie, alles op pœne van by nalatigheit daer voor paratelyk te zullen worden geëxecuteerd.

Dat nademael het doen van den voorsz. Omslag tyd nodig heeft, en onzeker is, wanneer dezelve zal konnen wezen gedaen, en in allen gevalle de eerste Maend, die men schuldig zal zyn te voldoen, bereids is verschenen, en om nochtans die voldoeninge, gedurende dat interim, zoo veel mogelyk, te faliciteren, alle en een iegelyk der Burgeren en Ingezetenen van deze Stad en onder de Jurisdictie van die behorende, zonder onderscheid wederom, of bevorens eenige vrydom van Stads Excynssen

ſen hebben genoten, dan niet, ernſtig zullen worden vermaend en bevolen, zoo als wy hen op het ernſtigſte vermanen en bevelen mits deze, om van nu af aen, en in afwachtinge, mitsgaders op rekening van den Tax, waerop zy tot remplacement van de voorſz. afgeſchafte Pachten der Stads Excynſſen, en verdere geheven geweeſt zynde Recognitien, zullen geſteld worden, by voorraed in handen van die genen, die daertoe zullen wezen aengeſteld, en daer toe invoegen voorſz. ten Stadhuize zullen vaceren, te brengen en te furneren zodanige Somma, het zy voor een of voor meer Maenden, als ieder by overſlag, door hem zelfs over het gehele Jaer te maken, zal bevinden Maendelyks in de verpachte Stads Excynſſen en verdere Recognitien (uitgezonderd de Stads Waeg en Stads Rondemaet, om redenen hier voren gemeld) te hebben gecontribueerd, of dat zoude hebben moeten contribueren, indien de voorſz. Pachten en Recognitien niet waren afgeſchaft geworden; en een reguarde van die genen, die vrydom van Stads Excynſſen hebben genoten, even en indiervoegen als of zy daer van geene vrydom hadden genoten gehad; en dat van die ſomma aen een iegelyk zal worden gegeven eene proviſionele Quitantie, om daer mede in 't geheel of ten dele te konnen betalen den Tax, waer op zy zullen geſteld worden; en dat ingevalle zy meerder mochten hebben betaeld, als de voorſz. Tax Maendelyks zoude mogen komen te belopen, het overſchot aen hun zal verſtrekken in mindering van de volgende Maend of Maenden; en dat daer benevens verzekering zal worden gegeven, zoo als wy hen op het krachtigſte verzekeren by deze, dat van deze bereidwilligheit geen het minſte gebruik zal worden gemaekt in het formeren van den Tax, waerop een iegelyk Huisgezin of Familie, naer mate van derzelver conſumptie, en wyders naer proportie van derzelver beſtaen, vermogen en inkomſten reſpective, zal moeten geſteld worden

En hebben Wy wyders, om alle en een iegelyk geruſtheit te geven, dat dit proviſioneel Middel niet langer zal worden gebruikt, als nodig is, vaſtgeſteld zoo als Wy vaſtſtellen mits deze, dat dit alles niet langer zal ſtand grypen, dan voor den tyd van zes Maenden, te rekenen van den 1ſten July dezes Jaers; zonder dat eenige prolon-

HAERLEM.

 gatie

HAER-LEM.

gatie zal worden geadmitteerd, ten ware by het uiteinde van dezelve zes Maenden onverhooptelyk nog geen ander Middel mochte uitgevonden, geintroduceerd en in train gebracht wezen.

En nademael Wy Ons verzekerd houden, dat niemand, die den *Welstand van deze Stad* ter herte gaet, van de hooge noodzakelykheit van dit Provisioneel Middel zal konnen disconvenieren, zoo willen wy alle Burgers en Ingezetenen van deze Stad en onder de Jurisdictie van die behorende, wel hartelyk vermaend, verzocht en bevolen hebben, gelyk wy hen op het hartelykste vermanen, verzoeken en bevelen by deze, dat zy zich, zoo in het fourneren van eene provisionele Somma op rekening van den Tax, waer op zy tot remplacement van de voorsz. Stads Excynssen, en andere geheve Recognitien, gesteld zullen worden, als in het richtig opbrengen van den Tax zelven, wanneer die by den Omslag gereguleerd zal zyn, kwyten in gemoede, en naer behoren; en dat zy ten dien einde alle die genen, die in het doen van den voorsz. Omslag gebruikt zullen worden, gelyk ook de genen die gesteld zullen zyn tot invordering van dien, in generlei wyze daerinne hinderlyk zyn, maer integendeel aen dezelve toebrengen alle hulpe en adsistentie, die van hun zoude konnen of mogen worden gerequireerd, en daer door met 'er daed bevestigen de goede Opinie, die Wy van hun hebben, dat derzelver wil of begeerte geenszins strekt, om zich aen de Schattingen en Lasten, tot onderstand van de Stad, waer in zy zelfs gezeten zyn, ten hoogsten nodig, te onttrekken; ten zelven einde als goede en oprechte Patriotten altoos in het oog houdende, dat van het richtig en naer behoren opbrengen van de gerequireerde Lasten voor Land en Stad, ook niet minder als het behoud, of het verderf van het zelve Land en Stad dependereede is; en inzonderheit mede dat dezes Stads Finantie zonder dit Provisionele Middel, met geen mogelykheit in order kan worden gehouden, en zonder die alle des Stads nodige Werken zullen moeten stille staen, de Ouderloze Wezen gelyk het behoort, by vervolg niet zullen konnen worden gealimenteerd en opgevoed, alle behoeftige van het nodige by continuatie niet zullen konnen voorzien worden, en in een woord, dat zonder deze kwytinge binnen korten alle confusie is te

ap-

apprehenderen, die men van een Stad, welkers Finantie in disordre is, notoirlyk moet verwachten. enz. HAERLEM.

Na dat de Burgers en Ingezetenen dezer Stad hunne bezwaernissen omtrent verscheide zaken by *Requeste* aen den Baron van Grovestins, Gedeputeerden van zyne Doorl. Hoogheit, hadden te kennen gegeven, en de gemelde Baron zynen Vorstelyken Meester deswegen geinformeerd, had het den *Prins* Erfstadhouder behaegd daerop deze Publicatie te laten doen:

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, by der gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Doen te weten, dat Wy niets meer ter harte nemende dan de conservatie van de goede orde, de rust en tranquiliteit, mitsgaders de bevordering van de welvaert van de respective Provintien en Steden van die, waer over Wy tot Erfstadhouder zyn aengesteld, en derhalven vernomen hebbende, dat binnen de Stad Haerlem eenige onlusten en bewegingen ontstaen waren, derwaert hebben afgezonden den Baron van Grovestins, Onzen *Opperstalmeester, mitsgaders Luitenant Generael van de Cavallerie, om van Onzent wegen zoo veel doenlyk* by minnelyke wegen van overreding en persuasie, de gemoederen tot rust te brengen, en teffens te vernemen, of en welke redenen van beklag of bezwaer de goede Burgery zoude mogen hebben, die Wy genegen waren te hooren, en hunlieden daer in te bezorgen behoorlyk redres, en dat ter bereiking van dat Ons oogmerk, de voornoemde Onze Gecommitteerde alle Acht de Compagnien Burgers, die zich binnen Haerlem bevinden, successivelyk op de Zael van het Stadhuis voor zich hebbende doen verschynen, en zich aldaer geacquiteerd van het gene Wy hem hadden bevolen en opgelegd, by die occasie aen denzelven van wegens ieder der gemelde Acht Compagnien Burgers zyn ter hand gesteld verscheide Requesten, inhoudende pointen waer in zy vermeenden te zyn bezwaerd, en waer omtrent dezelve van Ons verzochten een behoorlyk redres en decisie, zoodanig Wy

HAERLEM.

zulks zouden vermeenen te behoren; en alle welke verzoeken by Ons geëxamineerd zynde, Wy daer uit hebben bevonden dat de voorname zaken daer in voorkomende, zoodanig die by alle de Compagnien te ſamen, of alleen by ſommige in het byzonder zyn gedaen, ten meerendeele en voornamelyk zich bepalen en uitkomen op de navolgende Pointen en Artikelen.

Art. 1. Dat de Krygsraed binnen de Stad van Haerlem zoodanig zoude mogen worden veranderd, dat dezelve geheel geſepareerd zoude zyn van de Regeringe en van de Eeden van de Vroedſchap, vragende zulks de meeſte van de Compagnien, doch waer van ſommige Compagnien hebben uitgezonderd de twee Kolonellen, als acquieſcerende dat dezelve in het vervolg ook uit Leden van de Vroedſchap zouden behoren te zyn.

2. Een afſchaffinge van alle Pachten van de gemeene Middelen, en in plaetze van die een Hoofdgeld, of ander furniſſement te introduceren; het geen mede door alle de Compagnien is verzocht geworden.

3. De Burgery in het generael en de Gilden, die zich binnen de Stad bevinden in het particulier, te doen verblyven en maintineren by hunne Rechten en Privilegien, mitsgaders alle de Vinders van de Gilden te doen zyn gebore Burgers van de Stad of het Land, als mede van de Gereformeerde Religie; het geene mede genoegzaem door alle de Compagnien is gevraegd.

4. Dat alle Amten, Officien en Beneficien, binnen Haerlem openvallende, zullen worden gegeven aen geboren Burgeren van dezelve Stad, of die aldaer acht jaren gewoond hebben, of aen Burgeren van eenige andere Stad in deze Provintie; en dat alle dezelve die Officien zelfs zouden moeten waernemen, zonder eenige uitkeeringe daer van te doen, dan alleen aen het gemeene Land, het welk ook genoegzaem door alle de Compagnien is gevraegd geworden.

5 Dat voortaen gene Bewindhebbers van de Ooſt en Weſtindiſche Compagnien zouden mogen geëligeerd worden uit de Leden van de Vroedſchap, maer alleen uit de voornaemſte Koopluiden van de Stad; zynde gevraegd by drie à vier Compagnien.

6. De Privilegien en Keuren van de Stad te doen drukken en gemeen te maken, en dat aen de Burgeren gegeven

ven zoude mogen worden Copie van hunnen gedanen Burger-Eed. HAERLEM.

By alle de Compagnien gevraegd.

7. Dat tot Geauthoriseerden tot de Manufacturen, en zulks ook tot regulering der Loonen, voortaen niet meerder zouden worden aengesteld de Koopluiden en Fabriekeurs, maer alleen die gene, dewelke zelfs Werkbazen zyn.

Gevraegd by twee à drie Compagnien.

8. Alle Fabrieken, die in de Provintie konnen gemaekt worden, niet daer buiten, en die in de Stad gemaekt worden, niet buiten de Stad te laten maken, of van daen te doen komen, mitsgaders de Inboorlingen boven Vreemden in Handwerken te prefereren.

Gevraegd by twee à drie Compagnien.

9 Dat geene Stads lasten zouden worden geheven, ten laste van de Burgeren, dan met consent van de respective Gildens.

Alleen gevraegd by het Oranje Vaendel van de Cluveniers Doelen.

10. Permissie tot stabilering van allerhande Neringen en Handteringen binnen de Stad van Haerlem, mitsgaders voorzieninge van alle vrye Jaermarkten.

En dat de Ingezetenen niet meerder zullen worden belast dan in eenige andere Steden.

Alleen geraegd by het Oranje Vaendel van de St. Joris Doelen.

11. Alle het gene uit de geplunderde Huizen der Pachteren geborgen is, publiek te doen verkopen, en aen de Diaconie te geven.

Alleen gevraegd by het Witte Vaendel van de St. Joris Doelen.

12. Aen de Burgeren van Haerlem te vergunnen, vryheit van de Visscheryen. *Ut supra.*

13. De Officien by overlyden van die genen op welkers naem zyn staende, te geven aen die genen, die dezelve voor zoodanige hebben waergenomen.

Alleen gevraegd by het gecouleurde Vaendel van de Cluveniers Doelen.

14. Dat alle Officieren van Burgermeesteren en Kerkmeesteren dependerende, buiten die tot het Stadhuis specteren, publiek zouden mogen worden verkocht, mits

HAERLEM. de Koopers zouden moeten zyn van goed gedrag, Burgers van Haerlem, of acht jaren aldaer gewoond hebbende.

Alleen gevraegd by het Oranje Vaendel van de Cluveniers Doelen.

NB. 't Witte Vaendel van de Cluveniers Doelen het contrarie verzocht, en die te belasten, zoo nodig is, met Amptgeld of Annaris ten behoeve van het Land.

15. Kornelis de Groot weder in zyn functie te herstellen (*) by de eerste vacature.

16. Dat aen de Burgery zoude mogen worden vergund een ordentelyke en bekwame plaets tot verblyf van hunne ordinaris Hoofdwacht.

Alleen gevraegd by het witte Vaendel van de Cluveniers Doelen.

Op alle welke verzoeken en Artikelen, Wy, na ingenomen rapport van gemelden Onzen Gecommitteerden, die zich binnen de voorsz. Stad op alles heeft laten informeren, goedgevonden hebben te disponeren in manieren hier na volgende.

1. Op het eerste Artikel hebben wy goedgevonden aen ons voor de eerstemael te reserveren de aenstelling van een',

(*) Toen in het voorleden najaer, door eenige Burgers dezer Stad onder de hand mede een Request geteekend werd, om de Amten te verkopen, gelyk te Rotterdam geschiedde, en Burgermeesters de lucht kregen dat deze *de Groot*, die het stoelen zetten in eene der Kerken voor een Vrouw, dewelke dit kleene Amt had, bediende, mede geteekend had, deeden zy hem by hen komen om dat Request in handen te krygen; dan hy zeide het niet te hebben, maer dat hy het hunne Ed. Gr. Achtb. bezorgen zoude, indien Zy hem eenigen tyd gunden. Hierop kwam de tyding dat de Prins Erfstadhouder de Resolutie der Rotterdammer Regering vernietigd had, gelyk wy in ons 1ste Deel bladz. 869. gemeld hebben; waerop de teekenaers van het request, gelyk men zegt, als in hun schulp kropen, en weigerden het aen dezen *de Groot* over te geven; welke dus zyn belofte niet volbrengen konde; waerom Burgermeesters misnoegd, aen de Vrouw, die het Amt had, lieten weten dat zy haer van dezen Man ontdoen moest, en hy zich vervolgens van het zetten der stoelen in de Kerk te onthouden had.

een' nieuwen Krygsraed, te weten van twee Kolonels uit de Vroedschap, en van de overige Officieren uit de fatsoenelykste Burgeren, welks aenstelling wy doen zullen zoo haest als wy ons omtrent de daer toe bekwame en gequalificeerde Personen zullen hebben geinformeerd, en dat voor het toekomende zal worden geobserveerd, en nagekomen het gene by wylen onzen Prædecesseur Koning Willem de III., hooglosselyker gedagtenisse, op den 14 September 1672 dien aengaende is gedisponeerd. (*) HAERLEM.

2 Op het tweede Artikel, rakende de verzochte afschaffing der Pachten der gemeene Middelen, verklaren wy, dat by Plakaet van hunne Edele Groot Mog. in dato den 26 Juny laetstleden, op onze propositie gearresteerd, daer aen zynde voldaen, geen dispositie daer op nodig is.

3. Op het derde Artikel verklaren wy onze ernstige wil en begeerte te zyn, dat de Burgery by hare gefundeerde Rechten en Privilegien zullen worden gemainteneerd; gelyk mede de respective Gilden dewelke zich binnen Haerlem bevinden, en dat misdien de abuisen, dewelke daer ingeslogen zyn, mits op een behoorlyke en eerbiedige wyze aen de Heeren Burgermeesteren aldaer worden voorgedragen naer bevind van zaken zullen worden geredresseerd en hersteld; gelyk mede dat de noodige attentie zal worden gegeven, dat omtrent de aenstellinge van de Vinders der respective Gilden, de gebore Burgers en die van de Gereformeerde Religie zyn, zoo veel zulks gevoegelyk geschieden kan, boven alle andere zullen worden gepreféreerd.

4. Op

(*) *Deze dispositie luid dus*: wel verstaende dat deze keuze alleenlyk zal wezen voor deze reize, zonder te trekken in consequentie; maer dat in toekomende by den Krygsraed zullen worden genomineerd vier Personen uit de Vroedschap, om daer uit by de Heeren Burgermeesters twee tot Kolonels te worden verkozen.

Van gelyken zullen by denzelven Krygsraed uit ieder Compagnie worden genomineerd twee Kapiteinen en twee Luitenants, om daer uit by Burgermeesters een Kapitein en een Luitenant voor ieder Compagnie gekozen te worden.

Zullende ook twee Fiskalen worden genomineerd, om by de gemelde Burgermeesters daer uit een gekozen te worden, en dat alles van drie tot drie jaren.

HAERLEM. 4. Op het vierde Artikel vinden wy goed te persisteren by de dispositie van wylen zyne Majesteit van Groot-Brittannien, glorieuser memorie, van den 14 September 1672 hier boven gemeld. (**)

En werd omtrent de zelfswaernemingе van de Amten, en daer van geen uitkeeringe te doen als aen den Lande, gerefereerd tot de Resolutien by Hun Edele Gr. Mog. met ons advies deswegens genomen, op den 11 November 1747 en 23 January 1748, mitsgaders tot de ordres daer by ten dien opzichte gesteld.

5. Op den inhoud van Artikel 5, rakende het verkiezen van Bewindhebberen van de Oost-en Westindische Compagnien, buiten de Leden van de Vroedschap, verstaen Wy, dat voor als nog niet kan worden gedisponeerd.

6. Op het zesde Artikel ordonneren Wy, in conformiteit van de meergemelde Dispositie van Koning Willem de III., glorieuser gedachtenis, dat aen de Burger-Schuttery door den druk zullen worden gecommuniceerd alle zoo oude als nieuwe Privilegien, Handvesten en Voorrechten, de voorsz. Stad van Haerlem competerende, voor zoo veel dezelve dienstig en nut zullen bevonden worden; En dat voorts ten spoedigsten aen dezelve Burger-Schuttery zal worden gegeven Copie van haren gedanen Burger Eed, en t'elkens by het aennemen van nieuwe Schutteren aen dezelve by het doen van hunnen eed daer van een Exemplaer zal worden ter handen gesteld.

7. Dat ten aenzien van het zevende Artikel, de aenstellinge van de Geauthoriseerden van de Manufacturen zal zyn en blyven op den ouden voet, en gelyk tot hier toe is geuseerd.

8. Dat

(**) *Deze behelst:* Dit artikel als strydig tegen de Privilegien van het Land en prejudicabel zynde, zoo wel aen den Staet in 't gemeen, als aen de Stad in 't byzonder, kan niet toegestaen worden: des niet te min, zullen alle de genen, die tot eenige Officien, Profitabele Amten of Beneficien der voorschr. Stad zyn, of nog zouden worden gepromoveerd, gehouden wezen aenstonds, of by de aenvaerding van dien, Poorteren der voorschr. Stad te worden, en te voldoen de rechten tot het voorschr. Poorterschap staende, of zullen by faute van die genoodzaekt wezen hun voorn. Officien, Amten of Beneficien te verlaten.

8. Dat in het verzoek by het achste Artikel gedaen, als strydig met de vryheit van Commercie, en niet strekkende tot het meeste nut van de Stad in verscheiden opzichten, zoo als het legt niet kan worden getreden; Verstaen Wy niet te min, dat alle mogelyke attentie zal worden gemaekt, om Inboorlingen boven Vreemdelingen in Handwerken te prefereren. HAERLEM.

9 Dat in het negende Artikel niet kan worden getreden, als strydig met de Regeringsvorm van den Lande.

10. En aenbelangende het tiende Artikel, verstaen Wy, dat alle Fabrieken, Neringen en Handteringen, gelyk van ouds binnen de Stad van Haerlem vry en onverhinderd zullen mogen worden gestabileerd; mitsgaders, dat by aldien de Burgery der Stad Haerlem zoude vermeinen meerder vrye Jaermarken nodig te hebben, en zulks met hare Privilegien en Rechten te konnen bestaen, daer toe verzoek zullen mogen doen, waer zulks behoort; gelyk mede in gevalle dezelve Burgery tegens alle verwachtinge zich met fondament meerder bewaerd zoude oordelen, dan in andere Steden.

11. Dat, geconsidereerd dat op de geborgene Goederen in dit Artikel vermeld, door het gemene Land pretensie *zoude konnen worden gemaekt, en daer onder ook zoodanige Goederen zich bevinden, die Minderjarige en andere* Particulieren sustineren aen hun toe te komen, vervolgens in het verzoek hier by gedaen, vooralsnog, niet kan worden getreden; en worden derhalven Burgermeesters der Stad Haerlem gelast om van dezelve Goederen een behoorlyken Inventaris te doen maken, en dezelve aen Ons over te leveren.

12. Nopende den inhoude van het twaelfde Artikel verstaen Wy, dat de Visscheryen met eenige netten in des Stads Wateren, niet kan worden toegestaen, maer dat alle dezelve Wateren, gelyk van ouds ten profyte van des Stads Kassa zullen blyven verhuurd.

13. Omtrent het verzoek by het dertiende Artikel geëxpresseerd vinden Wy goed, dat by vacature van zoodanige Amten of Officien, als by het zelve Artikel gemeld, op die genen, dewelke dezelve hebben waergenomen, zal worden genomen behoorlyk reguard, zonder dat echter Burgermeesters genecessiteerd zullen zyn de

zoo-

HAERLEM.

zoodanige Waernemers absolutelyk daer mede te benificeren.

14. Aengaende het veertiende Artikel wegens het publiek verkoopen der Amten, alleen door een van de Compagnien Burgers gedaen, en waer tegens een andere Compagnie zelfs een contrarie verzoek heeft gedaen, refereren Wy Ons tot het gunt op het vierde Artikel is vermeld, en zulks op de voorzieningen dewelke by Hun Edele Groot Mog. met Ons advies omtrent de Amten bereids zyn gemaekt, en nog verders gemaekt zullen worden.

15. Den inhoud van dit Artikel hebben Wy goedgevonden te laten ter dispositie van de Regering, aen welke den Suppliant vry gelaten word zich te addresseren.

16. Op Artikel zestien vinden Wy goed, dat aen de Burgery zal worden vergund en gegeven eene ordentelyke en bekwame plaets tot hun verblyf op de Hoofdwacht, en daer toe by de Heeren Burgermeesters de nodige schikkinge en voorzieninge zal worden gemaekt.

En worden voorts alle andere of meerdere verzoeken, die in de voorschreve Requesten vervat, en van eenig aenbelang zyn, gehouden in advies, en de overige die van geen importantie zyn, gehouden als gewezen van de hand.

En hebben Wy voorts goedgevonden, ten einde de Burgery der Stad Haerlem voornoemd, van deze Onze intentie en decisie mogen zyn geinformeerd, deze te stellen in handen van den bovengemelden Baron van Grovestins, Onzen Opperstalmeester en Luitenant Generael van de Cavallerie, met last, zich te begeven naer de voorschreven Stad, en aldaer deze voor ieder der Compagnien te doen afkondigen, en voorts deze Onze decisie te doen drukken, en aen ieder der voorschreve Compagnien een goed aental Exemplaren daer van ter hand te doen stellen tot hare narichtinge, en om voorts zich daer na met alle getrouwigheit te reguleren, gelyk zulks behoort.

Actum in 's Gravenhage den 10 Augusty 1148.

Was geteekend,

PRINCE D'ORANGE EN NASSAU.

Onder stond,

(L. S.) Ter ordonnantie van ZYNE HOOGHEIT.

Gecontrasigneerd,

J. de Back.

Deze

DELF.

Den 8 dezer was hier de volgende Publicatie afgekondigd: Delf.

De Heeren Burgermeesteren en Regeerders der Stad *DELF*, in acht nemende, dat sederd den 26sten *Jany* laetstleden, na welken tyd de Stads verpachte Middelen voor het grootste gedeelte, zoo binnen deze Stad, als te Delfshaven, zyn onbetaeld gebleven, des Stads Finantie in zoo benaeuwden staet is gebracht, dat zoo zulks langer continueerde, Stads Werken in geene reparatien zouden konnen worden gehouden, geen assistentie aen de Kerken en Godshuizen geschieden, geen Wedden aen Stads-Bedienden worden betaeld, geene intressen van de Effecten, tot lasten dezer Stad lopende, en waerinne vele Weduwen en Wezen als mede de Gildens en *Bussen* zeer zyn geïnteresseerd, worden voldaen, veel min het Capitael van dien worden afgelegd, en veele zaken, ten dienste en gemak van de goede Ingezetenen geschiedende, zouden moeten worden nagelaten, waer door alles by verloop van tyd in confusie zoude raken, ten ware daer tegens wierde *voorzien*; *en Middelen uitgevonden*, *dewelke eenigzins zouden konnen goedmaken het important verlies het welk daer door word geleden*; *hebben* na ingenomen goedvinden van de Heeren Veertig Raden en Vroedschappen dezer Stad, geresolveerd, na het exempel van het geen door Hun ED: GROOT MOG: is gestatueerd, Stads Rechten, de Negotie concernerende, als de Waeg, Makelaerdye, de Vysmaten en het Kraengeld, zoo binnen deze Stad, als te Delfshaven, te doen collecteren, en ten dien einde tot Collecteurs van dien binnen deze Stad aengesteld, *Pieter van der Hoef* en *Jan van Nimwegen*, en te Delfshaven *Joost Reinderman*, dewelke voorsz. Rechten, volgens de Ordonnantien innen, en aen den Thesaurier dezer Stad overbrengen zullen; en hebben wyders, naer het exempel als voren, goedgevonden, de Consumtie-Middelen, die tot noch toe ten behoeve van deze Stad zyn geheven, voor de zes laeste Maenden van dit Jaer, of voor zoo veel minder tyd dan dienstig zal worden gevonden, te discontinueren, en in plaetze van dien een Hoofdgeld over alle de Ingezetenen

Delf. dezer Stad te introduceren, waer by iedere Familie, het zy een of meer in het zelve huis wonen, naer mate van het geen in de Middelen van Consumtie hebben gecontribueerd, zullen worden getaxeerd, om iedere Maend daer van een Twaelfde part aen de daer toe te committeren Personen te worden betaeld, in diervoegen als omtrent des Gemeenen-Lands Pachten staet te worden gepractiseerd, en zulks wel specialyk mede, op pœne van parate Executie, tegens de nalatige, of die in gebreke mochten blyven de Maendelyksche Tax, waer op dezelve gesteld zullen worden, richtig, en binnen den gestelden tyd te voldoen.

En nademael het doen van den voorsz. Omslag tyd nodig heeft, en onzeker is, wanneer dezelve zal konnen wezen gedaen, en in allen gevalle de Eerste Maend, die men schuldig zal zyn te voldoen, bereids is verschenen, en om nochtans die voldoeninge, gedurende dat *interim*, zoo veel mogelyk, te faciliteeren, alle en een iegelyk der Burgers en Ingezetenen van deze Stad, en onder de Jurisdictie van dien behorende, zonder onderscheid, of bevorens enige Vrydom van Stads Excynssen hebben genoten, dan niet, ernstig zullen worden vermaend en bevolen, zoo als Wy hen op het ernstigste vermanen en bevelen mits deze, om van nu af aen, en in afwachtinge, mitsgaders op Rekening van den Tax, waer op zy tot remplacement van de voorsz. afgeschafte Pachten der Stads Excynssen, zullen gesteld worden, by voorraed in handen van die genen, die daer toe zullen wezen aengesteld, en daer toe in voegen voorsz. op het *Prinsenhof* binnen deze Stad zullen vaceren, te brengen en te furneren zoodanigen Somma, het zy voor een of voor meer Maenden, als ieder by overslag, door hem zelfs over het geheele Jaer te maken, zal bevinden Maendelyks in de Verpachte Stads Excynssen te hebben gecontribueerd, of dat zoude hebben moeten contribueren, indien de voorsz. Pachten niet waren afgeschaft geworden, en ten reguarde van die genen, die Vrydom van des Stads Excynssen hebben genoten, even en in diervoegen als of zy daervan gene Vrydom hadden genoten gehad; except nochtans zoodanige Amtenaren, die daer van by hunne aenstellinge of beroepinge, by Commissie of Contracten,

door

door deze Stad bevorens zyn vrygesteld geworden, zoo en in diervoegen nochtans, dat de Successeurs van de gem Amptenaren, (voor zoo verre dezelve van deze Stad dependeren) voor 't vervolg zoodanigen Vrydom niet meer zullen genieten en dat van die Somma aen een iegelyk zal worden gegeven een provisioneele Quitantie, om daer mede in 't geheel ofte ten deele te konnen betalen den Tax, waer op zy zullen gesteld worden; En dat in gevalle zy meerder mochten hebben betaeld, als de voorsz. Tax Maendelyks zoude mogen komen te belopen, het overschot aen hun zal verstrekken in mindering van de volgende Maend of Maenden; en dat daer benevens verzekering zal worden gegeven, zoo als Wy hen op het kragtigste verzekeren by deze, dat van deze bereidwilligheit geen het minste gebruik zal mogen worden gemaekt in het formeren van den Tax, waer op een iegelyk Huisgezin of Familie, naer mate van derzelver Consumtie, en wyders naer proportie van derzelver bestaen, vermogen en inkomsten respective zal moeten gesteld worden.

DELF.

En nademael Wy ons verzekerd houden, dat niemand, die den welstand van deze Stad ter herte gaet, van de hooge noodzakelykheit van dit Provisioneel Middel zal konnen disconvenieren, zoo willen Wy alle Burgers en Ingezetenen van deze Stad, en onder de *Jurisdictie* van die behorende, wel hertelyk vermaend, verzocht en bevolen hebben, gelyk Wy hen op het hertelykste vermanen, verzoeken en bevelen by deze, dat zy zich zoo in het furneren van eene Provisioneele somme op Rekening van den Tax, waer op zy tot remplacement van des voorsz. Stads Excynssen gesteld zullen worden, als in het richtig opbrengen van den Tax zelve, wanneer die by den omslag gereguleerd zal zyn, kwyten in gemoede en naer behoren; en dat zy ten dien einde alle die genen, die in het doen van den voorsz. omslag gebruikt zullen worden, gelyk ook de genen die gesteld zullen zyn tot invordering van dien, in generlei wyze daer in hinderlyk zyn, maer integendeel aen dezelve toebrengen alle hulpe en assistentie, die van hun zoude konnen of mogen worden gerequireerd, en daer door met'er daed bevestigen de goede Opinie, die Wy van hun hebben, dat

Delft. derzelver wil of begeerte geenzins strekt, om zich aen de Schattingen en Lasten, tot onderstand van de Stad, waer in zy zelfs gezeten, en die zoo ten hoogsten nodig zyn, te onttrekken; ten zelven einde altoos in het oog houdende, dat van het richtig en naer behoren opbrengen van de gerequireerde Lasten voor Land en Stad, ook niet minder, als het behoud of het verderf van het zelve Land en Stad dependerende is; en inzonderheit mede dat dezes Stads Finantie zonder dit Provisioneele Middel, met geen mogelykheit in ordre kan worden gehouden, en dat zonder dien alle des Stads nodige Werken zullen moeten stille staen, de ouderlooze Wezen by vervolg niet gelyk het behoort, zullen konnen werden gealimenteerd en opgevoed, alle behoeftigen van het nodige by continuatie niet zullen konnen worden voorzien, en in een woord, dat zonder deze kwytinge binnen korte alle confusie is te apprehenderen, die men van een Stad, welkers Finantie in disordre is, notoirlyk moet verwachten.

's GRAVENHAGE.

's Gravenhage. De Staten van Holland en West-Vriesland den 26 der voorleden Maend, eene *provisionele schikking tot remplacement van 't gemis der afgeschafte Pachten* gearresteerd hebbende, is zulks door eene Publicatie in de respective Steden den Ingezetenen bekend gemaekt, waer van de inhoud hoofdzakelyk hier op uitkoomt:

De Staten van Holland en West-Vriesland, allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen, *Salut*, doen te weten: Dat wy, by onze Publicatie van den 26 Juny laestleden, de Pachten der gemeene Middelen afgeschaft hebbende, 's Lands Finantie daer door een important gemis komt te lyden, het geen niet lang kan worden ontbeerd, zonder te vallen in de uiterste confusie en verwarringe; alzoo daeruit heeft bestaen het voornaemste deel van 's Lands ordinaris inkomen, het welk gedeeltelyk heeft gediend tot betalinge van de Gages en Soldyen der Militie, en tot voldoeninge van de Renten

en

en Interessen der Obligatien en andere Effecten, 's Gae-
die zoo wel *Buitengezetenen* als Ingezetenen, vrouw-
en daer *onder* vele Weduwen en Wezen, ten
laste van het Gemeene Land hebben, en dat der-
halven, indien dat deel van 's Lands ordinaris
inkomen, zonder remplacement, lange wierde
gemist, alle die importante betalingen, die daer
uit gevonden moeten worden, mede wel haest
zouden moeten ophouden en cesseren, waer van
de gevolgen voor Groot en *Kleen zoo* zwaer en
zoo dangereus zouden zyn, dat daer aen niet als
met schrik gedacht kan worden: Dat Wy daerom
actueel bezig zyn, en Ons ten uiterste bevlyti-
gen, om uit te vinden andere middelen, tot
remplacement der afgeschafte Pachten, en tot
goedmakinge van het important verlies, dat 's
Lands Finantie daer door koomt te lyden, maer
dat Wy ook teffens ondervinden, dat met geen
mogelykheit die andere middelen, die zouden
mogen uitgevonden worden, zoo spoedig kunnen
worden *geintroduceerd, als noodig is*, en daer-
om, met overleg van Zyne Hoogheit, den Heer
Prins van Oranje en Nassau, onzen *Erf*-Stad-
houder, en volgens den voorslag, *door Zyne*
Hoogheit aen Ons gedaen, bedacht hebbende
moeten wezen op eenig provisioneel middel,
om middelerwyle 's Lands Finantie gaende te
houden.

ZOO IS 'T, dat Wy wel hebben willen con-
senteren en bewilligen, dat by provisie Burger-
meesters van de respective Steden, en de Socie-
teit van den Hage, zoo veel den Hage aengaet,
midsgaders Schouten en Gerechten van de respec-
tive Districten en Dorpen, zullen worden aen-
geslagen met het import van het geen hunne re-
spective Steden, Districten en Dorpen, in de ver-
pachte Gemeene Middelen, over het laest voor-

 gaen-

's GRAVENHAGE. gaende Jaer 1747, aen het gemeene Land hebben gecontribueerd, daer onder begrepen de tiende verhooging en de rantsoenen, die het Gemeene Land van de verpachte gemeene Middelen heeft genoten, en noch een zekere somme voor onkosten, die ter zelver zake zullen vallen, te zamen genomen op tien millioenen guldens in het jaer, die in zekere quotes op de respective Steden, Districten en Dorpen zullen worden verdeeld, naer proportie van het geen ieder Stad, District of Dorp in de verpachte Gemeene Middelen heeft gecontribueerd, volgens een verdeeling of smaldeelinge daer van te maken, op den voet van de generale quotes of aenslagen; zoo veel als die bedragen in de voorsz. tien millioenen guldens, over de Hoofd-Steden of Hoofd-Comptoiren, en derzelver onderhoorige Districten, volgens de Lysten daer van zynde.

Dat, nademael in de verpachte Gemeene Middelen over het jaer 1747, is begrepen het import van de Middelen van de Waeg, de Ronde-Maet, de inkomende Granen, de inkomende Tabak, de grove Waren, en de veertigste Penning op de Schepen, welke Middelen principalyk door de Commercie opgebracht zyn, en daerom ook in de Steden van Commercie verre het meeste hebben gerendeerd, en derhalven niet redelyk zoude wezen, het import van dien te begrypen onder het geen de Ingezetenen uit hoofde van derzelver consumtie en train in de verpachte Middelen gecontribueerd hebben, en dezelve alzoo te belasten, met het geene waer mede zy nooit belast zyn geweest, mitsdien de voorschreven middelen in de Commercierende Steden, en andere daer het van nut en dienst zoude kunnen wezen, uit Onzen naem en van Onzentwegen ten behoeve van het Gemeene Land

by

by collecte zullen worden ingevorderd door Collecteurs by Ons daer toe aen te stellen, op den voet van de Ordonnantien daer van zynde, en dat daerentegen de aenslag of quote van de voorsz. Steden, naer proportie van het geen de voorsz. Middelen in die Steden in den jare 1747 aen het gemeene Land opgebracht hebben, zal worden verminderd. 's GRAVENHAGE.

Dat Burgermeesters van de respective Steden en de Societeit van den Hage, zoo veel den Hage aengaet, mitsgaders de Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen zullen worden belast, met de verantwoording van een ieders aenslag of quote aen het gemeene Land, in zulker voegen, dat zy schuldig zullen wezen maendelyks, ingaende met den eersten July dezes jaers, een gerecht twaelfde deel van dien aen het Gemeene-Lands Comptoir, waer onder zy respectivelyk ressorteren, te furneren: En dat zy daerentegen zullen worden geauthoriseerd, om een *ieders aenslag of quote, of wel het maendelyks twaelfde deel van dien, insgelyks aenvang* nemende met den eersten July dezes Jaers, te vinden by omslag, uit Onzen naem te doen, over een ieders Huishoudende Familien, en andere Personen, die zonder dienstbaer te zyn by andere inwonen; en welke omslag zal moeten gedaen worden, naer mate van de consumtie en train, die elk Huisgezin of Familie heeft, en naer proportie van derzelver bestaen, vermogen en inkomste respective.

Dat Burgermeesters van de respective Steden, die het zelve zouden mogen requireren, in het doen van den voorschreven omslag zullen worden geassisteerd door Commissarissen van Ons en van Zyne Hoogheit den Heer Prins van Oranje

'S GRAVENHAGE.

en Nassau, door Zyne Hoogheit te benoemen, en door Ons te committeren.

Dat het maendelyksch furnissement van het gerecht twaelfde deel van een ieders aenslag of quote, voor zoo veel de eerste maend aengaet, die vervallen zal den laetsten July dezes jaers, zal moeten worden gedaen uiterlyk voor den eersten September dezes jaers, en zoo vervolgens van maend tot maend, en dat om het zelve te faciliteren, aen Burgermeesteren van de respective Steden, en de Societeit van den Hage, zoo veel den Hage aengaet, mitsgaders de Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, die het gerecht twaelfde deel van hunnen aenslag of quote, richtig voor den eersten September, en zoo vervolgens voor het uiteinde van ieder volgende maend, komen te voldoen, zal worden gepermitteerd, om daer aen te mogen korten een præmie van vier ten honderd van het montant het gunt by hen geavanceerd zal worden, mits van het zelve montant opgave doende, op den eed by hen aen den Lande gedaen, of in hunne respective functien afgelegd.

Dat allen en een iegelyk ernstig zal worden vermaend en bevolen, van nu af aen, en in afwachting, mitsgaders op rekening van den Tax, waer op zy zullen worden gesteld, by voorraed in handen van Burgermeesteren van de respective Steden, van de Societeit van den Hage, zoo veel den Hage aengaet, en van de Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, te furneren zoodanige somme, het zy voor een of voor meer Maenden, als ieder by overslag door zich zelven over het geheele jaer te maken, zal bevinden maendelyks in de verpachte Gemeene Middelen te hebben gecontribueerd,

of

of dat zoude hebben moeten contribueeren, indien de Pachten niet waren afgeschaft geworden (*). En dat van die somme aen een' iegelyk

's GRAVENHAGE.

(*) Om den Ingezetenen in het bepalen van dit montant de behulpzame hand te bieden, is, volgens Staets-Resolutie van den 9 Augustus 1748, eene Lyst gepubliceerd, welke inhoud hoe veel men betaelde wegens

HET GEMAEL.	gl.	st	duit.
Van een Last Tarw werd voor Impost betaeld —— —— ——	104	18	6
Van een Last Rogge was de Impost de helft, zynde —— ——	52	9	3
Volgens hun Edele Groot Mog. Resolutie van den 24 Augustus 1713, rakende de Quotisatie ten platten Lande, werd ieder Persoon getaxeerd of gehouden te consumeren (Kinderen van vier tot tien jaren, twee voor een genomen) een acht en twintigste gedeelte van een Last Tarw, zynde een Zak Haegs, of een Zak en een vierde van een Zak Haegs Rogge, beide in het jaer;			
Op dezen voet is de Impost van het Gemael voor een Persoon, Kinderen als boven gerekend, zoo Tarw consumeert, in het jaer —— —— ——	3	15	o
En zoo Rogge consumeerd ——	2	6	7
Van een Last Gerst, Gort van Haver, Haver of Gerst of Bonen die gebakken worden, moest betaeld worden —— ——	34	19	5
Van een Last Boekweit —— ——	11	o	o
Van een Last Granen die tot het maken van Styffel verbezigd word ——	16	10	o
NB. Het verder detail wegens Bischuit, Koek, enz. kan hier niet wel gebracht worden.			
DE BIEREN.			
Voor de Tappers, van een Tonne ——	3	17	o
Voor de Burgers en Ingezetenen van een Tonne —— ——	1	13	
van een Halfvat ——	o	16	4
van een Kinnetje ——	o	8	2
Van een Tonne uitheemsch Bier ——	13	15	o

 Van

'S GRAVENHAGE.

lyk zal worden gegeven een provisionele Quitantie, om daer mede in het geheel of ten deele te kon-

	gl.	st.	duit.
Van een Tonne Bier gebrouwen in de zes andere Provinzien —— ——	4	10	2
Van een Tonne Bier, gelyk Mol te Nymegen gebrouwen, Arnhem, in Zeeland en binnen Breda —— ——	2	1	6
Van een Tonne Bier binnen Deventer gebrouwen —— ——	3	6	0
Halve Vaten en Kinnetjes naer advenant.			
De Tappers betaelden voor de Tonne van het eerste soort —— ——	6	14	2
Voor het twede soort —— ——	4	5	6
Voor het derde soort —— ——	5	10	0
Het BEESTIAEL of allerlei VLEESCH.			
Van ieder gulden die het Vleesch kost, moest betaeld worden aen Impost ——	0	3	1
Of van zeven guldens waerdye ——	1	2	0
De BOTER.			
Van het stuk of pond twee duiten met de tiende verhoging, is voor twintig ponden, zynde een half Achtendeel ——	0	5	4
Een Achtendeel —— ——	0	11	0
Een Vierendeel —— ——	1	2	0
Een Halfvat —— ——	2	4	0
Een Vat of Ton wegende drie honderd twintig pond —— ——	4	8	0
De TURF.			
De Impost op de Turf wierd betaeld van ieder Ton —— ——	0	4	0
De KOLEN.			
Van Luiksche, Engelsche of Schotsche Kolen; van elke honderd Waeg ——	46	4	0
Van kleine Kolen die by het hoet verkocht worden, het hoet aen Impost ——	6	3	2
Het BRANDHOUT.			
Van ieder gulden die het Hout kost aen Impost —— ——	0	5	4
ALLERHANDE WYNEN en MEE.			
Van ieder stoop vier stuivers, en de tiende verhoging, dat is van			
Een Oxhoofd van zes Ankers ——	21	2	8

Een

konnen betalen den Tax waer op zy gesteld, zullen worden, en dat in gevalle zy meerder moch-

	's Gzaventhage. gl.	st.	duit.
Een Aem van vier Ankers			
Een Anker van zestien stoop	14	1	5
Een half Anker	3	10	3
Een Stoop	1	15	2
Voor de Herbergiers en Tappers alles dubbeld.	0	4	3
BRANDEWYNEN, zoo buitenlandsche als die gebrand worden van Tarw, Rogge, &c.			
Van ieder Stoop vier stuivers en de tiende verhooging, is aen Impost van de stoop		4	3
Van de Voorloop zes stuivers, is met de tiende Verhooging.	0	6	5
Gevolgelyk de meerdere quantiteit van gebrande Wyn, is even zoo als onder het Artikel van de Wyn.			
De Herbergiers *Niet dubbeld.*			
De AZYN.			
Een Aem of Vat van honderd stoopen Dorts of tachtig stoopen Amsterdams 4—16—0, in met de tiende verhooging	5	5	5
Het halve Vat	2	12	6½
Het vierde Vat	1	6	3¼
De FRUITEN.			
Van Appelen, Peren, Noten, Mispelen, versche Pruimen, Kerssen, Krieken, Oranjen, Citroenen, Chinaes, de achtste Penning van de waerde en de tiende verhooging, en overzulks is de Impost van ieder gulden die het Fruit kost	0	2	6
Van Spaensche Noten en Castanjes de twaelfde Penning van de waerde en de tiende verhooging, en dus van ieder gulden die de Noten of Castanjes kosten	0	1	7
Het ZOUT, ZEEP, HEERE-en REDEMPTIEGELD.			

Heel Capitalist, vier Personen (al waren 'er minder) twee Schepels	gl.	st.	dt.
Zout	7	8	4
Vier achtste Zeep	7	0	6
Redemptiegeld	3	6	0
	17	15	2

Van

mochten hebben betaeld als de voorsz. Tax maendelyks zoude mogen komen te belopen, het over-

's Gravenhage.

	gl.	st.	dt.	gl.	st.	duit.
Van elk Persoon die de Familie meer als vier groot is *f* 3-12-3 d. meerder twee Kinderen van acht jaren en daer beneden voor een Persoon gerekend, en het oneffen Kind voor een half Persoon gerekend.						
Ieder Dienstbode daerenboven verhoogd niet alleen in het Heeregeld voor een heel Capitalist —	6	12	0			
Maer ook nog een half Schepel Zout — — —	1	17	1			
Een achtste Zeep — —	1	15	2	10	4	3
Half Capitalist, vier Personen, al waren 'er minder,	gl.	st.	dt.			
Een Schepel Zout —	3	14	2			
Twee achtste van een vat Zeep	3	10	3			
Redemptiegeld —	1	13	0	8	17	
Van elk Persoon die de Familie meer als vier groot is *f* 1-16- 1 meerder, twee Kinderen van acht jaren en daer beneden voor een Persoon gerekend, en het oneffen Kind voor een half Persoon,						
Een Dienstbode als boven, van een half Capitalist Heeregeld —	6	12	0			
Een vierde Schepel Zout —	0	18	4			
Een zestiende Zeep —	0	17	5	8	8	1
Kleene Getaxeerden, even veel hoe groot het Huishouden is, zonder Meid of Knecht,	gl.	st.	dt.			
Een half Schepel Zout —	1	17	1			
Een achtste van een vat Zeep	1	15	2	3	12	2
Indien dit Huishouden een Meid of Knecht heeft, daer voor 3-6-0 meerder, dus te zamen — — —				6	18	3
Indien meerder als eene Meid of Knecht in dat						

verschot aen hun zal verstrekken, in mindering van de volgende maend of maenden: En dat daer

's GRAVENHAGE.

	gl.	st.	duit.
dat Huishouden is, nog voor ieder 3. 6. 0 meerder.			
Heele, halve Capitalist, en kleene Getaxeerde moeten gebruiken tot hunne Biljetten *twee Zegels*; een of meer Domestieken of Bedienden hebbende, *drie Zegels*.			
De Herbergiers boven den tax van hunne Familien moeten in het Zout betalen aldus:			
Een Capitalist vier Schepels —	14	17	0
Een half Capitalist twee Schepels —	7	8	4
Een Getaxeerde met Familie, een en een half Schepel — —	5	11	6
Een Getaxeerde zonder Familie een Schepel — — —	3	14	2
De Bleekers en Bouwlieden, voor ieder Knecht of Meid — — —	3	6	0
De Bakkers, heel Capitalist zynde, betalen voor Meid en Knecht ieder in het Heere geld — — —	6	12	0
De halve Capitalisten voor een Meid —	6	12	0
voor een Knecht —	3	6	0
De Verkoopers van Zout, voor ieder Vat Zout — — —	14	17	0
De Verkoopers van Zeep, voor een Ton van twee honderd veertig pond —	14	1	5
De ZEEP op de ZOODE.			
De Zeepzieders in de Provintie moeten betalen van ieder Ton Zeep, die gezoden word, wegende twee honderd veertig ponden, twaelf stuivers en de tiende verhooging.			
En van buiten de Provintie inkomende, is de Impost op de Ton van honderd veertig ponden, gelyke twaelf stuivers en de tiende verhooging.			
De CONSUMTIE VAN TABAK.			
Is een belasting op de volgende qualiteiten.			
De Spinders of Groffiers, gesteld op —	27	10	0
Of daer meer dan in een Huis of Kelder			

's GRAVENHAGE.

daer benevens verzekering zal werden gegeven, zoo als Wy hen op het krachtigste verzekeren mits

	gl.	st.	duit.
der word gesponnen voor ieder Kelder of Huis	27	10	0
Winkels boven de negen honderd ponden verkoopenpe — —	55	0	0
Dito boven vier honderd vyftig ponden tot negen honderd ponden, en honderd ponden Virginische — —	27	10	0
Dito boven vier honderd vyftig ponden tot negen honderd ponden — —	13	17	2
Dito tot op vier honderd vyftig ponden verkopende, en honderd vyftig ponden Virginische — — —	13	17	2
Dito onder vier honderd vyftig ponden verkopende, en vyftig ponden Verginische —	6	18	5
Dito tot vier honderd vyftig ponden —	3	9	2
Alle Herbergiers verkopende negen Oxhoofden Wyn, of vyftig Tonnen Bier, in de consumtie van den Tabak gesteld op —	26	8	0
Die Brandewyn by de kleene Maet en Tabak verkopen — — —	10	7	7
Die Brandewyn en Tabak verkoopen, doch beneden de vyftig ponden —	3	9	2
Die Coffy, Thee en Chocolaet in hun Huis verkopen, voor consumtie van Tabak —	27	10	0
Het KAROSSEN-GELD.			
Van een Karos met zes Paerden is de Impost met de tiende verhooging —	110	0	0
Een Karos met vier Paerden en tiende verhooging — — —	82	10	0
Een Karos met twee Paerden en tiende verhooging — — —	55	0	0
KALESSEN voor KAROSSEN.			
Een overdekte Wagen met vier Paerden, met langen of korten Disselboom en tiende verhooging — —	82	10	0
Een dito met twee Paerden als voren —	55	0	0
Een open Chais of Kalesse met twee Paerden als vooren — — —	33	0	0
Een open Wagen mede invoegen als voren, Kalesse, Chaise, Karre, Slede en Narreslede, zoo wel open als overdekte, die met			

mits deze, dat van deze bereidwilligheit geen het minste gebruik zal mogen worden gemaekt

's Gra-
venha-
ge.

	gl.	st.	duit.
met een Paerd getrokken worden	22	0	0
Een Rypaerd dat onder de Man word gereden	16	10	0
Koebouders van een Chais en Paerd	5	10	0
Van een Karos of overdekte Kales zonder Paerden	16	10	0
Een overdekte Wagen	13	4	0
Een open Wagen	8	16	0
Chais, Kar of Slees	5	10	0
Van Speeljachten, Speelschuiten, enz. de twintigste penning met de tiende verhooging van de waerde van dezelve Vaertuigen.			
Het VEERGELD.			
Van alle de Vrachtlonen moet betaeld worden het vierdepart en de tiende verhooging.			
by exempel.			
Van een aengenome vracht van vier guldens is de Impost	1	2	0
En pro rato met alle andere gevallen.			
De COFFY EN THEE.			
Die in de Quohieren van den tweehonderdsten Penning staen gequotiseerd wegens hunne Goederen of Amten tegens twintig duizend guldens Capitael op een somme van een honderd guldens in den twehonderdsten Penning en daer boven	15	0	0
Die ut. op tien duizend guldens staen gequotiseerd	12	0	0
Die boven de vier duizend guldens tot tien duizend guldens toe	6	0	0
En die beneden de vier duizend guldens staen	4	0	0
De gene die Coffy en Thee verkopen	15	0	0
Die in de groote Steden publieke Coffyhuizen houden, moeten in vergelyking van de Wyntappers aldaer, betalen het equivalent van den Impost van negen Oxhoofden Wyn.			
In de kleene Steden, het equivalent van zes Oxhoofden.			

En

's GRAVENHAGE.

in het formeren van den Tax, waer op een jegelyk Huisgezin of Familie, naer mate van der

	gl.	st.	duit.
En ten platten Lande dat van drie Oxhoofden			
Het HOORNGELD. met de tiende verhooging.			
In het Zomersaisoen, de zes maenden, voor een Koe of twee Vaersen ———	1	19	5
Wintersaisoen utsupra voor een Koe of twee Vaersen ——— ———	0	19	6
Minder tyd naer proportie.			
De BEZAEIDE LANDEN.			
Van ieder maend dat 't bezaeid is in den Zomer ——— ———	0	4	7
——— ——— in den Winter ———	0	2	4
Beide per mergen.			
PAERDEN of OORGELD.			
Van ieder Paerd voor twaelf maenden -	2	6	3
Minder tyd naer proportie.			
Voor een Paerd, gaende uit een jaer in zyn twede jaer, voor twaelf maenden -	0	13	1½
Minder naer proportie.			
Het KOEHOUDERS ZOUT. in 't generael.			
Van ieder Koe die gemolken word in het jaer, met de tiende verhoging ———	0	18	4
Van een Vaers ——— ———	0	9	2
De Koehouders werden ook, boven het Zoutgeld op de Koeijen, geconsidereerd als heele Capitalisten op de consumtie van het Zout, en moesten vervolgens ook als zoodanigen dien Impost daerenboven betalen, zonder onderscheid of ze waerlyk heele of halve Capitalisten of kleene Getaxeerden waren.			
De ZEGELS EN GEDRUKTE PAPIEREN. met de tiende verhooging.			
Quotisatie-Ceel van Zout en Zeep, enz. met drie Zegels ——— ———	0	12	3
Dezelve met twee Zegels ———	0	8	2
Dito Coffy en Thee ——— ———	0	4	1

Ceel

derzelver consumtie en train, en wyders naer proportie van derzelver bestaen, vermogen en inkomen *respective*, zal moeten gesteld worden. 's GRAVENHAGE.

Dat eenige Heeren uit Onze Vergadering, door *Zyne* Hoogheit den Heer Prins van Oranje en *Nassau* te benoemen, by Ons zullen worden gecommitteerd, om terstond alhier in den *Hage* te procederen tot het reguleren van de verdeelinge en smaldeelinge, die, zoo ten aenzien van de respective *generale* quotes en aenslagen, als ten respecte van den particulieren aenslag of quote van ieder Stad en *Dorp*, plaetze zal moeten hebben, en om vervolgens aen een' iegelyk deszelfs quote of aenslag toe te zenden, gelyk ook aen de Heeren Gecommitteerde Raden van het Kwartier waer onder dezelve Steden en Dorpen ressorteren, om door hen verzonden te worden aen de respective Ontvangers van de Comptoiren, waer onder behoren, om door hen, dien conform, de invordering gedaen te worden: *En dat, zoo wanneer eenige Stad of Dorp zoude mogen menen met hunnen toegezonden aenslag of quote bezwaerd te wezen, dezelve* hare redenen van bezwaer aen gemelde Commissarissen

	gl.	st.	duit.
Ceel van het Hoorngeld ———	0	8	2
Dito van het Koehouders Zout ———	0	4	1
Dito Quotisatie van het Gemael ten platten Lande ——— ———	0	4	1
Dito Boter de twintig ponden en daer boven, Gemael, Bier, Wyn, Mee, Azyn, kleen Koehouders Zout, Beestiael, Zout, Zeep, van ieder Specie ——— ———	0	4	1
Boter onder de twintig ponden, Karossen, Tabak, Fruiten, Brandhout, Bezaeien, Paerden, Turf, Kolen, van ieder Specie ——— ———	0	0	6

'S GRAVENHAGE.

sen zullen mogen voordragen, die alsdan daer op een finale decisie zullen geven: Doch dat middelerwyle, en zoo lang die verdeelinge en smaldeelinge niet finalyk gereguleerd zal zyn, niettemin Burgermeesters, mitsgaders Schouten en Gerechten van zoodanige Steden en Dorpen, gelyk ook de Societeit van den Hage, zoo veel den Hage aengaet, zullen gehouden wezen, om ten minsten zoo veel op rekening van derzelver aenslag of quote, voor derzelver maendelyksch aendeel te furneren, als zy zullen vermeinen, door hen gerustelyk gedaen te konnen worden.

Dat Burgermeesters van de respective Steden en de Societeit van den Hage, zoo veel den Hage aengaet, mitsgaders Schouten en Gerechten van de respective Districten en Dorpen, wel ernstig zullen worden aengemaend, om zich in allen dezen, en zulks zoo wel in het doen van den voorsz. omslag, als in het werkstellig maken van dien, ten laste van een ieder Ingezeten, gelyk ook in het richtig opbrengen en furneren van derzelver aenslag of quote, op de vastgestelde tyden, te kwyten naer behoren, dat ook ten dien einde aen hun zal worden gegeven het recht van parate executie, om te mogen gebruiken tegens de gene, die in gebreke mochten blyven richtig op te brengen den tax, waer op zy zullen wezen gesteld.

En hebben Wy wyders vastgesteld, dat dit alles niet langer zal stand grypen als voor den tyd van zes maenden, te rekenen van den eersten July dezes jaers, zonder dat eenige prolongatie zal worden geadmitteerd, ten ware by het uiteinde van dezelve zes maenden onverhopentlyk nog geen andere middelen mochten uitge-

von-

vonden, geintroduceerd en in train gebracht, wezen. 's GRA-VENHAGE.

En nademael Wy Ons verzekerd houden, dat niemand, dien de welstand van het Land ter harte gaet, van de hooge noodzakelykheit van dit provisionele Middel, zal konnen disconvenieeren, zoo willen Wy allen Onzen Ingezetenen wel hartelyk vermaend, verzocht en bevolen hebben, gelyk Wy hen op het hartelykste vermanen, verzoeken en bevelen mitsdeze, dat zy zich, zoo in het furneren van eene provisionele somme op rekening van den tax, waer op zy gesteld zullen worden, als in het richtig opbrengen van den tax zelve, wanneer die by den omslag gereguleerd zal zyn, kwyten in gemoede, en naer behoren, enz.

Den 2 dezer werd eene plechtige Deputatie gedaen uit het midden der Vergaderinge van de Staten Generael, aen zyne Doorluchtige Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, ter overhandiging van het Diploma, *waerby Hooggemelde Prins wegens hunne Hoog-Mogenden aengesteld is als* ERF-KAPITEIN en ADMIRAEL-GENERAEL *van de* UNIE. De voornoemde Deputatie werd bekleed door den Baron *van Hekeren tot Brantsenburg* wegens *Gelderland*, den Heer *van Dyk*, den Heer *Raedpensionaris Gilles* en den Heer Griffier *Fagel* wegens *Holland*, den Heer *Buteux* wegens *Zeeland*, den Heer *d'Ablain*, Heer van *Giessenburg*, wegens *Utrecht*, den Heer *van Itsma*, wegens *Friesland*, den Heer *Eckhelboom* wegens *Overyssel*, en den Heer *Emmen* wegens *Groningen*. De gemelde Deputatie werd door zyne Vorstelyke Doorluchtigheit met zeer veel tekenen van eer en hoogachting ontvangen, en, by het overle-

's Graevenhage. veren van het Diploma, gesloten in een kostbare gouden Doze, eene gepaste aenspraek door den Baron van *Hekeren* gedaen, die de Prins op de minzaemste wyze beantwoordde.

Zyne Doorl. Hoogheit den 6 daer aen volgenden, in de Vergadering van de Staten Generael verschenen zynde, ten einde hunne Hoog Mog. zyne erkentenis voor de gemelde aen hem opgedragen waerdigheden te betuigen, bediende zich, zoo men wil, onder andere fraeie uitdrukkingen, van deze: „ Alzoo ik niets meer wensch dan „ dat alle myne zorgen omtrent de uitvoering „ myner amten, tot welzyn van het Vaderland, „ tot verdediging van de Vryheit en tot hand- „ having van den Godsdienst strekken, is myn „ voornemen, om de macht van het Land meer „ en meer in staet te stellen, ten einde deze „ heilzame oogmerken te beantwoorden, en zoo- „ dra de Vrede gelukkig gesloten en gevestigd „ zal zyn, het nodig redres in den militairen „ staet te maken, om de misbruiken, welke in „ denzelven ten opzichte van de discipline „ mochten ingeslopen wezen, te verhelpen, my „ verzekerd houdende, dat uw Ed. Hoog Mog. „ door hunne zorgen en gezach het goed gevolg „ van een zoo waerdig Onderwerp zullen hel- „ pen te weeg brengen. enz.

Leiden.

Leiden. Den 25 der voorleden Maend zyn, in gevolge de Verkiezing zyner Doorl. Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, tot Schepenen dezer Stad aengesteld de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Kornelis Schrevelius*, *Diderik van Leiden*, Mr. *Nikolaes van de Velde D. Z.*, *Dionisius van Kruisker-*

ken,

ken, Dr. *Jan Fredrik Gronovius*, Mr. *Willem* LEIDEN. *Paedts J. Z.*, Mr. *Daniel van Alphen D. Z.*, en Mr. *Thimon van Schoonhoven.*

AMSTELDAM.

In 't begin dezer maend begon men weder eenige bewegingen onder sommige Burgers dezer Stad te bespeuren; en werden in de achterstraten hier en daer briefkens gestrooid gevonden van dezen inhoud: AMSTELDAM.

De Ondergeschreven vernemende dat, zoo in deze Stad, door diverse, als mede in Vergaderingen als anders in 's Gravenhage word voorgegeven, dat Burgers van Amsteldam zekere zaken zouden verzoeken of begeren.

Zoo is 't dat dezelve verklaren by deze, daer van in 't geheel, of ten deele niets te weten, alzoo consteerd en blykt dat de Burgery niet is vergaderd geweest om daer over te delibereren, maer dat het wel kan zyn dat eenigen, 't zy Burgers voor eene goede zaek, of wel eenige misleide tot nadeel van de Burgery, zekere voorstellen hadden gedaen, derhalven ten hoogsten noodig oordelen, dat de Burgery binnen deze Stad, ieder onder zyn Vaendel beschreven worde, om in ieder Wyk te kiezen 2, 3 of 4 Personen, mits zynde Burgers, en geen emplooi van Stad of Land hebbende; welken als dan gezamentlyk de Voorslagen kunnen overwegen, de kwade afkeuren, en van de goede gebruik maken, om dezelven voor te dragen, enz. volgens de aloude Privilegien. Committerende wy ondergeschreven by deze de volgende vyf Personen A, B, C, D, E. Ten einde deze Propositie voor te stellen, waer zulks behoort, en zoo dezelve tot hun behulp meerder Personen nodig hebben, de zelve uit ons daer toe te verzoeken, die als dan niet zullen weigeren tot assistentie te zyn.

Hoe byster de oordelen van sommigen over dit Opstel, naer den Autheur van welk door Burgermeesters naeuwkeurig, hoewel vruchteloos, gevischt werd, ook tegens malkander lie-

AMSTEL-DAM. pen, allen echter kwamen hierin overeen dat dit Muisken niet ſtaerteloos was. Dit bleek ook. Want luttel dagen daerna, te weten den 9 dezer, kwamen eenige Burgers in den Kloveniers Doele, en namen bezit van de groote Zael aldaer, waerop oudtyds de Burgers plagten te vergaderen. Zoo dra men een weinig in orde was geraekt, opende een uit hun de Vergadering met de volgende Aenſpraek:

MYNE BROEDEREN, VRIENDEN EN LANDGENOOTEN.

'T Is aen geene der brave Burgeren onbekend, hoe deze Republiek als uit niet tot die grootheit is geworden, dat zy de verwondering en de verbazing niet alleen van *Europa*, maer byna van de gansche Aerde heeft tot zich kunnen trekken; ja zoodanig, dat wy tot een exempel by Keizers, Koningen en Vorſten, aengenomen en gebruikt zyn geweeſt. Het is ook teffens dat ik met de uiterſte ontroering myner Ziele, niet alleen moet denken, maer zeggen, dat het aen die zelve Burgeren en Inwoonderen van dezen Lande in 't algemeen, zoo wel als van deze Wereld-Stad in het byzonder, niet onbewuſt kan zyn, hoe verre die van dat verwonderlyke en verbazende zyn afgeweken, en als weder tot haren eerſten oorſprongk, dat is, tot *niet*, met yſſelyke ſchreden naderen. De Eigenbaet heeft het recht der Volkeren verkracht; de deugd en trouw zyn wars van ons geworden; de Konſten en Weteuſchappen zyn onbeloond van ons gevloden; de Koophandel is zynen Stief-Vaderen ontvlucht; de Fabrieken, die onuitputbare Goudmynen der Volkeren, waerop dees STAET met recht zich voormaels dorſt beroemen, en waer op dezelve is geveſt, zyn naer andere Natiën overgegaen, en zoodanig verminderd, dat enkelde van dezelve voormaels honderd duizend menſchen, zoo in deze roemruchte Stad, als in die van *Haerlem*, hebbende kunnen arbeid en de koſt verſchaffen, nu geen twee duizend kunnen voeden; welk important verval een ie-

der in het zyne, en de gansche Natie in het algemeen te jammerlyk gevoelen. De zware en teffens rechtvaerdige straffen en plagen, waermede de Aenbiddelyke en Almachtige GOD ons sedert eenige Jaren in dit Land heeft willen kastyden, waer van de Oorlog geen van de minste is, hebben niet weinig tot onzen welverdienden ondergang en verdelging geholpen; wy hebben het puik onzer Helden naer de slachtbank zien gaen; onze Soldaten zyn Krygsgevangen gemaekt, of jammerlyk vermoord; de Steden zyn op een onbegrypelyke wyze overrompeld en onder vreemd geweld gebracht; ja ik schame my, doch moet, God betere het! zeggen: dat wy! wy! die brave *Batavieren*, van alle Eeuwen zoo beroemd, en die by de aloverwinnende Romeinen, die het heel-al, behalven ons, voor het Oorlog-Zwaerd deden bukken, van hun voor Broeders zyn aengenomen en erkend; ons de voet-veeg en bespotting hebben gezien van hen, dien wy eertyds de Wetten dorsten voorschryven. In dat dal des Doods, waer in dees VRYE STAET was gebracht, heeft het nochtans den ontfermenden GOD behaegd, het water wel tot aen de lippen, maer niet hooger te laten komen; en, zoo gezwind als een blixem-vuur, dat van het Oosten tot aen 't Westen, als in een punt des tyds vliegt, *op een punt des tyds alle de harten der Batavieren op den eersten oorsprongk van hunne Vryheit te doen* denken, en nog zoo veel *erkentenis in* hunne harten te werken, dat zy aen het Nageslacht van dien dierbaren *WILLEM den Eersten*, Grondlegger en Vestiger van onze zoo dierbare Vryheit, zoodanig eene macht opdroegen, als huns oordeels bekwaem konde zyn, om op het loffelyk voetspoor van zyne Doorluchtige Voor-Vaderen de vervallene Vryheit te herstellen en te handhaven. De blyken die ons die Groote Prins en Vorst, in dien korten tyd, dat het GOD behaegd heeft Hem als een andere *Josua* aen het hoofd der Regering en zyn Volk te stellen, van zyn liefde en trouw, gegeven heeft, moeten ons alle overtuigen, en als in verrukking doen uitroepen: Leef! Leef! eeuwig van GOD bemind, en aen ons zoo dierbaer Geslacht; maer helaes! Ik

AMSTERDAM.

AMSTEL-DAM.

Ik zeg het met de uiterste ontroering en aendoening van myn hart, en ik twyffele ook niet of alle die hier tegenswoordig zyn, zullen nevens my die zelve smertelykheit tot in het binnenste hunner zielen gevoelen, dat wy nu, na alle die onweders en straffen, door Gods genade, onder het wys bestier van zyne Doorluchtige Hoogheit W. K. H. FRISO, en onze hooge Regering, het zoo verre is gebracht, dat wy de Vrede, kweekster van allen Welvaert en Overvloed, als voor de deur hebben, wy nu, ô bittere smert! ons in onze eige ingewanden zien verscheuren, het Raedhuis aentasten, de Huizen spolieren, de Overheit ontzenuwen, ja alles tot die uiterste verwarring gebracht, die ons onzen ondergang onvermydelyk voorspeld.

Het is dierhalven ten dien einde, dat wy hier, onder de genadige bescherminge GODS, ons by den anderen vergaderen, omme eendrachtelyk en vreedzaem, volgens onzen Eed en Plicht, zoo veel in ons is, zoodanige Middelen van redres te beramen, als het Welzyn der ware Burger-Vaderen, en ons allen in 't byzonder, als van het gansche Vaderland in 't algemeen zouden kunnen redden en beschermen, waer toe een Opstel aen alle myne Broederen en Burgeren zal vertoond worden, twyffelende niet of 't zal door ieder tot dat heilzaem oogmerk, blydelyk met het onderteekenen zyns Naems bevestigd worden.

Hier op werd het genoemde *Opstel*, woordelyk van een en zelven inhoud als de Briefkens, die men in de achterstraten gestrooid had, voorgelezen, door meest allen goedgekeurd en door zeer velen geteekend. Dan terwyl men hier mede bezig was, haelde een ander het volgende Request, drie zoogenaemde Artikelen van redres behelzende, uit den zak, en las het der Vergadering voor, met oogmerk om tot het zelve ook een party teekenaers te krygen:

Aen

Aen de Wel Ed. Groot Achtb. AMSTEL-
Heeren Burgermeesteren en DAM.
de Vroedschappen der Stad
Amsteldamme.

Geven wy ondergeteekende Burgers en Ingezetenen der gemelde Stad, met schuldigen eerbied te kennen, hoe wy met den anderen in overweging genomen hebbende, aen d'eene zyde, den sombren staet van 's Lands uitgeputte Finantiën, en aen den anderen kant het verval, waerinne van tyd tot tyd, en *byzonder* sederd een' geruimen tyd herwaerts, onze *Privilegien en Prærogativen* zyn geraekt; ons van rechtswegen verplicht gevonden hebben, ter redresse van het eene en het andere te moeten medewerken: Alwaeromme wy eenparig goedgevonden hebben, de drie volgende heilzame Artikelen, U WEL EDELE GR. ACHTB. onder het oog te brengen, gelyk wy d'Eer hebben te doen by deze, schuldplichtelyk verzoekende, dezelve te willen billyken, gelyk dezelve zeer billyk zyn, en ons een gunstig Fiat daer op te willen verlenen; als,

Eerstelyk:

Verzoeken wy dat '*t* U WEL EDELE GR. ACHTB. *eindelyk moge behagen omme der Stede Posteryen, in navolginge der andere Holl. Steden, ten spoedigsten en cordatelyk aen Zyne Doorluchtige Hoogheit*, den Heere Erfstadhouder op te dragen, en met ons te willen vertrouwen dat die Vader des Vaderlands daer van geen ander gebruik wil noch zal maken, dan ten besten van Land en Stad zal bevinden te behoren.

Ten tweden:

Dat het U WEL EDELE GR. ACHTB. gelieve Vaderlyk goed te vinden, dat aen Burgeren en Ingezetenen dezer Stad, (ingevolge het alderernstige Verzoek, door Zyne Doorluchtige Hoogheit, in deszelfs Lands-Vaderlyke Propositie den 25. Juny jongstleden, aen HUNNE ED. GR. MOG. in den Hage gedaen,) met allen mogelyken spoed mogen worden weggenomen alle wettige redenen van bezwaer, over de abuizen op het stuk van de

AMSTEL-DAM. begevinge der Amten ingekropen, door het spoedig introduceren van de Middelen van redres, die daer toe by HUNNE ED. GR. MOG. in derzelver Resolutien van 11. November 1747. en 23. January 1748. zyn vastgesteld; en dat de Amten voortaen mogen begeven worden, aen Ingeboornen en aen Genaturaliseerden en vast gezeten zynde Burgeren en Inwoonderen dezer Stede.

En ten derden:

Smeken wy U WEL EDELE GR. ACHTB. dat de Burgery naer luid der Stede Handvesten, in hunne door den tyd vervallene Privilegiën en Prærogativen, zoo rakende het stuk der Gildens als anderszins, moge worden hersteld: als mede dat het U WEL EDELE GR. ACHTB., ter voorkominge van alle verdere morringe en verwyderinge, gelieve goed te vinden dat voortaen, der Burgeren Kolonellen en Kapiteinen, uit het Lichaem der goede Burgery mogen verkozen worden, en dat dezelve nooit nochte ten genen dage Leden van Regering zullen vermogen te worden, zonder zich alvorens van hunne Kolonels en Kapiteins Amten te hebben ontdaen.

't Welk doende, enz.

Deze twederlei oogmerken veroorzaekten eenigen tweespalt onder de vergaderde meenigte, die ten grootsten deele het eerste *Opstel* echter omhelsde; te meer nadien de Aenspraek, met ernst eenige reizen voorgelezen, vry wat beweging in de gemoederen maekte. 's Avonds van een scheidende, besloot men om den volgenden dag na den middag weder te zamen te komen, om het teekenen voort te zetten. Doch toen werd de twedracht onder de Vergadering van oogenblik tot oogenblik grooter, nadien de party, die het laetst gekomen was, de Burgers, die kwamen om het Opstel te teekenen, door een groot geschreeuw van hun voornemen zocht af te rekken. En dewyl zy bemerkt had dat het doen van een Aenspraek op den vorigen dag zulk eene

eene goede uitwerking had gehad, lazen zy ook de volgende voor, om de gemoederen tot het teekenen van *hun* Requeſt te bereiden. AMSTELDAM.

VEEL GEACHTE MEDE-BURGERS.

Ik *ben* met ontroering aengedaen *over* onze verwarring, dat wy ons in een Zee van onzekerheit willen werpen; ons algemeen gevoelen is, wy moeten Luiden uit het midden van ons kiezen, om met elkanderen te overwegen wat 'er ten beſten van Land en Burgery diend uitgedacht te worden; gunt my het geluk dat ik U deze zaek eens ongeblanket voor oogen ſtelle.

Ik prys uwen iever. Zy ſteld ons gelyk met onze dappere Voorvaderen, die goed en bloed voor Godsdienſt en Vryheit opgeofferd hebben. Wy tonen dat wy niet minder Liefde voor 't Vaderland en Vryheit hebben: maer kunnen wy iets goeds hopen, als wy een gedeelte uit ons verkiezen, om zaken op te ſtellen, die ten beſte van Stad en Burgery dienen kunnen.

Om van de langwyligheit niet te ſpreken die zulke *zaken onderhevig zyn. Is 'er wel de minſte hoop om alle onze gevoelens tot een gevoelen te ſmelten?* Zal niet een *iegelyk zyne gedachten de beſte* keuren? Kan dit anders dan verwarringen en oneenigheden baren, die de Vyanden van ons Vaderland alleen bekwaem keuren, om alle goede zaken ter zyde te ſtellen, en met in onzen eigen boezem te wroeten, onze dierbare Vryheit in gevaer te brengen.

Laet het nabuurig Frieſland ons tot een Voorbeeld ſtrekken, daer met zulks te doen, alles in verwarring gebracht is.

Het Requeſt dat ik op giſteren de eer had voor te lezen, beſtaet in drie Artikelen.

Voor eerſt: de Poſteryen aen zyne Doorl. Hoogheit te ſtellen.

Ten tweden: dat 'er een ſpoedig redres in het ſtuk der Amten moge gemaekt worden.

Ten

AMSTEL-DAM.

Ten derden: dat wy by alle onze Handvesten en Privilegien mogen hersteld en gehandhaefd worden, en dat 'er voortaen geen Kolonellen en Kapiteinen dan uit de Burgery mogen gekoren worden.

Wat de twee eerste Artikelen betreft, treden wy in het gevoelen van Zyne Doorl. Hoogheit, onzen Stadhouder.

Het derde Artikel kan men tweledig aenmerken.

Voor eerst: dat wy in onze Handvesten en Privilegien mogen hersteld worden.

Ten tweden: dat door het kiezen van Kolonellen en Kapiteinen, uit het Lichaem der Burgeren, de Burgery by hier Privilegien en Handvesten moge gehandhaefd worden.

Zyn in deze korte zaken niet alle onze belangen opgesloten? ik twyffel niet of wy stellen te zamen vast, dat Zyne Doorl. Hoogheit de Posteryen en Amten, ten algemenen nut van het Vaderland vraegt? hebben wy dan geen hoop met dien Edelmoedigen Vorst in zyne heilzame verzoeken te ondersteunen, dat hy ons ook, in onze nodige en billyke verzoeken tot herstelling en bevestiging van onze ruste en geluk, ondersteunen zal.

Laten wy ons van deze schoone gelegenheit bedienen. Mogelyk worden wy anders verdeeld en verstrooid. Laten wy dit Request als een eenig man teekenen, en geteekend hebbende, sommigen uit ons verkiezen, om zulks aen onze Regering met beleefdheit te presenteren. Laten wy Zyne D. H verzoeken dat hy ons ondersteune in onze billyke verzoeken. Laten die Verkorenen uit onze Handvesten en Privilegien alles opzoeken en aentonen, wat tot onze verbetering dienen kan. Kortom, laten wy op het voorbeeld van onzen Stadhouder de zaken met bezadigdheit en iever volvoeren.

Zoo hebben wy zyne hulpe en liefde, en niet zyne bestraffinge te verwachten, dus kunnen wy onze Vyanden verkloeken, en een gelukkig einde verkrygen.

Deze verwarring, uit verschillende inzichten ontstaende, deed de party, die gezeten was om het

het teekenen van 't Eerste Opstel te bezorgen, besluiten om dat gezelschap te verlaten, en op het zoogenoemde Rondeel, een ander vertrek in den Doele, te gaen zitten, ten einde de teekening daer met meer gemaks geschiedde, terwyl zy eenigen op de groote Zael liet blyven, die den aenkomenden onder den hand waerschouwden dat het echte Requeft, niet op die Plaets, maer op het Rondeel, geteekend werd. Dus werkte de een tegen den ander; tot dat eindelyk de party, die de 3 Artikelen teekende, moede zoodanig te marren, besloot om hun Hoofdman, ten einde men weten mochte welke teekening zyne Doorl. Hoogheit, de Prins Erfstadhouder, de beste keurde, den volgenden dag naer den Haeg af te vaerdigen en deszelfs advies over het werk te vragen. AMSTERDAM.

De Magistraet dezer Stad ondertusschen van deze bewegingen de snof gekregen hebbende, vergaderde de Achtbare Raed nog dien zelven avond, en nam een *besluit van den grooten Krygsraed, te weten Kapiteinen, Luitenants en* Vaendrigs, *tegens den 12 by een te roepen*, ten einde gezamentlyk te raedslagen wat best gedaen ware, om de zaken in het vriendelyke te behandelen en de Stad in rust te houden.

Dit besluit de woelende Meenigte ter ooren gekomen zynde, nam men andermael zynen toevlucht tot het verspreiden van briefkens, die tusschen den 11 en 12 dezer onder zommige deuren gestoken werden, ten einde die in handen mochten komen van den Kapitein, die de eerste stem in den Krygsraed had, en zoodanige Officieren, waer van men verwachtte dat zy den *Burger* in dezen gevalle zouden behulpzaem zyn.

In

AMSTEL-DAM. In deze briefkens werden de Officieren vermaend, *dat zy, den volgenden dag zullende vergaderen, met den* JABROEDEREN (hiermede bedoelde men bykans alle de Hoofd-Officieren van den Krygsraed, die meest altoos de besluiten, die voorgesteld worden, toestemmen, en gehouden worden met de Regering eenen lyn te trekken) *toch niet heulen, maer voor de belangen van den Burger rustig spreken zoude, en zich inzonderheit wachten van niets ten nadele van de Mannen op den Doele te stemmen, vermits die niets dan het ware belang van de Stad op het oog hadden. Of anderszins, dat men het op hen verhalen, en hen voor allen doen betalen zoude.*

De Krygsraed, den volgenden dag, vergaderd zynde, werd van de zyde der Regering voorgesteld, dat hun Ed. Gr. Achtbaren, tot handhaving der gemeene ruste, en voorkominge van alle wanorde, in deze omstandigheden van tyden en zaken, toescheen best te zyn, dat alle de respective Hoofd-Officieren, ieder in hunne Wyken, hunne onderhebbende Manschap, zoo Wakende Burgers, als Contribuanten, allen ongewapend in een of meer partyen te zamen zouden vergaderen, en denzelven afvragen, of zy eenige Voorstellingen of Klachten hadden ten opzichte van de Regering dezer Stad, van de Voorrechten der Burgeren of Gilden, en, indien 'er zoodanigen gevonden wierden, den zelven verzoeken, dat zy hunne Voorstellingen en Klachten in geschrift wilden stellen, en onderteekend over geven aen hunne Hoofd-Officieren, om door dezelven te worden behandigd aen de Heeren Commissarissen, de Burgermeesters en Raed daer toe committeren, en welke

Hee-

Heeren vervolgens daervan aen hun Ed. Groot Achtb. en den Achtb. Raed raport doen zouden. Het goeddunken van den Krygsraed hier op gevraegd zynde, antwoordde de Heer Valkenier, oudste Kapitein, *dat hy, zoo veel in hem was, de intentie van Burgermeesteren zoude trachten op te volgen.* Den overigen Kapiteinen mede gevraegd zynde, of zy ook genegen waren het hunne daer toe te doen, beantwoordden allen zulks met *ja*; terwyl de verdere Officieren stilzwygende de zaek ook bestemden. Vervolgens door eenigen uit den Krygsraed aen *Burgermeesteren* gevraegd zynde, of zy ook voornemens waren Militie in de Stad te brengen, antwoordden hun Ed. Gr. Achtb., *dat dit hunne intentie niet was, maer zy zich op hunne Burgery verlieten.* AMSTELDAM.

De Krygsraed gescheiden zynde, werd des middaegs omtrent half een uur de volgende Publicatie afgelezen:

Aen Myne Heeren van den Ge chte der Stad Amsteldam voorgekomen zynde, dat voor weinige dagen sommige persoonen zyn gekomen *in den Kloveniers* Doele dezer Stede, aldaer possessie hebben genomen van een of meer Vertrekken, tegen wille van die gene, die aldaer gezeten waren; en op een onbetamelyke wyze zekere Artikelen, by hen ontworpen, gepresenteerd hebben ter onderteekening aen de meenigte, aldaer by hen geconvoceerd, principalyk aen zoodanige Burgeren en Ingezetenen, door welker hulpe de goede rust en eenheit in deze Stad altoos is beschermd, en (zoo God wil) beschermd moet worden; en dewyl Myne voorn. Heeren reden hebben van te denken, dat zoodanige handeling is aengeleid door Buitenluiden en Vreemdelingen, dewelke, benydende de welvaert dezer Stad, geen ander oogwit hebben, dan de Burgery te vervreemden van hare wettige Regering, Burger te zetten tegen Burger,

en

AMSTELDAM. en deze Stad met derzelver Inwoonderen uit die welvaert, waer toe zy, door de eenigheit der Regering en Burgery, gekomen is, te brengen in de uiterste wanorde. ZOO hebben Myne voorn. Heeren van den Gerechte tot maintien van de publieke ruste, en voorkominge van alle wanorde, by deze, aen allen Burgeren en Ingezetenen dezer Stad wel willen bekend maken, dat, om aen allen en een ieder alle gegronde redenen van klachten te benemen, en hun gelegenheit te geven, om hunne grieven, die zy zouden vermeinen te hebben, op een ordentelyke en gevoeglyke wyze aen de Regering voor te stellen, op propositie van hunne Ed. Groot Achtb., met advies van de Heeren 36 Raden, by den Ed. Manhaften Krygsraed op huiden is gearresteerd, dat alle de respective Hoofd-Officieren, ieder in hunne Wyken, hunne onderhebbende manschap, zoo wakende Burgers als Contribuanten, allen ongewapend in een of meer partyen te zamen zullen vergaderen, en aen dezelve afvragen, of zy eenige Voorstellingen of Klachten hebben ten opzichte van de Regering dezer Stad, van de Voorrechten of Privilegien der Burgeren, of van de Gilden, en indien 'er zoodanigen gevonden worden, dezelven verzoeken, dat zy hunne Voorstellingen en Klachten gelieven te stellen in geschrifte, en onderteekend over te geven aen hunne Hoofd-Officieren, om door dezelve Hoofd-Officieren te worden behandigd aen de Heeren (†) Commissarissen, door Burgermeesteren en Raed daer toe specialyk gecommitteerd, welke Heeren daer van raport zullen doen aen hunne Ed. Groot Achtb. en den Achtb. Raed.

En dewyl Myne Heeren van den Gerechte niet twyffelen, of alle en een iegelyk, wien de gemene rust, welvaert van negotie, neringe en handteringe binnen deze Stad ter harte gaet, zal zich gewilliglyk hier na reguleren: zoo verbieden Myne voorn. Heeren wel expresselyk alle andere onbehoorlyke middelen, welke vervolgens onverhopentlyk nog zouden mogen worden

(†) Deze waren de Heeren *Mr. Ferdinand van Collen*, Heer van Gunterstein en Tienhoven, Oud Burgermeester, *Mr. Egbert de Vry Temmink*, en *Mr. Elias Schellinger*, Oud Schepenen.

den in 't werk gesteld; alzoo Myne voorn. Heeren de- zelve dan niet anders zullen kunnen aenmerken, als ge- practiseerd tot verstoringe van de gemeene rufte, en om oneenigheden te verwekken, die voor deze Stad en derzelver goede Ingezetenen van ruineuse gevolgen zouden zyn, en welkers Autheurs dan ook zullen moeten worden aengezien, als Verstoorders van de gemeene rufte, dewelke zullen verdienen de straffen tegens de zoodanigen by de Plakaten van den Lande gestatueerd. enz.

AMSTERDAM.

Tegens den avond verscheen de afgezondene, uit den Haeg te rug gekomen, onder het volk, dat, niettegenstaende het verbod van Burgermeesteren, echter weder in meenigte vergaderd was op den Doele en verhaelde dat hy zyne Hoogheit gesproken, en deze de 3 Artikelen goedgekeurd, maer tevens betuigd had van het Opstel niets te weeten. Dit bescheid deed de zaken eensklaps van gedaente veranderen; veelen, die tot nog toe getwyfeld hadden by welke party zy zich voegen zouden, vielen terstond op de 3 Artikelen; het Opstel raekte achter de bank, en zy, die het teekenen van het zelve bevorderden, sloegen nu de handen in die van de laetsten en voegden zich by dezelven. Men stelde, nadien onder de Burgery zeer veelen waren, die meenden na het doen van hun Burger-eed, geen vryheit te hebben om een Request tegen de intentie van Burgermeesteren te teekenen, een geschrift op, het welk behelsde dat, deze Eed in 't jaer 1618, by eenigen in bedenking genomen zynde, de Heeren van de Regering toen verklaerd hadden dat de woorden in denzelven: *deze goede Stede, de Magistraten en de Regeerders derzelve, onder uwen Kapi-*

AMSTEL-DAM.

tein, gebouw en getrouw te zyn, niet juist beteekenden de Personen, die de Regering bezorgden; maer dat door dezelve verstaen moest worden *de Maintenue van dezer Stede Privilegien en Gerechtigheden, onder hunne Kapiteinen; mitsgaders de Bescherming der Burgeren tegen alle geweld en overlast* (*). Dit deed zeer veelen, die tot dien tyd toe in twyfel gestaen hadden, tot de teekening overhellen, dewyl de oude Privilegien hersteld te hebben elk een' als een gulden appel in de oogen blonk.

Den 13 vertrokken vyf Personen, als *Daniel Raep*, zeker Porceleinverkooper, een man door verscheide verschillen op het Raedhuis voorlang bekend, en nog vier anderen, door de Vergadering op den Doele gecommitteerd, om het hoogwys advies zyner Doorl. Hoogheit over het een en ander, hunne zaek betreffende, in te nemen, naer 's Gravenhage. Ondertusschen ging men des avonds op den Doele voorn. met teekenen nog al yverig voort. Ook teekende men, behalven de 3 Artikelen, een Geschrift. In de gedaente van een Request ter ontheffinge van den blaem door Burgermeesteren den Luiden in den Doele aengewreven in hunne Notificatie van den 12 dezer, van den volgenden inhoud:

Declareren wy ondergeschreven Burgers en Ingezetenen der Stad Amsteldam, by deze, voor eerst: Dat wy als getrouwe Burgers en Ingezetenen, volgens onzen Eed en Plicht, alles wel willen aenwenden en doen

(*) Zie COMMELIN *Beschryving van Amsteldam* op het Jaer 1618. Fo. 1616. van den nieuwen Druk.

doen het gene verschuldigd zyn, om, wat ter bevordering van alle Welvaert, Rust en Eendracht dezer Stad, ter kweekinge van alle Liefde en Harmonie der Burgervaderen, Regenten en Burgery, eenigzins bevorderlyk kan zyn, ter voorkominge van alle wanorde, waer van wy een grouwel hebben, en zulks ten koste van goed en bloed, te maintineren. AMSTELDAM.

Het is derhalven met alle Eerbied en onderdanig Respect, dat wy ondergeschrevene UW. EDL. Groot Achtbaren smeken en verzoeken, ons van de beschuldiging (door kwade en verdichte informatie, aen UW. EDL. Groot Achtbaren gedaen) in de Notificatie (*) van den 12den Augustus dezes Jaers, by UW. EDL. Groot Achtbaren gedaen en gepubliceerd, te willen honoreren en bevryden door zoodanig middel als by UW. EDL. Groot Achtbaren ter ontschuldiging van ons ondergeschrevenen zal goedgevonden worden en verstaen

Protesterende wy wel expresselyk, gelyk wy Protesteren by deze, tegen de beschuldiging in gedachte Notificatie vervat, waer van wy het tegengestelde hier boven gedeclareerd hebben.

Declarerende wyders wy ondergeschrevene geen geweld te hebben gebruikt, noch immer te zullen gebruiken, als blykt uit een Declaratoir van de Heeren, die *toenmaels op de Zael in den Kloveniers Doele zyn gezeten geweest*, enz.

'T Voornoemde Decloratoir, 't geen men dien zelven avond den 7 Heeren, die op de Kamer zaten, toen de Burgers bezit van dezelve kwamen verzoeken, had afgevorderd, luidde dus:

(*) Deze was byna van denzelven woordelyken inhoud als de Publicatie, die wy hier voor medegedeeld hebben.

AMSTEL-DAM.

DECLARATOIR,

Vrywillig door de ondergeteekenden overgegeven, aen de Burgers en Ingezetenen der Stad Amſteldam, ter verontſchuldiging van de Calumne, vervat in de Notificatie en Publicatie, gearreſteerd den 12 Auguſtus Ao. 1748, luidende als volgt:

WY Ondergeſz. verklaren by deze, dat wy, gezien hebbende de Publicatie, op giſteren, by hun Ed. Groot Achtbaren, den Magiſtraet dezer Stad publiek gemaekt; en al in den aenvang of Introductie der zelve gelezen, dat *voor weinige dagen ſommige Perſonen zyn gekomen in den Kloveniers Doele hier ter* Stede, *en aldaer hebben poſſeſſie genomen van een of meer Vertrekken tegen wille van de genen die aldaer gezeten waren*; en alzoo wy ten zelven tyde, dat zulks zoude geſchied wezen, ons hebben bevonden op de groote Zale in de gemelden Doele, zoo verklaeren wy dat de opgemelde Periode, in de Publicatie vermeld, geenzins kan gezegd worden ten onzen opzichte betrekkelyk te zyn, nadien dat wy, gedurende een weinig tyd met eenige der Burgeren, die zich daer bevonden, geſproken hebbende, en die van ons de Kamer tot hun gebruik verzochten, wy die Burgeren daer op verzocht hebben een weinig tyds buiten de Kamer te blyven, gelyk zy hebben gedaen; Wy daer op ſpoedig hebben gereſolveerd, de Kamer tot hun gebruik, volgens hun verzoek, hun toe te ſtaen. Waer op de deuren geopend hebbende, hebben zulks den Burgeren gezegd, die daer op met onze toeſtemming gebruik van de gemelde Zale of Kamer hebben gemaekt. Weshalven wy oordeelen dat, voor zoo veel ons de gemelde Kamer aengaet, hun Ed. Groot Achtbare door al te voorbarige en verkeerde berichten misleid zyn, betuigende wy ondergeſchz. het hier nedergeſtelde

stelde de oprechte waerheit te zyn, en zyn gereed alwaer zulks vereischt word, het zelve solemneel te bevestigen. AMSTEL-DAM.

Actum Amsteldam den 13 *Augustus* 1748.

Was geteekend.

Jan van Dam,
Volkert Christoffers,
Isaak Viruly,
Johannes van den Bergh.
Johannes Schreuder.
Cornelis van Vollenhoven,
J. Idemans.

Wanneer de Vergadering op den Doele, den volgenden dag weder zamen gekomen, des avonds op het punt stond van te scheiden, vroeger dan naer gewoonte om de invallende Bedestonden, werd door een der Leden de volgende Aenspraek gedaen, die wy, ten einde den luister derzelve niet door eenige veranderingen te bezwalken, hier woordelyk zullen laten volgen:

MYNE VRIENDEN, BORGEREN EN LANDGENOOTEN!

Het is heden de dag en het uur, 't welk door Zyne D. H. enz. en de Hooge Overheit bepaeld en toegeweid is, om gezamentlyk alle die in den Lande zyn, en teffens Gods gunsten en welverdiende kastydingen gevoeld hebben, hem aen te roepen en te smeken, dat het hem na zyne onuitputtelyke goedheit mochte behagen, dit Land en derzelver Inwoonderen by hunne van hem verkregene Vryheit en Grondvesten te beschermen en te handhaven. Het is dierhalven op het allervriendelykste dat ik UE. allen verzoeke, aen dit zoo heilzaem gebod en oogmerk, U gewillig en blydelyk t'onderwerpen.

Laten wy ons spiegelen aen dat van ouds van God be-

AMSTEL-DAM.

bemind Geslacht, de Israëliten. Myn hert schreid en zinkt in my weg als ik haer beschouwe; zynde zy die voortyds de wellust Gods waren, die haer een God, en zy hem een Volk zouden zyn, door hunne ongehoorzaemheit en afwyking der Heilige Wetten, de verachting en bespotting, ja een verfoeijing der Volkeren geworden.

Laten wy, die in geen vergelyking by den Man Gods Mose komen, den wyzen Raed volgen, wanneer hem zyn Schoonvader Jethro aenwyst, hoe hy het Volk het beste in hunne verschillen en wetten zoude richten en teffens handhaven; na dat Jethro de daden Gods van hem verstaen hadde, zegt, en raed hy hem in Exodus het 18. Capittel en 19. vers tot aen het 26ste, alwaer staet: *Hoort na myne stemme, ik zal u raden, en God zal met u zyn: weest gy voor het volk by God, en brengt gy de zaken voor God: En verklaert hen de instellingen en de wetten: en maektze bekend den weg daer in zy wandelen zullen, en het werk dat zy doen zullen. Doch ziet gy omme onder alle den volke, na kloeke mannen, Godvrezende, waerachtige mannen, de gierigheid hatende: steltze over hen Overste der duizenden, Overste der honderden, Overste der vyftigen, Overste der tienen: Dat zy dit volk tot aller tyd richten; doch het geschiede, dat zy alle grote zaken aen u brengen, maer dat zy alle kleene zaken richten: verligt alzoo u zelven, en laetze met u dragen. Indien gy deze zake doet, en God het u gebied, zoo zult gy kunnen bestaen: zoo zal ook al dit volk in vrede aen zyne plaetze komen. Moze nu hoorde na zynes Schoonvaders stemme: en hy deede alles wat hy gezeid hadde. En Mose verkoos kloeke mannen, uit gantsch Israël, en maekteze Hoofden over het volk: Overste der duizenden, Overste der honderden, Overste der vyftigen, en Overste der tienen.*

Is dit een Raed die Mose, die dagelyks met God als van mond tot mond sprak, niet alleen goedkeurde, maer ook teffens in 't werk stelde, hoe veel te meer behoorden wy, die schoon God aen ons vele en ontallyke weldaden heeft gedaen, en een groot Volk zyn,

zyn, nochtans by het Volk Israëls niet te vergelyken zyn, dat exempel te volgen.

AMSTELDAM.

Wy zien wyders in het zesde Kapittel van *Deuteronomium*, dat hy daer by het overgeven der overige Wetten, nochmaels tot gehoorzaemheit en het heilig vasthouden der Wetten vermaend; wanneer hy in het zesde Kapittel van het 20ste tot aen het laetste vers, van dat Kapittel zegt: *Wanneer uwe Zoon u morgen zal vragen, zeggende: Wat zyn dat voor getuigenissen, en inzettingen, en rechten die de HEERE onze God ulieden geboden heeft? Zoo zult gy tot uwen zone zeggen; Wy waren Pharaos dienstknechten in Egypten: maer de HEERE heeft ons door eene sterke hand uit Egypten uitgevoerd. En de HEERE gaf teekenen, en groote en kwade wonderen, in Egypten, aen Pharao en aen zyn gansche huis, voor onze oogen: Ende hy voerde ons van daer uit: op dat hy ons inbrachte, om ons het land te geven, dat hy onze Vaderen gezworen hadde: En de HEERE gebood ons te doen alle deze inzettingen, om te vrezen den HEERE onzen God: ons voor altoos ten goede, om ons in het leven te behouden, gelyk het te dezen dage is. En het zal ons gerechtigheit zyn, als wy zullen waernemen te doen alle deze geboden, voor het aengezigte des HEEREN onzes Gods, gelyk als hy ons geboden heeft.*

Het is dan dierhalven dat ik UE. allen smeeke, UE. aendagt over deze woorden te laten gaen; zoo zult gy zoodanig een overeenkomst met de omstandigheden, waerin wy jegenswoordig zyn, en dezelve vinden als noodig zal zyn u allen op te wekken. Zyn wy onder Philippus den Tweden anders, als de Israëliten in Egypten geweest? Heeft de Moses van dien tyd, Willem de Eerste R G., ons niet van die slaverny verlost? Ware het anders als Jethro Mose raedde, voormaels met ons gesteld? Hadden wy onze Wyk-Meesteren en Gilden niet? Was het Lichaem van den Raed iets anders als 's Volks Heilbezorgers? Was de Manhafte Krygsraed iets anders als een Sterkte en Beschermer der brave Regenten en Borgeren? Ik zegge neen. Neemt dan uwe Vrienden, en beraedslaegt met hun-

AMSTEL-DAM.

's Lands welzyn, op dat gy een waer Mede-Lid van deze onze zamenleving moogt zyn, en op dat wy volgens onzen Eed en Plicht ons mogen kwyten; dat is het welzyn van ons Land en Stad behartigen. Verlaet dan voor dees tyd deze plaetze, om benevens onze Leeraers, van wien ik niet anders kan verwachten, als zynde Voorgangeren ten goede, voor uw Vaderland, en de Beschermers van Godsdienst en Vryheit, den Allerhoogsten om zyn zegen te bidden en te smeeken.

Den 15. op den middag, kwam *Raep* nevens de zynen uit den Haeg te rug met een Postwagen, voor welken de Paerden met Oranje strikken Prinselyk opgecierd waren. Te huis gekomen stak hy een Oranje-Vaendel uit, ten teeken, zoo sommigen wilden, dat hy een brenger van goede tyding was. Des namiddaegs vergaderde men al weder in den Doele, wanneer de volgende Aenspraek door denzelven Redenaer of Voorlezer van den voorgaenden dag werd opgedeund, welke wy om een en dezelve reden, als wy by de voorgaende gaven, zonder eenige byvoeging of aflating hier inlasschen:

MYNE BROEDEREN, VRIENDEN, EN LANDGENOTEN.

Ik hebbe op gisteren de Eer gehad aen de goede Borgery dezer Stede, die alhier vergaderd waren, een Aenspraek te doen, en teffens haer by dezelve herinnert de onderwerping die wy aen de Souvereine macht van den Lande volgens onzen Eed en Plicht verschuldigd zyn; ik twyfele niet of eenige, zoo niet alle zullen dezelve, alzoo zy reeds door den druk publiek gemaekt is, gelezen hebben; ik ben ook teffens overtuigd, (en zelve wete ik), dat niettegenstaende myne en der gansche Gemeente gevoelens niet anders be-

bedoelen als het gene volgens onzen Eed en Plicht, het welzyn van Stad en Land kan bevorderen. Hebben de verraders van Stad en Land, de Vleiers van byzonderen factien, zich niet ontzien dit ons heilig en loffelyk voornemen uit te donderen als godloos, muitzuchtig en oproerig, het is dierhalven dat ik, schoon zulks nu in zoo verre (als zynde betrekkelyk tot de bepaling der Bedestonden door de Hooge Overigheit bevolen) niet te passe komt, nochtans of sommige het niet mochten gehoord of gelezen hebben, zal ik UE. dezelve nogmaels voorlezen. AMSTELDAM.

(*Hier werd gelezen de Aenspraek van den voorgaenden dag*)

En terwyl wy alle Borgers en Ingezetenen met duurgestaefde Eeden, by het doen van onzen Borger-Eed, heiliglyk gezworen hebben, alle onze Privilegien en Gerechtigheden met het alleruiterste vermogen voor te staen, het geen wy tot heden toe niet alleen met alle rust vermenen, maer kunnen bewyzen gedaen te hebben, verfoeijende alle verraed en kwaed, moeten wy nochtans ons niet vleien, als of wy iets meer gedaen hadden, als onze plicht van ons eischt.

Neen, waerde Borgers en Ingezetenen, wy zyn volgens gedachten Eed verplicht om, op het loffelyke voetspoor onzer Voorvaderen, zelf goed noch bloed ontziende die te handhaven en te beschermen.

Wy storen ons niet aen de zulken, die, mogelyk dien Eed gedaen hebbende om eigenbelang, niet alleen dezelve niet nakomen, maer, dat te verfoeielyker is, de bewerkers en nakomers van hun Plicht-zoeken verdacht te maken en te blameren; hoewel dezulke, d'Almachtige zy dank, overal zoodanige Patriotten ontmoeten tegens wiens geheiligde gevoelens zy niet bestand zyn, en als sneeuw voor de hitte der Zonne versmelten.

Het zy verre nochtans van Ons, myne Vrienden, dat wy eenige wraek zouden willen erlangen. Neen, neen, GOD *is de wraek, en die zal 't vergelden!* Volgen wy weder wyze voorbeelden. Kunnen wy niet geloven, en wel met recht, dat het aen onzen zoo dierbaren Voorstander des Volks, Zyne Doorl. H., niet onbewust is,

AMSTEL-DAM.

hoe vele vyanden niet alleen, hem omringen, maer zyne ondergang, ja dood, was 't in hun vermogen, zouden bewerken. Meent gy dat het dien dierbaren Prins onbewuſt is, wie zy voor het grootſte gedeelte zyn? hy kentze en weetze te wel: Maer die wyze en teffens Godvrezende Prins *zegentze die hem vloeken, en doet wel de gene die hem haten en geweld aendoen*; volgen wy dan dat wyze voetſpoor, alſchoon ons geweld word aengedaen, God zal ons rechten, en vertrouwd in den zelven.

Deze Aenſpraek geëindigd zynde, deed een der Afgezanten, uit den Haeg gekomen, bericht, dat zy by zyne Hoogheit ter audientie geweeſt, van dien Vorſt op de minlykſte wyze ontvangen waren, en daer vernomen hadden dat Burgermeeſters derzelver handel van oproerigheit hadden vrygeſproken. Voorts vermaende men de meenigte van vooral tot geen muitery te willen overſlaen; en maekte bekend, dat, volgens verzoek, het teekenen op den Doele geſtaekt zoude worden; doch dat die, welke zulks nog geliefden te doen, deswegen by zynen Kapitein, of aen het huis van *Raep*, konden te recht raken; echter zouden zy hunne zamenkomſt nog eenigen tyd daer blyven houden, of zy malkander mochten noodig hebben.

Alle deze Aenſpraken, Requeſten en Verklaringen, die op den Doele gedaen en geteekend waren, werden door den druk het Gemeen medegedeeld, en van veelen gelezen.

Ondertuſſchen hadden Maendag, den 12 dezer, na den middag de Kapiteinen uit de Burgery een begin gemaekt met het verzoek van Burgermeesteren te volbrengen, dat is, hunne Compagnien in derzelver ſentiment te ondertaſten, het welk eenige dagen aenliep aleer het volbracht was.

Vee-

Veelen ondervraegden de Manschap by kleene gedeelten; anderen lieten de geheele Compagnie op een' tyd te zamen komen. De meesten der gevraegden stemden straks de drie Artikelen. Eenigen wilden, bevorens zy den Kapitein op deszelfs vragen antwoordden, zich met malkander beraden, ten welken einde dan, doch met uitsluiting der Officieren van de Compagnie, nadere zamenkomsten belegd werden; doch onder dezen was'er die als een anderen Poolschen Ryksdag scheidde. Uit een Compagnie, die den volgenden dag, des middaegs, door haren Kapitein ondervraegd was, zag men, niet lang daerna, een groot gedeelte weder by een, de drie Artikelen teekenen, en daer onder verscheiden die voor hunnen Kapitein betuigd hadden, dat zy niets ten laste van de Regering te zeggen hadden. AMSTEL-DAM.

De meeste der origineele Requesten, die de Burgers onderling geteekend hadden, werden gesteld in handen van het hoofd der Burgeren op den Doele, *D. Raep*, met verzoek om dezelven te geven *in handen van zyne Hoogheit*, gelyk hy het origineele Request van den Doele gedaen had.

Na dat de bewuste drie Artikelen, of ten minsten Requésten van omtrent den zelfden inhoud, door ver het grootste gedeelte van alle de Compagnien geteekend waren, vond men goed een Copie van die Artikelen door drie Gecommitteerden, als *D. Raep*, *Jakob Karel Huizer*, en *Elie Chatin*, op den 17 dezer, Burgermeesteren en den Raed te laten aenbieden.

De Magistraet dezelve gelezen en ernstig overwogen hebbende, gaf den 19 daer op het volgende antwoord:

Bur-

AMSTELDAM.

Burgermeesters en de Achtbare Raed der Stad Amsteldam hebbende geëxamineerd zekere Copie-Requeste, geadresseerd aen hun Ed. Groot Achtb. en den Achtb. Raed, en op den 17. dezer aen de Heeren Burgermeesteren overgegeven door *Daniel Raep*, *Jakob Karel de Huizer*, en *Elie Chatin*, Burgers dezer Stad, zich qualificerende te zyn Gecommitteerden van een groote meenigte Burgeren en Ingezetenen dezer Stede, dewelke het origineel Requeſt (naer hun voorgeven) zouden hebben onderteekend, doch welk originele Requeſt aen Burgermeesteren en den Achtb. Raed niet is vertoond geworden; zoo als ook onder het zelve Copie-Requeſt niet is gemeld of geſteld, een eenigen naem van die genen, dewelken het zelve originele Requeſt zouden mogen hebben onderteekend, en waeromme dan ook met veele reden zoude konnen worden gedeclineerd, op de informeele præſentatie van zoodanig een ſimpel, en door niemand onderteekend, Copie-Requeſt, eenig reguard, veel min daer op eenige Reſolutie te nemen, of eenige dispoſitie te verleenen; hebben niettemin voor dit mael, en zonder eenige conſequentie voor het toekomende, de voorn. informaliteiten wel willen overſtappen; en in vertrouwen dat de voorgemelde drie Perſonen hun Ed. Groot Achtb. naer waerheit zullen hebben geinformeerd, hebben Burgermeesters en de Achtb. Raed den inhoud van het voornoemde Requeſt, en de drie pointen van verzoek, daer achter geſteld, wel willen nemen in ernſtige overweginge, en vervolgens, na rype deliberatie van Rade, en ten einde alle de goede Burgers en Ingezetenen dezer Stad mogen wezen onderricht van de gedachten en goede intentie, zoo van hun Ed. Groot Achtb. als van den Achtb. Raed, daer omtrent goedgevonden en gereſolveerd te verklaren het navolgende.

Op het eerſte Verzoek.

Dat Burgermeesters en Raden over het point, rakende de overdracht der Poſteryen dezer Stede, al voor eenigen tyd met zyne Doorluchtige Hoogheit den Heere Prinſe van Oranje en Naſſau, Erfſtadhouder dezer Provintie enz. enz. enz., door de Heeren derzelver Gedeputeerden zyn getreden in een minnelyke onderhandelinge, en dat die

zake

zake daer in bereids zoo verre is gevorderd, dat dezelve, naer alle apparentie, in de naestkomende Vergaderinge van hun Ed. Groot Mog. met onderling concert en genoegen van zyne Doorl. Hoogheit ten gemenen beste staet te worden gebracht tot een gewenscht einde. Waer door dus aen dit Artikel in zoo verre is voldaen als van Burgermeesters en den Achtb. Raed dependeert. AMSTELDAM.

Op het twede Verzoek.

Dat hun Ed. Groot Achtb. en de Achtb. Raed zoo zeer als iemand genegen zynde om te helpen redresseren de abuizen op het stuk van de begevinge der Amten, hier en daer ingekropen, en om daer tegen spoedig te introduceren alle behoorlyke middelen van redres, vervolgens niet alleen op het hoogwys en salutair advies van zyne Hoogheit, reeds hebben geconcurreerd in het helpen nemen van hun Ed. Gr. Mog. Resolutien van den 11. November 1747. en 23. January 1748. maer ook daer aen reeds volkomentlyk in zoo verre hebben voldaen, dat 'er niets anders resteert dan het overzenden van de gerequireerde Lysten van alle de respective Amten en Bedieningen, dewelke van deze Stad zyn dependerende; welke Lysten, zoo by deze Stad als by de verdere Steden, de Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. composerende, in de Vergadering van *September naestkomende (achtervolgens de daer toe genomen Staets-Resolutie) staen te worden ingebracht*; en dat hun Ed. Groot Achtb. en de Achtb. Raed dan wyders bereid *zullen zyn*, om met de verdere Leden van hooggemelde Vergadering, na ingenomen advies van zyne Hoogheit, te helpen beramen en nemen zoodanige verdere heilzame Resolutien, als volgens de gedachten van hun Ed. Groot Mog. en van hoogstgemelde zyne Hoogheit, geoordeeld zullen worden ten meesten beste te konnen dienen. Waer door insgelyks aen het twede Artikel is voldaen.

Op het derde Verzoek.

Dat hun Ed. Groot Achtb. en de Achtb. Raed niets meer ter herte nemende dan voor de conservatie van de Privilegien, oude en wel hergebrachte Costumen, Ordonnantien, Keuren, Rechten, en Gerechtigheden, aen deze Stad, derzelver Gilden, en goede Burgerye competerende, altoos naer hun uiterste vermogen te waken, ook ge-

AMSTEL-DAM.) genegen en bereid zyn dezelve daer by te conserveren; en om een' iegelyk daer van het effect en genot te doen erlangen. Wordende voor het overige altoos aen de Gilden en goede Burgery vry en open gelaten, om wanneer dezelven zouden vermenen ergens in benadeeld of verkort te zyn, daer over by Requeste, in decente termen, representatien te doen.

Doch dat het gene verder door de Suppliahten daer by gevoegd word, nopende der *Burgeren Kolonellen ende Kapiteinen alleen te nemen uit het Lichaem van de Burgery, en dat dezelven nooit nochte ten genen dage zouden vermogen te zyn of te worden Leden van de Regeringe, zonder zich alvorens van hunne Kolonels- ende Kapiteins-Amten te hebben ontdaen*, het zelve eene nieuwigheit is die niet alleen nooit, zoo oud als de Republiek is, in deze Stad plaets gehad heeft, en die in geenige Privilegien, oude Costumen, Ordonnantien, Rechten of Gerechtigheden is gefondeerd, maer die in tegendeel daer tegen direct strydig is, en particulierlyk mede tegen het geene reeds ten tyde van den Doorluchtigen Prins Wilhem den eersten, Grondlegger der Vryheit van dezen Staet, onsterffelyker gedachtenisse, geordonneerd en goedgevonden, mitsgaders sederd dien tyd altoos gepractiseerd is; en waer by te meer behoort te worden verbleven, om dat van alle oude tyden af, de Kapiteinen, zonder onderscheid, niet alleen zyn genomen uit het generale Lichaem van de Burgery (waer toe zoo wel de Leden van de Regeringe als die genen, die buiten de Regeringe zyn, behoren) maer ook vry en onbedwongen verkoren zyn door den Ed. Manhaften Krygsraed, by meerderheit van stemmen, aen welken Krygsraed alleen de aenstelling competeert, en in welken Krygsraed het bekend is, dat omtrent de aenstellinge der Kapiteinen en verdere Officieren, de Luitenants mede stem hebben, en overzulks dat de Leden, die uit het Lichaem van de Burgery verkozen, en buiten de Regeringe zyn, nog heden ten dage verre de meeste stemmen uitmaken; en mitsdien dat nooit eenig persoon uit de Regeringe, of daer toe betrekking hebbende, tot Kapitein word, of kan worden verkoren en aengesteld, ten zy de meeste Leden uit het Lichaem van de Burgery bestaende, en buiten de

de Regeringe zynde, daer toe zelfs hunne stemmen gegeven. AMSTELDAM.

Aldus by Burgermeesters en Vroedschappen geresolveerd en verklaerd, den 19 Augustus Anno 1748.

Ter Ordonnantie van dezelven.

(Was geteekend)

JAN VAN LOON DE JONGE.

Dit antwoord van Burgermeesteren en den Raed werd aen de Burgery niet aenstonds bekend; evenwel bemerkte men al van tyd tot tyd onder de hand, dat de Artikelen geene volkome toestemming vonden, en kon men daerom lichtelyk opmaken dat, om het werk op den Doele door te zetten, vooral zorge moest gedragen worden dat men éénig en onverzettelyk by het zelfde voornemen bleef: hierom deed de Spreker in die Vergadering op denzelfden dag 's avonds tot het Volk weder deze Aenspraek:

MYNE BROEDEREN, VRIENDEN, EN LANDGENOTEN.

Wapent u met voorzichtigheit tegens de listigheit der Vyanden, die nooit meer werken, als wanneer zy schynen alle hoop van tegenstreving verloren te hebben: ten dien einde moeten wy eendrachtelyk zyn, als oprechte en waerachtige Broederen en Stadgenoten; en gezamentlyk overwegen de waerheit of valschheit van het geen ons word voorgehouden. In dat geval evenaren wy de Batavieren, onze Brave Voorvaderen, die bereids, weinige Jaren na de geboorte van onzen Zaligmaker, in diergelyke omstandigheden zich bevindende, denzelven weg hebben ingeslagen. Om dit aen UE lieder denkbeelden te doen blyken, zoo dient:

Dat onze Landaert altoos het doorluchtigste voorbeeld is geweest van Beminnaers van Deugd en Vryheit, is onbetwistbaer; wanneer men, by het naspeuren der aloude

AMSTELDAM.

oude Geschichtschryveren, die even zelfde voetsporen ontwaer word van gebeurtenissen, waer van de overeenkomst ons heden in verwondering doet als opgetogen zyn. Wie immers ziet niet met verbazing die zelfde geneigtheit, ter bekominge van Vryheit en Oude Rechten, daer wy thans op roemen, in de aenspraek van Claudius Civilis, den edelsten der Batavieren, die ten tyde van Keizer Nero geplaegd, onder de Regering van den Roomschen Keizer Vitellius, met edelmoedigen ernst ontstoken, over de onderdrukkingen der Batavieren, de aenzienelyken derzelven by den anderen vergaderde, en hen met die kracht, daer nog te dezer tyd vele zaden van overig zyn, voor oogen stelde; *datze, gelyk voorheen, niet meer in verbond met de Romeinen werden aengezien, maer als Slaven gereekend, dat 'er geen Hooge Afgezondenen meer tot hen kwamen, datze overgeleverd werden aen Oversten, die, met hun bloed en zweet verrykt, afgelost werden door zoodanigen die nieuwe Middelen om te knevelen, en nieuwe Namen om te roven bedachten; datze niet beschroomd moesten zyn voor de Roomsche Heerschappy, dewyl dezelve in 't naeuw was, noch voor den iedelen naem hunner krygsbenden duchten, datze Vrienden, datze macht hadden.* En gelyk by de uitkomst is gebleken, datze tot drangredenen van hunnen arbeid hadden het heuchelyk vergewisse van onoverwonnen te zyn, en Bondgenoten van die groote Albeheerschers der toenmalige waereld. Maer gelyk deze Vryheitsliefde zeeghaftig tot dezen tyd toe, zonder ophouden heeft doorgestraeld, in de menigvuldige wisselvalligheden dezen Landen overgekomen, en oorzaek heeft gegeven tot onze bezittingen; zoo is ook hunne Deugd, die Deugd zoo geroemd als groot, zyne byzondere opmerkinge verdienende; want door dezelve te oeffenen, zyn die dappere Batavieren, Liefhebbers van Kunsten, en, by vervolg van tyden, Voorstanders van Koophandel, Voorstanders van het meerder licht datze ontfangen hadden, Ieveraers van Godsdienst en Trouwe geworden, en hebben door die zelve deugd, onder des Hemels zegen, de zoete vruchten van hunne Dapperheit meer dan eenmael geplukt en genoten. Niets is deze Landaert schadelyker geweest, als het vertrouwen, 't geen vloeit uit hun-

hunne Deugden, 't geen haer aengeboren schynt te zyn, tot die gene, die zy 't bewind van hunne zaken groot of kleen, hebben overgegeven. Dit heeft gelegenheit verschaft tot alle die Oorlogen, tot alle die beroeringen, die van des braven Claudius Civilis tyden, tot in onze dagen, onder of tegens de Bestierders van dit Land, zyn voorgevallen, zoo menigmael als het Evenwicht was weggenomen, werd het bedrog klaer ontdekt. Want die gene die dwingelandy zochten, hebben zich altoos bediend van deze eerlyke onveranderlykheit, om snoode practyken in 't werk te stellen, ten einde die gene, die hen hadden groot gemaekt, door hun vertrouwen, door hunne eigen Deugden, in de slaverny te kluisteren. Het ware te wenschen, dat dit soort van menschen uitgestorven ware, of geleerd hadde tot hunne kosten wys te zyn; maer helaes! wat heeft men niet in tegendeel gezien in deze dagen door het inkruipen van grove en groote fouten. De Vryheit en Deugd, zoo duur gekocht, en bezegeld met het Bloed van honderd duizenden van Bataefsche Nederlanderen, dusdanig benadeeld en verkort, dat men niet dan een allerdroevigst vooruitgezicht hebben konde, dat de ware Vryheit niet alleen, maer zelfs de Naem-Vryheit den Bodem ten eenemael zoude worden ingeslagen door konstenaryen van die genen, die zich niet ontzien, eer- en schaemloos, het overschot der reeds door list en bedrog zoo zeer verdonkerde Privilegien verder te verkrachten, en, als Struik- of liever Vryheits-Rovers, te schenden en onkenbaer te maken door verdraeijingen, waer van in 't voorbygaen tot een onwrikbaer bewys dient de tot verderf opgerichte aenwyzing, onder schyn van de Vryheit op den Throon te zetten, van *de Privilegien der Magistraten en Borgeren*; en waer tegens men lezen moet het nuttig en doorwrocht Werkje, genaemd *het Borgerrecht verdedigd*, en *nadere Verdediging, daer op gevolgd*. Maer ook in deze is Achitôfels raed te niete geworden, want de Groote God, die, uit het kwaed in schyn, het goede kan doen voorkomen, en die ons Land zoo menigwerf heeft bewaerd, ja altoos onder de Stadhouderlyke Regering van het Doorluchtig Huis van Oranje hersteld en bloeijende gemaekt; die Goede God heeft ook nu de oogen der meeste Ingezetenen geopend, en, by die reeds gedane verheffing van onzen dierbaren

AMSTERDAM.

AMSTELDAM.

Vader des Vaderlands, alle oprechte Patriotten, zoo als hier thans velen tegenwoordig zyn, iever en krachten gegeven, om niet alleen deze schendige verkeerdheden tegen te gaen, en die Privilegie-Vertreders in het ware daglicht te stellen, maer zelfs verder te streven, en zoo veel mogelyk in een goede order, als ware ieveraers voor het Gemeene-Best, elkanderen op te dragen hunne wederzydsche bedenkingen tot redres van vervallene Rechten, Koophandel en Finantien.

Zie daar myne Vrienden, Broeders en Landgenoten, laten wy ons elkanderen hier toe opwekken, en beieveren om deelgenoten van deze heilzame oogmerken te zyn; my betreffende, tyd en gelegenheit zulks toelatende, zal ik trachten uit te breiden deze drie Stukken, die ik meene gevonden en opgesloten te zyn, in de drie Artikelen door Ulieden hier op de Doele getekend, en die ik hoop, en zoo God wil, en wy leven, stuk voor stuk, breedvoerig af te handelen, en derzelver absolute noodzakelykheit Ulieden, myne Vrienden, overtuigende te bewyzen.

Op den volgenden dag begon het antwoord van Burgermeesteren bekend te worden, het welk de oogmerken op den Doele weersprak, gelyk wy gezien hebben. Dit deed de drift in de gemoederen geduurende twee a drie dagen tot staen brengen, maer niet verkoelen; dan zulks was slechts om een heviger brand te veroorzaken. Om tegens dezelve niets te doen bestaen, zocht men op den Doele de gemoederen allengs te versterken in de begrippen, die de mening van Burgermeesteren en den Raed volstrekt dwarsboomden; waer toe op den 24sten de volgende Aenspraek gedaen werd:

MYNE BROEDEREN, VRIENDEN, EN LANDGENOTEN.

Nooit zal een Leeuw, het ware zinnebeeld niet alleen van den Staet, maer zelfs van ieder Nederlands Batavier, zyne krachten gebruiken, dan wanneer zyne edelmoe-

moedigheit gelegenheit word benomen zich te vertonen, hy wet zyne klauwen wel tot zyne en zyner vrienden bescherminge: doch zal altoos, als de edelste der dieren, grootmoedig het geblaf der kleenere honden horen, zonder 'er zich aen te keren, ten zy hy genooddrukt word zyne grimmigheit, die vreeslyk is, aen Vyanden, zyne toorne waerdig, te doen gevoelen. 't Is even daerom, Waerde Landgenoten, dat wy niet als met de hoogste verontwaerdiging, en met die verachtinge, daer de Vorst der Dieren een stinkend Aes mede zoude behandelen, kunnen aenzien het gescheift, Faemen Eerrovend, zoo omtrent de geheiligde Persoon van zyne Doorluchtige Hoogheit, als van de brave en nutdoende Burgeren, hier thans vergaderd, genaemd *Aenmerkingen op de zoogenaemde drie Artikelen, beneffens de Aenspraek, tot aenpryzing derzelve, aen de Burgeren van Amsteldam gedaen, op den 10den Augustus* 1748. *in den Kloveniers Doele* (*) gedrukt by een Man, die zich behoorde te schamen zyn Huis en Druk-pers te laten gebruiken tot een stapel van goddeloze en verdraeide uitleggingen: een Geschrift, wiens maker als een pest van het gemeene welzyn moet gerekend worden, als een Lasteraer, die God noch menschen ontziet, die zich eer- en schaemteloos verstout om, was het mogelyk, even gelyk de Verleider des menschen, onkruid te zaeien onder de tarwe, *onze dierbare eendracht te scheuren*, *Burger tegens Burger te zetten*, om dus de Vyanden van der Burgeren welzyn, in hunne snoodheit te doen zegenpralen.

AMSTELDAM.

Wy verachten, zegge ik, dit verfoeizel met de uiterste verontwaerdiging; maer het zy verre van ons, dat wy dit zouden willen straffen; 't is een doode hond, een verderver van Rust, die God en menschen ontheiligd, die den Gelieflen des Heeren aentast. Wy zyn gehouden, wy zyn verplicht derhalven, den Almachtigen God de wrake over te laten, die dien heilloozen, vroeg of laet, zyne hand zal doen gevoelen, en de knaging van een thans toegeschroeid ge-

(*) De Schryver van deze Aenmerkingen maekt vry ongezonte reflextien op de tweede Aenspraek, die wy bladz. 693 medegedeeld hebben, en de drie Artikelen, en meent dat deze handeling uit een niet al te eerlyk gemoed, en van eenen die van den Godsdienst te spreken vermyd, voortkomende is.

AMSTEL-DAM. gewisse, dien lasteraer doen zyn tot een hel op aerde, en tot een voorsmaek van die straffe, die God gelegd heeft op die gene, die zyn Geliefden, op wiens huis hy zegen heeft doen rusten, en zyne kinderen, die eendrachtelyk in haer vertrouwen, honen. 't Is ons genoeg, waerde Broeders en Landgenoten! hem ontdekt te hebben; laet ons dan verder zyne en alle onzer Vyanden voornemens verijdelen, door onze eensgezintheit; laet ons voortgaen op dien Koninklyken weg der Vryheit, onder afsmekinge en inwachtinge van des Heeren onafscheidbaren zegen; en laet ons, terwyl wy met een broederlyke eendracht in hoope leven van binnen korten onze billyke en nedrige verzoeken te erlangen, ons zelven ondertusschen, als vernieuwde Batavieren, het aengename by het nuttige voegende, vermaken. Ten welken einde ik uw verdere aendagt verzoeke, om ulieden mede te delen, de vruchten der goede Patriotten, die tot eeren van de hier vergaderde Burgery, ons hunne dichtmaet toewyden; waer na ik, in gevolge myne belofte, Ulieden voor oogen meen te houden de billykheit en 't voordeel, dat gegrond is in het eerste der drie Artikelen.

NB. Hier werden eenige Vaerzen, ter eere van den handel op den Doele gemaakt, voorgelezen. Daer na vervolgde de Spreker aldus:

Het zal niet moeijelyk zyn, waerde Broeders en Landgenoten! om ons oogmerk te bereiken; wy zullen niet nodig hebben uitgebreide, opgeraepte en vergezochte uitleggingen, ter verbloeminge van een kwade zaek. Neen! de kortheit, gezellinne der klaerheit, zal ons tot eene Leids-Vrouwe verstrekken, weinige woorden zyn ons genoeg ter betoginge van de noodzakelykheit en nuttigheit, dat de Posteryen van deze Stad, ingevolge de nadrukkelyke aenmaninge, in zyne Doorluchtige Hoogheits Propositie van den 25sten Juny vermeld, in Zyne Hoogheits handen worden gesteld, om daer mede naer zyn wysgoedvinden te handelen, zoo als zyne Hoogheit ten meesten nutte zal bevinden te behoren.

De noodzakelykheit is gegrond in de natuur der Posteryen, en in de behandeling daer omtrent gehouden. Want in alle Landen, Koningkryken of Republieken zyn de Posteryen altoos gehouden voor een der Regalien of Voorrechten, de Souvereiniteit of Hooge en Wettige Overigheit, in deze

Pro-

Provintie alleen naest God hunne Edele Groot Mogende, de Heeren Staten van Holland, absolutelyk toebehorende: dit is te meer onbetwistbaer, dewyl niemand in twyfel kan trekken, dat de Heeren Staten dezer Provintie, in gevolge hunne wettige macht, de Postkantoren zouden kunnen plaetzen, op de honderd gaerden of roeden buiten deze Stad, alwaer de Jurisdictie een einde neemt; als wanneer de ieveraers om de Posteryen aen de Stad te behouden, niet alleen, maer zelfs de tegenswoordige bezitters het brief-geld niet verder zouden kunnen vorderen; 't geen op zyn meest een halve stuiver van ieder Brief voor hun aendeel beloopende, het opbrengen hunner zoo tedergeliefde Posteryen minder zoude maken, dan die van de kleenste Stad, dewyl het groote brief-port dan zoude voor 't Land ontfangen worden aen de honderd gaerden, en dus het Provenu der Posteryen aenstonds voor 't meerdere gedeelte aen 't Land komen. AMSTELDAM.

Ik kan niet voor by gaen, Broeders en Landgenooten, hier een kleene uitweiding te maken, om ulieden onder 't oog te brengen de dringende blyken van de liefde en genegenheit van onzen dierbaren Erfstadhouder, tot deze Burgery. Daer zyne Hoogheit aen de zeventien Steden, de Vergadering van Holland zoo wel als deze Stad uitmakende, die met alle iever en tot hunnen eeuwigen roem, de gegrond en billykheit van deze zaek begrypende, hunne Posteryen generalyk hebben overgegeven in den schoot van 't gemeene Land, met alle welvoegelykheit zoude hebben dit voorstel kunnen doen, en doen doorgaen; wat doet die gezegende Vorst? Zyne Wysheit, hem van God geschonken, doet hem kennen de harten dezer Burgerye; hy vertrouwt op hunnen beleefden iever en gepaste zorg; hy geeft hen gelegenheit van 's Burgers liefde af te wachten, dat hy met recht konde eischen; hy doet meer; daer deze geneigtheit ten opzichte van ulieden reeds een belooning in zich zelve had, voegt deze Doorluchtigste en beminnelyke Vader daer by, de verzekering van zyne protectie en gunste, niet alleen over die stukken, die zyne Hoogheit in zyne heilzame Propositie, daer de Pachten door afgeschaft zyn, heeft vervat, maer zelfs over dat Point, dat het verlangen der Burgeren dezer groote Stad byzonder raekt; ik meene de wederkryging van onze Privilegien, en het vast stellen van een Burger

AMSTEL-DAM.

Krygsraed; O Driewerf gelukkige dag! O driewerf gelukkig Volk! dat ons dezen dierbaren Hoeder heeft bezorgd.

Het twede bewys van de noodzakelykheit der overgifte, is te halen uit de behandelinge daer omtrent, geduurende de bezittinge derzelve, gehouden. Om voorby te gaen de onwettigheit van deze bezittinge, dewyl Hertog Aelbrecht wel voor zyn persoon, maer niet voor zyne nakomelingen konde wegschenken zoodanig Regael of Voorrecht, dat aen de Souverainiteit, en niet aen den Persoon, die regeert, verknocht is, is het buiten twyffel onwrikbaer waer, dat al vooronderfteld, (des Neen) dat deze verkryginge en bezittinge, daer zoo opgenoemd word, wettig was, de behandelingen nogtans omtrent dezelve ons moeten afschrikken, en nopens dezelve ten algemeenen nutte in verzekering te ftellen. Want dit geschenk der Boden Amten, door Hertog Aelbrecht, geschiedde aen de Stad, en dus ook aen de Gemeente of Burgery, die zoo wel als de Regering, de Stad uitmaken. Echter heeft men kunnen goedvinden, drie honderd en vyftig Jaren, het voordeel daer van in byzondere familien te trekken, zonder te denken aen dat gedeelte der Handveften, waer by, ingevolge de oude druk van 1639, expresfelyk bevolen word, dat de Raden van dezer Stede alle Jaer hunne Rekening zullen doen van Stede wegen. Neen, van dit Geld, waer door de Stad en dus de Burgery had kunnen voor eeuwig bevryd zyn van alle vrees van verarming der Stads Finantien, is nooit een penning in Stads-Kas gekomen. Wat is 'er dan noodzakelyker, ten einde men voor altoos alle zorg van wanbehandeling kan buiten sluiten, als dat die gefteld worden in handen van den Vader des Vaderlands, die zulke liefde-blyken tot ons nut geeft, op dat dus de Burgery het voordeel, haer zoo lang onthouden eens mag genieten.

Dit zal ik nader aendringen, by de aenwyzinge van het nut, dat in deze overgifte der Posteryen, voor den Burger, zonder tegenspraek, legt opgesloten, zynde het Twede lid van deze Verhandeling. Deze nuttigheit zal een iegelyk uwer, Waerde Broeders en Landgenooten, zeer duidelyk blyken, wanneer wy onze gedachten veftigen op de afschaffing van een Lands-laft, waer by de Burgers

en

en Ingezetenen dezer Stad oneindig meer voordeel uit zouden halen, als ooit van Stadswegen door de allerbereidwilligsten zelfs, ten voordeele der Burgery, zoude kunnen geschieden. Immers gelyk het liefdes voor-uitzichte van zyne Doorluchtige Hoogheit verre gaende is, zouden wy ook met gegronde hoope kunnen vertrouwen, dat door het overgeven van de Amsteldamsche Posteryen met ter tyd, en misschien eer als wy denken, zoude geboren worden het vernietigen van een zoo zeer drukkenden last, als is de 100ste en 200ste Penningen op de Huizen en Vaste Goederen; want deze last is ingevoerd tot betalinge van de Interessen van die Capitalen, die het gemeene Land heeft opgenomen. Nu is het zeker dat, door het genot van de Inkomsten der Posteryen, de Interessen van meer dan twaelf Millioenen guldens kunnen betaeld worden, en goed gedaen; dierhalven vloeit hier duidelyk uit, dat die importante mindering van Interessen, die anderszins moesten opgebracht worden, en nu niet noodig zyn, niet anders als gelegenheit geven kan, om den goeden Burger en Ingezeten op 't gevoeligste te doen genieten dat voordeel, dat de vaste goederen op hunne oude waerde brengt, de Burgery doet floreren, en ieder in 't byzonder deelagtig maekt aen dezen bloei en herstelling. Ik agte het buiten het bereik van dit onderwerp breedvoerig te *wederleggen het barmhertige voorgeven van de tegenparty, wanneer men zegt, dat Stads-Kas verarmd zynde, zoo wel als de Godshuizen*, het inkomen der Posteryen niet ontbeeren kan; want buiten en behalven dat het niet te denken is dat deze armoede zoo groot is, vermits de Negotiatien ter Thesaurie zoo spoedig worden afgelost, en het niet te bespeuren is uit de onkosten en sieraden, die byna dagelyks aen het Stadhuis en Stads Gebouwen en Toorens gemaekt worden, zoo is het daer en boven zeker, dat deze barmhertige genereusheit nooit in iemand is opgekomen voor de maend Juny 1747., maer alleen zyn oorsprongk heeft genomen, om niet stil te zitten, terwyl zyne Doorluchtige Hoogheit de Posteryen, hem opgedragen, aen het Land edelmoedig schonk, zonder de hoop te willen behouden, van 't eeniger tyd die weder in handen te krygen; maer vooronderstelt door eene meer dan Kristelyke liefde, dit voorgeven van barmhertig mededogen omtrent de Godshuizen

AMSTEL-DAM.

zen

AMSTEL-DAM.

zen waer te zyn; daer blyven middelen genoeg over om die te hulp te komen; laten er uit de groote Rykdommen liefden-giften worden gedaen, of ten minsten, laet het Stads Inkomen aenstonds vermeerderd worden, door het verhuuren of verkoopen des Stads Schut-sluizen, die meer als dubbeld opbrengen dat 'er tot deszelfs onderhoud vereischt word. Door deze en diergelyke Finantien zal Stads Kas wel haest minder ontberen, als dezelve voor 't Jaer 1747 heeft gemist gehad. Doch wilt gy, Waerde Broeders en Landgenoten, een ware en aen GOD aengename Barmhertigheit overdenken, gy bespeurd dezelve in de begeerte, die de Onderteekenaers van de 3 Artikelen getoond hebben, en nog toonen, om de Posteryen aen 't Gemeene Land te bezorgen; want door de natuurlyk volgende Afschaffing der bovengezegde 100ste en 200ste Penningen zullen, en Stadhouder en Staten en Burgers daer toe mede gewerkt hebbende, zegeningen ontvangen, van zoo veele honderden, ja duizenden van Weduwen en Wezen, die waerlyk de rechte Armen zyn, die leven moeten dikwylen van een enkeld huisje, dat zy bezitten, en die hier door op een bekwame wyze zich zullen gered vinden en als door Gods hand, die door ulieden als middelen werkt in de ruimte gesteld worden, en bevryd van hunne te jammerlyke benaeuwtheden. Ziet daer, Brave Batavieren, ulieden eenvoudig voor oogen gesteld de Natuur- en Wettigheit van het eerste Artikel onzer verzoeken. Erkent de hand Gods in allen dezen, die alle deze wonderen heeft gedaen, die de monden des Volks heeft geopengedaen, en het herte onzes dierbaren en welbeminden Erf-Stadhouders geneigd, om onze billyke daden met zyne goedkeuringe te bekroonen. Hier op kunnen en mogen wy dankbaerlyk wachten des Almachtigen algemeenen en byzonderen zegen, welke ik my verzekerd houde, dat gylieden, die ik dezelve met die broederlyke opregtheit, die onze gangen bestierd, van herten toewensche, eerlang zult ondervinden en genieten.

ROTTERDAM.

Den 12 dezer is, door den Magistraet dezer Stad, de Heer Mr. *Nikolaes Montauban*, aengesteld tot Raed en Pensionaris, in de plaets van den Heer Mr. *Abraham van Ruster*, thans Raedsheer in den hoogen Raed van Holland. ROTTERDAM.

GORINCHEM.

Den 17 der voorleden maend was, door eenige Burgers en Burgeressen dezer Sad, het volgende Request gepresenteerd aen de Staten van Holland en Westvriesland; GORINCHEM.

Aen de Edele Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland.

Geven met behoorlyke eerbiedigheit te kennen de ondergesz. Burgeren, Burgeressen en Stedige Inwoonders binnen de Stad Gorinchem, hoe dat hunne Huizen aldaer voortyds in het stuk van de Verpondingen ongemeen hoog en zwaer, in vergelyking van vele andere voorname Steden, zyn belast geweest; dat de ondergesz, hunne Ouders, Voorouders, of Predecesseurs onder dien zwaren last vele jaren lang gezucht en gezeten hebben.

Dat UED. Gr. MOG. op de herhaelde instantiën of propositien, speciael, onder andere, by Heeren Burgermeesters en Vroedschappen der Stad Gorinchem ter Vergaderinge van UED GR. MOG. ten fine van redres gedaen, eindelyk geresolveerd zynde redres daer omtrent te maken, en het middel van Verpondinge in deze Provintie alomme, zoo veel mogelyk, te brengen op een egalen voet, goedgevonden hadden zich alvorens, tot een basis van dat heilzaem oogmerk, door Commissarissen tot het redres Generael, te doen opgeven een' staet van alle de respective Huizen, zoo als die naer proportie

GORINCHEM.

van het beloop der jaerlyksche huurpenningen of gedane taxatie, bevonden waren, omme daer uit het zoo lang gewenschte en hoognodige redres op te maken.

Dat vervolgens UED. GR. MOG. de nodige informatien ten opzigte voorsz. bekomen hebbende, actuelyk daer op in den jare 1733. een generael redres, en zulks dan ook een nieuw Quohier of Gaderboek der verpondingen over alle de Huizen en andere Gebouwen binnen de Stad Gorinchem en hare Jurisdictie geformeerd, en te gelyk daer by zeer uitdrukkelyk geordonneerd hebben, dat de Ontvanger of Gadermeester van Gorinchem, toenmaels fungerende, en deszelfs Successeurs in officio zich punctuelyk daer na zullen hebben te gedragen, in het invorderen der Verpondingen van ieder post, zoo als die in straksgem. Gaderboek zyn aengeslagen, zonder eenige veranderinge in de nommers, of sommen, daer nevens uitgetrokken, te maken, dan alleen op speciale Resolutie van UED. GR MOG., of derzelver Octrooi, ten einde ten allen tyde in de Finantien van Holland kan worden nagezien, met wat somme ieder Huis of Perceel staet belast.

Dat de ondergesz. Supplianten, en geloofiyk de verdere goede Burgeren en Ingezetenen der Stad Gorinchem van tyd tot tyd de Verpondingen regulierlyk wel betaeld hebben gehad, in die vaste verbeeldinge, dat de Verpondingen telkens ingemaend en by hen-lieden betaeld wierden, precise volgens het laetste redres en nieuwe Quohier respective, dat de Supplianten daer omtrent te minder konden twyffelen of eenig nadenken hebben, in Consideratie alverder, dat een redres of Quohier der Verpondingen zoo soigneuselyk als voorsz. by UED. GR. MOG. geformeerd en ingevoerd, door niemand ter wereld, onder reverentie buiten UED Gr. MOG. konde of mogte gealtereerd, veel min op den naem van Verpondinge, iets meer of hooger, dan by het Quohier staet uitgedrukt, ingemaend of gevorderd worden.

Dat echter den Supplianten nu van achteren, te meermaels wel was voorgekomen, dat de Verpondingen over de Huizen binnen Gorinchem, sederd het laetste redres, regulierlyk niet volgens het Quohier of Gaderboek, maer

veel

veel hooger dan het zelve, ingemaend en betaeld zyn geworden. Gorinchem.

Dat de Supplianten, hoe zeer deswegen gesurpreneerd, uitgesteld hebben deze zake aen UED. GR. MOG. onder het oog te brengen, tot dat zy van alles in het zekere onderricht, en dus in staet waren, het voorsz. in zyne omstandigheden wat nader te detailleren.

Dat de Supplianten zich ten dien einde, aen de Finantie van Holland geaddresseerd en aldaer verkregen hadden Copie Quohier of Gaderboek van de Verpondinge over alle de Huizen en Gebouwen *binnen* Gorinchem respective, bedragende het zelve Gaderboek eene somme van . . . . . *f* 4288 gl.

Dat den Suppliant na gedaen onderzoek al verder was gebleken, hoe Heeren Burgermeesters en Vroedschap der Stad Gorinchem, by derzelver Resolutie van den 2den April 1734. hebben goedgevonden, de Huizen van de goede Burgery der Stad Gorinchem noch te belasten, ook onder de benaminge van Verpondinge, in ieder Consent met een byslag, boven het Quohier der Verpondinge, ter somma van . . 1859-2.

Zynde den Ontvanger der Verpondinge uitdrukkelyk geordonneerd, *dien conform de Verpondinge te innen, en aen de Stad te verantwoorden, zoo evenwel, dat* het montant van den voorn. byslag, volgens zekere repartitie of schikkinge, van Welgem. Heeren Burgermeesteren en Vroedschappen over de respective Huizen binnen Gorinchem gebragt, en alzoo te gelyk met en neffens het montant van het Quohier, in eene somma, onder de benaminge van Verpondinge als voorsz. geïnnet en betaeld geworden is, invoege de Huizen binnen Gorinchem in plaetze van *f* 4228. gl. zoo als die in de Finantie zyn aengeslagen, als nu belast zyn in de Verpondinge tot *f* 6167-2-- Dat mitsdien meergem. byslag of verhooging van het Quohier (gesteld zynde tot *f* 1869-2-) sederd het jaer 1734., aenvang van het nieuwe Quohier, tot het Jaer 1747. inclusive, (zynde een omloop van veertien Jaren, waer in gerekend dertig Consenten van Verpondinge) bedragen zal over alle de Huizen binnen

GORIN-CHEM.

de Stede Gorinchem, salvo Calculo, eene somme van f 56073 0 --

Dat de Ondersz. Supplten zich alhier niet zullen elargeren nopens het emplooi, dat 'er van die zoo aenzienelyke somme gelds, van tyd tot tyd mogte gemaekt wezen, zullende de Supplten met permissie van UED. GR. MOG. alleenlyk zeggen, dat voorn. gelden by de Supplten als abusive, indebite, en zulks ten onrechte ingevorderd en betaeld zynde, volgens alle recht en billykheid, onder reverentie, behooren gerestitueerd, en de Verpondingen in vervolg van tyd punctuelyk volgens het Quohier, ter Finantie berustende, ingevorderd en betaeld zullen dienen te worden.

Dat zekerlyk al vele Weduwen en Weezen binnen Gorinchem, zeer considerabel daer by zullen geïnteresseerd zyn, behalven dat verscheide inbraken, inundatien, aenhoudende sterfte onder het Rundvee, en andere calamitieuse omstandigheden, eene zeer zichtbare neringloosheit, en algemeen verval der goede Burgery, vervolgens ook eene merkelyke verminderinge en depretiatie generaliter van alle de Huizen binnen de Stad Gorinchem, veroorzaekt hebben, en waer door dan de last der voorengem. verhooginge in de Verpondinge, nochdes te ondragelyker, de redenen van dedommagement, wegens het voorledene, en redres voor het toekomende te gewichtiger geworden zyn.

Waer omme de ondergesz. Supplten zich volstrekt genoodzaekt gevonden hebben zich te keeren tot UED. GR. MOG., gansch ootmoedelyk verzoekende, dat het UED. GR. MOG. gelieve, aen den Ontvanger der Verpondingen binnen Gorinchem, of wel aen zulken die hem gequalificeerd en gelast hebben de Verpondingen van tyd tot tyd, sederd het laetste redres, hooger dan het beloop van het Quohier, by UED. GR. MOG. gearresteerd, in te manen en te ontvangen, aen te schryven en te gelasten, om promtelyk aen de Supplten te restitueren zoo veel, als blyken zal, sederd het Jaer 1734 tot het Jaer 1747 inclusive, van hunne Huizen in de Verpondinge boven het Quohier, en zulks te veel, betaeld te zyn. Voorts denzelven Ontvanger

der Verpondingen; of wel hu zynen Successeur in officio, en anderen wien het aengaen mag, te interdiceren, voortaen van de Suppliten. eenige Verpondinge of gelden, onder de benaminge van Verpondinge wegens hunne Huizen in te manen, veel min te ontvangen, meerder of hooger dan dezelve hunne Huizen in de Verpondinge by het Quohier ter Finantie staen aengeslagen, maer zich punctuelyk daer omtrent, volgens den teneur van het zelve Quohier en UEd. GR. MOG. bygevoegde zeer stipte ordres, te gedragen. Eindelyk, terwylzommigen van de Suppliten Eigenaers zyn van verscheide Huizen, welkers Verpondingen in ieder Consent slegts op een enkel billet of maendcedulle, ook alle te zamen, als boven gezegd, in eenersomme, tot hier toe ingemaend en betaeld zyn, dat het UED. GR. MOG. gelieve, denzelven Ontvanger der Verpondingen speciael ook noch te ordonneren, om, in vervolg van tyd, by het invorderen der Verpondingen, van ieder Huis uit te gevan een afzonderlyk billet of maendcedulle, met de quote der Verpondinge ook afzonderlyk daer by gesteld, of ingevuld; op dat de Suppliten. daer in zien en weten mogen, hoe hoog ieder van hunne Huizen in de Verpondinge gequotiseerd en gemaend worde, of wel anderszins te stellen alzulke nadere ordres, als UED. GR. MOG. naer derzelver gedurige Regtvaerdigheit en hooge Wysheit, zoo wel als naer exigentie en het gevolg dezer gewichtige zake, zullen oordeelen te behooren.

GORINCHEM.

Onderstond,

't Welk doende enz.

(Was geteekend)

Johan Vink.
Lambert van Meerte.
Johan Snoek.
Cornelis Spyk.
P. A. Myden.
C. V. Wed. Castelein.
Pieter van Broekhuizen.
D. v. Broekhuizen Hendriksz.
Jan Kraiveld.
Maria de Wed. Bol.
N. Phyffer.
Jenetta Verbeld.

GORINCHEM.

M. Pompe. *Thomas Moraignis.*
Cornelis van Heemstede. *Jan Swens.*
Steven van der Merk.

Als Advokaet van de bovenstaende Suppliaenten,

P. SCHARP.

Dit Requeft by de Staten ontvangen, gelezen, en deszelfs inhoud rypelyk overwogen zynde, besloten hun Ed. Gr. Mog. tot informatie en naeuwkeurig onderzoek dezer zake, zich te addresseren aen de Heeren Burgermeesteren en Vroedschappen dezer Stad, en derzelver bericht nopens het een en ander te verzoeken, 't welk den 1 dezer daer op ook gevolgd is, en dus luidde:

Edele Groot Mogende Heeren.

Wy hebben UED. GR. MOG. resolutie van den 17den der gepasseerde maend July, met het daerbygevoegde Requeft, gepresenteerd door eenige Burgers, Burgeressen en stedige Inwooneren van onze Stad, op den 21. daeraenvolgenden ontvangen, en daer uit gezien, dat het UED. GR. MOG. op het zelve geliefd te requireren ons bericht.

Om vervolgens daer aen te voldoen, moeten wy de vryheit nemen præallabel te remarqueren, dat het ons ten uiterste surprineerd, dat een kleen getal Burgeren en Burgeressen hebben kunnen goedvinden met præteritie van de Regering, en zulks tot vilipendie van dezelve, zich te addressêren aen UED. GR. MOG., daer immers de goede ordres dicteren, indien men eenige reden van bezwaer heeft, dat men zich alvorens aen den Magistraet vervoege, en aldaer zyn beklag ten fine van redres inbrenge, eer men UED. GR. MOG. lastig valt, en derzelver zwaerwichtige deliberatien

tien interrumpeerd: doch wy zullen ons hier omtrent niet verder elargeren, maer aen het hoogwys oordeel van UED. GR. MOG. overlaten de gevolgen, welke uit dergelyk een doen te duchten zyn; echter kunnen wy niet af zyn op dit poinct te avanceren de wezenlyke condescendançe, die de Regering voor hare Burgery heeft gehad, om dezelve in tranquiliteit en buiten beweging te houden, want zoo dra als Burgermeesters van ter zyde zyn onderricht geworden, dat over een Stads last, die altoos met een volkomen volveerdigheit betaeld is geworden, geklaegd werd, en dat deswegens licentieuse discoursen werden gespargeerd en verspreid, zoo hebben zy aenstonds een commissie gedecerneerd, met verzoek om eenigen, die wy nu zien dat het Requeft mede geteekend hebben, te spreken, en hun niet alleen voor te stellen de droevige onheilen, welke uit zoodanige commotie te apprehenderen waren, maer boven dien, om hun te overtuigen, hoe nuttig voor de geheele Burgery die last was geintroduceerd en geëmplooicerd geworden; doch deze vriendelyke demarche heeft het gewenschte effect niet geproduceerd, en dat om geen andere redenen, dan dat men voorgaf, dat de zaek te verre was gekomen, het welk naer onze gedachten geen' anderen *zin kan uitleveren, dan dat men, zyn voornemen moest volbrengen, en dat men, zelfs door geen equitabele raisonnementen, zich daer van wilde laten detorneren of overtuigen.* Het zelve dan, in de Vroedschap den 10 July laestleden gerapporteerd zynde, heeft men, met eenparige bewilliging van alle de presente Leden, tot conservatie van de rust onder de Burgery, goedgevonden en geresolveerd, dat het gene voor Stads wegen, by het inmanen van de Verponding by ieder Huis werd gecollecteerd, met het ord. Consent van 1747. en de extraord. Consenten van 1748. zoude cesseren, en dat de Ontvanger van de Verpondingen geen meerder of hooger Verponding of gelden in het vervolg zoude inmanen, veel min ontvangen, dan de Huizen op 's Lands Quohier zyn aengeslagen, en dat hy van de Verponding van ieder Huis moest geven een afgezonderd biljet of sommatie cedulle.

Gorinchem.

Gorin-chem. Deze Resolutie genomen en bekend geworden zynde, zoo hadden wy ons geflatteerd, dat daer mede aen het pretense bezwaer zoude zyn voldaen geweest, en dat deswegen geen verdere beweging zoude zyn gevallen; doch de ondervinding doet het contrarie daer van zien, en verplicht ons, ter voldoening van UEd. GR. MOG. bevelen, te detailleren de redenen, die de Regering dezer Stad bewogen hebben, om tot welzyn van de Stad en ontlasting van de Burgery een geringe invordering van de eigenaers van de Huizen te requireren.

Ten dien einde gelieve het UED. GR. MOG. dan geinformeerd te zyn, dat de constitutie van de Huizen binnen deze Stad zoodanig is, dat de Eigenaers van het grootste gedeelte van dezelve niet in staet zyn, om de ordinaris lasten van de reparatien en het onderhoud van de Kaien, Steigers, Straten, Gooten en dergelyke zaken, welke over al tot kosten van de Huizen zyn, en door de Eigenaers van dezelve moeten betaeld worden, te kunnen dragen, voor al niet als ze zomtyds extraordinair en van eenige importantie zyn, en dewyl een goede politie vorderd, dat op het onderhoud van al het zelve niet alleen behoorlyk reguard genomen word, maer inzonderheit ook, dat het verval daer van worde voorgekomen, zoo heeft het zelve de Regering van deze Stad al van oude tyden af gepermoveerd, om een modieke belasting op de Huizen te leggen, en met de Verpondingen te doen ingaren, om daer uit eenigzins gesubleveerd te worden in die onkosten, welke suit Stads-kas voor de Eigenaers van de Huizen ter zake voorschreven kwam geimpendeerd te worden: en gelyk het zelve de reden is geweest, waerom onze Voorzaten eene belasting op de Huizen hebben gebracht, en met de Verpondingen hebben laten invorderen, zoo is het ook de eenigste en ware beweegreden geweest, welke de Regering den 10. February 1734 heeft doen resolveren, een commissie van de Regerende en eenige Oud-Burgermeesteren te decerneren, om na te zien en te overleggen het geconcipieerde plan, waer by de Huizen, die op het nieuw Quohier modiek zyn gesteld, naer redelykheit waren verhoogd: en gemelde commissie heeft den 2 April daer

aen-

aenvolgende een ampel rapport gedaen, en het gemelde plan overgegeven, van advieze zynde, dat het zelve behoorde te worden gearresteerd, dewyl deze geprojecteerde byslag minder bedroeg dan die van het oude Quohier. Vervolgens het gemelde rapport en plan in de Vroedschap ter deliberatie gebracht zynde, alwaer present zyn geweest de Heeren van *Erp*, *van Harck*, en *Meeuwen* Burgermeesters. *Brand*, *Casp. van Hoei*, *Ab. van Hoei*, *Deim*, *van Schuilenburch*, *M. v. Barnevelt*, *Tierens*, *Leeuwen*, *Ouwens* en *Verboom*, is het zelve niet zonder voorkennis van de absente Leden, eenparig geapprobeerd, door dien daer uit moesten gevonden worden de kosten, die tot de collecte van de Verpondinge moesten worden gedaen, waer voor de Steden niets was toegelegd, en dat men hier mede voor de Stad en Burgery ook zoude menageren die noodzakelyke kosten, die men zoude moeten impenderen, wanneer afzonderlyk een of meer personen zouden moeten worden gequalificeerd, om in te manen en te ontvangen dat geld, dat de Burgery zoude moeten opbrengen ter voldoening van die lasten, die men nu op die wyze buiten kosten van de Stad kon invorderen.

Gorinchem.

Uit welk eenvoudig en oprecht narré, dan zeer overtuigend blykt, dat de Regering in deze niet anders heeft gehandeld, dan met groot overleg en met alle voorzichtigheit, alleen in het oog hebbende het welzyn van de Stad en Burgery, het gene ook hier uit ten volle consteerd, als men calculeerd en nagaet de zeer importante onkosten, welke door de Stad, federd het voorschreven jaer 1734. zyn geimpendeerd aen reparatien en vernieuwingen van Stads Straten, Steigers, Kaien, Gooten, Riolen en diergelyke zaken, die alsze maer gedeeltelyk tot lasten van de Eigenaers van de Huizen, gelyk in alle Steden practicabel is, waren gebracht, zeer verre zouden hebben gesurmonteerd het beloop van dat gene, het welk nu door de Eigenaers van de Huizen is betaeld geworden, zulks dat de voorschreve byslag geenszins heeft gestrekt tot bezwaer van de Burgery, maer integendeel tot ontlasting van dezelve, in vergelyking van de kosten, die anderszins ter zake voorschreven zouden hebben

GORINCHEM.

ben moeten gedragen worden, en waer van nu niets is betaeld, maer alles tot lasten van de Stad gebracht en gekomen is, dan alleen in zommige extraordinaire gevallen, wanneer iemand een geheele vernieuwing van Straet en Gooten buiten noodzakelykheit requireerde, zynde dan na het Jaer 1744 gepractiseerd geworden, dat de Requirant de helft en de Stad de wederhelft moest bekostigen.

Heeft nu, ED. GR. MOG. Heeren, de Regering haer attentie gehad op het welzyn van hare goede Burgery, ze heeft ook niet minder bedacht geweest, om zorg te dragen, dat de Verpondingen richtig aen den Lande zouden worden voldaen, en deswegens goedgevonden, dat geen penningen uit de kas van de Verpondingen in de ordinaris kasse van de Stad zouden mogen worden overgebracht, dan het geen, na afbetaling van ieder consent, aen den Lande, by slot van rekening, zoude komen over te schieten; het welk ook precieselyk is geobserveerd en nagekomen geworden, zoo als uit de successive rekeningen consteerd.

Het is ondertusschen zeer smertelyk voor de Regering, datze by het voorschreve Requeest gesugilleerd word, als of van het emplooi van de penningen van voorschreven byslag geen behoorlyk gebruik was gemaekt geworden, en dus de Regering by UED. GR. MOG. en by de Burgery, van kwade behandelingen verdacht gemaekt word, daer wy UED. GR. MOG. in alle oprechtheit kunnen en moeten verzekeren, dat nooit by de Regering in gedachten is gekomen, veel min gepractiseerd geworden, eenig emplooi van voorschreve penningen te maken, dan ten nutte en voordeel van de geheele Burgery.

En op dat hier omtrent, als mede van onze geheele administratie van Stads inkomen en goederen, gene of de minste hæsitatie van onrechtmatige behandelingen moge overblyven, zoo zyn wy bereid en overbodig, om aen die gene, die UED. GR. MOG. of zyn Doorl. Hoogheit, de Heer *Prinse van Oranje* en *Nassau*, Erf-Stadhouder van deze Provintie, enz. enz. enz. gelieven zullen te committeren, niet alleen opening en visie te geven van de successive rekeningen van de Verpon-

pondingen, maer ook van de Stads rekeningen, waer in al het geen, dat het inkomen en de uitgaef van de Stad concerneerd, niets uitgezonderd, in zeer duidelyke termen verantwoord word, verzekerd zynde, dat daer uit handtastelyk zal blyken, dat de Regering niet alleen zeer ongegrond gesoupçonneerd word, maer integendeel dat de administratie van Stads inkomen met zoo veel applicatie en candeur is behandeld, als door eerlyke en trouwe Regenten, volgens Eed en Plicht, behoord te geschieden, en dat daer door de Obligatiën, tot lasten van de Stad gelopen hebbende, met een considerabele somme van *drie en zestig duizend vier honderd zes en twintig* gl. *veertien* st. en *drie* pen. zyn verminderd en afgelost, want in den jare 1734. had de Stad ten haren laste een Kapitael van *tweemael honderd tachtig duizend zeven honderd een en veertig* gl. *zes* st., en tegenwoordig een somme van *tweemael honderd zeventien duizend driehonderd veertien* gl. *elf* st. en *dertien* penn.; en dat 'er verder een grond gelegd is door conversie van dat overige Kapitael in maend-cedullen, lyf, tien-en twintig-jarige Renten, dat de Stad met 'er tyd genoegzaem van alle hare Kapitalen, tot haer lasten rentende, zal wezen ontheven, en wel by provisie in den aenstaenden jare 1749. van een Kapitale somme van twintig duizend guldens, die aen tienjarige renten zyn genegotieerd en opgenomen geweest.

GORINCHEM.

Wy zullen UED. GR. MOG. zwaerwichtige bezigheden met eenige verdere particulariteiten niet ophouden, noch met repræsentatien van beklag, nog met den drukkenden nood van Stads ten eenemale geabimeerde Finantie, maer het zelve reserveren tot eene nadere gelegenheit; wy zullen ons ook niet inlaten, of het geen reflexie meriteerd, dat aen particulieren is ter hand gesteld een copie van het geheele redres van de Verponding, dat men volmondig avoueerd, dat ter Finantie gelicht en geextradeerd is, vastelyk vertrouwende, dat met het hier voren geavanceerde aen UED. GR. MOG. intentie voldaen zynde, het verzoek van de Supplianten by UED. GR. MOG. zal gehouden worden als onge-

Gorinchem. gefundeerd. En daer mede eindigende, bevelen wy, UED. GR. MOG. in de heilige bescherming des Allerhoogsten, en blyven,

Edele Groot Mogende Heeren
UED. GROOT MOGENDE
Dienstwillige
Burgermeesters en Vroedschappen der Stad Gorinchem.
Ter Ordonnantie van dezelve
(was geteekend)
J. S. van HOEI.

Wat hun Ed. Gr. Mog. goedgevonden hebben of zullen, hier op te besluiten, was tot nog toe niet bekend.

Briel.

Briel. Vermits, na het afschaffen der Pachten, het grootste gedeelte der Gemeente alhier van gevoelen werd, dat, by het cesseren der betalinge van 's Lands Impositien, die van Stads Middelen ook behoorde op te houden, hebben de Burgermeesters en Vroedschappen dezer Stad noodig geoordeeld, derzelver Burgeren bekend te maken:

Dat zy goedgevonden en besloten hadden derzelver Stads middelen en gerechtigheden, van nu voortaen, niet meer by verpachtingen of admodiatie te zullen doen vorderen of innen, maer dezelven provisioneel, en tot dat iets met meer zekerheit, omtrent de invordering van de voornoemde Stads Middelen en Gerechtigheden zal kunnen worden beraemd, zullen doen collecteren volgens de Ordonnantie daer van zynde, door neutrale Personen, geen Pachters of Admodiateurs geweest zynde, die van ieder specie zullen geven gedrukte Billetten met Stads Wapen, en benaming van Stads-Gerechtigheit, in die billyke en rechtmatige verwachtinge dat, alle goede en getrouwe Burgers en Ingezetenen zich daeraen goedwillig-

lig zullen gedragen, en zonder de Stad daer in te willen verkorten, oprechtelyk aengeven en voldoen aen de respective Collecteurs daer toe aen te stellen, in te gaen en te beginnen met den eersten Augustus dezes jaers; also Burgermeesters en Vroedschappen voornoemd, by het missen der gemelde middelen en gerechtigheden, buiten staet zouden worden gesteld, om de Stads werken en gebouwen te kunnen onderhouden, en derzelver noodzakelyke Bedienden hunne jaerlyksche Tractementen of Emolumenten te kunnen voldoen, of ook den Armen en Noodlydenden te hulp te komen; vermits de Stad genoegzaem geene andere inkomsten of middelen ter onderhoudinge der voorschreven Persoonen en zaken is hebbende. enz. Breda.

Van wat uitwerking deze Publicatie, den 21 der voorleden Maend gedaen, zyn zal, wil de tyd leeren.

NOORDHOLLAND.

In eenige Dorpen van dit kwartier, als de *Zyp*, *Warmenhuizen*, *Haringkarspel* enz. was een groote beweging ontstaen over de Verpachting der tienden van het Zaed-Land; hebbende eenige honderd Boeren op de been geweest, en gedreigd die Verpachtingen te zullen beletten, oordeelende, dat particuliere Heeren hier toe nu niet meer bevoegd waren, en zulks een voorrecht was, 't geen alleen zyner Hoogheit toekwam. Dan het was by dreigen alleen gebleven. Een wel gegoede Boer in de *Zyp* echter was, om reden dat hy wegens deze zaek wat al te stout den mond geroerd had, van zyn bed gelicht, en naer den *Haeg* op de Gevangen Poort gebracht.

HOORN.

HOORN. Den 11 dezer had, van 's morgens ten 3 tot 's namiddaegs ten 4 uren, over *West-Vriesland* en *Waterland* een yslyk onweer van Donder en Bliksem, zoo zwaer als ooit menschen beleefd hebben, gewoed, en hier omstreeks zeer groote schade veroorzaekt, zynde, (behalven verscheide Paerden, Runders en Schapen, door den Bliksem gedood,) vier Huizen in de volgende Plaetzen, door hetzelve vuur verteerd geworden; als een in de *Beemster* aen de Hoobreder weg, een in de *Huigenwaert*, een in de *Belkmeer*, en een op *Ouddyk* by *Westwoud*. Verscheide Personen hadden den bliksem op verscheide plaetzen in deze Stad, met een ysselyke vaert, zeldzaem gesuis, en een zwarten rook achter zich, zien nederschieten.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. Den 31 der voorleden Maend, volgens gewoonte, door het Collegie van Raed en Kiezers, een Nominatie van 13 Personen gemaekt, en vervolgens aen den Prins Erfstadhouder overgezonden zynde, heeft zyne Doorl. Hoogh. daer uit geëligeerd tot BURGERMEESTERS, de Ed. Gr. Achtb. Heeren Mr. WILLEM VAN CITTERS en Mr. JOHAN GUALTHERUS VAN DER POORT, Heer van *Oostkapelle*; en tot Schepenen de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Martinus Johan Veth*, Heer van *West-Kapelle*, Mr. *Jan Kornelis Lampsius*, Heer van *Baerland* en *Oudelande*, Mr. *Daniel Tulleken*, Heer van *Melis* en *Mariekerke*,

ke, en Mr. *Johan Pieter van den Brande*, *van Kleverskerke*, Ridder, om voor twee jaren te dienen. MIDDELBURG.

De Pachten waren hier nog op den ouden voet; doch, vermits zyne Excellentie Jonkheer *Jan van Borssele*, eerste Edele deze Provintie, en Minister Plenipotentiaris op het Congres te *Aken*, den 17 dezer, in deze Stad aengekomen was, twyffelde men niet of omtrent die zaek zoude eerstdaegs een finael besluit genomen worden.

UTRECHT.

UTRECHT.

Wy zouden onzen Lezer weder een breedvoerig verhael van verscheide buitenspoorigheden der vernielende Muitzucht, in deze Provintie gepleegd, hier onder de oogen kunnen brengen, indien wy, by overvloed van stof, thans alleszins de kortbondigheit betrachtende, dezelven, voor het voornaemste gedeelte, in de volgende Sententie niet vermeld, en dus ons gelegenheit besteld vonden, om ons bedoelde oogwit, namelyk de kortheit, te treffen, met in één stuk onzen Historieminnaren verscheide zake teffens beknoptelyk mede te deelen. De gemelde Sententie, door het Hof van *Utrecht* den 10 dezer uitgesproken, en werkstellig gemaekt, tegens eenen *Willem Kornelisz van Klaveren*, bygenaemd *Dikke Willem*; en eene *Marrigje Willems*, bygenaemd *Lange Marri*, luid dus: UTRECHT.

Alzoo *Willem Kornelisz. van Klaveren*, alias *Dikke Willem*, oud 33 Jaren, en geboortig van *Koudekerk*, en

U-TRECHT. *Marrigje Willems*, alias *Lange Marie*, oud 44 Jaren, en geboortig van *Thamen* aen den *Uitboorn*, tegenwoordig Gevangenen op den Huize van *Hazenberg*, buiten pyne en bande van yzer, voor den Hove van *Utrecht* bekent ende beleden hebben, mitsgaders denzelven Hove by goede informatien gebleken is, dat zy Gevangenen, als goede Opgezetenen gehouden onder de Regering van hunne Wettige Overheit, met verschuldigde Onderdanigheit, zich stil en zedig te gedragen, zonder die gene, dewelke in den naem en onder de bescherming van de Hooge Overheit zyn gesteld geweest om de Gemeene Middelen en Imposten, in conformité van de Ordonnantien, dienaengaende geemaneerd, in te vorderen en deswegens beneffens hunne Medestanders en Bedienden, gedurende den tyd van hunne Pachtingen of Collecten by een nadrukkelyk Plakaet van den 21. May 1744 in sauvegarde van de Staten van den Lande zyn genomen, (houdende de Contraventeurs van dien voor Vyanden en Perturbateurs van de gemene rust) in hunne Personen, Huizen en Goederen op eenigerhande wyze te beledigen, misdoen of beschadigen, zich hebben laten vinden onder Oproerige Booswigten, en met dezelven zich verstout om de Huizen van de Impostmeesters, hunne Collecteurs en Geauthorizeerden, te helpen ruïneren, mitsgaders alle Meubilen, Huisraed, Inboel, Geld, en 't geen voorhanden was, te plunderen en gansch te bederven, tot zeer aenmerkelyke schade van de voornoemde Personen, dewelke, om het uiterste gevaer te ontgaen, genoodzaekt zyn geweest met hun Huisgezin hunne Huizen te verlaten, alles aen den moedwil en woede van de Plunderaers over te geven, en zich alzoo van hunne Goederen te zien beroven; Dat zy Gevangenen aldus op Maendag den 24. Juny laestleden, wanneer, des avonds tusschen negen en tien uuren, eenige Geweldenaers zich meester hadden gemaekt van het Huis van *Jan Verlaen*, Impostmeester van den Haerdbrand en het Paerde-geld te *Thamen* aen den *Uitboorn*, en het Huis begonnen te plunderen, op dat gerucht mede derwaerds zyn gegaen, en, na eenigen Drank aldaer met de Plunderaers te hebben geconsumeerd, met gelyke moet-

moetwil en buitensporigheit aen het plunderen zyn geraekt; hebbende hy eerste Gevangen in het Voorhuis de Kannen aen stukken gesmeten of geslagen, mitsgaders op de Bovenkamer een Spiegel ter venster uit op straet geworpen, met nog een Vierendeel Boter, waer in omtrent twee derde delen Boter waren; hebbende zy twede Gevange, met behulp van andere Vrouwluiden, het beste Bed aen stukken gescheurd, en de Veeren insgelyks het venster uitgesmeten; Dat wyders zy Gevange, na dat alles was verricht en aen het zelve Huis groote schade door hare Complicen toegebracht, te zamen met al het Volk zyn getrokken naer het Huis van *Cornelis Verdam*, Collecteur van de Pachteren; alwaer zy voor het Huis eenige flessen Wyn, die uit de Kelder van den bovengemelden *Verlaen* mede genomen waren, eerst hebben helpen uitdrinken; Dat daer op hy eerste Gevangen mede gewerkt heeft om met een Jaeglyn het bovenste of de kap van 't Huis van boven neder te trekken; Dat ondertusschen zy twede Gevange in Huis gegaen zynde, een emmertje met beschuit, staende in een Kastje in de Middelkeuken, genomen en van de Beschuit een voor zich behouden, en de overige aen de omstanders heeft gedistribueerd; Dat zy twede Gevange verder uit het Achterhuis een Vaetje met Anys gehaeld, en na het zelve met een steen den bodem ingeslagen te hebben, door behulp van een blikke Mutsje heeft uitgeschept, en alzoo dien drank met het Volk geconsumeerd; Dat het Huis ten grootsten deele zynde geruineerd, zy Gevangenen met de Muitemakeren in hun boosaerdig opzet volhardende, zyn gegaen naer het Huis van *Lubbert van Aelsmeer*, Pachter mede aen den *Uitboom* woonenden; alwaer zy twede Gevange, twee steenen uit de straet genomen en door de glazen en de ander op de muur van het Huis heeft geworpen; Dat zy Gevangen beide hun best hebben gedaen, om het Goed, 't welk door de Plunderaers voor de deur gesmeten werd, te helpen verscheuren, vertrappen en vernielen; Dat zy twede Gevange aldaer in den Morgenstond eenig Goed ziende in het water liggen, op dat daer niets van zoude te recht komen, met een stok verder onder en in het water ge-

U-TRECHT.

U-TRECHT. stoten heeft; Dat hy eerste Gevangen, het daer by noch niet latende, in den vroegen Morgen met een hoop Volk na *Nydrecht* is getrokken, alwaer het Huis van *Hendrik Voortkamp*, Geauthorizeerde van de Pachters, is geplunderd en hy Gevangen het goed heeft helpen voor deur smyten.

Alle welke oproerige zamenrottingen en enorme geweldenaryen strekken om den staet van Land in deze perplexe constitutie van tyd in de uiterste verwarring te brengen, en de goede In- en Opgezetenen, zoo in de Steden als ten platten Lande, alomme in de vreedzame bezitting hunner Goederen, met geen ongegronde vreeze en bekommering, te ontrusten; hoedanige Feiten van verre uitziende en pernitieuze gevolgen zyn, en daerom in een Land, alwaer eene goede Politie en Justitie word geadministreerd, niet mogen geleden, maer anderen ten exempel naer rigeur moeten worden gestraft. Weshalven het voorsz. HOF, doende Recht, de gemelde Gevangenen gecondemneerd heeft, en condemneerd hun mits deze, om te worden gebracht ter plaetze, alwaer men gewoon is criminele Justitie te doen, en met de Koorde gestraft, dat 'er de dood na volgt: En dat de doode Lichamen zullen worden gevoerd naer het *Zeister Land*, om aldaer aen de Galge gehangen te worden, anderen ten affschrik en exempel; condemnerende de Gevangenen in de kosten en misen van Justitie, tot tauxatie van den Hove.

Aldus gedaen te *Utrecht* by myne Heeren en *Mr. Nicolaes van Bronchorst*, Præsideerenden, *François Doublet*, Heer van Groeneveld, *Reinout Abraham van Renesse*, Heer van ter Aa, *Hendrik van Asch van Wyk*, *Jan Jacob van Westreenen*, Heer van Lauwenrecht, *Jan Leonard van Wyck*, Heer van den Eng, *Nicolaes van Haeften*, *Egbertus Theodorus Roosmale*, *Everhard de Jong*, *Willem van Cleef* en *Daniël François van Goens*, Raden in den voorschreven Hove. Gepronuntieerd en geëxecuteerd op den 10. Augustus, 1748.

In kennisse van my

J. v. d. WATER.

Den

Den 13 der voorleden Maend was hier het volgende ongeluk gebeurd. Zeker Boer, aen de Bilt Woonachtig, en op den voornoemden dag beschonken zynde; ontmoette deszelfs Buurman hem op het *Vryburg* alhier, en, voor allen ramp, die hem in dien gevaerlyken toestand mogte kunnen overkomen, hem zoekende te behoeden, deed, zoo veel hem mogelyk was, om hem van daer en naer huis te troonen. Dan de Boer zich onwillig toonende, kwam de Luitenant *Zuurmond* van het Regiment van *Kannenberg*, die de wacht aen de *Katharyne Poort* had, gevallig aen. Dees Officier ziende dat geen zachte middelen hier baetten, en, naer het schynd, vry kort van stof zynde, trok het rappier, en streek het den Boer zeer gevoelig, ja niet zonder een diepe wonde toe te brengen, over 't hoofd. De Gekwetste, hier door verwoed wordende, haelt straks het zakgeweer uit, en grieft den Luitenant zoo vinnig, dat hy binnen een uur den geest gaf. De Boer was in hechtenis genomen; dan tot nog onbekend in welker voege de Rechter deze zaek zal uitwyzen. U-TRECHT.

Een ander ongeluk was, den 27 dezer, by *Maersen* voorgevallen. Twee Heeren met een Rytuig door twee Paerden bespannen, en een Knecht achter op staende, herwaert dravende, schrikten de Paerden voor een' Steenoven, niet ver van *Maersen*, zoodanig dat zy, ter zyde uitgesprongen, met Rytuig, Heeren, Knecht en al in de *Vecht* raekten, waer een der twee Heeren jammerlyk verdronken, doch de andere Heer neffens den Knecht ter naeuwer nood nog uitgehaeld was.

U-TRECHT. Den 11 dezer, op den middag, had men hier een vreeslyk onweder van Donder en Bliksem. Een der hevigste slagen trof, omtrent drie kwartier uurs van hier, een' boom zoo geweldig dat hy eensklaps als midden doorgekloofd, en een man, die daer onder te schuilen stond, gedood werd.

Den zelven dag des avonds ontstond, door het te sterk stoken van een' Oven, brand in een huis buiten de *Waerdpoort*, zynde het zelve met het geen 'er nevens, en onder een dak stond, geheel in de assche gelegd

FRIESLAND.

In het begin dezer maend zyn, binnen deze Provintie, getrokken de Regimenten Cavallery van de Generaels *Eck van Nergena* en *van Rechteren*, en de Regimenten Infantery van *d'Envie*, *Croye*, *Leeuwe*, *Maleprade*, en *Holstein Gottorf*. 't Grootste gedeelte dezer Troupen is door *Overyssel*, deze Provintie ingekomen, terwyl een kleen gedeelte, op den zelfden tyd, toen de anderen te Lande aenmarcheerden, met list in overdekte Vaertuigen te Harlingen aen Land gezet werd, alwaer de Burgery dezelve met niet weinige verwondering beschouwde. Sederd is 'er een diepe stilzwygenheit onder de Inwoonders geweest, en de Gecommitteerden uit de Burgers, op den Doele te *Leeuwarden* vergaderd, voor het grootste gedeelte naer huis vertrokken.

Zie

Zie uit deze Lyst hoedanig de gem. Troupen in deze Provintie geinkwartierd zyn.

INFANTERY.

Regmt. van d'Envie	5 Comp.	te *Dokkum* . .	Comm. Maj. *Palina*
	2	op 't *Heerenveen*	Kapt. *Fusy*.
	3	op de *Joure* . .	Kapt. *van Heemert*.
Croye	5	te *Workum* . .	Kol. *Ruisel*.
	5	te *Bolsward* . .	Lt. Kol. *Snoek*.
	2	te *Stavoren* . .	Maj. *Kampenhuizen*.
Leeuwe	12	te *Harlingen* . .	Kol. Comm. *Leeuwe*.
Maleprade	12	te *Leeuwarden*.	Lt. Kol. *van Dam*.
Holstein Gottorf	10	te *Leeuwarden*	Lt. Kol. *van Haeften*.

CAVALLERY.

Rechteren.	2 met de Staf	te *Leeuwarden*	Kol. *Verhoef*.
		te *Dokkum* . .	Maj. *Greeve*.
		te *Bolsward* .	Ritmr. *Sloet*.
		te *Workum* . .	Sous Lt. *Carsten*.
van Eck	3 met de Staf	te *Leeuwarden*	Kol. *Linden*.
	1	te *Harlingen* .	Maj. *Heekeren*.
	1	te *Stavoren* . .	*Hakvoort*.
	2	op 't *Heerenveen*	*Eck van Pantalem*.
	2	op de *Joure* . .	Ritmr. *Verploeg*.

LEEUWARDEN.

Van wegen zyne doorl. Hoogheit, de Prins Erfstadhouder, is hier, op den 6 dezer de volgende Publicatie afgekondigd.

Wy WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, by der gratie Gods, *Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Erfstadhouder, Kapitein en Admirael Generael der Vereenigde Nederlanden.*

Doen te weten; Nademael de Edele Mogende Heeren

LEEU-WARDEN. Staten van Vriesland, by derzelver Resolutie van den 11 Juny 1748, aen Ons hebben gedefereerd de volle macht, om, na overroepinge van Gedeputeerden uit de Staten en Gecommitteerden uit de Ingezetenen, de constitutie en staet van het Land op vaste gronden te stellen, de ingeslopen abuizen, zoo omtrent de Regering, Finantien als anderszins, te redresseren, de Provintie in rust en bloei te brengen, en ten dien einde zoodanige Plakaten en Ordonnantien te doen emaneren, als Wy tot welwezen van den Lande zullen verstaen te behooren.

Zoo hadden wy, een geruimen tyd geleden, voorgenomen en ook den dag reeds vastgesteld, om naer de Provintie van Vriesland over te gaen, om in gevolge de macht, Ons by de voorschreve Resolutie van de Edele Mogende Heeren Staten gedefereerd, by de hand te nemen en ter uitvoer te brengen het gene Ons by de voorschreve Resolutie is gedemandeerd; doch in de uitvoering van welk goed voornemen Wy zyn verhinderd geworden, eerst door een zware ziekte en naderhand door onlusten, die alhier in de Provintie zyn ontstaen, zoo als Wy daer in als nog verhinderd worden door verscheide nieuwe en gewichtige arrangementen, dewelke in de voornaemste takken van de Finantien dezer Provintie dienen gemaekt te worden, en welke, spoedige voorzieninge vereisschende, Ons voor als nog niet toelaten, om Onze voorgenome reize naer de Provintie van Vriesland aen te nemen.

Ondertusschen dat Wy geinformeerd worden, dat de onlusten en oneenigheden, in de gemelde Provintie van Vriesland hand over hand toenemende, geen verdere tyd van uitstel, zonder de Provintie aen de uiterste verwarringen en onheilen bloot te stellen, overlaten, om een aenvang te maken met de rust op een efficacieuse wyze aldaer te herstellen, en teffens te treden tot een grondig onderzoek van zaken, het geen vooraf moet gaen, om den oorsprong van de gemelde onlusten weg te nemen en te komen tot een werkelyk redres van de abuizen, zoo in de Regering, Finantien als in andere respecten ingeslopen, tot vaststellinge van de constitutie van de Regering op goede en duurzame gronden, en tot het gene verders strekken kan om de Provintie in rust en bloei te brengen.

Om

Om alle welke redenen Wy, noodig geoordeeld hebbende, eenige Heeren te committeren en te verzoeken, om zich ten spoedigsten te willen begeven naer *Leeuwarden*, om aldaer by provisie en tot onze komst, met overroeping van Gedeputeerden van de Staten en Gecommitteerden van de Ingezetenen, preparatoir te examineren de abuizen die op het stuk van de Regering en Finantien zyn ingeslopen, als mede de middelen, die zoo tot redres van dezelve abuizen, als tot vaststelling van de Regering op goede en duurzame gronden, en tot bloei en welvaert van de Provintie en van de goede Ingezetenen van die, zouden konnen worden by de hand genomen en in het werk gesteld. LEEUWARDEN.

ZOO IS 'T, dat Wy alle en een' iegelyk van de goede Ingezetenen op het allerernstigste en trouwhartigste willen hebben vermaend en gewaerschouwd, gelyk Wy dezelve vermanen en waerschouwen by deze, om zich als goede, gehoorzame en geschikte Ingezetenen te gedragen, en zich voortaen van alle geweld en feitelykheden zorgvuldiglyk te onthouden, op pœne, dat de gene, die bevonden zullen worden contrarie gedaen te hebben, zonder eenige conniventie, daer over by den Hove van Vriesland zullen worden gestraft, zoodanig als naer exigentie van zaken, volgens de dispositie van de beschreve Rechten en Plakaten van den Lande, bevonden zal worden te behoren.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendere, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd daer en zoo het gebruikelyk is.

Gedaen in den *Hage* den 27 July 1748.

Was geteekend,
PRINCE D'ORANGE
en NASSAU.
Onderstond,
Ter ordonnantie van ZYNE
HOOGHEIT.
En gecontrasigneerd

J. DE BACK.

STAVOREN.

STAVOREN. Hier en hier omstreeks had men in 't kort eenige Sprinkhanen beginnen te ontdekken, die, ten opzichte van grootte en figuur, gansch onbekend waren.

OVERYSSEL.

De Staten dezer Provintie hebben goedgevonden, het Plakaet op het stuk van de Jacht, door Koning *William* gl. ged. op den 14 Aug. 1675 geemaneerd, op nieuws te doen drukken en gepubliceerd, ten einde een ieder zich daer naer regulere; met die verandering echter dat, de tyd, tot de Jacht bepaeld, zal ingaen met den zeventienden September, en eindigen met den laetsten February, en dat het schieten van Patryzen in de vlucht, by het 16de Artikel van het gem. Plakaet verboden, zal zyn en blyven gepermitteerd; en eindelyk, de boeten tegen de Contraventeurs gesteld, zullen zyn verdubbeld.

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

Den 23 der voorleden Maend werd alhier de volgende Publicatie gedaen:

GRONINGEN. Alzoo de Volmachten van den Oldamte en van de drie Kwartieren der Ommelanden, namelyk uit het HUNSINGO KWARTIER *Jacob Wybes* van Middelstum, *Tjaert Jans* van Uithuizen, *Laurens Pieters* van Sauwert; Uit het FIVELINGO KWARTIER *Pieter Aljes Zand* te Loppersum, *Suidema* wegens *Appingadam*, *Jan Arijs* uit *Slochteren*; Uit het WESTER KWARTIER *Abel Jacobs*

op

op den *Ham*, *Jan Woelesius* te *Grypskerk*, *Klaes Derks* te *Lutkegast*; Uit het OLDAMPT *Johannes Meier* in de *Scheewda*, *Hessel Dauwes* te *Winschoot*, *Geert Alderts* te *Midwolmer Hamrik*, aen Onzen Heer Presiderenden, op den 11 dezer lopende Maend, hadden geproponeerd, dat bereid waren om den eersten Termyn van den 50sten Penning op te brengen, wanneer daer toe de vereischte nadere Publicatie wierde gedaen; weshalven geconsidereerd de noodzaeklykheit tot bekominge van gerede Penningen voor het Comptoir Generael dezer Provintie, en teffens bespeurende uit de gegeve communicatie der voorsz. Volmachten der drie Kwartieren van de Ommelanden en van den Oldamte de vaerdigheit der Ingezetenen tot betalinge van den eersten Termyn des 50sten Pennings, ten gevolge Staets Resolutie van den 19 July jongst, goedgevonden hebben en verstaen, dat, met den ontvang van voorsz eersten Termyn des 50sten Pennings, een begin en aenvang zal worden gemaekt op Maendag den 5 Augustus aenstaende en naestvolgende dagen daer mede gecontinueerd; en om de Ingezetenen dies te meerder tot het opbrengen des 50sten Pennings aen te moedigen en naer de meeste geneigtheit derzelve Ingezetenen werkstellig te maken; hebben Wy geresolveerd aen ieder *Plaets en Kerspel de vryheit en faculteit te laten, gelyk aen dezelve gelaten word by deze, om in plaets van de* bevorens daer toe benoemde Commissarissen (*welke door* deze daer van zullen wezen geëxcuseerd) zoodanige personen tot den voorsz. ontvang te despicieren en te noemen, het zy den Predikant en Kerken Raed, het zy Volmachten, als in den hunnen zulks gevoeglykst zullen vinden en aen het oogmerk meest toereikende zullen oordelen. En zullen de Kisten met diens Sloten tot den ontvang noodig, van den Commies Provintiael *Uchtman* konnen worden gehaeld; doch dewyl die tot menage van kosten in zoo een groot aental niet zyn gemaekt, zullen die gene, welke tot den voorsz. ontvang worden verzocht en aengesteld, onderling moeten overleggen wie daer af het eerste en vervolgelyk gebruik zullen komen en konnen maken, en welke Kisten na gedane ontvang wederom zullen worden gebracht ter plaetze, van waer ze gehaeld zyn,

GRONINGEN.

op

GROENINGEN. op dat verders by den ontvang van den tweeden Termyn kunnen worden gebruikt. enz.

Hier op volgde den 1 dezer de onderstaende Bekendmaking:

Alzoo, ingevolge het Plakaet van den 23 July jongst, is geresolveerd dat met het innen des 50sten Pennings een aenvang zal worden gemaekt op Maendag den 5 Augustus aenstaenden, en Wy geinformeerd zyn, dat sommige Ingezetenen van deze Provintie van gedachten zouden zyn, als of het zelve maer alleen zoude gaen over de drie Kwartieren der Ommelanden en beide Oldamten, met uitsluitinge van deze Stad, *Stads Tafel*, 't *Gerecht* en *Sappemeer*: ZOO IS 'T, dat Wy tot nadere elucidatie van voorsz. Plakaet (ten gevolge Staets Resolutie van den 19 July jongst) goedgevonden hebben en verstaen, dat met den ontvang van den eersten Termyn des 50sten Pennings in de Stad, *Stads Tafel*, 't *Gerecht* en *Sappemeer* een begin en aenvang zal worden gemaekt op Maendag den 12 Augustus aenstaende, en naestvolgende dagen daer mede gecontinueerd. En om de Ingezetenen dies te meerder tot het opbrengen des 50sten Pennings aen te moedigen en na de meeste geneigtheit derzelve Ingezetenen werkstellig te maken, hebben Wy geresolveerd aen ieder Plaets en Kerspel de vryheit en faculteit te laten; gelyk aen deselve gelaten word by deze, om, in plaets van de bevorens daer toe benoemde Commissarissen, (welke door deze daer van zullen wezen geëxouseerd) zoodanige personen tot den ontvangst te desicieren en te noemen, het zy alhier in de Stad de Burger Officieren ieder in zyn Vaendel, en te Lande den Predikant en Kerkenraed of Volmachten, het zy door zoodanige andere personen als in den hunnen zulks gevoeglykst zullen vinden, en aen het oogmerk meest toereikende zullen oordelen. En zullen de Kisten met diens Sloten tot den ontvang noodig, van den Commies Provinsiael *Uchtman* konnen worden gehaeld, doch dewyl die toenmaegevan kosten in zoo een groot aental niet zyn gemaekt, zullen die gene, welke tot de voorsz. ontvang worden aengesteld, onderling

ling moeten overleggen, wie daer af het eerste en vervolglyk gebruik zullen komen en konnen maken, en welke Kisten na gedane ontvang wederom zullen worden gebracht ter plaetze, van waer gehaeld zyn, op dat verders by den ontvang van den tweeden Termyn konnen worden gebruikt. enz. GRONINGEN.

Ook werd den 4 dezer, te Lande van de Predikstoelen de volgende Publicatie afgelezen:

De Volmachten van den Plakate van den 23 July 1748. tot het heffen van den 50sten Penning bekend, als zynde daer toe gecommitteerd, uit aenmerkinge van den hoogen nood, de heffing van den 50sten Penning noodzakelyk te zyn, om in de extraordinaire Oorlogs-kosten te voorzien; daer 't tegenswoordig door het afschaffen der Pachten *absolut* ondoenlyk is, zonder een prompte opbrenging 't Land staende te houden, heen ter tyd, in plaetze der afgeschafte Pachten, andere wegen zullen zyn beraemd; waer toe geen gereder middel is als de 50ste Penning, als zynde een *Fonds* door zyne *Hoogheit* zelve ingevoerd, door andere Provintien al ter uitvoer wordende gebracht, en in deze Provintie ook noodzakelyk deswegen moetende geschieden; hebben de Volmachten, de *Patriottische intentie* van de Ingezetenen daer omtrent, aen de Gedeputeerde Staten van Stad en Lande te kennen gegeven, welke, de gewilligheit der Ingezetenen omtrent dat stuk ten hoogsten goedkeurende, alle facultei hebben willen gebruiken, omtrent de inning van 't zelve Termyn.

Alwaerom de Gezamentlyke Volmachten op 't vriendelykste te kennen geven, dat een iegelyk op zyne verklaring als een eerlyk *Patriot* zal geloofd worden, daer op vertrouwende dat ieder gewillig zal zyn voor Vrede, Godsdienst en Vryheit, alles, men laet staen, een 50ste deel zyner bezitting overig zal hebben.

De Volmachten bidden dan, en verwachten van de goede Ingezetenen, een milde en prompte opbrenging van gemelde eerste of meer Termynen, waer mede wy reeds zoo lange gewacht hebben, in vergelyking van onze bondge-

GRONINGEN. genoten, op dat wy ook 't onze contribueeren, om tot genoegen van zyne Hoogheit, gerusthouding der Militie, en algemeen welzyn van ons lieve Vaderland, mede te werken

Edoch in gevalle het hier ook niet mogte ontbreken aen menschen, die onder een' schoonen schyn, alles zoeken in verwarring te brengen, om daer door de heilzaemste resolutien te leur te stellen, of de afgeschafte Pachten wederom in te voeren, verzoeken wy alle welmenende, zich door gene redenen, van deze Liberale Gifte te laten aftrekken; maer de zulken te houden en te *noteren*, gelyk ze wezenlyk zyn, voor ontaerde Ingezetenen, die de heilzaemste ordres van zyne Doorluchtige Hoogheit, en 't intrest van 't Land, van Vryheit en Godsdienst vertrappen en vertreden.

Den 9 dezer werd hier *Malvis* gehouden en gebesoigneerd over de betaling van den 50sten Penning. 't Besluit was, van by de betaling of inning van den zelven, niet te assisteren, ten zy de Raed uit den zynen ook telkens eenigen committeerde, om nevens de Burger-Officieren te assisteren. Dit besluit den Raed voorgedragen zynde, werd het zelve terstond toegestemd, en vervolgens de inhoud daervan den respectiven Officieren voorgelezen. Sederd is hier een begin gemaekt met de betaling, die met alle gewillig- en cordaetheit gedaen word.

Behalven het Request, door de Huisvrouw van den Burgermeester *J Geertsemd* ingeleverd, waer van wy hier voor bladz. 647 gesproken hebben, heeft deze Heer zelve, op den 1sten. dezer aen Burgermeesteren en den Raed alhier ook een Brief doen toekomen, dienende tot verdediging van zyn weggaen, en een verzoek om te weten wie zyne beschuldigers zyn, en wat men ten zynen laste inbrengd. Hy was van den volgenden inhoud:

EDE-

EDELE MOGENDE HEEREN!

Ik denke U Ed. Mogenden te mogen voordragen, en by U Ed. Mogenden te zullen worden geavoueerd dat ik niet ten eenemale onkundig ben van de Manier van Procederen in onze Provintie; en dat my daerom ten uiterften vreemd voorkoomd, en gene de minfte bevattinge kan maken van het geen federd eenigen tyd, onder fchyn van informatien tegen my, is werkftellig gemaekt, Deze vreemdigheit is, Edele Mogende Heeren, dan ook de eenigfte reden en oorzaek waerom ik (nochtans by provifie, en met een *animus revertendi*) gerefolveerd hebbe, my voor eenigen tyd uit myn huis te abfenteren. Des niet te min my addrefferende aen U Ed. Mogenden, met ernftig en ootmoedig verzoek, dat aen my of wel ten mynen huize mogen worden toegeftaen en gegeven de Namen myner Befchuldigers en de Poincten van Befchuldiginge tegen my ingebracht. Een verzoek, Ed. Mog. Heeren, zeer æquitabel, terwyle my verzekerd houde, dat U Ed. Mogenden zoo wel van myne verantwoordinge en de waerheit door my zullen gelieven geinformeerd te zyn, als van de befchuldinge tegen my ingebracht. Verhoop ook teffens U Ed. Mog. wel gunftiglyk zullen gelieven te begrypen, dat de defenfie een favorabele zaek is, dewelke niet licht aen iemand behoorde afgefneden te worden, gelyk ook, dat dit myn verzoek aen niemand eenige prejuditie kan toebrengen; maer integendeel dienen kan en zal om aen U Ed. Mog. en een ieder, die daer in belang hebben, de ware gefchapenheit der zake aen te tonen. Ondertuffchen, Edele Mogende Heeren, U Ed. Mog. bevelende in de Genadige befcherminge des Alderhoogften, blyve ik met de uiterfte veneratie, GRONINGEN.

Ed. Mog. Heeren

U Ed. Mog. Gehoorz. en Onderdanigfte Dienaer

(*Onderftond*)

J. GEERTSEMA.

Na

Groningen. Na dat over denzelven, op den 2 dezer, by den Raed een besoigne gehouden was, en op den 5den eenige Naburen van dien Heer ondervraegd waren of zy hem na het aenzeggen van het Arrest ook gezien hadden, werd op Donderdag, den 15 dezer, by den Ouden en Nieuwen Raed geresolveerd om zyn Ed. te insinueren, dat hy binnen 14 dagen alhier had te compareren, om zich te verantwoorden. Deze tyd was juist ten einde toen hy, op Donderdag den 29sten dezer, aen Burgerm. en den Raed een brief afvaerdigde met bekendmaking van in de Proceduren met zyn Ed. niet verder voort te gaen, nadien hy zyne zaek aen zyne Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, opgedragen, en hy zich der beslissinge van denzelven onderworpen had; dus het op nadere informatien en 't geen uit dezelve voortspruit, zal aenkomen met de zaken van dezen Heer.

Op den zelfden Donderdag, den 29 dezer, zag men weder eene groote beweging binnen deze Stad. Wy moeten de wyze, op welke zy allengskens toegenomen en op dezen dag zeer geweldig geworden is, een weinig hooger ophalen. 't Lang uitstellen om de Artikelen, van den 14 tot den 17 May dezes jaers aen de Inwoonderen dezer Provintie toegestaen, ter uitvoer te brengen, deed het verdrietige gemeen naer de reden vorschen die zulks veroorzaekte, welke men, hoorende dat tot noch toe geen formeel rapport gedaen was van de bezending aen zyne Hoogheit, noch de *volle mate en macht* nader uitgelegd, meende gevonden te hebben in de intentie der Hooge Overigheit om dezelve niet te houden, waer toe de strenge en onvoor-

voorzichtige uitdrukkingen van eenige Regenten niet weinig voedzel verschaften. Om dit wantrouwen weg te nemen besloot de Regering, op den 24 dezer, aen zyne Doorl. Hoogheit de begeving der 8 Ministeriale Provintie-Amten te offereren, benevens het recht van *Pardon*. Dan zulks verbitterde de Gemeente te meer, wanende dat hier in het gehele recht van zyne Doorl. Hoogheit bestaen zoude. De Ommelander Volmachten, nevens eenigen uit de Oldamten, hcet op de macht van zyne Doorl. Hoogheit, om zich door dezelve van de aengematigde macht veler Jonkeren te verlossen; kwamen dan op Maendag, den 26 dezer, in de Stad en verzochten eene copie van het Diploma; welke zy eindelyk verkregen; vervolgens dat 'er een Ommelander Vergadering mogt belegd worden, het welk de Heer Lewe, *Heer van Aduwerd*, als President, met bitze redenen weigerde; hier door te heftiger geworden, verzochten zy by de Heeren *Gedeputeerde Staten* eenen *extraordinairen Landdag tegen den 29sten*, welke *hun toegestaen werd* Inmiddels werkte men onder den hand, om de gemoederen der Prinsgezinden in de Stad met die op het Land in eenerley belangen te wikkelen, op dat zy dus te zamen een lyn trekken mogten, het welk te noodiger was, om dat de ordinaire wacht in de Stad, met Vrywilligers gesterkt, ordre had de Boeren, zoo ze in menigte kwamen, buiten te keeren. Dit gelukte, en in een dag of twee waren de voornaemste Burgers het met den Landman onder den duim eens.

GRONINGEN.

Donderdag, den 29sten, kwamen 's morgens met het openen van de Poort eenige Boeren, wel

GRONINGEN. voorzien van ſtokken en knodzen, binnen de Stad, en werden van tyd tot tyd door nieuwaenkomenden gevolgd; tegen den middag vergaderden de beide Leden van den Landdag, elk in den hunnen, te weten de Raed Oud en Nieuw, en de Ommelander Vergadering. By den Raed werd door twee Gecommitteerden, eer iemand byna van Gecommitteerden of Committenten wiſt, het volgende Requeſt ingeleverd, zonder de minſte foule, retirerende zy zelfs die het inleverden:

Ed. Mogende H. Heeren Burgermeeſters en Raed in Groningen.

Wy ondergeſchreve Volmachten der Burgeren en Ingezetenen, reſſorterende onder de Vaendelen dezer Stad, overwegende aen den eenen kant, dat tot noch toe geen uitvoeringe gemaekt word omtrent de Artikelen, ons van den 14. tot 17. May incluſive toegeſtaen, en zelfs de explicatie van de volle mate en macht, aen zyne Doorlugtige Hoogheit, op hun verzoek gegeven, gelyk als in Holland en de andere Provintien, geheel niet volledig is; maer Hem ſlechts de Miniſteriale Provintiale Amten, met het recht van Pardon over de Militie, zal worden aengeboden: en aen den anderen kant het misnoegen, dat zich hoe langs hoe meer opdoet, en onder de Ingezetenen daer over verſpreid, als aen welker intentie door zoo een kleen bepaelde macht geheel niet voldaen is, en waer door zyne Hoogheit niet in ſtaet is het vereiſchte redres in het Politieke of Finantie wezen te maken, en daer door het vertrouwen tuſſchen de Regering en de Ingezetenen te herſtellen, maer waer uit veel ligt hatelyker gevolgen zouden te vrezen ſtaen. Verzoeken gedienſtig, ten einde Ued. Mog. doch eenmael aen de verwachting van de goede Gemeente ſerieus gelieven te voldoen, met aen zyne Doorlugtige Hoogheit alles, wat in Holland of in een eenige Provintie bezit, voor zoo verre met onze conſtitutie beſtaen kan, volgens nevensgaende plan, te defereren, en te effectueren, dat zulks ook

Staets-

Staetgewyze geschiede, als mede de elucidatie van de andere Artikelen in gemelde plan te approberen (*). GRONINGEN,

Dit plan bestond in de uitbreiding van de volgende 4 Artikelen, op den 14 May, 1748. toegestaen:

Art. I. Dat onder dit Artikel voornamenlyk, mede begrepen worden het verbod om op Zon-en Feestdagen te Tappen, of Bakken of diergelyke, en dat zonder onderscheid van Herbergen of Personen.

VII. Dat de despetie gelden, die na de concessie van dit Artikel getrokken mogten zyn, worden gerestitueerd; in specie, indien, volgens de oude onbillikheit, de Princesse Moeder in haer Douarie à 4000. Gld. of de Heer Erfstadhouder in zyn tractement mogt en zyn bekort.

VIII. Dat onder de Privilegien van de Gilden voornamenlyk mede gerekend worden, de sessie van Gecommitteerden uit de Gilden over de Stads rekeninge, gelyk altyd practicabel geweest is.

XI Dat door de volle maet en macht, aen zyne Doorluchtige Hoogheit gedefereerd, worde verstaen en begrepen alles, wat de tegenwoordige Erfstadhouder voor zich of ingevolge de digniteiten en rechten van zyn Glorieuse Voorvaderen, of iemand derzelve, in specie WILLEM de III. in alle of eenige Provintien bezit, exerceerd of exerceren mag; *het zy voor eens zonder consequentie, als daer is het recht van het licentieren der Magistraten en* Amtenaren; of de macht, die voor altyd heeft, eeuwig en erflyk, in het Politieke en Militaire, zonder de minste uitsluitinge, als van dat gene, het welk met de originele

(*) Dit Request was door de onderstaende geteekend. THOMAS LIEFFINCK in qualite H. RENEMAN, M. MOLENKAMP, KLAES RINTJES, EGBERT MEIER, DERK FERRE, DAVID LYBELING, JAN BROERSEMA, HINDRIK KLINKERT, I. VAN DAM, J BLOEMHOF, JAN UTMAN, JAN SMIT. Waer mede zich concerteerden J. MEIJER, in qualite, G ALDERS in qualite van beide Oldamten B. VOS, als Volmacht van 't Hogezand, WILLEM JANS, L. PIETERS FREDRIK, JACOB WEYBES, KLAES VOS WILLEM KLAESSENS, EGBERT LYHELS, ABEL JACOBS, LUK. R. DYKHUIS,

GRONINGEN ginele onveranderlyke grondwetten van de Stad en Provintie strydig is, en daer mede niet kan worden geaccommodeerd; in specie.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit hebbe de approbatie van de Gecommitteerden in de Staten Generael en Raden van State, en Generaliteits Rekenkamer, zonder reden van disapprobatie te geven; op dat die genen, aen wien het hoog bewind van de Republiek toevertrouwd word, mogen zyn Mannen van eere en verstand, die hun Amt kunnen waernemen, zonder alleen Pensioentrekkers te zyn voor een jaerlyksche reize, in gevolge het Reglement van de Heeren Staten van Utrecht van Anno 1672, en nu gerenoveerd; doch over de verdere Generaliteits Amten, als Admiraliteits Heeren, Krygs-gerichte, Monster-Commissaris, Majoor van de Provintie enz. naer goedvinden disponeren.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit worde aengesteld, tot Opper-Bewindhebber van de Geoctrooieerde West-Indische Compagnie, om dezelve door vermindering der nodelooze uitgaven en zyne Hooge protectie in florisanter staet te stellen, en by een vacature te bezorgen dat, voor Heeren van de Regering, de geintresseerden naer hunne beraemtheit tot Bewinthebbers worden gekozen.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit, op den eersten besteldag der Hoofdmannen Kamer, stelle een Perpetuelle Luitenant, en verders, by vacature, de Perpetuelle Hoofdmans plaetzen, zonder eenige nominatie, vergeve, op dat door zyne Hoogheits Hooge authoriteit justitie en expeditie geadministreerd worde, zonder conniventie, of vreze voor vervolginge; of de tour van de Luitenants plaetzen van de Stad, zoo wel als van de Ommelanden, vergeve ter zyner optie.

Dat Zyne Doorlugtige Hoogheit, als President van 't Collegie der Heeren Gedeputeerden, iemand in zyne plaetze moge stellen, om uit zyn naem te stemmen in zyne absentie; doch dat het Presidium zal rouleren.

Dat verders de begevinge van alle Provintiale Ministeriale Amten, geheel worde gesteld in handen van Zyne Doorl Hoogheit.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit, of die gene, die in het Colle-

legie der Heeren Gedeputeerden de plaetze van Zyne Doorl. Hoogheit vervangt, mede sessie zal mogen hebben in alle Provintiale Commissien, tot de petitien van de Raden van State, Finances, enz. GRONINGEN.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit, of deszelfs Geconstitueerde in de Gedeputeerden, zoo dikwerf noodig oordeeld, in de Provintiale Rekenkamer moge compareren, of visie en copie van stukken en blyken eischen, en dat de begevinge van een Amt, welks goede of kwade bedieninge zoo important is voor de Provintie, als dat van Secretaris van de Rekenkamer, mede sta ter electie van zyne Doorl. Hoogheit.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit zy Opper-Curator en Rector Magnificentissimus van de Provintiale Akademie.

Dat Zyne Doorluchtige Hoogheit, zonder infractie van des Stads hoogheit, aen wie de bestelling der Regering gelaten word, volgens de oude Wetten, jaerlyks voor Sint Peter, hebbe de Approbatie van de geheele nieuws gekoze Raed en Gezworen Gemeente, mede in cas van electie van een Raedsheer door 't Raedhuis, zonder eenige reden van disapprobatie, dezelve Keur Heeren een ander in zyne plaetze zullen moeten kiezen, of indien in den Eed zynde overleden is, de Raed.

Dat van alle Ministeriale Stads Amten de Approbatie sta aen Zyne Hoogheit.

Dat de Ingezetenen van den Oldamte, een Nominatie van die mogen presenteren aen Zyne Doorl. Hoogheit, om daer uit een Drost te verkiezen: gelyk mede die van Westerwolde, en 't Gorecht en Sapmeer, ten opzichte van een Amtman; doch dat diezelve door de Stad zullen worden geinstalleerd, en van de Stad dependeren.

Omtrent de Zylvesten met den aenkleven van dien, conformeren zich de Burgeren met de geprojecteerde Artikelen van de Ommelanders.

Verders dat Zyne Doorl. Hoogheit, om het vertrouwen tusschen de Regering en Burgery op een vasten voet te brengen, ingevolge de hem verleende macht in de andere Provintie, en het exempel van WILLEM den 3den glor. gedacht, worde gedefereerd, zonder consequentie en voor eens de macht en authoriteit, om na genome infor-

GRONINGEN.

matie, van nu af aen die genen, die in deze Stad of Provintie de Regering hebben gecomposeerd, of eenige Amten, 't zy van Politie, Justitie of andere, hebben geëxerceerd of bekleed, in de Functie van voorschreve Amten te laten continueren, of die te doen verlaten. En die plaetzen of de tegenwoordige vacante plaetzen te vervullen met capable Luiden, zonder dat die gene, die alzoo van de voorschreve Amten worden verlaten, daer door aen de eene zyde zouden worden gekwest of beuadeeld in hunnen goeden naem en faem; en dat ook aen de andere zyde, de gene die bevonden zouden mogen worden hun niet behoorlyk te hebben gedragen, daer door niet bevoegd zullen zyn zich te mogen onttrekken van alle inquisitie op hun gehouden gedrag, maer gehouden zyn aen Commissarissen, door Zyne Doorl. Hoogheit te stellen, rekenschap te geven van het gene, waer na Zyne Doorl. Hoogheit jureproprio, of op verzoek van de Ingezetenen zal gelieven te inquireren, en waer over Zyne Doorl. Hoogheit naer goedvindinge zal vermogen justitie te doen.

Dat verders Zyne Doorl. Hoogheit, zonder eenige verdere delatie of offerte, zal mogen decideren over verschillen tusschen de beide Leden, of conflict tusschen eenige Collegien, of de Heeren en Ingezetenen, niets uitgezonderd, om ieder by zyne rechten en privilegien te maintineren

Edoch diend alles, wat ten opzigte der vergevinge van Politieke Amten gemeld word, aldus verstaen te worden, dat tot geen emplooi iemand worde bevorderd, dan een Inboorling dezer Provintie of Genaturaliseerde volgens de wetten van de Stad en het Land.

Dat Zyne Doorl. Hoogheit hebbe de volkome dispositie over alle Militaire Amten ter repartitie van deze Provintie, en in specie om iemand, het zy Gouverneur of Commandeur over het Guarnizoen alhier te stellen, zonder van iemand als van Zyne Doorl. Hoogheit te dependeren Laestelyk dat Zyne Doorl. Hoogheit de volkome faculteit gelaten worde, om het gene in deze tegen de grondwetten mogte contrarieren, te veel of te weinig gesteld zyn, te mogen altereren of amplieren, zoo als ten

ten beste van den Lande en het genoegen van Zyne Doorl. Hoogheit op de beste wyze zal kunnen worden geeffectueerd. GRONINGEN.

Ook verzoeken de Burgers, dat ten allereersten ordre worde gesteld op het redres van den 40osten Penning, als mede het geheele stuk van Finantien ten revisie en approbatie van Commissarissen van Zyne Doorl. Hoogheit.

En dat tot nader elucidatie van het 16de Artikel, waer by gestatueerd is, dat de Burger Officieren uit hun eigen Vaendel zullen worden verkozen, die Ampliatie worde by gevoegd: dat de Wachthebbende Gemeente van ieder Vaendel de keur zal hebben van de Sergeanten, en uit dezelve na ouder van verkiezinge de Officieren opklimmen van Sergeanten tot Vaendrig enz.

Eindelyk dat alle Artikelen, zoo verkregen zyn, gesteld worden ter approbatie en verbeteringe van Zyne Doorl. Hoogheit, om dezelve stipt te doen executeren en guaranderen.

Dat uit Taelmannen en Gezwoorne Gemeente, als representerende de Burgery, mede drie mogen worden Gecommitteerd om te reizen naer zyne Hoogheit, en beneffens de Gecommitteerden van Stad en Ommelanden den opdracht van dit Diploma aen Zyne Hoogheit te doen; volgende Art. 9.

Op alle welke pointen, de goede Burgers en Ingezetenen een gunstige approbatie verwachten van UEd. Mog., en vervolgens staetswyze, *en als dan promulgatie* en copie van deze aenstellinge: benevens Heeren Gecommitteerden, om Zyne Doorl. Hoogheit te verzoeken, Commissarissen na herwaert te zenden, om deze zaek finael te reguleren, met overroeping van Gecommitteerden uit de Regering, Burger en Boerenstand: en als dan na ontslag van den vorigen Eed, Zyne Doorl. Hoogheit, volgens de nieuws gemaekte aenstelling, te laten beëdigen enz.

De Heeren van den Raed hadden de voorzichtige goedheid, dit alles te approberen. By hun afgaen van het Raedhuis, trok een meenigte Boeren, na dat zy alvorens de wachthoudende Burgery aen de Hoofdwacht genoodzaekt had eenige stok-

GRONINGEN.

stokken en knodzen, die hun ontnomen waren, weder te geven, met Vaendel, Trom, en Knuppels gewapend, op den Markt voor het Raedhuis op het plein van het Wynhuis. De Heeren vertrokken ondertusschen, de een voor en de andere na, naer het Provintiehuis. Hierop trokken de Boeren af, en schaerden zich voor het zelve in twee reyen, dwars over het Martini Kerkhof. Vervolgens werden de Requesten ingeleverd door de Volmachten uit de Ommelanden, en de Oldamten, dewelke straks ook goedkeuring verkregen by alle de presente Leden. Dan alles was echter informeel door het wegblyven van den Heer *Lewe*, Heer van Aduwerd, als representerende een Onderkwartier, welke, om iets te veranderen, alle compleet en eenstemmig moeten zyn. Wat nu te doen? Stad noch Lande kon niets besluiten voor zyne komste, en de Boeren wilden niet vrugteloos heen gaen. De Landdag werd uitgesteld tot na den middag ten twee uuren, om te zien of hy dan ook verschynen zoude; de Boeren noodzaekten den Heer Baron *Linde*, Heer van Kantes, Schoonzoon van den Heer van Aduwerd, door een brief zyn Heer Vader tot het komen in de Stad te bewegen, en namen hem tot den aenkomst van denzelven in gyzeling; men zond, behalven dit, nog eenige Volmachten, als expressen, om uit aller naem den Heer van Aduwerd aen te kondigen dat hy in de Stad moest komen. Dan alles was te vergeefsch, want de Volmachten kwamen te rug met bericht dat, zyne Hoog Ed., 't mogt gaen zoo als het wilde, niet komen zoude. Men vergaderde tegen twee uuren weder, en teekende de

ei-

eischen; en terwyl naeuwlyks de Heeren van de Stad, maer genen der Ommelanders een vryen te- ruggang vergund werd, werd besloten, om de Boeren van alle woede te wederhouden, den Syndicus (of Raed Pensionaris) van de Omme- landen met 32 Guardes in wagens naer Adu- werd te zenden om den Heer *Lewe* in de Stad te halen, alwaer het leven van alle de aenwezende Leden van hem scheen af te hangen; minder omslags werd 'er niet vereischt om hem uit zyn Slot, met eenige Militairen, Kanon en 50 Snaphanen uit het Magazyn voorzien, te konnen opeischen. De voornoemde Heer *van Kantes* en de Heer *du Chesnoi van Berum*, mede een Schoonzoon van gem. Heer, reden voor uit om hun Vader tyding te brengen van 't geen 'er gaens was, en haelden hem over om ein- delyk mede naer de Stad te gaen, gelyk hy des avonds tusschen half 8 en 8 uuren dan ook aenkwam, in een koets met vier paerden bespannen, met de voornoemde escorte van des *Prinsen Guarde, welke met de Bajonet op den Snaphaen den Koets omringde. Dus kwam hy* de A poort in, en reed vervolgens de Visch- markt over naer de Botermarkt, om verder naer het Provintiehuis te gaen; dan hier werd de Guarde gedwongen plaets te maken voor de Boeren, die den Koets deeden stil staen, en zei- den *de H . . . zal, gelyk anderen, te voet gaen*; met slaet 'er een het glas in het Portier aen stuk- ken, en schreeuwt *hy zal 'er uit komen, of wy zullen hem 'er uitscheuren.* Wat men deed, en hoe zeer zommigen het volk zochten te bewe- gen, om hem te laten voortryden, het mogt niet helpen, en zyn Ed. moest uitstappen; gelyk hy dan ook deed; wordende, als of 'er een naer den

GRONIN- GEN.

GRONINGEN. Provooft gebracht werd, door de Soldaten omringd; dus gaet hy voort en komt, terwyl zommigen steeds riepen *Sla dood dien D . . . . . .* en anderen met stokken werkelyk na hem sloegen; eindelyk aen de Provintiezael, alwaer de Guarde hem naeuwlyks verlaten had of hy werd onder den voet gestoten, geschupt en deerlyk geslagen, en ter naeuwernood door eenige Volmachten en Burgers gered. Binnen gekomen moest hy dien avond noch op een kladde papiers teekenen. Omtrent acht uuren werden twee Prinssen vlaggen uitgesteken, een van het Wynhuis en een boven de Wacht. Tusschen 9 en 10 uuren begonnen de Boeren, toen zy den persoon niet meer voor zich hadden, het huis van den Heer *van Aduwerd* aen te tasten, en met hunne stokken en knodzen de glazen in te slaen, om door de blinden van de glazen, was 't mogelyk, heen te dringen; dit geweld duurde, met een vreesselyk gedruis, omtrent 1½ uur, zonder dat zy echter binnen's huis zyn gekomen. Terwyl dit gebeurde, retireerde zich gem. Heer in een Herberg onder de Poelpoort, van waer hy, op verzoek van den Hospes, wyl deze bevreesd was hem langer in huis te houden, des morgens vroeg achter door een tuin zich begaf naer 't huis van den Gezworen *Tiddens*, van waer hy naderhand door eenige Compagnien Burgers weder geescorteerd werd naer het Provintiehuis, om op nieuws te teekenen, onder anderen dat hy, het Kanon en verdere Ammunitie van zyn Buitenplaets terstond in de Stad zoude leveren; waer na hy door eenige Comp. Burgers geescorteerd werd tot aen 't huis van zyn Ed. Zoon den Generael *B. Lewe.*

Na dat nu alle de Leden op eene behoorlyke wy-

ze geteekend hadden, werd Vrydag op den middag de volgende Publicatie afgelezen. GRONINGEN.

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, *by der gratie Gods Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Kapitein en Admirael Generael der zeven Geunieerde Provintien en het Landschap Drenthe enz. enz. enz.* en GEDEPUTEERDE STATEN VAN STAD EN LANDE doen te weten, dat by hunne Ed. Mogenden, de Heeren Staten dezer Provintie gezien en gelezen zynde, de Requesten van Burgeren dezer Stad, Ingezetenen van de Provintie, Ommelanden en Oldamten, met diens Bylagen, tenderende tot nader explicatie en executie van de bevorens overgegeven Artikelen, en elucidatie van de volle mate en macht aen Zyne Doorl. Hoogheit den Erfstadhouder, geconfereerd, en tot redres van verscheide abuzen als anders, hebben goedgevonden en eenparig geresolveerd, alle en een iegelyk van die verzoeken met de bygeleide Artikelen volkomen te approberen en te arresteren, gelyk dezelve geapprobeerd en gearresteerd worden mitsdezen Staetswyze, en een iegelyk, zoo veel hun Lid aengaet, dies dat alle dezelve gesteld zullen zyn, ter nadere approbatie en ratificatie van zyne Hoogheit den Heere Erfstadhouder, om daer af of by te doen naer zyn hoogverlichten rade en welmeninge, om vervolgens dezelve ten eersten ter uitvoer te doen brengen; en word zyne Hoogheit de Heer Erfstadhouder, ten einde als boven, in zoo verre van zyn Eed ontslagen, en staen toe, dat de Gecommitt. Volmachten dezelve ook aen zyne Hoogheit den Erfstadhouder, mede zullen mogen presenteren en overhandigen, en daer af communicatie geven, zullende hier van tot gerustheit der Ingezetenen direct promulgatie geschieden. Aldus gedaen in 't Provintie Huis op Donderdag den 29 August. 1748.

Dit was den vorigen dag ook reeds afgelezen en werd nu herhaeld. Vervolgens las de Sekretaris BACKERING:

Dat voorts op verzoek van de Burgeren dezer Stad, Ingezetenen van de Provintie, Ommelanden en Oldamten, by deze

ver-

GRONINGEN. verklaren, dat alle 't gene dezer dagen, op gifteren en voormaels, tot op heden door eenige Ingezetenen van de Provintie of andere persoonen, door eenige onrustigheit en feitelyke omstandigheden is voorgevallen, by dezen houden als niet gepasseerd, maer het zelve in vergetelheit en als niet geschied zal worden gesteld, zonder dat daer over iemand in persoon of goederen ooit zal worden gemoeid of aengesproken; dienende deze voor een generale Amnestie, welke over al in de Kerken te Lande zal gepubliceerd, en daer het behoord aengeslagen worden. Voorts word by deze kennis gegeven van de volkome aenstellinge van zyne Doorl. Hoogheit met de allerampelste macht in 't Civiel, Militair en Politiek over de geheele Provintie, met goedkeuringe, toestemminge en verstekeninge van alle Artikelen door de Volmachten en Burgery, Ommelanden, Oldamten als anders, op gisteren overgegeven, in volle Staetsvergaderinge gearresteerd, alles ter decisie finael aen zyne Doorl. Hoogheit den Heere Erfstadhouder, het welke te zamen in zyn vol beslag ten eersten met den Druk gemeen gemaekt zal worden, ook het nieuw Diploma hier van zoo ras doenlyk opgemaekt, en door Gecommitteerden van Staet en Burgery en Volmachten van den Lande, ter eerster tyd in forma overgebracht zal worden. Aldus gedaen in *Groningen*, den 30 August. 1748. Zynde deze Amnestie en nadere resolutie met de resolutie van gisteren, door den bovengemelden Secretaris op heden den 30 August. 1748. van de Galdery gepubliceerd.

G. ALBERDA. vt.

Ter Ordonnantie der Heeren voorsz.

L. BECKERING, Secretaris.

Behalven dat deze Publicatie werd afgekondigd, werd het kanon van de wallen gelost, waer by door een ongeluk een Kanonnier met noch 1 of 2 personen het leven verloren en verscheide nieuwsgierigen gekwetst werden.

Saturdag was het weder Ommelander-Vergadering,

ting, op welke de Volmachten van het *Gorecht* ook eenige Artikels inleverden, die op den zelfden voet als alle de Artikels op den 29sten ingewilligd werden. Een Volmacht stelde voor dat men de twee nieuwe Solliciteursplaetzen moest afschaffen; als mede den Heer *van Aduwerd* tot alle digniteiten inhabiel verklaren; 't geen beide mede aen zyne Hoogheit den Prins Erfstadhouder, gerenvoieerd werd. GRONINGEN.

DRENTHE.

In de bewegingen en onlusten, die, schoon uit verschillende bronnen gesproten, echter verscheide Steden en Vlekken van de meeste onzer Provintien, sederd eenigen tyd, beroerd hebben, heeft dit Landschap ook zyn deel gehad. Deszelfs Ingezetenen, op het voorbeeld hunner Naburen, besloten hebbende maetregelen te beramen, ten einde het by hunne wettige Regenten *zoo verre te brengen, dat het Erfstadhouderschap, zoo in de Vrouwelyke als Mannelyke* Linie aen zyne *Doorl. Hoogheit* opgedragen wierde, op den zelven voet als in de overige Provintien; en voorts ook eenige zaken in zoodanig een plooi mogten verschikt worden als hun noodzakelyk voorkwam, begaven zich eenigen uit hun, ten dien oogmerke, na gehouden voorafspraek, den 30 der laetste Bloeimaend, ten huize van *G. Hiddema*, een Man te *Peise* woonachtig, die, schoon grys van ouderdom, echter in hachlyke ondernemingen voor den moed van een fieren jongeling nooit bezweek, hem verzoekende, van den volgenden morgen zich naer *Anlo* te willen begeven, ten einde met de Volmachten, die zich daer zouden laten vinden, DRENTHE.

het

DRENTHE. het heil der Ingezetenen te helpen bevorderen. Zyn E., dezen last op zich genomen hebbende, en 's anderen daegs te *Anlo* aengekomen zynde, werd, na dat eenige Volmachten uit de twee Dingspillen, Zuiderveld en Noorderveld, zich daer ook hadden laten vinden, verzocht in de Herberg te komen. Daer verschenen zynde, werden eenige voorslagen geopperd, als, onder anderen, of men den Regenten niet diende te vragen, waer de reeds betaelde Termynen van den 50 Penning gebleven, of waer toe die geemplooieerd waren? De Heer *Hiddema* antwoordde dat dit de zaek niet was, die tot een beginzel behoorde te dienen, om 's Lands best te zoeken of te bevorderen; maer dat men, tot een' grondslag van alles, zich moeste toeleggen op de bevordering zyner Doorl. Hoogheit. Dit, door de respective Volmachten goedgekeurd zynde, werd voorts besloten zulks, als het eerste en heilzaemste Artikel, den Regenten voor te dragen. Dit afgehandeld zynde, stelde men tot een tweede Artikel vast, by de Regenten onderzoek te doen naer het emplooi van den eersten Termyn des 50 Pennings; en besloot voor een derde Artikel, dat geen tweden Termyn moest opgebracht worden, voor dat de Landsvaders nopens het tweede Artikel behoorlyke opening gedaen hadden. Vervolgens tot een vierde Artikel overgaende, vond men goed allen Kerspelen in dezen Landschappe te verzoeken Volmachten te willen benoemen, en tegens den 11 Juny naer *Schoonlo* te zenden, ten einde daer over 's Lands zaken te besoigneren, wordende des terstond een' Bode met gemelde Artikelen aen de respective Kerspelen afgezonden, om hun ten huize

huize van *L. Meursinge*, Herbergier aldaer, te dagvaerden, met byvoeging', dat men de ongehoorzamen en nalatigen naer welgevallen zoude straffen. Deze zaken ter ooren van den Assessor en Gedeputeerden gekomen, oordeelde dezelven noodig, daer in te voorzien, en eene Publicatie, geteekend *Assen* den 7 Juny, uit te geven. Deze werd den 9 daer aen volgenden, des Zondaegs, in alle Kerken afgelezen, alom aengeslagen, en den Ingezetenen het voornemen, nopens het verschynen te *Schoonlo*, ernstiglyk afgeraden. Nu verbeeldden zich zommigen dat alles wel gestuit zoude worden, en een van het Collegie durfde zeggen, dat hy aennam *ze nu allen door zyn gezicht bang te zullen maken*; te meer om dat men aen het hoofd der Publicatie den naem zyner Hoogheit geplaetst had. Ook was de inhoud vry scherp, en werden de Ingezetenen der gemelde twee Dingspillen daer in met den naem van *Oproermakeren* bestempeld. In den eersten opslag maekte dit Plakaet zoo veel indruks op de gemoederen van zommigen, dat zy een' ieder poogden af te schrikken om naer *Schoonlo* te gaen, te meer, dewyl velen in een denkbeeld waren dat deze Publicatie met voorkennisse van den Prins gedaen was. Doch zulks ter ooren van den Heer *Hiddema* gekomen zynde, uitte dezelve zich rondelyk, zeggende, dat het nu geen tyd was om zich op zulk eene wyze te laten vertzagen, en dat, schoon 'er niemand ging, hy zich echter daer zoude laten vinden. Ja de iever van dezen Man strekte zich zoo ver uit, dat hy, tot versterking der verslaeuwde harten, op het midden van het aenge-

DRENTHE.

DRENTHE. slagen Plakaet deze regels; en zynen naem daer onder, plakte:

Wanneer dat ik bezwyk voor 't welzyn van 't Gemeen.
God geve dat ik breke hals en been.
ô Neen, ik ga u voor, ja zelfs tot in den dood.
De dood aen my volbraebt, God help u uit den nood.
G. HIDDEMA.

Dit geschrift was van die kracht, dat, in weerwil van het voornoemde Plakaet, 110 Volmachten den 11 Juny te *Schoonlo* reeds aengekomen waren. In de Herberg zich verzamelende, bemerkte men dat eenige Schouten van dit Landschap, 't zy met of zonder bevel van de Regering, zich daer mede lieten vinden. Een van dezelven vervoegde zich by den Heer *Hiddema*, en verzocht dat, zoo de tegenwoordigheit van hem of de zynen eenig ongenoegen mogte geven, men zulks onbewimpeld wilde zeggen. De Heer *Hiddema* antwoordde, dat de Herberg voor een' ieder vry was, en de Schouts derhalven zich vryelyk daer konden ophouden, doch geenszins in de Vergadering der Gevolmachtigden toegelaten worden. Dan de meenigte nam zoo toe, dat de Herberg te eng werd, en de Schouts des genoodzaekt des middaegs, onder een' zwaren stortregen, op het open veld te kamperen.

De Gevolmachtigden, ondertusschen in de Herberg vergaderd, werden by Dingspillen opgeroepen, ten einde eens ieders naem mogte geweten worden. Dit verricht zynde, zwoer men malkander getrouw te zullen blyven, de zaek

zaek met gelyke krachten aentasten, en voet by stuk houden. Vervolgens besloot men aen eenige Karspelen te schryven, van hunne tot nog toe niet aengekomen Volmachten tegens den 25 Juny te Assen te zenden; ontwierp voorts eenige Artikels in het ruwe, en vond goed van den volgenden dag weder te vertrekken. Middelerwyl waren *Hiddema* en *S. Hekkema* verzocht om naer Assen te gaen, en een reeds opgesteld verzoekschrift aen den Bode van het Landschap te overhandigen, ten einde by de Heeren van het Landschap rond te gaen, en hun Ed. dit verzoekschrift, bedoelende het uitschryven van eenen Landdag, te vertoonen. Dit door den Bode geweigerd zynde, besloot men een twede Request op te stellen, en zulks, door eenige Volmachten geteekend, den 17 der voorschreven Maend persoonlyk hun Ed. Mogenden aen te bieden. Doch den Deurwaerder niet ver van de Raeds-Kamer ontmoetende, veranderden zy van besluit, en gaven het Request aen hem over, met verzoek van het ter Vergadering' te willen inleveren. Zulks verricht en het Request door hun Ed. Mog. gelezen zynde, zonden zy den Deurwaerder te rug, om te vernemen, waerom de beide Volmachten niet in de Vergadering kwamen, en of zy niet goed vonden dat zyne Hoogheit van de zaek eerst kennis gegeven wierde. Op deze tweledige vraeg antwoordden de Gevolmachtigden dat, belangende het 1., hun zulks niet toekwam, vermits zy slechts Medeleden, en geen Hoofden der Gemeente waren, weshalven zy hun Ed. Mog. voor zulk een uit-en aenbod beleefdelyk bedankten; en wat het 2. betrof, dat zy oordeelden

DRENTHE.

Drenthe. zulks in geenen deele noodig te zyn, vermits het zaken waren die het Gemeen betroffen, ja zelfs in geene aenmerking te kunnen komen, zoo lang de verheffing zyner Doorl. Hoogheit het volle beslag niet had. Deze redenen werkten by hunne Ed. Mog. zoo veel uit, dat het verzochte ingewilligd, en vervolgens de Landdag den 25 der gemelde Zomermaend te Assen uitgeschreven werd. Doch hoedanig deze inwilliging en uitschryving den Heeren van het harte ging, blykt uit het geen hun Ed. Mog. op den rug van het Request stelden. Zie hier het een en ander.

Edele Mogende Heeren, Myne Heeren Assessor en Gedeputeerden Staten des Landschaps Drenthe.

De Volmachten van de gezamentlyke Kerspelen van het Landschap Drenthe, op den 11 en 12 Juny laetstleden te Schoonlo vergaderd, verzoeken Uw Ed. Mog. met behoorlyken eerbied, om tegens den 25 Juny dezes jaers 1748 een buitengewonen Landdagte Assen te willen uitschryven, om alsdan aen de algemeene zucht van hunne Inwoonderen te willen voldoen, in het verheffen van zyne Doorl. Hoogheit tot Erfstadhouder, Kapitein Generael en Admirael dezes Landsschaps, op denzelven voet, en met dezelve volle maet en macht als in Holland en de andere Provintien aengesteld is, voorbehoudende de rechten en Privilegien van 't Landschap, en verders de verzoeken van de gezamentlyke Inwoonderen, tot herstel van de vervalle zaken noodig oordeelende, te overwegen, en daer op de noodige besluiten te nemen.

Was geteekend.

W. Hieronimus. *W. Tonckens.*
B. H. Steeringa. *Otto Jans.*

P. Lief

DRENTHE.

P. Lietstama.	*J. Pelinck.*
R. Wierinck.	*S. P. Hikkema.*
A. Schulink.	*G. Heddema.*
R. Klasens.	*G. van der Veen.*
J. S. Swartwolt.	*J. W. Tabingh.*

De Gedeputeerde Staten over den inhoud dezes gedelibereerd hebbende, zullen, om alle oneenigheden, die tusschen de goede Ingezetenen zouden kunnen ontstaen, voor te komen, en te gelyk de vrede en eenigheit tusschen dezelven te conserveren, tegens dingsdag den 25 Juny 1748, te Assen een buitengewoonen Landsdag uitschryven, of schoon de manier van doen der Remonstranten niet approberen, te minder vermits de tyd van den Landdag zoo naby is, als wordende daer door buiten staet gesteld om zyne Hoogheit tydig genoeg de behoorlyke kennis te geven, gelyk moest geschieden. Gedaen te Assen den 19 Juny 1748. Was geteekend

G. H. VAN DER WOUDE.

Ter Ordonnantie van de
Heeren voorschreven.

J. KYMMEL.

De gezamentlyke Volmachten op den Landsdag dan verschenen, en in de Kerk vergaderd zynde, opende de voorn. Hiddema die vergadering met het voorlezen van een soort van Protest, 't welk men goedvond den Heeren Assessor en Gedeputeerden, tot welken het gericht was, over te leveren, luidende als volgt:

Ed. Mogende Heeren Assessor en Gedeputeerden.

Eer dat wy Eigen-Erfden met de Heeren Ridderschap onze Staets-deliberatien en Resolutien beginnen, hebben wy eerst iets af te handelen met uwe Ed. Mog. onze Gedeputeerden. Uwe Ed Mog hebben niet alleen onze byeenkomst, te Schoonlo den 11 dezer ge-

Drenthe. gehouden, in uw Ed. Mog. Publicatie van den 7 dezer onwettig en ongeoorloft verklaerd, maer ook vervolgens in hunne Apostille op ons Request, dat uw Ed. Mog. wel een'extraordinairen Landdag zouden uitschryven; maer dat uw Ed Mog. de manier van doen van de Remonstranten niet approberen, daer nochtans wy Eigen-Erfden, die met de Heeren Ridderschap de eenigste Souverainen dezes Landschaps zyn, meenen dat wy, uit consideratie van 't geen in naburige Provintien voorvalt, onze dingen wel en wyslyk aengegaen hadden, en in allen gevalle vermenen dat wy door ons zelven recht, macht en vryheit hebben om te mogen by een komen, waer, zoo en wanneer wy willen, om naer vereisch van tyden en zaken eene eendrachtige en ordentelyke praeparatie tot een' Landdag te maken, gelyk wy te Schoonlo gedaen hebben. En vermits de byeenkomst te Schoonlo zoo veel als de grond en praeparatie tot dezen Landdag is, zoo kunnen wy met onze zaken eer niet beginnen, of uw Ed. Mog. moeten deze volgende verklaring doen, om te worden geprotocolleerd en vervolgens te kunnen worden gecopieerd.

1. Dat uw Ed. Mog. de Byeenkomst van de Volmachten der Eigen-Erfden dezes Landschaps, te Schoonlo gehouden, verklaren en houden voor wettig en geoorloft, als zynde gehouden door de genen die daer toe recht en vryheit hadden, naer vereisch van tyden en zaken ten beste van Land en Kerk.

2. Dat uw Ed. Mog deze tegenwoordige Landdagsvergadering van de Souveraine Staten dezes Landschaps houden en verklaren voor een wettige Staetsvergadering, namelyk Ridderschap en Eigen-Erfden, en dat uw Ed. Mog de Resolutien, die hier met eenparigheit of meerderheit van stemmen zullen worden genomen, zullen respecteren en doen respecteren, in waerde houden en doen houden, zonder direct of indirect eenig redres, verandering of inbreuk te maken, of te doen of te laten maken, maer in derzelver volle kracht en form zullen laten blyven, gelyk Resolutien van een wettige Staetsvergadering van wettige Souverainen verdienen.

Dit stuk by hun Ed. Mog. ontvangen, en over-

overwogen zynde, vonden zy goed het volgende Apostil daer op te geven: DRENTHE.

De Assessor en Gedeputeerden vermenen dat zy de Byeenkomsten van de Volmachten der Eigen-Erfden dezes Landschaps, te Schoonlo gehouden, bereids hebben geapprobeerd, doordien zy aenstonds een' extraordinaris Landdag hebben uitgeschreven; houden en verklaren dezelve als nog voor wettig en geoorloft, als zynde gehouden ten beste van Land en Kerke.

Verklaren voorts deze Landsdags-vergadering voor een wettige Staetsvergadering van Ridderschap en Eigen-Erfden, waer uit van zelf volgt, dat de Resolutien, die met eenparigheit of meerderheit van stemmen zullen worden genomen, moeten worden gerespecteerd, nagekomen en achtervolgd, gelyk wy beloven mits deze, kunnende gedogen dat deze worde geprotocolleerd.

Gedaen te Assen den 25 Juny 1748.

Was geteekend

G. H. VAN DER WOUDE. vt

Ter ordonnantie van de Heeren Assessor en Gedeputeerden.

J. KYMMEL.

Dit Apostil werd den Deurwaerder door de Heeren belast aen den ouden *Hiddema* in eigen handen over te geven, met verzoek van het zelve den gezamentlyke Volmachten voor te lezen, en vervolgens te rug te brengen om geprotocolleerd te worden. Dit verricht zynde, werden door de Gevolmachtigden de reeds gemelde Artikelen door eenige andere vermeerderd, welken, te zamen gevoegd, van dezen inhoud waren:

DRENTHE,

AENGAENDE DEN HEER PRINS STADHOUDER.

Dat zyne Doorluchtigste Hoogheit, de Heer Prins van Oranje en Nassau, over dit Landschap worde aengesteld, tot Erfstadhouder, Kapitein en Admirael Generael, zoo wel in de Vrouwelyke als Mannelyke Linie, op dien voet en manier, en met die volle mate en macht als in Holland en de andere Provintien, mits belydenis doende van de Gereformeerde Religie, met volle macht om alle Militaire Officien te begeven, mits inboorlingen voor vreemden prefererende, en op alle Landsdagen en Rekendagen sessie te nemen met twee stemmen in te brengen, alles voorbehoudens 's Lands Privilegien, Vryen Gerechtigheden.

AENGAENDE ANDERE ZAKEN VAN RELIGIE EN POLITIE.

I. Dat de Godsdienst zal worden gehandhaefd, en het lasteren van Gods heiligen naem, het schenden van des Heeren Dag, en andere openbare zonden en ongerechtigheden volgens de Plakaten zullen worden geweerd. Dat op de Vacante Predikants- of Schoolmeesters-plaetzen de Ingezetenen gerechtigd zullen wezen, om twee of drie tot Predikant of Schoolmeester op de nominatie te brengen, als daer maer een Collator is, welke daer uit dan een zal verkiezen.

II. Dat de Heer Drost zal tot een Jaerlyks tractement genieten Vierduizend en Vyf-honderd Guldens.

III. Dat de Heer Drost van geen vacatien, byvallen of profyten meer zal mogen genieten onder wat naem het ook mochte zyn.

IV. Dat elk Heer Gedeputeerde in den Eed zynde zal een Jaerlyks tractement hebben van Duizend Guldens; zonder van 't een of ander wegens Vacatie of anderszins meer te trekken, onder wat naem en in wat zaek voor 't Landschap het ook mag zyn.

V. Dat elk Heer Gedeputeerde, die uit den Eed is, Jaerlyks zal genieten Vyf honderd Guldens zonder meer. En dat Jaerlyks maer vier in den Eed zullen zyn als in vorige tyden.

VI. Dat

VI. Dat de Heeren Etten in den Eed zynde, elk Jaerlyks zullen genieten honderd gl. DRENTHE.

VII. Dat geen nabestaende Vrienden, tot Neefs toe incluis, met malkander in een Collegie over Rechtzaken zullen mogen zitten.

VIII. Dat de Vacante Etten-Amten op den Landsdag door Ridderschap en Eigen-Erfden zullen worden begeven, en dat derzelver Æquivalenten ten profyte van 't Land zullen zyn.

IX. Dat alle Schryvers of Solliciteurs zullen worden afgeschaft.

X. Dat het jaerlyks tractement van den Heer Landschryver zal zyn Duizend Gl., zonder voor Vacatie, Wagenvracht, Vertering of wat naem het ook mocht hebben, meer te genieten.

XI. Dat alle Schouwinge van wegen, voetpaden, waterlossingen, putten, wagenmetingen, met annexen aen den Heer Landschryver zal zyn ontzegt.

XII. Dat alle deze Schouwingen zullen opgedragen worden aen de Karspelluiden, welke deze Schouwingen behoorlyk zullen doen, en de breuken naer hunne beste kennis besteden.

XIII. Dat de Heer Sekretaris een jaerlyks tractement van Duizend Gl. zal hebben, mits daer voor alle zaken *voor het Landschap als Sekretaris te bedienen, zonder eenige vacatie, stuivergeld of diergelyke, wat naem het* ook mag hebben, meer te genieten, en zal de twee grondschattingen tot Assen beuren, en aen de renten besteden.

XIV. Dat de Heeren Rentmeesters jaerlyks zullen hebben Vyf honderd guldens, zonder vacatien, solderhuur of eenig toebeding van Meiers, en dezelve niet meer afnemen wegens Rogge, Boekweit en Haver, als op den Rekendag word bepaeld. En dat by versterf der Rentmeesters geen nieuwe zullen worden aengesteld.

XV. Dat van alle de Landschaps-plaetzen de huizen en beklemmingen zullen ter gelegener tyd worden verkocht, met hunne lasten, lusten en gerechtigheden; en de Landeryen onder beklemminge worden verhuurd tot voordeel van 't Landschap.

DRENTHE.

XVI. Dat de Rekenmeesters van den Rekendag van het Landschap zullen genieten Dertig guldens, en den ordinairen Landsdag daer ook voor moeten bedienen.

XVII. Dat de Lands-panders een tractement zullen hebben van Vyf en zeventig gld. jaerlyks, met annexen daer by behoorende, en dat een van die zal uitsterven.

XVIII. Dat de Deurwaerder tot jaerlyks tractement zal genieten Hondert guldens met zyn annexen

XIX. Dat den Landschaps-Boden het ombrengen van de Almanakken zal worden verboden, en een van hun zal uitsterven.

XX. Dat het jaerlyks tractement der Houtvesters zal zyn Vyf en twintig guld.

XXI. Dat men nu voortaen geen jaerlyksche Pensioenen zal betalen, dan aen uitgediende Militairen, en uitgediende Predikanten.

XXII. Dat by den aenvang van de nieuwe pacht, de kinders, die onder 12 jaer oud zyn, vry zullen zyn van 't Hoofdgeld.

XXIII. Dat generlei Amten zullen worden gegeven aen kinderen, maer aen meerderjarige en bekwame personen, die het zelfs konnen bedienen.

XXIV. Dat alle Æquivalenten van begeve Amten, van 't jaer 1747 afgerekend, zonder de minste korting zullen komen ten profyte van 't Land.

XXV. Dat van de Collaterale Successie en Vrywillige Verkoping niets zal worden gegeven door de Ingezetenen van dit Landschap, maer een buitenman zal geven naer in andere Provintien.

XXVI. Dat zyne Hoogheit, in cas van oneenigheit, dat de Stemmen op den Landdag steken, het verschil mag decideren.

XXVII. Dat alle Ingezetenen den tweden termyn van den 50sten Penning zullen betalen, mits dat opening gedaen worde, hoe veel elk termyn heeft opgebracht, en dat met de Ordonnantien den Heeren Drost of Assessor en Gedeputeerden getoont worde, waer toe het geen gebeurd is of nog gebeurd zal worden, is besteed of besteed zal zyn.

XXVIII. Dat geen Etten noch Schat-beurders zullen

mogen

mogen compareren op den Landsdag en Rekendag. Drente.

XXIX. Dat alle twee jaren naer oude gewoonte en naer Kerkenorder de Visitatoren zullen omreizen, om visitatie en onderzoek te doen.

XXX. *Dat zaken van belang*, welke de Heeren Drost of Assessor en Gedeputeerden vooraf weten, dat op den Landsdag verhandeld zullen worden, in den Landdags-brief zullen worden bekend gemaekt, op dat de Eigen Erfden van elk Karspel mogen weten en resolveren wat schriftelyke last en instructie zy hunnen Volmachten zullen mede geven. En zoo 'er dan nog andere zaken van belang voor te stellen zyn, waer toe elk vryheit heeft, zoo zal de finale resolutie daer over uitgesteld worden tot de volgende zitting.

XXXI. Dat op den Landsdag en Rekendag t'elkens voor niet een' netten en klaren staet aen ieder Volmacht, voor elk Karspel mede gegeven zal worden, van ontvang en uitgave, schulden en restanten, elk apart en onderscheiden, met een ordentelyk slot van rekeninge 'er op.

XXXII. Dat een net opstel en copie aen elk Karspel zal worden gegeven van alle Amten en derzelver Æquivalenten. Dat ook t'elkens de Authentieke Petitien van den Raed van *State zullen worden vertoond, gelezen, en op de tafel opengelegd.*

XXXIII. Dat een bepaling zal worden gemaekt voor wat somme de Tienden of Tenden zullen konnen worden afgekocht. Het mudde Rogge voor 100 gld Boekweit 75. gld. en Haver 50. gld. het schuld Molt op vyf en zeventig gulden, en Haver-Molt vyftig gld.

XXXIV. Dat het tractement van den Klerk jaerlyks zal worden bepaeld op 500. guldens, zonder onder een' of ander' naem meer te trekken.

XXXV. Dat elk die tot eenig Amt aengesteld word, een' Eed van zuivering zal doen, dat hy daer niets voor geeft dan 't Æquivalent, en van het tractement ook niets uitkeert aen een' of ander, maer dat hy 't volle tractement zal genieten, van welken Eed een formulier beraemd zal worden

XXXVI. Dat Grasvellige Boedels zullen worden afgeschaft.

DRENTHE.

XXXVII. Dat het tractement van Predikanten, die voor Ridderschap en Eigen-Erfden konnen bewyzen, dat jaerlyks geen 300. gld. konnen genieten, tot 300. gld. zal worden verhoogd, van 't Land, Huis en Hof daer buiten gerekend.

XXXVIII. Dat geen twee Amten, het zy groot of kleen, van een en dezelve persoon inkomstig zullen worden bekleed. Behalven dat de Heeren Gedeputeerden mede Etten konnen zyn.

XXXIX. Dat geen Scholten Schat-beurders in 't toekomende zullen zyn.

XL. Dat de Inleg by het revideren zal worden bepaeld op vyftien guldens.

XLI. Dat, by het afschaffen der Pachten in Naburige Provintien, het Finantiewezen in 't toekomende veranderd worde.

XLII. De Solliciteurs of Schryvers afgeschaft zynde, zal de Ontvanger Generael voor 't bedienen van dezelve jaerlyks genieten 200 gld., en voor andere ontvang 800 gld.

XLIII. Dat alle Pachten dit lopende halfjaer zullen continueren, en in toekomende halfjaer naer andere Provintien gereguleerd worden.

XLIV. Dat de Bode *Sickens* geen geld van het Landschap zal trekken voor het scheren van de Heeren.

XLV. Dat alle Kapiteins een gulden zullen moeten geven van de honderd aen het Landschap, gelyk in andere Provintien gebruiklyk is.

XLVI. Dat het tractement van den Postmeester zal begroot worden op twee honderd guldens ieder jaer, zonder meer.

XLVIII. Dat zyne Hoogheit worde verzocht de Turftol eens in consideratie te willen nemen, vermenende de Ingezetenen een onduchtige tol te zyn van 't Oostermoer, volgens de Unie.

XLVIII. Dat Muntinge-Dyk voor de buitenlandsche Tol moge onderhouden worden, gelyk zy ook wel gedaen kan worden, en binnenlandsche vry mogen wezen.

XLIX. Dat alle Octrooien van Geoctrooieerde Plaetzen zullen stand grypen, zoo lang het Octrooi duurt.

L. Dat ook Generale Rekening zal gedaen worden, van

van den Ontvanger *W. C. Carsten*, van 't begin tot dato dezes van zyn ontvang en uitgave. DEEMETHE.

LI. Dat alle de gene, die Lands geld onrechtmatig getrokken hebben, verplicht zullen zyn weer te betalen.

LII. De Heer Ontvanger zal present op dezen Landsdage, aentoonen en openleggen waer dat al de Prebenden worden aenbesteed, by name en toename en woninge.

Met deze Artikelen, dus voorgelezen en goedgekeurd, begaven de gezamentlyke Volmachten zich, des namiddaegs omtrent 4 uren, na het luiden der klok, naer de Vergadering hunner Ed. Mogende. Daer gekomen, werden dezelven door den Landschryver *Q. Beeldsnyder* verzocht, om hunne blyken van aenstelling als Volmachten te toonen. Zulks verricht zynde, zeide de President *van der Woude* dat allen, die geen blyk van Volmacht hadden, buiten moesten gaen. Velen bliezen hierop den aftogt. Doch onze oude *Hiddema*, een Volmacht, van omtrent 100. Kerspellieden geteekend, by zich hebbende, doch (om wat reden weet men niet) dezelve niet vertoonende, bleef echter staen. Het leed niet lang of de President zeide tot hem: gy kunt ook uit treden. *Hiddema* antwoordde: *dat kan ik wel doen, doch ben gelast door de Volmachten om hun Ed. Mog. te bedanken voor het geaccordeerde Request, en om vervolgens de Artikels ten fine van deliberatie aen uw Ed. Mog. over te geven.* Voorts vroeg hy, of het hun Ed. Mog. geliefde dat hy dezelven overgeven, of weer medenemen zoude? De President antwoordde dat hy ze aen den Secretaris *Kymmel* konde overgeven. Dit verricht hebbende, en zich mooglyk erinnerende dat de President hem bevolen had uit de Vergadering te gaen, zeide hy, dat hem zeer wel bewust was, dat

DRENTHE. dat hy niet als Eigen-Erfde in deze illustre Vergadering konde compareren; doch dat hy, nae 't menschdom, (slaende middelerwyl met zyn hand op de borst) zoo veel recht als iemand had om hier te sisteren. Vervolgens aftredende, en zich niet anders verbeeld hebbende of de Volmachten, nevens hem daer tegenwoordig, zouden het stuk voor hem opgevat hebben, keerde hy, by de deur gekomen, weder te rug, zich tot den Secretaris wendende, en zyne Papieren weêrom eischende, nam hy dezelven voor hem weg. Hierop ter Vergadering uitgegaen, en buiten gekomen zynde, werd hy door het Gemeen op een ernstige ja geweldige wyze aengesproken, en gevraegd of men hem uit de Vergadering had doen gaen. Hy antwoordde ja. 't Gemeen, hier over zeer te onvreden, dwong hem naer de Herberg te gaen, en, na een weinig daer vertoefd te hebben, andermael naer de Vergadering, zeggende: *wy zullen u daer been dragen*; gelyk zy met geen luttel ievers en gewoels ook deden, zelfs tot in de deur van het Collegie. Voorts toetredende, sprak hy den Heeren in dezer voegen toe: *Ed. Mogende Heeren, in geval ik in de Vergaderinge uwer Ed. Mog. niet geduld worde, ben ik myns levens niet zeker*. De Heeren, vrezende dat het dreigende gevaer zich eer tot hen, dan tot den persoon van *Hiddema* zomtyds mochte uitstrekken, verzochten hem met vriendelyke woorden dat hy plaets wilde nemen, en gaen zitten waer 't hem geliefde. Terwyl de zaken hier een andere gedaente dus begonnen aen te nemen, liet het buitenstaende Gemeen niet na het zyne te doen, om, door het stooten met hunne stokken

ken op de deur, der zake klem by te zetten. Hun Ed. Mog., hier over eenigzins ontzet, verzochten aen *Hiddema* het Gemeen te willen stillen, te gelyk toestaende dat men alle de overige Volmachten, namelyk die van Schoonlo, die zy eerst het bywonen der Vergadering mede ontzegd hadden, zoude laten binnen komen. Hier op ging *Hiddema* naer buiten, zette de ontruste gemoederen, zoo veel hem doenlyk was, ter neder, en leide de voornoemde Volmachten ter Vergaderinge in. Hier gekomen, werd het artikel, betreffende de aenstelling zyner Doorl. Hoogheit ter overweging en goedkeuring voorgedragen; waerop hun Ed. Mog., zich, zoo het scheen, verbeeldende dat zulks reeds geschied was, door den President lie ten antwoorden, dat men ten dien einde Gecommitteerden met het diploma in een goude dooze naer den Haeg had gezonden, 't geen (zoo gezegd werd) door zyne Hoogheit ook aengenomen was. De oude *Hiddema*, het woord vattende, zeide, *dat hun zulks ten deele bekend was, doch het hier niet zoo zeer aenkwam op* de aenstelling zyner Hoogheit zelve, als wel op de wyze waer op; vermits zy, volgens den inhoud van dit hun opgestelde artikel, de verheffing wilden geschikt hebben op denzelven voet, dien men in andere Provintien gehouden had. De Heeren hier op, dat de Constitutie dezes Landschaps met die van andere Provintien verschilde, vermits men in verscheide Steden verscheide en verschillende aenstellingen gedaen had. De Volmachten toen, dat men zulks in geen nieuwspapieren gelezen had: en om wat reden DRENTHE.

dit

DRENTHE. dit Landschap toch zyne Doorl. Hoogheit eerder en meer moest zoeken te beknibbelen dan andere Provintien of Steden? Wat wil, was de vraeg aen de andere zyde, het woord *beknibbelen* eigenlyk zeggen? Dat 's een van die gemeenzame spreekwoorden, diende men hierop, die, schoon genoeg geprevilegeerd, echter niet altyd met den juisten passer van het naeuwkeurigste onderzoek willen afgemeten zyn; daer by voegende, dat zy, gedacht hebbende dat dit artikel zyn volle beslag reeds, op het ingeleverde en door hun Ed. Mog. goedgekeurde Request, bekomen zoude hebben, doch zulks in dier voegen niet zynde, verzochten zy dat hun eens aengetoond mochte worden, in wat opzicht zyne Hoogheit toch te groot gemaekt werd; en waren, en bleven zy volstrekt van gedachten, dat deze aenstelling alom op een' en zelven voet behoorde te geschieden. Hierop werd, na een korte mompeling van, *men konde Hem zoo groot maken als men wilde*, het voornoemde artikel toegestaen. Het stokkemuziek ondertusschen meer en meer opdreunende, trad *Hiddema* met de blyde tyding van het bestemde artikel naer buiten. Straks omcingelde hem het Gemeen in zoo groot een getale als of gansch Assen op de been gekomen was. Naeuwlyks had men zyne boodschap verstaen, of het gejuich van *Vivat Oranje*, driemael herhaeld, verhief zich ten hemel. Vervolgens droeg het Gemeen hem naer de Herberg, en, na op de verheffing van den Prins daer een' roemer geledigd te hebben, van daer weder naer de Vergadering, heffende hem nu en dan eens in de hoogte,

hoogte, en den meê zwervenden hoop toeroepende: *daer ziet gy onzen Vader, onzen Vader van het Landschap!* Eindelyk weder binnen gekomen zynde, werd door de Volmachten verzocht, dat het hun Ed. Mog. geliefde de overgegeve Artikels in 't generael te lezen en toe te stemmen; te meer, dewyl 'er een *periculum in mora* scheen te zyn, vermits het volk naeuwlyks meer te stillen was. De Heeren verzochten hem andermael, om de harten zoo veel doenlyk was te sussen; 't geen hy verrichtte, met verzekering aen de meenigte dat alles naer genoegen zoude afgedaen worden, mits dat zy beloofden geen de minste vyandelykheit of geweld aen de Heeren of iemand anders te zullen plegen; 't geen zy beloofden. Hier op weder binnen gegaen, werden vervolgens alle de overige Artikels gelezen, goedgekeurd, vastgesteld, en geteekend; en voorts door den President aen 't Gemeen vertoond, 't geen nochtans daer mede niet te vrede, met eenparige kreet riep: *Hiddema moet uitkomen en ze ons voorlezen. Hiddema*, hier op uitgekomen, werd door de Gemeente geplaetst op de leuning van 't Collegie, en door verscheide omstanders ondersteund, en vastgehouden, las hy aen de vergaderde meenigte de bestemde Artikels voor. Dit volbracht zynde, werd hy weder opgeheven, den volke vertoond, na de Herberg geconvooieerd, en, na een heusch onthael, weêr naer de Vergadering gebracht, waer de Artikels vervolgens geprotocolleerd werden. Dit alles dus verricht, verzochten de Heeren, voor eenige verdere onlusten of overlast niet gansch onbeducht, om een vry gelei of door-

DRENTHE.

DRENTHE.

doortocht naer de Herberg. De oude *Hiddema* ſtraks weder aen 't ploegen, maekte ook deze baen klaer, in diervoegen dat hun Ed. Mog., onder 't zwaeien der hoeden, tuſſchen 2 geſchaerde ryen, met ſtokken voorzien, heen gaende, dus veilig en onbelemmerd tot in de Herberg geleid werden. Hier op ſcheidde de meenigte, en ging een ieder zyns weegs. Dan den volgenden dag, den 26 derzelve Maend, vergaderden alle de Volmachten, des morgens omtrent 8 uuren weder in de Kerk, en benoemden eerſtelyk, 12 Gecommitteerden, om, na den bouwtyd, den Regenten van alles rekening af te vorderen. Ten tweeden committeerden zy dezelve Volmachten, om als Gedeputeerden naer den Haeg te gaen, ten einde zyne Doorl. Hoogheit over deszelfs verheffing geluk te wenſchen; welke commiſſie inzonderheit, onder een groot gejuich, aen den hier alles beſchikkenden *Hiddema* ook werd opgedragen. Voorts werd, uit ieder Dingſpel, nog eenen geëligeerd. Deze gezamentlyke Volmachten reſolveerden vervolgens om op Vrydag den 28 te Meppelt zamen te komen. Wanneer zy, (na dat onder weeg nog een Gevolmachtigde zich by hen gevoegd had) te Meppelt arriveerden, vond men dat het Gemeen, by honderden t'zamengevloeid, hen reeds een uur of twee met het uiterſte verlangen had ſtaen afwachten. De Volmachten dan, met hunnen gryzen Atlas aen het hoofd, zich vervolgens onder een groot gejuich van *Vivat Oranje*, naer en in de Herberg begeven hebbende, drong het volk ſtraks ter deure in, om hunnen Patroon en deszelfs aenhangers voor

hun-

hunne betoonde bravoure hunne nederige dank- baerheit te betuigen. Hier mede echter lieten zy het geenszins berusten, maer geleidden hen den volgenden dag onder geen minder vreugd- en lofgeschal naer het Veerschip, waer zy zich in scheepten om naer Amsteldam te stevenen. De wind voorspoedig zynde, kwamen zy den volgenden dag aldaer aen, waer zy wel haest luiden van hunnen smaek vonden, en door dezelve heuschlyk onthaeld werden. Des anderen daegs zetten zy hunnen reis naer den *Haeg* voort, waer zy des avonds arriveerden, en (niettegenstaende hunne Ed. Mogenden van de bestemde Artikelen en het verder voorgevallene zyne Doorl. Hoogheit reeds vooraf verwittigd hadden) den 3 van July echter by den Prins Erfstadhouder, door een algemeene zucht voor het Gemeen steeds bezield, ter audientie ontvangen werden, en Vader *Hiddema*, na een' vloed van zegenwenschen over zyne Hoogheit en deszelfs illustre Familie uitgestort te hebben, zyne Patriottsche aenspraek dien doorluchtigen Vorst voorlas, en na het lezen overgaf; waer op het den Prinse behaegde voor de bevordering en het vertrouwen dat men in zyn Persoon stelde gunstiglyk zynen dank te betuigen; daer by voegende dat hy niet nalaten zoude daervan altoos gebruik te maken tot heil van het Landschap en deszelfs Ingezetenen. Voorts beveelde hy den Gevolmachtigden wel ernstiglyk om, zoo veel mooglyk, de rust by de Ingezetenen te bevorderen, en wenschte hun eindelyk 's Hemels zegen en een goede reis toe. Hier op namen de Volmachten dien zelven avond de terug-

DRENTHE.

reis aen, en keerden voorts naer huis, ten einde van hunne verrichte commissie aen hunne respective Kerspelen rapport te doen.

Assen.

Assen. Den 2 dezer waren te Norch twee huizen door de vlam verteerd geworden, zynde het derde, waerop, door den fellen wind, de vonken reeds vat gekregen hadden, nog gelukkig gered. 't Gemeen gevoelen is dat dees brand door zeker Vrouwspersoon, deswegens hier in hechtenis gebragt, zoude veroorzaekt zyn.

Den 11 dezer had men ook in dit Landschap een zwaer weder van Donder, Bliksem en Hagel gehad. De Bliksem was in een Korenmolen geslagen, die, uitgenomen een weinig aen de stander, echter niet beschadigd was. Op het huis de Klenke waren byna alle de glazen door de zware Hagelstenen vernield, het nog op 't veld staende Zomerkoorn geheel bedorven, en aen de Boekweit op verscheide plaetzen groote schade veroorzaekt.

BE-

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

In GELDERLAND was het met deze Bezoeking nog als voren. In de Provintie HOLLAND ging het zeer ongelyk. Om de *Klundert*, *Schoonhoven* en den *Briel* hoorde men, door Gods goedheit van Sterfte of Ziekte der Beesten niet meer spreken. Dan over de Lek langs de Giesen naer Gornichem begon die Landplaeg weder vreeslyk te woeden. Doch in ZEELAND werd den Veebouwer van tyd tot tyd nog al meer reden besteld om den Hemel, voor het intrekken zyner Tuchtroede in dezen gevalle, te danken. Om UTRECHT begon de ziekte weer vreeslyk de vinnen op te steken. Op sommige plaetzen en Dorpen van FRIESLAND werd zelfs voor de derde en vierde mael thans een nieuwe ontsteking bespeurd. Voor een Koe, die niet ziek geweest was, werden *f* 130, voor een gebeterde 250 *en* 275, *een' ongehoorden prys in die Landstreek, besteed. Volgens de berichten uit de* Provintie van OVERYSSEL woedde de Veepest thans te *Zwol* en daer om streeks sterker dan ooit. In en om GRONINGEN was het nog gesteld als voren. In het Landschap *Drenthe* klaegde men ook nog bitterlyk. Te *Assen*, *Meppel* en daeromtrent was de kwael nog in volle woede en ontstak zelfs op nieuws op sommige Plaetzen.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

Dag.	Barrometer.	Thermom.	Kr. en St. der Wind.	Lugtsgesteldheit.	Reg. in L.	Adspect. van Maen gr.	uuren	en Plan. uuren
	- 9¾	62	W 3	Geheel betr.				
17	- 10½	68	WtZ 3	— Zeer bet.		26	☍ ♄ 13	
	- 11	64	WZW 2	Zeer b.om.h.				
	- 11	64	ZZO 2	Omtr. held.				
18	- 10½	76	ZO 2	———		9 ♉		
	- 8¾	70	OtZ 2	Betr.geh.bet.	weerl.			
	- 8	66	ZW 3	Reg.geh. bet.	3			
19	- 9½	66	WZW 4	Betrokken		21		
	- 10¾	62	WtZ 2	— Helder				
	- 10¾	63	ZW 2	Helder				
20	- 11	67	WNW 2	Omtr. held.		3 ♊		
	- 11¼	62	WZW 1	Zeer betrok.				
	- 10	62	ZtW 3	Geheel betr.				
21	- 8½	62	Z 4	Regen		16		
	- 8½	62	WtZ 3	—Zeer betr.	2			
	- 9½	59	WtN 3	Omtr. held.				
22	- 9¾	64	WtZ 4	Betrokken		27		VP
	- 10	61	ZW 2	Omtr. held.				
	- 9½	60	ZZW 2	———				
23	- 8¾	72	ZZO 3	———		9 ♋	☌ ♂ 12	
	- 6½	66	ZO 2	Betrokk. reg.	d.w.			
	- 7½	61	WZW 3	Reg. betrok.	3¾			
24	- 8	67	—— 3	Omtr. held.		21		☊
	- 7¼	65	ZZW 3	Reg.zeerbet.	¼			
	- 7	62	ZW 4	———				
25	- 7½	65	WZW 3	— Betrokk.		3 ♌	☌ ☉ 0	Ecl.
	- 6	60	WtZ 1	Betr. regen	1			
	- 6½	61	—— 2	Reg.zeerbet.	5¼			
26	- 7½	64	W 3	Betrokken		15	☍ ♃ 9	
	- 8	61	WZW 2	Omtr. held.				
	- 7½	59	ZZW 2	———				
27	- 7½	67	WZW 2	Zeer betrok.		27	☌ ☿ 2	
	- 6½	61	NW 1	Betrokken			☌ ♀ 17	
	- 6¼	60	—— 3	Zeer betrok.				
28	- 6¼	64	—— 2	———		9 ♏		♀ Retr.
	- 7¼	58	NNW 2	———				
	- 7	59	NNO 2	Omtr. held.				
29	- 7½	66	OtN 3	Regen betr.		21		☿ Retr.
	- 8¾	58	NO 3	— Geh.bet.	1¼			
	- 10½	59	NNO 2	Zeer betrok.				
30	- 11¾	63	WNW 2	Omtr. held.		4 ♎		
	30. 1½	59	WtZ 2	Betrok. held.				
	- 2	61	Z 3	Zeer betrok.				
31	- 2½	71	ZW 3	Omtr. held.		16 ●		
	- 3¼	59	—— 1	Betrok. held.				

Gemiddelde { Barrometer 29 D. 10½ Lyn.
{ Thermometer 64 Gr.

't Gevallen Water 36¼ Lyn.

't Uitgewaesemde 36¼ Lyn.

Dagelyksche kracht der Wind 2 Gr.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

SEPTEMBER.

MDCCXLVIII.

GELDERLAND.

NYMEGEN.

Den 23 der voorleden Maend was de Magistrature dezer Stad, door den Prins Erfstadhouder, veranderd, en aengesteld tot Regerende Burgermeesters de Heeren N. HOEFS en CHR. W. VAN BENTHEM; tot Oud Schepenen de Heeren *D. Singendonk* en Mr. *J. Beyer*; tot nieuwe Schepenen de Heeren *J. v. Engelen*, Mr. *P. Verschoor*, Mr. *F. Verheld*, Mr. *F. van der Steen*, *P. van den Bergh*, Mr. *E. de Man* Auditeur; *J. Smit*, Factor en *D. Knipping*; tot Raden, de Heeren *J. M. Brouwn*, *S. Grevelaer*, *A. de Mist*, *J. van Sugtelen*, *L. Schonken*, *M. Jammin*, *J. Josselet* en *J. Oirschot*; en tot Gemeensluiden de Heeren Mr. *J. Maries*, Woordhouder, *E. Buit*, *L. Graed*, *J. Reinders*, *J. de Roever*, *C. Daniëls*, *H. Broestershuizen*, *R. van Rees*, *W. Higers*, *J. G. Coster*, *L. Remmers*, *J. C. Wys*, *O. van Nasch*, *H. Momena*, *A. Slingervoet*, *J. F. Moltzer*, *J. Halfman*, *J. Bouts*, *J. C. van Bruggen*, *W. Bongaerts*, *B. Stembergen*, *D. ten Brink*, *P. H. van Triest*, *A. Noordbeek*, *B. Schonenburg*, *A. Daniëls*, *P. Veltcamp*, *J. Doeleman*, NYMEGEN.

man, *D. Bris*, *J. Londonk*, *J. Diebers* en *W. van Waerdenburg*.

ZUTPHEN.

ZUTPHEN.

In de vorige Maend was alhier overleden de Heer en Mr. *Johan Ottho van Hasselt*, Sekretaris van 't Collegie der Ed. Mogende Heeren Gedeputeerden Staten dezes Graefschaps; als mede de Hr. en Mr. *Gozewyn Verstege*, Oud-Burgermeester dezer Stad, door wiens afsterven nogthans geen Magistraetsplaets is komen te vaceren, vermits zyn wel Ed. reeds in February des voorleden jaers, daer van, ten behoeve van zynen Zoon', den Hr. Mr. BERNARD JOOST VERSTEGE, afstand gedaen had. Ook was, in de voornoemde Maend, in het Gasthuis dezer Stad gestorven eene *Henrica Jongbloed*, oud 112 jaren en 6 Maenden, hebbende tot het laetste haers levens, het volkomen gebruik van haer gehoor en gezicht behouden.

Den 21 der gemelde Maend was hier het volgende geval gebeurd: Een Soldaet van het hier in Guarnizoen liggende Switzersche Bataillon van *Sturler*, met nog eenige anderen zyner Spitsbroederen een complot gemaekt hebbende om te deserteren, werd door twee Vrouwlieden beklapt, daer op neffens een' zyner complicen gevat, en op de Hoofdwacht in hechtenis gebracht. Hier zittende, werden zy ondervraegd, en, vermits zy tot geen bekentenis wilden komen, aen handen en voeten zeer sterk gepynigd. De een, voor de smert bezwykende, beleed het stuk; doch de ander, wien het hart zoo ligt niet te buigen was, bleef styf en sterk de zaek ontkennen. De belydenis van den eersten echter daer zynde, moest die, volgens het Krygsrecht, gearquebuzeerd worden, gelyk zulks

zulks ook tegens den volgenden dag vastgesteld werd. Dan het Gemeen, door die manier van pynigen tot misnoegdheit aengedreven, en voorts door medelyden met den Gevangen bewogen zynde, nam een besluit om, ware het mogelyk, hem uit zyn levensgevaer te redden. Om dit werk uit te voeren begreep men wel noodig te zyn, dat men hem eerst buiten de Hoofdwacht en op ruim baen moeste hebben. Om hem hier nu te krygen, en dat wel voor den tyd der Executie, ten einde door geen talryke wacht gedwarsboomd te worden, was de kunst. Dan de list, in tyden van nood vruchtbaerst in vonden, *sufte* hier ook niet. Men schikte den ter dood gevonnisden des morgens een warm wittebrood toe, 't geen een briefken besloot, waerin hem, in 't lezen niet onbedreven, van 's volks oogmerk om hem te redden kennis gegeven, en ten dien einde geraden werd van, des namiddaegs, met klokslag van twee uren, *verlof te verzoeken om op het Sekreet, even buiten de Hoofdwacht aen de binnenpoort geplaetst, te mogen gaen.* Zoo gezegd, zoo gedaen. De Soldaet, op het gestelde uur, met een Sergeant en zes weerbare mannen vergezeld, naer het Sekreet gaende, nam het volk, zoo dra hy te rug kwam, zynen kans waer. Eenige Wyven smeten den Sergeant en den zynen de oogen vol zand en assche, waerop eenige bootsgezellen vervolgens hun het geweer en den gevangen ontweldigden. De Officier van de wacht, die niet ver af was, schoot op het gerucht met eenige manschap toe, trok het rappier, en wilde zich tegens het volk aenkanten, doch te vergeefsch, want de aengroeiende meenigte bejegende hem met straetsteenen in dier voegen, dat hy genoodzaekt wierd met de zynen

ZUTPHEN.

ZUTPHEN. een goed heen komen te zoeken. Straks kwam het geheele Guarnizoen in de wapenen. De poorten werden, op last van den Magistraet, gesloten, bezet, en eenige Burgerhuizen, door commandoos, met een Stadsbode vergezeld, gevisiteerd, doch, wat middelen men ook aenwendde, de ontsnapte was zo min op te speuren als iemand van deszelfs verlosseren, niet tegenstaende de Regering terstond een scherpe Publicatie liet afkondigen, waer by een praemie van *f* 100 :- beloofd werd voor den genen die de beleggers en uitvoerders van dat stuk, of den Persoon, in wiens huis de Deserteur verborgen mochte bevonden worden, zoude weten aen te brengen. De andere Gevangen, die tot geen bekentenis had willen komen, was den 23, met de twee Vrouwluiden, die hem en deszelfs maet eerst tot de desertie verleid, en vervolgens beklapt hadden, door de Spitsroede gejaegd.

Vermits, in gevolge het * Plakaet van de Staten dezes Graefschaps, den 8 December 1747 gearresteerd, de tweede termyn van den 50sten Penning of Liberale Gifte, waer van de eerste in Maert betaeld is, in deze Maend September, zal moeten gefourneerd worden, begonnen alle goede Ingezetenen, zoo van deze Hoofdstad als andere Steden en ten platten Lande, zich gereed te maken om dezelve aen de daertoe gestelde Commissarissen, een ieder in zyn district behoorlyk te betalen; zynde, ten einde deze Furnissementen, met allen mogelyken spoed en order zouden kunnen geschieden, door hooggedachte Heeren Staten, by het voornoemde Plakaet gestatueerd dat, de gemelde Libe-

(*) Van dit Plakaet hebben wy tot nog toe niet gesproken.

Liberale Gift in de stem hebbende Steden, als Zutphen, Doesborg, Deutichem, Lochem en Groenlo, zoude gefourneerd worden in handen van derzelver Magistraten *en Corps*, of van Heeren Commissarissen, door hun Ed. Gr. Achtbaerheden daer toe gedespicieerd, in diervoegen als ieder Magistraet in zyne Stad zal goed vinden. Doch dat, tot ontvangst dezer Liberale Gifte, in de overige Steden en ten platten Lande, uit het midden hunner Ed. Mogenden zouden gecommitteerd worden achttien Heeren, te weten, negen uit de Ridderschap, en negen uit de Steden, zoo dat in ieder district daer over praesideren moeten twee Heeren, als een uit de Ridderschap, en een uit de Steden, welken geadsisteerd zullen wezen door den Officier, Magistraet, Landschryver en Beurder van de Verponding van dat Amt, District of Heerlykheit waer over de 50 Penning betaeld word.

Schoon de Pachten, dit geheele Graefschap door, op den ouden voet gebleven waren, ontmoetten de Impostmeesters in het verrichten hunner Functien, op sommige plaetzen nog al eenige moeilykheden, tot wechneming van welken de Staten dezes Graefschaps allen mogelyken iever en vigilantie aenwendden. Een blyk hier van strekt het volgende. Hun Ed. Mogenden vernomen hebbende, hoe de Pachter der Brandewynen en gebrande Wateren van de Stad en het Scholt-Amt Zutphen, in de voorleden Maend, de huizen der Boeren willende peilen en visiteren, daer in door hen was belet geworden, onder scherpe bedreigingen van iet vry ergers, in geval hy wederkwam; als mede dat de voornoemde tegenwryters gansche wagens met Jenever van Deventer, waer de Pacht afgeschaft is, in dit

ZUT-PHEN. Graefschap publiek inbrachten, zonder daer van de minste aengeving te doen, hadden, zoo op verzoek van den voorschreven Pachter, als tot handhaving der Pacht, en dus teffens van 's Lands Finantien, een commando van 150 man van het Guarnizoen alhier geordonneerd, zich met hunne Officieren naer de grenzen te begeven, en daer onder de ordres van den Advokaet Fiskael dezes Graefschaps, welke uit name hunner Ed. Mog. daer by adsisteerde, zoodanige Detachementen uit te zenden, als naer tyds gelegenheit vereischt zoude worden. Ook was de Fiskael mede geauthoriseerd, om, na vergeefsche goede vermaningen, geweld met geweld te keeren, de tegenstrevers by den kop te laten vatten, en herwaert te brengen. Dit was van zoodanig effect geweest, dat niet alleen op den dag der uitmarcheringe, den 31 der voorleden Maend, geen Jenever ter sluik werd ingebracht, en de Pachter met peilen en visiteren onverhinderd voortging, maer daer door zoodanig een' schrik onder de weerspannelingen veroorzaekt werd, dat men sederd dien tyd de minste tegenstreving of klacht niet vernomen had.

EIBERGEN.

EIBERGEN. Den 28 der vorige Maend waren de Limietpalen, waer over zoo vele disputen en processen tusschen de Borkeloosche of Geldersche, en de Burgers van Vreden of Munstersche geweest zyn, met wederzydsche verwillekeuringe, tot voorkoming van verdere verwyderingen, ten overstaen van den Heer Mr. *Joost Schomaker*, Drossaerd der Stad en Heerlykheit van Borkeloo enz., en den Heer en Mr. *Gerhard Vatebender*, Sekretaris der voornoemde Heer-

Heerlykheit, die de belangens der Ingezetenen van Borkeloo of Gelderland, en de Heeren *N. N. Rasfeld*, en *N. N. Honink*, welken die van de Vredenschen of Munsterschen waernamen, na dat de Gerichten gespannen en de formulieren uitgesproken waren, met veel solemniteit weder opgericht, en in de vorige plaetzen, na convocatie van wederzydsche getuigen en geinteresseerden, hersteld. EIBER-GEN.

HOLLAND.

DORDRECHT.

Den 11 der laetste *Hooimaend* was door de Ed. Gr. Achtb. Heeren dezer Stad gepubliceerd, „ dat, niet tegenstaende de Publicatien hunner Ed. Gr. Achtb., van 22 Septemb. „ 1649, 2 October 1693, 3 Augustus 1740, „ en 19 September 1741., de voorkopers van „ de *Boter* des morgens vroeg, als mede den „ *geheelen morgen door, dezelve den Huisluiden*, naer de *markt gaende of rydende*, „ trachten af te kopen, en zoo te beletten, „ dat dezelve op de gestelde markt niet word „ gebracht, 't geen gelegenheit tot vele disordres geeft, en waer door de goede Ingezetenen worden verstoken en verhinderd, van „ geen Boter op de markt te kunnen krygen, tot „ subsistentie van hunne Huishouding; waerin „ myne Heeren van den Gerechte willende „ voorzien, hebben hun Ed. Gr. Achtb. goedgevonden mits deze te ordonneren, dat van „ nu voortaen geen Huisman eenige maten Boter zal mogen verkopen, overgeven of venten, dan op de markt, op verbeurte van de „ Boter en drie Guldens voor ieder Maet, ten DORDRECHT.

DORDRECHT. „ behoeve van het Arme Weeshuis dezer Stede; dat wyders geen Burgers of Ingezetenen zullen vermogen eenige Boter te kopen dan op de gestelde markt, veel min dezelve den Huislieden met geweld op 's Heeren straten af te persen, schoon den prys daer voor willende betalen, op poene van aen den lyve naer exigentie van zaken gestraft te zullen worden, dit alles onverminderd en ongeprejudiceerd de voorgaende Publicatien, die alle, voor zoo veel deze niet contrariëren, worden verstaen te blyven in hun geheel, enz.

HAERLEM.

HAERLEM. De Ampliatie en Renovatie van de Keuren, concernerende de Bakkeryen alhier, den 13 der voorleden Maend gearresteerd, luid als volgt:

Myne Heeren van den Gerechte der Stad Haerlem in ervaringe zynde gekomen, dat verscheide Broodbakkers alhier zich niet ontzien in vilipendie van de Keuren, by hun Ed. Achtb van tyd tot tyd op het bakken van het Rogge en Tarwebrood, mitsgaders Bollen en Wittebrood geëmaneerd, dezelve soorten van Brood niet alleen te bakken van geheel ander en slechter Meel, maer ook minder in gewicht als in de voorsz. Keuren is gestatueerd, en by de Zettingen van het Brood word geordonneerd; alles tot merkelyke verkortinge en bezwaernisse van de goede Ingezetenen dezer Stad: *ZOO IS 'T:* Dat myne voorn. Heeren daer inne willende voorzien, en inhererende derzelver voorsz. Keuren, dezelve renoverende en amplierende, hebben gestatueerd ende gewillekeurd, zoo als hun Ed. Achtb. statueren en willekeuren by dezen

I. Dat van nu af aen het Rogge-, Tarwe-en Wittebrood; mitsgaders de Bollen, zullen moeten worden gebakken van zoodanig Koorn en Meel, als in de voorsz.

Keu-

Keuren respectivelyk is geordonneerd, en dat de Bakkers, die na dezen bevonden zullen worden daer van af te wyken, en de voorsz. soorten van Brood van ander of minder en slechter Koorn en Meel te bakken, of te hebben gebakken, daer over vervallen zullen voor de eerste reize in een Boete van 25 Guldens, voor de tweede reize in een Boete van 50 Guldens, en daerenboven nog gedurende den tyd van zes Weken, niet zullen vermogen te bakken noch Brood te verkopen, en voor de derde reize zulks doende, naer exigentie van zaken zwaerder zullen worden gecorrigeerd, zoo als bevonden zal worden te behooren. HAERLEM.

II. Dat de Bakkers, dewelke zich omtrent het gestatueerde Gewicht van het Brood te grof en meermalen komen te vergrypen, boven en behalven de reeds daer toe gestelde Boeten, by de Broodwegers nog zoodanig meerder en zwaerder zullen worden bekeurd, als dezelve Broodwegers naer exigentie van tyden en zaken zullen meinen te behooren, wordende dezelve Broodwegers daer toe, en ook tot de navolgende bekeuringen en invorderingen der Boeten gelast en geauthoriseerd mitsdezen.

III. En zullen de Bakkers gehouden zyn in hunne Huizen op een bekwame plaets, daer 't van een' ieder kan worden gezien, *te hangen of aen te plakken het Billet van de Zettinge, zoo van den Prys als van het Gewicht der voorsz. sortementen van Brood.*

IV. En eindelyk, dat ieder Bakker, uitterlyk voor den 1sten September aenstaende, gehouden zal zyn op of omtrent zyn Toonbank te hangen een Schael, en daer nevens te zetten het Gewicht, noodig om alle de sortementen van Brood, in het gemelde Zetting-Billet gespecificeerd, te wegen, op dat een ieder, des begerende, zyn gekocht Brood daer op zal mogen wegen of doen wegen, op pœne, dat die genen, by welke het Billet van de Zettinge en een Schael nevens het Gewicht als voorsz. is, niet word gevonden, t'elkens zal verbeuren een Boete van twaelf Guldens; alle welke Boeten zullen komen ten profyte van het Diakoniehuis alhier.

In het begin dezer Maend had men hier een' Twistappel opgeworpen, of, om Duitsch te

HAER-LEM. ſpreken, de onderſtaende *Propoſitie*, door den Hr. *R. F. Van Zanen*, Raed en regerend Schepen dezer Stad, in de Vergadering van de Heeren Vroedſchappen dezer Stede gedaen, buiten kennis van den Autheur in druk gegeven, en een Hoofd of opſchrift daer boven geſteld, waeraen de Hr. *Van Zanen* betuigt het minſte deel niet te hebben, gelyk wy zoo ſtraks nader hooren zullen. Zie hier het ſtuk, van woord tot woord:

PROPOSITIE den 7. September 1748. by den Heer Mr. Remees Floris van Zanen, Raed en Regerend Schepen der Stad Haerlem, in de Vergadering van de Heeren Vroedſchappen der gemelde Stad, in geſchrifte overgegeven, ten einde zyne HOOGHEIT, nopende de Regeringe tot Haerlem, ook verzocht mochte worden te diſponeren, zoo als ten nutte van de Stad en Burgery zoude vinden te behooren; zynde dezelve Propoſitie ingebracht ter gelegenheit en alvorens in de gemelde Vroedſchap zoude worden getreden tot het maken van een Nominatie van zoodanige Leden, als aen zyne HOOGHEIT zouden worden voorgeſteld, om daer uit nieuwe Burgermeeſters te worden geeligeerd: dan welke Propoſitie Heeren Burgermeeſters niet goedvonden dat voorgedragen of voorgelezen zoude worden; zulks daer op geene Deliberatie min Reſolutie gevallen is, maer is met de Nominatie van Burgermeeſteren voortgevaren.

EDELE ACHTBARE HEEREN.

Het is bekend aen ieder Ingezeten en voornamelyk aen Regenten van 't Land, hoe het voor de Verkiezinge van zyne HOOGHEIT met het Land ſcheen gekomen tot deszelfs ondergang, en toen was het, dat door den Vyandelyken inval in Staets-Vlaenderen, eerſt in Zeeland, en daer na ook in Holland, een vuur van iever ontſtond in Neêrlands Volk om zyne HOOGHEIT tot hun hulp en Beſchermheer te hebben, en de roep was zoo algemeen om dien VORST tot Stadhouder bevorderd te zien, dat het Steden en Dorpen deed daveren. 't Was toen,

toen, Edele Achtbare Heeren, dat Uw Ed. Achtbare zeer wysselyk het gevaer van verre apprehenderende, zulks van binnen voorkwamen, door verschuilinge te zoeken onder de spoedige Verkiezinge van zyn Hoog Vorstelyke Doorluchtigheit tot Gouverneur en Stadhouder. Sederd heeft die Verkiezing gekregen een algemeen volkomen beslag, met alle die verdere Waerdigheden die wy weten, en 't is de Hemel zelf, die daer over, zoo wel als over het geheele Hoog-Vorstelyk Huis, zyn' zegen heeft geschonken, zoo dat wy nog gebleven zyn bevryd van 't gevaer, dat ons dreigde en drukte. Die eige daed van voorzigtigheit heeft thans myn Propositie ten doel. De Bewegingen te Amsteldam onder de Burgery en Gemeente gerezen, zyn ons al zoo wel als de gevolgen bekend, en niemand onzer kan onbewust zyn van een murmurerend ongenoegen binnen deze Stad: en wie twyffelt of het zal mede in volle vlam uitbarsten, zoo daer in niet by tyds cordatelyk word voorzien, met de zaek door onze besluiten daer henen te dirigeren, dat zyne Hoog Vorstelyke Doorluchtigheits komste in deze Stad ten spoedigsten mag worden verzocht en bevorderd, om ook alhier op het stuk van de Regeringe zoodanig te voorzien en disponeren, *als zyne* Hoogheit *vinden zal ten nutte en rust van de goede Burgery dezer Stad, en ten dienste van den Lande te behooren*, en of niet om die redenen behoorde achter te blyven de Nominatie van Burgermeesteren.

Weinig dagen had dit Stuk het licht gezien, of men zag daer tegen uit komen het volgende zoogenaemde Kort en Bondig Antwoord.

Niet zonder aendacht en verwondering hebben wy gezien, dat 'er sederd eenige dagen heeft in zwang gegaen, zeker Geschrift tot Titel voerende, Propositie den 7 September 1748. by den Heer en Mr. *Remees Floris van Zanen*, en gelyk verders in voorn. Propositie te zien is, welk voorn. Geschrift ook gedrukt en publiek te koop geveild is geworden, doch waer van wel verre de meeste of wel Geintentioneerde Burgers en Inwoonders,

HAER-LEM.

ders, en zoo zeggen mag, de gansche Burgery de grootste afkeer en afschuwen heeft gehad van den inhoud der voorn. Propositie, en 't zelve gelezen hebbende, niet zonder versmaejinge en vervloekinge weg geworpen is. Te meer daer die voorn. Propositie door een Regent en Vroedschaps-Heer van dezelve Stad is gedaen, die de gemeene Rust en Welzyn van de Stad en Inwoonders van die behoorde te bezorgen; maer ter Contrarie door deze wyze zoekt erger en in grooter verwarringe te brengen, waer by komt, dat het voorn. Geschrift en inhoud van dien, tegens Eed van voorn. Heer is gedaen, en by gevolg als een Eedbreeker zoude konnen geconsidereerd worden; maer welk Geschrift gelyk boven genoemd, de inhoud daer van niet anders behelst, en tot oogmerk wel voornamelyk heeft, als om de gemeene Ruste in deze Stad nog meerder te doen verminderen, en Burger tegen Burger op te hitzen, en om daer door verdere occasien te hebben, om die nu nog maer Jongste Regent zynde, dan als Oudste te konnen fungeren, en zoodaniglyk 't Burgermeesterschap daer door te verkrygen, en waer van de Burgers en Inwoonders reeds blyken hebben van zulks te vermoeden: Maer helaes! zulks geschied zynde, in wat beklaeglyken toestand zoude de Stad en gansche Burgery gebracht zyn, om op 't laest door een Meineedigen en 't Land te kort doenden Regent geregeerd te worden; en van welk laetste ook blyken zyn, in de voor dezen in zwang gehad hebbende Quotisatie-billetten, hy in vorigen tyd niet anders dan halve Kapitalist bekend te zyn geweest, en wat verder in taxatie van 't Personeel nu niet veel, en voor 't Huwelyk in 't geheel niet te vinden was, tot reden bybrengende zyn Zuster en Hy een Huishouding te zyn, niettegenstaende aparte wooninge op de Oude Gracht hadden: waer by komt, zoo dees voorn. Heer eens occasie mochte hebben, om in Finantie of een of ander Amt te dienen, te vrezen zoude zyn, dat daer mede zoude doen 't geene niet behoorde gedaen te worden, en haest wel wederom uitkeeringe of dwang plaets zoude grypen, en waer van al blyken in 't klein zyn gegeven, want by de laetste opbouwinge van zyn Huis, of wil liever zeggen by 't vernieuwen van den Gevel, de Arbeids-Bazen genecessiteerd zyn geworden, om niet als voren, en gelyk zy by fatzoe-

zoenelyke Lieden gewoon waren den Drank of Bier, die by't Arbeids Volk genoten word, ter plaetze en in een Brouwery daer 't hun best convenieerde te laten halen, maer ter contrarie om 't zelve uit de Brouwery 't Scheepje, (waer van hy Heer of Vrouw mede deel in heeft) geordonneerd is geweest 't zelve daer te moeten halen. Men zoude meerder konnen bybrengen, maer de tyd lust ons niet met alle deze gerenonimeerde zaken op te houden, doch moet ten laetsten nog aenhalen, dat de voornoemde Heer in de toen confusen tyd by hazard of geluk in de Regering of Vroedschap van de Stad is gekomen, het welk by velen meer als bekend is, want niemand zonder de grootste ontroeringe en aendoeninge kan herdenken aen de expressien en tael, die by den voorn. Heer, even voor dat zyne *Doorluchtige Hoogheit* tot Stadhouder van de Provintien was geëligeerd, ten nadele van dat Doorluchtig Huis, publiek in trekschuiten zyn gevoerd, en waer van meer als een getuige zoude konnen bygebracht worden, waerom die voorn. Heer niet anders kan geconsidereerd worden als een stoorder der gemeene Rust, een breeker van Eed, en hater van zyne *Doorluchtige Hoogheit*, voor welken wy als Burgers en Inwoonders goed en bloed moeten opzetten, om dezelve in zyn Gezach te maintineren, en door zyne Hoogheit Land en Stad van alle vyandlyke aenvallen te helpen weren. HAERLEM.

Dit Antwoord was naeuwlyks onder het Gemeen verspreid, of de Heer *van Zanen* liet in de Couranten bekend maken, dat hy dit antwoord, gedaen op een Propositie, die buiten zyn weeten gedrukt was, declareerde te wezen *een vuil en lasterlyk Geschrift, vol leugenen opgepropt; en den Maker daervan een infame Lasteraer; belovende een Præmie van f 2000: Guidens aen den genen, die den Maker daer van wist aen te wyzen, zoodanig dat hy van het feit kon worden overtuigd.* Dan deze kwam niet te voorschyn. Ondertusschen maekte op beide de voornoemde

HAER-LEM. de Geschriften een ander weder door den druk gemeen eenige korte Aenmerkingen, waer in de Schryver de Propositie aenmerkte als *een Voorstel denkelyk oorsprongkelyk uit eene voorzichtige voorzorge in dezen netellgen tyd*, en het Antwoord als een Geschrift vol lasterende uitdrukkingen, en daer zaken in aengehaeld zyn, die beter passen uit den mond van een Vischwyf gehoord te worden, dan van een H . . ., die gemelde Propositie tracht te beantwoorden; waerom hy het zelve ook van stuk tot stuk ontledende, ter beantwoording van het slot van 't Antwoord zegt:

„ Daer schiet hem nog iets in, rakende Trekschuitpraet, die gemelde Heer zoude gesproken hebben, tot nadeel van 't Hooge Huis van Oranje, of zyne Doorluchtige Hoogheit, nu onzen loffelyken ERFSTADHOUDER, dat vooral (volgens zyn vergald oordeel) 'er evenwel nog by moet, en eene dingtael zal wezen, om gemelden Heer Propositieschryver zwart te maken. Wat het verkrygen van de Vroedschaps-plaets aengaet, vertrouwen wy dat naer 't genoegen en eligeren van zyne Doorluchtige HOOGHEIT zal geschied zyn, en dat is mogelyk in deze tydsomstandigheden genoeg, en voldoende. Maer rakende de Trekschuitpraet, 't kan wezen dat dit waerheit is: doch zulks was toen een algemeene Tael, zoo wel veler grooten als kleenen, ja zelve tot den dag der Verkiezinge; wat zou 'er niet al voor den dag komen van de meeste Hollandsche Regenten, by aldien zulks wierd beschreven, dat ieder wel tot nadeel van dat Eminente Hoofd heeft uitgebraekt? 't Is verre gezocht, als men op één Heer (toen nog geen Regent zynde) wil wreken, die mogelyk uit Politie zich iets heeft laten ontvallen, om andere uit te hooren, dat zoo vele honderden Regenten en duizenden Particulieren vuilder hebben in onwetenheit

„ of

„ of om andere redenen lasterend uitgebraekt. Der- HAERLEM,
„ halven besluiten wy, schoon wy vry verder onze
„ Aenmerkingen konden uitbreiden, dat dit gehele
„ Kortbondige Antwoord niet anders is als een Bol-
„ ster, vol bittere vocht, die gal gelyk in smaek is,
„ en de Noot, dat de waere Meening of inhoud is,
„ niet aenroerd, om gemelden Heer voor zyne onaen-
„ gename Propositie, hoe welmeenende ook, als met
„ een zwarte kole te teekenen.

Doch laet ons nu ook zien wat de Heer *Van Zanen* zelf voor zyne zaek te zeggen had in een Bericht, nopens de voorgemelde Propositie, en het zoogenaemde kort en bondig Antwoord, het welk hy door den druk gemeen maekte en van den volgenden inhoud was.

Wat belangt Propositie zelve, daer omtrent zal niet worden ontkend, dat dezelve is van Mr. *Remees Floris van Zanen*, door hem opgesteld, en in geschrift overgegeven, doch hoedanig dien aengaende in de Vergadering van Heeren Raden en Vroedschappen is gehandeld, daer omtrent zal gem. *van Zanen* zich niet expliceren, zynde genoeg, dat in dezelve Propositie niets voorkoomt, 't geen aen iemand eenige offensie geven kan. Maer wat belangt het Hoofd boven dezelve Propositie gesteld, en 't doen drukken en spargeren van de zelve Propositie, 't zelve word by gem. Mr. *Remees Floris van Zanen* ontkend, door hem of met zyn kennis geschied te zyn, ja zelfs is hy onbezwaerd, openlyk te declareren, 't zelve Hoofd nooit gesteld, gezien, of gelezen te hebben, voor en al eer hy door den druk daar van heeft kennis bekomen, en mitsdien laet hy het zelve hoofd, als mede het doen drukken en spargeren, ter verantwoording van de genen, die het zelve buiten zyne kennisse of communicatie hebben gemaekt en verricht, betuigende hier mede openlyk, nooit anderen intentie te hebben gehad, dan het gemeene welzyn, en de rust van de Stad te bevorderen. Maer hebbende uit den vorigen tyd geleerd, dat geen

HAER-LEM. rust of stilte in de Steden is geweest, als na dat door den laest overledenen Stadhouder, Kon. William, glorieuser gedachtenis, alomme (weinige Steden uitgezonderd) op 't stuk van de Regeringe in de Steden, nieuwe bestellinge was gemaekt, en ziende de beweginge die, tot dat zelve einde, onder de Burgers van 't naburig *Amsteldam* plaets hadden, is 't waer, dat by hem is opgevat die gedachte, dat het zonderling ter herstelling van de gemeene rust onder de goede burgery dezer Stad strekken zoude, indien de Regering van Haerlem, uit zich zelve kwam te doen, het gene die van *Amsteldam* op de instantie van hunne burgers bereids gedaen hadden, en het welk mogelyk eerlang wel door andere Steden zoude kunnen worden nagevolgd; hy heeft gemeend daer toe, als Raed in de Vroedscbap Proposite te mogen doen, dewyl hem noch wet, plakaet, of resolutie bekend is, die aen iemand, al is hy niet lang tot Raed verkoren en aengesteld geweest, verbied Propositien te doen, van 't gene hy vermeend, nuttig voor 't gemeen te zyn.

Wat nu belangt het voorsz. lasterschrift, ingevalle het niet anders inhield, dan generale Choquante en Injurieuse Expressien en Touren, waer mede het van den beginne tot het einde opgevuld is, zoude gem. Mr. *Remees Floris van Zanen* zich dien aengaende hebben stil gehouden, en het laten berusten by de advertentie in de Couranten, tot ontdekking van den Autheur gesteld, om die ontdekt zynde, als dan zyne actie tot reparatie van zoo verre gaende Calumnien en Injurien, als daer by zyn ter neder gesteld, te institueren, en vervolgens als te rade zoude worden; dan dewyl daerby worden voortgebracht beschuldigingen, die niet de voornoemde Propositie, maer hem *van Zanen* personeel raken, zoo zullen by deze tot onderrichting van de goede burgery dezer Stad, met een woord de onware Verdigtzelen daer van worden voorgesteld.

Of 'er rust en tranquiliteit in de Stad onder de goede burgery gevonden word dan niet, kan het oproer van den 9. Septemb. getuigen, wanneer 'er noch een huis geplonderd is, en of die na het drukken en spargeren van de voorsz Propositie min of meer gevonden word, daer omtrent zal men niets zeggen; 't is in de Stad aen ieder

ieder Burger en Inwoonder bekend, hoe het daer mede gelegen is geweest, sederd de Maend Juny dezes Jaers gelegen is geweest, en hier op zich verder uit te laten mocht maer stroo by 't vier aenbrengen, 't zal voldoen aen 't verlangen en den wensch van den voornoemden *van Zanen*, dat nimmer de geruchten van binnen naer buiten doen zien dat de vrees niet ongegrond is geweest, en 't oogmerk niet kwalyk, om door de Authoriteit van zyne Hoogheit alle iever van twedracht gedempt te zien.

HAERLEM.

Maer zoude men aen den Autheur van dat vuile lasterschrift, 't zy hy was een huurling, inboorling of bywoonder niet wel mogen vragen, waer geeft de Propositie aenleiding om te denken, dat zyne Hoogheit de Oude Regenten by verandering van de Regering, indien de zelve mochte geschieden, zoude moeten afzetten, en dat zoo verre zelfs, dat op een' na de jongste Regent zoude kunnen denken op het Burgermeesterschap. Door zulke reflectien doet men zyn onkunde zien omtrent het gene, volgens de Rechten der gemelde Stad, gerequireerd word in den Persoon van een' Regent, om tot Burgermeester te kunnen bevorderd worden, en men doet daer mede teffens ongelyk aen zoo veel luiden van eer en digniteit, die voor hem waerdig zyn, die posten te bekleeden, *en die men wenscht, dat zy lang als Burgervaders bekleeden mogen. Is hier of daer, nu of dan iets gepasseerd, dat beter ware niet geschied te zyn*, 't zal gewis onder het oog en bereik van zyne Hoogheit niet meer geschieden, en 't redres op de klachten aen zyne Hoogheit ingebracht, doet zien de attentie van dien Vorst, ten goede van de burgery, en daer op behoorde alles stil te zyn, maer is 't zoo? en valt 'er nu niets te vrezen? God geve het, en dat het vuile lasterstuk daer aen niets kwaeds toebrenge!

Vele en voorname Burgers hebben bereids hun ongenoegen over dat vuile stuk komen betuigen, daer by roepende dat het logentael was, *dat de gansche burgery de grootste afkeer en afschuwen heeft gehad van den inhoud der voorsz. Propositie, en dezelve gelezen hebbende, die niet zonder verfoeyinge en vervloekinge zoude hebben weggeworpen*, en dat zy nu, om van het contrarie blyken te geven, in groote beweging zyn, om, by onderteekening, van die logentael de verdichtzelen te doen blyken,

 en

HAER-LEM. en kende zy den Autheur of Drukker, zy zouden zich voor die daed wel ligt door den burger zelfs flecht bedankt vinden.

Wat nu belangt *des Lands gerechtigheden en Impoſten*, die gem. *van Zanen* niet zoude hebben betaeld, meend de Autheur dat, om dat de Pachtersboeken verſcheurd zyn, (daer hy miſſchien de voorname hand in gehad heeft, althans hy ſchynt daer op ſtaet te maken) dat Mr. *Remees Floris van Zanen*, by geen Quitantien van zyne betalinge kan doen blyken, zoo bedriegt hy zich, want dezelve zyn voor handen, en aen vele voorname en andere perſonen bereids vertoond, en konnen door een' ieder des begerende, gezien worden by gemelden *van Zanen* zelf, of by abſentie by den Notaris *Gallé*.

Wat het *Zout*, *Zeep*, *Heere en Redemptie Geld* belangt, zal men de Quitantien vinden tot een *Heel Kapitaliſt* van verſcheide Jaren herwaerts, en van dien tyd af, dat Heeren Burgermeeſters gem. Mr. *Remees Floris van Zanen* goedgevonden hebben zoodanig te taxeren, en van het middel op de *Coffy en Thee* alleen tot vyftien gls., zynde de hoogſte Claſſis; hier nu te zeggen, dat van zoodanige betalingen alle de Regenten miſſchien niet zouden kunnen doen blyken, zoude ſchynen deze of gene Regenten in vroeger of later tyden te taxeren, en daer van zoekt de gem. *van Zanen* zich te wachten, als vertrouwende dat niemand van de Regenten capabel is, om in 't minſt of meeſt oorzaek gegeven te hebben dat zoo een vuil ſtuk is in de Wereld gekomen, en daerom wil hy nietwes voorbrengen, dat ſchynen mochte iemand te na geſproken te zyn, maer gedrongen evenwel zeggen, dat als ieder zoo prompt betaelde als hy, men dan wel zoude vinden, dat het in allen deele goed is zich Vrienden te maken met of van den onregtvaerdigen Mammon, en 't hapert niet zelden of die, te lang in of geheel achter gehouden zynde, doet de Menſchen met verfoeijinge en vervloekinge overladen worden; paſſen die ſchoenen den Autheur of zyne Medehelpers, zy trekken die aen.

Aengaende *de Quotiſatie van het Perſoneel* kunnen de Quitantien al mede invoegen voorſz. worden gezien, en 't zal blyken dat gem. *van Zanen* al over drie Jaren heeft

heeft betaeld, 't geen waer op hy nu naer zyn trouwe is getaxeerd, zoo dat dit point mede verdichte logentael is. HAERLEM.

Wat de Arbeidsbazen en de Historie van 't Bier aenbelangt, 't is al mede valsch en onwaer, als blykt uit een verklaring den 13 Septemb: 1748. voor *François Jacob Gallé*, Notaris en Getuigen alhier gepasseerd, en behoorlyk met Eede bekrachtigd, als voren te zien.

Wat aengaet dat Mr. *Remees Floris van Zanen* in een' confusen tyd is in de Regering gekomen; 't is waer, maer wat men met hazard of geluk bedoelt, is hem onbekend; dit weet hy wel, dat het is geweest door een zeer gewenschte goede recommandatie van zyne Hoogheit, en eenparige Verkiezing van de Heeren Raden en Vroedschappen, en dat hy in zyn geslacht de eerste niet is, die zulke gunsten van het Vorstelyke Huis van Oranje heeft genoten, en waer voor hy en de zynen aen dat Doorl: Huys oneindig verplicht zyn, en daer door deel aen Stads of 's Lands Regeringe heeft gehad.

De Autheur zegt *dat hy meer zaken zoude kunnen bybrengen, maer de tyd lust hem niet, die staeltjes waren genoeg*, en 't is nu aengetoond, dat 't alles valsch en gelogen is; dus ook hier genoeg; maer voor 't slot zoo ontkent Mr. *Remees Floris van Zanen* ooit ten laste van zyne Hoogheit of het Doorluchtig Huis van Oranje gesproken te hebben, het tegendeel is al mede te wereldkundig geweest, zulks de gem. *van Zanen* zich dien laster zoo min als het besluit van dat vuil libel zal aentrekken; gelieft het den Autheur zich bekend te maken, men zal hem nader antwoord geven, maer blyft hy onbekend, 't zal voor hem goed zyn, en de tyd hoopt men, zal hem beter zinnen en eerlyker sentimenten geven. Hier mede zoude men eindigen, maer om niet weer te schryven tegens een' onbekenden lasteraer, zoo declareert Mr. *Remees Floris van Zanen* altoos gereed te zyn, om te antwoorden aen luiden die hunn' naem durven noemen, en voor hun stuk staen, maer niet aen onbekende schelmsche lasteraren.

NB. *Ontmoet en verwondert een lezer zich over een' gemeenen familiairen styl, hy denke 't is geschreven op dat de minste Burger het zoude kunnen vatten.*

Vaert wel en zyt goedsmoeds HAERLEMSCHE BURGEREN.

Gedurende dees Burgerlyken twist, zag men ook in 't licht komen eene andere Propositie, welke van het Voorstel van den Heer *van Zanen* zegt dat het eer Twedracht dan Rust zoude kunnen baren, en den Burgers in 't algemeen tot eensgezindheit en het beschermen hunner Regenten, die hen zoo lang vaderlyk geregeerd hebben, op het ernstigste aenmaent.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAVE.

Den 23 der voorleden Maend hadden de Heeren Gedeputeerde Staten van de Provintie Friesland, in een particuliere audientie by zyne Doorl. Hoogheit den Prins Erfstadhouder, en Hare Koninglyke Hoogheit, deszelfs Gemalinne, aen dezelven overgeleverd het Diploma, waer by niet alleen het *Stadhouderschap* in de *Vrouwelyke Linie* van het Doorl. Huis Oranje Erffelyk word verklaerd, maer ook aen deze uitmuntende waerdigheit verscheide nieuwe voorrechten gehecht worden.

De Staten van Holland en West-vriesland bemerkt hebbende dat de onlusten onder de Burgery der Stad Amsteldam, neffens derzelver misnoegdheit tegens sommigen van de Regering aldaer, van tyd tot tyd meer en meer begonnen toe te nemen, hadden, volgens hunne Resolutie van den 31 der voorleden Maend, goedgevonden en verstaen dat zyne Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, als Stadhouder dezer Provintie, zoude worden verzocht, en geauthoriseerd, gelyk zyne Hoogheit vervolgens ook verzocht en geauthoriseerd is, om, door alle meest bekwame Wegen en Middelen, de rust binnen de Stad van Amsteldam te herstellen, en des noods ook zoodanig een' Regent of Rege-

ge-

genten, als zyne Hoogheit naer deszelfs hooge wysheit goed zoude vinden, van de bedieninge van derzelver Magistrature te ontslaen, en zoodanige andere in derzelver plaetze te benoemen en aen te stellen, als zyne Hoogheit, tot bereiking van het voorschr. heilzame oogmerk, noodig en dienstig zoude oordeelen; met dien verstande nochtans, dat het geen voorschr. is, alleen voor deze reize zoude geschieden, en zulks zonder eenig nadeel voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vry-en Gerechtigheden der Stad Amsteldam competerende: en dat de voorschr. Regenten daer door geenszins zouden worden gekwetst of veel min dat dezelven daer door benadeeld in hunnen goeden naem en faem, zouden mogen worden gesuspicieerd zich in de Regering van het Land niet naer behooren gedragen te hebben: en dat Hooggemelden Heer Prinse derhalven zoude worden verzocht, gelyk zyne Hoogheit verzocht is, den Regent of Regenten, die van hunnen dienst zouden *mogen worden ontslagen, mitsgaders derzelver Familien en goederen, te nemen in zyne Hoogheits* speciale protectie en sauvegarde, met interdictie, op verbeurte van lyf en goed, van den zelven Regent of Regenten, derzelver Familien of goederen of eenig gedeelte van die, eenigzins te molesteren, beschadigen of incommoderen. 's GRAVENHAGE.

Ook was door de voorschr. Staten van Holland en West-vriesland besloten dat een ieder, die in 't vervolg zal willen verzoeken om *ad honores* te worden genaturaliseerd, daer voor de somma van vyf honderd Guldens in de kas van het Gemeene Land zal moeten furneren.

Den 25 dezer werd in de groote Kerk alhier, na het houden van den gewonen Bedestond, door Do. *L. T. Pielat* de Doop toegediend aen

'S GRAVENHAGE. het Zoontje van den Hoog Ed. Heer *Baron van Wassenaer*, Heer van Rynsaterwoude, beide de Katwyken en 't Zand, een der Ministers Plenipotentiarissen van den Staet op het Congres te Aken, over welk Zoontje, uit name van hunne Doorl. Hoogheden, den Prins en Prinses van Oranje, als Peter en Meter stonden de Heer Baron van Grovestins, Lt. Generael en Opperstalmeester zyner Hoogheit, en My Lady Hyndfort, eerste Staets-Dame van hare Koningkl. Hoogheit, zynde aen het Kind de naem gegeven van *Willem Anna*.

LEIDEN.

LEIDEN. Omtrent het begin dezer maend begon men hier, even als te Amsteldam, ook eenige bewegingen te bespeuren onder de Burgery, wegens het opstellen van eenige Artikelen, om daer uit vervolgens een behoorlyk Request te vormen, en het zelve aen de Heeren van de Regering dezer Stad te presenteren. Ten dezen einde begonnen sommige Kwartieren uit de respective Compagnien by een' ieder, onder zyn Kwartier behoorenden, rond te gaen, om elk te doen teekenen, en vervolgens uit ieder Kwartier, die 64 in getale zyn, (als hebbende ieder Compagnie acht Kwartieren) een bekwaem man te kiezen, en ieder derzelver te qualificeren, om ten beste der gemeene zaek eenige artikels op te stellen; waer toe geen geringe stof en voorraed aen de hand gegeven werd door het in 't licht komen van zeker Geschrift, tot tytel voerende, *Naspooring van de Bezwaernissen, nevens de redenen derzelve, welke zeer vele Burgers en Schutters en verdere Ingezetenen der Stad Leiden vermeinen te hebben*, waer in na een korte aenwy-

zing

zing van de manier op welke van de opgegeven bezwaernissen gebruik moest worden gemaekt, tien Artikelen van bezwaer aen de hand worden gegeven, van dezelfde natuur als naderhand in het requeſt verzocht werden. Leiden.

Hoe ſterk een ſpoor tot het opſtellen van eenige artikelen en het teekenen derzelve, dit Geſchrift den Burgeren ook uitleverde, daer was 'er echter die daer toe nog niet verſtaen wilden, als blykt uit een twede Geſchrift, genaemd *Aenmerkingen over de zaken, die thans het onderwerp der Redeneringe zyn; voorgeſteld door Officianten der Stad Leiden*; luidende als volgt:

„ Wy hebben, waerde Medebroeders en Medeburgers! met veel vreugde uit de Geſchriften, onlangs door den druk gemeen gemaekt, gezien uw iever en zucht tot het welzyn van Stad en Kerk, om zoo veel mogelyk een Redres te maken in de ingeſlopene abuizen omtrent onze Keuren, Handveſten en Privilegien. Wy hadden, met daer in deel te nemen, zekerlyk zoo lange niet geaerzeld, en gaerne de hand willen leenen om met elkander daer over te raedplegen, *indien wy, niet zonder redenen, beducht waren,* dat dees iever by ſommigen miſſchien met een hevige en onbezonnen drift zoude uitbarſten, om het verzochte van onze reſpective Overigheit, zoo dezelve niet alles mochte komen goed te keuren, met geweld af te perſen, en af te dwingen, ja zelfs tegen hunne Perſonen of Huizen eenige feitelykheden te plegen, waer van wy altyd de grootſte afkeer hebben gehad, en zullen behouden, en zulks volgens Eed en Plicht trachten tegen te gaen; want wy zyn in de gedachten dat het mogelyk daer henen zoude lopen, zeer geſtyft geworden, dewyl ons met de uiterſte verwondering ter ooren gekomen is, dat eenige Burgers die, 't zy uit misverſtand, onkunde of Contrarie gevoelen, niet konden goedvinden te teekenen, met dreigementen, of daer toe gedwongen, of aen die evenwel abſoluit niet wilden, in geen onduidelyke termen te verſtaen

LEYDEN. „ gegeven; dat derzelver Huizen zouden geplunderd „ worden, 't welk wel ingezien zynde, voor Inwoonderen van een vrye Republiek zeer hard moet vallen, „ en zelf een nooit gehoorde en onchristelyke zaek is, „ dat een Burger zyn' mede Burger by monde, en by „ geschrift durft dreigen een' eeuwigen haet, en afkeer „ voor hem te hebben, om dat hy niet toestemd een gevoelen, waer van hy een ander denkbeeld heeft; zoude „ men met recht niet mogen denken, dat de drift van „ zulke haetdragende Lieden mogelyk verder zoude „ gaen. Weshalven indien U Lieden onze vrees ten „ eenemael wilt wechnemen, is ons verzoek niet alleen „ UE. eigen voorgeeven, het Request in de betamelykste, en eerbiedigste termen over te geven, maer „ daer in ook voor een Basis of grondslag te stellen, dat „ de Teekenaers zich zullen verbinden hunne respective „ Overheit te maintineren, en nooit toe te staen, dat „ in de Regering eenige verandering worde gemaekt, „ veel minder eenig molest, of geweld aen de Personen of Huizen van een'der Regenten, Ministers, of „ Particulieren die niet hebben konnen goedvinden te „ teekenen, door 't gemeen, of iemand anders worde „ gedaen, maer ingeval zulks onverhoopt kwam te gebeuren, 't zelve met alle Vigeur tegen te gaen, en „ geweld met geweld te stuiten, op dat wy niet den „ schandelyken naem op onzen hals halen, van tegens „ onze Overheit te hebben opgestaen, en voor de nakomelingen een' slechten reuk van ons nalatende, als „ oproerige aengezien worden, wien 't kwaed niet zelden den een of den and'ren tyd op hun' kop t'huis komt.

„ Verders komt het ons voor gansch niet ongevoeglyk te zyn, en zelfs als in een 2de Artikel te moeten „ aengemerkt worden, met alle eerbiedigheit aen Onze respective Regering te verzoeken een generale „ Amnestie voor die geene, die door 't een of andere „ geval by hunne Ed. Groot Agtbaren verdacht zyn geworden.

„ Wanneer U Lieden nu op zoo een' trant uw verzoek „ wilt inrichten, zullen wy niet nalaten onzen iever by „ den uwen te voegen, en eenpariglyk hand aen 't „ werk te slaen, en wy twyffelen dan geenszins aen een „ gunstigen uitslag; welke indien onverhoopt tegen on

„ ge-

„ genoegen uitvalt, ons dan recht geeft, om ons aen „ onzen wettigen en dierbaren Erfſtadhouder te addreſſe- „ ren, en onze belangen aen zyne Doorluchtige Hoog- „ heit in te brengen; alwaer wy komende met een bil- „ lyke zaek, en ons als recht-geaerte Patriotten gedra- „ gen hebbende, zekerlyk wel zullen ontvangen worden. **LEIDEN.**

Ondertuſſchen nam het getal der genen, die zich tot het teekenen lieten overhalen, van dag tot dag echter toe, en was den 12 dezer reeds zoo ver gevorderd, dat 42 Kwartieren de pen op papier gezet hadden, eenige weinige perſonen van dezelve uitgezonderd. Hier op werd des avonds eene Vergadering op de Schutters-Doelen belegd, beſtaende uit 42 perſonen, zynde uit ieder Kwartier van de genen die geteekend hadden, één. In deze Vergadering, als de eerſte, werd niets zakelyks uitgevoerd, zynde dezelve geopend met een Aenſpraek door eenen *J. Schoonwinkel*, een' Kruidenier, en Kwartiermeeſter van zyn Kwartier, welke dus luidde:

„ Mannen Broeders, Gevolmachtigden uit verre de „ *meeſte Kwartieren dezer groote en aenzien-* „ *lyke Stad, waerde Medeburgers en manhafte Schut-* „ *ters van het wydvermaerde Leiden, Nakomelingen* „ van onze zoo brave en met recht geroemde Voorouderen; dewelke door hunne onwrikbare ſtandvaſtigheit, „ eendracht en onvertzaegdheit, den gelegden grondſlag „ der onwaerdeerbare Vryheit, niet alleen voor deze „ onze Stad en Provintie, maer ook voor ons ganſch „ Gemenebeſt, (ten koſte van goed en bloed, ja van „ allerlei ellende, en in ſpyt van den grootſten Tyran der „ Wereld, den Koning van Spanje, die de laetſte „ Graef van dit Landſchap was,) zoo roemruchtig hebben beſchermd en ſtaende gehouden! Vergunt my, „ Vrygeboornen en rechtgeäerde Nazaten van zulke, door „ eendracht en kloekmoedigheit, onverwinnelyke Voorvaderen, deze begonnen Aenſpraek ter opening van „ deze onze Eerſte Vergadering, tot Ulieden te mogen doen. Het is U allen bekend, waer toe wy „ heden zyn byeengekomen, om namelyk in overwe-

„ gin-

LEIDEN. „ ginge te nemen, welke Bezwaernissen uit de gene
„ die 'er zyn, behoren uitgekoren en vastgesteld te
„ worden, om deswegens Redres by de Regering de-
„ zer Stede, onze wettige Overheit, te verzoeken.
„ Daer toe is ons aenleiding gegeven in de *Nasporing*
„ *van Bezwaernissen nevens de Redenen derzelve, ten*
„ *opzichte van de Inwoonders dezer Stad*, welke over
„ eenige dagen is in 't licht gekomen; doch waerby
„ ons met eenen word voorgehouden, hoe wy die-
„ nen by den anderen te komen en ons te gedragen,
„ zal 'er een goeden uitslag van onze Byeenkomst
„ en verwachtinge wezen; namelyk dat wy zulks doen
„ moeten met aflegging van alle driftigheit en onver-
„ stand, gelyk ook van alle byzondere inzichten van ei-
„ gen belang, mitsgaders van allen haet en nyd of voor-
„ ingenomenheit van den een tegen den ander, indien
„ zulks by sommigen onzer mochte gevonden worden,
„ maer dat wy in tegendeel met alle bezadigdheit en
„ gehoorgeving aen de verstandigste en bekwaemste
„ onder ons, en vooral met alle mogelyke eensgezind-
„ heit te zamen zouden spreken, overleggen en beslui-
„ ten, van welke der gemelde Bezwaernissen wy her-
„ stellinge en verbeteringe zouden verzoeken; derhalven
„ moet by ons geen plaets vinden, dat wy ongegronde
„ klachten of eischen, die van weinig of geen wezenlyk
„ belang zyn, of die niet dan naer het byzonder intrest
„ van dezen of genen of wel van eenige weinige par-
„ ticuliere personen zyn, zouden voordragen; dat zy
„ verre! zulks is nooit het oogmerk, veel min de raed-
„ geving van de welmenende opstellers van het voorsz.
„ zoo tydig als dienstig Geschrift geweest! zulks is ook
„ nooit het doen van ware Patriotten of van rechtaerte
„ Liefhebberen van hun Vaderland; maer in tegendeel
„ zullen die altoos het Gemeene Welzyn boven hun by-
„ zonder belang stellen, en nooit uit zulke verkeerde
„ en slinksche oogmerken naer veranderinge haken,
„ maer om wezenlyke Abuizen en Gebreken, die 'er,
„ ten nadele van 't Gemeen, zyn ingeslopen, op eene
„ ordentelyke wyze te helpen verbeteren, ja al zouden
„ zy zelfs, ten opzichte van hun eigen byzonder Intrest,
„ daer by eenige schade lyden; die derhalven, ook
„ nooit zullen eisschen, veel min daer op blyven aen-

„ hou-

" houden, dat alleen hun eigen begrip en begeerte stand LEIDEN.
" grype en gevolgd worde, maer zullen dat ook altoos
" voor de redelyke gegronde Voorstellingen van een'
" ander over hebben, ja van zelfs edelmoedig, daer toe
" overgaen, zoo dra zy bemerken, dat dezelve van
" meerder gewicht en noodzakelykheit bevonden wor-
" den: Derhalven, Zeer Waerde Medeburgers! zal het
" eendrachtig besluiten tot verzoek van Redres der voor-
" naemste Bezwaernissen, die 'er wegens deze onze
" Stad gevonden worden, het eigenlyke werk zyn, het
" welk wy hier hebben te verrichten, daerom bid ik U
" allen, laet deze Eensgezindheit het begin en het ein-
" de van deze onze Beraedslaging wezen; want eendracht,
" weet gy, maekt macht, en kan, met standvastigheit
" gepaerd, de moeijelykste zaken, gelukkig ter uitvoer
" brengen; daer in tegendeel door tweedracht de gemak-
" lykste en beste voornemens veriedeld worden. Doch
" niet alzoo, Myne Broeders! op dat het goed voor-
" nemen, het welk by ons is, en wy op zoo eene or-
" dentlyke en geöorloofde wyze hebben begonnen,
" niet verloren ga, en dat niet alleen voor ons, maer
" ook voor onze Nakomelingen, en wy aldus by dezel-
" ve ons niet geheel onverantwoordelyk maken, ja een
" eeuwig verwyt op *ons halen, dat wy de gewenschste*
" *gelegenheit, die 'er thans zich opdoet, en niet licht we-*
" *der komen zal, ter noodige verbetering en herstel door*
" onze oneendrachtigheit hebben laten verloren gaen;
" waer uit daerenboven niet dán schande en te laet na-
" berouw voor ons zoude overblyven. Laet ons dan
" volgens den heilzamen raed, die ons gegeven is, (en
" welke ik U, naer myn gering vermogen, trachte te
" herinneren, ja in uwe gemoederen onuitwisbaer en
" altoos levendig in te drukken,) te werk gaen; zo zul-
" len wy niet te vergeefsch, noch tot onzer schade en
" schande zyn byeengekomen, maer onder inwachting
" van des Heeren Zegen, allergewenschte vruchten daer
" van plukken, zoo voor ons zelven als voor de Nako-
" melingschap; by dewelke, zoo lange die 'er zyn zal,
" onze gedachtenisse in eer en zegeninge zal wezen. Uit
" al het welke ook te hopen is, dat eenige onzer Me-
" debroederen, die tot nog toe, om deze of gene re-
" denen, niet hebben goedgevonden zich by ons te

" voe-

LEIDEN. „ voegen, ziende het goed en eendrachtig begin, dat wy „ in ons zoo nuttig als noodig voornemen hebben gemaekt, eerlang zich by ons, ter volvoeringe daer van, „ mede broederlyk en eendrachtig, zullen vervoegen. „ Nog eens, myne Broeders! weest toch niet bitter „ tegen uwe Medeburgers; die door kwade Raedgeving „ of door een Particulier Intrest tot ons nog niet zyn „ gekomen; laten wy een' ieder overtuigen van onze eensgezindheit, inzonderheit zoude ik reden hebben, dewyl „ 'er kwaedaerdigen gevonden worden, die myn persoon „ en goeden naem verdacht zoeken te maken. Zoude ik „ daerom zulke luiden weren van onze Broederschap? „ wel verre van my; neen, ik zal als een oprecht Patriot het „ welzyn van myn lieve Vaderland, en van onze Stad „ in 't byzonder altoos zoo wel in 't oog houden, dat „ niemand van wat kanten ik ook mochte worden aengedaen, my van dezelven zal kunnen afirekken.

De Vergaderingen vervolgens ieverig voortzettende, bracht men de zaek eindelyk zoo ver, dat het volgende Requeſt den 19 dezer, aen den Ed. Gr. Achtb. Heeren van den Gerechte dezer Stad, werd overgeleverd:

De Ondergetekende Burgers, met volkomen genoegen van alle de gequalificeerden der Schutteren en Burgeren der Stad Leiden, genomineerd zynde als Represéntanten van het voornoemde Lichaem, en als Gevolmachtigde, om uit hun aller naem, zelfs of die allen persſonelyk tegenwoordig waren, zoodanige billyke verzoeken, als met genoegzaem alle ſtemmen goedgevonden en beſloten zyn, Hun Edele Groot Achtbaerheden eerbiedig voortedragen, gelyk wy zoo veel eere genieten, te doen by deze, op het aldernedrigſte verzoekende dezelve te willen goedkeuren, gelykze (wat het wezen der zaken betreft) waerlyk goed te keuren zyn. Dat het U Wel Ed. Groot Achtbaerheden dan behage een heilzaem fiat daer op te geven.

I. ARTIKEL.

Dat de Plakaten en Keuren, welke zyn tegens het misbruik van den Zondag, als mede het Vloeken en Zweren mogen gemaintineerd worden.

II. Dat by Vacaturen van Predikanten het hun Ed. Groot

Groot Achtb. in het verleenen van hand-opening aen den respectiven Kerken-Raed, en in het Approberen van Nominatien en Beroepinge, het daer henen (zoo veel mogelyk is) gelieve te dirigeren, dat'er een gelyk getal, van de bekwaemste Leeraers, de leerwyze van Voetius volgende, mochte worden beroepen. LEIDEN.

III. Dat de Gildens en Hallen mogen gemaintineerd worden, volgens de Keuren en Ordonnantien.

IV. Dat ons vergund worde een vrye Krygsraed, (waer uit de Kapitein, de oudste in dienst zynde, vereerd zal worden met den naem van Kolonel) bestaende uit de drie Hoofd-Officieren van elke Compagnie, beneffens een' Secretaris en een' Rentmeester uit de Burgery, door dezelve uit de Burgery daer toe aen te stellen, en verder alle Bedieningen, daer uit vallende, als ook de Administratie van den Doelen met al zyn ap- en dependentien, dat verders by Vacaturen van Kapiteinen, door de Compagnie, wiens Kapiteins-plaets komt te vaceren, zullen genomineerd worden twee Personen, waer uit hun Ed. Groot Achtb. een' tot Kapitein zullen eligeren, verders alles vry; dat wyders de verkiezinge van alle Opper- en Onder-Officieren zullen gedaen moeten worden, door de respective Leden en uit alle de Leden der Hoofdwachten, *elk in zyn Compagnie, (mids 2 jaren tocht en wacht hebbende waergenomen) en dat verders de kleene Krygsraed zal bestaen uit 13 personen, namelyk de 5* Hoofd-, en 8 Onder-Officieren, om de zaken ieder in zyn Compagnie voorvallende af te doen, echter niet overeen kunnende komen, zullen overgegeven worden aen den grooten Krygsraed, voor welken zoo even genoemden Krygsraed, word verzocht een ordentelyke plaets in de Gereformeerde Kerken, en een vrye doorgang en vaert door Stads Poorten en Bomen, met deszelfs byhebbend gezelschap na het Luiden der Poortklok.

V. Dat in 't vervolg geen Burgermeesters, Schepenen en Vroedschappen, mogen worden aengesteld als uit de Inboorlingen dezer Steden, als mede alle Amten en verdere Bedieningen, die komen te vaceren, vergeven worden, dan aen Luiden, geboren binnen de Zeven Vereenigde Provintien, en van de ware Gereformeerde Religie.

VI.

LEIDEN. VI. Dat de Kamer van de Desolate Boedels alhier, moge te niet gedaen worden, in zoo verre, dat het aen den Crediteuren zal vry staen, de Boedels te redden, te accorderen, en te handelen, naer hun welgevallen, en niet overeen kunnende komen aen de voornoemde Kamer zich te addresseren, mits aen de Crediteuren rekening te doen en de menagie te betrachten.

VII. Als mede dat de Tiende verhoging, thans onder den naem van Collect-loon en Onkosten bekend zynde, zoo op de Ordinaire als Extraordinaire verpondinge, zoo dikmaels die geheven word, mogen worden afgeschaft.

VIII. Dat publiek 's jaerlyks mogen worden gedaen rekening van Stads Inkomsten en uitgave, zoo als in onze nabyurige Steden mede gebruikelyk is. Of zoo als het zelve by Plakate op den 18. Sept. 1600. is geordonneerd ten platten Lande.

IX. Dat verders aen de Burgeren worden ter hand gesteld Stads-Privilegien en Gerechtigheden, welke door den Hooglofselyken Stadhouder Prins WILLEM DEN DERDEN zyn toegestaen en geördonneerd, dat hun, 't zy door geschrift, 't zy door den druk gecommuniceerd zouden worden; daer en boven zullen ons mede dienstig zyn, alle de Stads Keuren, op dat de Burgeren niet in hunne onkunde vallen, tegens de Ordre van hun Ed. Gr. Achtb.

X. Dat het 13 Artikel, in het 2 Deel der Brandkeure dezer Stad, namelyk, dat de goede Burgeren en Ingezetenen aen den lyve strafbaer zyn, moge worden geroojeerd, wel verstaende, dat de boeten daer op gesteld, in wezen blyven.

XI. Dat het recht om Burgers binnen 24 Uuren de Stad te ontzeggen, moge worden vernietigd.

XII. Dat de Negotie en Fabrieken, die het heil van deze Stad genoegzaem zyn, worden bevoordeeld in alle occasien, dat de Regenten die souteneren met alle hunne macht, en zoo wanneer zich een of meer Burgers op doen, om hier iets nieuws te fabriceren, of stabileren, dat die vryheit mogen hebben, en Octrooi, voor hun leven of eenige jaren genieten, om daer door alle Burgers aen te moedigen; gelyk mede niet ondienstig zoude zyn het verhuren der Stads vesten, tot weiden der Schapen.

XIII. Verders, dat hun Ed. Groot Achtb. by den Staet en zyne Doorluchtige Hoogheit, onzen Geliefden Erfstad-

Stadhouder, sterk aenhouden, met verzoeken, om by de Generaliteit te verkrygen, dat alle de Regimenten van de Zeven Provintien mogen gekleed zyn met Fabriek in dezelve Provintien gemaekt, vorders, dat wy in alles worden gefavoriseerd naer 't exempel van Engeland. LEIDEN.

XIV. Dat ook de Roomsche Kerk bevryd zy van het Fourneren, van twaelf Honderd Guldens 's jaers, tot noodig maintenu van hare Armen.

XV. Dat mede Redres moge worden gemaekt wegens 't Bongeld, en daer Rekening van doen aen 2 Commissarissen, 't eligeren uit de Ingelanden van de respective Bonnen.

XVI. Dat direct in handen van de Armen-Bezorgers gesteld worden alle zoodanige Revenuen als den Armen toekomen en in vorige tyden gegeven zyn, volgens het oude Burgerlyke Keurboek van den jare 1583. de 140ste Keur, gelyk ook zulke, na dien tyd, dito Armen zyn toegewezen.

XVII. Dat 'er nu noch ten eeuwigen dage geen Guarnizoenen van Krygsvolk, in deze Stad mogen gelegd worden, ja zelfs niet doortrekken of logeren dan met Consent van hun Ed. Gr. Achtb. beneffens die van den Krygsraed.

XVIII. En laetstelyk dat, wegens alle Disordre en Confusien die tot noch toe zyn gepasseerd en voorgevallen, van wat natuur, en kwaliteit en by wie die ook begaen zoude mogen wezen, sederd de aenstelling van zyne Doorluchtige Hoogheit, *zal zyn en blyven vergeten en vergeven*, als mede dat de *Justitie dezer Stad*, daer op nu, of namaels tegens niemand eenig onderzoek, Calange, of vervolg vermoge te doen.

't Welk doende, enz.

AMSTELDAM.

In ons vorige Stukje de bewegingen onder de Burgers dezer Stad waergenomen hebbende tot aen den 24sten der voorleden Maend, zullen wy het geen verders nopens dezelve voorgevallen is, thans te boek stellen. AMSTELDAM.

Zondag den 25 dier Maend, viel 'er weinig voor; dan de volgende dag, de 26, was weder een dag van groote verwerring. De Hoofden der Misnoegden van den Doele deeden by de Heeren zesendertig Raden, die 's morgens vergaderd waren, nadere instantie om op de bewuste drie

AMSTEL-DAM.

Artikelen *Fiat* te hebben, verzeld van vertoogen dat het volk, indien zulks niet geschiedde, waerschynlyk tot buitensporigheden uitspatten, en feitelykheden bedryven zoude. Deze by den Raed in omvrage gebracht zynde, was het besluit om liever de gisting van 't volk in te volgen, voor zoo verre men kon, dan een bloedbad aen te richten, en de artikelen, behoudens de nodige reserve toe te staen. Hierom ontboden Burgermeesteren, na dat de Vergadering gescheiden was, *D. Raep*, die tot noch toe Hoofdman van de Misnoegden vertoonde, en stelden hem het ingeleverde Requeſt ter hand, waer op als een Apostil geteekend was: FIAT, *mits niet strydende tegen de Resolutien van hunne Ed. Gr. Mog. en de intentie van zyne Hoogheit; en wegens de Amten, voor zoo veel het domestiek is. Actum* 26 *Aug.* 1748. *Ter Ordonnantie van hunne Ed. Gr. Achtb. en den Achtb. Raed* (*was geteekend*) JAN VAN LOON *de Jonge*. Terstond vertrokken eenige Gedeputeerden uit de Misnoegden naer den Haeg, om zyne Hoogheit hier van kennis te geeven, en dat men dit antwoord gansch onvoldoende aenmerkte, om de daerin gemaekte restrictien, welke, zoo men zich voorstelde, het *Fiat* vervolgens gansch konden vernietigen. 's Avonds werd op den Doele aen de Vergadering kennis gegeven van dit conditioneele Fiat, waer by het aentoonen der gewaende gevaerlyke gevolgen, indien men hier by stil bleef rusten, niet vergeten werd; het welk veelen onder den hoop zoo razende en verwoed maekte, dat zy zoo aenstonds, om der zake klem by te zetten, naer het huis van eenen der Burgermeesters, by veelen van onheusche stuurschheid en te verregaend eigenbelang, het zy te recht of t'onrecht, verdacht, gaen, en het zelve spolieren wilden. Veel

werks

werks hadden toen de hoofden van het volk, om dit voornemen te verydelen, en de meenigte te bewegen dat zy ten minsten noch 24 uuren geduldshebben zouden, binnen welken tyd men aennam Burgermeesteren nader te zullen spreken, wanneer zy niet twyffelden of alles zoude tot genoegen afgedaen worden. Dan eindelyk verwon men de woede door bidden en smeeken. Om het werk klem by te zetten, besloot men echter dien zelfden avond noch twee zaken. De eerste was een Request op te stellen en te doen teekenen aen hunne Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Holland, met verzoek dat deze zyne Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, geliefden te volmachtigen om in het stuk der Regeringe alhier de nodige verandering te maken. En de twede dat men, om ten minsten een vertooning te hebben als of het geheele Lichaem der Burgerye in de belangen der Misnoegden op den Doele was, de zaken daer heen zoude zien te richten dat uit ieder der 60 Wyken dezer Stad, was het mogelyk, eenigen gecommitteerd werden, die gezamentlyk, zoo als men zeide, tot heil van Land en Stad, zonder het minste oproer, zouden medewerken; het welk by eenige weinige Compagnien nog dien avond doorgedreven werd. Dus liep deze dag ten einde.

AMSTELDAM.

Dingsdag, den 27, resolveerden Burgermeesters, na dat de Hoofden der Misnoegden hen nopens de beweging, den vorigen dag onder het volk bespeurd, onderricht hadden, op den middag het Request, dat de 3 zoogenaemde Artikelen van redres behelsde, woordelyk van de Puie te doen afleezen, ten aenhooren van een groote meenigte, op den Dam zamengekomen, en na het zelve deze woorden: (*was geapostilleerd*) BURGERMEESTERS GEVEN HIER OP FIAT. *Actum* 27 *Aug.* 1748. *Ter*

AMSTEL-DAM. *Ordonnantie van hunne Ed. Gr. Achtb. en den Raed* (*was geteekend*) JAN VAN LOON *de Jonge*. Dan, hoewel nu alle voorbehoudingen weggenomen waren, was het echter nog al niet wel; want het naeuwzoekende oog der Misnoegden wist weder een nieuwe zwarigheit te bedenken, uit welke argwaen op te vatten was, dien zy voorgaven te vinden in het verleenen van dit onbepaelde *Fiat*, buiten kennisse van den Raed. Hierom teekende men daerop aenstonds op den Doele een zoogenoemd Protest van den volgenden inhoud:

DECLARATOIR PROTEST EN REQUEST, *aen de Edele Groot Achtbare Heeren Burgermeesteren, en den Edelen Achtbaren Raed der Stad Amsteldam.*

WY Ondergeteekende Burgers en Ingezetenen der Stad Amsteldam gezien hebbende het *Appoinctement van* Fiat, *mits niet strydende tegens de Resolutien van Hunne Ed. Gr. Mog. en de Intentie van zyne Hoogheit; en wegens de Amten*, *voor zoo veel het domestiek is;* op gisteren by den Ed. Achtb. Raed op het Request, door de Burgery dezer Stad gepresenteerd, inhoudende de bekende drie Artikelen; en wyders gezien hebbende, en gehoord de informeele Publicatie, uit ordre van hunne Ed. Gr. Achtb. de Heeren Burgermeesteren, buiten kennisse, convocatie of toestemminge van den Ed. Achtb. Raed, als het Lichaem van de Regeringe uitmakende, op dezen morgen gedaen: declareren hier mede, met behoorlyke beleefdheit, doch zeer ernstig, te vermanen ten hoogsten door het zelve bezwaerd te zyn, als behelzende eene ingewikkelde teleurstelling van onze heilzame verzoeken: protesterende wy ondergeschr. wel expresselyk tegens alle de gevolgen, uit hoofde van deze voornoemde Appoinctementen voortvloejende, in zoo verre dezelve de voorschr. restrictie en mits of informaliteiten concerneren, vertrouwende en verzoekende de ondergeteekenden, dat 'er by de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgermeesteren en den Ed. Achtb. Raed daer toe geconvoceerd, ten spoedigsten en zonder uitstel nadere reflectie zal worden gemaekt, en de welmeenende begeerte der Burgerye door de tegenwoordige Regering genoegen

ge-

gegeven, door een gunstige Approbatie en *Fiat* op het voorsz. Request, zonder de alderminste restrictie, mits of informaliteit; en dus voorgekomen al dat geen, dat uit eene onverhoopte weigering zoude kunnen resulteren. AMSTELDAM.

't Welk doende enz.

Dit Declaratoir vervolgens ter kennisse van hunne Ed. Gr. Achtb. gekomen zynde, vergaderden Woensdag weder de Heeren zes en dertig Raden, om tot het onbepaelde *Fiat* mede toestemming te geven; het welk, geschied zynde, op den middag door de volgende Notificatie bekend gemaekt werd:

Burgermeesteren en Regeerders der Stad Amsteldam, aen den Achtbaren Raed nader hebbende voorgedragen de geneigdheit van de geheele Gemeente, om te hebben FIAT op de drie Artikelen, vervat in het Request door *Daniel Raep*, *Jacob Karel de Huizer* en *Elie Chattin*, en het nadere Request door *Christoffel Siemonhoff*, *Isaak Vredenburg*, *Christiaen Teepken*, *Jan Martini*, *Hendrik van Gimnig* en *Jacobus de Vries*, uit naem van de geheele Gemeente aen hunne Ed. Groot Achtb. en den Achtb. Raed gepresenteerd, hebben hunne Ed. Groot Achtb. en de Achtb. Raed *goedgevonden daer op te verlenen FIAT. Actum in Amsteldam den 28. Augustus 1748. Ter ordonnantie* van hunne Ed. Groot Achtb. en den Achtb. Raed,

JAN van LOON de Jonge.

Tot hier toe hadden de beide partyen der Misnoegden de handen in een geslagen, en bykans alles gedaen op het voorstel van den meergem. *D. Raep*, die voor de 3 Artikelen zeer geieverd had, en by ieder voorval naer den Haeg was gereist, komende, zoo als hy berigtte, met ordre van den Prins Erfstadhouder steeds te rug. Deze wilde thans een weinig geduld hebben en afwachten wat uitslag het *Fiat* had; dan de geenen, die in den beginne het Opstel, waer van wy bladz. 687. gesproken hebben, opgeworpen hadden, waren van andere gedachten. Onder

AMSTEL-DAM. deze waren zeer voorname aenvoerders *Andries Boekelman*, en deszelfs Behuwd-Broeder *Hendrik van Gimnig*; de eerste een Chirurgyn van professie, doch wegens verscheide domestike verschillen op zommige Heeren van de Regering zeer gebeten; en de andere een Patroonschilder, meest te Haerlem woonende, een man om deszelfs gedrag niet zoo zeer, als wegens zyne ongemeene bekwaemheit om iets beweeglyk voor te stellen en met geweld door te dryven, zeer vermaerd; de laetste deed meest altoos de Aenspraken op den Doele, nadien zyn stem, zeer zwaer, hier zeer te pas kwam; ooggetuigen verhalen dat zy meer dan eens gezien hebben, dat op zyne beweeglyke voorstellen onder de Toehoorders zommigen de tranen ten oogen uitbersteden, en anderen als opgetogen stonden wegens zyn aendoenlyke wyze van spreken. Deze twee, met noch eenige anderen gesterkt, waren tegen het advies van *Raep*, en wilden dat men, nu de driften in de gemoederen gaende waren, de vooroordeelen tegen de Regering versterken zoude, op dat men dus te gemakkelyker de oude Heeren van den Stoel der eere afschuppen, en oorzaek geven mocht dat anderen in derzelver plaetzen gesteld werden. Om daer toe te zekerder te werken, las men een Onderrichting voor, in welke uit het afgeperste *Fiat* een besluit werd opgemaekt, dat de tegenwoordige Heeren meineedigen waren, welke waerdig is dat zy door ons te boek gesteld worde, en voor de nakomelingschap tot een altoosduurende blyk verstrekke van de wyze, op welke men deze verandering heeft zoeken te weeg te brengen. Zy was van den volgenden inhoud;

ON-

ONDERRICHTING aen alle Burgers en Ingezetenen der Stad Amsteldam, of men aen het gegeven FIAT meer heeft als van te vooren. AMSTELDAM.

Voor eerst blykt, uit het accorderen van onze oude Rechten en Privilegien, een van de drie, en wel de gewichtigste Artikelen, dat zy *ons ontnomen zyn geweest*; waer uit ten tweden blykt, dat *die ze ons ontnomen hebben, meineedigen zyn*; behoevende dezelve, als zy door hen volgens hunnen eed en plicht, die ze als Zesendertigen dezer Stede gedaen hebben, gemaintineerd en gehandhaefd waren, niet wederom gevraegd of gegeven te worden. Men ziet met wat moeite men dezelve van hen dus verre in beloften heeft, zoo genaemd word informeel, en zoo goed als nul weder gekregen; en wat hoope men op Meineedigen kan hebben, stel ik aen het oordeel van GOD en de geheele Wereld, dewyl 'er geen nader verband of verplichting onder het menschdom gevonden word als de Eed, dien zy eer- en schaemteloos verbroken hebben, en volgens het welke zy zelf het Contract tusschen den Regent en den Burger vernietigen. Wy behoefden dus geen Privilegien te vragen of oude Rechten, die hadden wy; maer ons ontbreken eerlyke Regenten, die dezelve handhaven en beschermen, *volgens hunnen Eed en Plicht, gedaen als ze daer toe verkoren wierden. Dient tot naricht dat het Fiat nul is*, indien *Burgermeesteren* en *Raden* zulks gezamentlyk niet geven. En indien dezelve van meineed zich niet zuiveren kunnen, heeft men niet anders als woorden zonder zaken, of geen effect dezer drie Artikelen te wachten.

In den laten avondstond geraekte een groot gedeelte van de Burgerye op de been, dewyl men elkander diets maekte, dat alhier Troupen komen zouden; het welk zommigen opmaekten om dat in het Y voor de Stad een der Boomen, door welke de Schepen passeeren, open gemaekt werd; dan toen men vernam dat zulks geschiedde op dat door dezelve een voornaem Heer,

 die

AMSTEL-DAM. die door de Stad dus laet kwam reizen, naer Vriesland vertrekken zoude, verdween de vrees.

Donderdag, den 29sten, kwam alhier, als Afgezant van zyne Doorl. Doogheit den Prins Erfstadhouder, de Hoog Ed. Heer WILLEM, GRAEF VAN BENTINK, *Heer van Rhoon en Pendregt*, enz. die zyn intrek nam in 't Oude-zyds Heeren Logement, alwaer een der Burgermeesteren, nevens eenige andere Magistraetspersoonen hem ras kwamen verwelkomen, en de decisie der verschillen met de Misnoegden op den Doele, uit naem der geheele Regering, in zyner Hoogheits handen overgaven. Vervolgens met 4 Gecommitteerden uit het volk sprekende, vraegde hy of het der Gemeente begeerte was, dat zyne Hoogheit hier komen zoude, en of het volk aennam, geduurende deszelfs verblyf alhier, zich vreedzaem te zullen gedragen, en alle hunne eischen aen deszelfs decisie over te laten? het welk deze, na het op den Doele eerst voorgesteld te hebben, uit naem der meenigte met *ja* beantwoordden. Hier na vertrok deez' Heer, onder verzekering dat zyne Hoogheit binnen weinige dagen deze Stad met zyne tegenwoordigheit vereeren zoude. Nu begon men op den Doele met het teekenen van 't Request aen de Staten van Holland, dat Dingsdag op de baen gekomen was, op te houden, en een der hoofden verstak het zelve.

Vrydag was alles op den Doele met ernst aen 't overleggen, hoe men nu best zich tegen de komste van zyne Hoogheit bereiden zoude. Zommigen, waer onder *D. Raep.* mede was, wilden een Requeft van 8 Artikelen (*) laten tee-

(*) Dit is naderhand onder het gemeen verspreid, en aen zyne Hoogheit ter hand gesteld; maer, als des volks begeerte niet behelzende, verworpen.

teekenen door den aldaer zamenkomenden hoop, behalven andere zaken verzoekende dat alle de Heeren van de Regering zouden bedankt worden; dan de party van *Gimnig*, die 'er voor was dat in elke Wyk Gecommitteerden gemaekt zouden worden, dreef boven, en eenige weinigen flechts teekenden op het Requeſt; maer men verzocht aen het volk dat ieder Wyk, die noch geene commiſſie gemaekt had, dit met den eerſten geliefde te doen. Men las daerenboven ook een zeer wydloopig Geſchrift, dat den naem droeg van *Verdedigende Aenmerkingen op de Reſolutie van de Heeren Burgermeeſteren en den Raed, genomen op den* 19 *Aug.* 1748; dan dezelve beteekenen zeer weinig en beſlaen te veel plaets om alhier ingevoegd te worden. AMSTELDAM.

Onder alle deze handelingen der Misnoegden, begon het braefſte gedeelte der Burgerye nu te zien, dat het voorname oogmerk derzelven flechts was de tegenwoordige Regering van het kuſſen te ſtooten; en veelen waren misnoegd dat zulke eiſchen uit naem der geheele Burgerye gedaen werden. Men zegt, en het vind geloof, dat thans eenige Regenten zommigen, die aen hun verplichting hadden, onder de hand bewoogen om te zien of 'er geene mogelykheit zyn zoude om een Requeſt getekend te krygen, dat verzocht om de tegenwoordige Regering in het bewind te laten; althans tegen den avond van dezen dag werd 'er onder den mantel een dergelyk Requeſt rond gedragen, en door verſcheiden, die of verknocht waren aen de tegenwoordige Wethouderſchap, of eenige gunſte van dezelve verwachtten, geteekend.

Saturdag werd openbaer dat 'er een teekening voor de Regering geſchiedde; men begon nu opentlyk de plaetzen te noemen, alwaer zulks ge-

AMSTEL-DAM.

gedaen werd; en veele brave Kooplieden voegden zich by dezen en teekenden ook. De Misnoegden ondertusschen konden zeer licht begrypen dat, zoo zulks doorging, alle hunne desseinen in rook verdwynen zouden. Dies was een spoedig overleg noodig. De hoofden kwamen 's morgens byeen, en overleiden wat best te doen stond om de teekening te stuiten, door welke, als zy doorging, niet slechts alle hoop van redres te gronde ging; maer ook zy zelven gevaer liepen van als oproermakers gestraft te zullen worden. Het besluit was dat men alles opzetten zoude, om dit voornemen te dwarsboomen; doch echter eerst slechts dreigen, en zien of zulks de gewenschte uitwerking ook had. Ten dien einde besloot men na den middag met de Scheepstimmerlieden, in de wandeling de *Byltjes* genaemd, die in de belangen der Misnoegden waren, en welke reeds aengeboden hadden derzelver zaken met goed en bloed te zullen verdedigen, indien zy geroepen werden, een wandeling door de Stad te doen; of de tegenparty, de meenigte ziende, dus de moed ook vergaen mocht. Dit geschiedde, en meer dan 2000 man van dit volk wandelden, met eenige Hoofden der Misnoegden voor aen op een ry, achter malkander door de voornaemste straten; vroeg men aen hun waer toe deze marsch geschiedde? 't antwoord was *wy meenen het wel met Stad en Land, en zyn goed Oranje in 't hart.* Als zy voor de plaetzen kwamen, daer geteekend werd, bleef de trein staen en de hoofden riepen: *hier word ook al geteekend; men zal ze wel vinden*; voor zeker huis, welks bewoonder men meende dat de teekening mede had aengelegd, vroegen ze, zoo als hy op de stoep stond, of hy ook geteekend had? doch hy ontkende het onder eede; en zy

trok-

trokken voort, met bedreiging dat indien hy zulks deed, zy schielyk zyn huis eens op een onvoorzichtige wyze stoffen en ragen zouden. Dit alles verwekte een koude schrik in de harten van allen, die het wel met de Stad meenden, vrezende dat uit zulke beginzelen een Burgerkryg ontstaen en alles in een bloedbad verkeeren zoude. Doch de zaken liepen zoo verre niet, nadien den teekenaren voor de Regering het hart in de schoenen zonk, en de zaek steken bleef. Hier mede eindigde deze dag. AMSTELDAM.

Nu had men, sederd dat het voorstel van Gecommitteerden uit ieder Wyk te maken, gedaen was, ieverig bezig geweest in verscheide Compagnien om deze zaek tot stand te brengen, gelyk dezelve voor een gedeelte ook geraekt was. Die zich daer toe lieten emplooieren, waren meest Hoofden der Misnoegden, of, in de respective Wyken, Burgers, die eene oude wrok op de Regering hadden; hoewel, behalven dezelve, ook eenigen, van welken men vertrouwen konde dat zy, *door zich hier toe te laten gebruiken, meenden des Stads welzyn te zullen helpen bevorderen*. De commissien zelven waren veelal door de geringsten in de Wyken geteekend, en zomtyds maer door zeer weinigen.

Zondag, den 1. dezer, telde men omtrent 20 Compagnien, die Gecommitteerden gemaekt hadden, en op dezen dag kwamen 'er noch eenigen by. Behalven dit werd op dien dag weinig verricht, dan dat na den middag aen eenige Burger-Compagnien ordre kwam, om tegen den volgenden morgen vroeg in de wapenen te verschynen, nadien de Prins Erfstadhouder dan alhier stond aen te komen: ook werd den Scheepstimmerlieden verzocht zich gereed te maken

om

AMSTEL-DAM.

om den Vorst zonder geweer in te halen.

Maendag was ingevolge van zulks alles vroegtydig in beweeging. Eenige Burger Compagnien bezetten de toegangen van het Oude-zyds Heeren Logement, dat de Regering had doen gereed maken tot een verblyfplaets van zyne Hoogheit. Aen de Haerlemmer Poort stonden Stads Soldaten, en verder op den Dyk de Scheepstimmerlieden, aen hun hoofd hebbende ruim 50 van de bovengemelde Gecommitteerden, die wachtende waren op de komst van den Vorst. Omtrent half 10 uuren naderde dezelve, verzeld van zyn Lyf-Guarde voor de Poort, in een Koets met 6 Paerden bespannen, in welke, behalven zyne Hoogheit, gezeten waren de voorn. *Graef van Bentink*, de Griffier *Fagel* en de Requestmeester *de Back*; achter deze Koets kwamen noch eenige anderen, in welken het gevolg van den Vorst gezeten was. Op het plein buiten de Poort gaf zyne Hoogheit bevel, dat de Guardes aftrekken zouden. Binnen de Poort schikte zich alles tot een trein, de Koetzen met het gevolg van den Vorst echter voegden zich niet in dezelve maer kozen een naderen weg. Voor den trein plaetste zich de Stalmeester *van Born* te paerd, die van Burgermeesteren bevel had om de staetsie te geleiden, als het begin derzelve; vervolgens kwamen eenige Scheepstimmerlieden; hier na de bovengemelde Burger-Gecommitteerden, allen met ontdekten hoofde en hun Vaendel vooróp; hebbende tot devies *voor Oranje en de Vryheit*; toen 2 Hardlopers voor de Koets van zyne Hoogheit; waer achter de andere Koetzen volgden; na welke weder een meenigte Scheepstimmerlieden de staetsie sloot. Deze trein passeerde den Haerlemmerdyk, langs de Westzyde van den Cingel tot aen de Schapenmarkt, al-

waer

waer eenige Burgers in de wapenen gekomen waren; voorts het Rokkin langs over de Langebrug tot voor het Logement. Twee aenmerkelyke ontmoetingen zag men by dezen optocht, als klare blyken van de tegenwoordige groote verwydering tusschen den Regent en Ingezeten. Toen de trein langs den Cingel voor by het huis van den Heer Hoofd-Officier kwam, en deze Wel Ed. Gestr. Heer nevens de Leden van het Collegie van Schepenen op de stoep stonden wachten, om gezamentlyk zyne Hoogheit te complimenteren, als hy daer voorby kwam, passeerden de Burger-Gecommitteerden, wel verre van ten minsten de burgerlykheit in acht te nemen en een behoorlyke saluade te maken, deze Heeren zonder den minsten groet, met een vergramd aenzien, als of zy door dezelven ten hoogsten beledigd waren. Dus was het ook toen zy aen het Logement kwamen, alwaer de 3 regerende Burgermeesteren stonden, om zyne Hoogheit op te wachten, welken zy ook zonder eenige beweging voorby gingen. *De trein by het Logement aen de gewapende Burgers zynde, zeide de commanderende Officier gene kennisse aen Burger-Gecommitteerden noch hun Vaendel te hebben, en weigerde hen door te laten; dit veroorzaekte dat 'er halte moest gehouden worden, terwyl eenigen na de Koets van zyne Hoogheit liepen, en zulks bekend maekten, welke terstond ordre gaf om hen te laten passeren. Aen het Logement werd zyne Hoogheit verwelkomt door de 3 regerende Burgermeesteren, de Heeren G. *Corver*, Mr. *J. Sautyn* en Mr. *J. van de Poll*, welke den Vorst eenige dagen vergezelden. Na dat zyne Hoogheit eerst de Heeren van Regering gehoord hadde, verleende hy audientie aen de Burger-Gecommitteerden, en betuigde, na dat

AMSTELDAM.

AMSTEL-DAM. dat de Spreker een korte aenspraek gedaen had, met veel minzaemheit, dat hy, gekomen zynde om de rust, was 't mogelyk, te herstellen, zulks doen zoude zoo als hy het voor God ten jongsten dage zoude kunnen verantwoorden; op welke betuiging zy affcheid namen. Na dat nu alle de plichtplegingen afgelegd waren, verzochten de Scheepstimmerlieden het geluk te mogen hebben, van by hun aftrek gezamentlyk voorby zyne Hoogheit te mogen passeren; het welk hun toegestaen werd. Zyne Hoogheit plaetste zich, nevens eenige Heeren van zyn gevolg, voor de poort van het Logement, en zag dezen hoop voorby trekken, by welken zomtyds zulke zonderlinge complimenten gemaekt werden, dat zy eer schenen te kruipen dan te gaen.

Niettegenstaende het verbod van eenige publieke Vreugdebedryven op den Verjaerdag van den Prins Erfstadhouder, die op den vorigen dag was ingevallen, te tonen, het welk Burgermeesteren volgens verzoek van zyne Hoogheit hadden afgekondigd, had het hoofd der Misnoegden *D. Raep*, op denzelven avond echter illuminatien aengestoken, voor welke verscheide zeer stekende Schilderyen geplaetst waren op de Regering, die verbeeld werd door den Prins Erfstadhouder onderzocht te worden en in veel benaeuwdheit te zitten. Hier mede continueerde hy op dezen dag en vervolgens alle avonden, zoo lang zyne Hoogheit hier was, het welke telkens weder nieuwe bewegingen maekte onder de aenschouwers, die in meenigte dezelve steeds kwamen zien.

Na dat bekend werd dat de Prins Erfstadhouder de Gecommitteerden minzaem ontvangen had, geraekten de Compagnien, die dezelve nog niet verkoren hadden, elk om 't zeerst hier toe in arbeid.

Dings-

Dingsdag, den 3den dezer, leverden de Gecommitteerden uit de Burgers hun Requeſt over aen den Vorſt, het welk van dezen inhoud was: AMSTELDAM.

Aen zyne Doorluchtigſte Hoogheit, den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU enz. Erfſtadhouder der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz.

Geven met alle ſchuldplichtige eerbiedigheit te kennen, de Ondergeteekende Onderdanen van den Staet, Burgeren en Ingezetenen der Stad Amſteldam, dat zy Supplianten met gedurige gemoedsaendoening, federd een geruimen tyd van jaren, reflectien hebben genomen op het toenemend verval en de menigvuldige abuizen, van tyd tot tyd in Stads Politie, Finantien en Negotie ingeſlopen; dat de Suppl. met leedwezen verder zyn ontwaer geworden dat, wel verre dat 'er achting zoude zyn geſlagen geweeſt op diverſe aenzoeken, by verſcheide gelegenheden aen de Regering dezer Stad, tot bekominge van redres, gedaen, in tegendeel *deze rechtmatige begeerten zyn in den wind geſlagen, of wel in 't geheel gedeclineerd; dat de Suppl.*, 't geen het ſterkſte dringt, en hun Suppl. grieft en noopt, hebben kenniſſe gekregen dat de Heeren Regeerders dezer Stad, te meermalen, het tegengeſtelde van de intentie der Burgery hebben voorgedragen en getracht op te houden, of, was het mogelyk te contrequarreren of te delayeeren de heilzame deſſeinen, die Uwe Doorl., als het eminent hoofd, heeft kunnen goedvinden ten algemenen welzyn in de Vergadering van hunne Ed. Gr. Mog. te proponeeren; dat de Suppl. wyders, tot hunne innige ſmerte, om alle de weigering, voornamelyk ook die federd den 3. Mey 1747. geſchied is, voor by te gaen, hebben moeten ondervinden de beantwoording van hunne laetſte verzoeken, begunſtigd met de protectie van Uwe Doorl. Hoogheit, ter neder geſteld op eene, met reſpect geſproken, ingratieuſe en niet te verwachten wyze, principalyk op hunne bede ter vaſtſtellinge van een Bur-

AMSTELDAM. Burger-Krygsraed, van de Regeringe independent; dat de Suppl. ook nog laetstelyk met verontwaerdiging hebben moeten zien de informele Appoinctementen van 25 en 26 Augustus, op de Requesten van de Burgery, inhoudende de drie Artikelen, verleend. Dat de Suppl. uit allen dezen hebben bespeurd het mistrouwen, 't welk deze behandelingen hebben doen geboren worden, en die van trap tot trap accresceren en toenemen tusschen de Regering en de Burgery dezer Stad, en wel voornamelyk uit de laetste mishandelingen, omtrent den voorsz. Appoinctemente gehouden, die de Suppl. niet anders mogen aenmerken dan als een doorslaende blyk op nieuws van ongeneigdheit, en teffens hier uit begrypen, dat of wel het gevolgde Appoinctement van Fiat, in dato 28 Augustus, niet informeel is, het zelve echter alleen geconsidereerd kan worden voortgekomen te zyn, uit aenhoudenden iever en ernstige begeerte der Burgery, en geenszins uit de welwillendheit der tegenwoordige Regering, en dus het mistrouwen, 't geen gelegenheit had gegeven tot deze begeerten van redres, niet alleen niet wechgenomen is, maer integendeel geaugmenteerd; byzonderlyk wyl het de Suppl. niet onbewust kan zyn dat 'er niets ligter is, dan dit laetste Appoinctement buiten effect te stellen; te meer dewyl de tegenwoordige Regering, of wel voornaemlyk de hoofden en bestierders der zelve, zich niet ontzien hebben hunnen plicht in diverse opzichten te vergeten, door welkers onderhoudinge echter de Burgery buiten reden van de nu zoo zeer vermenigvuldige klachten zoude geweest zyn; en alzoo de Suppl., onder reverentie, vermenen door dit mistrouwen, uit hoofde van zoo vele opgestapelde mistastingen gewettigd, die ten hoogsten top gerezen zyn, ten uitersten bezwaerd te zyn, en dat de Suppl. verzekering hebben bekomen dat het Uwe Doorl. Hoogheit, van den Almachtigen gesteld, even als Uwe Hoogheits Doorluchtige Voorvaderen, om het goede te belonen en het kwade te straffen, tot behoud van deze Stad behaegd heeft zich gunstiglyk te stellen tot Arbitre en Beslisser van de zwevende Geschillen tusschen de Regering en de Burgery, en bereids de interessen en belangen van de tegenwoordige Regering volkomelyk en zonder behouding van eigen gezach, aen Uwe Doorl.

Hoog-

Hoogheit in handen zyn gegeven, zoo zyn de Suppl. te rade geworden eenige Gecommitteerden uit hun midden te kiezen, en door dezelven als de mond der Suppl met die cordaetheit, dat vertrouwen, overgroote liefde en hoogachting, die de Suppl. hebben tot uwe Doorl. Hoogheit, als hunnen Verlosser uit de gevreesde slavernye; hunne belangen, ingevolge uwe Doorl. Hoogheits en hunne Privilegien en verkrege voorrechten, aen uwe Doorl. Hoogheits liefde en wyze voorzienigheit over te laten; en keren zich de Suppl. ten dien einde op het allernedrigste tot uwe Doorl. Hoogheit, voor wiens Doorl. persoon en huis zy, ten allen tyde, goed en bloed bereid zyn op te offeren, en dien zy aenmerken als een geschenk, hun van God gegeven, en zonder wiens verheffing door de liefde van het volk, het te duchten was dat deze Landen andere beheerschers zouden gehad hebben, en hare vryheit bereids onder gegaen.

AMSTELDAM.

Smekende de Suppl. op het allerootmoedigste uwe Doorl Hoogheit, attentie te geven op de dringende nood, daer zich de Stad en Suppl. in bevinden, en meer en meer zich in bevinden zullen; op de elenden die uit het mistrouwen, 't geen onwrikbaer is, verder zouden kunnen spruiten; en op de noodzakelykheit van het vertrouwen in deze groote Stad te herstellen; verzoekende de Suppl. *ten dien fine demoedig aen uwe Doorl. Hoogheit dat het denzelven moge behagen in consideratie te nemen*, den brandenden iever en onwrikbare begeerte der Suppl., waerin gevestigd is de meer en meer aengroeiende en voor eeuwig constante liefde voor uwe Doorl. Hoogheit, spruitende uit de vaste hope en het verlangen om door uwe Doorl. Hoogheit voor altoos bevryd te zyn van alle vreze van onvermydelyk mistrouwen en vervolginge; biddende de Suppl. uwe Doorl. Hoogheit der Suppl. wenschen en verzoeken, als die van den ganschen volke, te bekronen en het anderszins onherstelbare vertrouwen te herstellen, door de nodige verandering te maken in de tegenwoordige regeringsform en de Leden derzelve, daer onder begrepen de Oud Raed, de twee Pensionarissen, en de tegenwoordige Regering mitsdien voor hunnen dienst te bedanken en van hun bestier te ontslaen, en dezelve te remplaceren door brave en eerlyke mannen, die bekwaem en begeerig

AMSTEL-DAM. zyn, om zonder eigen belang, met en benevens uwe Doorl. Hoogheit, dezen Staet en goede Stad met een eenparigen schouder te helpen onderschragen en bestieren, zoodanig als uwe Doorl. Hoogheit naer zyne hoogwyze doordringenheit en goedvinden zal gelieven te verkiezen, tot nut en bloei van de Kerk en den Volke, zonder consequentie in 't vervolg Verzoekende wyders de Suppl. onderdaniglyk dat uwe Doorl. Hoogheit, in gevolge de Bylagen, geannexeerd aen dezen Requeste, goedgunstiglyk gelieve te doen effectueren dat de Posteryen met derzelver inkomen in het geheel, zonder uitstel, in uwe Doorl. Hoogheits handen worden gesteld, en der Suppl. securiteit vastgesteld door het nomineren van een vryen Burger-Krygsraed, als mede de vernietiging van Stads-Accynsen; nemende voorts de Suppl. de vryheit op de allerrespectieuste wyze zich in uwe Hoogheits gunste aen te bevelen, smekende uwe Hoogheit voorts alle zoodanige redressen en veranderingen te maken, als uwe Doorl. Hoogheit, naer zyne wysheit, liefde en landsvaderlyke zorge, ten algemenen en byzonderen nutte, zal bevinden te behoren.

't Welk doende, enz.

De Bylagen achter dit Requeſt luidden dus:

Bylage No. 1.

Ingevolge het nevensgaende Requeſt word uwe Doorl. Hoogheit op het allerootmoedigſte verzocht, dat het uwe Doorl. Hoogheit behagen moge goed te vinden dat de Poſteryen, door derzelver tegenwoordige bezitters, mogen worden gecedeerd en afgeſtaen, om aenſtonds te worden geſteld in handen van uwe Doorl. Hoogheit, om daer van te disponeren zoo als uwe Doorl. Hoogheit zal bevinden te behoren; alles ingevolge het appointement van Fiat *op den Requeſte in dato* 28 *Aug* 1748.

Bylage No. 2.

Uit hoofde van dit Requeſt hier voor ſtaende aen uwe Doorl. Hoogheit, onzen zeer geliefden Erfſtadhouder, ſmeken wy uwe Doorl. Hoogheit op het allerieverigſte en ootmoedigſte, dat het uwe Doorl. Hoogheit behagen moge, naer deszelfs landsvaderlyke zorge en liefde voor de Burgery, te bewerken de ſpoedige vaſtſtelling van een vryen Burger-

ger-

ger-Krygsraed, ingevolge het verleende Appointement van Fiat in dato 28 Aug. 1748, en ten dien einde effectueren dat de Leden van den tegenwoordigen Krygsraed, zoo Kolonellen als Kapiteinen, Raden, Schepenen of oud Schepenen zynde, als mede Commissarissen, Secretarissen en Regerings-Kinderen, aenstonds mogen worden bedankt en ontslagen van hunnen dienst, en derzelver plaetzen, was het mogelyk, door uwe Doorl. Hoogheit zelve voor het tegenwoordige, en in het vervolg door de Burgeren, ieder in derzelver respective Wyken gesuppleerd, door het nomineren van vyf Kolonellen, conform het getal der Regimenten Burgery, in deze Stad zynde, en 60 Kapiteinen naer het getal der Wyken dezer Stad, welke Kolonellen en Kapiteinen zullen moeten zyn van de notabelste en voornaemste Burgeren, zonder te participeren in eeniger mate aen de Regering dezer Stad, of nader geparenteerd aen dezelven zyn, dan in den graed van Neef, en by zulke Kolonellen alleenlyk de macht en authoriteit zyn zal, op ordre en verzoek van den Ed. Achtb. Raed en hunne Ed. Gr. Achtb., den Krygsraed te doen vergaderen, of ook wanneer zy Kolonellen zelve zulks ten dienste van de Burgery zullen nodig oordelen, of daer toe verzocht zyn by Kapiteinen, als de wichtigheit der zake zulks mochte vereischen; zullende de Kolonellen alleenlyk bevoegd zyn te presideren in den Krygsraed en aldaer de nodige voorstellingen te doen of te horen; en zullen de Kapiteinen gehouden zyn met en benevens hunne Officieren, als Medeleden van den voorsz. Krygsraed, ieder in den hunnen, de bezwaernissen van de Burgery gunstiglyk te horen, zoo betreffende de herstelling en wederbekoming hunner Privilegien, als andere klachten die tot redres van de Gilden, of ten nutte van de Stad of Maetschappye, zouden kunnen dienen; en de voorsz. Kapiteinen verplicht zyn daer van ordentelyke notitien te houden, en dezelven over te brengen in den Krygsraed om geexamineerd te worden, en vervolgens door eenige Gecommitteerden, te verkiezen by den Krygsraed, op het voorstel van Kolonellen, te worden overgebracht aen de Regering, en van wegen de Burgery aen dezelve voorgesteld, om derzelver resolutie te vernemen, en dezelve te stellen ter decisie van uwe Doorl. Hoogheit, conform de Privilegien, ingevolge de macht uwe Doorl. Hoogheit van de Regering en de Burgery competerende, ten welken einde Kolonellen AMSTELDAM.

AMSTEL-DAM.

zullen bevoegd zyn en gerechtigd om, zoo menigmael als Stads welzyn en het Burger-nut zulks vereischen zal, visie te nemen van zoodanige Keurboeken, Privilegien, Handvesten, als op den Stadhuize ter Secretarie, of elders berusten; en de openvallende plaetzen in 't vervolg by den Krygsraed vervuld worden met bekwame en, zoo veel mogelyk, in de Wyk wonende Officieren uit de Burgery, ter approbatie van uwe Doorl. Hoogheit; smekende uwe Doorl. Hoogheit dit heilzaem werk, als het eenigste middel om den grondslag te leggen tot een eeuwigdurende harmonie en vertrouwen, en Regering en Burgery gelukkig te maken, de rust te doen herleven en den bloei en vrede hersteld te zien in deze groote Stad, ten spoedigsten, volgens bovengemelde bekomen Appointement van Fiat, *zyn volkomen beslag te doen krygen, en dezen Schat der Burgery in veiligheit te brengen.*

Bylage No. 3.

Dat wyders de Kapiteinen van de Burgery, benevens een Gecommitteerde van de aenzienlykften uit ieder Wyk, by meerderheit van Stemmen zullen kiezen uit de eerlykste fatzoenlykste en verstandigste personen dezer Stad, belydenisse doende van de Gereformeerde Religie, in de plaets der overledenen, een of meer personen tot Vroedschap, uitmakende de zes en dertig Raden dezer Stad, uit dewelke Burgermeesteren zullen worden verkoren, en een nominatie van Schepenen gemaekt, om daer uit, naer welgevallen van uwe Doorl. Hoogheit, het ordinaris getal van Schepenen te eligeren, malkanderen niet nader, zoo in consanguiniteit als affiniteit, bestaende als volgens Privilegien van Vrouwe Margareta van dato 1 Sept. 1565 *is gepermitteerd.*

Woensdag, den 4. dezer, viel 'er weinig voor, dan dat zyne Hoogheit aen ieder een, die iets ten laste van de Regering te zeggen had, vryheit gaf om zulks in te brengen; en de Burger-Gecommitteerden wakker in arbeid waren, om tegen de Regenten zoo vele bezwaerredenen, als zy immer konden opsporen, aen zyne Hoogheit voor te stellen, waer toe zy niet zelden gezamentlyk, zomtyds 60,

70,

70 a 80 man ſterk, van den Doele naer het Logement marcheerden. Terwyl nu zyne Hoogheit, op koſten van de Stad onthaeld werd, waren de Burgermeeſters dagelyks by denzelven ter maeltyd; dit ſtiet het ongeduldige volk zeer tegen de borſt, menende dat hier door ligtelyk weder een weg tot bevrediging komen, en alles in den ouden plooi blyven zoude; hierom kwamen, 's avonds op den laetſtgemelden dag, een meenigte Scheepstimmerlieden op den Doele, vragende hoe de zaken ſtonden, en of men haeſt nieuwe Regering zoude hebben; doch van de Gecommitteerden hier in geen antwoord naer hun genoegen ontvangende, verſtoutten zy zich des avonds laet naer de huizen der drie regerende Burgermeeſteren te gaen, alzoo de vierde uit de Stad was, en deden aldaer diergelyke vragen, met bericht dat, indien zy den volgenden Saturdag daeromtrent geen uitſluitzel hadden, zy wel raed zouden weten om verandering te maken. AMSTELDAM.

Donderdag, den 5, viel 'er ook weinig voor. 's Avonds werd op den Doele weder een Aenſpraek gedaen, waer in de Spreker, naer zynen trant, het volk aenzette om ten allerernſtigſte aen te houden op eene byna algemene verandering in de Regering, waer van de noodzakelykheit uit de vervalle Negotie en Fabrieken, uit 's Lands ledige Schatkiſten, de overwonne Steden enz., als naer gewoonte, aengetoond werd. Doch wy hebben nu meer dan eens gezien hoe krachtig deze bewyzen in de vorige Aenſpraken tot dit oogmerk gebezigd zyn, en nadien deze weder van denzelven ſmaek was, achten wy onnodig dezelve te boeken.

Vrydag, den 6 dezer, deed de Prins Erfſtad-

AMSTEL-DAM. houder 's morgens eene verkiezing van vier nieuwe Burgermeesteren, welker namen wy hierna zullen opgeven. Vervolgens had een Deputatie uit de voornaemste Kooplieden dezer Stad gehoor by zyne Hoogheit, wanneer de Heer *Josua van der Poorten*, uit naem derzelven, deze aenspraek deed:

DOORLUCHTIGSTE VORST EN HEER!

Gecommitteerd door het meerder gedeelte der voornaemste Negotianten van deze Stad, nemen wy de vrymoedigheit ons aen Uwe Doorl. Hoogheit te presenteren, en ootmoedige dank te betuigen voor de hooge gunst, waer door het Uwe Doorl. Hoogheit geliefd heeft ons de eer dezer audientie genadiglyk toe te staen. De Kooplieden in het algemeen, schoon beschroomd Uwe Hoogheits wichtige bezigheden te storen, hebben echter niet van zich konnen verkrygen de gelegenheit, dat het Uwe Doorl. Hoogheit behaegd heeft deze Stad met zyne hoge tegenwoordigheit te vereeren, voor by te laten gaen, zonder hun waerachtig genoegen en ongeveinsde vreugde daer over te verklaren; het geen wy tegenwoordig de eer hebben, uit aller naem, te verrichten. Wy nemen teffens, Doorl. Vorst, de vryheit, Uwe Hoogheit op het ootmoedigste en krachtigste te verzekeren van de ware hoogachting, oprechte genegenheit en standvastige aenkleving, die de Kooplieden in het algemeen, en ieder in het byzonder, Uwe Doorl. Hoogheit, deszelfs Koningklyke Gemalin en Vorstelyke Familie toedragen, en rekenen onder de gelukkigste ogenblikken onzes levens dezen, waerin ons vergund word Uwe Doorl. Hoogheit de mondelyke betuiging daer van te mogen doen. Wy zyn ten vollen overtuigd van de Vaderlyke affectie en genegenheit van Uwe Doorl. Hoogheit voor deze Stad en derzelver Kooplieden, waer van ik zelf nog onlangs, in eene andere Commissie, die ik de eer gehad heb by Uwe Doorl. Hoogheit af te leggen, de duidelyke blyken heb gezien, en deze overtuiging doet ons, met te meerder vrymoedigheit, onze personen en onzen handel aen de genadige protectie en vermogende be-

bescherming van Uwe Doorl.. Hoogheit aenbevelen. Uwe Hoogheit weet, dat deze Stad zich alleen door de Negotie tot die grootheit uitgebreid en tot dat toppunt van vermogen verheven heeft, dat ze daer door de aenzienlykste niet slechts van deze Provintie, maer zelf van al de vrye Nederlanden geworden is, zoo dat men met reden mag zeggen, dat het groote gebouw van de Welvaert der gehele Republiek op derzelver Welvaert ten grooten deele gegrondvest is. Vergun ons derhalven, Doorl. Prins, dat wy Uwe Hoogheit met de diepste eerbiedigheit en teffens ernstig mogen smeken, onze belangen by alle gelegenheden ter harte te nemen, zoo ten aenzien van onzen Koophandel in het algemeen, die zich na alle Waereldsdelen uitstrekt, als in het particulier ten opzichte van onze verafgelege Kolonien, onze Navigatie en Scheepvaert en binnenlandsche Fabrieken, alle welke zaken, ten allen tyde, met recht, als de zenuwen van den Burgerstaet zyn aengemerkt geweest. Laten wy het geluk hebben, Goedertierene Vorst, ons te mogen vleien, dat alle Negotianten dezer Stad, en ieder van hun, altoos den vryen toegang tot Uwe Doorl. Hoogheit zullen genieten, om in zaken, Uwe Hoogheits aendacht waerdig, deszelfs krachtdadige assistentie van naby te konnen imploreren. Voor het overige wenschen wy Uwe Doorl. *Hoogheit, Hare Koningklyke Hoogheit en derzelver Vorstelyke Kinderen* den ryken zegen van den Heere des Hemels; dat dezelve Uwe Doorl. Hoogheit in deszelfs zwaerwichtige occupatien gelieve te sterken en te ondersteunen, en deszelfs dierbaren Persoon en Luisterryke Familie, een lengte van jaren, in zegen en welstand te conserveren, tot heil van den Lande, tot heil van deze Stad en derzelver commercieerende Ingezetenen. AMSTELDAM.

De Prins Erfstadhouder had hierop de goedheit van de Kooplieden in het algemeen te bedanken voor de eer, door eene zoo aenzienlyke deputatie, zyne Hoogheit aengedaen, en voor de Zegenwenschen over deszelfs Persoon en Familie uitgestort; betuigende voorts zyne ware genegenheit en affectie voor den Handel dezer

AMSTELDAM.

Stad, met de gunstigste en krachtigste bewoordingen; en verzekerde, onder anderen, dat zyne Hoogheit met den Spreker toestond, dat deze Stad den grooten luister, waerin dezelve nog is, alleen aen de Commercie te danken had, en dat zyne Hoogheit dezelve niet alleen voor de zenuw, maer zelf voor de hartader van den Burgerstaet hield; dat zyne Hoogheit ook niet in gebreke zoude blyven alle zyne krachten in te spannen, om dezelve daerin te maintineren, en den Handel tot den laetsten adem zyns levens met alle mogelykheit te handhaven en voor te staen; dat zyne Hoogheit, door de aenstelling van nieuwe Heeren Burgermeesteren de blyken reeds daervan meende gegeven te hebben, en eerlang nog verdere bewyzen daervan geven zoude, door het aenstelien in den Raed dezer Stad van verscheide der voornaemste Negotianten, op dat de Commercie aldus altoos behoorlyke protectie zoude mogen genieten; wyders betuigde zyne Hoogheit dat de Kooplieden dezer Stad altoos den vryen toegang tot zyne Hoogheit zouden hebben, het zy zy goedvonden zyne Hoogheit by Deputatie, of afzonderlyk en in 't particulier, op te wachten, met byvoeging dat zyne Hoogheit zich nooit zoude beklagen over de ogenblikken met Negotianten over het stuk der Negotie doorgebracht, enz.

Na den middag, op dezen dag, deed voor het Logement van zyne Hoogheit een Compagnie jonge Knapen, als gewapende Burgers, met Snaphanen en Bajonetten op dezelve, uitgedost, en met kopere Patroontassen, Oranje-Bandelieren, Oranje-Cocarden en Linten vercierd, de Burgerlyke Exercitien ten aenschouwen van zyne Hoogheit, welke betuigde daer in een zonder-

derling genoegen te hebben. 's Avonds werd weder een Aenspraek op den Doele gedaen aen het volk, dat, naer gewoonte, aldaer vergaderde, in welke de vreedzaemheit der Gemeente, in zulke groote veranderingen, als reeds gebeurd waren, getoond, breed werd uitgemeten, en daer uit ieder een aengespoord, om zich vervolgens vreedzaem en zonder oprechtigheit te gedragen, en met gene nydige oogen aen te zien dat de Regenten dezer Stad zich verstoutten de tafel van zyne Hoogheit te naderen, en met denzelven te spyzigen; dat de tyd voor handen was, dat, indien zy zelven niet bedankten, zy bedankt zouden worden, en daerom dat ieder een zich vooral door geen woeste drift van het redenspoor moest laten verleiden, enz. AMSTELDAM.

Saturdag, den 7. dezer, werd de verandering, die zyne Doorl. Hoogheit in de Regering gemaekt had, openbaer, en door de volgende Notificatie, *die op den middag ten bywezen van de nieuwverkozene Burgermeesteren en Raden* werd afgelezen, aen den volke bekend gemaekt:

Alzoo het aen Zyne Doorluchtigste Hoogheit, den Heere Prinse van ORANJE EN NASSAU, Erfstadhouder dezer Provintie, geliefd heeft aen de Heeren Burgermeesteren en Regeerders dezer Stad Amsteldam te doen toekomen deszelfs hooggeërde Missive, geschreven in Amsteldam, den 6 dezer lopende Maend, en daer by te kennen te geven dat hoogstgemelde Zyne Hoogheit, alle mogelyke pogingen hebbende aengewend om de diffidentie en murmuratie van de goede Burgerye en Ingezetenen tegen de Heeren Regenten op de beste, bekwaemste en discreetste maniere wech te nemen, en de gemoederen van de Heeren Regenten met die van de Burgers en Ingezetenen te hereenigen en te verheelen; doch dat alle dezelve pogingen, tot Zyne

AMSTEL-DAM. Hoogheits leedwezen, vruchteloos geweest zynde, diens halven in dezen bekommerlyken en perplexen toestand van zaken, en tot voorkominge van de uiterste onheilen, niets anders aen hoogstgemelde Zyne Hoogheit was overgebleven, dan gebruik te maken van de Authorisatie, op hem Heere Prinse Erfstadhouder, by Resolutie van Hunne Ed. Gr. Mog. van den 31. Augustus dezes jaers, verleend, en van de presentatie van vrywilligen afstand, door de Heeren Burgermeesteren en Vroedschappen gedaen, en in de voorsz. Resolutie breeder vermeld; en dat dienvolgende Zyne Doorluchtige Hoogheit hadde geoordeeld, dat de vier Heeren Regerende Burgermeesters en vyf en dertig Vroedschappen, (een van de 36 overleden zynde) van de Regeringe, en uit den Eed behoorden te worden ontslagen, zonder dat dezelve Heeren Burgermeesters en Vroedschappen daer door zullen worden gekwetst of benadeeld, in hunnen goeden naem en faem, veel min, dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd hen in de Regeringe van den Lande niet naer behoren gedragen te hebben; en met verdere verklaringe dat hoogstgemelde Zyne Hoogheit ook ten allen tyde, zoo wanneer onverhooptelyk de nood zulks zoude mogen komen te vereischen, bereid zoude zyn, om aen gemelde Heeren ontslage Regenten zoodanige protectie en sauvegarde voor hunne Personen, Familien en Goederen te laten geworden, als dezelve zullen komen te desideren. En dewyl het daer op verders aen hoogstgemelde Zyne Doorl. Hoogheit mede behaegd heeft, uit krachte van Hunner Ed. Groot Mog. bovengemelde Resolutie van den 31. Augustus laetstleden, tot Burgermeesteren, aen te stellen de Heeren Mr FERDINAND VAN COLLEN, *Heer van Guntersstein en Tienhoven*, enz. Mr. KORNELIS TRIP, *Vryheer van Oud en Nieuw Goudriaen*, *Langerak*, enz. Mr. GERARD ARNOUT HASSELAER, Mr. WILLEM GIDEON DEUTZ (*); en, tot Vroedschappen, de Heeren Mr. *Gerard Bikker van Swieten*, *Mr. Cornelis Hop*, *Mr. Pieter Six*, *Mr. Daniel de Dieu*, *Mr. Pieter Rendorp*, *Mr. Egbert de Vry Temmink*, *Harman van Ghesel*, *Bonaventura Oetgens van Waveren*, *Mr. Gualterus* Pe-

(*) De eerste dezer Heeren had het Burgermeesterschap te voren meer bekleed, maer de 3 laesten waren nieuwen.

Petrus Boudaen, *Jacobus van Stryen*, *Mr. Ferdinand van Collen*, *Mr. Gerard Arnout Hasselaer*, *Mr. François de Wit*, *Mr. Gerrit Hoofd*, *Mr. Pieter de la Court*, *Mr. Elias Schellinger*, *Mr. Jan Huidecoper*, *Mr. Daniel Deutz*, *Mr. Jan Baptista Slicher*, Mr. Cornelis Bakker, Jan Kalkoen, Mr. Jan Graefland, Mr. Willem Huigens, Mr. Hendrik ter Smitten, Pieter van Tarelink, Arent van der Waeyen, Michiel Bruiningh, Jan Agges Scholten, Joan Nicolaes van Eis, Dionys Muilman, Dirk van Marcelis, Karel Lynslager, Volkert van Jever, George Clifford Junior, Mr. Jan Balde Junior, en Mr. Matthys Straelman (†). AMSTELDAM.

Allen volgens de Lyste daer van door hoogstgemelde zyne Hoogheit by besloten Missive aen den Heer Hoofd-Officier deze Stede, Mr Daniel de Dieu, op den 6. dezer Maend toegezonden, met ordre voor opgemelden Heere Hoofd-Officier van de voorsz. Heeren Burgermeesteren en Vroedschappen den behoorlyken Eed af te nemen, en in hunne respective bedieningen te stellen; zoo als alle het zelve dan ook, ingevolge en conform aen de hoogstgerespecteerde ordres van zyne Doorluchtige Hoogheit, geschied en ten effecte is gebracht: ZOO IS 'T: dat de Heeren Burgermeesteren en Regeerders dezer Stad Amsteldam voornoemd, met advies van de bovengemelde Heeren 36 Raden, hebben gemeend niet te mogen afzyn, van alle het gene voorsz is, om de goede Burgery en Gemeente dezer Stad, de vereischte behoorlyke communicatie te geven, ten einde dezelve moge

(†) De eerste 19 dezer Heeren waren nieuw verkozenen uit de ontslage Vroedschappen, en de 17 laetstgenoemden, met een anderen Letter gedrukt, allen nieuwen, verkozen in plaetze van de Heeren *Mr. Jan Six*, *Mr. Willem Munter*, *Mr. Diderik van Buren*, *Mr. Herm. Henr. van de Poll*, *Mr. Jan van Loon*, *Mr. Gerard Bors van Waveren*, *Gillis van Hoven*, *Fredrik Berewout*, *Mr. Willem Bakker*, *Mr. Reinier Bouwens*, *Mr. Jakob Alewyn*, *Mr. Joan Graefland Kornelisz.*, *Mr. Nicolaes Geelvink*, *Mr. Salomon Dedel*, *Daniel Jakob du Petrou*, die overleden was, *François van Harenkarspel* en *Hendrik Nicolaes Sautyn*.

ge-strekken tot alle en een iegelyks narichtinge.

AMSTEL- DAM. Actum in Amsteldam den 7. September, 1748.

Ter Ordonnantie van hunne Ed. Groot Achtb. voornoemt,

JACOBUS VAN DE POLL.

Naeuwlyks had de Sekretaris onder het aflezen de namen van de twee eerste Burgermeesters genoemd, of hy moest stilzwygen van wegen een algemeen geroep van *Vivat* en *Hoesee*, dat, om het genoegen uit te drukken, welk het volk had in deze Heeren, zich op den Dam onder de aldaer staende aenschouwers verhefte; het welk, vermits de Heer *Hasselaer* niet in de Stad was, by 't noemen van deszelfs naem zweeg, maer op 't noemen van den naem van den Heer *W. G. Deutz* zich weder hooren liet.

Na dat de afkondiging geschied was, reden de President Burgermeester en alle de Raden nevens den Pensionaris *Stael* naer zyne Hoogheit, om hunne dankbetuigingen aen denzelven te doen. By de Burger-Gecommitteerden werd ondertusschen, terwyl hunne 6 Commissarissen by den Vorst gehoor hadden, in overweging genomen of zy de nieuwe Regering niet gezamentlyk behoorden te feliciteeren, het welk, zoo ras dezelve te rug gekomen waren, besloten werd, wordende uit hun midden eenigen gezonden om by de twee Burgermeesters, die gebleven waren om de gewone zaken te verrichten, gehoor te vragen. Een der ter te rug gekomen Commissarissen stelde voor, zoo als zy naer het Stadhuis gaen zouden, dat men Burgermeesteren moest verzoeken dat de Oud Raed, (deze bestaet uit de afgegane Burgermeesteren en de Oud-Schepenen,) welken men ontdekt had dat, by gewone veranderingen, geauthoriseerd waren mede in de verkiezing van de Re-

ge-

gering te stemmen, ook mochten ontslagen worden; terwyl een ander voorsloeg dat men ook ontslag van bannissement moest verzoeken voor twee personen, wegens misdryven in den Opstand over het Erfstadhouderschap, in de maend November van het voorleden jaer daer mede gestraft; 't een en ander werd in der haest toegestemd. By Burgermeesteren toegelaten zynde, deed *Gimnich* uit aller naem de zegenwenschen en deze verzoeken; maer omtrent het twede artikel, dat hun gansch vreemd in de ooren klonk, en omtrent het laetste, moest het Collegie, compleet zynde, zeiden ze, zich eerst beraden; dan de Gecommitteerden verzochten 'er nu uitslag op, inzonderheit omtrent het artikel van den Oud Raed enz.; waerop Burgermeesters verzochten dat de zes Commissarissen de terug komst van hunnen President dan zouden afwachten; terstond bewilligden de anderen hierin, en trokken naer den Doele, alwaer zy gem. Commissarissen afwachten; *dan dezelve kwamen niet weder by hen. Dit verwekte eenig mistrouwen tegen dezelven, te meer om dat zy nu herinnerden dat het stuk van den Oud-Raed,* met zeer veel verhaesting op het afgaen, was besloten. 's Avonds werd weder een aenspraek gedaen op den Doele, omtrent van den zelfden inhoud als de vorigen. De gezamentlyke Gecommitteerden begaven zich ook naer 's Prinsen Logement; dan hier begonnen zy te bespeuren dat zyne Hoogheit ten aenzien van den Krygsraed hun sentiment niet voor had te volgen, van oordeel zynde dat die tot bederf van den Burgerstaet zoude dienen; ja zelfs dat eenigen onder hen reeds van zyne Hoogheits gedachten waren. Dit, en der Commissarissen

AMSTELDAM.

na-

AMSTEL-DAM. nalatigheit om 's middags verslag van de Resolutie van Burgermeesteren te doen, lag de grond van partyschap in dit Collegie; en ten aenzien van den Krygsraed besloten zy plechtig om lief noch leed zich daervan te zullen laten aftrekken.

Zondag, den 8 dezer, woonde zyne Hoogheit 's morgens in de nieuwe Kerk den Godsdienst by, alwaer der Burgermeesteren bank met fluweel voor hem bedekt was: en na den middag diverteerde zich dezelve in den *Hortus Medicus*, uit welken hy tegen den avond te rug kwam.

Maendag, den 9den, liet *D. Raep* en eenigen van de zynen, nadat 's morgens op den Doele eenig verschil was geweest, den volgenden Brief door den druk gemeen maken.

Aen de Heeren Gecommitteerden uit de respective Wyken der Burgerye van Amsteldam, op den Kloveniers Doele vergaderd.

MYNE HEEREN EN MEDEBURGERS!

Vermits wy heden morgen al te klaer hebben ontdekt dat men ons verdenkt, als of wy ter verdrukkinge van der Burgeren Voorrechten en Gerechtigheden, met Lieden van het Hof van zyne Doorl. Hoogheit enz. in onderhandeling waren, en dat, aen den anderen kant, ook eenige uwer Leden bezig zyn met ons by het Hof en de Burgery verdacht te maken, om ons dus (ware het mogelyk) in haet van zyne Doorl. Hoogheit, zoo wel als der goede Burgerye te brengen; zoo is het, dat wy met dezen verklaren, als eerlyke Lieden, die tot op dit uur niets anders dan een onderling vertrouwen en een algemeen welzyn dezer Stad, in alle betamelykheit, behartigd hebben; dat wy niets by zyne Doorl. Hoogheit heb-

hebben te berde gebracht, dan het geen ten nutte en welvaert dezer goede Burgerye konde dienen, en dat wy altoos verslag van de waerheit aen de vergaderde Burgerye hebben gegeven, gelyk wy zulks ook aen zyne Doorluchtige Hoogheit, van wegen de brave Burgerye, hebben gedaen. Wyders verklaren wy, dat wy, om gemelde redenen, dewyl de zaken ter decisie van zyne Doorl. Hoogheit zyn overgegeven, en ook om dat men zegt dat wy gene Gecommitteerden zyn, goedgevonden hebben, gelyk wy goedvinden met dezen, om in het openbaer te betuigen, dat wy, om alle redenen van achterdocht te vermyden, voortaen voornemens zyn geworden, ons met deze tedere zaek niet verder in te laten of te bemoeien; alleen aen de Heeren Gecommitteerden overlatende om zelf hunne zaken voor te stellen, vermits het zeker is, dat zulke lieden, waervoor men ons houd te zyn, (hoewel wy daer tegen wel op het allernadrukkelykste protesteren) niet anders dan verwarring in de goede zaek zouden brengen. Al waerom wy ook goedgevonden hebben niet wederom in UE. Vergadering te komen, ten zy gylieden, myne Heeren, ons gezamentlyk daer toe zult gelieven komen te verzoeken. Inmiddels God, die een kenner der harten is, vurig biddende zynen zegen over UE te willen uitstorten, ten einde de goede zaek een goed einde te doen nemen, betuigen wy voor het overige dat wy waerlyk zyn, AMSTERDAM.

Uwe Welmeenende Medeburgers en Liefhebbers der Vryheit, op Wetten en Billykheit steunende,

(*Was geteekend*)

DANIEL RAEP.
JAKOB KAREL DE HUIZER.
ELIE CHATAIN.
JOHANNES ROMANS.
PIETER DEURHOFF.
GERARD WAGENAER.
LOURENS HORN.

In Amsteldam den 9den September 1748.

'S

AMSTEL-DAM.

's Avonds gaven de Gecommitteerden dit Requeſt op nieuws over aen zyne Hoogheit.

Aen zyne Doorl. Hoogheit, den Prinſe Erfſtadhouder.

Geven wy ondergeſz. Suppl., Gecommitteerden van de onderſtaende Wyken der Amſteldamſche Burgerye, aen uwe Doorluchtige Hoogheit met veel eerbied te kennen, dat aen de Suppl. by geruchte ter ooren was gekomen, als of uwe Doorl. Hoogheit genegen zoude zyn om hun verzoek, vervat in de Bylagen by het overgepreſenteerde Requeſt, ten aenzien van een Burger independenten vryen Krygsraed, beſtaende in vyf Burger-Kolonellen en zeſtig Burger-Kapiteinen, allen buiten de Leden der Regering, niet naer hunne hartwenſchende verwachting zoude ten effect willen begunſtigen, en alzoo het zelve volgens de betuigeniſſe van de algemeene Burgerye, aen ieder onzer byzondere Gecommitteerden gedaen, in zich zelf zoude naſlepen de verwoeſtinge van onze tot heden toe algemeene Burger-Unie, zoo hebben wy ondergeſz Suppl. onderling nodig geoordeeld uwe Doorl. Hoogheit ten anderen male daer van inductie te geeven, ten einde het uwe Doorl. Hoogheit eenmael moge behagen ons zoo zeer belanghebbend verzoek met een gunſtig *Fiat* te bekronen, tot welks effect de Suppl. hun goed en bloed, als het dierbaerſte, in navolging van uwe Doorl. Hoogheits Doorl Voorvaderen gewillig en bereid zyn op te offeren; verzoekende de Suppl. verder dat de verkiezing uit de Burgerye tot Kolonellen en Kapiteinen dezen male door uwe Doorl. Hoogheit, naer zyne Doorl. Hoogheits wyze en hooge raedgevinge, moge geſchieden, en dat het uwe Doorl. Hoogheit moge behagen de Suppl. hier van ieder in hunne byzondere Wyk de verkiezing in 't toekomende over te laten.

Het welk doende, *enz.*

De Prins Erfſtadhouder antwoordde hierop dat hy, dit Requeſt geëxamineerd hebbende, zag dat zy nu bepaelder uitkwamen dan te voren; en dat zyne Doorluchtigheit niets meer konde zeggen, dan dat hy dit Stuk nog niet volkomen overwogen had; dat hem toeſcheen dat deze Krygsraed niet tot heil der Burgerye zoude ſtrekken;

doch

doch dat hy in dezen zulk een decisie zoude doen, als hy voor God en zyne consćientie kon verantwoorden. Hier mede vertrokken de Gecommitteerden. AMSTERDAM.

Dus was deze dag in veel verwarring ten avond gekomen. Men dacht dat de nacht ten minsten een zachte stilte in de gemoederen zoude gebracht hebben; dan hier in bedroog men zich: de vreze van geen vryen Krygsraed te zullen erlangen maekte zoo veel ongeduldś in de gemoederen, dat 's nachts, tusschen 3 a 4 uuren, een pary Volks voor het Logement van zyne Hoogheit kwam, van welke eenigen verzochten binnen gelaten te worden. Zulks geschiedde, en men vroeg hen wat zy te doen hadden; 't antwoord was, zyne Hoogheit spreken; men wekte hierop eerst den Graef *van Bentink* uit den slaep; toen een ander Edelman; en eindelyk den Prins zelven; de boodschap was dat zy zyne Hoogheit moesten bekend maken, dat 'er eene zeer ongemeene drift gaende was in de gemoederen der *Burgers, uit vreze dat zy geen vryen Krygsraed zouden erlangen*, en dat zy *ootmoedig baden dat zyne Hoogheit hier in doch* eenige verzachting geliefde te gebruiken, nadien buiten twyffel anders een Bloedbad te komen stond. Zyne Hoogheit betuigde dat hy nog niet volkomen nopens dat stuk gebesoigneerd had; dat hy niet begrypen konde dat de Burgers daer over zoo groot een misnoegen hadden; dat hy echter niettemin hier over op nieuws raedplegen zoude, en zoo hy bevroeden konde dat zulks ten voordeele van de Burgery zoude kunnen strekken, dat hy dan een vryen Krygsraed bezorgen zoude, verzoekende zulks aen het Volk bekend te maken. Hier van werd dien zelven nacht nog aen alle de Hoofdwachten kennis gegeven.

AMSTEL-DAM.

Dingsdag, den 10, raedpleegde zyne Hoogheit op nieuws met Burgermeesters over den Krygsraed; waer van het gevolg was dat dezelve onder het gemeen eene bekendmaking liet verspreiden van den volgenden inhoud:

Dewyl het zyne Hoogheit toeschynt, uit het gene van verscheide kanten is voorgekomen, dat het zeer moeilyk, zoo niet ondoenlyk, zal zyn de schikking omtrent het werk van den Krygsraed zoodanig te maken, dat dezelve aen allen even aengenaem zyn zal, heeft zyne Hoogheit, naer daer op te hebben ingenomen de consideratien van Heeren Burgermeesteren, vermeend dat het voor de rust van de Stad, en om aen de goede urgerye, zoo veel doenlyk, genoegen te geven, best en dienstig zal zyn:

Dat zal worden gehouden een Vryen Krygsraed, bestaende uit Kapiteins, Luitenants en Vaendrigs.

Dat ieder Compagnie, na gehoude omvraeg, daer toe zullen committeren zoodanigen van de voorsz. Officieren uit hare Compagnie, als haer aengenaem zal zyn.

Dat vervolgens dezelve Kapiteins, Luitenants en Vaendrigs, op die wyze door ieder Compagnie by meerderheit van stemmen gecommitteerd zynde, dezelve zullen doen een aenstelling van vyf Kolonellen, en vervullen de plaetzen van die Kapiteinen, Luitenants en Vendrigs, die aen hunne Compagnien niet aengenaem zouden mogen wezen, of dat zy zullen maken een dubbel getal van Personen, en het zelve getal aen zyne Hoogheit presenteren, om daer uit by zyne Hoogheit de electie en aenstelling te worden gedaen, tot vervulling van de plaetzen der genen, die uitgevallen zyn. *Gedaen te Amsteldam den* 10 *September*, 1748.

PRINSE D'ORANGE EN NASSAU.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheit.

J. DE BACK.

Veel verschil was 'er onder de Burgery over de ware mening van deze Bekendmaking, willende de een dezelve dus en de ander zoo verstaen hebben; niettemin echter, geraekte wel ras elke Compagnie druk in arbeid om nopens

hare

hare Officieren de intentie van zyne Hoogheit zoo na te volgen als men dezelve begreep. Doch hier mede was het op verscheide plaetzen weder eene nieuwe verwerring, willende zommigen hunne oude Officieren in 't geheel of ten deele houden, en de anderen weder niet; meest echter waren deze verschillen over Personen, die in de Regering geweest of nu gekomen waren; men heeft 'er gevonden die eerst eenigen van dezen stemden om aen te blyven, en naderhand echter weder hun woord introkken. In eenige weinige Compagnien reezen hier uit zoo hooge woorden, dat men men elkander handgemeen raekte en de beslissing aen den sterksten arm stelde. Ook was 'er een Kapitein, die, zeer na verknocht aen een der nieuwverkozene Heeren van Regering, zich zeer veel moeite gaf om aen te blyven, en een protest by den Krygsraed inleverde tegen de behandeling van zyne Compagnie. Een ander wederom, die te voren hooger bevordering had laten voorby gaen, nam echter nu, schoon by zyne Compagnie voor onaengenaem verklaerd, zitting in den Krygsraed; en bevorderde zyne promotie. Dus ongeregeld woelde men.

AMSTELDAM.

Woensdag en Donderdag, den 11 en 12 dezer, viel 'er buiten dit weinig voor.

Vrydag, den 13, werd zyne Hoogheit door de Heeren van de Regering op het Stadhuis in de Raedkamer ter maeltyd onthaeld.

Saturdag deed de Krygsraed eene verkiezing van vyf nieuwe Kolonellen, en bevestigde de verkiezingen die in de meeste Wyken gedaen waren, manende de Compagnien, die hier over nog niet te zamen geweest waren, aen om zulks te doen. Op den middag werd deze Notificatie van de Puie afgelezen:

AMSTEL-DAM.

Alzoo het aen zyne Doorluchtige Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder dezer Provintie, geliefd heeft, aen de Heeren Burgermeesters en Regeerders der Stad Amsteldam, te doen toekomen deszelfs hoog geëerde Missive, geschreven in Amsteldam den 13 dezer lopende Maend, en daer by te kennen te geven, dat hoogstgemelde zyne Hoogheit, om dezelve redenen, als breder was vermeld by deszelfs hoog-geëerde Missive van den zesden dezer, en mede breder vervat in de Notificatie van den zevenden dezer Maend, dienstig hadde geoordeeld gebruik te maken van Hunner Ed. Gr. Mog. nadere resolutie van den tienden dezer, en van de nadere authorisatie daer by op Hooggemelde zyne Doorl. Hoogheit verleend, en dat dienvolgende zyne Hoogheit nodig hadde gevonden, dat de Heeren Regerende Schepenen, Oud Burgermeesteren, en Oud Schepenen respective, breder gemeld op de lyste, daer van door meer hoogstgemelde zyne Hoogheit, by deszelfs voorschreve Missive aen de Heeren Burgermeesters toegezonden, als namentlyk de Heeren *Regerende* SCHEPENEN Mr Bernardus de Wilhem, Jakob Gerrit Karsleboom, Hendrik Hoofd Gerritsz., Henrik Bikker. Oud BURGERMEESTEREN Mr. Jan Six, Mr. Willem Munter, Gerrit Corver, Mr Jan Sautyn, Mr. Harmen Henrik van de Poll, Mr. Nicolaes Geelvink, Pieter van de Poll. Oud SCHEPENEN. Mr. Willem Bakker, Adriaen van Loon, Mr. Diderik van Buren, Mr Kornelis Graefland Jansz., Mr. Jan Wolters, François van Harencarpel, Mr. Abraham Boddens Eduardsz., Mr. Reinier Bouwens, Mr. Jan van Loon, Gillis van Hôven, Gillis Valkenier, Henrik van der Spelt, Albertus Schuit, Theodoor Rogge, Mr. David de Willem, Frederik Berewout, Mattheus Alewyn, Willem van Loon Jansz., Pieter van Loon, Mr. Wouter Valkenier, Henrik Nicolaes Sautyn, Mr. Jakob Boreel Jansz., Mr. Salomon Dedel, Mr. Jan Bernd Bikker, Jan Trip, Mr. Andries Munter, Mr Jakob Alewyn, Kornelis Munter, Mr. Joan Graefland Kornelisz, Mattheus Lestevenon. Mr. Jan van de Poll (†) zouden worden ontslagen, zoodanig nogtans,

(†) Door het ontslaen van deze Heeren werden de 50 Oud-Schepenen, die in de eerstaenstaende Verkiezing stemmen kon-

tans, dat de bovengemelde Heeren daer door niet zullen worden gekwetst of benadeeld in hunnen goeden Naem en Faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd hen in de Regering van den Lande niet naer behooren gedragen te hebben; en met verdere verklaring, dat hoogstgemelde zyne Hoogheit ook ten allen tyde, zoo wanneer onverhooptelyk de nood zulks zoude mogen komen te vereisschen, bereid zal zyn om aen gemelde Heeren ontslage Regenten zoodanige protectie en sauvegarde voor hunne Personen, Familien en Goederen te laten geworden, als dezelve zullen komen te desidereren. En dewyl het verder aen Hooggemelde zyne Hoogheit mede behaegd heeft, in plaetze van de bovengemelde ontslage Heeren Regerende Schepenen, te benoemen Willem van Heemskerk, Jan Balde Junior, Jan Nicolaes van Eis Isaeks-zoon, Mr. Matthys Straelman (*); en aen den Heer Hoofd Officier dezer Stede, Mr. Daniël de Dieu, by besloten Missive van den 13. dezer, te gelasten dezelve Heeren den behoorlyken Eed af te nemen, en in dezelve voorschreve bedieninge te stellen; ZOO IS 'T, dat de Heeren Burgermeesters en Regeerders voornoemd hebben gemeend niet te mogen afzyn, van alle het gene voorschreven is, aen de goede Burgerye en Gemeente dezer Stad de vereischte en behoorlyke communicatie te geven, ten einde dezelve moge strekken tot alleren een iegelyks narichtinge.

Actum in Amsteldam den 14. September, 1748.

Ter Ordonnantie van hunne Ed. Groot Achtb voornoemd.

A. J. DE HUIBERT.

AMSTELDAM.

konden, verminderd tot op de navolgende 17, als *Mr. Bauduin van Collen*, *Francois Lestevenon*, *Mr. Jonas Witsen*. *Mr. Gerrit Hoofd Gerritsz.*, *Mr. Gerrit Hoofd Danielsz.* *Mr. Gerrit de Graef*, Vryheer van Zuid-Polsbroek enz., *Balthazar Huidekoper*, *Gerard Deutz*, *Lodewyk de Bas*, *Theodorus de Smeth*, *Mr Abraham Alewyn*, *Jan Clifford*, *Hendrik Hoofd Danielsz.*, *Willem Kornelis Bakker*, *Jan van Marcelis*, *Mr. Lucas Trip Kornelisz.*, *Mr. Pieter Clifford*, alle Oud Schepenen.

(*) De twee eerste dezer Heeren verzocht hebbende van het Schepens-amt ontslagen te zyn, heeft zyne Doorl. Hoogheit in derzelver plaetzen aengesteld de Heeren *Mr. Elias Schellinger* en *Daniel Hogguer*.

AMSTEL-DAM. Nu was het groot werk van den Krygsraed nog overig om daer op ordre te stellen. Dit deed zyn Hoogheit op Zondag, den 15 dezer, door eene Publicatie, die Burgermeesters, 's middags ontrent elf uuren, een groot half uur voor het vertrek van zyne Hoogheit lieten afkondigen, wanneer een groot gedeelte der Burgerye in de wapenen stond, de meesten nieuwsgierigen, op 't gerucht van 't vertrek van den Prins, naer buiten gegaen waren, en de Burger-Gecommitteerden wachtten op eene afscheidsaudientie by zyne Hoogheit. Dezelve was van den volgenden inhoud:

Wy WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, by de Gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau; Graef van Catzenelnbogen, enz. enz. enz. Erf Stadhouder, Kapitein Generael, en Admirael der Vereenigde Nederlanden; mitsgaders Ridder van de Kousseband: Doen te weten; dat Wy van de goede Burgery en Ingezetenen der Stad Amsteldam verzocht zynde, om aen dezelve te geven een Vryen Krygs-Raed, en om voor eenmael te willen aenstellen de Leden, die denzelven Krygs-Raed zouden uitmaken, met een getal van vyf Kolonellen aen het hoofd, onze gedachten hebben laten gaen over de beste en bekwaemste wyze, op welke aen het oogmerk en verlangen van de goede Burgerye wezenlyk, en zonder te kwetzen de Privilegien en Grond-Wetten van den Lande in het algemeen, en de Præëminentien en Voorrechten van den Krygs-Raed in 't byzonder, die zy by haer oprechting, genoegzaem zoo oud als die van de Republiek zelf, heeft verkregen (alle zaken, aen welkers handhouding Wy Ons by gestaefden Eede hebben verbonden) zoude kunnen worden voldaen.

Dat Wy, hangende Onze deliberatien over die gewichtige zaek, met leedwezen bespeurd hebben, dat door eenige kwalyk geintentioneerden aen de goede Burgery en Ingezetenen verkeerde denkbeelden van het ware bestaen van een Vryen Krygs-Raed werden ingeboezemd, welke, dagelyks meer en meer gevoed wordende, zoo diepe wortelen geschooten hebben, dat daer uit zyn

voort-

voorgekomen zoodanige ongerymde Verzoeken, dat de inwilliging derzelve, wel verre van te strekken ter bereiking van de ware oogmerken, en de wezenlyke vervulling van het verlangen van de goede Burgerye, in tegendeel met zich zouden medebrengen een notoiren inbreuk in de Privilegien, en eene gehele vernietiging van de oude en wettig verkrege Rechten en Praeminentien van den Krygs-Raed, en van die Vryheit zelf, die verzocht word dat door Ons aen den Krygs-Raed mochte worden gegeven.

AMSTELDAM.

Dat alle deze omstandigheden Ons gepermoveerd hebben, om, zonder de zaek tegen zoo veele kwalyk opgevatte denkbeelden te decideren, een middel tot gerustftelling van de goede Burgerye aen de hand te geven, gelyk Wy by Onze verklaring van den 10den dezer gedaen hebben, in substantie daer in bestaende, dat uit de Officieren, aen de *Burgery* aengenaem, zoude worden gehouden eene Vrye Krygs-Raed, om te vervullen de plaetzen van de Officieren die onaengenaem zyn, als mede om aen te stellen vyf Kolonellen, of wel eene Nominatie van een dubbel getal te formeeren, en die aen Ons te presenteren, om daer uit by Ons de aenstelling te worden gedaen; alles met dat inzicht en in die rechtmatige verwachting, dat door deze *provisionele schikking overvloedige stoffe* van vergenoeging *aen de goede Burgerye, en teffens aen de* gemoederen tyd tot bedaring gegeven wordende, de zaken, zoo als het behoort, met een onzydig oog en zonder vooroordeelen, in hare ware geschapenheit zouden konnen worden beschouwd.

Doch dat Wy, tot Ons smertelyk leedwezen, ondervonden hebben, dat, onaengezien de onophoudelyke zorge, vlyt en moeite by Ons aengewend, om alles ten beste te bestieren, die uitkomst aen Onze rechtmatige verwachting geenszins heeft beantwoord, zoo wel met opzicht op het houden van een Vryen Krygs-Raed, overeenkomstig aen Onze gedeclareerde intentie, als met opzicht tot de zoo zeer gewenschte en verhoopte verandering in de gesteldheit der gemoederen.

Want, dat, wat het eerste aenbelangt, in het verkiezen der Leden tot het composeren van den gemelden

AMSTEL-DAM. Krygs-Raed, in verscheide Wyken en Compagnien de vryheit niet is opengelaten, die de Schutters en Contribuanten, onder dezelve Compagnien gehorende, hadden moeten en behooren te hebben, om zich naer hun welgevallen te konnen verklaren; maer dat dezelven in tegendeel door onbescheide bejegeningen zyn geintimideerd en genoodzaekt geworden, hunne keuze te bepalen naer de zinnelykheit en het goedvinden van de zulken, die bestaen hebben zoodanige ongeregeldheden te ondernemen.

Dat men heeft konnen goedvinden Commissien van Officieren, by hunne Compagnien voor aengenaem verklaerd, en zelfs de deliberatien van den Krygs-Raed reeds bygewoond hebbende wederom in te trekken.

Dat ook zommige Wyken en Compagnien, die alle hunne Hoofd Officieren voor onaengenaem verklaerd, en dus geen subjecten hadden, om tot het adsisteeren van den Krygs-Raed te committeren, op zich genomen hebben, om diergelyke andere Officieren aen te stellen, en die aenstellingen aen den Krygs-Raed over te geven.

Door welke onbetamelyke handelwyze aen een groot getal Leden, den voorn Krygs-Raed composerende, is benomen de faculteit en het vermogen, om ingevolge Onze duidelyke gedeclareerde intentie eene vrye en onbepaelde Keuze te doen van zoodanige subjecten, als zy oordeelden de beste en bekwaemste te zyn, om de plaetzen van de Hoofd-Officieren, die aen hunne Compagnien niet aengenaem waren, te vervullen; het welke dan ook meer dan eens aenleiding heeft gegeven tot klachten, die door verscheide voorname Leden van den Krygs-Raed gedaen zyn, dat zy daer door in hunne vrye Deliberatien en Verkiezinge belemmerd en gestoord werden.

Dat, wat aengaet het twede poinct, Wy met veel hartzeer en met de uiterste verontwaerdiging vernomen hebben, dat zommige kwalykgeintentioneerden in hunne kwade practyken hebben voortgegaen, om de goede Burgery te misleiden, met verregaende en hoogstrafbare dreigementen te intimideeren, en allerlei kwaed zaed te verspreiden, om oneenigheden en mistrouwen tusschen Burgers en Burgers te veroorzaken, waer uit, de gemoederen eens aen het gisten geraekt zynde, niet anders als de uiterste verwarringen en onheilen tot een gansch verderf

van

van de Stad en van den gehelen Staet zoude te wachten staen. AMSTEL-DAM.

Dat of wel uit dit alles duidelyk is af te nemen, dat in het benoemen van de Leden tot het bywonen van den meergemelden Krygsraed, en in het houden van de vrye deliberatien derzelve, in vele opzichten Onze gedeclareerde intentie, zoo als het behoord hadde, niet is geobserveerd en nagekomen, Wy echter om aen de gansche Burgery een doorstekend blyk van Onze trouwhartige en vaderlyke genegenheit en toegevenheit te geven, wel hebben willen goedkeuren, gelyk als Wy goedkeuren by deze, de verkiezing, die by den gemelden Krygsraed gedaen is van vyf Kolonellen (*) en van de verdere Hoofd-Officieren in de plaetzen van die genen, die by hunne Compagnien niet voor aengenaem verklaerd zyn, en dat Wy verders goedgevonden hebben vast te stellen en te statueren, gelyk Wy vaststellen en statueren by deze, dat de gemelde vyf verkoren Kolonellen en verdere Hoofd-Officieren, met de genen, die zyn aengebleven, zullen uitmaken den Krygsraed; doch zoodanig dat die Krygsraed niet anders zal vergaderen dan met voorkennisse van Heeren Burgermeesteren, en op de beschryvinge der Kolonellen, aen wie volstrekt word overgelaten te oordelen, of 'er rede zy tot het beschryven van den Krygsraed of niet. Dat van nu voortaen dezelve Krygsraed zal hebben hunne vrye deliberatien over alle zaken tot hun gehorende, en dat het aen denzelven Krygsraed insgelyks zal vrystaen, om by vacature van Kolonels, en verdere Hoofd-Officiers plaetzen, zoodanige verkiezingen en aenstellingen te doen, als zy in conformiteit van de Privilegien, Oude Constitutien, Reglementen, en Herkomens, ten meesten nutte en welzyn van de Stad zullen oordelen te behoren.

Dat Wy al wyders onveranderlyk willende conserveren de vaderlyke zorg en genegenheit, waermede Wy voor de goede Burgery en Ingezetenen dezer Stad zyn aengedaen, voor ditmael insgelyks wel hebben willen in vergetelheit stellen en over het hoofd zien alle begane onordentelykheden, die tot Onze kennisse zyn gekomen, en die 'er verder zouden mogen gepleegd zyn.

En gelyk Wy nu hiermede in alles, zoo veel behouders

(*) Te voren waren 'er twee.

AMSTEL-DAM. dens de Privilegien en het welzyn van de Stad, en zonder krenking van den Eed, door Ons plechtelyk gedaen, by mogelykheit heeft konnen geschieden, de goede Burgery en Gemeente van deze Stad hebben getracht alle mogelyke vergenoeging te geven, zoo verwachten Wy ook van de goede Burgery en Ingezetenen, dat zy alle en een iegelyk zich voortaen als geschikte en gehoorzame Burgers en Ingezetenen zullen gedragen, zoo naer deze Onze serieuse welmening, als generalyk in alles naer het gene de plicht en verschuldigde eerbied en onderwerping aen hunne Wettige Overheden vordert. Willende Wy verders allen en een ieder, zonder onderscheid, op het allerernstigste en trouwhartigste hebben vermaend en gewaerschouwd, gelyk Wy vermanen en waerschouwen by deze, van zich terstond af te scheiden en te onthouden van alle publieke Vergaderingen en Byeenkomsten, onder wat naem of voorwendzel dezelven zouden mogen wezen. Gelastende ook specialyk de genen, die wegens de Wyken of Burger-Compagnien zyn gecommitteerd geweest, zich van stonden aen van die en alle diergelyke Commissien te houden voor ontslagen; op pœne, dat die genen, die bevonden zullen worden tegens deze Onze serieuse wille en begeerte te hebben ingegaen, en zich aen eenig misdryf tegen de Waerdigheit van de Regering of ongehoorzaemheit aen deszelfs bevelen schuldig te maken, als Verstoorders van de gemene Rust en verachters van Onze heilzame oogmerken en bevelen, naer exigentie van zaken, en volgens de Wetten van den Lande, zonder eenige Conniventie, anderen ten exempel, zullen worden gestraft.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendere, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd daer en zoo het gebruikelyk is.

Gedaen in Amsteldam den 15. September, 1748.

(Was geteekend)

PRINSE D'ORANGE EN NASSAU.

(L. S.)

(Lager stond)

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheit.

(en gecontrasigneerd)

J. DE BACK.

On-

Ondertusschen was tot het vertrek van zyne Hoogheit 's morgens de behoorlyke gereedheit gemaekt. Van het Logement af over den Langen Brug, het Rokkin langs naer de Schapenmarkt, deze over, de Oostzyde van den Cingel langs tot aen het Koningsplein, dit over, de Leidsche-straet langs, en het Plein over tot aen de Poort, stonden overal twee ryen gewapende Burgers, en in de Poort Soldaten, door welken allen zyne Hoogheit passeren zoude. Ook stonden, buiten de Leidsche Poort en den Overtoomschen weg langs, Scheepstimmerlieden, even als de Burgers aen twee ryen geschaerd. Zyne Hoogheit nu had 's morgens den Godsdienst bygewoond in de *Nieuwe Kerk*; en was na het eindigen van denzelven naer deszelfs Logement gereden. Daer omtrent een half uur vertoefd hebbende, kwamen de Heer Hoofd-Officier en Burgermeesters by denzelven afscheid nemen, welke plechtigheit met veel aendoening geschiedde. Hier na begaf zyne Hoogheit *zich by de Burger-Gecommitteerden*, *die op de Zael stonden te wachten*, *wanneer de Spreker derzelven H. van Gimnig* uit aller naem een aenspraek deed, waer in 's *Prinsen* deugden hoog verheven, en inzonderheit deszelfs schikkingen in de publieke zaken dezer Stad zeer geprezen werden, als die de goedkeuring van hun allen wechdroegen; waer na hy met overvloedige zegenwenschingen over zyne Hoogheits Persoon en reize een einde maekte. De Prins beantwoordde zulks op zyne gewone minzame wyze, en recommandeerde hen de nu herstelde vrede en rust der Stad te kweeken onder de Burgery, zoo veel mogelyk was, en de vergaderingen op den Doele te staken. Hier na scheidde men van elkanderen, en de Gecommitteerden begaven

AMSTELDAM.

zich

AMSTELDAM. zich naer buiten om in gereedheit te zyn als zyne Hoogheit afreed. Zyne Hoogheit trad omtrent 12 uuren in de Koets, in welken zich mede plaetsten de meergem. *Graef van Bentink* en de *Baron van Grovestins*. Terwyl dit geschiedde was alles tot den trein gereed gemaekt; voorafreed weder de Stalmeester *van Born* te paerd; toen eenige Scheepstimmerlieden, die van buiten in de Stad gekomen waren; daer op volgden de gezamentlyke Burger Gecommitteerden, by paren, cierlyk uitgedost, met 's Prinsen wapen op de borst, wordende hun Vaendel weder voor hen gedragen; hier na kwamen de 2 Hardlopers en achter dezelven de Koets van zyne Hoogheit, nevens nog eenige andere Koetzen, waer in het gevolg van zyne Hoogheit gezeten was. Deze Staetsie passeerde langs den genoemden weg, tusschen de gewapende Burgers door, tot aen het Leidsche plein, alwaer zyne Hoogheit door de 5 nieuwverkozene Burger-Koloneilen gerecipieerd en gecongratuleerd werd; terwyl de gem. Heeren Burgermeesteren, een weinig voor dat de trein zich in order schikte, na buiten gereden zynde, zyne Hoogheit buiten de Poort wachtten. Hier stonden weder de Lyf-Guardes van den Prins, welke zich op hunne plaetzen voegden. By de Heeren van de Regering gekomen zynde stapte zyne Hoogheit, nevens de Heeren die by hem in de Koets waren, en Burgermeesteren allen uit hunne Koetzen, en namen andermael op het allerminzaemste afscheid; wanneer het geschut gelost werd, en zyne Hoogheit, de reize aennemende, door de Burger-Gecommitteerden en daer achter de Scheepstimmerlieden, tot aen den Amstelveenschen weg geconvooieerd werd, alwaer zy, andermael zyne Hoogheit congratuleren,

rende, aftrokken, en voorts de Stad in naer den Doele marcheerden, alwaer de eerstgenoemden zich in twee ryen schaerden, de Scheepstimmerlieden door hun midden lieten passeren, hen bedankten, en hen hun Vaendel offereerden.

Dus hebben wy weder alhier eene zeer groote verandering waergenomen. Wat de gevolgen van dezelve zyn, indien 'er eenige komen, zullen wy in ons volgende Stukje melden.

ROTTERDAM.

De Burgermeesters en Regeerders dezer Stad, goedgevonden hebbende een' tweden Pensionaris, neffens den Hr. *Montauban*, aen te stellen, was door hun Ed. Gr. Achtb., den 27 der voorleden Maend, daer toe benoemd de Heer Mr. *Gerrit Meerman*. ROTTERDAM.

Den 2 dezer des avonds was alhier op de Mosselkade het volgende ongeluk gebeurd: Een Schipper van *Goereé*, met een' Knecht van een andere schuit mede op die plaets varende, voorby het huis van den Zeilmaker *van der Stap* willende gaen, doch, in 't passant, met de dienstmeid uit de Kelder van het voornoemde huis een woord of drie sprekende, stortte het grootste gedeelte des Gevels van dat Huis op den gemelden Schipper en Knecht plotzeling neder, in dier voegen dat de laetstgenoemde gansch verpletterd, en de Schipper met de voorn. Meid zeer zwaer, hoewel niet doodlyk, gekwetst werd.

Om alle zoodanige ongelukken in het vervolg voor te komen, had de Regering bevolen alle huizen te visiteren, waer mede men reeds ieverig bezig was, wordende verscheide Gevels, die de toets niet hadden kunnen uitstaen, reeds afgebroken, en vernieuwd.

Den 12 dezer had men hier en hier omstreeks

ROTTERDAM. streeks weder een zwaer onweder van donder en blikſem gehad; en was daer door, omtrent een groot kwartier uurs van deze Stad, het volgende ongeluk gebeurd:

Zeker Turfſchipper met zynen Zoon van Delf naer deze Stad komende zeilen, en bemerkende dat het onweder hoe langer hoe zwarer werd, gebood zynen Zoon de zeilen te ſtryken. Dees, die het liever nog een weinig had willen inzien, al morrende gehoorzamende, werd door een' donderſlag of deszelfs uitwerkzel zoodanig getroffen dat hy dood neder viel. Nadat men den geſneuvelden ontkleed had, vond men de borſt, aen de eene zyde geheel opgereten, een groote blaeuwe plek onder den arm, en voorts in het dikſte van het eene been, even onder de dye, een zware wonde; zynde een ganſch ſtuk vleeſchs daer als uitgenomen. De Vader, die zynen Zoon, dus op een en het zelve oogenblik levend en dood zag, was geheel onbezeerd gebleven, doch ganſch trooſteloos.

ENKHUIZEN.

ENKHUIZEN. Den 22 dezer, des morgens om drie uuren, was hier in het Huis van een' Bakker een hevige brand ontſtaen, waer door het zelve tot den grond verteerd werd. De twee daer naeſt ſtaende Huizen waren door de overſlaende vlam ook reeds aengeſtoken, doch, door de vigilantie der Burgery, nog gelukkiglyk gered.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. In 't begin dezer Maend was alhier overleden de Heer Mr. *Jakob Vleugels*, Burgermeeſter en Raed der Stad *Tholen*, mitsgaders Droſſaerd van St. Maertensdyk, en onlangs aengeſteld

tot

tot Gecommitteerden Raed van de Ed. Mog. Heeren Staten, en Raed ter Admiraliteit in Zeeland. MIDDELBURG.

De Heeren Staten dezer Provintie geen bekwame middelen tot remplacement der afgeschafte Pachten hebbende kunnen uitvinden, en des besloten dat dezelven op den ouden voet zouden continueren, waren de gewone Plakaten ten dien einde geemaneerd en gepubliceerd.

ZIERIKZEE.

Voor eenige weken was hier overleden de Wel Ed. Gestr. Heer *Hendrik van Alphen*, Oud Burgermeester, Thesaurier en Pensionaris dezer Stad, mitsgaders Rentmeester der gemene Middelen over deze Stad en het Eiland Schouwen, en President der Heeren Kerkmeesteren; en in deszelfs plaetze, door de Regering, tot Thesaurier aengesteld de Ed. Gestr. Heer *Anthony van Alphen*, Rentmeester Generael by Ooster Schelde en Raed dezer Stad; tot President der Kerkmeesteren de Wel Ed. Gestr. Heer Oud Burgermeester *Jakob de Jonge*; en tot Rentmeester der Gemene Middelen, by de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeeland, de Wel Ed. Gestr. Heer *Jan Marinus de Jonge*, Raed dezer Stad. ZIERIKZEE.

Het Plakaet nopens het continueren der Pachten was hier, zonder eenige beweging of beroerte onder het Gemeen, gepubliceerd, waertoe de voorzorg der Heeren Regenten veel had toegebracht, hebbende hun Ed. Gr. Achtb., zonder de minste beteuterdheit, dezulken, die door oproerige tael de rust zochten te storen, by den kop doen vatten, wordende aen derzelver proces reeds ieverig gearbeid.

THOLEN.

Den 23 der vorige Maend was de Hr. Mr. *Jakob Vleugels*, wegens deze Stad, verkozen

THOLEN. zen tot Gecommitteerden Raed, en Raed ter Admiraliteit van Zeeland in de plaetze van wylen, den Heer Mr. *J. Turcq*; en de Heer Mr. *M. C. van Lichtenberg* tot Leenman in de plaetze van wylen den Heer *A. M. Savornin*.

UTRECHT.

UTRECHT.

U-TRECHT. Den 7 dezer werd hier de volgende *Publicatie* zyner Doorl. Hoogheit, tot conservatie van de Jacht en Wildbanen in deze Provintie, gedaen:

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, by de Gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau, Gouverneur, Stadhouder, Kapitein Generael en Admirael; mitsgaders de Staten van den Lande van *Utrecht*, meer en meer in ervaringe komende, dat de WILDBANE in den Gestichte van *Utrecht* door de veelvuldige ingekropene Jageren, excessen en ongeregeldheden, daerin wordende gepleegd, en die dagelyks nog grooter worden, t'eenemael word geruïneerd en bedorven, mitsgaders dat de Provintie zich jegenwoordig haest ten eenemael van WILD ontbloot bevind, en om voor te komen, dat het niet verder en ten eenemael word vernield en uitgeroeid, waertegens Wy by een nader Plakaet zullen voorzien, hebben na serieuse deliberatie inmiddels goedgevonden by provisie de JACHT, waervan de tyd aenstaende zoude zyn, op te schorten, mitsgaders te interdiceren, zoo als wel scherpelyk geinterdiceerd word by deze, dat niemand, wie het ook zoude mogen wezen, van wat staet of conditie, hy zy gequalificeerd of ongequalificeerd, van nu voortaen eenige JACHT zal vermogen te exerceren, hoe ook genaemd, en onder wat voorwendzel het ook zoude mogen wezen; Ordonnerende, dat de *Jaegtyd* besloten zal blyven, tot dat dezelve door Ons by nadere Publicatie weder zal worden opengesteld; Verbiedende derhalven gedurende den voorschreven besloten tyd in den Lande van *Utrecht* WILD, 't zy *Hazen*, *Konynen*, *Berghoenderen*, *Patryzen*, *Fatsanten*, *Wegtels*, of iet diergelyks te Jagen, Vangen, Strikken, Schieten of Beschadigen, in eenigerhande manieren, op pœne van den Vang en hunne Netten, Honden en Instrumenten, en nog eene boete van 40 Guldens, en zullen

len daerenboven de Geprivilegeerden hunne gerechtigheit verliezen, die zy zouden mogen allegeren, omme van die tyd of voorts geen Weiwerk te mogen exerceren ofte gebruiken, en die geen Privilegien zoude weten te bewyzen, zal nog boven de voorschreve boete, die voor de zulke dubbeld zal wezen, daer over arbitralyk worden gestraft naer exigentie van zaken; Ten einde het gene voorschreven is, te beter worde in acht genomen, betracht en onderhouden, word onze Luitenant Opper-Houtvester dezer Provintie mits deze geauthoriseerd en geordonneerd, deze Publicatie wel strikelyk te doen observeren, de Overtreders van die te calangeren, en de boeten en poenen by hen geincurreerd, zonder verschooninge van iemand, te doen executeren. U-TRECHT.

Ook was in deze maend, door zyne Doorl. Hoogheit, de Hr. Mr. *Pieter Egidius Gerbrand Daulnis*, Burgermeester der Stad Montfoort, aengesteld tot Vroedschap dezer Stad, in plaets van wylen den Hr. *Johan van Haeften*, den 9 dezer alhier overleden.

Den 12 dezer, des avonds, had men hier een verschriklyk Onweder van donder en bliksem. Een der zwaerste balderingen sloeg een wiek van een' der nieuwe Molens, op de Noordwesterwal dezer stad staende, aen spaenderen. De Molenaer, met zyn Gezin in de Molen zittende, werd door dien slag, welke tot op de vyfde verdieping doordrong, tegens den grond gesmeten, en het grootste deel der glazen, neffens veel Porcelein verbryzeld; zonder dat echter iemand van het huisgezin van eenig belang beschadigd werd. Het verwonderlykste by die gelegenheit was dat de blixem tusschen de voegen der steenen heen, en dus door een zeer naeuwe opening, maer 5 voet van den grond, waer de buitenmuur op zyn dikst is, doorboorde, en in den Molen brand verwekte, die echter door een' daer op volgenden zwaren donderslag weder geblufcht werd.

FRIESLAND.

LEEUWARDEN.

LEEUWARDEN. Behalven de Pointen Reformatoir, en de vyf Artikelen, door de Gecommitteerden der Gemeente dezer Provintie opgesteld, en geobtineerd, welke wy in ons Stukje van July onzen Lezer hebben medegedeeld, hadden de voorschr. Gecommitteerden in 't vervolg nog 47. Pointen op nieuws opgesteld, welke, door hen by Requeft aen de Staten ingeleverd, door hun Ed. Mogenden ook geapprobeerd zyn; gelyk uit de volgende Publicatie den 31 July gearresteerd, is blykende:

De Staten van Vriesland allen den genen, die deze zullen zien, of horen lezen, Salut: doen te weten. Alzoo de Gecommitteerden der Gemeenten op den Doele vergaderende, aen Ons op Donderdag den 25 dezer hebben gepresenteerd de 47 Poincten, hier na van woord tot woord volgende, met verzoek, om dezelve tegens Dingsdag daer aen volgende te approberen, en alhier te laten publiceren, voorts door den druk gemeen te maken, om door de gehele Provintie te worden gepubliceerd en geaffigeerd, ter plaetze daer men gewoon is publicatie en affictie te doen.

Nadere Poincten by de Gecommitteerden uit Landen en Steden, thans op den Doele vergaderd, opgesteld en ingevolge het 14 Art. van de Notificatie van 5 Juny aen hunne Ed. Mog. de Heeren Staten dezer Provintie gepresenteerd.

1. Dat de ware Gereformeerde Religie, zoo als dezelve hier en over de gehele Unie geleerd en gepredikt word, volgens Plakaten, ten dien einde reeds geëmaneerd, worde gemaintineerd, en 's Lands Ordonnantie, tegens 't schenden der Zondagen, Lasteringen en Misbruiking van Gods Heiligen Naem, naeuwkeurig geobserveerd worde; en worden tot dien einde wel uitdrukkelyk verboden alle Kermissen en Jaermarkten op Zondagen te mogen houden. En worden de Officieren en Magistraten wel expres belast daer tegen te vigileren by pœne van 50 Gouden Friessche Ryders aen den Armen ter Plaetze te verbeuren.

2. Dat alle Pastorye-Plaetzen en Landen, onder supplectie staende, openbaer by ordinaris stryk- en verhooggeld

geld zullen worden verhuurd, doch niet langer dan voor een' tyd van 5 of 7 Jaren. LEEUWARDEN.

3. Dat alle de goederen, van oudsher aen Kerken, Pastoryen of Armestaten hebbende behoord, daer wederom zullen worden aengehecht, en de Kerken, Predikanten of Armestaten de volle emolumenten daer van genieten, exempt zoodanige goederen, die met consent en by decreet van den Hove zyn verkocht of verwisseld, waer onder echter Heidvelden en afgegrave Landen, die tot melioratie of verbeteringen verpacht zyn, niet zullen worden gerekend.

4. Dat de verkiezinge der Duitsche Schoolmeesteren zal geschieden door de Ledematen van de Gereformeerde en Mennonite Godsdienst, blyvende de Steden by haer gebruik, als mede zulke Scholen, die door particulieren zyn of nog staen opgerecht te worden, mits dat de Schoolmeester zy een man van beproefde Godsvrucht, en een Ledemaet van de Gereformeerde Religie.

5. Dat alle die gene, welke contribueren tot 't slatten van Vaerten en Waterlossingen, repareren van Wegen, herstellen van Zetten, Bruggen, Tillen, particuliere Dyken en Waterkeringen, sampt van houten en voetpaden, en vorders 't geen tot openbaer en eigen gebruik benoodigd is, zulks mogen volvoeren by pluraliteit van stemmen, zonder daer toe 't gezag van 't Gerecht of Magistraet noodig te hebben, en zal tegen de Defaillanten parate executie worden verleend; houdende ieder district in 't byzonder 't recht om zoodanige Reglementen te maken als het tot zyn eigen nut en veiligheit verstaet te behoren.

6. Dat alle stemdragende Sathen in 't Cohier van den Jare 1640. geadmitteerd, als nog admissibel zullen zyn, indien dezelve quantiteit van Landeryen, toen ter tyd 'er onder behorende, tegenwoordig bezitten. Doch zullen voor 't overige geen andere stemmen worden geadmitteerd, dan van Hornlegers voorzien met een Huizinge en de quantiteit van 20 Ponden Kleiland of 40 Ponden Woudland, zullende voor Kleiland gerekend worden de zulke welke voor dezen de volle Hoorngelden hebben bemeld, en 't overige voor Woudland. Doch zullen de Huizen met stemmen begerechtigd hun recht van stemminge behouden, indien kunnen aentoonen dat in 't Jaer 1640. daer onder geen Land is beklemd geweest. Dat vorders op het Stem-Cohier voortaen gemeld zal moeten worden de grootte der Plaetzen en Landen daer onder behorende.

LEEUWARDEN. 7. Dat voortaen niemand zal gehouden zyn om volgens 's Lands Ordonnantie, Landschaps Obligatien of zoogenaemde Toonder dezes, in plaets van gemunt of klinkende gelden te ontvangen, ten zy zulks in de gemaekte Contracten of Instrumenten wel uitdrukkelyk is bedongen, of tot betaling der afkoopen, zulke Obligatien zyn gebruikt; zullende echter de afkoopen, die reeds getauxeerd, doch onbetaeld zyn, gereguleerd worden naer de oude wet.

8. Dat alle die gene, die Landsdievery hebben bedreven of in 't vervolg mochten bedryven, niet alleen gehouden zullen zyn 't zelve aen den Lande te restitueren, maer daerenboven vervallen in zoodanige pœnen en straffen als by Plakaten, en 's Lands Ordonnantie zyn vastgesteld.

9. Dat alle Eigenerfde Ingezetenen en andere gequalificeerde personen, in 't stuk van Schieten of Jagen, zich zullen hebben te reguleren naer 's Lands Ordonnantie van den Jare 1723., en worden de Plakaten, naderhand daer over geëmaneerd, afgeschaft. Zullende echter alle gequalificeerde tot de Jacht of hunne Domestieken zoodanige Landen waer van de Vruchten nog niet gerispt zyn, in 't geheel moeten vermyden, en niet om Wild op te doen mogen bezoeken, by pœne van 50 Gouden Friessche Ryders aen den Lande te verbeuren.

10. Dat alle overschietende Florenen zullen komen ten profyte van ieder Dorp of Stad, alwaer dezelve gelegen zyn, en staen ter dispositie van de Protestantsche floreenplichtigen om dezelve, in hun Stads of *Dorps huishoudingen*, te distribueren daer het noodig is.

11. Dat alle de genen, de Collatie gehad hebbende tot 't vergeven van eenig Amt, Beneficie, Ontvang, of Collecte, en daer uit eenige Opkomsten voor zich zelven of andere particuliere personen hebben bedongen, zoo zullen die begevers of die particuliere personen, die de gelden hebben getrokken, gehouden zyn zoodanige penningen binnen 3 maenden na Publicatie dezes aen 't Lands Comptoir te restitueren of te betalen, by pœne van 100 Gouden Friessche Ryders, twee derde aen den Lande en een derde voor den aenbrenger te verbeuren. Zullende echter hier onder niet begrepen zyn de overschietende Florenen; welke aen ieder Stad of Dorp zullen worden gerestitueerd op den tyd en onder pœne als boven.

12. Dat het begeven van Executeurs en Adsistenten bedieningen, moet staen ter dispositie van 't Gerechte, latende echter de keuze van de Extraordinaris Adsistenten of zoogenaemde Biesjagers aen zulke Ingezetenen die op 40 Guld. of meer op de Quotisatie worden aengeslagen.

13. Dat

13. Dat alle generale en particuliere Ontvangers van Grietenyen of Steden worden gecasseerd, en een ieder Stad of Grietenye vryheit gegeven, zoo vele particuliere Ontvangers aen te stellen, als zy tot hun eigen geryf noodig zullen oordelen. Welke particuliere Ontvangers ten platten Lande verkoren zullen worden door de stemgerechtigde Ingezetenen, en die 40 Car. Guldens en daer boven in de nieuwe te makene Quotisatie contribueren; en in de Steden alleenlyk van die genen, die gem. somma van 40 Car. Guldens en daer boven in de Quotisatie betalen, zullende de nieuwgekozene Ontvanger gehouden zyn voor zyn administratie goede borge te stellen tot genoegen van de Ingezetenen, ook de ontvangene Penningen direct aen 's Lands Cassa over te brengen, en daer voor genieten een tweden stuiver pr. Gulden, tot 6000 Car. Guldens incluis, en voor 't meerdere een vierden stuiver pr. Car. Gulden, zonder voor Vacatien, Comptoir-behoeften, overbrengen van Penningen iets te mogen trekken of declareren: en zullen zoodanige Ontvangen alle 3 Jaren vacant zyn, en op nieuw by openbare stemminge worden begeven. LEEUWARDEN.

14. Dat de nieuw te makene Quotisatie zal gereekend worden aenvang genomen te hebben op den 1 Juny 1748.

15 Dat de Stuiver-gelden, door de Pachters by de jongste Verpachtinge betaeld, aen dezelve zullen worden gerestitueerd, voor zoo verre die in 's Lands Cassa zyn gekomen, exempt 't strykgeld, *dat gevordert zal moeten worden door den Pachter van de gene die het zelve heeft genoten*: En zullen de Opzichters tot den *1 Juny 1748*, worden betaeld.

16. Dat alle buitenlandsche Arbeiders, tot voortzettinge van hunne kostwinninge zich in deze Provintie ophoudende, in de Quotisatie zullen betalen een twintigste van hun verdiend Loon, en zullen de Bazen, by wien ze werken, zyn verplicht zulks aen 't Comptoir der Quotisatie aen te geven, by pœne van 6 Car. Guldens

17. Dat by 't invorderen van den 50sten Penning ten minsten vier personen uit ieder Grieteny of Stads Gecommitteerden, benevens 't Gerechte, præsent zullen zyn, welke mede de Ontvangene Penningen zullen moeten nazien, en de gehele besoignes helpen sluiten.

18. Dat de Fiskaels van Grietenyen en Steden naeuwkeurig acht zullen moeten nemen, dat de Reële honderdste Penning over de geheele Provintie in conformité van 's Lands Plakaet worde geheven en betaeld, by pœne van 25 Goud-Guldens, ten profyte van den Lande, door de Fiskaels op ieder verwaerlozinge te verbeuren, en zullen voor-

LEEU-WARDEN. taen de Reëlen van de hoven, die met geen huizen beklemd zyn, over de gehele Provintie egael worden gesteld, en zullen de zulke, die by de Eigenaers zelfs worden gebruikt, getauxeerd worden wat huur konnen doen.

19. Dat de Landen, die aen de Provintie vervallen, en voor insolvent aengenomen zyn, ten spoedigsten zullen worden verkocht, en met Landschaps Obligatien betaeld.

20. Dat zyne Hoogheit zeer gedienstig mag worden verzocht, daer toe zyne goede Officien aen te wenden, ten einde deze Provintie moge worden in de Quota der Generaliteits Contributie weder gebracht op denzelfden voet, als in den beginne gesteld is geweest. En vorders om een Commissie aen te stellen, tot wechnemen van alle ingeslopene abuizen in de respective Kamers ter Admiraliteit, en dezelve op een' egalen voet te brengen.

21. Dat alle zoo Lands als particulieren Zylen, daer 't nodig is, ten spoedigsten zullen worden gerepareerd, en in behoorlyken staet van defensie gebracht.

22. Dat aen alle Zyl-wachters stricte ordres zullen worden gegeven, om 't Water op de Peil af te tappen, en de Deuren niet eerder te sluiten, ten zy door Vorst of Hooge Tyen worden genoodzaekt, ook zullen de peilen aen alle Zylen worden aengeslagen, op dat een ieder daer by geintresseerd zich kan informeren, zullende de Zyl-wachters, ter contrarie doende, t'elkens aen den Lande verbeuren 50 Goudene Friessche Ryders.

23. Dat alle Penningen onder Rechters geconsigneerd, zullen moeten worden uitgeteld, en aen den triomphant behandigd binnen den tyd van 3 maenden, na dat sententie gevallen of compositie gemaekt is, by pœne van 20 G: Guldens, in cas van nalatigheit by de Rechters te verbeuren, ten profyte van den Lande.

24. Dat voortaen geen zetting op den Prys van 't Brood en Meel zal worden uitgeschreven, zullende echter 't gewicht op 't Brood, Bollen enz. continueren, en 't Meel, zoo Weiten als Boekweiten by 't pond worden verkocht, en voor een Lope Boekweiten Meel gereekend worden het gewicht van 88 pond zuiver en zonder zak, en de mindere gedeelten naer advenant, en zullen geen Pelmolens noch andere Molens Rogge of Weitstenen mogen opleggen: En geen Boekweit mogen gemalen worden op Windmolens, van wat natuur die zyn, dan alleen voor Brouwers en Stokers en tot Beesten-voer.

25. Dat alle Landschaps-Zylen, daer doorvaert is, publiek zullen moeten verhuurd worden door den Secretaris van de naby gelegen Stad of District.

26. Dat een iegelyk, een Amt of Beneficie bekomen hebbende, gehouden zal zyn terstond in actueelen dienst te treden, zonder 't zelve Amt of Beneficie door een' ander te mogen laten bedienen, by pœne van Cassatie. LEEU-WARDEN.

27. Dat ieder Ingezeten dezer Provintie vryheit zal hebben zyn eigen Goederen by openbare opveilinge te mogen verkopen, zonder daer toe een Boelgoeds-Ontfanger nodig te hebben.

28. Dat aen ieder Stad of District de vryheit word gegeven om in den haren Gilden te hebben en op te recten, zoodanige zy verstaen zullen te behoren, tot hare particuliere huishouding dienstig te zyn, zullende de keuze staen aen ieder Stad of District of zy Gilden willen hebben en welke, en behoorlyke Reglementen worden geformeerd, dat de Gilden niet tot last, maer tot gerief van 't Gemeen zyn, en tot bevorderinge van Konstenaers en Ambachtsluiden.

29. Dat de Leverantien van Monteringen en Tenten enz. der Militie, op Friessche Repartitie staende, als mede het maken, gedaen zal worden by Ingezetenen van deze Provintie.

30 Dat het flatten van de Dokkomer Ee en andere gemeene en publieke Vaerten tot algemeen nut op de bekwaemste wyze mag worden bevorderd.

31. Dat de Gerechten wel zorge zullen hebben te dragen, *ten einde in hunne respective Districten de praktyk van Chirurgie of Vroedkunst niet worde geoeffend, als door Geadmitteerde en Geëxamineerde Personen*, en hun daer omtrent strict te reguleren naer 's Lands Ordonnantie; en daer Fondsen zyn tot Vroedvrouwen, dat die daer toe ook worden aengewend.

32. Dat in de nieuwe te makene Quotisatie naeuwkeurig acht zal worden genomen op die Landsmiddelen, welke door de zoogenaemde 5 Specien zyn afgeschaft.

33. Dat de Magistraten en Vroedschappen in de Steden niet meer van Tol geëximeerd zullen zyn dan de Burgers.

34. Dat alle Eigenaers van Veeren zullen blyven en behouden hun Oude Rechten en Privilegien, naer inhoud van hunne Octrooien. Maer zullen die Veeren, die by versterf of anderszins aen een Stad, Grietenye of Dorp vervallen, publiek ten nutte van 't respective District worden verkocht.

35. Dat alle Plakaten en Ordonnantien tegen 't uitvoeren van Duive en Schapemest zullen worden ingetrokken, en dezelve uitvoer aen alle en een' ieder gepermitteerd: by-

LEEU-WARDEN. vende echter de uitvoer van Koe- en Paerdemeſt verboden, op pœnen daer toe ſtaende.

36. Dat, ingevolge het 51 Art. van de Poincten Reformatoir, alle Floreenplichtigen van ieder Contributie zullen worden geconvoceerd binnen 3 maenden na dato dezes, om zoodanige Reglementen te formeren, ingeſlopen abuizen te verbeteren, tractamenten te menageren, alle ongeregelde maeltyden te rooieren, zoo en in diervoegen als zy tot voordeel van hunne Contributien en nutte der Ingezetenen verſtaen zullen te behoren: En zal deze Convocatie binnen gemelden bepaelden tyd geſchieden door de tegenswoordige Gecommitteerden.

37. Dat de Commiſſie-Kopers van Boter en Kaes, en wat vorders ter Wage gebracht word, ten opzichte van 't Waegrecht, geen voordeel zullen genieten van hun Burgerſchap in de Steden, maer 't Waegrecht zullen betalen op een gelyken voet als andere Inlandſche Kooplieden.

38. Dat de Tolhekken, die in deze tegenwoordige onluſten gedemolieerd zyn, weder zullen mogen worden opgerecht ten koſte van de Eigenaers of Begerechtigden, zullende echter de Hekken van 't Paſſagie-geld voor altoos blyven gedemolieerd.

39. Dat de Præſcriptie, volgens 's Lands Ordonnantie op twee Jaren bepaeld, niet eerder zal ſtand grypen dan na verloop van vier jaren.

40. Dat de Gecommitteerden der Dorpen, alwaer Kuipers woonachtig zyn, de vryheit zullen hebben tot gerief van de Ingezetenen, hun eigen Vatmerker te ſtellen, mits zoo wel in de zwaerte als grootte 's Lands Ordonnantie obſerverende.

41. Dat de Reële en Perſonele Goedſchattingen zullen continueren, en op denzelven voet gelyk als tegenwoordig worden geheven: Doch zullen ingevalle van verandering daer toe geauthoriſeerd wezen de Gecommitteerden uit de reſpective Grietenyen en Steden, ten overſtaen van 't Ed. Gerechte.

42. Dat niemand eenige Waren of Koopmanſchappen door het Land of Steden zal mogen voeren, om dezelve langs de deuren uit te veilen, of ter ſlete te verkopen, ten zy hy kan aentonen met gerechtelyke verklaringe, dat hy in deze Provintie huishoudende is, en zyne Quotiſatie niet minder dan 40 Car. Guldens is aengeſlagen, en dezelve voor een geheel jaer heeft betaeld, exempt die gene, welke met genoegzame bewyzen kunnen aentonen, dat reeds vyf jaer in dezē Provintie hebben gewoond, en hare laſten betaeld: Ook zal geen Vreemdeling eenige Waren

by

by publieke veilingen mogen verkopen als by gehele Partyen, Nombers, Balen of volle Stukken; zullende ook geen Inwoonder hem mogen laten gebruiken, om Waren aen Vreemdelingen toebehorende op zyn' naem by Ellen of klene Maet in 't openbaer by Boelgoed te mogen verkopen; alles by pœne van Confiscatie der Goederen, te bekeeren ⅓ voor d'armen ter plaetze, en ⅓ voor den aenbrenger, en worden alle Gerechtsdienaers, en een ieder daer by geinteresseerd, by dezen geauthoriseerd daer tegens te vigileren. LEEUWARDEN.

43. Dat door de gehele Provintie opteekening zal worden gedaen, hoe veel Hoornbeesten van May 1747 tot dato dezes aen de besmettelyke ziekte zyn gestorven, zullende voor ieder volwassen Beest, een zilvere Dukaton, en de jongere naer advenant gekort worden in 's Lands Floreen Febr. of Maert 1749. in te gaen. En zullen die gene, die geen Floreen of Lands-schatting betalen, een Douceur van gemelde somma worden gegeven, ten profyte van de gene die Eigenaers van 't verstorvene Beest zyn geweest; zullende de Ontvangers voor 't uittellen van die Gelden niets mogen genieten.

44. Dat hun Ed. Mog. de Heeren Staten dezer Provintie de Diakonen of Armevoogden gelieven te authoriseren, om de materialen van de afgesmetene Cherchers en Opzichters Huisjes ten voordele van de Armen der respective Distriсten van Steden of Dorpen, daer ze gestaen hebben, te verkopen.

45. *Dat de Klerken van de Comptoren geen dubbeltjes zullen trekken voor de Quitanties, maer dezelve om niet gehouden zyn te geven aen de Houders der Obligatien en* Lyfrente-brieven.

46. Dat om Landen in Polders te leggen, en ook de Hemmen, zullen bevoegd en machtig zyn de Eigenaers van drie vierde delen, die van een vierde deel te overstemmen, zo nochtans dat de Eigenaers van de Landen, die dus overstemd zyn, op taxatie van onpartydigen zich van hun aendeel zullen kunnen ontdoen aen die hun dus overstemmen, en die gehouden zyn tot een' prys, by zulke tauxateurs gesteld, den zulken hun Landen af te nemen.

47. Hun Ed. Mog. de Staten dezer Provintie worden verzocht deze overgegevene Poincten tegens aenstaende Dingsdag te approberen, en alhier te laten publiceren, voorts door den druk gemeen te maken om door de gehele Provintie te worden gepubliceerd en geaffigeerd, ter plaetze daer men gewoon is publicatie en affictie te doen.

Aldus gedaen en gearresteerd door de gezamentlyke Geçommitteerden uit Landen en Steden, op den Doele vergaderd, den 25 July 1748.

LEEUWARDEN.

OOSTERGO.

S Fokkes.	*Joh.Theod.Wilman*	*A. van Hettinga.*
L. Hulshuis.	*N Ritsma.*	*Poppe Jans.*
J. D Rinia.	*Daniel Kystra.*	*B. Wartna.*
L. H. Hommema.	*B. van Koten.*	*Gjalt Aens.*
J. J van der Mei.	*Jan T Ziebles.*	*Sipke Pytters.*
G. Rinkbout.	*Marten Luitsens.*	*Sybbren Hylkes.*
Klaes Melis.	*Syds Luitsens.*	*J. Teijes.*
Albert Douwes.		

WESTERGO.

Haye Egges.	*Haitze Pabes.*	*Wierd Annes.*
W. van Slooten.	*Eelko Alta.*	*Rintje Reins.*
H. Quader.	*J. Idsardi.*	*Wiggert Hylkes.*
A S. Hemrica.	*Marcus Henderiks.*	*Abbe Doedes.*
Wybe L. Steensma.	*Ryents Gerrits.*	*Titus Staek.*
P. Alma.	*Jan Monsma.*	*Pytter Klazen.*

SEVENWOUDEN.

E.. Edema.	*Pier Harings.*	*Sybolt Teckes.*
Dirk Beents.	*Ulbe Johannes.*	*R Folkcrts.*
Melle Klases.	*Dirk Pytters.*	*J. Faber.*
Jentie Siedses.	*Wytse Jeens.*	*W. Meekhoff.*
A. Habbelink.	*KornelisWitteveen.*	*G. Gasinjet.*
A Sipkes.	*Willem Annis.*	*Broer Wigeri.*
Klaes Roels.	*Meine Pytters.*	*E. Wigeri.*
H. Hoitema.		

STEDEN.

Jonas F. Oldersma.	*Wybbe Buma.*	*Thomas Wiard.*
enz. in qlt. voor	*A. Lam.*	*Feike Folkena.*
U. Wytses de Vries.	*Andries Wouters.*	*Hidde Eukes.*
J. A. Basseleur enz.	*Ambr. Dourbout.*	*in qlt.*
in qlt. voor	*J. H. Muller.*	*Jur. Harmanides.*
Gilles Mesdag.	*A. E. Hoitsema.*	*Joh. Piebes.*
Matthys Smit	*J. v Alema.*	*Gerrit Dirks.*
enz. in qlt. voo	*Robyn Arjentz.*	*P. Binkes.*
Dr. G. Koopmans.	*Heeble Feytjes.*	*J. Koopmans.*

Zoo hebben wy na deliberatie, goedgevonden en verstaen, dezelve Poincten mits deze te approberen, door den druk gemeen te maken, en door de gehele Provintie te doen publiceren en affigeren ter plaetze, alwaer gewonelyk publicatie en affictie geschied. enz.

Welk

Welk eene confusie en achterlykheit in het opbrengen van 's Lands Lasten, zoo onder de Impostmeesters als Ingezetenen dezer Provintie, door het afschaffen der Pachten is veroorzaekt, is niet duister af te nemen uit twee Publicatien, den 10 en 11 dezer by de Staten gearresteerd, in de eerste van welke Hun Ed. Mogenden zich dus uitdrukken: LEEUWARDEN.

Overmits in de tegenswoordige omstandigheit van tyden de betalingen van 's Lands Lasten merkelyk zyn verachterd, daer de gesteldheit van zaken het tegendeel ten hoogsten koomt vereischen, en het ten uitersten bedenkelyk is, dat de Militie van den Staet onbetaeld zoude worden gelaten, en 's Lands Comptoiren moeten stille staen. *Zoo is 't* dat Wy op het advies en ingenomene consideratien van de Heeren Gedeputeerden van zyn Doorluchtigste Hoogheit, den Heere Prins Erfstadhouder, zich tegenswoordig in deze Provintie bevindende, hebben goedgevonden en verstaen, te ordonneren, zoo als Wy ordonneren by deze, dat alle de achterstallige Lasten en Schattingen, niet alleen van Floreen, Reële Goedschattinge, en Specien, maer ook van de verdere *Middelen*, die voor dezen verpacht geweest en 1748. verschenen zyn, *door de respective Ontvangers en Collecteurs* met allen mogelyken iever ten spoedigsten zullen worden ingevorderd, en door de Ingezetenen aen dezelve opgebracht en voldaen: Wordende dezelve daer toe wel uitdrukkelyk en ernstig aengemaend, en om zich te onderwerpen aen de middelen van executie, tegens de nalatigen eindelyk moetende worden ondernomen.

Dat om de Ontvangers en Collecteurs tot het innen in staet te stellen, aen hun van stonden aen zullen worden overhandigd de Registers en Boeken, welke aen dezelve zyn ontnomen, en zulks door die gene, die ze als nog, tegens Onze intentie, onder zich mochten hebben gehouden.

Dat vervolgens de particuliere Ontvangers en Collecteurs deze penningen alzoo ontvangen hebbende, dezelve zonder eenig uitstel van tyd zullen hebben over te brengen aen de Generale Ontvangers en Collecteurs;

LEEU-WARDEN. welke gelast worden, het geld aenstonds over te leveren aen het Comptoir der Provintie of aen de Schryvers der Compagnien, die op hen geassigneerd zyn geworden, op dat alzoo de confusie in 's Lands Finantien eenig ins moge worden voorgekomen of verbeterd, de Militie van hunne soldyen voldaen, en de Generale Comptoiren in een behoorlyke train gehouden. enz.

De twede Publicatie, waer in hun Ed. Mogenden hunne verlegenheit in het uitvinden van middelen, tot eene genoegzame vervulling der afgeschafte Pachten kunnende strekken, te kennen geven, luid als volgt:

De Staten van Vriesland enz. doen te weten: Alzoo Wy, op de herhaelde ernstige verzoeken en Instantien van de Ingezetenen dezer Provintie, in de gepasseerde maend Juny hebben moeten resolveren tot de afschaffinge der middelen van Finantie, dewelke 's jaerlyks ten voordele van den Lande tot dien tyde toe zyn verpacht geworden, waer door de Provintie eene zeer importante somme van jaerlyksche inkomsten, vele tonnen gouds bedragende, heeft verloren, dewelke wederom op eene andere wyze zullen moeten worden aengevuld, vermits zonder zulks het onmogelyk is, de ordinaris Provintiale Lasten en de betalinge der Militie gaende te houden, veel min te voldoen alle de excessive sommen gelds, dewelke sederd eenige jaren herwaerds door Hun Hoog Mogende de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, en den Raed van State zyn geëischt geworden, om daer mede de Republiek met al wat daer in dierbaer genoemd mag worden, te verdedigen; en Wy tot nog toe niet hebben weten uit te vinden een suffisant middel, waer door het verlorene zoude kunnen worden vergoed: *Zoo is 't* dat Wy, terwyle Wy Ons met allen mogelyken vlyt beneerstigen, om de geledene schade in de Finantien van de Provintie te herstellen, hebben goedgevonden en verstaen, vinden goed en verstaen mits deze, elk en een' iegelyk te verzoeken en uit te nodigen, zich te bevlytigen, om in deze met Ons te willen uitdenken en

en aen de hand geven zoodanige fondſen, als hy zal meenen te kunnen ſtrekken, om de Provintiale Comptoiren te verſterken, en te remplaceren de Pachten, die op begeerte der Ingezetenen zyn afgeſchaft geworden, en zonder welkers remplacement een totale confuſie in 's Lands Finantien onvermydelyk te wachten ſteet. Al waeromme Wy tot meerdere aenmoedigingen beloven eene præmie van twee honderd zilvere dukatons voor dengenen, die daer toe het beſte, en naer Onze gedachten, voldoenend Project zal komen opgeven; in die zekere hoope en verwachtinge, dat de goede Ingezetenen, aen wien het welvaren van hun Vaderland ter harte gaet, al hun verſtand en vlyt gaerne daer toe zullen willen aenleggen; te meer daer by het doen van de remonſtrantien en verzoeken tot het afſchaffen der middelen van verpachtinge t'elkens is geſuſtineerd, dat het verlies, het welk daer door geleden zoude worden, gemakkelyk was te herſtellen door eene geringe Quotiſatie, of by eenige andere wegen, waer door de Ingezetenen veel minder zouden zyn bezwaerd, dan by de bepalinge der Pachten, enz. LEEUWARDEN.

STAVOREN.

Gods Tuchtroede had, ſederd eenigen tyd, zich hier omtrent in den Paelworm weer op een droevige wyze beginnen te openbaren, zynde Palen, die voor twee jaren nieuw geſlagen waren, nu reeds ganſch en al vernield bevonden. STAVOREN.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

In de voorleden Maend was by Haſſelt, omtrent 2 uren van Zwol gelegen, een zwarm Springkhanen nedergevallen, doch had, zoo men meent uit oorzaek vau het late Saeizoen, luttel of geen ſchade veroorzaekt. DEVENTER.

Zwol.

Zwol. Den 12 dezer was de Heer *Honorarius J. Lauwerman*, een man van ruim 80 jaren, Oud-Burgermeester dezer Stad, op zyn stoel zittende dood gevonden.

Drenthe.

Drenthe. De misnoegde Ingezetenen dezes Landschaps, met hunnen gehouden Landsdag en daer op overgegevene artikelen nog niet kunnende rusten, waren voornemens, volgens derzelver gedane uitschryving, een' Rekendag aen te stellen, en dien op den 26 der voorleden Maend Augustus te doen aenvangen, tot revisie der Rekeningen van de Ontvangeren Generael en Rentmeesteren, sederd eenige jaren herwaerts gedaen. Ten dien einde dan kwamen verscheide van derzelver aengestelde Volmachten of zoogenaemde Rekenmeesters, op den voorn. 26 Augustus des voormiddaegs tydig te Assen, waer zy het volgende Plakaet, des morgens met het aenbreken van den dag aengeplakt, tot hunne Waerschuwing vonden:

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO; *by de gratie Gods Prins van Oranje en Nassau, Erf-Stadhouder, Kapitein en Admirael Generael der Vereenigde Nederlanden en van het Landschap Drenthe enz. enz. enz.*

Doen te weten: alzo Wy vernomen hebben, dat onder de Ingezetenen van het Landschap Drenthe, uit een opgevat mistrouwen tegen de Regering eenige onlusten en bewegingen ontstaen zyn, die hier en daer tot dreigementen en feitelykheden zyn uitgeborsten; dat ook eenige Ingezetenen zich vervorderd hebben, schoon volgens 's Lands Wetten niet gequalificeerd zynde, op den

den laetstgehoudenen Landdag te compareren en te helpen delibereren: En dat al wyders nu kortelings zommige Ingezetenen hebben kunnen goedvinden een zoogenaemden Rekendag uit te schryven tegen den 26 Augus. 1748, tot revisie van alle Landschaps rekeningen sedert jaren herwaert gesloten, zonder dat aldaer iemand, die in eenige bedieninge van den Lande, is zoude mogen compareren, en dat aldaer alle Landschaps Protocollen en papieren, die men noodig zoude achten, zouden worden overgegeven. Al het welke, nergens anders toe konnende strekken, als om de ordre op de Regeringe by de fundamentele wetten vastgesteld, om te keeren en de uiterste verwarringen en confusien te veroorzaken, en geenszins om te weeg te brengen behoorlyke redressen op zoodanige abusen, als 'er in het stuk van de Regeringe, maniement van de finantien of anderszins zoude mogen zyn ingeslopen, gelyk dan ook uit die behandelingen zoodanige nadelige gevolgen reeds zyn voortgesproten, dat 's Lands lasten en schattingen, niet zoo richtig als behoort betaeld worden; *Zoo is 't*, dat Wy hier in willende voorzien, alle en een iegelyk van de goede Ingezetenen, op het allerernstigste en trouhartigste willen hebben vermaend en gewaerschouwd, van zich van alle geweld en feitelykheden zorgvuldiglyk te onthouden en zich niet aen te matigen, waer toe dezelve niet zyn bevoegd, als is het doen adsisteren van Landsdagen, door Personen, die daer toe volgens 's lands Wetten niet behoorlyk zyn gequalificeerd, het uitschryven van Rekendagen en diergelyke, maer in tegendeel onze komst in het Landschap, of die van zodanige Gecommitteerden, als wy zullen goedvinden derwaert te zenden, met gerustheit af te wachten, om aen Ons of onze Gecommitteerden, ten fine van onderzoek en redres op te geven zoodanige abusen, als zy zouden mogen vermeinen, zoo in de regeringe, finantien als anderzins te zyn ingeslopen, als mede om 's Lands lasten en schattingen gewillig en richtig op te brengen, en zich voorts als goede en geschikte Ingezetenen te gedragen, op poene, dat de gene, die zullen bevonden worden, hier tegen te hebben aengegaen, naer exigentie van zaken en volgens de wetten van den Lande zullen worden gestraft. enz.

Drenthe.

Dit

DRENTHE.

Dit Plakaet, gelezen zynde, maekte hen eenigzins verslagen. Doch zy hadden werk om te geloven dat het zelve wezenlyk van zyne Hoogheit zoude wezen. Hier toe echter werden zy, des namiddags omtrent 2 of 3 uren genoodzaekt, wanneer een Detachement uit Coevorden van het Regiment van den Lt. Generael Veldman, sterk 100 man, gecommandeerd door den Major Gockinga daer aenkwam, en dees Commandant, de presente Volmachten by een hebbende doen komen, hun de ordres zyner Hoogheit bekend maekte, met ernstige vermaning van zich stil te houden en naer huis te keeren. De voorn. bende van 100 man werd den volgenden dag vermeerderd door 200 Switzers, uit Kampen, van het Regim. van Graffenried; makende dus te zamen, behalven de Officiers, Sergeanten en Tambours een hoop van 300 wel gewapende mannen, die te Assen voorn. Guarnizoen houden. Door deze schikking waren de gemoederen tot bedaren, en alles, immers voor zoo ver tot nog toe bleek, weder in rust gebracht.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

Met deze Landplage ging het in de Provintie GELDERLAND thans zeer ongelyk. Om *Groenloo* en eenige andere Plaetzen hoorde men van dezelve het minste gewag niet. Maer in en om *Stienre*, een Dorp in het Graefschap Zutphen, heerschte die niet alleen sterk; maer had zich, sederd eenigen tyd, ook een Ziekte, zich als pokken ontdekkende, daer onder de Schapen beginnen te openbaren, en velen van die Dieren reeds onder de aerde doen delven. In ZUID-HOLLAND was het nog gesteld als voren. Maer in NOORD-HOLLAND nam de Ziekte op verscheide plaetzen meer en meer toe, inzonderheit in de Dorpen *Akersloot*, *Limmen*, *Hoogwoud*, *de Niedorpen*, *de Bedykte Schermer* en meer andere naest gelegen Districten. In de *Beemster* klaegde men ook bitterlyk. De Berichten uit ZEELAND blyven, door Gods goedheit, by aenhouding gunstig. In de Provintie UTRECHT nochtans woedde de Veepest hier en daer nog sterk. In FRIESLAND klaegde men over deze Bezoeking op sommige Plaetzen meer dan ooit. Echter was men om *Stavoren* en daeromtrent, door 's Hemels gunst van dezelve nog bevryd. De maren uit OVERYSSEL voornamelyk uit *Zwol*, verwekken nog deernis. Uit GRONINGEN meld men ons van geen verslimmering. Dan in het Landschap *Drenthe*, inzonderheit om *Assen* en bygelegen streken, sloeg de Landplaeg nog al voort.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

Lyst

Lyst der PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

	't Rotterd. 23 Septemb. 't Vernd.	Utrecht. 21 Sept. 't Mud.	Leeuwarden. 't Loope.	Deventer 14 Sept. Mudde.
TARW	———			f 7: 5:-
Oude Witte Zeeuws.	18 20 a 21½ ß			
Nieuwe dito . . .	16 20 a 21 ß	f 9: 6:-	———	———
Blaeuwe dito . .	16½ 17 a 18½ ß	f 8:- :-	———	———
Zomer . .	14½ a 16 --- ß			
	by 't Last.			
Witte Engelsche .	124 a 146 ggl.			
Roode dito . .	120 a 128 ggl.			
ROGGE	———	f 5: 10:-	f 3 a 3:5:-	f 4:- 6:-
Engelsche . .	80 a 92 ggl.		———	———
	't Vernd.			
Zeeuwsche . .	10, 11 a 12 ß	f 4:- 12:-		
BOEKWEIT.	by 't Last.		54 a 57 st.	f 3:- 18:-
Vlaemsche en Brab:	———: 20½ £			
Klai . .	17 a 18½ £			
MOUT.				
Engelsch . .	11½ a 13½ £			
KOOLZAED.			f 5½ a 5¼:-	———
Inlandsch. . .	33 a 37½ £			
Engelsch . .	37 a 41 £			
BOONEN.			———	———
Witte . .	———	f 14:- :-		
Paerde . }	18 a 20 £	f 5:- :-	f 2: 14:-	———
Duive . }		f 2:- 16:-		f 2:- 10:-
HAVER.	———		33 a 36 st.	———
Vriesche Brouw .	11½ a 12 £		29 a 32 st.	———
dito Voer . .	10½ a 11¼ £			
	by 't Hoed			
Zeeuwsche . .	19 a 24 gl.			
GARST.	———	f 4:- :-	———	f 3:- 10:-
Zeeuwsche . .	32 a 35 gl.		48 a 52 st.	———
dito Zomer . .	26 a 31 gl.		38 a 43 st.	———
	by 't Last.			
Engelsche en Schotsch.	13½ a 15½ £			
Weite . .	———		f 5 a 5½:-	———
ERTEN.	by 't Vernd.			
Graeuwe . .	14 a 17½ ß	f 15:- :-	f 6 a 8:-	———
Blaeuwe . .	15 a 20 ß			
Witte . .	9 a 11 ß			
Groene .	———	f 10:- :-	———	———

	Leiden. 14 Sept. 't Vierend.	Rotterd. 23 Sept. de Steen	Hoorn. 19 Sept. De 100 ℔	Zwol 14 Sept. de 40 ℔
GRASBOTER.	f 34 a 35-	———		f 13 a 14-
VLAS. *Oud.*	———	22 a 30 st.		
—— *Nieuw best.*	———	30 a 32 st.		
——— *ordin.*	———	26 a 28 st.		
——— *gem.*	———	22 a 25 st.		
KAES *kleene*	———	———	f 13½	
—— *Mid.* a 10 ℔	———	———	f 14¼	
——— a 14 ℔	———	———	f 14¾:-	
—— *Grotte.*	———	———	f 16:-	

Waer-

Waernemingen omtrent het Weder en de Planeeten op den Huize *Zwanenburg* voor de Maend Augustus 1749.

Dag.	Barrometer.	Thermom.	Kr. der Wind.	St.	Lugtsgesteldheit.	Reg. in L.	Adspect. gr.	van Maen nuren	en Plan. uuren
	30. $3\frac{1}{2}$	63	Z	1	Helder				
1	- 3	76	OZO	2	————		20 ♎	☌ ♄ 8	
	- $1\frac{1}{2}$	67	————	2	————			□ 22	
	- $\frac{1}{4}$	64	————	2	————				
2	29.$11\frac{1}{4}$	77	O t Z	2	————		12 ♏		
	- 10	72	————	2	————				
	- $9\frac{1}{4}$	72	Z O	2	————				
3	- $8\frac{1}{2}$	83	O t N	2	————		26		
	- $8\frac{1}{2}$	72	ZO	2	Betr. d. weerl				
	11	62	ZW	8	Regen betr.	$\frac{1}{4}$			
4	- $11\frac{3}{4}$	69	ZZW	3	Omtr. held.		10 ♐		
	30. $\frac{1}{4}$	61	ZZO	3	Betr. helder.				
	30. -	64	Z t O	3	Omtr. held.				
5	30. -	72	————	3	————		24		
	29.$11\frac{1}{3}$	63	ZW	1	Betrok. held.				
	$11\frac{2}{3}$	63	ZZW	2	Helder				
6	- $11\frac{3}{4}$	70	ZW	2	Omtr. held.		9 ♑		
	30. -	62	W t N	2	Reg. zeerbet.	$\frac{1}{4}$			
	30. -	61	ZW	1	Betrokken				
7	30. -	67	NW	2	Zeer betrok.		24	☍ ♂ 19	NP
	- $1\frac{1}{2}$	60	W t N	1	Betrok. held.				
	- $1\frac{3}{4}$	62	————	1	Helder				
8	- 2	69	————	1	Omtr. held.		9 ♒	☍ ☉ 12	☊ Ecl.
	- $2\frac{1}{2}$	63	(o)		Helder				
	- $2\frac{2}{3}$	65	WZW	1	Zeer betrok.				
9	- $2\frac{1}{4}$	72	————	1	—— Geh. bet.		24	☌ ♃ 18	☍ ☉ ♄ 23
	- $3\frac{3}{4}$	64	NW	1	Omtr. held.			☍ ☿ 22	
	- $3\frac{1}{2}$	64	NNO	1	Helder				
10	- $3\frac{1}{4}$	72	ONO	2	————		9 ♓	☍ ♀ 13	
	- $1\frac{1}{4}$	67	————	4	—— Betrokk.				
	29.$11\frac{3}{4}$	66	————	2	Reg. don. bl.	1			
11	- $10\frac{3}{4}$	67	O t N	3	————	4	24		
	- $10\frac{1}{2}$	65	NW	4	Reg geh. bet.				
	- $10\frac{1}{4}$	63	————	5	Zeer betrokk				
12	- $11\frac{1}{2}$	64	NNW	3	Geheel betr.		7 ♈		☌ ☉ ☿ 5
	30. -	58	NW	1	—— Omt. hel.				
	29.$11\frac{1}{4}$	60	ZO	1	Omtr. held.				
13	- $11\frac{3}{4}$	69	Z t W	1	————		22	☍ ♄ 22	
	30. -	63	ZW	1	————				
	30. -	63	ZZW	1	Helder				
14	30. -	73	ZW	1	Omtr. held.		5 ♉		
	$\frac{1}{2}$	62	(o)		Betrok. held.				
	- $\frac{1}{2}$	64	WZW	1	Omtr. held.				
15	- $1\frac{3}{4}$	71	————	1	————		18	□ 11	
	- $\frac{1}{2}$	64	N t O	3	Geh. b. omt. h.				
	- 2^{4}	62	NNO	3	Helder				
16	- 2^{4}	68	————	3	Betrokken.		0 ♊		
	- $3\frac{1}{12}$	59	————	2	—— Helder.				

Dag.	Barrometer.	Thermom.	St. en Kr. der Wind.	Lugtsgesteldheit.	Reg. in L.	Aspect. van Maen gr.	uuren	en Plan. uuren
	- 3¼	59	——— 2	Zeer betrok.				
17	- 3½	66	——— 4	Betrokken		12		
	- 3¼	58	N t O 3	Reg. betrok.				
	- 2⅓	59	N 3	Omtr. held.				
18	- 2½	66	NNO 5	Betrokken		24		
	- 1¾	61	——— 4	Omtr. held.				
	- ⅓	63	NO 6	Zeer betrok.				
19	29.11¾	72	——— 6	Helder		6 ♋		☌ ☉ ♁ 7
	30. 1½	61	WNW 1	Reg.geh.bet.	⅓			
	- ¼	64	NO 5	Geheel betr.				
20	- ½	71	NNO 4	Zeerb.omt h.		18		
	- 1½	62	——— 3	Zeer betrok.	¼			
	- 1⅓	61	NO 2	Reg zeer be.				
21	- 2	67	——— 1	Geheel betr.		0 ♌		☌ ♂ ☿ ☋
	- 2¼	61	NNO 2	———				
	- 2¼	60	N 1	Zeer betrok.			☌ ☿ 7	
22	- 2	71	——— 1	Geheel betr.		12	☌ ♂ 8	☍ ♃ ♂ 11
	- 1½	62	NNW 2	———			☍ ♃ 9	
	- ¾	61	(o)	Motregen				
23	- ¼	68	(o)	Geheel betr.		24		
	29.11¾	61	NO 2	Omt h.zeerb.				
	30. -	61	——— 2	Geh. betrok.				
24	- ½	69	NNO 2	Zeer betrok.		6 ♍	☌ ♁ 2	VP
	- 1½	59	NNW 2	——— Betrokk.			☌ ☉ 15	
	- 2½	62	NNO 2	Betrokken				
25	- 2½	69	NO 2	Omtr. held.		18		☿ Dir.
	- 2½	56	——— 2	———				
	- 1¼	59	——— 1	Zeer betrok.				
26	- ¾	66	——— 2	———		0 ♎		
	30.11¼	59	O t N 2	Omt h.zeerb				
	- 9½	59	OZO 1	Zeer betrok.				
27	- 9¼	67	——— 2	———		13		
	- 9¾	62	WNW 2	Betrok. held.				
	- 9¼	62	——— 3	Omtr held.				
28	- 10¼	68	——— 3	Zeer betrok.		26	☌ ♄ 18	
	- 10¼	63	——— 2	Omtr. held.				
	- 9½	63	ZZO 3	———				
29	- 9½	68	ZZW 2	Zeer betrok.		9 ♏		
	- 7½	63	ZZO 2	Reg.d.weerl.	3¼			
	- 6½	59	ZW 2	Regen	1½			
30	- 7	61	W t N 3	——— Betrok.	2	22		
	- 7	60	W t Z 3	Reg. geh. bet.	½			
	- 6	58	W t N 3	Regen	3½			
31	- 7½	62	——— 4	Betrokken		6 ♐	□ 4	
	- 9	58	——— 2	——— Geh. betr.				

Gemiddelde { Barrometer 30 D. 0 Lyn.
Thermometer 64½ Gr.

'tGevallen Water 17 Lyn.

't Uitgewaessemde 34¼ Lyn.

Dagelyksche kracht der Wind ruim 2.

NEDERLANDSCHE JAERBOEKEN.

OCTOBER.

MDCCXLVIII.

GELDERLAND.

NYMEGEN.

DOor den Prins Erfstadhouder was de Heer *Otto Frederik van Lynden* aengesteld tot extraordinaris Gedeputeerden van dit Kwartier wegens de Ridderschap, in plaets van den Heer *Lynden van de Park*, voor den tyd van een jaer, aenvang nemende met den eersten Mei 1749. mitsgaders denzelven Heer tot ordinaris binnenlandschen Gedeputeerden van het voorn. Kwartier wegens de Ridderschap, om met den eersten Mei 1750 in functie te treden. NYMEGEN.

ARNHEM.

DEn 8 dezer en volgende dagen was hier de Landdag gehouden, en voor denzelven door den Heer ANDRIES, BARON SCHIMMELPENNING VAN DER OJE, Lid van de Ridderschap des Kwartiers van Veluwe, en door den Prins Erfstadhouder aengesteld tot *Lid van 't Collegie der Edele Mogende Heeren Gedeputeerde Staten van het* ARNHEM.

voornoemde Kwartier, en *Drossaerd der Vorstelyke Heerlykheit Loo*, in beide laetste Kwaliteiten den eed afgelegd.

ZUTPHEN.

Zut-phen.

In de Vergadering der Heeren Staten dezes Graefschaps, den 2. en 3. dezer gehouden, was onder andere wigtige zaken gearresteerd de volgende Publicatie, welke vervolgens zoo hier, als in de andere Steden en Dorpen dezes Kwartiers geaffigeerd is:

Ridderschap en Steden, constituerende de STATEN van het Graefschap ZUTPHEN, allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen, Salut, doen te weten; Alzoo Ons uit ingebragte klachten van eenige Pachteren der Finantiele Middelen als anders, is voorgekomen, dat hier en daer, zoo in de Steden, als ten platten Lande dezes Graefschaps, 't zy door aenzettinge van kwaedaertige Menschen, 't zy uit een verkeerd begrip van zaken, beginzelen van onlusten en bewegingen zich komen op te doen, relatie hebbende tot 't stuk der Verpachtingen, en invorderinge van de Generale en andere Middelen, met den aenkleve van dien, en dat wy considereren, dat by 't verder uitbersten en onverhinderd voortgaen van alzulke commotien, daer door een onherstelbaer nadeel, zoo aen dezes Graefschaps Finantien, als ook, by gevolge van dien, aen de publieke zaek, en 't algemeene welzyn, ja zelfs aen alle de goede In- en Opgezetenen zou konnen en zekerlyk moeten worden toegebragt.

Zoo is 't, dat wy, ingenomen hebbende 't Hoog Wys Advies van zyne Doorluchtige Hoogheit den Heer *Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Erf-Stadhouder, Kapitein, en Admirael Generael van dezen Furstendom en Graefschap*, hebben goedgevonden by dezen te declareren, en aen alle In- en Opgezetenen dezes Graefschaps bekend te maken.

Dat

Dat Wy, na aendachtige overweginge van de situatie der tegenswoordige zaken, en des Lands toestand, wel aen de eene zyde, immers voor als noch, en voor en al eer andere bekwame middelen zyn gevonden, niet konnen afgaen van de gelegde en tot hier aen toe geapprobeerde gronden van dezes Graefschaps Finantien; edoch ook aen den anderen kant genegen zyn, alle bedenkelyke zorge te dragen en voorzieninge te doen, dat alle rechtmatig ongenoegen, welk onvermoedelyk, immers onverhopentlyk over de heffing en executie der voorschreve middelen zoude mogen opgevat wezen, ten eenemael worde weggenomen; dat ook zelfs, indien 't werk van de Pachten en 't heffen van de middelen van Consumtie enz. mogte worden geoordeeld en bevonden voor de Gemeente bezwaerlyk en nadeelig te wezen, wy als dan, onder verzoek, en verder præalabel innemen van 't Hoogwys Advies en gedachten van Hoogstgemelte zyne Doorluchtige Hoogheit, met alle oplettenheit daer op zullen toeleggen en bedagt zyn, om zoo veel mogelyk ietwes te konnen uitvinden, 't geen tot verlichtinge zou mogen dienen, voor zoo verre zulks met de constitutie en 't belang van dit Graefschap, en met het algemeen welvaren van de In- en Opgezetenen van dien, meest overeenkomende zal worden geoordeeld. ZUTPHEN.

Waer en tegens, en onder welke sincere verklaringe en welmenende verzekeringe, wy dan ook zyn in dat rechtmatig vertrouwen, en leven in die vaste verwachtinge, dat alle In- en Opgezetenen met patientie, in stilte en bedaerdheit, zullen afwagten, wat dispositien dienaengaende, naer 't goeddunken van Hoogstgedachte zyne Hoogheit, by ons zullen worden gemaekt, zonder inmiddels door ongepermitteerde opschuddingen, en bewegingen, men zwyge feitelyke ondernemingen, de invorderinge der reeds verpachte generale en andere finantiele middelen te stremmen, maer dat veel eer by de gewone betalinge der Impositien zoo lange zullen continueren: op dat alzoo 't Comptoir van dit Graefschap niet worde gefrustreerd van een zoo notabel fonds, waer uit 't support der Lasten van 't gemeene Land moet gevonden, en de Militie tot bescherminge van 't lieve Vaderland,

ZUTPHEN. voorts duurgekochte vryheit en zuivere Godsdienst, betaeld worden: 't manquement van welkers betalinge niet anders dan ruineuse gevolgen kan na zich slepen, en de uiterste confusie zou moeten veroorzaken.

Vermanende over zulks alle In- en Opgezetenen dezes Graefschaps op 't instantelykste, en, voor zoo veel noodig, serieuselyk gelastende, zich naer deze onze Resolutie punctuelyk te gedragen, by pœne, dat die gene, welke, ongeagt ons voorschreven declaratoir, zich niet mogten ontzien hier tegens aen te gaen, als onwaerdige en ongehoorzame Ingezetenen zullen worden aengemerkt, en tegens die zelve zoodanig geprocedeerd, als men in goede justitie zal bevinden en oordeelen te behooren. Enz.

Hoe noodig dit Plakaet, ten opzigte van sommige Steden en Plaetzen dezes Graefschaps, ook zyn moge, echter mag men zeggen dat het zelve op deze Stad geenszins applicabel is, vermits de Burgers en Ingezetenen derzelve tot nog toe getoond hebben, dat de openbare rust en betaling van 's Lands Schattingen, tot onderhoud der Finantien, hun vry meer ter harte gaet, dan door kwade bevattingen en oproerige klachten over de Pachten (die hier in 't openbaer geveild, en aen den meestbiedenden over gelaten worden) 's Lands Finantien te willen stremmen, en dus het Vaderland aen vele daer uit vloeiende schadelyke gevolgen bloot te stellen. Zelfs moet men tot lof van de goede Burgerye alhier zeggen, dat de zelve zich volvaerdig getoond, en aengeboden heeft om haren Magistraet, ten opzigte der Pachten, tegens alle Wederspannelingen, die onvermoedelyk onder de zelve mogten gevonden worden, trouwhartig te helpen handhaven en beschermen.

DOESBURG.

Den 1 dezer, des avonds laet, begon een meenigte Volks, zoo jongen als ouden van de eene en andere sexe, hier te samen te rotten, en begaf zich vervolgens naer de huizen der Pachteren van de Generale Middelen, *H. Calje* en *B. Zachtleven*, beide op de markt naest elkander gebouwd. Hier gekomen zynde, liepen de Muitelingen straks de deuren open, smeten de glazen in, vernielden alles wat los en vast was, zoo buiten als binnen, en eischten daerenboven den Pachteren de Pachtboeken af. Dezen zich hier toe onwillig toonende, met bybrengen dat zy die in hunne huizen niet hadden, dwongen zy hen aen te wyzen waer de zelven verborgen waren, namelyk ten huize van den Predikant *Smits*. Zulks vernemende begaven de oproerigen zich straks derwaert, drongen het huis zyner Eerw. in, en lieten de Kisten, waerin de voorn. Boeken verborgen waren, door een Timmerman, met byl en hamer openslaen, haelden de Boeken daer uit, en namen dezelven mede, zonder dat men tot nog weet waer ze gebleven zyn. DOESBURG.

't Gepeupel, hier mede nog niet vergenoegd, sloeg voorts over tot het mishandelen der Huizen van de andere Pachteren, en zou dit begonnen werk geenszins hebben laten steken, waren zy daerin niet gestuit door de goede schikking der Heeren van de Regering, die, door de klacht der Impostmeesteren, van de gepleegde feitelykheden onderrecht, straks aen de Heeren Gedeputeerde Staten van het Graefschap Zutphen, te Zutphen residerende, van deze zaek kennis

DOES-BURG.

gaven, en assistentie van Militie verzochten. 't Geen van dat vermogen was, dat gemelde Heeren Staten niet alleen terstond een Detachement van 100 Koppen, uit het Garnizoen van Zutphen, lieten herwaert rukken, op welks aenkomst de woedende meenigte straks begon te bedaren, en de belhamels de vlucht te nemen; maer ook, tot voorkoming van alle verdere disordres, den Heer Mr. *Joost Schomaker*, Advokaet Fiskael der Finantien, met nog een commando van 50 Man te voet, onder des zelfs ordre, neffens twee Stateboden te paerd herwaert zonden. Dees Heer met zyn gezelschap den 3 dezer hier aengekomen, liet aen den Præsident Burgermeester *Jongkind* terstond van zyn arrivement kennis geven, met verzoek van den Magistraet te doen vergaderen. Na het houden van welke Vergadering, de gemelde Heer Advokaet Fiskael naer de voornaemsten der Muitelingen zeer scherp onderzoek liet doen, doch te vergeefsch, vermits zy reeds het hazepad gekozen hadden. Waer op zyn Wel Ed. (na dat zeker Burger dezer Stad, die, op ingekomen berichten van aen het oproer de hand geleend te hebben, daegs te voren in hechtenis genomen was, doch, zoo hy en andere voorgaven, tot de zaek gedwongen was geweest, door den voornoemden Fiskael, met approbatie der Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten, onder borgtogt ontslagen was) des avonds weder naer Zutphen vertrok; van waer hy den 15 dezer alhier retourneerde, om, in gevolge zyne nadere authorizatie, wegens het voorgevallen nadere Informatien te nemen, en tegens de vluchtende te procederen gelyk men tegens verstoorders der gemee-

meene ruste gewoon is te doen. Hierop was alles hier in stilte geraekt, en tot nog toe gebleven.

HOLLAND.

DORDRECHT.

Den laetsten der vorige Maend, hadden hier sessie genomen, en waren beeedigd de Heeren *Schepenen*, door den Prins Erfstadhouder, uit een dubbel getal verkozen, namelyk uit den Oud-Raed de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Abraham van den Santheuvel*, Burgermeester van 't Gerecht, Mr. *Jakob Stoop*, Mr. *Pieter Hoeuft*; en, uit de Gemeente, Mr. *Gerard van Haerlem*, en Mr. *Hendrik Franken*, zynde aengebleven, om nog een jaer te zitten, de Ed. Achtb. Heeren Mr. *Nikolaes van der Dussen*, Heer van Oostbarendrecht, Mr. *Samuel Onderwater*, Mr. *Kornelis Pieter Pompe* van Meerdervoort, en Mr. *Johan de Bak*. DORDRECHT.

Hebbende weinig dagen te voren, als Hoofd-Officier den eed afgelegd, en sessie genomen de Wel Ed. Gestr. Heer Mr. *Hendrik Onderwater*, door hooggemelden Prins Erfstadhouder daer toe verkozen, in plaetze van wylen den Wel Ed. Gestr. Heer *Okker Repelaer*.

Den 12 dezer was alhier de volgende Publicatie gedaen.

Alzoo myn *Ed. Heeren van den Gerechte* dezer Stad Dordrecht, met groot leedwezen bevinden en in ervaringe komen, dat (niettegenstaende verscheide Publicatien en Waerschouwingen daer tegens gedaen) Gods alderheiligste naem, hoe langs hoe meer door het vloeken en zweren iedelyk word misbruikt en ontheiligd, waer

DOR-DRECHT.

door de oordeelen van God Almachtig zoo zichtbaer en rechtvaerdig over dit Land in 't gemeen, en deze Stad in 't byzonder blyven beruſten, als mede dat de Zondag, tot den openbaren Godsdienſt geſchikt en ingerigt, zoo ſchandelyk word misbruikt en ontheiligd door diverſe perſoonen, dewelke zich niet ontzien hunne Ambagten, Neringen en Hanteringen te exerceren, en hunne Waren en Koopmanſchappen op denzelven dag in het openbaer te koop te ſtellen, tot groote ergerniſſe van de goede en opregte Ingezetenen, en verachtinge en ſtoringe van den publieken Godsdienſt. ZOO IS 'T, dat hun Ed. Gr. Achtb. tegens zoodanig een misbruik in de een en andere gevallen nogmaels (zoo veel hun mogelyk is) willende voorzien, eerſtelyk, en voor alles by deze wel ſcherpelyk en expreſſelyk, allen en eenen iegelyk interdiceren en verbieden het vloeken en zweren, mitsgaders alle verdere ontheiliging en misbruik van Gods allerheiligſten naem, op pœne dat die genen, dewelke zich aen deze gruwelyke zonden en onteeringen zullen ſchuldig maken, en daer van overtuigd worden naer exigentie van zaken zeer rigoreuſelyk zullen worden gecorrigeerd en gemulcteerd.

Interdiceren en verbieden voorts myn *Ed. Heeren van den Gerechte* voorn. aen alle en een iegelyken, Burgers en Ingezetenen dezer Stad, hunne Ambagten, Neringen, Koopmanſchappen, of Hanteringen op de Zondagen te exerceren, of te doen exerceren, of eenige Waren op eenige Vengſters, Kramen, Stallen, of op de Straten in 't openbaer te koop te ſtellen, te veilen, of verkoopen, van wat natuur of ſoorten dezelve zouden mogen wezen, daer onder ſpecialyk begrepen het omloopen en verkoopen van Garnaten, Fruiten als anderszins, nietwes uitgezonderd (dan alleen de Zoete Melk) op verbeurte van de Handwerken, die by de Ambagtslieden en anderen op de Zondagen bevonden zullen worden gedaen, en gemaekt te wezen, en de Waren en Koopmanſchappen die contrarie aen deze Ordonnantie verkocht, geveild, of in 't openbaer te koop geſteld zullen worden.

Interdiceren voorts alle Sleenaren, Voerluiden en allen anderen des Zondaegs eenige Waren, Koopmanſchappen of eenig ander goed met Slede of Bakken te voeren, te la-

laden, of lossen, uit of in eenige Schepen, Schuiten, Huizen, Plaetzen of Lootsen op de boete van zes Guldens ieder reis te verbeuren by den genen, die deze zal komen te contrariëren en te overtreden, en daerenboven gesuspendeerd te worden van de exercitie van zyne bedieninge voor den tyd van zes weken, zullende alleenlyk in geval van noodzakelykheit na bekomen permissie en consent van den Hoofd-Officier of presiderende Burgermeester in der tyd toegelaten worden zoodanige Goederen, buiten de exercitie van den Godsdienst of na het eindigen van denzelven te mogen laden en transporteren. DORDRECHT.

Gelyk mede by dezen word geinterdiceerd en verboden, geduurende de oeffening van den Godsdienst des Zondaegs, eenige Tapneringe te doen van Wyn, Bier, of sterken Drank, ook Gelagen te zetten, of in de Koffyhuizen, Koffy of andere Dranken te schenken, of aen iemand (uitgezonderd alleen aen Vreemdelingen of Passagiers) te presenteren, op de boete van twaelf Guldens, ieder reis te verbeuren by den genen die contrarie dezes getapt, gelagen gezet, of de Koffy-neringe geduurende de oeffeninge van den openbaren Godsdienst, zal hebben gedaen en geëxerceerd.

En alzoo de voorsz. Zondag dikwyls door de ongebonde Jeugd word misbruikt met allerlei zoorten van spelen, zelfs op de publieke plaetzen omtrent de Kerken, op straten en stoepen, zoo interdiceren en verbieden myne *Ed. Heeren van den Gerechte* voorn. mede by deze wel scherpelyk allerlei zoorten van spelen op wat plaetze het zelve zoude mogen zyn, of eenig gedruis of geraes omtrent de Kerken onder den Godsdienst te maken, op de boete van drie Guldens die daer op zal worden geattrapeerd, zullende de Ouders of Voogden voor de boeten, by hunne Kinderen of Pupillen te verbeuren, aenspreke-lyk en executabel zyn. En in gevalle eenige Ouders of Voogden niet magtig mogten wezen de voorsz. boete te kunnen voldoen, zullen aenstonds derzelver Kinderen of Pupillen gezet worden, omme met Water en Brood gespyst te worden, zoo lange als hun Ed. Groot Achtbare naer gelegenheit van zaken zullen oordeelen te behoo-

ren; zullende de respective boeten hier voren gestatueerd, geappliceerd worden, de eene helft voor den Heer Hoofd-Officier, en de andere helft ten behoeve van den Armen. En worden de Stedehouders van den Heer Hoofd-Officier voornoemd, mitsgaders 's Heeren Dienaers wel expressélyk en striktelyk gelast op alle het gene voorsz. is naeuw reguard te nemen, en dezelve boeten terstond te executeeren.

DORDRECHT.

In kennisse van my

J. BEUDT.

KLUNDERT.

KLUNDERT.

Den 5 dezer was hier aenbesteed het transporteren der Ammunitie, zoo van het Fort Suikerberg (liggende bezuiden deze Stad) als het geen van Kanon enz. alhier op de wal is liggende, om in 't Magazyn alhier te brengen; als ook het uitgraven, transporteren, en het in de gracht dezer Stad doen zinken, van Pallissaden, Gordingen en Barrieres in de *Moerdyk*, om de Noordschans, Klundert en 't *Fort Suikerberg*, uitgenomen de Essen- en Wilge-Pallissaden, die na het uitdoen verkocht zullen worden.

De heete en koude Koortzen heerschten thans hier sterk.

HAERLEM.

HAERLEM.

DE Burgers dezer Stad met de reeds gemaekte schikkingen zyner Doorl. Hoogheit, volgens de Publicatie den 10 Augustus alhier afgekondigd, en in ons stukje van die maend op bladz. *659*--*666* te vinden, ook gansch niet ver-

vergenoegd, waren de onlusten alhier zoodanig toegenomen dat de Magistraet geraden had gevonden zyne Doorl. Hoogheit daervan kennis geven, en deszelfs hoogwys advies deswegen af te vragen, met bede van, zoo het moogelyk ware, zelf in persoon de zaken in een behoorlyke plooi te komen schikken. Hun Ed. Gr. Achtb. het antwoord van den Prins Erfstadhouder bekomen hebbende, lieten het zelve den 28 der voorleden maend den volke bekend maken in de volgende *Notificatie*: HAERLEM.

BUrgermeesters ende Regeerders der Stad Haerlem, notificeeren hier mede aen de goede Burgeren en Ingezetenen van deze Stad, dat, dewyl de presentie van zyn Doorluchtigste Hoogheit, den *Heer Prins van Oranje en Nassau, Erf-Stadhouder van deze Provintie enz. enz. enz*, omme zwaerwigtige redenen den welstand van den Lande betreffende in 's Hage indispensabel word vereischt, Hooggemelte zyne Hoogheit heeft goedgevonden van zynen 't wegen naer deze Stad te doen komen Heeren Commissarissen, die binnen korten alhier staen te arriveren, en welke opgem. Heeren Commissarissen toekomende Maendag, zullende zyn den 30 dezer Maend September, en vervolgens zullen vaceren op den Doele binnen deze Stad, omme aldaer te hooren alle de zoodanige uit de Burgerye en Gemeente als zich aen dezelve over eenig bezwaer zullen willen addresseren; recommanderende hun Ed. Gr. Achtb. echter aen alle en een' iegelyk, die daertoe genegen zoude mogen zyn, het zelve te doen met alle vereischte discretie en bezadigdheit tot vermydinge van alle confusien. enz.

De bovengemelde Heeren Gecommitteerden zyner Doorl. Hoogheit, te weten de hoog Ed. Heer *Frederik Hendrik Baron van Wassenaer*, Heer van beide Katwyken enz. enz., en de Heer

HAERLEM. Heer Mr. *Willem Paeuw*, Raedsheer in den hoogen Rade van Holland kwamen hierop in deze Stad om de eifchen te hooren. Alvorens hadden 4 Gekommitteerden uit de Burgers, vergezeld van 3 Heeren uit de Vroedfchap, het volgende Requeft aen zyne Hoogheit geprefenteerd:

Aen zyne Doorluchtigfte Hoogheit den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, Erf Stadhouder, Kapitein en Admirael Generael der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz.

GEven met de diepfte nedrigheit te kennen de Burgers en Ingezetenen der Stad Haerlem, dat wel verre dat de Onluften en Oneenigheden binnen de voorfz. Stad door den tyd zouden zyn gecefleerd, dezelve in tegendeel zoodanig zyn toegenomen, en tot zoo hoogen top geklommen, dat niet anders dan een gansche Burgerlyke Opftand, die tot de uiterfte rampen en onheilen zoude kunnen uitloopen, te wachten is, zoo daer in niet ten fpoedigfte door uwe *DOORLUCHTIGE HOOGHEIT* met hulpe van God Almachtig worde voorzien, dat de voorfz. Onluften en Oneenigheden wel voornamelyk tot oorfpronk hebben, het mistrouwen tusfchen de Regering, zoo als die tegenwoordig is geconftitueerd, en de gezamentlyke Burgerye, en dat deze laefte zich verbeelden dat humne redenen van Bezwaer en Klachte, of niet direct tot uwe *DOORLUCHTIGSTE HOOGHEIT* worden gebragt, ofte, indien zulks al mogte gefchieden. dat dan echter dezelve geheel anders worden uitgeduid als der Suppl. ware meening is, of ook wel dat de Difpofitien daer op door directien zoo lange worden uitgerekt, dat de goede Burgers het zelve als voor een weigering komen aen te zien, gelyk onder anderen de Supplianten daer van een blyk meenen te hebben daer inne, dat tot hier toe nog geen de minfte verandering in den Krygsraed hunner Stad is gemaekt.

Waer

Waeromme de Supplianten als nu de vryheit nemen HAERLEM.
door hunne Gecommitteerden, met byvoeginge van drie Heeren uit hunne Vroedschap, hier toe specialyk verzogt, zich by dezen direct te addresseren aan uwe *DOORLUCHTIGE HOOGHEIT* met alle onderdanigheit, en te gelyk op het allerernstigste smeekende, dat uwe *DOORLUCHTIGE HOOGHEIT* op de onderstaende Artikelen gunstig en met allen mogelyken spoed gelieve te Disponeren.

Artikel 1.

DAt het zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT Vaderlyk gelieve goed te vinden, dat aen de Ingezetenen dezer Stad, (ingevolge het allerernstigste verzoek, door zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT in deszelfs Lands-Vaderlyke Propositie, den 15 Juny jongstleden aen hun Ed. Groot Mog. in den Hage gedaen, met allen mogelyke spoed mogen worden weggenomen alle wettige redenen van Bezwaer over de Abuizen op 't stuk van de begevinge der Amten ingekropen, door het spoedig introduceren van de Middelen van Redres, die daer toe by hun Ed. Groot Mog. in derzelver Resolutien van den 11 November 1747, en 23 January 1748, zyn vastgesteld, en dat de Amten voortaen mogen begeven worden aen Ingeboornen en aen Genaturalizeerden, *en hier vastgezeten zynde Burgeren en Inwoonderen dezer Stede.*

2.

Smeeken wy uwe ALLERDOORLUCHTIGSTE HOOGHEIT, dat de Burgers, naer luid der Stede Handvesten, in hunne door den tyd vervallen Privilegien en Prerogativen, zoo rakende het stuk der Gilden als anderszins, mogen worden hersteld, en door den Druk worden gecommuniceerd alle zoo oude als nieuwe Privilegien, Handvesten en Voorrechten dezer Stad, en dat wel op de allerspoedigste en getrouwste wyze, op dat het niet wederom komt achter te blyven, als het in 't jaer 1672 heeft gedaen, niet alleen die de Burgerschutterye als een Krygsraeds recht betreffen, maer ook die den Burgeren als Ingezetenen van de Stad aangaen en toekomen: als mede dat uw DOORL. HOOGH. ter voorkominge van alle verdere morringe en verwyde-

ringe

HAER-LEM. ringe gelieve goed te vinden, dat voortaen der Burgeren Kolonellen en overige Officieren uit het Lichaem der goede Burgerye mogen verkoren worden, en dat de Burgery een Nominatie van een dubbel getal moge maken, en aen zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEIT presenteeren, om 'er een' nieuwen Krygsraed uit aen te stellen, en dat dezelve nooit nochte ten geenen dage Lieden van Regeeringe zullen vermogen te worden, zonder zich alvoorens van hunne Amten te hebben ontdaen, en verder als 't door zyne HOOGHEIT aen de Burgeren en Ingezetenen van Amsteldam is vergund geworden.

3.

Dat het Collegie van de Geauthoriseerden voortaen niet meer moge bestaen alleen uit de Fabrikeurs, want dan komen de Werklieden, als 'er geschil is, by hunne Meesters, by hunne Rechters, en by hunne Partyen te gelyk, waer door zeer vele en groote Abuizen zyn begaen, als uit het Geschrift van * *Lieve van Outrieve* en Compagnons blykende is, die de noodzakelykheit van Redres, waer van dit Artikel meld, aen de Ed. Groot Achtb. zeer klaer getoond heeft, aen 't welk wy ons volkomen gedragen in dit Artikel.

4. Dat

* Deeze *Lieve van Outrieve* staet onder zyne Medebroeders bekend voor bekwaem om een stuk wel te durven opvatten, en het niet spoedig te beswygen. Zyn Geschrift, 't welk niet in druk is, maer alleen schriftelyk aen hun Ed. Gr. Achtb. de Heeren Burgermeesteren is overgegeven, behelst voornamelyk: dat 'er Redrés gemaekt worde in het Collegie van de Geauthorizeerden in de Manufacturen volgens dit artikel; dat 'er andere Bewindhebbers gekozen worden van de O. I. Compagnie, om zorg te dragen dat 'er meer en beter Zyde word meêgebragt; dat de Loonen worden verhoogt, enz, enz. Dus zoû de Redekaveling, met betrekking tot het laetste, niet doorgaen; „ dat als men den Ambachtsman voor minder „ geld kan laten Brood eeten, men na proportie de „ Loonen zou kunnen verminderen, en dus de Fabriek „ doen bloeyen; ten minsten beletten dat niet alles naer „ andere Landen wierde overgebragt daer men beter koop „ kon laten arbeiden.

4. Dat zyne HOOGVORSTELYKE DOORLUCHTIGHEIT verzogt en bevordert moge worden ten spoedigste te komen in deze Stad, met zoodanige Magt voorzien als noodig zy, ten einde ook alhier op het stuk van de Regeringe, zoo om dezelve te stellen op een getal van tweeëndertig Leden in de Vroedschappen, als ook om over de gansche Regering, mitsgaders Pensionarissen, en Secretarissen te disponeren, als zyne HOOGHEIT tot de meeste nutte en ruste van de goede *Burgerye* dezer Stad, en ten dienste van den Lande, zal bevinden te behooren. HAERLEM.

't Welk doende, enz.

Het hoofd, 't geen men aen dit Request in den beginne gegeven had, toen men het zelve der Burgery op den Doele voorlas, met oogmerk om de intercessie en medewerking van de Heeren der Regering te obtineren, is te aenmerklyk om onzen Lezer niet mede te deelen. Zie hier den inhoud:

Aen de Wel-Ed. Groot Achtb. Heeren *Burgemeesteren ende Vroedschappen der Stad Haerlem*

Geven wy ondergeteekende *Burgers* en *Ingezetenen* van gemelde Stad met reverentie en schuldigen eerbied te kennen, hoe wy in overweginge genomen hebbende, aan de eene zyde, hoe min gunstig Fiat wy op de meeste en voornaemste Articulen van onzen Requeste gekregen hebben, het welk den Burgeren en Ingezetenen tot groote droefheid en verslagenheid, maer den Vreemdelingen en Bywoonderen tot groote vreugde is verstrekkende geweest, van welke waarheid u Wel-Ed. Groot Achtb., benevens zyn Excellentie de Heer Baron van *Grovestins*, zekerlyk ten vollen zyn overtuigd geweest: een stuk waarlyk niet wel te begrypen, daar u Wel-Ed. Groot Achtb. zeggen in de Publicatie, die myne Heeren van den Gerechte der Stad Haerlem gepubliceerd hebben den 21sten Juny 1748,

HAERLEM. niet te twyffelen of zyne HOOGHEIT zoude disponeren tot genoegen van de Burgerye op hunne Requesten, waer toe ook de gantsche Regering dezer Stad zich vrywillig verbind, en belooft in de voornoemde Publicatie alles te zullen contribueren wat in hun vermogen is; en aen de andere zyde, hoe het den Burgeren van Amsteldam cordaet gelukt is, volkomen en geheel Fiat te krygen op hun Requeste, zonder eenige reserve, daer nogtans hunne Articulen net accorderen met de onze, except de Posteryen: waerom wy ons met recht verpligt gevonden hebben ter redres voor ons te moeten gaen medewerken, op dat wy cordaet in 't zelve geluk met de Amsteldamsche Burgerye mogen gesteld worden, waer over uw Wel-Ed. Groot Achtb. hooglyk geroemd en geprezen zullen worden, als zy de Burgery en Ingezetenen dezer Stad zoo gelukkig maken, (want wy zullen nooit gelooven dat het aen onzen geliefden Erfstadhouder zal manqueren) als het uw Wel-Ed. Groot Achtb. gelieft te doen, gelyk uw Wel-Ed. Groot Achtb. beloven in de voorn. Publicatie van den 21 Juny 1748. in dit vertrouwen dan, hebben wylieden eenparig goedgevonden de volgende heilzame Artikelen u Wel-Ed. Groot Achtb. onder 't oog te brengen, gelyk wy de eere hebben te doen by dezen, niet twyfelende of u Wel-Ed. Groot Achtb. zult niet minder liefde en achting voor uwe Burgerye en Ingezetenen hebben, als de Heeren van Amsteldam voor de hunne: wy beroepen ons dienaangaande nogmaels op uw Wel-Ed. Groot Achtb. betuiging in de meermalen genoemde Publicatie gedaen, alwaeromme wy schuldpligtig verzoeken deze onderstaende Articulen te willen billyken, gelyk dezelve zeer billyk zyn, en ons een gunstig Fiat daer op te willen verleenen: enz.

Na dat nu de beide Heeren Commissarissen nopens den toestand der zaken in deze Stad zich hadden laten onderrichten, deed de Ed. Heer *Willem Paeuw*, een keer naer 's Gravenhage om wegens denzelven verslag te doen aen zyne Hoogheit en de ordre van dien Vorst te halen: waer na zyne Ed. den 6 dezer alhier te rug kwam.

Den

Den volgenden dag, omtrent 's morgens ten 9 uren deden beide hooggemelde Heeren Commissarissen, in den St. Joris Doele de 24 Raden dezer Stad convoceren, en die Regenten van hunne functien ontslagen hebbende, bedankten zy dezelven voor den dienst tot hier aen de Stad bewezen. Hier op reden hun Ed. Mog naer het Stadhuis, en de 32 gedespicieerde Raden in de Vroedschaps Kamer geroepen hebbende, kreeg der zelver aenstelling het volle beslag. Hun Ed. Mog. vervolgens zich in Burgermeesters Kamer begeven hebbende, deden, door den Bode, vier Heeren uit de nieuwe Vroedschap ontbieden, welken zy tot Burgermeesters aenstelden, en vervolgens nog zeven andere Heeren, die tot Schepenen werden aengesteld: waerop na het luiden der Klok de volgende 2 *Publicatien* gedaen werden:

HAERLEM.

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, *by de gratie Gods Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.*

Doen te weten, dat Wy in deze bekommerlyke tyden niets meer ter harte nemende, dan dat de respective Steden dezer Provintie, onder Ons Stadhouderschap resorterende, mogten worden gebragt in zoodanige ordre en Regeringe, waerdoor derzelver rust en voorspoed worde gestabileerd, en ons door Gedeputeerden der Stad Haerlem voorgedragen zynde, dat in dezelve Stad tusschen de Regenten en Ingezetenen zoodanige diffidentie was ontstaen, waerdoor ons goed oogmerk niet kan worden bereikt, en waerdoor Burgemeesters, Schepenen en verdere Regenten der voornoemde Stad Haerlem waren bewogen geworden, om liever vrywilliglyk hunne respective Bedieningen neder te leggen, dan door het continueren in dezelve verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren; En verders uit het rapport van

HAERLEM.

de Commissarissen, de Heeren *Fredrik Hendrik, Baron van Wassenaer*, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ridderschap van Holland en West-Vriesland, Minister-Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Pauw*, Raed in den Hoogen Rade in Holland, die Wy, door pressante affaires Ons personelyk in de voorsz Stad niet kunnende laten vinden, derwaert hadden gezonden, van al het voorschrevene nader zynde geinformeerd; hebben Wy goedgevonden de voorsz. meeninge en intentie der gemelde Regenten met Onze approbatie te secunderen. Dienvolgende houden Wy mits dezen de meergemelde Regenten voor ontlast van hunne functien, henluiden bedankende voor den dienst aen de Stad Haerlem tot nu toe gepresteerd; interdicerende wel striktelyk een iegelyk, wie het zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te argueren, veel meer hunne Personen en Goederen eenigzins te molesteren, beschadigen of incommoderen, dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien en Goederen tot dien einde nemende in Onze speciale Protectie en Sauvegarde: alles ingevolge van de Resolutie ter vergaderinge van de Edele Groot Mog. Heeren Staten van Holland en West-Vriesland genomen op den 21 September laetstleden En vermits Wy het tot welwezen van de voorsz. Stad nut en dienstig oordeelen, dat het getal der Leden van de Vroedschap worde geaugmenteerd tot twee en-dertig waer toe de goede Burgerye ook hare genegenheid heeft te kennen gegeven, en welk getal in vorige tyden ook heeft gesubsisteerd, hebben Wy goedgevonden te stellen, gelyk Wy stellen by dezen:

Tot Vroedschappen.

Mr. Jacob Deutz, Mr. Pieter van den Broek, Mr. Isaac Laurens van Dielen, Mr. Pieter Stein, Mr. Willem Fabricius, *Heer van Almkerk en Zantborst*, Mr. Justus Witte, Mr. François Aernoud Druivestein, Pieter Samuël Crommelin, Jan Heshuizen, Elbert Testart, Mr. Arent de Raet, Mr. Karel van Dyk, Mr. Koenraed van Schuilenburch, Mr. Gysbert Jan de Bruin, Mr. Pieter van Schuilenburch, *Heer van Meermont*, Mr. Mattheus Willem van Valkenburg, Mr.

Mr. Remees Floris van Zanen, *Salomon van Echten*, *Mr. François Benjamin Fagel*, *Mr. Daniël Jan Kamerling*, *Mr. Christoffel Jan van Dam*, *Antoni Kuits*, *Jean Salomon la Clé*, *Isaac Cliffort*, *Mr. Cornelius Ascanius van Sypestein*, *Mr. Antonis Slicher*, *Mr. Abraham de Pape*, *Mr. Caspar Jacob Ravens*, *Mr. Jan van Styrum*, *Mr. David van Lennip*, *Mr. Jan van den Bergen*, *Mr. Joost Huighens*. (*) HAERLEM.

Burgermeesters.

MR. PIETER STEIN, MR. JUSTUS WITTE, PIETER SAMUEL CROMMELIN, Jan HESHUIZEN.

Schepenen.

Mr. Willem Fabricius, *Heer van Almkerk en Zantvorst*, Mr. Koenraed van Schuilenburch, Mr. Pieter van Schuilenburch, *Heer van Moermont*, Mr. Remees Floris van Zanen, Mr. Zacharias Stenis, Mr. Abraham de Pape, Mr. Jan van den Bergen.

Lastende Onze Commissarissen dezelven in Onzen naem den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren wy verders Onze Intentie te wezen, dat het verkiezen der voorzeide Regenten in maniere als voren gedaen, alleenlyk is geschied tot meerder rust en dienst der voorsz. Stad Haerlem, en tot wegneming van de diffidentie en murmuratie onder de Ingezetenen aldaer ontstaen, en zulks zonder eenige prejudicie of consequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden, of Gerechtigheden der voorzeide Stad en den goeden Burgeren of Ingezetenen der zelve competerende, die Wy verstaen, dat in haer oude kracht en vigeur zullen blyven.

Ge-

(*) De 17 eerstgenoemde Heeren zyn nieuwverkorenen uit de oude Vroedschappen, en de 15 laetsten, met een anderen letter gedrukt, allen nieuwen. De afgegane Vroedschappen zyn de Heeren *Pieter van der Camer*, die ruim 55 jaren dit amt bekleed had, *Willem Gerlings*, *Paulus Akersloot*, *Mr. Anthony van Styrum*, *Simon Carbyn van Stryen*, *Hendrik Crommelin* en *Abraham Perne*, welke laetste, maer weinige weken geleden, in de plaetse van Mr. Jan Slicher verkoren was.

HAERLEM. Gedaen in 's Gravenhage, den 5 October 1748.

PRINCE D'ORANGE ET NASSAU.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheid.

(L. S.)

J. DE BACK.

Op Huyden, den 7 October, 1748, na voorgaende Klokkengeslag van de Puye van den Raedhuize gepubliceert en den Volke voorgeleezen, ten overstaen en in præsentie van de Edele Mog. Heeren Commissarissen bovengemeld.

By my

D. GULDEWAGEN.

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, *by der Gratie Gods Prinse van Oranje en Nassau*, enz. enz. enz.

Doen te weten, dat Wy, verstaen hebbende, dat door ons Reglement en Dispositie, in dato 10 Aug. 1748. op verscheide Artikelen door de Burgerye en Ingezetenen der Stad Haerlem tot Onze kennis gebragt, niet ten eenemael waren weggenomen de onlusten en bewegingen, die binnen de voorschreve Stad waren ontstaen, en aen Ons op den naem van de gansche Burgery aldaer zynde gepresenteerd een nader Request, hebben Wy goedgevonden derwaert af te zenden de Heeren *Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ridderschap van Holland en West-Friesland, Heemraed van Rhynland, en tegenwoordig Minister Plenipotentiaris op het Congres te Aken*, mitsgaders *Mr. Willem Pauw, Raed in den Hoogen Rade in Holland*, om uit Onzen Naem nogmaels zoo veel mogelyk by minnelyke Wegen van Overreding en Persuasie de Gemoederen tot rust en tranquiliteit te brengen, en te gelyk te vernemen, of en welke nadere redenen van beklag of bezwaer de goede Burgery zoude mogen hebben, die Wy genegen waren te hooren, en haerlieden daerin te bezorgen behoorlyk redres; en dewyl Wy bevonden hebben, dat alle de wezentlyke redenen van bezwaer zyn vervat in het voorzeide nader aen Ons gepresenteerde Request, zoo hebben Wy, na ingenomen Rapport van gemelde Onze Gecommitteerden, die

die zich binnen de voorschreve Stad op alles hebben laten informeren, goedgevonden te disponeren in maniere hier na volgende. HAERLEM.

Ten opzigte van het Eerste Artikel, houdende dat met allen mogelyken spoed worden weggenomen alle wettige redenen van bezwaer over de abuizen op 't stuk van de begevinge der Amten ingekropen, door het spoedig introduceren van de Middelen van Redres, die daer toe by Hun Ed. Groot Mog. in derzelver Resolutien van den 11 November 1747 en 23 January 1748 zyn vastgesteld, en dat de Amten voortaen mogen begeven worden aen Ingeboornen en aen Genaturaliseerden, en hier vastgezeten zynde Burgeren en Inwoonderen dezer Stad; verklaren Wy Ons te refereren tot Onze voorgemelde eerdere Dispositie Art. 4., begerende nogtans wel serieuselyk, dat in het begeven der Amten de nodige reflexie op de Burgers en Ingezetenen worde gemaekt, en dat dezelve daerinne, zoo veel doenlyk is, worden geprefereerd, voor alle de gene, die geen Burgers of Ingezetenen der Stad Haerlem zyn.

Wat betreft het tweede Artikel, voor zoo ver het zelve relatief is tot de handhaving en herstelling der Burgerye by hare Privilegien en Prerogativen, zoo rakende het stuk der Gilden als anderszins, naer luid der *Stede-Handvesten*, *en het door den Druk gemeen maken van alle, zoo oude als nieuwe Privilegien, Handvesten en Voorrechten der* voorschreve Stad, refereren Wy Ons tot het gene by Onze voorschreve eerdere Dispositie en Decisie van den 10 Augusty 1748. Art. 6. deswegens is vastgesteld, zynde tot het door den Druk gemeen maken der voorschreve Privilegien, Handvesten en Voorrechten, niet alleen der zulke, die de Burgerschutterye als een' Krygsraed betreffen, maer ook die den Burgeren als Ingezetenen van de Stad aengaen, in conformiteit van het gemelde zesde Artikel, reeds de nodige ordre gesteld, zullende daer mede alle mogelyke spoed worden gemaekt. En wat aengaet het verdere verzoek, mede in het voorschreve tweede Artikel van het Request vermeld, rakende de Officieren in den Krygsraed, waer van Wy by het 1ste Art. van Onze voorgemelde eerdere Dispositie aen Ons hebben gereserveerd de aen-

HAERLEM. aenstelling, te weten van 2 Kolonellen uit de Vroedschap; en van de overige Officieren uit de fatsoenelykste Burgeren, welke aenstelling Wy doen zouden, zoo haest als Wy Ons omtrent de daer toe bekwame en gequalificeerde Persoonen zouden hebben geinformeerd, en dat voor het toekomende zoude worden geobserveerd en naergekomen het gene by wylen Onzen Predecesseur Koning Willem III. Hooglosselyker Gedagtenisse op den 14 September 1672 dien aengaende is gedisponeerd; hebben Wy na de nodige Informatien deswegens bekomen te hebben, gesteld, gelyk Wy stellen mits deze:

Tot Kolonel van den St. Joris Doele, Mr. Gysbert Jan de Bruin; tot Kapitein van het Oranje Vaendel Salomon Fokké, tot Luitenant Adriaen van Eten; tot Kapitein van 't Witte Vaendel Salomon Krul, tot Luitenant Simon van Heereveen; tot Kapitein van 't Blaeuwe Vaendel Albertus Hodshon, tot Luitenant Laurens de Beer; tot Kapitein van 't Gecouleurde Vaendel Jan van Mater Godefroy, tot Luitenant Kornelis Hoofd. Verders tot Kolonel van den Kloveniers Doele Mr. Mattheus Willem van Valkenburg; tot Kapitein van het Oranje Vaendel Pieter van der Windt, tot Luitenant Jan van Echten; tot Kapitein van 't Witte Vaendel Jan Adriaen Bogaert, tot Luitenant Gerrit Langedyk; tot Kapitein van 't Blaeuwe Vaendel Jacobus Vermeulen, tot Luitenant Pieter Merkman; tot Kapitein van 't Gecouleurde Vaendel Pieter van Woensel, tot Luitenant Jan de Haen. En eindelyk tot Fiskael van de voorsz. agt Compagnien Mr. Joannes Dierkens.

Wel verstaende dat deze Keuze alleenlyk zal wezen voor deze reize, zonder te trekken in consequentie, maer in 't toekomende by den Krygsraed zullen worden genomineerd vier Personen uit de Vroedschap, om daer uit by de Heeren Burgemeesters twee tot Kolonels te worden verkoren.

Van gelyken zullen by denzelven Krygsraed uit ieder Compagnie worden genomineerd twee Kapiteinen en twee Luitenants, om daer uit by Burgermeesters een Kapitein en een Luitenant gekozen te worden.

Zullen ook twee Fiskalen by den Krygsraed worden genomineerd, om by gemelde Burgermeesters daer uit

een

een gekozen te worden, en dat alles van drie tot drie Jaren. HAERLEM.

Aenbelangende het verzoek vervat in het derde Artikel des gemelden Requests, dat namenlyk het Collegie van de Geauthoriseerden om redenen daer by gemeld, voortaen niet meer zoude mogen bestaen alleen uit de Fabrikeurs, verklaren Wy Onze ernstige mening en intentie te zyn, dat alle abuizen en inconvenientien op het stuk der Fabrieken van tyd tot tyd ingeslopen, zullen worden geredresseerd, en dat de middelen daer toe dienstig, zoo by de Werkbazen als by de Fabrikeurs terstond zullen worden te werk gesteld, ten einde die zaek, en particulierlyk het bezwaer in het voorschreve derde Artikel vermeld, ten meesten genoegen van beide, zoo spoedig als doenlyk zal zyn, mag worden geschikt en getermineerd, bevelende wel expresselyk Burgermeesteren en Regeerderen daer aen de hand te houden, ten einde de Fabrieken weder mogen komen in haren vorigen bloei, waer aen wy Ons ten uitersten laten gelegen leggen.

En wat eindelyk betreft het vierde Artikel van het gemelde Request, noopens de voorzieninge op het Stuk van de Regeringe, refereren Wy Ons tot het geen by Onze Acte op dat point op heden mede geëmaneerd, hebben geresolveerd en vastgesteld.

Gedaen in 's Gravenhage den 5 October 1748.

PRINCE D'ORANGE en NASSAU.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheid.

(L. S)

J. DE BACK.

Op Huiden, den 7 October, na voorgaende Klokkengeslag van de Puie van den Raedhuize gepubliceerd en den Volke voorgelezen, ten overstaen en in presentie van de Edele Mog. Heeren Commissarissen bovengemeld.

By my

D. GULDEWAGEN.

HAER-LEM.

Eindelyk, op dat de vrede zoo tusschen de Overheden en Ingezetenen als tusschen de Burgers onder malkander, zyn volle beslag erlangen, en bestendig zyn mogte, lieten de Gedeputeerden zyner Hoogheit van hunnen wege, ten zelven dage, het volgende ook afkondigen:

AEN Ons FREDERIK HENDRIK, BARON VAN WASSENAER, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ordre van de Ridderschap van Holland, Heemraed van Rhynland, en WILLEM PAUW, Raed in den Hogen Rade in Holland, als specialyk gecommitteerd by Zyne Doorluchtigste Hoogheit den Heere Prinse van Oranje en Nassau, omme de rust en tranquiliteit binnen de Stad Haerlem, zoo veel doenlyk, te herstellen, by de Heeren Regenten derzelver Stad openhertelyk verklaerd zynde, gelyk zy als nog verklaerden, dat zylieden alle in het gemeen en ieder in het byzonder niet meer wilden gedachtig wezen de ongeregeltheden, zedert eenigen tyd by eenige Ingezetenen binnen deze Stad gepleegd; maer al het zelve meer toeschryvende aen een verkeerde drift, als aen eene gepremediteerde Malitie, gaerne wilden vergeven en vergeten, zonder daer over eenige recherche of onderzoek te laten doen, of gedogen gedaen te worden; Zoo hebben Wy uit den naem van Hooggedagte Zyne Hoogheit, pryzende voor eerst in de gemelde Heeren Regenten hunne affectie en genegenheid jegens hunne Burgers en Ingezetenen goedgevonden dezelve Burgers en Ingezetenen te vermanen, en op het allerserieuste te belasten, gelyk Wy mitsdezen vermanen en belasten, schuldige wederliefde en gehoorzaemheit aen hunne respective Overheden te bewyzen, dezelve met alle behoorlyke eerbiedigheit en respect te bejegenen, de een Burger den anderen over het gepasseerde niet te injureren, en verders alles te doen, wat de pligt van een goed Burger en Onderdaen medebrengt.

Aldus gedaen ten overstaen van Ons Commissarissen hier ondergeschreven binnen de Stad Haerlem den 7 October 1748.

F. H. v. WASSENAER. W. PAUW.

De

De rust dus in deze Stad hersteld zynde, was den 14 dezer door de Heeren Raden en Vroedschappen tot vervulling der vacante Commissien wegens deze Stad, gedesp{icieerd de Heer Mr. *Pieter van den Broek*, Hoofd-Officier, Raed en Oud Burgermeester dezer Stad, tot Raed ter Admiraliteit te Amsteldam, om aldaer ten eersten sessie te nemen; als mede de Hr. Mr. *Isaac Laurens van Dielen*, Raed en Oud-Burgermeester dezer Stad, om tegens aenstaende Mei in de Generaliteits Rekenkamer sessie te nemen. HAERLEM.

's GRAVENHAGE.

Den 28 der voorleden maand was by hun Ed. Groot Mogenden weder een *Negotiatie* gearresteerd by wege van *Loterye in Obligatien*, op den zelven voet als die den 21 December des voorleden, en den 10 February dezes jaers zyn gearresteerd geworden, waer van wy in de Stukjes voor die Maenden onzen Lezeren het Plan hebben medegedeeld. Dan vermits het eenig bedenken verdiende of deze Nieuwe Lotery, gemerkt 'er reeds twee voor afgegaen waren, wel zoo veel Liefhebbers als de vorigen zoude ontmoeten, hebben hun Ed. Gr. Mogenden niet goed gevonden het getal der Loten in deze derde Lotery voor als nog vast te stellen, en derhalven in het 2e. Artikel van het Plan dezer Nieuwe Lotery te kennen gegeven dat het getal der Loten naer de grootheit van de inclinatie der Inleggeren zal geschikt worden (wel verstaende dat voor als nog het zelve bepaeld word dat van 5000 niet te moeten excederen) ten welken einde ondersteld word dat, 's GRAVENHAGE.

in-

'S GRAVENHAGE.

indien het getal der Loten in deze Loterye niet meer dan 1000 was, 1000 Nommer-Briefjes van No. 1 tot 1000 incluis zouden gedaen worden in een Bus, waer uit dan getrokken zouden worden 23 Nommers, die op een Lyst No. 1 komen, dan 23 Nommers op een Lyst No. 2; nog 23 Nommers op een Lyst No. 3; vervolgens 24 Nommers op een Lyst No. 4; 25 Nommers op een Lyst No. 5, en zoo voorts opklimmende met 1 Nommer meer by ieder volgende Lyst, tot de Lyst No. 26 incluis, welke Lyst dan zoude bevatten 46 Nommers, de Lyst No. 27, 48 Nommers, en de 28ste Lyst 49 Nommers: Yder Nommer op de eerste 28 Lysten uitkomende, zal aengemerkt worden een Prys van 1000 Guldens getrokken te hebben. Voorts zouden dan nog worden getrokken 25 Nommers op een Lyst No. 29 vallende, die aengemerkt zullen worden ieder een Prys van 2000 Guldens te hebben. Eindelyk zouden in het gestelde geval nog 4 Nommers (in de Bus alsdan nog overblyvende) getrokken worden, tegens even zoo veel Capitale Pryzen, te samen uitmakende 59000, welke in een tweede Bus zullen worden gedaen.

En op die 30 Lysten zullen dan 1000 Loten komen, als

Op de 28 eerste Lysten	971 Pryzen à *f* 1000	is	*f* 971000
Op Lyst No. 29	25 Pryzen à *f* 2000	is	*f* 50000
Op Lyst No. 30	4 Pryzen		*f* 59000
Samen 1000 Pryzen, bedragen			*f* 1080000

Als het getal der ingelegde Loten 2000 is, zullen 2000 Nommer-Briefjes van No. 1 tot 2000 incluis in een Bus worden gedaen, waer uit dan getrokken zullen worden 46 Nommers, die op een Lyst No. 1 komen, dan 46 Nommers op een Lyst No. 2, en zoo voorts, voor ieder Lyst

het

het dubbeld getal van het geen in het voorenstaen- de Plan uitgedrukt staet, zullende dan bevatten 's GRAVENHAGE.

De 28 eerste Lysten	1942 Pryzen, ieder van f 1000 is	f 1942000	
De 29	Lyst	50 Pryzen, ieder van f 2000 is	f 100000
De 30	Lyst	3 Capitale Pryzen, samen	f 118000
		2000 Pryzen, bedragen	f 2160000

Zoo ook in dezelve proportie als het getal der Loten 3000 mogt zyn, dan zullen van 3000 Nommer-Briefjes No. 1 tot 3000, in een Bus gedaen zynde, worden getrokken 69 Nommers, die op een Lyst No. 1 komen, nog 69 Nommers op een Lyst No. 2 enz., ieder Lyst het drievoudig getal van het geen neffens dezelve in het voorenstaende Plan staet uitgedrukt, bevattende in zulk een geval

De 28 eerste Lysten	2913 Pryzen à f 1000		f 2913000
De 29	Lyst	75 Pryzen à f 2000	f 150000
De 30	Lyst	12 Capitale Pryzen, samen	f 177000
		3000 Pryzen, bedragen	f 3240000

En zoo voorts, indien het ingelegde getal Loten nog grooter zyn mogt.

De groote Pryzen van de 30ste of laetste Lyst zullen in een gevoegelyke proportie verdeeld worden, zoodat zy tezamen het bovengemelde Capitael in ieder byzonder geval uitmaken, en hoe groot of kleen het ingelegde getal der Loten ook zyn mag, zullen de hoogste en laegste Pryzen van die Lyst niet grooter of kleener dan f 100000 en f 3000 wezen; zullende zoo dra mogelyk de verdeeling van dezelve groote Pryzen in de openbare Nieuws-Papieren bekend gemaekt worden.

Schoon het Land zich verbind niet later, dan de Nommer van de Lyst aenwyst, de aflossing der Obligatien te doen, behoud het echter aen zich de vryheit om de aflossing wel vroeger te mo-

's GRAVENHAGE.

„ ken, Kadyken opwerpen, of iets het welk de loop
„ van het Water, en het afschieten van het ys, in eenigerlei
„ wyze zoude kunnen belemmeren of weerhouden,
„ zonder daer toe mede te hebben verzogt en verkregen
„ speciale permissie en authorisatie, op pœne van
„ het zelve ilico, zoo dra het ontdekt word, ten kosten
„ van den Maker of Legger te doen amoveren en slegten,
„ zonder dat hun daer voor eenig dedomagement zal worden
„ gegeven, en daerboven te verbeuren een boete van
„ duizend guldens; wordende niet alleen de Advokaet
„ Fiskael en Rentmeester Generael van Hun Ed. Groot
„ Mog. Domeinen gelast, om scherpe toezigt te nemen
„ of in en aen 's Lands Rivieren, in elks departement,
„ ook iets van de voorsz. dingen worden, of na de
„ Publicatie dezes zyn gedaen, buiten voorgaende consent
„ als boven; en daer van op den eed aen den Lande
„ gedaen, terstond kennisse te geven aen de Gecommitteerde
„ Raden, als hebbende de hooge opzigt over de
„ administratie van hunne Domeinen, ten einde, door
„ derzelver authoriteit, de gepleegde contraventien ilico
„ te worden gerepareerd, en voor het overige de zake te
„ worden gesteld in handen van den Advokaet Fiscael
„ van gem. Domeinen, om hun recht daer omtrent waer
„ te nemen: maer ook de Gecommitteerde Raden verzogt
„ en geauthoriseerd, om door twee Heeren uit den
„ hunne, geassisteerd met den Advokaet Fiskael van de
„ Domeinen, en den Rentmeester-Generael der Domeinen
„ van ieder District, daer de inspectie geschied, en
„ met neutrale kundige Luiden jaerlyks daer van inspectie
„ te laten nemen, om te onderzoeken en te zien,
„ of ietwes tegens de intentie van dit Plakaet zal zyn
„ geschied, en of op de Plaetzen, daer eenige amotie is
„ gedaen, of eenige Kaden, Steenplaetzen, hooge Wallen
„ of Erven zyn geslegt, ook weder iets, dat belemmeringe
„ zoude kunnen geven, zoude wezen geplant of
„ gemaekt, en van alle het zelve, als mede van het gene
„ verder ten nutte van den Lande in consideratie zoude
„ kunnen komen, telkens rapport te doen, enz.

LEI-

LEIDEN.

Terwyl de Gecommitteerden uit de Burgery en Schuttery dezer Stad het Requeſt, 't geen wy in ons vorige Stukje bladz. 830 onzen Lezeren medegedeeld hebben, aen Burgermeeſteren overleverden, en daerop een gunſtig en ſpoedig *Fiat* verzogten, werd het zelve door twee andere Gecommitteerden ook aen zyne doorl. Hoogheit in 's Gravenhage gepreſenteerd. LEIDEN.

Op den 24 der zelve Maend was het geduld reeds zoo ver ten einde dat de 4 eerſte Gecommitteerden Burgermeeſteren gingen vragen of hun Ed. Gr. Achtbaerheden het Requeſt hadden nagezien. 't Antwoord was, dat zy zich deswegen by zyne Hoogheit konden adreſſeren. Hierop begaven zich, den volgenden dag, eenige Gecommitteerde Burgers naer den Haeg, om zyne Hoogheit zelf over die zaek te ſpreken, en werden den 26 door nog tien anderen gevolgd, *aen welken, daer gekomen, gerapporteerd werd, dat zyne Doorl. Hoogheit Gedeputeerden* naer Leiden zoude zenden, om de zaken te onderzoeken, en des noods, te redresſeren, zoodra de bewegingen te Haerlem geſtild waren; wordende den Gecommitteerden voorts wel ernſtelyk bevolen zorg te dragen, dat tot dien tyd alles in ruſt bleve. Met dit beſcheid vertrokken, deden zy den volgenden dag aen de volle Vergadering op den Doele, uit 64 Gecommitteerden beſtaende, van hunne wedervaert verſlag.

Ondertuſſchen hadden de Burgermeeſters, zoodra het voorn. Requeſt aen hun Ed. Groot Achtbaren was overgeleverd, niet nagelaten

LEIDEN. naer den Haeg eens over te ſtappen, ten einde met den Prins Erfſtadhouder over den toeſtand der zaken raed te plegen.

Nu was, en bleef alles ſtil tot op Donderdag, den 10 dezer Wynmaend, wanneer men vernam dat de Heeren Gedeputeerden zyner doorl. Hoogheit tegens den avond hier ſtonden aen te komen, tot ontvangſt van welken des de noodige toebereidzels gemaekt werden. Den vier Kwartieren des oudſten Kapiteins van Leiden werd aengezegd, tegens twee uren, een ieder by zynen Officier te vergaderen, van daer den gang naer het huis van den gemelden Kapitein, en voorts, onder het beleid van dien, en het roeren des troms den marſch naer den Burg of het Heeren-Logement te zetten, waer de verwachtwordende Heeren hun intrek ſtonden te nemen. 't Was 's avonds omtrent half zes uren wanneer de voorn. Gedeputeerden, te weten de Hoog Ed. Heer *Fredrik Hendrik Baron van Wasſenaer*, Heer van beide Katwyken enz. enz. neffens den Heer Mr. *Willem Paeuw*, Raedsheer in den Hoogen Rade van Holland, by het Delfſche of Haegſche Veer uit het jacht ſtapten, waer de Heer Sekretaris *Cunæus* hun Hoog Edelen, uit name van Burgermeeſteren verwelkoomde, en van daer voorts, met twee Koetzen, voorby het Stadhuis, waer de Soldaten van de Binnenwacht in 't geweer ſtonden, naer den Burg geleidde. Hier werden de Gedeputeerden door den Sekretaris van *Royen*, wegens Burgermeeſters, als ook door 10 der Gecommitteerde Burgeren gerecipieerd, en vervolgens door hunne Ed. Gr. Achtbaerheden, die zich, ter Koetze, kort daer op derwaert begaven, zelve gecompli-

plimenteerd; hebbende, gedurende het verblyf LEIDEN.
der Heeren Gedeputeerden ter plaetze voorn., altoos 4 Kwartieren, ieder op zyn beurt, namelyk 4 des morgens van 8 tot 2 uren, en 4 anderen van 2 tot 9 uren, de wacht gehouden.

Na den grond der zaken gepeild, en eene en andere party gehoord te hebben, keerden hooggemelde Heeren den 12 dezer weder naer 's Gravenhage, om zyne Doorl. Hoogheit van hunne bevinding verslag te doen.

Dien zelven namiddag, ondertusschen, begon een andere beweging zich te openbaren. Te weten in het Koffyhuis van .... Haesverberg, staende over het Stadhuis, vergaderden eenige Burgers om de hand te leenen tot het teekenen van zeker artikel, behelzende *dat men te vrede was met de tegenwoordige Regering, en wel lyden mogt dat dezelve op den ouden voet continueerde*; eene zaek, rechtdraets strydig met het geen op den Doele, door de 64 Gecommitteerden, of der zelver Sprekers, voorgedragen, en met 42 tegens 22 stemmen doorgehaeld, en vastgesteld was. Dit teekenen kreeg, in een uur drie of vier grooten toeloop, vermits by velen der Burgeren een groote haet was opgevat tegen de 64 Gecommitteerden op den Doele, uit oorzaek dat een ieder van hun in zyn Kwartier geen kennis had gegeven van het oogmerk om, betreffende het stuk van de Regering veranderd te willen hebben, zulks in de Vergadering op den Doele te proponeren, weshalven men aenmerkte dat de genen, die deze Propositie daer gedaen hadden, in die zaek volgens eigen goedvinden en gezag te werk gegaen waren. De Proponanten hier tegen bragten in, dat zy door hunne Kwar-

 tie-

LEIDEN. tieren gevolmagtigd waren zonder bepalinge, en des spreken en voorstellen konden wat hun goed dacht. Dit teekenen middelerwyl werd ruchtbaer, en kwam wel haest ter ooren van het luisterziek Gemeen, dat straks, zoo uit eigen zucht naer verandering, als door ophitzing van anderen, zich, in talryke meenigte, straks naer 't voornoemde Koffyhuis begaf, en, tegens den avond, met steenen in de glazen begon te gooien, terwyl het malkander meer en meer oprokkende, en den moedwil gaende maekte, met roepen: *dat huis moet te nacht naer den D....r.* En gewisselyk had dit Erf van de verwoede uitwerkzelen der plonderzucht niet bevryd gebleven, was het niet over de Hoofdwacht der Soldaten geplaetst geweest. Een uit den hoop dier doldriftigen werd des avonds om 9 uren by den kop gevat, en in de wacht gebragt, dan een uur daerna weder los gelaten. Geen luttel tweedragt en partyschap verwekte dit teekenen in de gemoederen der Burgeren. Echter ging het zynen gang, vermits de teekengezinden zich verbeeldden den hoek eerlang geheel te boven te zullen zyn, en hunne party de loef af steken. Dan deze laetstgenoemde, te weten zy die naer verandering in de Regering haekten, gesteund door een bende gemeen volks, wisten hunnen tegenstreveren de wapenen, waer mede die hun te keer meenden te gaen, te ontwringen, met zich des nachts te begeven naer de Huizen der Luiden, die geteekend hadden om de Regering te behouden, en dwongen dezelven, onder bedreiging van, in geval van weigering, der zelver huizen te zullen doen plonderen, met hun te gaen, de papieren der teekening hun te bezor-

zorgen, van hunne teekening af te zien, en, Leiden.
wegens het door hen geteekende, op den Doele verschooning te komen verzoeken, gelyk ook velen terstond, anderen den volgenden dag, deden; waer door de Party op den Doele de sterkste werd, en in eensgezindheit toenam.

Den 14 dezer zag men het gemelde Koffyhuis gesloten, een' brief daer voor geplakt en daer op te lezen: *dit huis is te huur terstond.* Dit middel, meent men, was te baet genomen, om hetzelve voor allen verderen aenstoot te behoeden. Want, schoon de schade van buiten daer aen veroorzaekt, van weinig belang was, de schrik door de bedreiging veroorzaekt, en vrees voor erger hadden de Vrouw van dat Erf zoodanig echter in 't hart genepen, dat zy, de band der nature voor zynen tyd los gegaen, in dien bangen nacht tusschen den 13 en 14 van een dood kind beviel.

Des namiddaegs omtrent 4 uren kwamen de Heeren Gedeputeerden zyner Hoogheit, in een Koetze met 6 paerden uit den Haeg hier te rug, wordende, aen de *Witte Poort*, ingehaeld door een Kwartier Burgers, en voorts naer den Burg geleid, waer, op dezelve wyze als voren, weder 4 Kwartieren Burgers in de wapenen stonden; en de Heeren Burgermeesters hun Ed. Mogenden wel haest kwamen verwelkomen, als ook 10 uit de 64 Gecommitteerden van de Burgerye en Schutterye, welke 10 personen tusschen 3 of 4 Kwartieren Schutters gingen, en onder een groot gejuich en geschreeuw van den Doele naer den Burg geleid werden, en dus op dezelve wyze weder te rug, 't geen dien zelven avond nog twee malen geschiedde, wanneer zy telkens van het verhandelde met hun Ed. Mog. aen de

LEIDEN. overige 54 Gecommitteerden op den Doele raport bragten.

Aen veel gevaers vond de Heer Burgermeester *J. van den Berg*, wanneer zyn Ed. Gr. Achtb. des namiddaegs omtrent 2 uren van het Stadhuis, waer een groote meenigte volks zich verzameld had, naer huis wilde ryden, zich bloot gesteld. Velen omcingelden deszelfs Koets, en wilden hem daer uit hebben; terwyl anderen riepen: *smyt hem met steenen* enz., zoo dat de Burgerheer in der daed veel werks had om heels lyfs in zyn huis te geraken. Weinige uren echter had zyn Ed. Gr. Achtb. hier adem geschept, of de razende menigte joeg hem een' nieuwen schrik op 't lyf, met steenen in de glazen te werpen; dan deze baldadigheit werd straks gestuit, en het huis door 2 Kwartieren Burgeren bezet. Hierop begaven de Muitelingen zich naer het huis van den Heer Sekretaris van *Royen*, Schoonzoon des Heeren *van den Bergs*, doch werden ook hier in hun opzet verhinderd door 2 Kwartieren, die, by verwisseling van 2 anderen, beide deze huizen vervolgens dag en nacht bewaekten.

Den 15, 's morgens om 8 uren, vertrokken de Heeren Gedeputeerden weder naer den Haeg, om zyne Doorl. Hoogheit van den toestand der zaken nader verslag te doen.

Den volgenden dag, des namiddaegs tusschen 3 en 4 uren, kwamen hun Ed. Mog. te rug, wordende door wel 20 Kwartieren Burgers aen de Witte Poort afgewacht, en voorts weder naer den Burg geleid, waer de 10 Gecommitteerden uit de Burgery hen straks weder kwamen begroeten, en van waer zy, na verscheide besoignes met de Heeren Gedeputeerden gehouden te hebben,

ben, des avonds om half negen uren, zich naer den Doele begaven, om van het verhandelde met de Heeren, en de ſchikkingen, door zyne Hoogheit gemaekt, beſcheid te brengen. In het uitkomen zwaeiden de 10 Gecommitteerden de hoeden om 't hoofd, als te kennen willende geven, dat de zaken naer genoegen gevorderd of afgeloopen waren, waer op zich ſtraks een gejuich verhief: *Vivat Oranje! de Heeren zyn afgezet!* Dan dien zelven avond, om 8 uren ſtapte de Hr. Mr. *Willem Paeuw*, een der Heeren Gedeputeerden, andermael naer den Haeg over, om zyne Hoogheit te ſpreken, van waer zyn E., den volgenden dag, des morgens om 10 uren, hier reverteerde. Waerna hun Ed. Mog. van de 3 Heeren Burgermeeſteren, en de 10 Gecommitteerden weder bezogt werden, om verder over de zaken te handelen. Dien zelven avond om 7 uren ging de Heer *Paeuw* zyner doorl. Hoogheit van het gebeſoigneerde al weder raport doen, van waer zyn E. den volgenden dag, den 18 dezer, tegens den middag te rug kwam. Hierop werden alle de Heeren van de Regering op den Burg ontboden, en, daer verſchenen, uit name zyner doorl. Hoogheit, door hun Ed. Mog., van hun amt en eed ontſlagen. Toen begaven alle de Heeren van de Regering, uitgenomen 4, namelyk de Hr. Burgermeeſter *van den Berg*, de Burgermeester *Groeneveld*, en de Heeren *Lanſchot* en *Aſſendelft*, welken van hun Vroedſchaps-amt in 't geheel vervolgens ontſlagen bleven, zich naer het Stadhuis; waer kort daer na hun Ed. Mog. zich ook lieten vinden, zynde in de Koets van den Preſident Burgermeeſter *de Raed*, onder het

LEIDEN.

LEIDEN. geleide van een aenzienlyke Compagnie Burgers, derwaert gereden, en aen den ingang gerecipieerd door den Griffier *Ysbrand van Dam*, en den Hr. Sekretaris *Cunæus*. In Burgermeesters Kamer gekomen zynde, bedankten hun Ed. Mog. alle de ontslagen Heeren voor de diensten, gedurende hunne Regering, aen de Stad bewezen, herstelden daerop alle de Veertigen, uitgezonderd de 4 bovengemelde Heeren, namen den zelven den eed af, en lieten vervolgens door den Hr. Commies Pielat de volgende Publicatie doen:

W*illem Karel Hendrik Friso*, by der Gratie Gods Prins van Oranje en Nassau enz. enz. enz. Doen te weten dat Wy in deze bekommerlyke tyden niets meer ter harten nemende, als dat de respective Steden dezer Provintie onder ons Stadhouderschap ressorterende, mogten worden gebragt in zoodanige ordre en regeeringe, waerdoor derzelver rust en voorspoed worden gestabileerd; en Ons door de Regeeringe der Stad Leiden voorgedragen zynde, dat in dezelve Stad tusschen de Regenten en Ingezetenen zoodanige diffidentie was ontstaen, waer door Ons goed oogmerk niet kan worden bereikt, en waer door Burgemeesteren, Schepenen en verdere Regenten der voorsz. Stad waren bewogen geworden te declareren, geneigd te zyn om liever hunne bedieningen neder te leggen en ontslagen te worden van hunnen Eed, dan door het continueren in dezelve verder onlust onder de Ingezetenen te occasioneren, en voorts uit het rapport van Onze Commissarissen *Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer*, Heer van de beide Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ridderschap van Holland en Westvriesland, Heemraed van Rhynland, en tegenwoordig Minister Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Paeuw*, Raed in den Hoogen Rade in Holland, die Wy, om pressante affaires Ons perzoonlyk in de voorsz. Stad niet kunnende

laten vinden, derwaert hadden gezonden, van al het voorsz. nader zynde geinformeerd, hebben goedgevonden de voorsz. meeninge en intentie der gemelde Regenten met Onze approbatie te seconderen; dienvolgende houden Wy mits dezen de voorsz. Regenten voor ontlast van hunne Functien, henlieden bedankende voor den dienst aan de Stad Leiden tot nu toe gepresteerd: zoo nogtans dat de voorsz. Regenten daer door geenszins zullen worden gekwetst of benadeeld in hunnen goeden naem en faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd zich in de Regeringe van Stad of Land niet naer behooren gedragen te hebben, interdicerende wel strictelyk een iegelyk wie het zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te argueren, veel meer hunne Persoonen of Goederen eenigzins te molesteren, beschadigen, of incommoderen; dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien en Goederen tot dien einde nemende in Onze speciale protectie en sauvegarde, alles ingevolge van de Resolutie ter Vergaderinge van de Edele Groot-Mogende Heeren Staten van Holland en West-Friesland genomen op den 21 September laetstleden; dienvolgende hebben Wy goedgevonden te stellen, gelyk Wy stellen mits dezen, tot LEIDEN.

Veertigen.

Mr. Corn. Schrevelius, *Mr. Abr. Hogenhouck*, Mr. Pieter Gys, Mr. Dirk de Raed, Mr. Johan vander Marck, Mr. Nicolaes vande Velde, Mr. Nicolaes de Bye, Abraham Alensoon, Mr. Simon van Gerwen, Mr Nicolaes Willem van Leeuwen, Mr. Cornelis van Banchem, Mr. Jacob vander Meer, *Heer van Hogeveen*, Mr. Raimond Backer, Mr. Johan vander Mark, Æ. Z. Diderik van Leiden, *Heer der Stede Vlaerdingen en Vlaerdinger Ambagt*, Mr. Petrus Cunæus, Mr. Nicolaes van de Velde, D. Z. Mr. Hendrik van Buuren, Dionysius van Cruiskerken, Dr. Jan Frederik Gronovius, Mr. Willem Paedts, Mr. Daniel van Alphen, Mr. Thimon van Schoonhoven, Mr. Nicolaes van Tol, Mr. Nicolaes Romswinkel, Mr. Jacob Pla, Mr. Cornelis Chastelein, Mr. Willem Sautyn, Daniel van Halteren, Mr. Pieter van Dorp, Mr. Salomon Lynslager, Mr. Coenraed Teding van Berkhout, Jonkheer Nicolaes van

LEIDEN. Boetselaer, Mr. Jacob Heins, Mr. Michiel Pompe van Slingeland, Mr. Adriaen vander Goes, Mr. *Jacob Cosson*, Mr. *Jan Huibregts*, Mr. *Adriaen Crucius* (*).

En vermits Mr. Johan vanden Berg, Burgermeester en Vroedschap der voorsz. Stad, wegens deszelfs hoogen ouderdom, en de ongemakken dezelve verzellende reeds te vooren van Ons heeft verzogt en bekomen deszelfs demissie, stellen Wy in deszelfs plaets tot *Veertig Pieter Cauw.*

Tot Burgermeesteren.

Mr Dirk de Raed, Mr. Nicolaes Willem van Leeuwen, Mr. Jacob vander Meer, *Heer van Hogeveen*, Diderik van Leiden, *Heer der Stede Vlaerdingen en Vlaerdinger Ambagt.* *Tot Schepenen.*

Mr. Cornelis Schrevelius, Mr. Nicolaes van de Velde D. Z., Dionysius van Kruiskerken, Dr. Jan Frederik Gronovius, Mr. Willem Paedts, Mr. Daniel van Alphen, Mr. Thimon van Schoonhoven, Mr. Jacob Pla.

En vermits Mr. David van Royen, Secretaris der voorsz. Stad, mede reeds te vooren aen Ons heeft verzogt de demissie van zyne voorsz. bedieninge, en Wy dezelve om redenen by hem voorgedragen aen dezelve hebben geaccordeerd, word gereserveerd om ter bekwamer tyd van de voorn. Bediening te disponeeren; lastende Onze Comissarissen dezelve in Onzen naem den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren Wy verders Onze intentie te weezen, dat het verkiezen der voorzeide Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geschied tot meerder rust en dienst der voorn. Stad Leiden, en tot wegneming van de diffidentie en murmuratie onder de Ingezetenen aldaer ontstaen, en zulks zonder eenige præjudicie ofte consequentie voor het toekomende ten aenzien van de Privilegien, Vryheden of Geregtigheden der voorzeide Stad, de goede Burgers of Ingezetenen derzelver competerende,

(*) De eerstgenoemde 36 dezer Heeren zyn de gecontinueerden, de laetste 3, met een andere letter gedrukt, de op nieuws aengestelden in de plaetsen van de ontslagen Heeren *Mr. Johan van Landscbot*, *Mr. Adriaen van Assendelft* en *Mr. Konr. Jan van Groeneveld D. Z.*

de, die Wy verstaen, dat in haer oude kragt en vigeur zullen blyven. LEIDEN.

Gedaen 's Gravenhage den 18 October 1748.

PRINSE D'ORANGE EN NASSAU.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheit

J. DE BACK.

Op deze volgde een tweede *Publicatie*, behelzende het antwoord zyner Doorl. Hoogheit op het Request, door de Burgers dezer Stad, den 19 der voorleden Maend aen den Prins overgeleverd, declarerende zyne Hoogheit op de Artikels, dat de Plakaten tegens het misbruik van den Zondag, Vloeken en Zweren zouden gehandhaefd worden. Art. 2. Word van de hand gewezen, als zynde Kerkelyk. Art. 3. De Keuren aengaende de Gildens en Hallen zullen gemaintineerd, en de ingeslopene Abuizen door de Regering worden geredresseerd. Art. 4. Aen die van de Schuttery word geaccordeerd, dat by de Officiers van ieder Compagnie, de Kapiteins *Plaets vacant zynde, 2 Personen zullen genomineerd worden, om daer uit door den Magistraet een tot Kapitein te eligeren, volgens het eertyds* gedisponeerde den 21 September 1672, door Koning Willem III. Aen den Krygs Raed word een ordentelyk Gestoelte met 12 Zitplaetzen in de Gereformeerde Kerken geaccordeerd, blyvende de nadere schikkingen aen zyn Hoogheit gereserveerd. Art. 5. Word aen de dispositie van 21 September 1672 gerefereerd. Art. 6. Dat 'er moderatie omtrent de desolate Boedels zal worden gebruikt, zullende het naer omstandigheden van zaken aen de Crediteuren vrystaen met hunne Debiteuren te accorderen: De desolate Boedel-Kamer zal behoorlyke Rekening moe-

LEIDEN. moeten doen en de menage voor de Crediteuren betragt worden. Art. 7. De 10de Verhoging op de Huizen zal niet verder worden betaeld, maer daer zal een Æquivalent in de plaets geheven worden. Art. 8. Hier in kan niet getreden worden. Art. 9. De Stads Privilegien zullen aen de Burgers gecommuniceerd worden, en de Keuren voor zoo verre dezelve in obſervantie zyn, voor een ieder te bekomen wezen. Art. 10. De Lyf-Straffe in het Tweede Deel der Brand-Keuren geſtatueerd zal maer betrekkelyk zyn tot de zoodanigen, die hunne Mede-Burgers in den nood verlaten. Art. 11. Hier over kan als nog niet gedisponeerd worden. Art. 12. Word aen de Regering gerecommandeerd de Negotie en Fabrieken te favoriſeren, en dat een nieuwe Uitvinder, ter verkryging van Octrooi, zich kan addreſſeren daer het behoort. Art. 13. Hierop zal zulk een favorable reflexie genomen worden als doenlyk is. Art. 14. Afgeſlagen. Art. 15. Indien 'er omtrent het Bongeld redres noodig is, zich dan te addreſſeren by de Regering. *Art.* 16. De Revenuen der Armen moeten voortaen direct in handen der Armenbezorgers komen. Art. 17. Afgeſlagen. Art. 18. Hier in als nog niet te konnen treden, reſerverende om het zelve ter behoorlyker tyd ter Deliberatie van hun Ed. Groot Mog. te brengen, en dan te zullen disponeren naer behooren. Aengaende de andere Verzoeken word de Burgery naer de Regering gewezen. Verder word aen de Burgery ernſtig belaſt zich voortaen te gedragen, als gehoorzame Burgers en Ingezetenen betaemt enz., op pœne anders als Verſtoorders der Gemeene Ruſt, anderen ten exempel te worden geſtraft.

De

Deze Publicatien afgekondigd zynde, reden hun Ed. Mog., geleid door een Compagnie Burgers, weder naer den Burg. Vervolgens werd het bovengemelde Koffyhuis open gezet, de Huurbrief afgescheurd, en de zaken als voren weder daerin verricht. LEIDEN.

Des avonds vertrokken de Heeren Gedeputeerden weder naer den Haeg, nadat, door de Burgers of Burger-Gecommitteerden, een tweede Requeſt aen hun Ed. Mog. was ter hand geſteld, behelzende 16 artikels, hier op uitkomende:

1. Dat de Burgers, des avonds de nachtwagt hebbende, niet op de Pers zullen exerceren, maer in de Schutters Doelen, by Zomerdag, op ordinaire Boeten.

2. Dat de Burgers om te exerceren naer den Doele zullen gaen, zonder Snaphaen, en aldaer hun een van Stads wege ter hand geſteld worden, om daer mede te exerceren.

3. Geen Geld-Burgers aen te nemen, dan *Mennonieten*, en *daer mede een nieuw accoord te maken*; en *Verbeurd-gelden*, *als mede van de Geld-Burgers der Mennonieten*, na aftrek van gagien en onkoſten, jaerlyks onder de Schutters uit te deelen.

4. Kapiteins Gagien te verhoogen.

5. Des nachts op de Hoofd- en Lage wacht, ten koſte van de Stad, des Zomers Mol, en 's Winters Bier te verzorgen.

6. De Wachtmeeſters uitſterven; waer voor de Tamboers in plaetze zyn.

7. Dat in alle Buurten, waer een Lyk koomt, niemant dan uit de Buurt dragen zal.

8. Dat voortaen aen alle Stadspoorten niet meer

LEIDEN. meer dan vier duiten voor doorgaen betaeld zal worden.

9. Dat aen de Commissarissen van de Schuiten, voor aenteeken-geld, in 't vervolg niet meer gegeven zal worden dan het oude recht, zynde vier duiten.

10. Dat de drie in de Stad afgebroken Bruggen, namelyk de Luizemarkts-brugge, de Vliets-brugge en de Zandstraets-brugge wederom opgebouwd worden.

11. Dat, als een Man of Vrouw, zonder Kinderen, kombt te sterven, als dan daervan geen Collaterael worde betaeld.

12. Dat de Soldaten der Stad op 75 worden gebragt, om reden dat de overigen by de Pachters betaeld zyn.

13. Dat de Boedelhuismeester voortaen niet meer dan 10 percent zal trekken, in plaets van 20 percent, gelyk in de Steden Dordrecht en Rotterdam, beloopende dan nog jaerlyks, tegens 3 Maenden gerekend, op 40 percent.

14. Dat de Rooimeesters worden bekort, omdat zy veeltyds te veel afvorderen.

15. Dat alle Burgers, en wel de Officiers, welke niet geteekend hebben voor de opgestelde Artikelen, zullen gerespecteerd worden, als of die mede geteekend hadden.

16. Niet te mogen worden geëxcuseerd by den Kapitein, wanneer 't hun Wacht is, maer boeten te betalen, behalven die ziek zyn.

Wat antwoord het zyne Doorl. Hoogheit behagen zal op deze Artikels te geven wil de tyd leeren.

Den 19 dezer trokken de Burgers, die voor de huizen der Heeren *van den Berg* en van *Royen* de wacht gehouden hadden om dezelven voor plon-

plondering te hoeden, des morgens daervan af, in verwachtinge dat alles zich nu vervolgens tot rust zoude schikken. Echter begonnen zommige Burgers en Schutters nog eenige nieuwe bewegingen te maken, met rond gaen om zeker Papier te doen teekenen, strekkende tot bevryding van de 10 Sprekeren of Burger-Gecommitteerden, en van dezen inhoud: LEIDEN.

„ Wy Ondergeschreven Burgers en Schutters
„ van het.... Kwartier, onder het.... Vaendel, be-
„ tuigen volkomen genoegen te nemen met al het
„ geen onze Gecommitteerde Spreker..... op den
„ Doele, voor de algemeene zaek toegestemd,
„ en ter uitvoer gebragt heeft, belovende, vol-
„ gens onze eerste declaratie, den voorn. Per-
„ soon tegens allen overlast, aenklagt, en wat
„ ten nadeele van deszelfs goeden naem en
„ persoon, met betrekking op de voorschr. han-
„ delingen op den Doele, onverhoopt zoude
„ mogen ondernomen worden, op wat plaetze
„ *het ook zyn mogte, mondeling en dadelyk*
„ *te zullen beschermen en verdedigen; en in*
„ *geval het tegendeel van ons bevonden wierd,*
„ *ons zelven voor eerloos en inhabiel te ver-*
„ klaren.

By dit Papier, 't geen den respective Kwartieren in 't algemeen betrof, voor zoo ver het van hun geteekend moest worden, was ook een declaratoir gevoegd, 't geen, door de 54 overige Gecommitteerden op den Doele, in 't byzonder geteekend, dus luidde:

„ Dat de 10 Personen de Commissie wegens
„ onze algemeene zaek, zoo by zyne Hoogheit,
„ als by de Ed. Mog. door zyne Hoogheit ge-
„ committeerd, in alles getrouw, en naer waerde

„ de

LEIDEN. „ de zaek vorderde, ter uitvoer gebragt hebben, „ betuigen wy overige 54 Leden, met mond, „ hart en deze onze handteekening.

Actum Leiden den 1748.

Hoe zeer men ook yverde om het eerstgemelde Papier geteekend te krygen, velen echter wilden daer niet aen. Hoe deze zaek zal afloopen was tot nog toe onzeker; en voor het overige, tot op den 21 dezer, in deze Stad alles in stilte.

AMSTELDAM.

AMSTELDAM. Behalven de reeds opgegeve verandering in de Regeering dezer Stad, waren ook verkoren de Heeren Mr. *G. Bicker van Zwieten*, Heer van Zwieten, om zitting te nemen onder de Gecommitteerde Raden in den Hage; Mr. *Egbert de Vry Temmink* als Raed ter Admiraliteit alhier, en Mr. *Jonas Witsen* als Gedeputeerden ter Auditie van des Gemeenen Lands Rekeningen, in de plaetsen van de ontslage Heeren Mr. *Salomon Dedel*, Mr. *Nicolaes Geelvink* en Mr. *Andries Munter*.

De onrust, door zoo veele en onderscheide wegen gekweekt, en nu gewoon geworden te wroeten tot dat zy bykans hare geheele begeerte verkregen had, had sederd het vertrek van zyne doorl. Hoogheit noch al niet tot bedaren kunnen komen, maer zich in meer dan een geval ten toon gesteld, en weder Burgerlyke beweegingen veroorzaekt.

De Leden van eenige Gilden, gesterkt om dat onder de meermael gemelde 3 Artikelen toegestaen was de Gilderechten hersteld te hebben, hadden Requesten aen Burgermeesteren ontworpen

pen met de Artikelen van hun bezwaer, meest inhoudende eene verandering onder hunne Overheden, welkers jaerlykſche Maeltyden den gemeenen Leden te ſterk in de oogen ſchitterden; hoewel, behalven dit, ook noch andere zaken, die men zich voorſtelde tot welſtand van het Gild te zullen ſtrekken; dan onder de meeſten het oordeel hier over ganſch ſtrydig zynde, had de een tegen den anderen beginnen aen te werken, en men daer door zelf vernietigd het geen men zogt. AMSTELDAM.

Onder de Burger-Compagnien, die, gelyk wy te voren vermeld hebben, eene vrye verkiezing verkregen hadden van de Leden, den Krygsraed composeerende, die onaengenaem aen hunne Compagnien waren, had zich by zommigen deze vryheit zoo verre uitgeſtrekt dat zy ook eenige mindere Officieren begeerden veranderd te hebben, en uit dien hoofde aen dezelven de behoorlyke gehoorzaemheit weigerden. Dit liep zoo hoog dat de Heeren van den Krygsraed, op den 12 dezer, noodzake vonden door de volgende *Bekendmaking hier van een einde te maken:*

De Edele Manhafte Heeren Kolonellen, door diverſe Kapiteinen geinformeerd zynde geworden, dat in hunne reſpective Compagnien, zoo Schutters als andere Perſonen, zich niet ontzien derzelver Kapiteinen als te willen noodzaken, en dreigende expreſſiën daer by te voegen, tot het ontſlaen en maken, zoo van Sergeanten als verdere Onder-Officieren, als onder de tegenswoordige niet langer willende ſtaen, of hun gehoorzamen; door welk onbetaemlyk gedrag der voorgemelde Perſonen, het behoorlyk en ſchuldig reſpect aen hunne Kapiteinen en verdere Hoofd-Officieren word weggenomen, en daer door veel verwarring en onheilen zouden komen te ontſtaen; ZOO IS 'T dat, in den Ed. Manhaften Krygsraed zulks zynde voorgedragen, tot *Maintien* van de ver-

AMSTELDAM. schuldigde achting en gehoorzaemheit aen de respective Kapiteinen, en verdere Hoofd-Officieren, als mede tot voorkoming van alle disordre, aldaer is geresolveerd, by deze aen alle en een iegelyk, niemand uitgezonderd, ieder in hunne respective Wyken, te Waerschouwen en te Ordonneren van zich met voorschreve zaken of eenige anderen, belangende de Directie van de Compagnie, hoe genaemd, in geenen deele te bemoeien, maer alles in 't geheel, zoo als te voren, en van allen tyde is geweest, en ten uitterste noodzaeklyk is, aen hunne Kapiteinen en verdere Hoofd-Officieren over te laten, en hunne bevelen te gehoorzamen, op pœne zoo als hun Edele Manhaften naer bevinding van zaken zullen vermeenen te behooren.

In de Compagnie uit Wyk N°. 13 was echter behalven dit noch grooter verschil ontstaen. De Schutters in dezelve hadden volgens verleende vryheid hunne Hoofd-Officieren verkoren en onder dezelven ook eenen Kapitein; dan deze om eene byzondere reden voor zyne verkiezing bedankende, hadden zy een anderen verkoren. De Krygsraed ondertusschen *in 't* vervolg een' Kapitein over deze Compagnie zullende stellen, stemde den eerstverkorenen, en wilde aen 't hoofd der Compagnie hem laten huldigen; doch hier tegen protesteerden de ieveraers, die den tweeden verkoren hadden, en weigerden daer by te adsisteren, dewyl hun toescheen dat de gedane tweede verkiezing, zoo als zy oordeelden volgens verleende vryheid gedaen, boven het goedvinden van den Krygsraed moest gelden. Byster woelde men over deze zaek geduurende verscheide dagen, zoo verre zelfs dat eenige Gecommitteerden uit de Compagnie van den staet der zake zyne Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, gingen verwittigen, en deszelfs pro-

protectie verzogten. Doch zyne Hoogheit informeerde zich aen de andere zyde over den zelven, by Gedeputeerden uit de Kollonellen, bekragtigde daerop de Resolutie van den Krygsraed, gevende bevel dat men met de huldiging van den eerstverkorenen zoude voortgaen. En hier mede liep het verschil ten einde. AMSTELDAM.

Behalven deze bewegingen onder byzondere gedeelten van de Burgerye, was ook weder eene algemener bespeurd in het verspreiden van zeker Geschrift, den naem voerenden van *Billyk Verzoek der Amsteldamsche Burgerye, aen zyne doorl. Hoogheit op nieuw voor te stellen*, welk, zoo als men elkander verhaelde, in eenige voorname Herbergen rondom de Stad geteekend werd. Dit zoogenaemde Billyk Verzoek behelsde, na eene korte Inleiding, in welke van ter zyde de beslissing van den Prins Erfstadhouder, alhier gedaen, zeer vuil en onbescheiden berispt werd, de volgende 8 Artikelen, rustende op het Request, door *D. Raep* en de zynen tegen de aenkomst van zyne doorl. Hoogheit in deze Stad ontworpen (*).

I. Dat

(*) Dit Request, waer van wy hier voor bladz. 840 ter loops gesproken hebben, was van den volgenden inhoud:

Aen Zyne Doorluchtige Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Kapitein-Generael en Admirael der Vereenigde Nederlanden. enz. enz. enz.

Geeven wy ondergetekende Burgers en Ingezetenen dezer Stad Amsteldam, met behoorlyke eerbiedigheit te kennen, by de aenkomst van Uwe Doorl. Hoogheit in deze Stad, zoo om de rust voor het tegenwoordige te herstellen, als dezelve, tot heil van den ganschen Burgerstaet, in vervolg van tyden en ten eeuwigen dage in deze Stad stant

AMSTEL-DAM. I. Dat de Stads Imposten, zoo als in andere Steden terstond mogten worden afgeschaft.

II. Dat

stant te doen grypen; dat het Uwe Doorl. Hoogheit behage deze volgende Artikelen in eene ernstige overweginge te nemen, gelyk wy de eer hebben dezelve aen Uwe Doorl. Hoogheit onder het oog te brengen.

I. Dat Uwe Doorl. Hoogheit gelieve te bezorgen, dat de Stads Imposten mogen afgeschaft worden, naer het voorbeeld van andere Steden dezer Provintie; op dat het verlies, het geen deze Stad daer door zal lyden, kan gevonden worden uit de Penningen, die tot voldoening van 's Lands afgeschafte Pachten zullen ingebragt worden.

II. Dat Uwe Doorl. Hoogheit, zoo spoedig eenigzins mogelyk zy, redres gelieve te bezorgen in de Admiraliteits-Collegiën dezer Landen, aengaende de Inkomende en Uitgaende Rechten, Licenten en Convoigelden enz. op dat dezelve, op een' gelyken voet, in de andere Provintiën, (en wel vooral in Zeeland) als in deze Provintie mogen gesteld worden, en dus de eene Provintie niet meer de andere, noch ook de eene Stad de andere, in den Koophandel voortaen drukke en benadeele.

III. Dat Uwe Doorl. Hoogheit gelieve de zes en dertig Raden, mitsgaders H[illegible], regeerende Burgermeesters, Schepenen, Pensionarissen, en verdere Collegiën enz. te bedanken voor hunne diensten, en in derzelver plaatsen aen te stellen zoodanige Persoonen, als Uwe Doorl. Hoogheit ten meesten nutte van de Stad en Burgerye zal bevinden te behooren.

IV. Dat voortaen de verkiezing van Burgemeesteren uit eene [illegible] nominatie aen Uwe Doorl. Hoogheit moge staen, en dat, voor het toekomende, om alle [illegible] te zyn.

V. Dat het Huis [illegible] dezer Stede, voor en af aen ten eeuwigen dage, door Uwe Doorl. Hoogh. en derzelver Successeurs, [illegible] zal begeven worden aen eene der [illegible] dezer Stede, ter [illegible] van Uwe Doorl. Hoogheit en derzelver Successeuren.

VI. Dat voortaen geen der zes en dertig Raden ter Hoofd[illegible], Burgermeester nog Schepen zal mogen aengesteld worden, zonder [illegible] te hebben [illegible], en dat [illegible] zy, [illegible]

[illegible],

II. Dat, zoo spoedig eenigzins mogelyk ware, redres gemaekt mogt worden in de Admiraliteits Collegien dezer Landen; aengaende de inkomende en uitgaende Rechten enz. AMSTEL-DAM.

III Dat de 36 Raden, mitsgaders de Hoofdschout, de regeerende Burgermeesters, Schepenen, Pensionarissen en Sekretarissen en verdere Collegien mogten bedankt worden voor hunne diensten, alzoo deze Heeren niet onderzogt, maer met bedanken vry gekomen waren, zonder het te onregt geworven Geld wederom gerestitueerd te hebben, zynde dit zeer tot prejuditie van deze Stad, alzoo deze Heeren by vervolg van tyd wederom aen de Regeering kunnen geraken, om dat hunne Ed., niet onderzogt en derhalven niet naer exigentie van zaken gestraft zynde, bedankt hadden en niet bedankt geworden, en derhalven weder beroepelyk waren.

IV. Dat voortaen de verkiezing van Burgermeesteren aen zyne Hoogheit staen zal, ook met stilzwygen beantwoord en derhalven niet voldaen was, begeerd wierd, dat zulks geschiede, zoo zyne Hoogheit zulks approbeert.

V. Zoo

valle, de vereischte jaren des ouderdoms hebbe, als naer Rechten; en dat in dit en de bovenstaende Artikelen het stuk van bloedverwantschap in achte genomen worde, volgens Privilegiën.

VII. Dat Uwe Doorl. Hoogheit ten spoedigsten de Kollonellen en Kapiteinen gelieve te bedanken, op dat iedere Wyk nu en voortaen zynen eigen Kapitein verkieze, en door die nieuwverkoorene Kapiteinen (met hunne Luitenants en Vaendrageren den Krygsraed uitmakende) uit hun Lighaem zullen vermogen benoemd worden een dubbel getal van vyf Kolonellen; opdat, uit zoodanig een tiental, vyf der besten en getrouwsten tot Kolonellen door Uwe Doorl. Hoogheit verkoren mogen worden; en dat zulks ten eeuwigen dage stand grype; mits geen Regenten nog bloedverwanten derzelven zynde.

VIII. Dat Uw Doorl Hoogheit de drie Artikelen, vervat in onzen Requeste, aen Burgermeesteren en den Raed gepresenteerd, en door dezelven gefiatteerd, gunstig gelieve te bekragtigen.

't Welk doende, enz.

AMSTEL-DAM.

V. Zoo insgelyks aengaende het Hoofdſchoutsamt mede onbeantwoord en dus niet voldaen zynde, zulks ook mogte geſchieden.

VI. Dus ook ten aenzien dat geen der 36 Raden tot Hoofdſchout, Burgermeeſter noch Schepen zal mogen aengeſteld worden, zonder zich alvoorens van zyn Raedsamt te hebben ontdaen, ook geenzints voldaen zynde, alhoewel zeer noodzakelyk, dat het vooral toegeſtaen worde.

VII. Aengaende den Krygsraed, zoo is 't dat de Burgers hier zeer wel mede content zynde, zyne doorl. Hoogheit daer voor zeer verobligeerd zyn; doch wel wenſchten dat de Krygsraed zonder conſent van Burgermeeſters voortaen mogte vergaderen; als ook mede dat alle Officien, aen den Krygsraed behoorende, door Kolonellen mogten begeven worden, alzoo het anders geen vrye Krygsraed is.

VIII. Aengaende de 3 Artikelen, zoo twyfelen de Burgers niet of daer zal binnen korten tyd uitſluitzel aengaende de Poſteryen zyn, of zy daer door zullen verligt worden of niet, en of de oude Heeren dezelve zullen blyven behouden tot hunnen dood of terſtond hebben afgeſtaen. Als ook mede aengaende de Officien; hoopende de Burgers binnen korten tyd daer mede zoo veel ſpoed te zien maken, als met het bedanken van de Kolonellen en Kapiteinen is geſchied.

Het ſlot van dit zoogenaemd Verzoek diende, om naer den trant van des Schryvers redenkavelinge, den Burgeren de noodzakelykheid aen te toonen van deze Artikelen te moeten voordragen niet ſlegts, maer dat men ook met alle magt de handen moeſt zamen ſlaen, om (zo noemde men deze vuile intrigues om op nieuw de ruſt te verſtooren) zulke heilzame wegen en middelen uit te denken, waerdoor aen het verlangen der Burgerye ganſch en volkomen voldaen kon worden; welk alles doormengd was met vuile reflectien op de heilzame ſchikkingen door zyne doorl. Hoogheit alhier gemaekt. Het een en ander toont overduidelyk dat dit Geſchrift, wel verre van een redres te beoogen, eigentlyk

maer

maer ingerigt is om de oude Voorrechten der Stad, AMSTEL-
die de Voorouders als hunne duurste panden met DAM.
goed en bloed verdeedigden, te vernietigen, en
een nieuw twistvuur te stooken; en daerom is het
geen wonder dat myne Heeren van den Gerechten, den eersten dezer, daerop deze ernstige Waerschouwing hebben doen afkondigen.

Alzoo myne Heeren van den Gerechte met de uiterste verontwaerdiging hebben vernomen, dat niettegenstaende de trouwhertige Waerschouwinge en ernstige vermaninge, welke *zyne Doorlugtige Hoogheit*, *de Heere Prinse van Oranje en Nassau*, *onze teergeliefde Erfstadhouder*, voor deszelfs vertrek uit deze Stad, by de Publicatie van den 15. September laetstleden, aen alle Burgers en Ingezetenen heeft gelieven te doen, van zich voortaen als geschikte en gehoorzame Burgers te gedragen, de Regeeringe de schuldige eerbied en onderwerpinge te bewyzen, en zich van alle publicque Vergaderingen en Byeenkomsten, onder wat naem of voorwendzel het zoude mogen wezen, te onthouden, op poene dat die genen, die bevonden zoude worden tegens de voorsz. serieuse wille en begeerte van hoogstgemelden Heere Prinse, te hebben ingegaen, en zich aen eenig misdryf tegens de waerdigheit van de Regeering, of ongehoorzaemheit aen deszelfs bevelen te hebben schuldig gemaekt, als Verstoorders van de Gemene Ruste en veragters van de voorsz. heilzame oogmerken en bevelen van hoogstgemelde zyne Hoogheit, naer exigentie van zaken, en volgens de Wetten van den Lande, zonder eenige conniventie, anderen ten exempel zouden worden gestraft, echter zedert dien tyd wederom door deze Stad is gespargeerd zeker gedrukt papier, voerende tot Opschrift: *Billyk Verzoek der Amsteldamsche Burgerye, aen zyne Doorluchtige Hoogheit op nieuw voorgestellen*, en doorgaens bekent onder den naem van de 8 Articulen; waer by nog zyn gevoegt gedrukte Biljetten, om de Burgers en Ingezetenen van deze Stad tot Byeenkomsten, by de voorsz. Publicatie van hoogstgem. zyne Hoogheit zoo nadrukkelyk verboden, uittenodigen, en

AMSTEL-DAM. myne Heeren van den Gerechte voorn. considereeren, dat dusdanige kwaedaerdige en oproerige Geschriften, geen ander oogmerk kunnen hebben, als om de rust, welke door de onvermoeide vlyt en arbeid van hoogstgem. zyne Hoogheit in deze Stad is herstelt, weder te verstoren, de uiterste confusie en verwarring te veroorzaken, en vervolgens deze Stad te brengen tot haer gewisse bederf.

ZOO IS 'T, dat myne voorn. Heeren, by speciale aenschryving van hoogstgemelde zyne Hoogheit, van den 29. September laetstleden, op het ernstigste verzogt zynde om op de Autheurs en Disseminateurs van diergelyke kwaedaerdige Geschriften nauwkeurig en scherp onderzoek te laten doen, en de schuldige naer exigentie van zaken, zonder eenige conniventie, anderen ten exempel, volgens de Placaten van den Lande te doen straffen, als nog ten overvloede op den voet van de trouwhertige en vaderlyke vermaningen en ernstige Waerschouwinge van hoogstgemelde zyne Hoogheit, en overeenkomstig aen verscheide anterieure Publicatien van dezen Ed. Achtb. Gerechte, het schryven, uitgeven, drukken en dissemineeren van alle kwaedaerdige en oproerige Geschriften, als mede het uitstrojen van Biljetten tot convocatien der Burgers en Ingezetenen, op het nadrukkelykste interdiceren en verbieden, en de goede Burgeren en Ingezetenen op het ernstigste vermanen en waerschouwen, zich van alle oproerige onbehoorlyke en ongewoone Vergaderingen en Byeenkomsten te onthouden, op pœne, dat tegen die genen, die bevonden zullen worden tegens dit ons nadrukkelyk verbod te hebben ingegaen, en zich aen ongehoorzaemheit van de voorsz. zoo serieuse bevelen van zyne Doorluchtige Hoogheit, en dezen Ed. Achtb. Gerechte te hebben schuldig gemaekt, conform de intentie en gedeclareerde wil van hoogstgemelde zyne Hoogheit, zonder eenige conniventie, op het rigoureuste zal worden geprocedeert, en aen dezelve geinfligeert de straffe, by de Placaten van den Lande tegens de Verstoorders van de Gemene Rust gestatueert.

En alzoo het voorsz. zoogenaemde Billyk Verzoek is

is van dien aert, dat ieder goed Burger en Ingezeten met den eersten opslag van 't oog ziet, dat de zaken daer in vervat, tot haer ontwyffelbaer gevolg zouden moeten hebben, dat de Stads Gebouwen, Sluizen, Graaf- en Modderwerken, by gebrek van de nodige Penningen tot onderhoud en herstellinge van dezelve, zouden moeten vervallen, waer door een groote menigte arbeiders van hunne kostwinninge zoude worden ontzet, dat het groot aental van Armen binnen deze Stad, waer van de menigte van tyd tot tyd considerabel is vergroot, van honger en kommer zoude moeten vergaen, dat de Godshuizen, welke zedert eenigen tyd importante subsidien van de Stad hebben genoten, niet verder zouden kunnen worden ondersteunt, dat de Neringen, Ambagten en Hanteeringen zouden moeten cesseren en stilstaen, dat de Negotie zoude worden verspert, het puplicque crediet geheel en al verbroken, en dus deze aenzienlyke Stad in 't kort tot de alleruiterste staet van elende, en tot haer volkomene ruïne zoude zyn gebragt: alle zaken, waer aen een regtgeaert Burger en Ingezeten, niet zonder de grootste schrik en afgryzen kan gedenken: en myne Heeren van den Gerechte voorn. vervolgens vastelyk moeten besluiten, dat gene van de goede Burgers en Ingezetenen daer aen eenig part of deel kunnen hebben, maer ter contrarie moeten vaststellen, dat het een en ander moet zyn voortgekomen van afgunstige menschen, welke de welvaert van deze aenzienlyke Stad benyden, en op die wyze hare ondergang tragten uit te werken, en mitsdien de Justitie daer aen ten hoogsten is gelegen, dat de Auteurs, Drukkers en Dissemineerders, zoo van het gemelde kwaedaerdige en oproerig Geschrift, als van de voorsz. uitgestrooide Biljetten van convocatie, worden ontdekt, en als overtreders van de serieuse wil, en gedeclareerde intentie van zyne Doorluchtige Hoogheit, en van de ernstige bevelen van dezen Ed Achtbaren Gerechte, anderen ten exempel op 't rigoureuste worden gestraft,

AMSTELDAM.

ZOO IS 'T, dat myne Heeren voorn. aen die geen, die den Auteur of Auteurs van het voorsz. zoogenaemde *Billyk Verzoek der Amsteldamsche Burgerye, aen zyne Doorluchtige Hoogheit op nieuw voor te stellen*, en van de meer-

gemelde Biljetten van convocatie weet te ontdekken, zoodanig dat dezelve in handen van de Justitie geraken, en van het feit worden overtuigd, beloven een Premie van vyf duizend Guldens, en aen die geen, die de Drukkers en Dissеminateurs van de voorsz. oproerige Geschriften en Biljetten weet aen te wyzen, mede zoodanig, dat dezelve in handen van de Justitie geraken, en van het feit worden overtuigd, een premie van twee duizend Guldens, te ontfangen ter Thesaurie Ordinaris dezer Stad: en zal des aenbrengers naem (des begerende) gesecreteerd worden, en zullen Myne Heeren voorn. in cas de aenbrenger zelf medepligtig mogt zyn, aen dezelve een acte van impuniteit tragten te bezorgen. enz.

AMSTEL-DAM.

Niettegenstaende de hartige tael, in deze Waerschouwing gebruikt, heeft echter de een of andere Stookenbrand, op eene zeer geheime wyze, deze agt Artikelen weten te doen herdrukken, met de Waerschouwing 'er achter, op welke volgt eene Waerschouwing, kwanswyze uit naem der Burgerye gedaen, tegen de calumnie, den oproerigen, naer billykheit waarlyk, in deze aengewreven, waer in de Burgery word aengemoedigt door de alhier gedane dreigementen zich niet te laten afschrikken, maer gezamentlyk, als een eenig man, door te werken tot men het bedoeide oogmerk verkregen hebbe. Dus ziet men dat de rust alhier noch niet volkomen hersteld is.

Den 25. dezer lieten myne Heeren van den Gerechte alhier twee Publicatien afkondigen, de een van welke, behelzende een verbod tegens het van buiten inbrengen van versch geslagt Vleesch en Spek, luid dus:

Alzoo myne Heeren van den Gerechte der Stad Amsteldam in ervaring komen, dat dagelyks een groote kwantiteit versch geslagt Vlees en Spek van buiten bin-

binnen deze Stad word ingebragt, en zulks veel al van zieke of zelfs gesturven Beesten, waer door de goede Gemeente word misleid, en in gevaer van hare gezontheid gesteld, ende dewyl Myne Heeren van den Gerechte in dezen zorgelyken tyd, voor al willen waken daer voor dat de Gemeente van goed voedsel gediend worde; ZOO IS 'T: dat Myne Heeren van den Gerechte, met inhaerering van de voorgaende Keuren op het slagten en verkoopen van Vleesch en Spek geëmaneerd, alle en een'iegelyk verbieden, omme eenig versch geslagt Vleesch of Spek, hoe genaemd, van buiten in deze Stad in te brengen, of het zelve alhier te verkoopen, of te debiteren, in eenigerlei wyze, op verbeurte van al zoodanig Vleesch en Spek, ten behoeve van het Aelmoessëniers Weeshuis dezer Stad, en daer en boven op pœne, dat de gene, dewelke diergelyk Vleesch en Spek van buiten zullen inbrengen, alhier verkoopen of distribueren, verbeuren zullen een boete van drie honderd Guldens, te appliceren een vierde gedeelte voor den Heer Hoofd-Officier, een vierde gedeelte voor den armen, een vierde gedeelte voor den aenbrenger, en een vierde gedeelte voor den genen die de bekeuring zal doen. Wordende tot het doen der bekeuringe geauthoriseerd de Gildebroeders van het Vleeshouwers Gilde binnen deze Stad, geassisteerd met een Gerechtsbode, of met twee van 'sHeeren Dienaren. AMSTELDAM.

Ende alzoo dezer Stede Excys van het Beestiael, met advies van de Vroedschap, gesteld is op zoodanigen gereguleerden en matigen prys, als tot het meeste gemak, en het minste bezwaer van de goede Ingezetenen heeft kunnen geschieden; Zoo gelasten Myne Heeren van den Gerechte, dat niemand eenige Os, Koe, Kalf, Schaep, Lam of Varken zal slagten, of doen slagten, 't en zy alvorens zal hebben verkregen een Biljet van den Excys, en voor dezelve betaeld of doen betalen van een Os of Koe een gulden tien stuivers, van een Kalf tien stuivers, van een Schaep of een Lam twee en een halve stuiver, en van een Varken groot of kleen vyf stuivers; welke Biljetten tot meerder gemak der Ingezetenen te bekomen zyn aen de Mosselsteiger, by *Anthony van der Wiere*,

aen

AMSTEL-DAM.

aen de Weesperpoort, by *Frans Hoogeboom*, op de Ossemarkt, by *Pieter Nesting*, en by de Opziehters van de Vleeshallen; alles op verbeurte van de Beesten, dewelke zonder betaling van den Excys, en zonder dat daer van een behoorlyk Biljet is verkregen, geslagt zullen zyn, insgelyks ten behoeve van het Aelmoesseniers Weeshuis, en boven dien op pœne, dat de gene, dewelke eenige Os, Koe, Kalf, Schaep, Lam of Varken, zonder dat de gedagte betalinge gedaen is, zal hebben geslagen of doen slagten, zal verbeuren een boete van twintig guldens, te appliceren de eene helft mede ten behoeve van het zelve Aelmoesseniers Weeshuis, en de andere helft voor den aenbrenger. enz.

De tweede Publicatie, besluitende een bevel op het aengeven van eenig inkomend gezouten of gerookt Vleesch of Spek enz., is van dezen inhoud;

Myne Heeren van den Gerechte der Stad Amsteldam statueren en willekeuren by deze, dat alle Schippers, Kooplieden, Voerlieden, en andere Personen, dewelke van buiten binnen deze Stad zullen inbrengen eenig gezouten of gerookt Vleesch of Spek, van welke benaminge het zoude mogen zyn, Worsten en diergelyke daer onder begrepen, binnen den tyd van twee uuren, na hunne aenkomst alhier, aen het Stads Excyshuisje, by de Sparendammer Brug, oprechtelyk zullen moeten aengeven de qualiteit, quantiteit en waerde van het gezoute en gerookte Vleesch, Spek of Worsten, dewelke by hen ingebragt zullen zyn; en dat de Eigenaers, of die zelve by hun goed zyn, daer van terstond wegens des Stads Excys zullen moeten betalen den 40sten Penning; en dat zoodanig gezoute en gerookt Spek, Vleesch of Worst, het welk met een addres inkoomt, niet zal mogen worden gelost, of door de Schippers en Voerlieden uitgelevert, voor en aleer dat de Excys van het zelve mede betaeld, en een behoorlyk Biljet daer van gehaeld, en aen den Schipper of Voerman vertoond zal zyn; op pœne, dat ieder die ter contrarie deze zal wor-

worden bevonden gedaen te hebben, en mitsdien zoo wel de Eigenaers, of aen wien zoodanig Vleesch, Spek of Worsten geaddresseerd koomt, en die zonder betaling van des Stads Excys, het zelve meerder dan twee uuren by zich houden, of uit de Schepen, Vaertuigen, Wagens of Karren ontlossen, als de Schippers en Voerlieden, die zonder vertoon van behoorlyk Biljet dat de Excys voldaen is, het zelve zullen hebben uitgeleverd, t'elkens daer over verbeuren zullen een boete van drie honderd guldens, te appliceeren als naer rechten. Enz. AMSTELDAM.

De Voorwaerden, op welken den Bewindhebbers der Oostindische Compagnie besloten hebben Luiden van den Landbonw, 't zy alleen, 't zy met hunne Vrouwen en Kinderen naer Oost-Indien te zenden, in welken gevalle de zulken, die daer toe genegen zyn, zich aen een der respective Kameren, 't zy alhier, te Middelburg, Delf, Rotterdam, Hoorn of Enkhuizen, kunnen aengeven, luiden als volgt:

I. Aen dezelve zal vry Transport naer Batavia worden *verleend, doende dienst voor de kost.*

II. Zal aen dezelve, ten einde ginter komende, een *eerlyk en rykelyk bestaen by den Landsbouw* te vinden, gedurende de eerste vyf Jaren, jaerlyks eenige Penningen worden gefurneerd, zelf tot honderd Ryksdaelders toe, om daer voor niet alleen Ploeg- en Draegbeesten met de noodige gereedschappen aen te schaffen, maer ook inmiddels onder hun handenwerk de kost te hebben, tot dat hunne Landen in staet zyn hen zelf te voeden.

III. Na verloop van die vyf Jaren zullen dezelve nog drie Jaren blyven onbelast, om des te beter in staet te geraken.

IV. En na verloop van dien tyd zal op ieder Boereplaets blyven geaffecteert en jaerlykse belastinge van 50 Ryksdaelders.

Gou-

GOUDA.

GOUDA. Den 26 der voorleden Maend was hier het volgende ongeluk gebeurd: zeker Blokmaker een spriet voor een Schipper gemaekt hebbende, ontstond tusschen hen over den prys, die nog niet geregeld was, by de leverantie verschil, dat vry hoog liep. De Vrouw des Blokmakers zulks vernemende, en haren man met woorden te hulp willende komen, had haer Kind, nog een zuigeling, op een stoel, voor een vuur-mand staende, nedergelegd, en zich daerop naer 't voorhuis begeven. En luur, naer het schynt, ondertusschen vonk gevat hebbende, vond zy, niet lang daer na, het Kind zoodanig geblakerd en geschroeid, dat het nog dien zelven avond den geest gaf.

Den 13 dezer des avonds, begon het gerucht, 't geen reeds eenige dagen te voren zich by mompeling hier en daer verspreid had, namelyk dat een Regiment Krygsvolk in deze Stad eerlang garnizoen zoude komen houden, volle vaert te nemen. Deze zaek, als tegens de Kapitulatie * strydig, den Burgeren byster mishagende, begaven verscheide van de voornaemsten derzelven, den volgenden dag, zich naer Burgermeesters Kamer, terwyl een groote meenigte naer den uitslag van der zelver verrichting voor het Stadhuis, op de markt, bleef staen wachten. Binnen getreden zynde, vroegen zy aen Burgermeesteren wat 'er van de zaek was. De Pensionaris het woord pogende te voeren, doch

* In den Jare 1673. tusschen de Regering dezer Stad en Koning Willem III. hoogloffelyker Gedachtenisse, gesloten.

doch by de Burgers, zoo 't schynt in 't beste GOUDA.
blad niet staende, werd door hen belast te zwygen, vermits hun woord tot hun Ed. Gr. Achtbaren, en niet tot hem gericht was. De Burgermeesters op de hun voorgestelde vraeg geen overeenstemmend antwoord gevende, zeggende die neen, dees ja, een derde het niet te weten, begon de achterdocht by de Burgers dermate straks wortel te schieten, dat hun spreker, genaemd *Teunis Romein*, zich terstond tot de buitenstaende meenigte met deze woorden keerde: *Burgers, gy moet in de wapenen, en de poorten toe.* zoo gezegd, zoo gedaen. Men begeeft zich hier op naer de verscheide Poorten om zich van de zelve te verzekeren. De Wachter van de Potterspoort weigert de sleutels over te geven, dan de kolf van een snaphaen tusschen hals en nek voelende aenkomen, en teffens zich met den dood gedreigd ziende, langde wel haest al wat men begeerde. De 5 Tamboers voorts alom alarm opdreunende, terwyl de Stads Roeper uitbromde *dat een ieder in de wapens had te verschynen op straf van met geweld afgehaeld te zullen worden*, leed het geen half uur of de 4 Compagnien waren in de wapenen, en alle de Poorten, Boomen en Sluizen toe. Aen den Ingang der Haven aen den Yssel plantte men 3, en by de Doelepoort, waer een stuk van de muur, om de zelve te vernieuwen, afgebroken was, 4 stukken Kanon, die een' ieder, van buiten naderenden, toeriepen *non plus ultra*, niet verder. Niemant vermogt dien dag zelfs in of uit de Rotterdammer Poort te gaen. Vooral mogt 'er geen Rytuig door. Zeker Voerman, zich hier tegen willende verzetten,

GOUDA. ten, en dus op de Burgers indringende, werd, op dezelve wys als de bovengemelde Portier, wel haest genoodzaekt te gehoorzamen. De Heeren ziende dat de zee hier hoe langer hoe holler begon te gaen, lieten, op hoop van bezadiging, by Klokkeslag, aflezen: *dat ze niets van de aenkomst der Soldaten wisten.* Dan het strydig antwoord van den voorgaenden dag belette de Burgers deze munt voor gangbaer aen te nemen. Thans waren van de 4 Kapiteins niet meer dan een in de Stad, en de Kolonel, (ô wonder beleid) te Amsteldam woonachtig, niet beter te vinden. Tegen den avond echter kwamen de Kapiteins in de Stad.

De Heeren ondertusschen vonden goed eenige Gedeputeerden naer den Haeg te zenden, als den Pensionaris *Snels*, den Burgermeester *van den Kerkhoven*, en hun tot adjunct toe te voegen den Heer *Hieron. Goudanus Snels*, ten einde, over den toestand der zaken alhier met zyne Doorl. Hoogheit raed te plegen.

De Burgers vervolgens kwamen op den St. Joris Doele te samen, stelden order dat 2 Compagnien des nachts zouden waken, en wendden voorts de gedachten naer het opstellen van een Request ten einde by den Prins Erfstadhouder redres omtrent eenige zaken te erlangen.

Den 15. werden de 2 Compagnien, die den vorigen nacht gewaekt hadden, door 2 andere afgelost, blyvende voorts alle de Poorten bezet, terwyl men door alle de wyken der Stad onophoudelyk liet patrouilleren. De Magistraet liet, dezen dag, wel weder afkondigen *dat zich ieder gerust wilde houden, en 'er niets te vreezen was*, dan zulks was te vergeefsch. De beduchtheit

was den achterdocht te zeer om 't hart geslagen, en nam niet luttel toe, wanneer, tegens den middag, de reizende Bode, uit den Haeg komende, den Burgeren toeriep: *Mannen, zy zullen niet komen: het Patent is herteekend.* Hoe, redenkavelde straks elk, wat wil dit zeggen? zyn 'er geen ordres aen de Militie gegeven om herwaert te komen, waer toe dan het Patent herteekend? dus bleef alles in de wapenen. GOUDA.

Middelerwyl kwam hier het eene geval by het andere. Te weten, een commando van 16 Man met een Sergeant, voor eenige maenden, door zyne Hoogheit, herwaert gezonden, om by de groote Sluis, buiten de Rotterdamsche Poort, op de doorvarende Schepen (dezen hadden, na het afschaffen der Pachten, geweigerd Passagiegeld te betalen, niet wetende dat dit geld voor den armen was, en het Land noch de Stad raekte) acht te nemen, hadden eenigen van die maets de onvoorzigtigheit om de Burgers over hun gedrag te berispen, met stoute byvoeging van wel in staet te zyn om de gansche Burgery naer hunne pypen te doen danssen, of anders weg te jagen. Dit sarren, niettegenstaende twee door hunne Officieren in arrest genomen werden, ging by de overigen nogthans dermate zynen gang, dat eenige Vrouwluiden en Jongens, zulks niet langer kunnende of willende verduwen, gelykerhand den snorkeren in den schild voeren, hen ontwapenden, en het geweer op 't Stadhuis bragten. Hier op begaven de Soldaten, neffens hunnen Officier, geëscorteerd door eenige Burgers, ten einde hen voor de mishandelingen van het Gemeen te behoeden, zich naer het Stadhuis,

GOUDA. ten einde van de Regering te hooren wat hun in dezen gevalle te doen ſtond. 't Antwoord was dat zy de Stad uit naer elders vertrekken moeſten. Des werden zy, onder het voornoemde eſcorte, weder naer hunne Poſt by de Sluis geleid, van waer zy, op den middag, zonder geweer, waerſchynlyk naer den Haeg, den marſch aennamen. 't Geen de gemoederen der Burgeren thans nog meer verbitterde was dat eenige vreemde Officiers, in de Stad willende komen, doch door de Burgerwacht afgewezen wordende, de zelve toeduwden, *dat zy het alleen gedaen hadden om de Burgers eens te toetzen.* Byſter werd de opſchudding des avonds ook geſteven door tyding dat eenige honderd Soldaten te Haeſtrecht aengekomen waren. Vyfentwintig Burgers met een Vendrig en een Sergeant trokken derwaert, doch bevonden, daer gekomen, 't gerucht valſch.

Nu vergaderden de Burgers weder in den Doele, waer men, zoo men wil, het eens werd omtrent 9 Artikelen, wier voornaemſte inhoud hier op uit zoude komen.

I. Dat alle Amten, volgens de Wetten van Vrouw Maria van Bourgonje, (door Keizer Karel den V. vernieuwd en beveſtigd) aen Ingeboren, en geen Vreemden gegeven moeten worden.

II. Dat het geld, 't welk van de doorvarende Schepen voor den Armen gegeven word, in handen en onder het opzigt van getrouwe en eerlyke Luiden, uit de Burgery daer toe te verkiezen, geſteld moet worden.

III. Dat men een vryen Krygsraed behoorde te hebben. Geen Heeren uit de Regeering Kapiteins of Luitenants vermogen te zyn. En de Burgers op hun 60 jaer van den Schutters eed ontſlagen behoorden te worden, volgens de oude rechten.

IV.

IV. Dat alle Gilden in hunne voorrechten gehandhaefd moeften worden, en vooral het Pypenmakers Gilde voldoening erlangen wegens zyne bezwaemissen tegens de Heeren Commissarissen. GOUDA.

V. Dat op de Godshuizen naeuwer acht moet geslagen worden, ten einde die niet meer verarmen; waerom men den Prins Erf-Stadhouder verzoeken zal dat de Staet en Rekening van die Huizen mogen opgenomen worden onder opzigt van Heeren Commissarissen, door zyne Hoogheit te benoemen.

VI. Dat twee Personen uit de Burgery tot Kerkmeesters aengesteld worden, vermits geen Burgers thans naer behooren zitplaets in de Kerk kunnen krygen.

VII. Dat op Stads Fabricatie voortaen beter gelet worde, dewyl de grootsche aenstelling der Stads Bouwmeesteren achterdocht geeft als of, in het bezigen van Stads Penningen, somtyds den rechten weg niet gegaen word.

VIII. Dat by de Curatoren der Latynsche Schole een Predikant gevoegd worde, tot beletting dat Burgerkinders, in het uitdeelen der Pryzen niet voorby gegaen worden, en dus de Leerlust daer door uitgebluscht: en wel voor eerst de Predikant *de Rhoer*, tot voldoening van het affront, hem aengedaen, by de aenstelling van Liberymeester, waer toe, schoon zulks zyne Eerw., volgens Stads ordening, toekwam, deszelfs Jonger Collega *Dnus Curtenius*, in Louwmaend dezes jaers benoemd was.

IX. Dat die van de Roomsche Religie voortaen ontheven mogen worden van het zoogenaemde Schoutengeld, als strydig tegens het Traktaet van Unie.

Deze Artikelen, door eenige honderden onderteekend zynde, werden de 4 gewezen Hoofden der Burgery, te weten den braven Burgervader *Moering*, de Heeren Dr. *de Moor*, *Ravensberg*, en *Vryaldenboven*, verzogt op den Doele te komen. De 3 laetstgemelden verschenen terstont; doch de eerstgemelde, de Hr. Hoofdofficier *Moering*, niet dan na herhaald verzoek. Dees laetstgenoemde Heer deed een aenspraek,

GOUDA. die allen den aenwezenden de tranen uit de oogen persten, waerin hy aentoonde waerom hy in dezen gevalle niet als Burger konde aengemerkt worden, en teffens toonde wat weg men behoorde in te slaen, waer op hy vertrok, doch zich niet onttrok om in 't vervolg goeden raed te geven. De 3 andere Heeren besloten dat men een commissie moest benoemen om naer den Prins Erfstadhouder te gaen, en een Request Notariael doen opstellen, om het zelve aen zyne Doorl. Hoogheit te presenteren. Hierop benoemde men de voorn. 3 Heeren tot Commissarissen, en voegde by hen nog 3 anderen, namelyk *Jacob Klaris*, *Pieter Manshoofd*, en *Hendrik Luite*.

Den 16, bleef, ten opzigte der Burgery, alles in den zelven staet. Op den Doele werd een Request, door een' Notaris opgesteld, waerby *de Prins Erfstadhouder*, *of*, *by verhindering zyner Doorl. Hoogheit*, *dezelfs Gedeputeerden verzogt werden de bezwaernissen der Burgeren te komen aenhooren*, voorgelezen, en voorts door meer dan 300 Burgers onderteekend. Des avonds omtrent 7 uuren, onder den Bedestond, werd de volgende Brief van zyne Doorlucht. Hoogheit, aen de Regering dezer Stad geschreven, als eene Publicatie den volke voorgelezen:

Erentfeste, Wyze, Voorzienige,
Onze Lieve Byzondere!

Wy hebben met geen mindere bevreemding als ongenoegen vernomen, dat 'er in UE. Stad eenige geruchten verspreid zyn, als of 'er Militie in Garni-

soen

soen ſtond te komen, en dat daer toe door UE. of eenige Leden van de Regering aenzoek zoude zyn gedaen. Het een en het ander verdicht en valſch zynde, hebben Wy UE. by dezen daer van wel willen kenniſſe geven. In 't particulier moeten Wy 'er byvoegen, dat ook onwaer is, 't geen gedebiteerd word, dat door den Penſionaris *Snels* daer over repreſentatien zouden zyn gedaen, daer, wel verre van dien, al een geruimen tyd geleden, door den gem. Penſionaris verzogt is, dat de Stad niet alleen van Garniſoen, maer zelfs van doormarſchen mogte verſchoond worden.

Het is nog met vry grooter ongenoegen, dat tot Onzer kenniſſe is gekomen, dat eenige Ingezetenen zich hebben durven verſtouten, om een Detachement van zestien Man, tot opzigt van de Sluis geſteld, te disarmeren, en twee Soldaten van het gem. Detachement in arreſt te nemen.

Wy hebben zulks voor ditmael aen een verkeerde opvatting van de Burgerye wel willen toeſchryven, doch requireren UE. teffens om ten ſpoedigſten order te ſtellen, dat aen het gem. Detachement de Wapenen wederom gegeven, en de twee gearreſteerden gerelacheerd worden. Zullende Wy, by gebreke van dien, genoodzaekt zyn zoodanige kragtdadige maetregels tegen de Autheurs van deze ongeregeldheden te nemen, als Wy zullen oordeelen te behooren. Waer mede

Erentfeſte, Wyze, Voorzienige, onze Lieve Byzondere, Wy UE. bevelen in Gods heilige protectie.

In 's Gravenhage den 16 Octob. 1748.

UE. Goedwillige Vriend

PRINSE D'ORANGE EN NASSAU;

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheit,

J. DE BACK.

Dees brief, waer uit klaer af te nemen was, dat men zyne Doorl. Hoogheit omtrent de ware geſteltenis der zaken alhier geenszins naer behooren onderrecht had, verbitterde de gemoe-

 de-

GOUDA. deren nog meer, en wel zoodanig dat de Heeren Burgermeesters van het Stadhuis naer hunne huizen moesten geescorteerd worden. Den Oud-Burgermeester *van Eik*, by eenigen in geen' goeden reuk, werd door sommigen, hoewel uit het schuim des volks, nageschreeuwd: *sla dood dien Die..* Voorts vergaderde het Gepeupel voor deszelfs Huis. Men zag het de verwoedheit, roof- en vernielzucht ten oogen uit stralen. Doch deze gevaerlyke meenigte werd verstrooit, eerst door het gezag van den Hoofd-Officier *Moering*, en vervolgens door een detachement gewapende Burgeren.

Den 17, des morgens omtrent half zes uren, reden de 6 Gedeputeerden uit de Burgery naer den Haeg, om zyne doorl. Hoogheit van alles verslag te doen, en voorts het bovengemelde Notariale Request over te leveren. Terwyl dezen op reis waren, ging een uit de Burgery zich tot Burgermeesters vervoegen, om hun Ed. Gr. Achtb. te verzoeken, 1. dat de Brief zyner doorl. Hoogheit, die 's avonds te voren was gepubliceerd, gedrukt mogte worden; 't geen toegestaen werd. 2. Copie van den Brief die 's Woensdags morgens aen zyne Hoogheit gezonden was, om te zien op wat wyze men denzelven opgesteld had, dewyl men vaststelde dat daer in onwaerheden vervat moesten zyn, vermits zyne Hoogheit zich anderszins, ten opzigte van het ontwapenen der Soldaten enz. in zoodanige termen niet zoude of konde uitgedrukt hebben. De Burgermeesters antwoordden dit laetste verzoek niet te kunnen toestemmen; zonder bewilliging der volle Vroedschap; doch dat hy afgezondene vryheit zoude verkrygen, om op de Secretary dien

dien brief te mogen zien en lezen. GOUDA.

De Burgery ondertusschen bleef als voren in de wapenen, en alle poorten en toegangen bezet.

Des avonds omtrent half zeven uuren, kwamen de 6 Gecommitteerden der Burgery uit den Haeg te rug, reden het Stadhuis om, riepen: *Goede tyding!* en begaven zich voorts naer den Doele, waer zy verslag van hunne afgelegde Commissie deden, 't welk hoofdzakelyk behelsde: *dat zy omtrent een half uur lang gehoor gehad hadden by zyne Hoogheit, die het Request aengenomen had, met byvoeging dat hy het gedrag der Burgeren goedkeurde, en hen bedankte voor hunne getoonde zorg en bravoure. Dat het gerucht van Inkwartiering ontstaen was door abuis van den Kwartiermeester Generael, die, by misslag, Gouda geschikt had voor een Bataillon van het Regiment van Gardalliere, doch dat zyne Hoogheit den naem van Gouda doorgeschrapt, en den Briel daervoor in de plaets gesteld had. Dat hy voorts den braven Burgeren recommandeerde de wapens neder te leggen, dewyl de oorzaek, waerom zy die opgevat hadden, nu vervallen was. Dat hy dan, maer ook niet eerder, Commissarissen zenden zoude, om zoodanige middelen van redres te beramen, als zyne Hoogheit zoude vinden te behooren. Dat hy, na het afvaerdigen van den Brief, die 's avonds te voren was afgelezen, van de zaken beter was geinformeerd geworden, en derhalven dien brief achtte als nooit geschreven of afgezonden. Dat hy de Burgers deed verzekeren van zyne Vorstelyke gunst, enz.*

Dit Raport veroorzaekte een algemeene blydschap in de Vergadering op den Doele, en wel haest ook door de gansche Stad. Hierop besloot men de wapens neder te leggen, 't geen op de volgende wyze geschiedde:

In

GOUDA. In den nacht tusschen den 17 en 18 was de Compagnie van de Oosthaven in de wapenen, en Vrydaegs morgens zou die van de Westhaven hebben moeten verschynen, gelyk die ook verscheen by trommelslag. Beiden deze Compagnien werden geschaerd voor het Stadhuis, deden hunne exercitien, en werden daer op door de Gecommitteerden, uit de Burgery, die hier nogmael van hunne verrichte Commissie verslag deden, voor den betoonden yver en vigilantie bedankt. Waerop ieder naer huis ging; de poorten, sluizen en boomen open gezet werden, en alles vervolgens weder in stilte geraekte.

Den 18 des avonds vond de Vergadering op den Doele goed een' brief op te stellen, waerin men zyne Doorl. Hoogheit kennis zoude geven dat alles naer het genoegen en de recommandatie van dien Vorst geschikt was, en de wapens nedergelegd waren. Dees brief werd den volgenden dag uit name der Burgeren aen zyne Hoogheit ook afgevaerdigd.

Den 19 kwam weder een Commando Soldaten by de Sluis zich posteren. Den zelven werd een huis buiten de Stad tot hun verblyf aengewezen, en vervolgens door de Gecommitteerden uit de Burgery, vergezeld door den Hoofd-Officier *Moering*, een' Burgermeester enz. een ordre voorgelezen, behelzende hoofdzakelyk: *dat ze by hunne post hadden te blyven, geen Burgers met woorden of daden te beledigen, niet in de Stad te komen dan om hunne noodwendigheden te verrichten, en zonder geweer; dat men den Burgeren ook verbieden zoude hen te beledigen, en dat voorts alles zoude vergeten en vergeven zyn.*

SCHOONHOVEN.

Sederd de Maend Augustus had men hier een soort van Springkhanen vernomen, hoedanigen zich tot nog toe hier nooit, maer, volgens zekere berichten, om Rotterdam en andere Hollandsche Steden ook hadden laten zien, zynde zeer kloek, voorzien van vier vleugelen, zes pooten, waer van de twee achterste meer dan eens zoo lang zyn dan de voorste, voorts kloek van kop en bek, en van koleur als een gemeene Korenbout. Zy hebben zoo groot een kracht in hunne voorste Poten, dat zy, dezelve door de achterste een weinig ondersteunenden, daer mede een' sleutel, of iet anders, ⅛ ℔ zwaer wegende, ligtende vast kunnen houden. Het uiterste van hunnen staert is gesplitst, en die spleet, trechtersgewyze, zoodanig geschikt dat zy, eiers leggende, die daer mede in de aerde kunnen duwen en begraven. Echter hoorde men niet dat dit *verslindend Gedierte op de voornoemde plaetzen tot nog toe eenige schade veroorzaekt heeft.* SCHOONHOVEN.

De Koortzen grasseerden hier sterk. Nogthans konde men niet zeggen dat zy velen uit het leven rukten.

't Gewas der Kennip was dit jaer vry goed gevallen.

OUDEWATER.

Den 21 der voorleden Maend was hier in 't openbaer aenbesteed, het amoveren, en, (ter conservatie) in 't water brengen der Barieres, Pallissaden enz., staende rondom de Fortifi- OUDEWATER.

Oudewater. catien dezer Stede. Deze aenbesteding, gevoegd by die, welke in deze Maend ook in de Klundert gedaen is, waren klare voorteekens dat de Vrede niet ver af konde zyn.

Den 23 der eerstgemelde Maend was de Heer Mr. *Willem Dekker*, heer van Ursem, Raed en Vroedschap der Stad Gouda, Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie ter Kamer Amsteldam, enz, by hun Ed. Gr. Mogenden, de Heeren Staten van Holland en West-Friesland, op de voorstelling van den Prins Erfstadhouder, aengesteld tot *Bailluw*, *Dykgraef en Schout* dezer Stede, in zyne bediening getreden.

ROTTERDAM.

Rotterdam. Den 8 dezer was by den Magistraet dezer Stad gearresteerd, en vervolgens den 19 dezer gepubliceerd de volgende Ampliatie van de ORDONNANTIE voor het LOYERS en SCHOENMAKERS GILDE.

ALzoo aen de Edele Groot Achtbare Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Rotterdam, uit het te kennen geven van de Hoofdluiden, en verdere Gildebroederen van het Loyers en Schoenmakers Gilde is gebleken, dat tot beter maintien van het zelve Gilde, de Ordonnantie, welke daer voor is gemaekt, met eenige Articulen zoude kunnen worden geamplieerd; Zoo hebben hun Edele Groot Achtbaren ten dien einde goedgevonden, de volgende Artikelen, in naervolging der Ordonnantien van andere Steden, te arresteren, gelyk de zelve gearresteerd worden by deze:

Art. I. Niemant, wie hy zy, vermag te koopen eenige Huiden, Pinken en Kalfsvellen, of zich met Huide-

of

of Leerkoopery inlaten, ten zy dezelve zy een Lid van het Gilde, uitgezonderd de Commissionarissen en Zeehandelaers, aen wien het vry zal staen, omme Party Huiden en Leer, uit zee en andere Landen komende, te verkoopen, en naer hun goedvinden verzenden; als mede de Vleeshouwers, aen wien de vryheid word gelaten, om de Huiden en Vellen, van het geen zy voor hunne Banken slagten, te mogen verkoopen waer het hun goed dunkt. ROTTERDAM.

II. Tot Gildebroeder van het zelve Gilde, zal niemand mogen worden aengenomen, ten zy hy alvorens twee jaren by een Loyer, Leerkoper en Leertouwer als Knegt of Jongen, wezentlyk en inderdaed gewerkt heeft, en het Ambacht geexerceerd zal hebben; zullende zich ten dien einde alvorens by de Hoofdluiden van het zelve Gilde aen moeten geven, om als Leerling ingetekend te worden.

III. Niemand zal het gepermitteerd zyn om, onder prætext dat hy in zyn' dienst heeft een' Jongen of Knegt, die twee jaren by een' Baes of Meester, als Loyer, Leerkooper, Leertouwer of Schoenmaker heeft gewerkt, als Meester of Principael het een of ander, rakende dit Gilde te exerceren, zelf niet ten dien einde zich mogen bedienen van een' Baes of Meester, welke Gildebroeder is.

IV. De gene, welke bevonden zal worden deze Artikelen niet te hebben geobserveerd, zal boven de verbeurte van de verkogte Goederen, gehouden zyn, ten behoeve van het Gilde, voor ieder stuk te betalen zes guldens, wordende een ieder Gildebroeder gequalificeerd, omme de bekeuring en aenhaling te mogen doen.

V. Op het inkomen in het Gilde, zal ten behoeve van het zelve, door een' Schoenmaker, welke een Vreemdeling is, moeten worden betaeld twaelf guldens, en een Burger zynde agt guldens; Doch die gene, welke als Loyer en Leerkoper in het zelve Gilde zal komen, zal gehouden zyn ten behoeve van dien te betalen, indien hy een Burger is, vyf en twintig guldens, en een Vreemdeling veertig guldens. En word in zoo verre het

ROTTERDAM. X. Artikel van de voorgemelde Ordonnantie op het Loyers en Schoenmakers Gilde nader bepaeld.

VI. Als Loyer en Leertouwer zal niemant in het Gilde worden geadmitteerd, ten zy dezelve alvorens heeft gedaen een Proeve, bestaende in een welgeloijde Paerdehuid te touwen en verwitten, of met de maen te slegten, ter goedkeuring van de Hoofdluiden van het zelve Gilde. enz.

Omtrent het begin dezer Maend begon men, in deze Stad, ook eenige bewegingen te bespeuren onder eenige Luiden, die, naer verandering in de Regering jokende, ten dien einde hun werk maekten van een Geschrift, by form van Request op te stellen, verscheide Regenten met zwarte verwen daer in af te malen, voorts dat te teekenen en anderen te doen teekenen, met oogmerk om het zelve, wanneer het getal der Geteekenden eenig aenzien gekregen had, aen zyne doorl. Hoogheit over te leveren. Tot dezen handel werd hand en huis geleend voornamelyk door zekeren *Gerrit Snel*, een Tabaksverkooper, op de Botersloot woonachtig, waer alle avonden vergadering gehouden werd van de genen die geteekend hadden of teekenen wilden, of slechts toeluisteren. Dees voorn. *Snel* was (*) een van die, welke den 6. van Slachtmaend des voorleden jaers dat tweede of nader Request, in ons I. Deel bladz. 866. te vinden, aen Burgermeesteren overleverden, in weerwil der 4 zoogenaemde Patriotten (§), zoo als blykt uit der zelver *Verdedi-*

(*) Volgens de getuigenis van *Laurens v. d. Meer*, zyn *Antwoord op het Contraprotest* enz. van den 25. dezer, hier achter te vinden.

(§) Te weten *Laurens van der Meer*, kortelings Mr. Koe-

dediging, in het voorn. Deel, bladz. 873. door ons medegedeeld. Schoon deze 4 Patriotten in langen tyd met den voornoemden *Snel* of deszelfs aenhangeren niet geheuld hadden, lieten zy, 't geen vreemd, doch niet te min waer is, echter met hun drien, te weten *A. Danserweg*, *J. Lover* en *P. van der Kruif*, zich in de Teekenvergaderingen ten huize van *Snel* vinden, alleen, zoo zy voorgaven, om te maken dat alles in orde toeginge. De reden waerom de vierde Man, *L. van der Meer* hier niet geweest is, of liever geweerd werd, was dat tusschen hem en de 3 eerstgenoemde Patriotten zekere scheuring veroorzaekt was by de aenstelling van den Heer E. . . . tot Contrarolleur over de Collecteurs, om welke te bevorderen men wil dat de voorn. *van der Meer* dien Heer aen zyne doorl. Hoogheit zoude voorgedragen hebben als een Man by de Burgery ten hoogsten geacht en bemind. Wat hier van zy staet ons niet te onderzoeken. Alleenlyk moeten wy zeggen dat de 3 eerstgenoemde Patriotten van opinie zynde dat

ROTTERDAM.

Koeckenbakker, doch nu gedispicieerd tot Collecteur over de Ontgronding; *Ary Danserweg*, Mr. Metzelaer, en Collecteur van den Impost op de Groove Waren; *Joris Lover*, kortelings Mr. Glasschilder en Glazemaker, thans Ontvanger der Rechten van den inkomenden Tabak; en *Pieter van der Kruif*, Mr. Wagenmaker: welke 4 Personen, door de wandeling, in deze Stad, *Patriotten* genaemd worden, om dat zy zich, zoo in het stuk der Verheffing zyner Doorl. Hoogheit tot Stadhouder, als in dat van het afschaffen der Pachten en meer gevallen zoodanig gedistingueerd hebben, dat zy volgens hunne getuigenis recht meenen te hebben om niet alleen als de rustbewaerders dezer Stad, maer zelfs als bevorderaers van de welvaert des Vaderlands, dat zyn oprechte *Patriotten*, te worden aengemerkt.

ROTTERDAM. dat die achting en liefde juist zoo hoog niet ging als men had voogegeven, in die aenstelling geen smaek vonden, en voorts wisten te bewerken dat die Bediening dien Heer werd afgenomen, zynde de Heer *Jakob Vosmaer* door hun Ed. Gr. Mog. op de aenbeveling zyner Doorl. Hoogheit reeds in de plaets gekoren.

Het teekenen middelerwyl onder het Praesidium der voorn. 3 Patriotten zyn gang gaende, was men binnen weinige dagen daer mede zoo sterk gevorderd, dat het getal der Handteekeningen, den 18 dezer, by of over de 700 beliep, en men des het Request aenzienlyk genoeg oordeelde, om het zelve onder de oogen zyner Doorl. Hoogheit te brengen, gelyk den volgenden dag door zes uit den hoop, daer toe gecommitteerd, verricht werd. Naeuwlyks was dit geschied of zulks werd ruchtbaer, en een gedeelte des inhouds van het Request, 't geen men zegt etlyke bladen uit te leveren, hoe geheim men dat ook poogde te houden en nog houd, bekend, in zoo verre dat eenige Regenten dezer Stad, bemerkende wat blaem men hun poogde aen te wryven of reeds aengewreven had, zich genoodzaekt vonden verklaringen van hunne hand in 't openbaer en in druk daer tegen uit te geven. Dus zag men den 21 dezer 3 Advertentien van 3 Oudburgermeesteren by na te gelyk in 't licht komen, namelyk, van de Heeren *T. van Teilingen*, *E. van Berckel* en *D. van Hoogendorp*, luidende de eerste:

Alzoo *Mr. Theodorus van Teilingen*, Raed en Vroedschap der Stad Rotterdam, vernomen heeft, dat tot zynen laste zoo hier als buiten de Stad verspreid word, dat hy de grond van het Stads Bolwerk, agter des

deszelfs Huis leggende, op een onbehoorlyke wys na zich had getrokken; zoo belooft dezelve een præmie van *zesduizend guldens*, aen den genen, die zulks kan waermaken, presenterende daer en boven aen een ieder, die in de waerheid interest neemt, met Echte stukken uit de Vroedschap aen te toonen, dat hy de volle waerde daer van aen de Stad betaeld en voldaen heeft. ROTTERDAM.

THEODORUS VAN TEILINGEN.

De tweede behelst.

Alzoo de ondergeschreve Mr. ENGELBERT VAN BERKEL, in zyn qualiteit als Hoofd-Officier dezer Stad Rotterdam, onder de hand word verdagt gemaekt en ten laste gelegt, als of hy zich in voorgemelde qualiteit hadde schuldig gemaekt aen onthouding van de portie der Armen in de Geldboeten, en aen het trekken van Penningen van de Roomsche Kerken binnen Rotterdam: en dewyl dit opgeraepte onwaerheden en snoode lasteringen zyn, gelyk zulks blykt en gezien kan worden, (zoo veel het eerste point aengaet) uit de Jaerlyksche Quitantien van de Thesauriers van de Diaconie-Armen, aen den ondergeschreven telkens overgegeven, en het zelve ook verantwoord is by de Jaerlyksche Groote Rekening der gemelde Thesauriers; en, zoo veel het tweede aengaet, beroept zich de ondergeschreve op de kennis en wetenschap van die gene, die in de gemelde Roomsche Kerken het Gezag en Bestuur van Zaken hebben; zoo belooft hy ondergeschreve aen die gene, die hem kunnen overtuigen van de waerheid der bovengemelde beschuldigingen, een præmie van vyfentwintig honderd guldens. Rotterdam den 21 October 1748.

E. VAN BERKEL.

De derde was van dezen inhoud:

Alzoo de ondergeschreve Mr. DIDERIK VAN HOGENDORP, Raed in de Vroedschap der Stad Rotterdam, in het zekere is berigt geworden, dat aen de Burgerye dezer Stad geinsinueert word, dat hy on-

ROTTERDAM.

dergeſchr. in zyn Qualiteit als Rentmeeſter van de publyke Kerken der gemelde Stad, jaerlyks zoude conſumeren eene zekere quantiteit Turfs, zonder dat men weet uit wat Penningen dezelve Turf betaeld word, met verdere byvoeging, dat de Impoſt van den voorn. Turf door hem ondergeſchr. zoude zyn gefraudeert, en dat hy ondergeſchr ook deswegens zoude zyn gecalangeert, en ter dier zake door Hunne Ed. Gr. Achtb. de Heeren Burgermeeſteren dezer Stad in 't ongelyk zyn geſtelt; zoo is 't, dat de ondergeſchr. niet kan afzyn de goede Burgerye dezer Stad by dezen te adverteren, dat de voorn. Turf aen den ondergeſchr., gelyk mede aen deszelfs Prædeceſſeurs in Officio; by Reſolutie van de E. E. Heeren Kerkmeeſteren dezer Stad is geaccordeert geworden, en dat dezelve niet alleen by den ondergeſchr. maer ook by deszelfs Prædeceſſeurs in Officio vry van alle Impoſt is ingeſlagen; en eindelyk, dat hy over die pretenſe fraude nooit door eenig Impoſtmeeſter geregtelyk is gecalangeert, veel min door Hunne Ed. Gr. Achtb de Heeren Burgermeeſteren dezer Stad in het ongelyk zoude geſtelt zyn geworden, verklarende hy ondergeſchr. mitsdien, dat het voorſz. geſpargeerde is eene loutere onwaerheid, en naemquetzende laſtering, belovende hy ondergeſchr. aen den genen welke hem van het contrarie dezes zoude konnen overtuigen, eene præmie van vyfentwintig honderd guldens. Rotterdam den 21 October 1748.

D. VAN HOGENDORP.

Deze bovenſtaende Advertentien werden kort daer na gevolgd en geſteund door een gedrukt Papier, getiteld PROTEST *van ſommige Rotterdamſche Burgeren over eenige beſchuldigingen den Rotterdamſche Regenten ten onrechte aengedaen.* Deszelfs inhoud was woordelyk dus:

WY ondergeſchrevene Burgeren en Inwoonderen der Stad Rotterdam, die volgens onze ſchuldige pligt altoos de ruſt en het welwezen van ons Lieve Vaderland in 't gemeen, en deze Stad in 't byzonder, hebben behartigt en betragt, en zulks op alle wy-

wyzen hebben betoont, zoo in 't verzoek aengaende de verheffinge van Zyne Doorluchtige Hoogheit, onzen zoo zeer gewensten Erfstadhouder, als in andere zaken; vinden ons genoodzaekt te protesteeren, tegen zeker zoo genaemt Request door eenige Burgeren dezer Stad opgestelt en geteekent, en aen Zyne Doorluchtige Hoogheit gepresenteert, waer in onder andere zaken, daer in vermelt, zommige Regenten dezer Stad, ten onregte worden beschuldigt en beklad, met onbillyke zaken, gelyk ons by verscheide gedrukte Advertentien van haer Ed. gebleken is, protesteeren en betuigen wy by dezen, dat wy aen diergelyke valsche beschuldigingen in 't minste part noch deel hebben, en om hier van aen onze goede Medeburgeren kennis te geven, en dat zulks ten eeuwigen dage zoude blyken, hebben wy deze met onze Namen onderteekent en met den druk gemeen gemaekt

ROTTERDAM.

Laurens vander Meer,	*Adriaen van Mechelen*,	P. *v. Regenmorter*,
		Hendrik Krajestein,
Johannes de Haen,	*Pieter Matthieu*,	*Rutger van Malsen*.

Ook wil de roep dat twee Predikanten, een van de Gereformeerde, en een van de Schotsche Kerk, luttel dagen te voren van het teekenen op de Botersloot, en het wit, dat men daer mede bedoelde, de snof gekregen hebbende, daer op naer den Haeg zouden overgestapt zyn, om voor de tegenwoordige Regering, en voornamelyk een Lid uit de zelve, by zyne doorl. Hoogheit in de bres te springen, doch ten antwoord zouden gekregen hebben *dat het goed was dat zy voor hunne Regenten spraken, maer dat het nog beter zoude zyn, indien hunne zorg zich binnen het Kerkelyke bepaelde*. Wat hier van zy laten wy daer; zeker is 't dat de Prins Erfstadhouder, het gemelde Request ontvangen hebbende, twee Heeren benoemde namelyk den Hoog Ed.

Heer

ROTTERDAM. Heer *Fedrik Hendrik*, Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken enz. enz.; en den Heer Mr. *Willem Paeuw*, Raed in den Hoogen Rade van Holland, om den toestand der zaken in deze Stad te onderzoeken. Deze twee Heeren Gedeputeerden kwamen den 21 dezer, des avonds ten 6 uren, in een Koetze met 4 Paerden bespannen, hier aen, en reden, zonder eenige plegtigheit, direct naer het Gemeenelands Huis, waer een detachement Burgers in 't geweer stond. Hun Ed. Mog. hun intrek daer genomen hebbende, werden terstond door de Heeren regerende Burgermeesters, der zelver Sekretaris, en de gemelde 3 Patriotten verwelkoomd. Den volgenden morgen kwam de gansche Vroedschap hun Ed. Mog. begroeten. Ook zag men de voorn. 3 Patriotten daer weder verschynen, die zich straks in een byzonder vertrek, waer pypen en tabak gereed lagen, by een goed vuur plaetsten, en dus by de werken hielden, om hun Ed. Mog. in de besoignes, die terstond aenvingen, van de noodige informatien te kunnen bedienen. Terwyl de Heeren Gedeputeerden dus yverig hier bezig waren, werden, door eenige Burgers, die met de oude Regering, volgens hunne getuigenis, zeer wel te vrede waren, twee Requesten, kort na elkander, aen hun Ed. Mog. overgeleverd, luidende het eene dus:

Edel Mogende Heeren.

Wy ondergeschreve Burgers en Inwoonders dezer Stad Rotterdam hebben tot onze verwondering, en niet zonder ongenoegen vernomen, dat zommige van onze Mede-Burgers en Inwoonders hebben kunnen goedvinden verscheide beschuldigingen op te geven, en aen

U Ed. Mog. of wel direct aen zyn Hoogheit, schrifte- ROTTERDAM.
lyk te doen overhandigen tegen eenige leden van de Ed. Groot Achtbare Vroedschappen dezer Stad, ten einde om daer door te effectuëren dat dezelve door zyn Doorluchtige Hoogheit van de regeringseed ontslagen, en andere in hunne plaetzen werden aengesteld.

Dewyl nu onder die beschuldigingen, voor zoo verre tot kennisse van de ondergeschreve gekomen zyn, verscheide stukken tot bezwaring worden ingebragt, waer van zy ondergeschreve in gemoede vermeenen te moeten gelooven dat ze opgeraept en ongefondeert zyn: zoo vinden zy zich eed en pligtshalven genoodzaekt en opgewekt, om dit hun gevoelen voor U Ed. Mog. eerbiedig open te leggen, en zouden zulks wel eerder gedaen hebben, indien niet verwagt en gehoopt hadden, dat alles in deze onze Stad in ruste zoude gebleven hebben, doch nadien de misnoegde Burgers eerst binnen weinige dagen begonnen hebben opentlyke bewegingen te maken, en hunne bezwaerpointen te doen onderteekenen: ZOO is 'er voor ons ondergeschrevenen, die niet minder als dat gedagt hadden, geen tyd geweest om 't tegendeel door een genoegzaem aental van fatzoenelyke en welmeenende Burgers te doen onderschryven.

Des nemen wy de vryheid van Ons ootmoedig aen U Ed. Mog. als afgezondenen van zyn Doorluchtige Hoogheit te addresseren, en met eerbied te verzoeken, om de zaken daer henen te dirigeren, dat op de voortgebragte griven en bezwaernissen niet moge gedisponeerd worden. ten nadeele van de bezwaerde Regenten, voor dat dezelve daer over onderhouden zyn, of tyd en plaets van verantwoording zullen gehad hebben:

't Welk doende, enz.

Wilhelmus de Five,	*Stoffel Melchior*,	*Jan de Gilde*,
Alardus van Eik,	*Hendrik van Os*,	*Louis Oversloot*,
Hendrik de Vries,	*Jan Koning*.	*Jan van Assel*,
Jan van den Abeele	*Hendrik Kouwenhoven*,	*Kornelis van Os*,
J. de Melander, *Adriaensz.*	*Jakobus van Doorn*,	*Melgert Barteltz Fabius*,
Dirk Montauban,	*Willem van Driel*,	*Jakobus den Engel*.
Dirk Vervloet,		

Het

ROTTERDAM.

Het twede was van dezen inhoud:

Edel Mogende Heeren,

Alzoo ons ondergeschreven Burgers en Inwoonders der Stad Rotterdam, met veel leedwezen is voorgekomen, dat in de voorledene week ten huize van zekeren *Gerrit Snel*, op de Botersloot, is opgestelt een Request, waer by zommigen onzer Wettige Regenten op een gansch onbetamelyke wyze bezwaerd, en hunne eer en waerdigheit worden verkort, het welk zy door een aental van verscheide menschen, hebben doen onderteekenen, ten einde om voorsz. Regenten van hare respective Amten en Digniteiten te doen afzetten, zoo vinden wy ons aengespoort, en gemoets- en plichtshalven bewogen, om in ootmoedigheit U Ed. Mog. (*door onzen Dierbaren Vorst, den Heere Prinse van Oranje, tot onderzoek van zaken, zoo ons bericht is, en vertrouwen, ter handhaving van Recht en Gerechtigheid afgezonden*) te smeken om een stuk van zoo veel gewigt en aenbelang in ernstige overweginge en deliberatie te willen nemen, inzonderheit om aen de zulke onzer voorsz. ten onregt bezwaerde Regenten gelegentheid ter harer verdediging en verantwoording te willen geven, op dat, na ryp onderzoek, schuld of onschuld blyke; de onschuldigen in hunnen goeden naem en bedieningen mogen worden gehandhaefd en gecontinueerd; latende aen de hooge wysheid van zyn Doorluchtige Hoogheit de behandeling omtrent de onrechtvaerdige beschuldigers over.

't Welk doende,

Johannes Corpet,
Jan Kok,
Wynand Corpet,
Dominicus van Eik,
Albertus Middelkoop,
Johannes Dykshoorn,
Jan Velthuizen,
Gerrit van Kleeff,
Symon Schravelaar,
Dirk van Kleeff,
Gerrit van Linden,
Jan Veenhuizen,
Reinhard Coox,
Jan Snelleman,
Huibert Melanen,
Casper Werth,
Benjamin van Leeuwen,
Anthony van Ameiden,
Pieter vander Zyden,

Van

Van hoe weinig vrucht deze twee Requesten, met betrekking op het voorname oogmerk, geen daerin bedoeld werd, geweest zyn, zal in 't vervolg blyken. ROTTERDAM.

Den 23 dezer vertrokken de Heeren Gedeputeerden, met Stads Binnenjacht, waer hun Ed. Mog. aen de binnenwegsche Poort instapten, naer den Haeg, om zyne Doorl. Hoogheit van den toestand der zaken verslag te doen, van waer zy den volgenden morgen, tusschen 10 en 11 uren, te rug keerden. By de binnenwegsche poort uit het jacht gestapt, en weder op het Gemeenelands Huis gekomen, ontboden hun Ed. Mog. daer alle de Heeren van de Vroedschap, welken, daer verschenen, door de Heeren Gedeputeerden, uit name zyner Doorl. Hoogheit van hunnen eed ontslagen, en voor hunnen dienst, aen de Stad bewezen, bedankt werden. Dit verricht zynde, begaven hun Ed. Mog. zich in de Koetze van den Heer Mr. *Abraham Adriaen du Bois*, vergezeld door een detachement Burgers, voor en achter het rytuig, de Stads Boden ter zyde, gevolgd door een gansch Corps der genen die geteekend hadden, naer het Stadhuis. Hier gekomen, en op getreden, lieten hun Ed. Mog. weder alle de Heeren van de Vroedschap ontbieden, uitgenomen vyf Heeren, die, by de volgende nieuwe aenstelling, van hun amt en eed ontslagen zouden blyven, namelyk de Heeren Mr. *Engelbert van Berkel*, Mr. *Diderik van Hoogendorp*, Mr. *Elias van der Hoeven*, Mr. *Theodorus van Teilingen*, en Mr. *Pieter van Schoonboven*; in plaetze van welken geroepen werden de Heeren Mr. *Adriaen Paets*, Mr. *Jakob Andreas Kastelein*, *Kornelis van Zon*, *Damas van Harzele* en

Pau-

ROTTERDAM. *Paulus Hendrik Justus Ivoi.* Alle deze Heeren boven verschenen zynde, verklaerden hun Ed. Mog., uit name zyner Hoogheit de 19 Heeren oude Leden van de Vroedschap weder in hunne vorige bediening te herstellen, en voorts, in plaetze der 5 ontslagen blyvende Heeren, tot Vroedschappen te benoemen de voorn. vyf Heeren *Paets*, *Kastelein*, *van Zon*, *van Harzele* en *Ivoi*. De 4 eerste Heeren namen deze gunstige en honorabele offerte eerbiediglyk aen, dan de Hr. *Ivoi*, Schoonzoon van den Heer Mr. *Engelbert van den Berckel*, bedankte hun Ed. Mog. voor de aengeboden charge, betuigende dezelve niet op zich te kunnen nemen. Dit verricht en den nieuwaengestelden 23 Heeren de eed afgenomen zynde, lieten de Heeren Gedeputeerden, door den Hr. Commies Pielat, de volgende Publicatie afkondigen:

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, *door Gods genade Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.* Doen te weten, dat wy in deze bekommerlyke tyden, niets meer ter harte nemende, als dat de respective Steden dezer Provintie, onder ons Stadhouderschap ressorterende, mogen worden gebragt in zoodanige ordre en regeringe, waer door derzelver rust en voorspoed worden gestabileerd, en tot onze kennisse zynde gekomen, dat in de Stad Rotterdam, tusschen de Regenten en Ingezetenen, zoodanige diffidentie was ontstaen, waer door ons goede oogmerk niet kan worden bereikt, en waer door Burgermeesters, en verdere Regenten der voorsz: Stad waren bewogen geworden te declareren, geneigd te zyn, om liever hunne Bedieningen neder te leggen en ontslagen te worden van hunnen Eed, dan door het continueren in dezelve, verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren, en voorts uit het rapport van onze Commissarissen *Fredrik Hendrik* Baron van Wassenaer, Heer

van

van beide de Katwyken en 't Zant, beſchreven in de ordre van de Ridderſchap van Holland en Weſtvrieſland, Heemraed van Rynland, en tegenswoordig Miniſter Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Paeuw*, Raed in den Hoge Rade in Holland, die wy (om preſſante affaires ons perſoonelyk in de voorſz. Stad niet kunnende laten vinden,) derwaert hadden gezonden, van al het voorſz. nader zynde geinformeerd, hebben goedgevonden, de voorſz. meninge en intentie der gemelde Regenten met onze approbatie te ſecunderen: Dienvolgende houden wy mits dezen, de voorſz. Regenten voor ontlaſt van hunne Functien, henlieden bedankende voor den dienſt aen de Stad Rotterdam tot nu toe gepreſteerd; zoo nogthans, dat de voorſz. Regenten daer door geenszins zullen worden gekweſt of benadeeld in hunnen goeden naem en faem, veel min, dat dezelve daer uit zullen mogen worden geſuſpicieerd, hen in de Regeering van Stad of Land, niet naer behooren gedragen te hebben; Interdicerende wel ſtrictelyk een' iegelyk wie het zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te arguëren, veel meer hunne Perſoonen of Goederen eenigzins te moleſteren, beſchadigen of incommoderen; dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien en Goederen tot dien einde nemende in onze ſpeciale protectie en ſauvegarde, alles in gevolge van de Reſolutie, ter Vergadering van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Weſtvrieſland genomen op den 21 September laetſtleden. Mitsdien hebben wy goedgevonden te ſtellen, gelyk wy ſtellen mits deze, tot

ROTTERDAM.

Vroedſchappen.

Mr. Jacob Ysbrants, Willem Schepers, Theodore Francois de Mey, Mr. Paul Sebaſtiaen le Leu de Wilhem, *Heer van Beſoye*, Mr. Johannes Meerman, Claudius Lormier, Mr. Herman Vingerhoet, Mr. Adriaen Prins, Abraham Gevers, Mr. Otto Groeninx van Zoelen, *Heer van Ridderkerk*, Mr. Gerard Francois Meiners, Mr. Pieter Baelde, Mr. Hendrik Gevers, *Heer van Piershil*, Mr. Hugo Cornets de Groot, Mr. Jean Bichon, *Heer van Yſſelmonde*, Jacob Coſſart Janſz.

ROTTERDAM. Mr. Dirk Cornelis van der Stael, Mr. Abraham Adriaen du Bois, *Heer van Molenaersgraef, Gieſſen, en Steenhuizen*, Mr. Jacob van Zuilen van Nievelt, Mr. Adriaen Paets, Mr. Jacob Andreas Caſtelein, Kornelis van Zon, Damas van Harzele.

Tot Burgermeeſters.

Theodore Francois de Mey, Mr. Herman Vingerhoet, Mr. Otto Groeninx van Zoelen, *Heer van Ridderkerk*, Mr. Hugo Cornets de Groot.

Laſtende onze Commiſſariſſen dezelve in onzen Name den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren wy verders onze intentie te wezen, dat het verkiezen der voorzeide Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geſchied tot meerder ruſt en dienſt der voorn. Stad Rotterdam, en tot wegneming van de diffidentie en murmuratie onder de Ingezetenen aldaer ontſtaen, en zulks zonder eenige præjuditie of conſequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden of Gerechtigheden der voorzeide Stad, den goede Burgeren of Ingezetenen derzelver competerende, die wy verſtaen dat in haer oude kragt en vigeur zullen blyven. Vertrouwende dat de goede Burgers en Ingezetenen, gelyk zy zich tot hier toe van feitelykheden hebben onthouden, in 't vervolg de ruſt en tranquiliteit zullen behartigen, en zich in alles gedragen, als goede en gehoorzame Burgers en Ingezetenen betaemt, gelyk wy dezelve bevelen en recommanderen by deze.

Gedaen in 's Gravenhage den 23 October 1748.

PRINCE D'ORANGE EN NASSAU.

Ter Ordonnantie van zyn Hoogheit,

J. de Back.

Deze Publicatie afgelezen zynde begaven hun Ed. Mog. zich weder naer 't Gemeenelands huis, en van daer tuſſchen 2 ryen in 't geweer ſtaende Bur-

Burgeren, wier Officieren ter zyde de Koets gingen, naer het meergemelde jagt, met het welk hun Ed. Mog. vervolgens onder een grooten toeloop van menschen en het gejuich van *Vivat Oranje!* des na middaegs, tusschen twee en drie uren, weder naer den Haeg vertrokken. ROTTERDAM.

De door ons reeds meergemelde *Gerrit Snel* en de zynen, niet tegenstaende de zaken dus reeds verre gevorderd waren, zich door het hier voren gemelde Protest van *Laurens van der Meer* en deszelfs aenhangeren geraekt vindende, gaven ten dage voorn., kort voor de Publicatie, daer tegen in 't licht het volgende Contra-Protest:

Wy ondergeschreve Burgeren en Inwoonderen der Stad Rotterdam, die volgens onze schuldige Plicht altoos de Rust en het Welwezen van ons lieve Vaderland in 't gemeen, en deze Stad in 't byzonder, hebben behartigt en betracht, en zulks op alle wyzen hebben betoont, zien met verontwaerdiging en uiterste verfoeying, de Redenen van bovenstaende genoemde Perzoonen, waer in zy zich zelfs uitgeeven te zyn, als of zy die gene waren, die alleen de Rust in de Stad bewaert hadden. Wy erkennen haer, noch geen mensch in de Wereld, daer voor, maer schryven het toe aen de goede Voorzienigheid Gods, dat zelfs, onze Vyanden Richters zynde, zullen moeten getuigen en zeggen, dat zy zyn eigenzelfs pryzers, en schuldig aen het contrarie van het geen zy zeggen.

Wy achten haer Protest van Nul en geender Waerde en houden ons aen het Smeekschrift, 't welk overgegeven is aen Zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEID, en zyn ten allen tyde bereid, zulks met ons goed en bloed voor te staen, in weerwil van alle die daer tegen mochten zyn, vertrouwende op onze Rechtvaerdige Zaeke.

ROTTERDAM. Wy zyn verre van het gevoelen der twee Requesten, waer van het eene is onderteekent door de Navolgende Perzoonen: . . . .

En het andere door. . . . . . . (*)

Wy zullen ons wel wagten van zyn Hoogheid ingewikkeld te mistrouwen, als of dezelve de geregtigheid niet zoude handhavenen, maer eenzydig zoude richten; wy zyn overtuigt van het contrarie, en stellen vast, dat zyn Hoogheid niet zal oordeelen, voor dat Party gehoort en de zaken onderzogt zyn, wy nochmaels laten het alles ter beslissinge van zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEID over, en verzoeken niet anders als na recht en gerechtigheid gehandhaeft te worden, en om hier van aen onze goede Mede-Burgeren kennis te geven, en dat zulks ten eeuwigen dage zoude blyken, hebbe ik deze met mynen naem ondertekent, uit name van de Requestanten van het Smeekschrift, overgegeeven aen zyne DOORLUCHTIGE HOOGHEID, den 19. van deze Maend. Rotterdam de 24. October 1748.

GERRIT SNEL.

Van der Meer, den voorschr. *Snel* en deszelfs bende niet schuldig willende blyven, schikte, den volgenden dag, den 25 dezer, *hun toe* dit volgende Antwoord op het Contra Protest:

Die ondergeschreve Burgeren, of liever Burger, betuigt, dat het zyn schuldige plicht is, de Rust en het Welwezen van Stad en Vaderland te behartigen. Ik heb altoos met alle brave Burgers gewenscht, en het zoude ook Rotterdam tot een eeuwige Glorie verstrekt hebben, dat hy dit wetende dit altoos ook had betracht; ten bewys van het tegendeel strekt het zoogenaemde Nader Request, door hem en eenige andere Burgers onderteekent,

(*) Zie de Namen onder de Requesten zelven bladz. 981 en 982.

kent, en tegens onze vriendelyke verzoeken en bede aen Burgermeesteren dezer Stad op den 6 *November* 1747. gepresenteert, hoe hy en zyne Vrienden daer hun plicht als rustzoekende en gehoorzame Burgers hebben betragt, is best te zien uit de Publicatie uit naem en van wegen zyn HOOGHEIT, den 7 (*) *November* 1747. binnen deze Stad gepubliceert, en uit de Resolutie den 11 derzelver Maend door haer Ed. Gr. Mog. genomen; als ook uit het zoogenaemt Smeekschrift, den 19. dezer Maend aen zyne Doorluchtig Hoogheit overgegeven: ik stel het aen het oordeel van alle onpartydigen, of het een braef Burger past, valsche beschuldigingen, (ik noemze valsche beschuldigingen, zoo lang zy niet door echte bewyzen gestaeft zyn) tegen zyn Wettige Regenten op het papier te stellen, en onnoozele lieden te overreden om zulks te teekenen, onder vaste verzekeringe, dat zy tot alles suffisante bewyzen hebben; ik dank der Goddelyke Voorzienigheid, die het behaegt heeft, my tot een Middel te gebruiken, om de Rust en het Welwezen van Stad en Vaderland te bewerken; en wensche niets meer, dan dat al myn doen door Vrienden en Vyanden naer waerheid in 't daglicht gestelt word, op dat daer uit blyke, of ik aen het contrarie schuldig ben: en meen in 't vervolg geen Lastertael meer te beantwoorden, maer stelle alleen hier tegen een blank geweeten; wel vertrouwende dat der Goddelyke Voorzienigheid het alles op zyn tyd in 't daglicht zal stellen; en betuig altoos gereed te zyn, om myn leven in gevaer te stellen, om de Rust en het Welwezen van Stad en Vaderland te bewaren, en hoope door Gods Genade aen myne Wettige Overheden alle billyke Eerbied te bewyzen, en het ware Geluk en Glorie van het Doorluchtig Huis van Oranje en Nassau met alle myne vermogens te bewerken. ROTTERDAM.

LAURENS VANDER MEER.

Rotterdam den 25 *October* 1748.

Luttel byzonders viel op dezen dag verder voor, uitgenomen dat de Hr. Mr. *Engelbert van Berckel* zyne Bediening als Hoofdofficier dezer Stad,

(*) De Schryver meent den 10den.

ROTTER-DAM. Stad, de tyd van welken eerst in Grasmaend des aenstaenden jaers te exspireren stond, nedergelegd heeft.

Dus stond het met de zaken in deze Stad geschapen tot op den 27 dezer.

B R I E L.

BRIEL. Den 1 dezer, den gewonen dag der aenstellingen van de Magistrature dezer Stad, waren de 5 Heeren, door den Prins Erfstadhouder, uit een dubbel getal, tot *Schepenen* geëligeerd, door den Heer Baillauw beëdigd, namelyk

De Heeren *George van Hoogwerff*, *Harper Molewater*, *Jacob Roest*, *Johannes van Boeymeer*, en *Jacob Ryns enz.* Welke vyf Schepenen tot OUD-SCHEPENEN uit de afgegane hebben aangesteld, de Heeren *Nicolaes de La Bassecour*, en Mr. *Maximiliaen van Berchem*. Door welke zeven Schepenen uit den hunnen verkoren is tot PRESIDENT-BURGERMEESTER, de Heer *George van Hoogwerff*, en door den voornoemden Heer Burgermeester en Schepenen tot BURGERMEESTER THESAURIER uit de VROEDSCHAP, de Heer *Paulus Snellen*. En eindelyk door de voorn. Heeren Burgermeesteren en Schepenen tot RAADEN, de Heeren Dr. *Adrianus de Mirell* en *Adamus de Graeff*.

Het Koolzaed was hier omstreeks, voor het grootste gedeelte, door een soort van zwarte Ruspjens verslonden. Ook hadden zich eenige Sprinkhanen hier laten zien, zoo men meende van een ongewone gedaente, doch tot nog toe geen de minste schade veroorzaekt.

A L K M A E R.

ALK-MAER. Den 8 dezer was hier, volgens jaerlyksche gewoonte, de heuchelyke verjaer-

dag

dag gevierd, waerop, door de genade des Almagtigen en de Kloekmoedige Verdediging der Burgeren en Ingezetenen, deze Stad van het geweld der Spanjaerden, in den jare 1573, door het opbreken der Belegering (*) verlost werd. ALKMAER.

Uit

(*) Deze Belegering begon den 21 Augustus, onder het beleid van Don Fredrik, Zoon des Hartogen van Alba. Hunne eerste gal braekten de Spanjaerds op twee Runhuizen, aen den uitersten boom van de vaert. Waer tegens die van binnen, uitvailende, het een in brand staken. Tot het andere echter zagen zy, vermits de Vyand te sterk aenrukte, geen' kans. De Belegeraers lieten een Schip voor den boom zinken, en, door het gros van hun heir, voorts de Stad in diervoegen omcingelen dat 'er niemant uit of in kon, dan met den dood voor oogen. De vyandlyke magt werd geschat op zestien duizend man. Hier tegen had de Stad niet boven acht honderd Soldaten. De Burgers waren 1300; de andere Inwoners en gevluchte Huislieden weinig in getale, en allen onervaren in Oorlog. De Belegerden, dus geprangt, hoewel door het inkomen van 8 Vaendelen Hulpknechten, door Prins Willem van Oranje hun toegeschikt, niet luttel gesterkt, toonden zich mannen te zyn met uitval op uitval, en onderkropen, den 15 van *Herfstmaend*, een Loopschans aen de zuidzyde der Stad; van waer zy met goeden buit en eenen gevangen Spanjaerd wederkeerden. Dees was genaemd *Jeronimo de Arcibu*, en niet onkundig waer de toeleg zyns Veldheeren op draeide. Want met den dood gedreigd, deed angst aen de eene, en belofte van levensbehouding aen de andere zyde, hem zaken melden, die, gelyk namaels bleek, hy uit zynen duim niet gezogen had. Echter werd hem geen woord gehouden maer de galg ten loon gegeven, niet zonder bystere ergernis van luisternaeuwe gemoederen, achtende dat belofte, aen den vyand gedaen, ook verpligting baerde; en zoodanig een handel allen gevangenen voortaen den mond zoude sluiten. Men zegt dat dees Spanjaerd, op zyn uiterste, tot behoudenis van 't lyf, zich zoude hebben laten hooren: *dat, zoo men hem 't leven wilde gunnen, hy bereid was, nevens de Alkmaerders en alle*

ALK-MAER. Uit name van den Krygsraed, en met goedvinden der Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgermeesteren

teren

Geuzen, in den Duivel te gelooven. Men kan hier uit afnemen wat denkbeelden van de Nederlanderen den Spanjaerden door hunne Geestelykheit toen moesten ingeboezemd zyn. Don Fredrik ondertusschen zette het beleg yverig voort, en begon, den 18 van Herfstmaend, met 9 Kartouwen tegens de Friesche Poort, en met 7 tegens den Rooden Toren te beuken. Dit gedonder duurde tot des namiddaegs ten drie uren, wanneer 'er een verschriklyke Storm op volgde, vliegende de Spanjaerden met een yslyk geschreeuw tegens de bres der Friesche Poort op. Dan hier werden zy zeer raeuwlyk ontvangen van allerlei steek- en houwgeweer, doende voorts een regen van ziedend water en gesmolten lood, een sneeuw- en hagelbui van ongeleschte kalk, schroot, koegels en steenen, gevolgd door eenige bliksemstralen van brandende takken, touwen en pekkransen, de hitte der vyanden dermate koelen, dat zy de vlucht naer beneden namen, en plaets voor den aenval eener twede bende maekten. Niet min scherpelyk werd ook deze bejegend. Echter bleef 't 'er niet by; want een versche vyandlyke schaer kwam gezwindelyk toeschieten, en bragt het zoo ver dat zy de kruin der Veste onder de voeten, en de Standers daerop reeds geplant had, schreeuwende, *zege! zege! ons is de Stad!* als zeker Burger, een Vendrig, hun met het slagzwaerd koomt antwoorden, zeggende, terwyl hy een' Spanjaerd beide de beenen weg maeit, *my is dat!* waer op de rest, den Vendrig steunende, den vyanden zoodanig op het lyf stort, dat zy aerzelings hunne Spitsbroeders volgden. Heviger torn nogthans hadden die by den Rooden Toren uitgestaen, waer in de verweerders ook van achteren bestookt werden door twee stukken geschuts tegen over de Zoutkeeten gesteld. Doch door de vlyt van Vrouwen, Maegden en Jongens, die hier als voor zoo vele Boreassen speelden, en de bovengemelde regen- sneeuw- en hagelbuien onvermoeid hier ook aenvoerden, gesteven, joegen zy de bespringers tot drie malen van de wallen af, waerop het gevecht en de dag teffens eindigde. Zeker is 't dat, gedurende de gansche storm, in vier uren tyds, niemant der verweerderen uit zyn plaets week, zonder dood of doodlyk gewond te wezen. Echter verloren de Belegerden niet

bo-

teren dezer Stad, was alhier een Wapenſchouwing in deze Maend vaſtgeſteld; moetende de Schutterbroeders, onder hunne reſpective vaendels ſorterende, op een boete van *f.* 15 - - met hun vereiſchte geweer, ten dien einde op de Doelen verſchynen.

De Gal-Koortzen gingen by aenhouding hier ſterk in zwang.

HOORN.

Den 24 der voorleden Maend was by de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgermeeſters en Vroedſchappen dezer Stad beſloten om den Prins Erfſtadhouder, voor zoo veel deze Stad aengaet, te verzoeken en qualificeeren, om voor eens, en onverminderd de Privilegien zoo van deze Stad als andere Steden, waer eenige diffidentie en murmuratie tegens de Magiſtraten mogte ontſtaen wezen, de diffidentie en murmuratie, welken in deze Stad zweven mogten, op de beſte wyze te zoeken weg te nemen, de gemoederen der Regeerderen met die der Burgeren te bevredigen, enz. Doch zulks niet kunnende geſchieden, dan de Regeerders te raden en des noods te verpligten zich van hunne bedieningen te ontſlaen, anderen in der zelver plaetzen, HOORN.

boven dertien Burgers en vier en twintig Soldaten; de Belegeraers daer tegen wel duizend man. Don Frederik, den kwaden uitſlag van dezen aenval, en daerby vernemende dat 's Lands Staten beſloten hadden veel eer dyken en dammen door te ſteken, waer van reeds een begin gemaekt was, dan Alkmaer in Spaenſche handen te zien vallen, waer by nog kwam een gedurige plasregen, vond oorbaer van de Stad af te zien, en, na een beleg van zeven weken, met zyn ganſche leger, op den 8 October, op te breken.

HOORN. zen, en voorts zoodanige ordres te stellen als zyne doorl. Hoogheit tot de meeste rust en dienst van den Lande noodig zal oordeelen. Op wat wyze het den Prins Erfstadhouder behagen zal dit Verzoek te beantwoorden, was tot nog toe onbekend.

Den 30 der voorn. Maend was het Oost Ind. Compagnie Schip, genaemd *het Wapen van Hoorn*, in 't water gebragt.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

MIDDELBURG. Den 2 der voorleden maend was, door de Staten dezer Provintie, gerenoveerd hun Plakaet van den 3 Mei 1708, geëmaneerd tegens het verleiden der Soldaten tot desertie, waerby gestatueerd word dat een ieder, die zich daer aen schuldig mogte gemaekt hebben, 25 Ponden Vlaemsch aen den Officier der Stede en gelyke 25 Ponden Vlaemsch aen den Militairen Officier, boven de arbitrale correctie van bannissement, tuchthuis en ook publieke Schavottering, naer exigentie van zaken. Wordende teffens daerby een' ieder wel ernstiglyk verboden van zoodanige Deserteuren te koopen, over te nemen, of te beleenen eenige kleeders, wapenen of monture, hoe genaemt, vermits zoodanige Personen aengemerkt worden, dezen als dieven, en die als aenhouders van de zelven. En eindelyk word, op de zelve voorn. geldboete, ook aen allen Militaire Officieren geinterdiceerd geene Personen, by de zoogenaemde Zielverkoopers in de kost, en in Militairen dienst verbonden, aen te nemen,

of,

of, aengenomen hebbende, te houden. enz.

Den 23 der bovengemelde maend was by de voorschr. Heeren Staten een nadere *Publicatie*, het stuk der Verpachtingen concernerende, uitgegeven, waer in hun Ed. Mogenden zich dus uitdrukken: MIDDELBURG.

Dat wy, om gewichtige redenen, hebben goed gevonden dit Jaer, binnen Arnemuiden en Sommelsdyk, de Verpachtingen niet te laten doen; maer dat dezelve zullen geschieden binnen de Steden, daer aen het naeste gelegen: namelyk, die van Arnemuiden, binnen Middelburg, op den 26. en die van Sommelsdyk, binnen Zierikzee, op den 28. dezer loopende Maend.

En dewyl' aen Ons is voorgekoomen, dat eenige Vreemdelingen, zich op eene onbetamelyke en oproerige wyze, over Onze gedane Publicatie van den 3. dezer hebben geuit, in die verwachtinge mogelyk, om, ware het hen doenlyk, de gemoederen van Onze goede Ingezetenen in beweginge te helpen; en dezelve van die onderdanigheid en gehoorzaemheid, welke tot heden toe voor Onze, en Zyne Hoogheits wettige ende heilzame bevelen, als getrouwe Onderdanen getoond hebben, af te trekken: ZOO IS 'T, dat Wy by deze nogmaels hebben goed gevonden alle en een iegelyk, op eene Vaderlyke en serieuse wyze, te vermanen, zich zorgvuldig te wachten van eenige seditieuse discoursen op het subject der Verpachtingen te uiten; of met der daed dezelve tegen te gaen; of beletten: te meer, dewyl, Wy, ten voordeele van Onze Commercieerende Ingezetenen, goed gevonden hebben dat voortaen van geene Middelen van Consumtie hoe genaemd, tot de Equipagie voor Zee-Schepen dienende, of over Rivieren, buiten deze Provintie gevoerd wordende, Imposten zullen worden betaeld: Wordende een ieder, mits deze geadverteert, geene zamenrottingen aen te vangen, en insolentien of feitelykheden te plegen, dewyl door Ons, en Zyne Hoogheit, den Heer Erf-Stadhouder, zoodanige stricte bevelen, tot het maintineren der Gemeene Middelen, aen de Militie zyn gegeven, dat

MIDDELBURG.

een ieder zich van nu af gewaerschouwd houde, en voor ongevallen hoede: enz.

Voorts werd den 24 der gemelde maend door den Magistraet dezer Stad de volgende Waerschuwing gedaen:

Burgermeesters, Schepenen en Raden der Stad Middelburg in Zeeland; Allen den genen die deze jegenwoordige zullen zien of hooren lezen, Salut; Doen te weten: dat nadien Hunne Edele Mogenden, de Heeren Staten van Zeeland, by derzelver Publicatien van den 3den en 23sten dezer, goedgevonden hebben de Verpagtingen van 's Lands Gemeene Middelen over deze Stad, en derzelver Jurisdictie, tegens den 26sten van deze lopende Maend vast te stellen, ende allen en eenen iegelyk te gelasten geene tumultaire bewegingen, insolentien, of feitelykheden daer jegens, 't zy met woorden, 't zy met daden aen te vangen, en dewyl Wy tot de betaling van de Interessen der Obligatien en Renten voortyds ten laste van deze Stad genegotiëerd en van andere onvermydelyke en zware lasten, hebben moeten resolveren ten zelven dage de gewone Verpagting van Onze Stads Middelen te laten doen: ZOO IS 'T, dat Wy insgelyks en ten overvloede alle Onze goede In- en- Opgezetenen by deze op eene Vaderlyke en niet min ernstelyke wyze vermanen, als getrouwe Onderdanen aen de wettige bevelen van Hunne Hooge Overigheid te gehoorzamen, en niets te ondernemen, dat tot stooring der Burgerlyke t'zamenleving, of stremming van die Verpagtingen strekken kan, dewyl Wy Ons op het allersterkste verpligt vinden dezelve met al Ons vermogen te maintineren, gemerkt de hooge aengelegenheid der zake, waer van niet minder dan het welwezen of de ondergang dezer Provintie afhangt, welkers welzyn in dezen eeniglyk Onze bedoeling en oogmerk wezen kan, aengezien Wy by continuatie bereid zyn en blyven gelyke lasten op de Gemeene Lands Middelen te betalen als de geringste Ingezeten dezer Provintie komt te doen, waer van nooit eenige de minste exemptie hebben genoten,

ten of pretenderen te genieten, maer integendeel bereid en genegen zyn, tot wegneming van alle bedenking daer omtrent, af te staen (gelyk Wy, by Onze Resolutie op heden eenpariglyk genomen, hebben gedaen) van de geringe Vrydommen van eenige weinige Stedelyke Impositien, in de vorige Eeuw aen Regenten dezer Stad vergunt, en tot nog toe, zonder de minste vermeerdering, gecontinuëerd; Waerom Wy ook billyk verwagten dat een iegelyk zich aen Onze bevelen, en vermaning in dezen gewillig zal gedragen, dewyl Wy anderszins die genen, die zich daer tegen aenkanten, zonder aenzien van Personen, zullen houden voor verstoorders der gemeene rust, en beroerders der goede Ingezetenen, en dezelve (hoewel ongaerne) op het allerrigoureuste naer merite doen straffen als ongehoorzamen aen zoodanige bevelen, dewelke van de Heeren Staten dezer Provintie, van Zyne Doorluchtige Hoogheit den Heer Erf-Stadhouder en Ons hoogstnoodig zyn geoordeeld om 't Comptoir Generael en Onze Stads Kas gaende te houden, en daer door de Militie te houden buiten wanbetaling, en een groot aental Onzer goede Ingezetenen, daer onder zo vele Weduwen en Weezen, te verhoeden voor Armoede, 't welk zekerlyk zoude gebeuren wanneer de Middelen niet wierden verpagt, moetende alle betaling van Interesten waer toe dezelve speciael zyn gehypotycqueerd, door dat important gemis ten eersten ophouden, en alles geraken in de alleruiterste verwarring. enz.

MIDDELBURG.

Deze voorgaende Publicatien waren van zoodanig gewenscht een uitwerking geweest dat de Verpachtingen, zoo in deze Stad als elders, ten bestemden tyde, in alle rust en vrede verricht waren.

Den 14 dezer was door de Ed. Hog. Heeren Staten dezer Provintie geconsenteerd in een dertiende Furnissement, of Kapitale Leening op alle Beamten.

UTRECHT.

UTRECHT.

U-TRECHT. Een Soldaet van het Switzersche Regiment van Planta, hier garnizoen houdende, omtrent 19 jaren oud, wegens desertie, den 23 der voorleden Maend alhier op Vredenburg gearkebuzeerd zynde, werd het Lyk vervolgens aldaer zonder kist in een kuil onder de aerde gedolven. De Burgers, daer omtrent wonende, met deze behandeling niet te vrede, en, vreezende dat het doode Lichaem door varkens of honden somtyds mogt opgevroet worden, besloten het zelve, op hunne kosten, van een ordentlyke grafplaets te verzorgen, ten welken einde zy door vier Timmermans knechts, wien zy een half vat bier tot een vereering schonken, het lyk lieten opgraven, voorts het zelve in een Kist leggen, en die vervolgens, den 25 der voorn. maend, des avonds, onder grooten toeloop van menschen, by toortslicht, in de Buur-Kerk ter aerde bestellen.

Door den Prins Erfstadhouder waren de heeren *Diederik van Lokhorst* en *Jan Jakob van Mansveld* aengesteld tot Surintendanten van de zoogenaemde geestelyke Goederen in deze Provintie, waervan zyne Doorl. Hoogheit de collatie en dispositie competeert.

Ook is, door hooggemelden Prins, in deze maend, de Regering dezer Stad veranderd en aengesteld tot BURGERMEESTERS de Wel Ed. Groot Achtb. Heeren WILLEM VERWEY en JAN PIETER MANSVELT; tot *Schepenen*, de Ed. Achtb. Heeren *Isaäk Verborcht*, Mr. *Martinus van Voorst*, Mr.

Mr. *Francois van Veldhuizen*, Mr. *Nikolaes Kien*, U-
Mr. *Anthony Francois Godin*, heer van Cocken- TRECHT.
gen, Mr. *Arnoud Anthony van Zurk*, Mr. *Bartholomeus de Gruyter*, heer van Groenewoude, Mr. *Joseph Elias van der Meulen*, heere van Maerssenbroek, Mr. *Cornelis Jan van Royen*, *Egbert Anthony de Leeuw*, *Jan Frederik van Beek*, en Dr. *Christiaan Bernard Albinus*. Tot Hoofdofficier dezer Stad de Heer *Diederik van Lokhorst* heer van Ter Meer, Lid der Edelen en Ridderschap dezer Provintie. Voorts zyn ter *Wees*-of *Momboirkamere* gecommitteerd de heeren *Jacob van Berck*, Mr. *Henrik Assuerus Wittewaal*, heere van Stoetwegen, Mr. *Willem van Dam* en Mr. *Cypriaan Berger*. Ook zyn door zyn Doorl. Hoogh. aengesteld de GECOMMITTEERDEN *ter directie van de Stads-Finantien*, de heeren Mr. *Jan Jacob van Mansvelt*, Mr. *Frans Verschoor*, Mr. *Joannes Alexander Roël*, en Mr. *Jan André van Westrenen*; tot GECOMMITTEERDEN *ter waerneminge van de Posteryen*, de heeren Mr. *Arend Albert de Reuver*, Mr. *Cornelis van Cleeff*, Mr. *Caspar Burman* en Mr. *Jacob Carel Martens*; tot STADS-THESAURIER, de heer Mr. *Everard van Hartcamp*, en tot KAMERAAR, de heer Mr. *Mynard van Buren*.

Na dat, sederd eenige dagen bevonden was zeker vuilaerdig en faemrovend Libel door deze Stad gestrooid en verspreid te zyn, waerin de namen van verscheide Regenten, zelfs met een louter lasterwoord, als A. is een Bloedzuiger, B. is een meineedige enz., op de schandelykste wyze gemeld worden, heeft de Magistraet noodig geoordeeld den 12 dezer de volgende *Publicatie* te laten afkondigen:

Schout,

U-
TRECHT.

Schout, Burgermeesters, en die van den Geregte der Stad Utrecht, met de alleruiterste verontwaerdiging berigt geworden zynde, dat in vilipendie van zoo menigvuldige Publicatien en Waerschouwingen, van tyd tot tyd, tegen het maken, drukken en verspreiden van *Pasquillen* en *Ergerlyke Geschriften* gedaen, en geëmaneerd, egter enige zeer quaedaertige Menschen zich niet hebben ontzien, onlangs door deze Stad te spargeren zeker gedrukt Papier, waer in de Namen van verscheide Regenten dezer Stad, op ene Schandaleuse, Eerrovende, Lasterlyke en Godlooze wyze worden gemeld, zynde zaken van zeer verren uitzigte, en pernicieuse gevolgen, strekkende eeniglyk om de rust der goede Burgery te storen, en hunne wettige Overigheid by dezelve verdagt te maken.

En nademael de Justitie daer aen ten hoogsten gelegen is, dat de Autheurs, of Drukkers van het bovengemelde zeer enorm, en ten enemael boosaertig Pasquil of Lasterschrift, daer van worden ontdekt, en volgens beschreven Regten en opgevolgde Plakaten, met de grootste vigeur anderen ten exempel en afschrik, naer verdienste gestraft.

ZOO IS 'T, dat Hun Ed. Agtb. goedgevonden hebben te beloven, zoo als belooft word by dezen, op speciale Auctorisatie van de Ed. Groot Agtb. Heeren Burgermeesteren en Vroedschap derzelve Stad, een Præmie van één duizend vyf honderd Guldens aen den genen, die den Autheur, of Autheurs van het meergemelde verfoeilyk Libel zoodanig weet aen te wyzen, dat dezelve in handen van de Justitie komen te geraken, en van het feit overtuigd worden, zullende de gene, die den Drukker van dat Pasquil invoegen voorschreve ontdekt en aenwyst, daer voor genieten een Præmie van één duizend Guldens, en zal des Aenbrengens naem, des begerende, niet worden gemeld.

Interdicerende voorts alle de Boekdrukkers en Boekverkoopers binnen deze Stad, mitsgaders een' iegelyk zonder onderscheid, wie hy zoude mogen wezen, enige Pasquillen of Libellen, hoe genaemd, te maken, drukken,

ken, verspreiden, verkoopen, of de hand daer aen te leenen, direct of indirect, op pœne van als Verstoorders van de gemene Rust, naer exigentie en omstandigheden van zaken, ook zelfs aen den Lyve gestraft te worden. U-TRECHT.

Verstaende wyders wel expresselyk, dat alle voorgaende Publicatien en Waerschouwingen wegens het maken, drukken, verspreiden en verkoopen van Pasquillen, en alle andere Eerrovende Geschriften, van wat natuur dezelve mogten wezen, door deze niet worden gederogeerd, neen, maer dat dezelve haer volkome waerde en kragt behouden.

En op dat niemand dezen aengaende enige ignorantie hebben te pretenderen, zal deze worden gepubliceerd, gedrukt en geaffigeerd naer behooren.

In kennisse van my Secretaris.

S. V. MUIDEN.

Den 15 dezer was by de Staten dezer Provintie gearresteerd de volgende

ORDONNANTIE *van een Personele Quotisatie of Hoofdgeld tot Remplacement van de afgeschafte Middelen van Verpagtinge.*

De Staten van den Lande van Utrecht, nagegaen en overwogen hebbende het nadeel dat 's Lands Finantien komen te lyden, door het gemis van de Middelen tot nog toe by Verpagting geheven, en by Onze Resolutie van den 3en July laetstleden afgeschaft, welke Middelen tot dus verre het Inkomen dezer Provintie voor het meeste gedeelte, zoo niet ten vollen hebben uitgemaekt, en tot support van alle zoo binnen als buitenlandsche Lasten gedient hebben, en daerom bedagt zynde, hoe op de beste en redelykste wyze aen dit gemis te suppleren, en vervolgens weder te bekomen de Penningen, die onvermydelyk worden vereischt, zoo tot onderhoud van de Militie en betaling van de zware Quote van de Provintie in de Generaliteits Lasten en Con-

U-TRECHT. Contributien, als tot voldoening van de Provintiale en particuliere Lasten en verschuldigde Renten: zoo hebben Wy na serieuse en iterative deliberatien, en met overleg van Zyne Hoogheit den Heer *Prins van Oranje en Nassau*, Onzen Erfstadhouder enz. goedgevonden en verstaen mits dezen te introduceren een *Taxatie* of *Hoofdgeld*, over alle de Ingezetenen van de Stad, Steden en Landen dezer Provintie.

I. Deze intevoeren Taxatie zal worden gereguleerd naer proportie van 't geen een ieder te voren gecontribueerd heeft, of is verschuldigd geweest, in alle de afgeschafte Middelen en Impositien, van wat natuur die ook zyn, uitgezonderd alleen het Passage en Hoorngeld, waer omtrent wy nader zullen disponeren.

II. En alzoo eenige van de voornoemde Middelen waren gesteld op zaken, welke meer tot gemak en vermaek, dan tot nooddruft dienen, en andere op noodzakelyke en dagelyksche Consumtien, en hier door de een in de afgeschafte Pachten meer, en de andere minder heeft betaeld, zoo zal ook zulks in acht genomen zynde, in deze Taxatie het vereischte onderscheid worden gemaekt, en zullen ten dien opzigte eenige, en wel deze navolgende 16 Classen worden geformeerd, in welke de respective Huisgezinnen geschikt zynde, zal ieder Persoon daer van, boven de tien jaren oud, in plaetze van de afgeschafte impositien jaerlyks contribueren; als

In de Eerste Classe	*f* 50-0-0	In de Negende	*f* 16-0 0
In de Tweede -	45 0-0	In de Tiende -	14 0-0
In de Derde - -	40-0-0	In de Elfde - -	12-0 0
In de Vierde -	35 0 0	In de Twaelfde -	10 0 0
In de Vyfde -	30-0 0	In de Dertiende -	8-0-0
In de Zesde -	25-0-0	In de Veertiende -	6-0-0
In de Zevende -	20-0-0	In de Vyftiende -	4 0-0
In de Agtste - -	18-0-0	In de Zestiende -	3 0-0

III. Onder een Huisgezin zullen als geheele Persoonen worden gerekend alle Gouverneurs, Gouvernantes, Persoonen van Gezelschap, Secretarissen, Hofmeesters,

Huis-

Huishoudsters, Clerquen, Tuinluiden, Meesterskneg- U-
ten, Knegten en Meiden tot Fabrieken, Trafieken, Ne- TRECHT.
ringen, en tot wat het ook zyn mag, dienende, Leerlingen van de eene of andere Fabrieken en Konsten, Winkel- en Comptoir-Meiden, Minnen, als mede Knegts, Koetsiers, Meiden, en generalyk allen, die door eene permanente inwoninge of dienstbaerheid tot het huisgezin behoorende zyn.

IV. Zullende de Kinderen onder de tien Jaren oud maer voor een half Persoon gerekend worden.

V. Doch tot soulaes en ontlasting van zulke Familien, die met veel Kinderen bezwaerd zyn, zullen die geene, die meer dan vyf Kinders hebben, konnen volstaen met voor vyf te betalen als boven.

VI. En in opzigte van de Brouwers, Bakkers, Zeepzieders, Zoutmakers, Kalkbranders, Steenbakkers, Teegelbakkers. Panrebakkers, Pottebakkers, en andere Werkbakkers, Koornbrandewynstokers, Distillateurs, Meemakers, Zilver-, Koper- en Yzersmeden, en generalyk alle die tot hunne Fabrieken, Trafieken en Neringen voorheen Imposten hebben betaeld, van Turf, Brandhout, Kolen, Werkstoffen, ingredienten en noodwendigheden tot dezelve Fabrieken, Trafieken en Neringen gebruikelyk en noodig, zullen gehouden zyn daer van een' overslag te maken, en het jaerlyks beloop der Impositien, Excynsen en Gerechtigheden, die daer van voor het afschaffen der Pachten moesten betaeld worden, aenzien en met 'er daed daer voor houden, dat zy deswegens een behoorlyk remplacement schuldig zyn, zoo als dezelve ook verpligt zullen zyn by hun declaratoir aen de Heeren Commissarissen daer van getrouwe en opregte opening te geven, ten einde de Commissarissen hen daer na separatelyk zouden konnen taxeren, boven het geen zy wegens haer huisgezin in een der Classen zullen contribueren.

VII. Zullende het aen de Brouwers vrystaen hunne Bieren wederom voor den prys als voorheen te debiteren.

VIII. Om alle redenen van doleantie voortekomen, zullen de respective Commissarissen, zoo uit de respective

U-TRECHT. Magistraten, als uit de Burger-Officieren, die in de Stad en Steden dezer Provintie zoo trouwhartig den Ontfang der Liberale Gifte hebben waergenomen, en daer in nog continueren, weder worden verzogt en geauthorizeerd, gelyk verzogt en geauthorizeerd worden mits dezen, door een Sommatiebriefje op zekere bepaelde tyden voor hun te ontbieden alle Ingezetenen, Burgers en Inwoonders onder elks Vaendel ressorterende, of in die Wyk wonende, het zy op hun zelfs huishoudende, of by andere op Kamers, gesepareerd van het huisgezin, haer woning hebbende, van wat staet of kwaliteit dezelve ook zouden mogen zyn, ten einde om optegeven het getal hunner Huisgenooten met de jaren van derzelver Ouderdom voor zoo veel zulks niet reeds bekend, en in de Lyste der Liberale Gifte aengeteekend mogte zyn, en te declareren onder welke van de voorenstaende Classe zy als Luiden van eer en probiteit vermeenen te moeten worden aengeteekend en gerangeerd.

IX. En wanneer het iemand niet mogte convenieren van zelf voor Commissarissen te compareren, om het voorgemelde declaratoir te doen, zal hy zulks door een' ander mogen verrigten, mits daer toe behoorlyk geauthorizeerd, volgens het Formulier der Procuratie hier agter staende.

X. En indien, het welk echter niet vertrouwd word, sommigen door de geldzugt zoodanig mogten bezeten zyn, dat zy op de gedane Eerste of Twaede Sommatie niet compareren, of in dezen niet opregtelyk handelen, worden de Commissarissen in de Stad en Steden verzogt en geauthorizeerd, van zoodanige gevallen van absentie en onwilligheden, die hen mogten voorkomen, aenteekeningen te maken, en hunne Consideratien op te geven, om, na genomene informatie, indien zoodanige Persoonen by hen niet genoeg bekend mogten zyn, in zulken gevalle by de respective Magistraten in de Stad en Steden, de Taxatie van zoodanige Onwilligen of Nalatigen, ten pericule van dezelve te worden gedaen, zoo als gemelde Magistraten, in goeden gemoede, en naer de Intentie van deze Ordonnantie zullen oordeelen te behooren.

XI. Alle deze Taxatien gemaekt, en in Staten of

Lyst

Lysten vervat zynde, zullen dezelve worden overgezonden ter Staten Kamer, om in een Commissie uit de Heeren Gedeputeerden van ten minsten zes Heeren te worden geexamineerd, en naer bevinding geredresseerd, en by welke Commissie zal worden verzogt een van de Commissarissen, die in de respective Wyken van de Stad Utrecht, en in de andere Steden de Taxatie heeft bygewoond. U-TRECHT.

XII. De voorschreve Taxatien vervolgens door Ons staetsgewyze geapprobeerd zynde, zullen de Quohieren of Manualen daer van geformeerd, aen de respective Uitmaenders worden toegezonden om de invordering dien conform te doen, en zullen de Ontvangers met het beloop van de somma, die op ieders Comptoir zullen zyn gereguleerd, door Ons worden gedebiteerd.

XIII. De voorschreve Uitmaenders zullen door Ons, met overleg van de Heeren Burgermeesteren en Vroedschappen van de Stad en Steden, ieder afzonderlyk tot hunne Stad worden aengesteld, en de Judicature van Ons, of van Onze Ordinaris Gedeputeerden privativelyk subject zyn, aen Ons behoorlyke reële borg stellen, en ter Kamere van Onze Finantie rekenbaer zyn.

XIV. Van Persönen, die iemand boven zyn Huisgezin in 't werken in de kost heeft, als van Oppasters, Schoonmaeksters, Naeisters en anderen, hoe genaemd, die niet permanent maer slegts voor een' zekeren tyd in dienst zyn, zoo zal by die genen, in wiens dienst zy zyn, worden betaeld twee stuivers voor ieder dag, welke twee stuivers by de Maendelyksche betaling van tyd tot tyd, dat het geval daer is, zal moeten worden gevoegd.

XV. En ten reguarde van zulke Personen, die buitens huis wonen, doch hun Kostgeld, of vast bedongen Loon trekken, als Koetsiers, Knechts, Minnen, en andere diergelyke, dezelve zullen worden gerekend als vaste Dienstboden.

XVI. Fabricqueurs, Bazen van Timmerlieden, van Metselaers, van Smits, en van andere Ambagts-gezellen, en in 't generael alle andere Personen, die boven hun ordinaris Huisgezin een of meer Werkgasten buiten

U-TRECHT. de Kost, tot hunne Fabriquen, Ambagten en Neringen in 't Werk hebben, zal worden gelast, zoo als zy gelast worden mits dezen, om Wekelyks in te houden op het verdiende Loon van het gemelde Werkvolk, dat niet particulier in eenige der Classen of andere Taxatie begrepen is, twee stuivers van de Gulden, en die te overhandigen aen den Uitmaender daer toe gesteld.

XVII. En voor zoo verre aengaet zulke Perzonen, die voor eige rekening werken, en onder het een of ander Gilde zyn, en in enige der Classen van Taxatie niet zyn begrepen, word den Decans van hunne Gilden mits deze aengezegd en gelast, voor de betalinge van het verschuldigde van zoodanige Perzonen zorge te dragen, het zelve Wekelyks van hunne Gilde-broederen op te halen, en te overhandigen aen de Uitmaenders, als boven.

XVIII. Degenen, die in Kamers of in kleene Huisjes woonen, en in gene Taxatie konnen begrepen worden, of onder de twee voorgaende soorten niet behooren, zullen gehouden zyn, om voor 't gansche Huishouden, groot of kleen, op te brengen twee stuivers 's Weeks, aen dezelve Uitmaenders te betalen preçies op Saturdag in ieder Week, naer een Lyst daer van te formeeren, als ten uiterften redelyk zynde, dat ieder, hoe gering ook, iets tot de gemeene Lasten contribueert.

XIX. De Commissarissen, die dit werk nu en in 't vervolg zullen verrigten, zullen van Onzent wegen worden geauthoriseerd en beëedigd, op gelyke wyze als in opzigte van de Liberale Gifte geschied is, en conform het XLV. Artikel hier na volgende, en zullen hier mede bezig zynde, voor hunne Vacatien genieten, een zeker douceur, alleen onder de presenten te verdelen, zoo als hun zal worden toegelegt en nader begroot.

XX. Dit middel in de volgende Jaren blyvende subsisteren, zullen de Commissarissen tot dit werk vaceren, met het begin van de Maend Mey.

XXI. En een of meer van de jegenwoordige Commissarissen komende te ontbreken, zullen in plaetze van de Gecommitteerden uit de respective Magistraten, door dezelve Magistraten andere in derzelver plaetzen worden

te-

benoemd, en in plaetze van de Burger Officieren zullen succederen, derzelver opvolgers in de respective Compagnien, mitsgaders de eene en de andere door ons worden gecommitteerd en beëedigt, volgens het XLV. Artikel dezer Ordonnantie. U-TRECHT.

XXII. Al het gene voorschreve is zal worden geobserveerd en waergenomen in de Stad en Steden, en ten Platten Lande, in zoo verre het reeds gestatueerde tot het laetste ook applicabel is, met dat onderscheid ten opzigte van de Dorpen en Districten dezer Provintie, dat aen de Schouten en Geregten van dezelve zal worden geordonneerd, zoo als geschied by deze, dat zy ten spoedigsten en wel binnen drie Weken zullen formeren, en ten Staten Kamere overzenden een Concept van Taxatie, naer rato van het getal der Perzonen van ieder Huisgezin, die in de Consumtie-Lasten hebben gecontribueerd.

XXIII. In dier voegen dat Schout en Geregte van ieder zullen afvragen, op gelyke wyze als hier voren ten opzigte van de Commissarissen in de Stad en Steden is gezegd, hoe veel hy heeft gecontribueerd of had moeten contribueren in de afgeschafte Pagten:

Als eerstelyk,

In den Impost van het Gemael en van het Zegel.

Ten tweede, van de Wynen en Bieren.

Ten derde, in de Imposten van 't Geslagt, van de Boter, van het Zout, Zeep, van den Turf, van Coffy en Thee, van de Gedisteleerde Wateren en Tabak, alles by malkanderen, doch onderscheidentlyk noterende het getal der Perzonen, boven en beneden de Tien Jaren oud.

XXIV. Doch indien iemand op de eerste of tweede Sommatie niet opkwam, of comparerende zich niet hoog genoeg opgaf, zullen Schout en Geregten met assumtie van ten minsten drie der voornaemste In- of Opgezetenen, *Ingelanden zynde*, de Taxatie in voegen voorsz. doen, zoo zy in gemoede en op hunnen Eed zullen oordeelen te behooren.

XXV. En zal hier niemand van vry wezen, het zy wie het ook zy.

U-TRECHT. XXVI. Wanneer Wy deze Lysten van het Platte Land Ons toegezonden, zullen hebben gezien en gedaen examineren, zullen Wy nader ordonneren op wat wyze de betalinge en gaderinge zal worden gedaen, het zy volgens die provisionele zettingen, het zy naer zekere somme, waer mede elk Dorp en District zoude worden aengeschreven.

XXVII. En in gevalle eenige speculatie viel omtrent het gunt door Brouwers, Bierstekers, Meemakers, Bakkers, Herbergiers, en andere in het VI. Articul genoemd, of diergelyke, boven hun eige Consumtie, voorheen voor de Imposten van Turf, Brandhout, Kolen, Werkstoffen, Ingredienten en noodwendigheden tot derzelver Fabriquen, Trafiquen en Neringen gebruikelyk en noodig, meerder is gecontribueert geworden, daer omtrent zullen de Schouten en Geregten hunne reflexien aen Ons by Memorie opgeven.

XXVIII. Aen die genen, die, in de Stad of Steden dezer Provintie wonende, zich een gedeelte van het Jaer op hunne Buiten-plaetzen, binnen deze Provintie onthouden, en uit dien hoofde onder het district, waer in hunne Buitenplaetzen gelegen zyn, op een zekere Somme worden getaxeerd, zal voor zoo veel zy by Billet en Quitantie van die Taxatie en effective betaling doen blyken, 't beloop daer van aen hun strekken in afslag, des dat die korting geen plaets zal hebben ten opzigte van Tuinluiden, Melkmeiden, Bouwknegts en diergelyke Domestiquen, die het geheele Jaer op de voorsz. Buiten-plaetzen blyven wonen, en tot geen diensten van den Heer in de Stad worden gebruikt, alle dewelke tot voorkoming van confusie, by die van den Geregte afzonderlyk en als andere Opgezetenen zullen worden getaxeerd.

XXIX. En word aen de Schouten en Geregten by dezen wel ernstelyk gerecommandeerd, in zulke gevallen de Taxatie niet verder te extenderen, als geproportioneerd naer het getal der Personen, en den tyd, dat dezelve zich op de Buitenplaetzen bevinden.

XXX. Met verdere recommandatie van gelyke bescheidenheid te gebruiken omtrent Personen, die, in een an-

andere Provintie wonende, zich voor eenigen tyd op hun Buitenplaets alhier bevinden. U-TRECHT.

XXXI. Zoo zoude ook aen Inwoonders dezer Provintie, die zich een gedeelte van het Jaer in eene andere Provintie onthouden, en aldaer getaxeerd of gequotiſeerd worden, in afſlag ſtrekken,'t geen zy by behoorlyke Quitantie zullen aentoonen aldaer betaeld te hebben, zullende de Staten van de naburige Provintien worden verzogt mede dergelyke ſchikkingen te maken als in het vorige en in dit Articul is ter nedergeſteld.

XXXII. Alles in manieren als voren zoo in de Stad en Steden als ten platten Lande gereguleerd zynde, zal de betaling van ieder Taux geſchieden, voor de eerſte reis over de Maend July dezes Jaers 1748 tot April 1749. gerekend tegen $\frac{10}{12}$ Portien van de vaſtgeſtelde quotes.

XXXIII. En voor de volgende Jaren van Mei tot Mei.

XXXIV. De Tax van de Maenden July en Auguſtus van dit Jaer zal moeten worden betaeld voor het einde van

Van de Maenden September en October, voor het einde van

En van November en December voor het einde van

En vervolgens zal Maendelyks worden betaeld de eene Maend voor het exſpireren van de volgende Maend.

XXXV. En zal de invorderinge van de Penningen in de laetſte agt dagen van de Maend moeten geſchieden in de Stad en Steden door de Uitmaenders of Collecteurs in voegen als voren, door Ons of door de Heeren Onze Gedeputeerden daer toe gecommitteerd, die aen dezelve behoorlyke cautie zullen ſtellen voor hunne getrouwe adminiſtratie, en den Eed afleggen, volgens het Formulier daer van te dreſſeren, en zullen worden geſalarieerd tegens agt Penningen van de Gulden voor hunnen ontvang.

XXXVI. De Uitmaenders zullen telkens binnen 14 dagen na de exſpiratie van ieder Maend, de Penningen van de gepaſſeerde Maend moeten opbrengen aen zulke

Comptoiren van de Generale Middelen, als hun nader zullen worden geassigneerd.

U-TRECHT.

XXXVII. En zullen dezelve binnen agt dagen na exspiratie van elke Maend, de Restant-Cedullen overleveren aen de Heeren Onze Gedeputeerden, en daer op aen dezelve verzoeken authorisatie op een van Onze Exploicteurs, om ten Pericule van de Uitmaenders die restanten te vorderen, des noods by Executie.

XXXVIII. Ten Platten Lande zal de Ontfang zyn by de Schouten of Gadermeesters, die volstaen konnen de Penningen ten Comptoire van de Generale Ontvangers te brengen, van drie Maenden tot drie Maenden.

En word dezelven gepermitteerd de Penningen te laten vorderen door den Geregtsbode of andere bekwame Personen, t'hunner keure, kosten en periculen.

XXXIX. De Schouten of Gadermeesters zullen genieten eene stuiver van de Gulden van hunnen Ontfang, zoo als hun toegelegd word by de Ordonnantie.

XL. De Schouten zullen binnen agt dagen na de exspiratie van de Maend, de Restant-Cedullen overleveren aen de Heeren Onze Gedeputeerden, en daer op aen dezelve verzoeken Authorisatie op een van Onze Exploicteurs, om ten hunnen pericule de restanten te vorderen, des noods by executie.

XLI. Alzoo zullen ook de Ontvangers van de Generale Middelen by exspiratie van de volgende Maend, aen de Heeren Onze Gedeputeerden overleveren eene Restant-Cedulle, van 't gene de Uitmaenders in de Stad en Steden, mitsgaders de Schouten in de Dorpen en Districten in gebreke zyn gebleven, aen hunne Comptoiren te fourneren, om daer op door de Heeren Gedeputeerden authorisatie te worden verleend tot de invorderinge, of by executie, of by gyzelinge, en zullen de Ontvangers, die binnen den voorn. tyd daer aen niet hebben voldaen, in hun privé daer voor aensprekelyk zyn.

XLII. De voorn. Restant-Cedul aen den Exploicteur zynde overgeleverd, zal dezelve binnen een Maend daer na ten opzigte van de particuliere debiteuren by executie, en ten opzigte van de Schouten en Uitmaenders by exe-

executie en gyzeling die restanten moeten invorderen, ten ware hy na gegeve opening schriftelyke ordre ter contrarie van Ons of onze Gedeputeerden mogte hebben ontvangen tot zyn decharge, zullende anderszins in gevalle van verzuim in zyn privé aensprekelyk zyn. UTRECHT.

XLIII. Alles met dien verstande dat deze Taxatie niet zal gaen dan over een Jaer alleen, en zal elk en een ieder met het begin van Mei, in ieder Jaer de faculteit hebben, en gehouden zyn respective, van te kennen te geven of hy als nog behoort tot dezelve Classe, waer in is gerangeert geweest, of dat hy door eenig toeval, ten voor of nadeele, of andere verandering in het Huisgezin in een andere Classis moet gerangeerd worden.

XLIV. En zal deze vermindering of vermeerdering geen plaets konnen hebben als met den aenvang van het eerste Jaer op de verandering volgende.

XLV. En lasten en bevelen Wy mits deze allen en een ieder, die hier in eenige directie, maniantie en ontfang, of ietwes te verrichten heeft, zich te gedragen met alle getrouwigheid, zonder partyschap, passie, oogluiking, gunst of ongunst, en deze Ordonnantie een ieder, zoo veel hem aengaet, als mede Onze andere Ordonnantien, voor zoo veel die hier applicabel zyn, na te komen en te agtervolgen.

En ten einde alle Onze Ingezetenen naer dit Ons gestatueerde zig gewillig en eenparig schikken en gedragen, willen Wy alle en een' iegelyk op het ernstigste recommanderen, zich niet te ontrekken aen de gemeene Lasten, zoo noodzakelyk tot Conservatie van het lieve Vaderland, en alles wat daer in dierbaer is, maer alle liever, als regtschape Nederlanders, die van de Cordaetheid, Eerlykheid en Genereusheid van de brave Vooronderen niet ontaerden, openhartig te handelen, en zich hier omtrent zoodanig kwyten, als zy met volle gerustheid voor God en Menschen zullen konnen verantwoorden.

Formulier van Procuratie in 't 9de Articul hier voor vermeld.

Ik ondergeschreve verklare by deze te constitueren en magtig te maken N. N. om voor my te compareren voor

U-TRECHT. voor Commissarissen tot de Taxatie van het Hoofdgeld gesteld, en aldaer opregt en deugdelyk op te geven hoe en uit hoe veel Personen myn Huisgezin bestaet; midsgaders hoe veel ik, zoo voor my als voor ieder Persoon, van 't zelve volgens Hunner Ed. Mog. Ordonnantie op de Personele Taxatie verschuldigd ben, zonder daer in ietwes agter te houden direct of indirect; zullende voor goed en van waerde houden al 't geen hy in maniere als boven zal hebben gedaen.

Gedaen t'Utrecht den 15. October 1748.

Was geparapheert,

G. DE TUYL DE SEROOSKERKEN, vt.

Onderstond:

Ter Ordonnantie van myne voornoemde

HEEREN DE STATEN,

En was geteekent,

MILAN-VISCONTI.

Hebbende op 't Spatium gedrukt 't Cachet van Welgemelde Heeren Staten, in een Roden Ouwel, met een papiere Ruite overdekt.

Alzoo nog onzeker is, wanneer alles tot Executie van deze Taxatie in gereedheid zal konnen worden gebragt, heeft de tyd van betaling in het 34. Articul vermeld, niet kunnen worden ingevult, en zal by nadere advertentie de nette dag daer van worden bekend gemaekt.

FRIESLAND.

LEEUWARDEN.

LEEU-WARDEN. Om onzen Lezer, wegens de Voorechten, door de Staten dezer Provintie, (na dat hun Ed. Mog. het Stadhouderschap zoo in de Vrouwelyke als Mannelyke Linie van het doorl. Huis van Oranje en Nassau, nu onlangs erflyk verklaerd hadden,) den 19 dier zelve Maend, aen het zelve gehecht, niet onkundig te laten, zullen wy het Diploma zelf hem hier onder de oogen brengen:

De

De Staten van Friesland, in serieuse overweginge genomen hebbende, hoe dat derzelver Heeren Predecesseurs, uit de consideratie van de menigvuldige getrouwe en uitmuntende diensten, door de Heeren Stadhouders en Kapiteins Generael uit den Doorluchtigen huize van Nassau, zedert de opregtinge van de Republyk, aen den Lande bewezen, op den 18 Juny 1675. hebben geresolveerd, aen den Doorl. Heere Hendrik Casemir, Prinse van Nassau, te defereren 't Erfstadhouderschap over dezelve Provintie, om na deszelfs overlyden Erflyk te devolveren op zyn Vorstelyke Doorl. wettige Mannelyke Kinders, Kindskinders, en verdere Mannelyke Descendenten, die in wettelyken Houwelyke zouden worden geaprocreëerd, te gelyk met de digniteiten, prærogativen en waerdigheden tot 't Stadhouder en Kapitein Generaelschap van de Provintie van Friesland specterende, met dien gezegenden uitslag dat niet alleen zyn Vorstelyke Doorluchtigheit, maer ook de Heeren Prinsen, deszelfs roemruchtige zoon, en zoons zoon, de tegenwoordige Prins van Oranje en Nassau, zoo hier door, als door derzelver aengeboren affectie voor deze en andere geunieerde Provintien te meer zyn aengemoedigd geworden, om heoroicque en voor 't lieve Vaderland zeer nuttige en voordeelige daden te verrigten, zoo als hunne heldhaftige Voorvaders op zeer gedistingueerde wyzen meenigmael hebben gedaen. En verder reflecterende op de uitstekendige diensten, welke zyne Doorl. Hoogheit aen de Provintie van Friesland, gedurende de loop van vele Jaren, en aen den geheelen Staet, zedert door de Goddelyke Voorzienigheid gesteld is tot Stadhouder, Kapitein en Admirael Generael van alle geunieerde Provintien, met eenen onvermoeiden yver onophoudelyk bewezen heeft, en dagelyks bewyst: Hebben, om te toonen hunne regtmatige erkentenisse over alle deze getrouwe diensten, en in welke voortaen te bewyzen, zich verzekerd houden, dat zyne Doorl. Hoogheit, in navolginge der voetstappen zyner Illustere Voorvaderen, zonder intermis, zal voortgaen, na serieuse deliberatie eenpariglyk goedgevonden en verstaen, 't Stadhouderschap en Kapitein Generaelschap over hun LEEUWARDEN.

Ed.

LEEU-WARDEN. Ed. Mog. Provintie te extendeeren tot de Descendenten van 't Doorl. Huis van Oranje en Nassau van de Vrouwelyke Linie; en daer en boven de digniteiten en præeminentien daer toe behoorende, met een meerdere magt en authoriteit te vergroten. Ingevolge van welk besluit hun Ed. Mogenden by deezen defereren aen zyn Doorl. Hoogheit den Heere Willem Karel Hendrik Friso, Prinse van Oranje en Nassau enz. enz. 't Erfstadhouderschap, Kapitein en Admirael-Generaelschap van de Provintie van Friesland, met alle de Voordeelen, Regten, Geregtigheden en Prærogativen, die daer aen zyn verknogt: Waer te boven hun Ed. Mog. nog aen zyn Doorlugtige Hoogheit defereren de begevinge van alle Militaire Charges van de Trouppes ter Repartitie van de Provintie van Friesland staende, en 't recht om te decideren, zoo wanneer in de Staets Deliberatien, twee Kwartieren staen tegens twee; of in gevalle twee Kwartieren weigeren of dilaiceren, hunne kameradvyzen uit te brengen, om by vacature van de Raedsheersplaetzen in den Hove Provintiael, en van de Curatoorschappen van 's Lands Academie te Franequer de keuze en begevinge daer van te doen, uit een nominatie van 3 personen, geformeerd, en aen zyn Doorl. Hoogheit gepresenteerd door de Heeren Volmagten van dat Kwartier, ten welkers begevinge 't openvallende amt tot dus lange heeft gestaen; gelyk mede om te disponeren van de vacantwordende Amten van 's Landschaps Secretaris, en Secretarissen van 't Collegie der Heeren Gedeputeerden en van 's Lands Rekenkamer, van Rentmeester der Domeinen, Procureur Generael, Griffier van den Hove, de vier Generale Ontvangers van de Provintiale Middelen, en van Postmeester: Nog om by vacature der Grietenyen de Verkiezinge te doen van den Grietman uit een Nominatie van drie wettige gestemde en elegibele Personen, welke ter vervullinge van 't vacerende Grietmans-Amt door de Ingezetenen zal worden gemaekt, en om in gevalle van Kuiperye en Dispuit over de validiteit en meerderheit van Stemmen, te nomineren zeven Gecommitteerden uit de 3 Goön of Landkwartieren, des dat in de vierde graed aen de prætendenten der Grietenien

niet

niet en zyn geparenteerd, de welke in dat geval kennisse nemen, en 't Dispuit of Disputen decideren zullen: zoo ook om 't Grietmans amt van der Bildt, 't welk tot dus lange ter nominatie van zyn Doorl. Hoogheit en de Heeren Gedeputeerde Staten heeft gestaen, in 't toekomende alleen te disponeren. Des dat de verkiezinge en respective begevinge van alle deze Politique amten door zyne Doorl. Hoogheit geschiede binnen den tyd van 6 weken, aenvang nemende met den dag, op welke de notificatie van 't openvallen der Amten of de nominatie aen zyne Doorl. Hoogheit zal wezen ter hand gekomen, en alzoo behoorlyk bekend geworden, zullende deze Bekendmakinge van de vacatures en overzendinge van de Nominatien moeten geschieden binnen 2 Maenden, te rekenen van den tyd van 't overlyden der Amtenaren; en zulks alles onder voorwaerde, dat de Collatie moet komen op geboren Friezen, of op zoodanige perzonen, welke volgens 's Lands Wetten en Constumen tot de Regeringe admissibel zyn: wordende daer en boven zyn Doorl. Hoogheit mits dezen genomineerd en aengesteld tot Opper Houtvester van deeze Provintie, met 't regt van benoeminge van een' Luitenant Houtvester, by avancement of overlyden van den tegenwoordigen Houtvester: en eindelyk defereren hun Ed. Mog. mede aen zyne Doorl. Hoogheit 't recht van Pardon te verleenen op den zelven voet, als dat recht in de Provintie van Holland en Westfriesland aen zyn Doorl. Hoogh. is gedefereerd: en zulks alles met dien effecte, dat de Charges, Digniteiten en Waerdigheden van Stadhouder, Gouverneur, Kapitein Admirael en Generael van de Provintie van Friesland na 't overlyden van hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheit, dien hun Ed. Mog wenschen en bidden dat God Almagtig zeer vele jaren voorspoedelyk wil bewaren en zegenen, zullen erven, succederen en devolveren op de Mannelyke Descendenten van hoogstgemelde zyn Doorl. Hoogheit, in wettigen Huwelyke geprocreëerd. Dat wyders in gevalle hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheit mogte komen te overlyden, nalatende een' zoon in wettigen Huwelyke geprocreëerd, op welken de voorschreven Charges, Digniteiten

LEEU-WARDEN.

LEEU-WAR-DEN.

gniteiten en Waerdigheden waren gedevolveerd, en de zelve mogte komen te sterven zonder wettelyk Mannelyk Oir na te laten, en zonder dat eenig verder Mannelyk Oir van hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheit in Wettigen Huwelyke geprocreëert, mogte exsteren, doch nalatende een Erfdochter, insgelyks in wettigen Huwelyke geprocreëerd, als dan de voorsz. Charges, Digniteiten en Waerdigheden zullen erven, succederen en devolveren op dezelve Erfdogter, en, by haer overlyden op derzelver mannelyk oir, en verdere mannelyke Descendenten, mede in wettigen Huwelyke geprocreëerd; na te laten: En dat by gebreke van dien, als mede in gevalle hooggemelde zyne Doorl. Hoogheit mogte komen te overlyden zonder eenig mannelyk oir, in wettigen huwelyke geprocreëerd, na te laten, als dan de voorsz. Charges, Digniteiten en Waerdigheden zullen erven, succederen en devolveren op de Prinsesse Carolina, Dochter van Hooggemelde zyne Doorl. Hoogheit, althans in leven zynde, en by haer overlyden op deszelfs mannelyk oir, en verdere mannelyke Descendenten, insgelyks in wettigen Huwelyke geprocreëerd. Dat voorts ingevalle hooggemelde zyne Doorl. Hoogheit mogte komen te verwekken en na te laten, nog een of meer Prinsessen Dochteren, en de Prinses Carolina mogte komen te overlyden, zonder eenig mannelyk oir na te laten, als dan de voorsz. Charges, Digniteiten en Waerdigheden zullen erven, succederen, en devolveren op die gene van de Princessen zusters van de Prinsesse Carolina, die by haer overlyden nog in leven zal of zullen zyn, en op derzelver mannelyk oir en verdere mannelyke Descendenten, mede in wettigen huwelyke geprocreëerd, de oudere Zuster en derzelver mannelyke Descendenten altoos geprefereerd wordende voor de jongere zusters en mannelyke Descendenten: Alles nogthans met dien verstande dat de voorschreve Charges, Digniteiten en Waerdigheden niet zullen mogen devolveren noch bekleed worden, op of by iemand van de voorschreve zoo Mannelyke als Vrouwelyke Descendenten van hooggemelde zyn Doorl. Hoogheit, die met de Koninklyke of Keurvorstelyke waerdigheit bekleed zouden mogen wezen; dat mede de voorsz.

zoo Mannelyke als Vrouwelyke Descendenten van Hooggemelde zyn Hoogheit zullen moeten professie doen van de ware Christelyke Religie zoodanig als die in publyke Kerken dezer Landen geleerd word; dat insgelyks die gene van de voorsz. zoo Mannelyke als Vrouwelyke Descendenten van Hooggemelde zyne Hoogheit, op welke de voorsz. Charges, Digniteiten en Waerdigheden zouden mogen zyn gedevolveerd, of op welke dezelve zouden staen te devolveren gedurende derzelver minderjarigheit, zullen moeten worden opgevoed binnen de zeven Geunieerde Provintien; Dat wyders de successie en devolutie van de voorschr. Charges, Digniteiten en Waerdigheden op 't Mannelyke oir van de Vrouwelyke Descendenten van hooggemelde zyne Hoogheit geen plaets zal hebben, dan alleen in gevalle dezelve Vrouwelyke Descendenten, met speciael consent en goedvinden van hun Ed: Mog: zullen komen te trouwen met een' Prins, professie doenden van de ware Christelyke Gereformeerde Religie, zoodanig als die in publieke Kerken dezer Landen geleerd word, en niet bekleed met de Keurvorstelyke of Koninklyke waerdigheit en dat, in gevalle voorsz. Charges, Digniteiten en Waerdigheden mogten komen te devolveren op een van de Vrouwelyke Descendenten van Hoogstgemelde zyn Doorl. Hoogheit, de zelve die Charges, Digniteiten en Waerdigheden zelve zal waernemen en behoeden, onder den titel van Gouvernante, en uit dien hoofde ook sessie zal hebben in de respective Collegien, waer in de Stadhouders dezer Provintie gewoon zyn sessie te hebben, en vervolgens mede in den Raed van State. En dat dezelve, mede Kapitein en Admirael Generael van de Vereenigde Nederlanden zynde, die Charges, Digniteiten en Waerdigheden, ten aenzien van de sessie in den Raed van State, als ten opzigte van de sessie in de respective Admiraliteits Collegien, insgelyks zelve zal waernemen en bekleeden; en voorts in cas van Oorloge, en by 't uittrekken van de Trouppes van den Staet te velde, de faculteit hebben om te benoemen en voor te dragen een geexperimenteerd Hoofd over de Militie, mits deze mede professie doende van de ware Christelyke Religie als boven, en niet bekleed LEEUWARDEN.

LEEUWARDEN. zynde met Koninklyke of Keurvorstelyke Waerdigheit, en daer benevens aengenaem zynde aen hun Ed. Mog. om 't commandement en Chef over de gemeldè Troupes in hare plaetze te voeren, behoudens echter, dat dezelve alvorens den Eed van getrouwheid aen dezen Staet zal moeten afleggen, en zich reguleren naer zoodanige Instructie als hem zal worden mede gegeven, en daer toe door hun Hoog Mog. met overleg en advies van de Vrouwe Gouvernante, als van den Raed van State zal worden beraemd en vastgesteld; en dat eindelyk in gevalle de voorschreven Charges, Digniteiten en Waerdigheden mogten komen te devolveren op een van de voorsz. Mannelyke of Vrouwelyke Descendenten van hooggedagte zyne Doorl. Hoogheit, nog minderjarig zynde, dezelve Charges, Digniteiten en Waerdigheden, gedurende de voorsz. minderjarigheit, zullen worden waergenomen en bekleed door de Vrouwe Moeder van dezelve minderjarige, zoo dezelve nog in leven is, en zulks zoo lang dezelve, gedurende de voorsz. minderjarigheit, Weduwe zal zyn in de Vereenigde Provintien zal resideren, als Voogdesse en onder den titel van Gouvernante; alles op zoodanigen voet en wyze, en met gelyke faculteit, ten reguarde van 't benoemen en voordragen van een geëxperimenteerd Hoofd over de Militie in cas van Oorlóge en by 't uittrekken van de Trouppes van den Staet te velde, en onder gelyke restrictie als hierboven ten aenzien van de voorsz. Vrouwelyke Descendenten van hoogstgemelde zyne Doorl. Hoogheit. op welke de voorsz. Charges, Digniteiten en Waerdigheden mogten komen te devolveren, zelve is gezegd: En dat, by gebreke van de Vrouwe Moeder van zoodanige minderjarige, of ingevalle derzelver Administratie, uit hoofde van een van de voorsz. oorzaken, mogte komen te cesseren, hun Ed Mog. in opzigte van Voogdye van de zelve minderjarige, zoodanige voorzieninge zullen doen als zy ten meesten dienste van den Lande zullen oordeelen te behooren. En op dat deze hun Ed. Mogende Resolutie tot haer volle effect moge komen, en hooggemelde zyn Doorl. Hoogheit en zyne Doorl. Hoogheits voorschreve zoo Mannelyke als Vrouwelyke Descendenten, in wettigen huwelyke

lyken geprocreëerd, daer van 't volkomen genot mogen erlangen, hebben hun Ed. Mog. deze brieven in behoorlyken forma doen uitgeven en depecheren, dezelve laten vertekenen door 2 Heeren Leden uit ieder der vier Kwartieren, en ter Ordonnantie van hun Ed. Mog. door 's Lands Sekretaris 't zelve bevestigende, met 't groot Zegel van de Provintie, om vervolgens door eene pleggtige Deputatie van acht Heeren, en 's Lands Sekretaris in handen van zyn Doorl. Hoogheit te worden overgeleverd. Zynde de Originele Resolutie, waer by deze Brieven zyn gearresteerd, door alle de Heeren Volmagten, hoofd voor hoofd vertekend. Gegeven binnen Leuwarden den 19 Augusty 1748. Was vertekend. LEEUWARDEN.

VOOR OOSTERGO.	VOOR WESTERGO.
H. van Burmania.	*Arent van Haerzolte.*
C. van Haersma	*T. E. van Sminia.*
VOOR DE SEVENWOUDEN.	VOOR DE STEDEN.
M. C. van Scheltinga.	*S. B. Bôscha.*
A. O. Swalue.	*Tomas Pyters Allinga.*

Ter Ordonnantie van haer Ed. Mog. get.

Je. V. SMINIA.

En werden de Heeren *Aylva*, *Schwartzenberg*, *Burmania*, *Rengers*, *Vegilin*, *Bouricius*, *Arnoldi*, en *Sixma*, benevens 's Lands Sekretaris *Sminia* verzogt en gecommitteerd, om zich ten spoedigsten te begeven na 's Hage, en 't voorschreve Diploma aan zyn Doorl. Hoogheit, met de complimenten ter materie dienende, te overhandigen.

Aldus geresolveert op 't Landschapshuis binnen Leuwarden den 19den Aug. 1748. was geteekent, voor

LEEUWARDERADEEL *H. van Burmania*, *H. Duivestein.*

FERWERDERADEEL *H. H. v. Knyff*, *G. van Coehoorn*, *G. v. Knyff.*

WESTDONGERADEEL *L. H. D. E. v. Aylva*, *U. J. v. Aylva P. J. v. Gemmenich*, *F. Bavius.*

LEEU-WARDEN.

OOSTDONGERADEEL. . . . . . . *W. Berghsma*, *H. E. v. Haarsma.*

COLLUMERLANDT *W. H. v. Hiemstra.*

AGHTKARSPELEN *A. v. Haarsma*, *J. v. Acronius.*

DANTUMADEEL *W. E. v. Unia M. O. B. toe Schwartzenberg en Hohenlandsbergh*, N. *A. v. Idzinga.*

TIETIERKSTERADEEL *H. W. v. Glinstra.*

SMALLINGERLANDT *L. v. Haarsma C. v. Haarsma*, *H. Duif.*

YDAARDERADEEL *C. v. Coenen. P. E. Frieswyk.*

RAUWERDERHEM. . . . . .

MENALDUMADEEL *G. N. v. Burmania*, *U. H. v. Hamerster.*

FRANEQUERADEEL *J. G. v. Burmania.*

BARRADEEL *A. v. Haerzolte*, *R. v. Haersolte P. C. van Idzinga.*

BAARDERADEEL *H. W. v. Aylva*, *S. de Launoy*, *A. Lyklama a Niebolt.*

HENNAARDERADEEL *J. v. Sminia T. E. van Sminia.*

WONSERADEEL *T. v. Aylva*, *J. Hixenius.*

WIMBRITSERADEEL *S. G. J. v. B. Rengers.* . . . . .

HEMULUMER OLDEPHAART *J. W. van der Haar.* . . .

't BILDT, *J. J. de Blocq van Kuffelaer.* . . . . . .

UTINGERADEEL. *F. v. Sminia*, *W. v. Glinstra.*

ANGWIRDEN *M. v. Bouritius*, *H. L. v. Haarsma.*

DONIAWERSTAL *Joh. Vegelin van Claerbergen*, *H. Vegelin.*

HASKERLANDT. *A. Vegelin van Claarbergen. A. O. Swaluwe.*

SCHOTERLAND *M. C. v. Scheltinga.* . . . .

LEMSTERLAND *R. L. à Nyeholt.* . . . . .

GAASTERLANDT *R. A. L. van Wyckel*, *U. A. van Rengers.*

OPSTERLANDT *L. S. Lyklema à Niebolt.*

STELLINGWERF OOSTEINDE *D. B. Lyklama à Niebolt*, *B. A. v. Boelens.*

STELLINGWERF WESTEINDE *J. v. Beuker.* . . . .

LEUWARDEN *N. Arnoldi*, *A. Fenema.*

BOLSWARD *G. S. Oosterhuis*, *G. S. v. Hiemstra.*

FRA-

FRANEQUER *B. Wellens*, *J. Eidsma*, LEEUWARDEN.
SNEEK. *W. Schreuder.*
DOKKUM *H. R. Veruci. E. S. van Burmania G. Brandsma.*
HARLINGEN *W. Idtsma*, *S. B. Boscha.*
STAVOREN *F. E. v. Sixma*, *Fedde de Jongh.*
SLOTEN *Mevis Folkerts*, *A. C. Patras.*
WORKUM *F. Sloterdyk*, *Thomas Pytters Allinga.*
YLST *D. B. van Scheltinga*, *Rintie Heersma*,
HINDELOPEN *Anne Clazes.* . . . .

Voorts was den 20 der voorleden Maend, door hun Ed. Mogenden de volgende Resolutie genomen:

Op de Propositie ter Vergaderinge gedaen, is na deliberatie goedgevonden en verstaen tot Elucidatie op eenige poincten van 't Regt, den Heere Erfstadhouder van de Provintie van Friesland hebbende gecompeteerd, of in generale termes onlangs aen zyn Doorl. Hoogheit opgedragen, te verklaren, zoo als verklaerd word mits dezen; dat hun Ed. Mog. verstaen.

I. Dat de Heeren Erf-Stadhouders in dezen tyt, in de Provintie præsent zynde, hebben 't regt om te Compareren in 't Hof van Justitie, te adviseren en te voteren over de zaken, die aldaer zoo in prima instantia, of by appel, als die in klene of groote Revisen worden geventileerd.

II. Dat Hoogstgemelde Hoogheden mede altyd sessie kunnen nemen in de Provintiale Rekenkamer, zo wel als in 't Collegie der Heeren Gedeputeerden.

III. Dat hunne Hoogheden insgelyks geregtigd zyn aen te stellen niet alleen den Luitenant Houtvester, maer ook 4 Meesterknapen, een uit ieder der 4 Kwartieren van Staat, om met assumtie van 's Lands Fiskael een geregte te formeren, voor welke alle zaken, Dispuiten en Calanges, rakende de Jagt en Visschery de plano, en zoo ieder eenige verdere procuratie finael worden gedecideerd: Gelyk mede te formeren hoedanige ordres en

LEEU-WARDEN. Reglementen, op 't ſtuk van de Jagt en Viſſcheryen, als verſtaen zullen te behooren.

IV. En dat ook hoogſtgedagte Heeren Erf-Stadhouders in der tyt de magt hebben om met overroepinge der Curatoren van de Academie te Franequer 't nodige noopens 's Lands Univerſiteit te maken, Profeſſoren en andere Leeraers aldaer aen te ſtellen, en 't opzigt te hebben over 't Onderhoud der Gebouwen aen voorſz. Academie behorende.

Aldus gedaen en de geresolveerd op 't Landſchapshuis binnen Leuwarden, den 20 Sept. 1748.

(Was geteekend)

J. van Sminia.

Den 15 dezer was de volgende Publicatie, door de Staten dezer Provintie, op het Landſchapshuis, binnen deze Stad gearreſteerd:

De Staten van Friesland, allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, *SALUT*: *Doen te weten*.
Alzoo tot Onze kenniſſe is gekomen, dat nadeelige geruchten onder de goede Ingezetenen door deze en gene worden verſpreid, als of de 's Lands penningen, herkomſtig van de florenen en andere belaſtingen, door de Generale Ontvangers en Collecteurs der Grietenyen en Steden niet naer behooren zouden worden verantwoord, en in der waerheit aen den Lande betaeld, maer tot hun particulier voordeel misbruikt ende verdonkert. Door welke geruchten, hoe weinig grond ze ook mogen hebben, vele worden vooringenomen, en in die bevattinge gebragt, dat de gelden, door hen en hunne Medeng ezetenen wordende voldaen, onnuttelyk worden verſpild; en dat de Regenten of zelve daer aen ſchuldig ſtaen, of geen liefde genoeg voor hunne Ingezetenen hebben, om de in dezen malverſerende Ontvangers en Collecteurs te ontdekken, en naer verdienſten te doen ſtraffen. Zoo is 't, dat Wy, ter Onzer ont-

ontlastinge, en om Ons in het openbaer te zuiveren van de blame op deze wyze aengewreven, na rype deliberatie hebben goedgevonden en gearresteerd, vinden goed en arresteren mits deze, dat voor, of uiterlyk op maendag den 18 November eerstkomende een algemeene Rekendag zal worden gehouden door de geheele Provintie, in alle de Grietenyen en Steden, op welke de Generale Ontvangers en Collecteurs pertinente oplossinge en rekeninge zullen moeten doen van de penningen, wegens de Floreenrente tot aen den 1 Maert, en wegens de Specien, en alle andere 's Lands Middelen, welkers invorderinge aen hun is aenbevolen, tot aen den 1 May 1748. verschenen, by hen ontvangen, met aenwyzinge, waer dezelve volgens ordre van den Lande hebben bekeerd en betaeld. LEEUWARDEN.

Dat ten dien einde aen de Ingezetenen ten platten Lande aenzegginge door de Dorprechters in ieder Dorp zullen worden gedaen op gelyke wyze, als die geschieden tot het stemmen van Volmagten ten Landsdage, op dat dezelve Ingezetenen, die wettig in de Kerken compareren zullen, uit hun midden twee bekwame en geschikte personen mogen kiezen, die zich op den gestelden dag begeven naer de Rechtkamer hunner Grietenye, en aldaer met het Gerechte helpen opnemen en sluiten de Rekeningen van den Generalen Ontvanger en Collecteur van hunne Grietenye, en om vervolgens van hunne bevindinge schriftelyke besoignes te maken, ten einde die aen Ons worden overgebragt, om daer omtrent ten nutte van den Lande gedisponeerd te worden naer behooren.

Dat deze Rekeningen, voor zoo verre de Steden betreft, gedaen zullen worden in de volle Vergaderinge van Magistraet en Vroedschap, met overroepinge van eenige Gecommitteerden uit de Bevelhebberen, uit hun midden door hen zelven te benoemen. Enz.

STAVOREN.

De berichten der droevige bezoeking van den Paelworm, worden, helaes! bevestigd, zelfs met byvoeging dat de Palen voor de Punten

STAVOREN. ten der Hoofden van de Haven, voor het grootste gedeelte vernield waren, en vernieuwd moesten worden.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

DEVENTER. Den 17 dezer was te Utrecht, op deszelfs reis van den Haeg herwaert, overleden de wel Ed. Gestr. Heer Mr. Rudolf Jordens, Burgermeester en Kameraer dezer Stad, Gedeputeerde ter Vergaderinge van Hun Hoog Mogenden, en Rentmeester des Kapittels Lebuini dezer Stad, hebbende het Burgermeesterschap drie en vyftig jaren lang met veel lofs bekleed.

TWENTE.

TWENTE. Zyne doorl. Hoogheit, de Prins Erfstadhouder, heeft den Heer N. *van Heerdt toe Eversbergen* benoemd tot binnenlandschen Gedeputeerden wegens de Ridderschap dezes Kwartiers, om met den eersten der Slachtmaend dezes jaers in functie te treden; en voorts, na het eindigen van deszelfs commissie, in deszelfs plaetze, den Heer *Sloet toe Warmels junior*, om met den eersten Mei 1750 die charge op zich te nemen; als ook den laestgenoemden Heer tot Bewindhebber der Oost-IndischeComp. wegens deze Provintie, uit de Ridderschap dezes Kwartiers, om met den eersten der volgende Maend deszelfs functie te beginnen, en voorts, by het eindigen der zelve, met den eersten Mei 1750, in deszelfs plaetze, den Heer *Bentink toe Diepenheim*.

STAD

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

Den 9 dezer werd hier, uit name van zyne doorl. Hoogheit en de Heeren Gedepu- teerde Staten de volgende bekendmaking gedaen; GRONINGEN.

Dat op het verzoek van de gesamentlyke Volmagten en tot gerustftellinge van alle de Ingezetenen dezer Provintie by deze in de ampelste forma word verklaerd, dat by Staetsche Resolutien van den 16 en 17 Mai en 30 Augusts. 1748. zynde geaccordeerd een generale amnestie, vergiffenisse en vergetelheid omtrent het gepasseerde, gelyk gedaen word mits deze, doch tot heden niet gepubliceerd, daer in begrepen worden alle 't gene tot dato van de publicatie met woorden, werken, raed of daed, direct of indirect, door wat persoon of personen zonder onderscheid van staet, conditie of woning, schriftelyk of mondeling, zonder eenige exemtien, reservatien of restrictien in eeniger maten mogte zyn geschied, gedaen of gepleegd, buiten eenige uitzonderinge van persopen, tyden of plaetzen, alles gedurende deze ongelukkige troebles, commotien en dissentien tot de dag van publicatie ingesloten, als hebbende de uiterste nood en onderdrukkingen de goede Ingezetenen tot het zoeken van middelen ter hunner hulpe gebragt en genoodzaekt, en zulks alles onder ordres, last en belofte van stipte en heilige nakominge van dien, waer toe de Regeringe en alle Rigteren, Justitiers en Ministers, onder hunne dierbare Eeden voor God Almagtig aen den Lande of op hunne amten gedaen of nog te doen, zullen zyn en worden verpligt, zonder van deze dierbare beloften ooit te mogen vragen, zoeken of ontfangen eenige dispensatie of vergiffenisse: met byvoeginge van rigoreuse straffen tegens de Contraventeurs van dien, alles mede onder de hooge guarantie van den

GRONINGEN. Doorluchtigsten Prins den Heer Erf-Stadhouder, boven gemeld. enz.

De onlusten en bewegingen, niet tegenstaende de bovenstaende gunstryke Bekendmaking, hunnen gang gaende, ja zelfs toenemende, vond zyne doorl. Hoogheit goed eenige Militie herwaert te zenden, zynde den 12 dezer een bende Voetvolks van het Switzersche Regimt. Sturler; den 15 het Regim. Ruitery van Hop, en den 17 het Friessche Regim. van Acronius hier binnen gerukt. Zoo dra het eerstgenoemde Regim. hier aengekomen was, en zich op de markt geposteerd had, hoorde men de volgende Publicatie afkondigen:

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Alzoo Ons tot onze uiterste smerte is voorgekomen, dat de Onlusten en Oneenigheden in de Provintie van Stad en Lande, niet alleen aenhouden, maer zelfs hand over hand toenemen, waer uit niet anders als zeer nadelige gevolgen en onheilen van de Provintie in het algemeen, en voor de goede Burgery en Ingezetenen in 't byzonder zouden kunnen ontstaen, indien niet in tyds wierden tegengegaen en gestuit.

ZOO IS 'T, dat Wy daer inne efficatieuselyk willende voorzien, by deze de goede Burgery en Ingezetenen wel hebben willen kennis geven, dat Wy goedgevonden hebben eenige Militie derwaert te zenden, om alle geweld en feitelykheden voor te komen, de rust te bewaren, een' ieder by het zyne te beschermen, en ordre te stellen, dat de zaken niet buiten haer geheel gebragt worden, voor Onze komste, of die van Gecommitteerden, die Wy van meninge zyn derwaert te zenden, zoo wanneer Wy onverhooptelyk door de omstandigheden van zaken alhier nog eenigen tyd mogten verhinderd worden, om zelfs in Persoon overtekomen, gelyk Wy dan ook verders allen en een' iegelyk

van

van de goede Burgery en Ingezetenen op het allerern- GRONIN-
stigste en trouwhartigste willen hebben vermaend en ge- GEN.
waerschouwd, gelyk wy dezelve vermanen en waerschouwen by deze, van zich van alle geweld en feitelykheden te onthouden, zich stil en vredig te gedragen, en Onze komste, of die van onze Gecommitterden met gerustheid en vertrouwen aftewagten, op dat de Zaken niet buiten haer geheel worden gebragt, en op alles zoodanige ordres gesteld en schikkingen gemaekt worden, als tot meeste nut en Welzyn van de Provintie van Stad en Lande in 't gemeen, en van de goede Burgerye en Ingezetenen in 't byzonder nodig zal bevonden worden te behooren. Gedaen in 's Hage, enz.

Onder andere zaken, die in deze Stad thans gerugt maekten, mag men inzonderheit tellen het ontwerp van zeker Request door zeer vele en de voornaemste Burgeren dezer Stad ontworpen, ten voordeele van den gewezen Ritmeester en Kolonel *M. H. Appius*, wiens Proceduren over gepretendeerd wangedrag in de ongelukkige Actie, tusschen de Geallieerde en Fransche Armeen op den 11 Mai 1745 by Fontenoy voorgevallen, by zeer velen alhier meer beklaegd, dan goedgekeurd werden; welk Request byzonderlyk ingericht was om de Recantatie van zekere zeer choquante Aenmerkingen over deszelfs Sententie, in druk uitgegeven, die door hem op ordre van Burgermeesteren en Raed dezer Stad gedwongen, en, naer men zegt, blindelings zonder eens te zien wat hy schreef, ondertekend was, vernietigd te krygen. Doch om onzen Lezer een klarer begrip van deze zaek te geven moeten wy dezelve een weinig hooger ophalen. 't Was dan in de gemelde ongelukkige Actie dat de voorn. Ritmeester

GRONINGEN. meester en Kolonel Commandant in een Regim. Ruitery des Prinsen van Hessen Homburg, met een Esquadron van het voornoemde Regim. by de Actie gecommandeerd, en dat aen 't spatten geraekt zynde, nadat hy *driemael het zelve te vergeefsch had zoeken by een te krygen*, eindelyk *het vluchtende Esquadron was gevolgd*, voorts zich aen deszelfs hoofd *gesteld* had, en, *zonder ordre* van iemant, 's middags ten een uur *met de Standaert uit het Camp de Bataille was gemarcheerd*, eerst naer het oude Campement, en, na een kwartier uurs vertoefd te hebben *verder naer Aath*, waer hy 's avonds ten half zeven aenkwam, en een Brief schreef aen den Raed van State in 's Hage, van inhoud: *dat de Armee geruineerd, en, hy met eenige stukken en brokken van verscheide Regimenten te Aeth gearriveerd was, dat de Fransche Hussaren de tenten plonderden en brandden, en de overige Armee te Cambron campeerde*, en *dat hy dieswegen alleenig zonder tenten in 't veld niet konde blyven* (*). Dan zich terstond hier op weder beden-

(*) Zie hier den Brief, welke voornamelyk de grondslag lei van zyne volgende Proceduren, zelven.

EDELE MOGENDE HEEREN.

Ik geve UE. Mog. door dezen op het spoedigste kennis dat op den 11 een generale Bataille is voorgevallen tot nadeel en ruïne van onze Geallieerde Armee. Ik ben van het Reg. van Hessen-Homburg met een halve Compagnie zonder Tenten enz. ontkomen, welke beneffens andere stukken en brokken van andere Regimenten alhier te Aeth gearriveerd ben, wyl alleenig niet zonder Tenten in 't veld konde blyven, daer de Fransche Hussaren bezig waren onze Tenten weg te nemen en verbrandden. Ik zal op het spoedigste van UE. Mog. ordres afwagten waer my na zal hebben te reguleren of waer na toe te marcheren. Zoo op het moment koomt de Prins van Waldek

denkende, trachtte hy dien Brief van het Posthuis weder te krygen: doch te vergeefs. Hier op werd hy *den* 15 *Mai* in apprehensie genomen, een formele Krygsraed over hem belegd, bestaende uit den H. Gener. Major *O. G. Veldman*, als Præsident, de Brigadiers *Elias* en *Vrybergen*, de Colonels *Graeme*, van *Diedem*, *Ayta*, en den *Graef van Nassau*. De Auditeur Militair *W. H. Ravens*, door den Raed van State de Armee toegevoegd, eischte dat hy, ingevolge het 51 Art. van den Artikelbrief (†) zoude worden gestraft, en fundeerde zyn'

GRONINGEN.

dek hier in de Stad, waerby my aenstonds heb geaddresseerd, welk my ordonneert buiten de Stad te marcheren, alwaer ik aenstonds tyding ontfange dat het overgeblevene van onze twee Esquadrons met het overige van de Armee campeert; onze Tenten hebben de Franschen verbrand; 'er ben meer Regimenten daer de Tenten van weg ben.

Hoope dat dit myn schryven in alle haest my niet kwalyk mag worden genomen; maar voor genotificeerd gehouden worden.

Nu zal ik wederom verdere ordres van den Gen.' en Chef moeten afwagten. Verders ben ik, met alle hoogagting en respect,

EDELE MOG. HEEREN,
U Ed. Mog. Onderd. gehoorzamen en getrouwen Dienaer
M. H. APPIUS.

Aeth den 12 *May* 1745.

P. S. Zoo aenstond hoore ik dat het overige van de Armee te Cambron weer zou camperen, gerugtswyze; de tyd zal 't leeren; ook dat de Bagagie na Mons zou.

(†) Dit Artikel luid woordelyk dus: *Die eerst eenige vlucht maekt in een Slag of Storm, die zal vrylyk op de daed van een ieder mogen dood geslagen worden, en, ontkomen zynde, zal Schelm verklaerd, en aen lyf en leven zonder eenige genade gestraft worden.*

GRONINGEN. zyn' eisch in het vorige gestelde van de Historie, ten deele door den geapprehendeerden beleden; ten deele van negen Ruiters van zyn Regiment, *die gevlugt waren*, bewezen; en verders door de eclatante daed zelf. Waer op hy met eenparige stemmen te Olignies by Lessines in het Hoofdkwartier op den 2 Juny 1745 werd gesententieert: *dat hy in den Krygsraed zyn leedwezen zoude moeten opentlyk betuigen, dat hy voorgemelde Missive aen den Raed van State in confusie en onbedagtzaemheid had geschreven tegens alle waerheid aen; den Raed van State en Justitie Militair om vergiffenis bidden; en de Copie van voorsch. Missive eigenhandig in stukken scheuren. Voorts werd hy gecasseerd van alle zyne Militaire Charges in dienst van den Staet, en inhabil verklaerd om die ooit of oolt te mogen bekleeden, met condemnatie in de kosten dier Procedures; wordende voor het overige den Auditeur Militair zyn eisch ontzegd.* (§). Deze Sententie vol-

(§) Zie hier het stuk woordelyk.

Sententie in zaken van den Auditeur Militair der auxiliaire Troupen van den Staet in de Oostenrykscbe Nederlanden, ratione Officii Eisscher in cas crimineel, op en jegens Matthias Haico Appius, *Collonel Commandant van het Regiment Cavallery van den Prins van Hessen-Homburg; gearresteerde en beklaegde.*

De Hoog Ed. Gestr. Krygsraed der voorsz. Auxiliaire Troupen van den Staet gezien en geexamineerd hebbende de genome informatien, ten laste van *Matthias Haico Appius*, Koll. Comm. van het Reg. Cavallery van zyne Hoogheit, den Prins van Hessen Homburg, en inzonderheid de eigene confessie van den Gearresteerden, op den 11 dezer met een Esquadron van het voorgemelde Regiment onder zyn commando is gecommandeerd geweest in de Bataille of Actie by Fontenoy, dat zyn manschappen onder zyn commando gedurende de Bataille begonnen te deinzen, dewelke hy tot driemalen toe we-

volgens de magt hem door de Staten Generael verleend, met een *Fiat Executio* door den Vorst van GRONINGEN.

weder by malkanderen heeft gebragt onder het roepen van *Sta die van Homburg ! Sta !* tot dat hy eindelyk, dezelve niet kunnende byeen krygen, het Esquadron is gevolgd.

En dat hy Gearresteerde, volgens de beëedigde Attestatie van *Menno Geewes*, *Harmannus Warner*, *Joannes Kalff*, *Tamme Wiltkens*, *Jan Sourbier*, *Nicolaes Mulder*, *Jette Dirks*, *Andries van den Berg* en *Jan Esters*, alle Ruiters in het voorsz. Regiment ; dat hy Collonel *Appius* zich als toen aen het hoofd van zyn Esquadron heeft gesteld, en uit het Camp de Bataille, omtrent 's middags ten een uur, is gemarcheerd naer het oude Campement. Dat hy Gearresteerde, volgens zyne voorgemelde Confessie, omtrent een quartier uurs in het oude Compement is gebleven, en van daer immediaet, zonder eenige ordre, met het Esquadron, of wel een groot gedeelte van het zelve, benevens den Standaert, is afgemarcheerd naer Aeth, en aldaer des avonds omtrent ½ 7 uuren is aengekomen, en binnen de Stad zich geretireerd, en des nagts aldaer gebleven, zonder al mede eenige ordres, 't zy van Generaels of derzelve Adjudanten, daer toe te hebben ontvangen.

Dat hy Gearresteerde, het zelve daer nog niet by latende, maer de stoutheid heeft gehad om aen hunne Ed. Mog., de Heeren Raden van State der Vereenigde. Nederlanden, op den 12 May, en zulks daegs daer aen in substantie te schryven, dat hy aen hunne Ed. Mog. op het spoedigste kennisse gaf, dat op den 11 een Generale Bataille was voorgevallen ten nadeele en ruine van de Geallieerde Armee, en dat hy Gearresteerde van het Reg. Cavallery van Hessen-Homburg, met een halve Compagnie, zonder Tenten enz. was ontkomen, en beneffens andere stukken en brokken van andere Regimenten, te Aeth was gearriveerd en daer by voegende, dat hy alleen zonder Tenten niet in het veld konde blyven, dewyl de Fransche Husaren bezig waren om de Tenten weg te nemen en te verbranden; met verdere byvoeginge dat hy hadde hooren zeggen dat alle de Tenten, en die van meer Regimenten, door de Franschen

GRONINGEN. van *Waldek* bekragtigd, en ftiptelyk uitgevoerd zynde, en de Gevonnisde volgens inhoud der zelve

fchen verbrand en weggenomen waren, en dat het overige van de Armee te Cambron campeerde. Alles direct tegen de waerheid aen, zoo als uit des Gearrefteerden verdere confeffie blykt, na dat Copie van den zelven Brief aen hem was voorgelezen, dat hy denzelven in een groote confusheid hadde gefz., zonder zeker te weten 't geen hy aen hunne Ed. Mog. daer in had gemeld, en nu wel weet dat de Fransche Huffaren aen de Tenten geen fchade hadden toegebragt.

Alle het welke zyn zaken direct ftrydende tegen de Wetten en Plakaten van den Lande op de Difcipline Militair geemaneerd, en dien volgende niet konnen worden getolereerd, maer anderen ten exempel moeten worden geftraft; ZOO IS HET, dat de voorfz. Krygsraed, *gehoord* den criminelen eifch en conclufie by de Auditeur *Militair*, ratione officii, jegens den Gearrefteerden gedaen en genomen, mitsgaders gelet en alles wel rypelyk overwogen het gene ter zake enigzins dienende was, doende regt in den naem en van wegen hunne Hoog Mogenden, de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, condemneren hem Gearrefteerden om te compareren voor den gem. Krygsraed, en aldaer opentlyk te betuigen dat hy de Miffive, hier voor gemeld, in een confufie en onbedagtzaemheit tegen alle waerheit heeft gefz.; dat het zelve hem van herten leed doet, en hunne Ed. Mog. de Heeren Raden van State der Vereen. Nederlanden, mitsgaders de Juftitie Militair, om vergiffenis is biddende; en dan voorts de Copie van de voorfz. Miffive, ter prefentie als voren, eigenhandig aen ftuk te fcheuren; cafferen hem Gearrefteerden voorts van alle Militaire Charges, dewelke hy in dienft van den Staet der Vereenigde Nederlanden bekleed, zoo als dezelve daer van gecaffeerd word mits dezen, zonder ooit wederom eenige Militaire bediening ten dienft van den Staet voornoemd te konnen of mogen bekleeden. Ontzeggen voorts den Auditeur Militair zyne verderen eifch, en conclufie op en jegens den Gearrefteerden gedaen en genomen, en condemneren den Gearrefteerden in de koften ter zake van deze Proceduren gevallen. Aldus gedaen en gefententieerd, enz.

zelve de kosten van de Proceduren betaeld hebbende, werd hy daer op ontslagen, en verreisde door Holland, over Amsteldam, enz. naer Groningen; wanneer het verspreide gerugt als of hy een van die genen was, die het mislukken der Actie veroorzaekt en Fransch geld had getrokken, reeds zoo veel ingangs gevonden had, dat het zien van zyn perzoon te Amsteldam en elders het volk deed zamenrotten, en hy gevaer liep van aen de woede eener redenloze meenigte opgeofferd te worden. Eerlang werd ook door den Auditeur Militair van het gepasseerde formele kennis tot narigt naer Groningen overgezonden. Waerop de Raed dezer Stad van deszelfs vakant Ritmeesterschap disponeerde ten voordeele van den *H. Abraham Veldman*, zoon van den bovengem. Gen. Major O. G. Veldman, welke President van den Krygsraed was, die hem veroordeeld had. Ondertusschen verkreeg de Fiskael van de Generaliteit in 's Hage, Mr. Jan Wybo, Mandement van Appel, met de clausule van apprehensie, van de Sententie den 2 Juny gewezen, volgens Apostlile van den 1 July, in zoo verre den Auditeur Militair zyn eisch ware ontzegd, en dus werd de zaek weder als onafgedaen aengemerkt. Burgemeesteren en Raed in Groningen ontfingen den 2 July een Missive van den Raed van State met verzoek van apprehensie en bewaring van hem en *Sickinge*, die mede wegens lacheteit gecasseerd was by den Krygsraed, en wiens procedures in 't vervolg met deze overeenstemmen; waer op zy om de invallende Zomervacantie eerst den 17 July rescribeerden met een weigerend antwoord, om redenen, dat, na een executie geen appel

GRONINGEN.

GRONINGEN. vallende, hy mitsdien om zyn Militair delict niet weder konde worden gestraft, en dus nu als Burger om andere delicten niet geëvoceerd. Hier mede verliep aen weerzyde eenige tyd; persisterende ieder by zyn begrip, en voortvarende naer zyne principes. De zaek van Appius werd ondertusschen zedert den 2 July in de brieven uit den Haeg als onafgedaen aengemerkt, en te Groningen als afgedaen, gelyk blykt uit een brief van voorschryving voor den Ritm. Veldman, om hem zyne commissie te verleenen, gedagteekend den 14 July, maer in 's Hage met een weigerend antwoord afgewezen. Uit naem van den Fiskael echter werd de gewezen Overste ingedaegd, en hem drie termynen of defaulten gesteld, om in cas hy binnen die niet compareerde by *intendit in contumaciam* gesententieerd te worden. De eerste en tweede was reeds verloopen. Op den dag van de derde, den 27 Decemb. 1745, leverde *Geertruida Brunsvelt*, Huisvrouw van voorschr. *Appius*, om redenen dat haer Man het niet geraden vond zyne Verdeediging *ex carcere* [dat is als Gevangenen] te doen, een Requeſt in by den Raed van State, om, of den tyd van een vierde termyn of default te erlangen, of anders een behoorlyk uitstel om zich te voorzien van het gene zy tot verdeediging van haren Man konde inbrengen. Het eerste Lid werd afgewezen: voor het tweede om een Memorie van suggestie in te geven, den tyd van elf dagen geaccordeerd. Den volgenden dag presenteerde zy weder een Requeſt om 6 weken uitstel, maer dit werd haer ontzegd. Men nam dan dien tyd vlytig waer, en formeerde te Groni-

nin-

hingen een soort van Apologie (*). Men won een' Advokaet *Zwanevald* af, om als Procurator van GRONIN-GEN.

(*) Dit stuk is waerdig dat wy het woordelyk hier mededeelen. Het was van den volgenden inhoud:

Edele Mogende Heren de Heren Raden van Staten der Verenigde Nederlanden.

MH. APPIUS niet zonder de uiterste surprise vernomen hebbende in wat voegen U Ed. Mog. op een Requeſt, in dato den 1 July 1745. van Mr. *Jan Wybo*, Fiskael van de Generaliteit, aen U Ed. Mog. gepresenteerd en ingeleverd, om te hebben Mandament in cas d'Appel van een Vonnisse van den Krygraed van het Corps Auxilaire Troupen van dezen Staet in de Oostenrykſche Nederlanden, tegens en over den Suppliant den 2 Juny 1745 gesententieerd, en daegs daer aen geexecuteerd, hebben kunnen goedvinden zulks te accorderen; en den Fiskael te authoriseren by apprehensie of anders by edicte tegens den Suppliant te ageren, voor zoo verre hy by gemelde Sententie niet is gecomdemneerd in conformiteit van het twede Lid van den eisch en conclusie door den Auditeur Militair gedaen en genomen; Zoo vind de Suppliant zich ten uitersten genecessiteerd tot defensie van zyn goeden naem en reputatie, nadien wegens lichaemszwakheit, gecauseerd door de sensibelste affronten en het gevoeligst hertzeer, dat een eerlyk man immermeer zoude kunnen overkomen, niet in staet is in perzoon zich te sisteren, nevensgaende geschrift, by forme van Apologie en Verantwoordinge wegens zyn gedrag als Kolonel, by UEd. Mog. in te leveren, met demoedigst en onderdanigst verzoek, ten einde UEd. Mog., als voorstanders van regt en geregtigheit, niet mogen weigeren den Suppliant die Justitie te doen, om de volgende Deductie met een bezadigd en onvooringenomen oordeel door te lezen.

Voor eerst, hond de Suppliant zich in conscientie en gemoede verzekerd, vertrouwt ook geen mensch ter waereld hem met veritable blyken *e contrario* te zullen kunnen overtuigen of heeft zich in de Bataille, by Fontenoy op den 11 Mey 1745. voorgevallen, in de functie, die hy destyds de eer heeft gehad te bekleeden, ten dienste van het Vaderland gekweten als een man van eer en een braef Soldaet; vergun Ed. Mog. Heren dat hy zich zelf dien lof

 geeft,

GROENINGEN. van Mevrouw die Deductie naer den Haeg aen en Advokaet *Ellinkhuizen* over te brengen, hem tef-

geeft, die ingeval niet tendeerde tot defensie van zyn eigen zaek, geensins betaemde te allegeren. Voorts heeft de Suppliant zyn Esquadron manmoedig, naer bekomen ordres, op het Camp de Bataille gevoerd, en schoon, het een enge passage zynde, een voor een moeste passeren, en het vyandlyk kanon, zoo wel als de musquettery continueel door de gelederen speelde, altoos aen het hoofd van het volk geencourageerd en moed ingesproken; en, na drie vuuren een langen tyd uitgestaen te hebben, geordonneerd tegens een kerkhof, dat wel voorzien was met muur en palissaden, waer uit de Franschen zonder onderlaet met getrokken bussen schoten, te avanceren, heb ik niet nagelaten het Esquadron die ordres prompt en expedit te doen obedieren, schoon het nevens die van Ginkel en de Carabiniers, die ik op myn regter zyde had, geweldig protesteerde; dat zoo geexponeerd te zyn voor het vuur van Batterien en Retranchementen, geen post voor Cavallery was, daer het moest zien vallen dat viel, zonder revensie te kunnen nemen. Weshalven myn Esquadron, de Carabiniers en die van Ginkel regts ziende afdeinzen, dit kwaed exempel gevolgd heeft, zoo dat ik genootzaakt was het na te zetten, luidkeels roepende, *Stae, die van Homburg Stae!* Hen dus tot stilstant gekregen hebbende, voerde het zelve weer op, en zeide tot encouragering: *Foey! volgt het kwaed voorbeeld van andere niet na en verliest uw ouden goeden naem niet. Allons weer aen!* Immiddels quamen de Carabiniers mede weer by; doch korts daer na het gruwzame vuur wederom ondervindende, en voor de twede mael deinzende, maekte myn Esquadron het niet beter. Ik het zelve weder agter na zettende, onder het roepen: *stae tog, ik zal u voorgaen als een Vader, en wyk ik, zoo schiet my vry voor de kop*, bragt te wege dat ik hun andermael tot stant bragt. Tot stant gebragt en aengevoerd hebbende; hoor ik hun met grote weerzin zeggen, *dit is geen post voor Cavallery, hier komt geen mensch levendig af.* Daer ik op antwoordde *dat raekt u niet, hier leggen onze ordres, het is onze pligt te obedieren.* Immiddels waren de Carabiniers mede weer aengekomen; doch op het eerste vuur der vyanden, zag men hun in een oogen-

teffens van de zaek te onderrichten, als mede te fourneren de getuigenissen van drie Ruiters, die Groningen.

genblik verstuiven, zoo dat noch Officier nog Gemene langer te vinden was Myn Esquadron zulks ziende, was niet langer te houden], wat ik ook riep met goed of kwaed, het zwenkte regtsom, en volgde dus met de Officieren, uitgenomen de Heer *Falkner* en *Iddekinge*, de beide andere agter na; zelfs myne beide Knegten met de handpaerden hadden de vlugt genomen Wat zonde ik doen in die gelegentheid, verlaten van myn volk? Alleen op het Slagveld te blyven, om te wagten dat zy van haer zelven weer kwamen, zou razerny zyn geweest. Dierhalven, Ed. Mog. Heeren, oordeelde het als vorens van myn plicht te zyn, myn volk weder agter na te zetten, om zoo doenlyk, hen nogonder het continueel roepen van *stae, volk! stae!* te persuaderen, en aen het staen te krygen; gelyk de heer Falkner in den *Krygsraed* onder eede heeft bevestigt; derhalven hemelsbreette verschillende van het geen malitieus is uitgestroit, dat ik my aen het hoofd zoude geplaetst hebben. Edoch het vlugten dier beide voorgemelde Esquadrons bykans uit ons gezigt zynde, behalven de Pauker, aen wiens pauk witte vanen waren, die wy onderweegs passeerden, maekte zoo een geweldige impressie op myn volk, dat al myn roepen en courageren, pligt voorhouden, *en fin* dreigementen, alle vrugteloos afliepen. Derhalven was ik genootzaekt, en oordeelde het absoluut van myn plicht te zyn hen in het Oude Campement wederom op te zoeken, in hope daar gelegentheid te vinden hen wederom te herstellen, door voorhouding van hun plicht te encourageeren, en weerom naer het Camp de Bataille te voeren.

Zie daer Ed. Mog. Heren de naekte waerheid, zoo als zich het geval heeft toegedragen weegens het retireeren van myn onderhebbend Esquadron, in de Actie by Fontenoy. Na tweemael myn manschap, op het kwaed voorbeeld van anderen gevlugt zynde, agterhaeld te hebben, hen door aenmoedigingen geencourageerd, en weer ter Bataille aengevoert te hebben, het hevigste vuur doorgestaen, en ten derdemael zulks op allerlei wyze, hoewel vrugteloos, getenteerd te hebben, kome ik by een gedeelte van myn Esquadron in het Oude Camp aen. Ik twyfel niet of U Ed. Mog zullen tot dus verre niets berispelyks in

GRONINGEN. die mede weggelopen waren, en die hy tegens den Generaliteits Fiskael op den 3 January 1746, onder myn gedrag vinden, of ik heb alles gecontribueerd en in het werk gesteld, wat van een man van eer en braef Officier, volgens eed en pligt, voor het vaderland kan gevorderd worden.

Staet dan te onderzoeken in wat voegen myn gedrag na dien tyd is geweest. Hier in het oude camp zynde, Ed. Mog. Heeren, bevond ik maer een gedeelte van myn volk by my te hebben, en niet wetende waer de rest gebleven was, eischte van myn byhebbende manschap openinge dezes; verstond als toen dat reeds een gedeelte op het eerste vlugten der Carabiniers en die van Ginkel, het hasepad had gekozen; als mede in de tweemalige deinzing en aenvoering wederom een gedeelte zich te zoek had gemaekt. Derhalven myn overige manschap weder by elkander gebragt hebbende, was het zoo verre daer van daen, hen weer naer het Camp de Bataille te krygen, dat, in plaets van myne ordres in dezen te respecteeren, zy eenpatig riepen, *Heer Overste! 't is immers alles voor uit en weggevlugt, en die ons noch voorby passeren roepen en schreuwen, de Hussaren zetten ons agter na, en nemen niet alleen de Tenten weg, maer steken zelfs de brand daer in. Wat zullen wy hier allenig doen? Wy hebben nog dekking aen de regter nog linker vleugel van Cavallery of Infantery. Zoo wy hier langer blyven zyn wy allen capot, en gy ziet immers voor uw oogen dat alles noch weg-vlugt.* Wat ik ook zeide, *gy zult blyven, ik versta het zoo.* het konde niet helpen, want myn volk, de continuele stroom der vlugtenden langs onze camp zeer groot en aenhoudende zynde, nam, niettegenstaende myne ordres en commando, al murmurerende de resolutie, wat ik ook riep en schreeuwde, den vlugtenden stroom agter na te volgen; ik zag noch Knegts, noch Paerden, noch Bagagie-wagen, noch Tente van my, om of omtrent, en zulks bevragende kreeg ten antwoord, die hebben de Hussaren al weg, en zouden wy nog langer hier blyven, dat was immers desperaet werk. Aldus het volk niet langer in het Oude Camp hebbende kunnen houden, wat moeite ook aenwendde, was ik wel genootzaekt zonder Tent, zonder Bagagie, zonder Knegts, myn volk te volgen, zoo ik niet alleen daer blyven of weder naer het

der eede had laten brengen, alwaer zy rondborstig verklaerden dat de *Kolonel Appius zich in alle* GRONINGEN.

om-

het Camp de Bataille ryden wou, het welk ik oordeelde buiten myn pligt te zyn, als zulks niet kunnende verantwoorden, doordien ik het hoofd van het Regiment was, en dienvolgens altoos moest zien waer myn volk bleef. Nu zeid men, gy hebt het alles buiten kennis van den Generael gedaen. Ik stel derhalven eens, ik had my wederom na het Camp de Bataille begeven, en verslag gedaen dat ik van al myn volk verlaten was, zou men als dan my niet hebben kunnen toevoegen: ben je Kolonel of niet? Laet gy u volk loopen en zoekt ze niet weer by te brengen? Zoo doende was iemand noit gerust, maer altoos strafbaer. Derhalven met dezen vooruitzicht en intentie heb ik, al roepende, *houd tog in, gy zult de Paerden den hals afryden*, nog getragt hen te agterhalen, en tot stand te krygen, doch kreeg geen ander antwoord, als, *myn God! Heere Overste, zouden wy niet om een goed heenkomen zien?*, slaende zoo den weg naer Aeth op. Circum Aeth genaderd zynde, reden ze wat langzamer, zoo dat ik hen aldaer weer by kwam, en den Heer Luitenant Rengers ordonneerde in Aeth te ryden, om permissie te verzoeken binnen te komen, ten einde de Paerden, die gansch afgemat waren, te refricheren. Op gebragt rapport van permissie, heb ik my aen het hoofd gesteld, *en niet eerder*, en ben met het by my zynde overschot binnen Aeth gemarcheerd, alwaer wy by onze aenkomst door verscheide manschap van allerhande Regimenten, zoo Cavallery als Infantery verwelkomt werden. Toen was myn eerste zorge order op de Paerden te stellen, die my vergunt werden op de Stads stalle te plaetzen. Vervolgens liet ik met veel moeite na fourage vernemen, doordien alles binnen Aeth, wegens het groot getal reets voor onze aenkomst daer geweest zynde vlugtelingen, in eene verschrikkelyke confusie was. Deze zaken zoo veel na tyds gelegentheid doenlyk bezorgd hebbende, bleeve ik niet in gebreke my by de daer zynde Heeren Generaels, den *Graef van Koningseg* en den Heer *Baron van Cromstrom* te vervoegen, aen welke twee Illustre personagien ik de eer had verslag te doen van myn arrivement en gesteltheid van zaken, vindende by die gelegentheid onder derzelver gevolg een aenzienlyk aental Heeren Officie-

 ren.

GRONINGEN. *omstandigheden van het begin tot het einde manmoedig en dapper heeft gedragen, zoo goed als 'er een Overste in 't veld*

ren. Tot dus verre nog op geen Logement hebbende kunnen denken, heb ik eindelyk na veel moeite bekoomen een klein kamertje, het geen ik nog niet alleen mogt genieten, nadien het van Officieren rontom my krielde.

In deze confusie en gesteltheid van zaken, afgemat door fatigues, van den 10 Mai af den gehelen dag en nagt door te paerde gezeten te hebben, en met een nugter Lichaem den 11 de Bataille onder het continueel vuur der Vyanden bygewoond te hebben, kryg ik, geheel te onvrede over de conduite van myn volk, het concept, Ed. Mog. Heren, ik moet bekennen zoo als de zaek is, dat het myn pligt was hoe eer hoe liever van de omstandigheid van zaken, en hoe my alles gerelateerd was, U Ed Mog. kennis te geven, ja myn drift Ed. Mog. Heren *was zoo groot*, dat ik my verbeeldde ten uitersten culpabel te zyn, ingeval ik daer omtrent in myn pligt nalatig was gebleven. Met dit berooit hoofd, vol van gedagten, schryf ik in al dit gewoel van menschen een Brief aen het Illustre Collegie van U Ed. Mog. wanneer my gerelateert wierd dat zyn Hoogheid de Vorst van Waldek met de Armee gearriveert was; waer op ik met schryven zoo lang inhiel, om direct myn opwagting by den Generael en chef te maken, die my ordonneerde met myn volk buiten de Stad te marcheren om te camperen. Ter loops dan myn Brief voltojende, en geen tyd hebbende om dien na te lezen, cachetteerde ik den zelven en gaf dien over om op het Posthuis te bestellen. Vervolgens bezig zynde bestelling te maken tot de marsch van het volk na buiten, rencontreerde ik myn knegten, die my ter loops tyding bragten dat myn Tent en Bagagie behouden was, doch geen tyd hebbende na verdere omstandigheden te vragen, moest ik zulks uitstellen tot dat in de Camp zou gekomen zyn, alwaer ik ben ordonneerde direct myn Tent na toe te brengen en op te staen. In stilstant gekomen zynde, deden zy my berigt, dat zy, op het voorbeeld van anderen, niet langer hebbende durven wagen myn Tent te laten staen, dezelve hadden afgebroken, en met de Bagagie waren vertrokken op het aenhoudend vlugten van de Cavallery en Infantery, die hen in passant hadden toegeroepen, *breek af, breek af*,

veld is geweest. Schielyk waren deze stukken in den Haeg, en, in een forme van artikelen met regts- GRONINGEN.

pas-

af, de Slag is verloren, alles is bykans capot. Ik hen dus hoorende spreken vraegde naeuwkeurig, of er ook van Homburg onder waren geweest, die hen dit hadden toegeroepen, nadien ik slegts met het overschot te Aeth was gekomen, doch zy rapporteerden my geene van Homburg vernomen te hebben, maer dat het van andere Regimenten waren geweest die zulks toegeroepen hadden; daerenboven hadden zy ondervonden dat het hoog tyd voor hen waer geweest, vermits zy onderwegens hier en en daer Ammonitie Wagens, Stukken Kanon enz. hadden zien liggen, die men wegens haest genoorzaekt was geweest agter te laten. Toen was het, Ed. Mog. Heren, dat ik, voor de eerstemael gelegenheid had my te recolligeren, en by my zelven te raisonneren, of het wel myn post was van dezen aen de Heeren Raden van State verslag te doen, en of zulks niet mogelyk het werk alleen van Generaels was; zoo zond ik een Ruiter den Hr. Ritm *Alberda*, die my bevorens permissie verzogt had een Brief op het Posthuis te bestellen, agterna, met verzoek dat zyn Hoog Geb. de goedheid mogte hebbe myn Brief, aen de Ed. Mog. Heeren Raden van State geaddresseerd, van het Posthuis te ligten, ten dien einde hem een addresje mede gevende. De Heer Ritmeester wederom gearriveerd zynde was myn eerste vraeg na den Brief; doch ik kreeg ten antwoord, dat hy dezelve niet had kunnen magtig worden, ik derhalven, hoe ongaerne ook, moeste hier in berusten, nadien het te laet was door iemand anders den zelven te laten afhalen, stellende verders my hier in volkomen gerust, van niets onbehoorlyks nog aenstotelyks, voor zoo veel my bekend was, geschreven te hebben, als hebbende alleen uit getrouwheid gerelateerd het geen in die confusie en consternatie gerugtswyze gehoord en van anderen vernomen hadde.

Dit nu, Ed. Mog. Heren, is de zuivere opregte en onvervalschte waerheid van al het gepasseerde zedert den dag van de Bataille. Ik twyfele niet, Ed. Mog. Heren, of U Ed. Mog. dit verhael, zoo als het hier is ter neder gestelt en in waerheid bestaet, met een bezadigd en onvooringenomen oordeel examinerende, zullen moeten ver-

 baest

GRONINGEN. passagien geappliceerd, door den Hr. *Ellinkhuizen* als een Deductie aen den Raed van State op naem van

baest staen over de Sententie, den 2 Juny tegens den Suppliant gesententieerd en daegs daer aen geexecuteerd. Een Sententie, die aen den Suppliant, hoe rigoureus en sever, nogtans den roem en lof niet kan weigeren, van zich in den slag by Fontenoi, als een braef Officier gekweten te hebben, en zyn Esquadron, tot twemael toe aen het deinzen, telkens weer op het Slagveld, onder het roepen van *stae die van Homburg, stae* aengevoerd, en ten derdemael vrugteloos getenteerd te hebben Het is dan allenig het geval van den Brief aen het collegie van U Ed. Mog. geschreven, dat de Suppliant de sensibelste en honteuste straffe moest ondergaen, die een man van fatsoen immermeer kan overkoomen, en zich dermate beloond ziet, dat hy van alle zyne amten ontrooft en incapabel verklaerd is ooit het Vaderland verder *te dienen*; daerenboven gecondemneerd dien Brief, die de oorzaek van alle zyne ongelukken is, in tegenwoordigheid van den Hogen Krygsraed en veele omstanders in stukken te scheuren, die van onwaerheden te beschuldigen, de Raden van State en de Militaire Justitie om vergiffenis te bidden. Het is met de grootste ontroering en uiterste ontsteltenis, Ed. Mog. Heren, dat den Suppliant deze woorden uit de pen rollen, daer hy meer voor yst en siddert dan om het donderend geschut der Vyanden by Fontenoi. En ach! waer het noodlot hem zoo gunstig geweest, dat hy met zyn bloed de drift van bravoure voor het Vaderland had mogen verzegelen, noit waer deze blaem op hem nog zyne familie zoo onschuldig en op zulk een onnozele wyze gevallen. Het zal my ondertusschen in 't midden van alle deze rampen en ongelukken een eeuwigduurende troost zyn, in myn conscientie overtuigd te wezen niets onbehoorlyks, dan slegts het geen in een voorbarigheit bestaet, bedreven te hebben. Hebt de toegeventheid, Ed. Mog. Heren, den Suppliant te permitteren van te vragen, of deze voorbarigheid, van enige omstandigheden geschreven te hebben, die destyds van anderen gehoord, doch naderhand vernomen had contrarie te zyn, die exemplare straffe meritere? De Suppliant houd zich in zyn gemoed verzekert, dat zulks enkel en alleen uit een drift en liefde om U Ed. Mog. zyn pligt te betuigen ge-

van de Vrouw ontworpen ; maer zy werden on- GRONIN-
gelukkig te laet ingelangt op Maendag den 10 GEN.

Ja-

gesproten zynde, de Edelmoedigheid van U Ed. Mog. zulks in genen dele zal kunnen approberen. Hier by komt dat tot op den 15 Mai alles ook in een diepe ruste en stilstant geweest is, zonder dat myn gedrag enige critique onderworpen was; doch zoo vroeg werd de Brief niet bekend, en informatie van den Auditeur genomen, of het was, *kruist hem, kruist hem.* Voorts is de Suppliant noit tegens Getuigen geconfronteerd, en heeft geen copie mogen hebben van de Articulen, die hy beantwoord en met zyn eigen hand ondertekent had, zynde dus buiten staet gehouden zich te kunnen zuiveren: een zaek, die hy niet weet, schoon geen Regtsgeleerden, of is by alle gerigten practicabel, doordien vermeent altoos de pligt te zyn, zoo wel op de onschult en tot verschoninge van den beschuldigden op het nauwste te letten en te onderzoeken, als tot zyne beschuldiging. Vervolgens is de Suppliant eenmael door den Auditeur, ten overstaen van twee Kolonels, op artikels verhoord, eenmael in den Krygsraed geweest, waer op daegs daer aen de Sententie is geprononcieert, wanneer hy, niet anders hebbende verwagt als alleen een arrest van enige dagen, op het hooren van cassatie, hem als een donderslag in de klinkende, ten enemael is bezweken. Zoo dat hy bykans niet in staet was zich langer over eind te houden, veel minder te weten wat hy dede, zoo dat de Auditeur genoodzaekt was hem woord voor woord in de mond te leggen.

Betreffende de Getuigen, Ed. Mog. Heren, zal ik niets van melden, aengezien by het geheele Regiment bekent is wat luiden het zyn, en of het voldoende is dat men het gemeen volk van een Esquadron, zelf gevlugt zynde, tot Getuige gebruike in een zaek van die aengelegentheid daer een menigte van geloofwaerdige Heren Officieren waren, geeft de Suppliant U Ed. Mog. in cordate overdenkinge.

Voor het overige kan ik U Ed. Mog. heilig verzekeren, dat ik de hoogste eerbied, respect en ontzag voor U Ed. Mog. Vergadering draeg, en dienvolgens ten vollen overtuigd ben zulk een illustre collegie met geen onwaerheden te derven abuseren. Ik verklare dan by dezen, dat dit geposeerde by my de opregte en zuivere waerheid

is,

GRONINGEN. January 1746, en deswegens ongelezen weder te rug gegeven: Schoon nu hier over een Requeſt werd gepreſenteerd, gemunieerd met een voorſchryven van Burgemeeſteren en Raed, perſiſteerde de Raed van State evenwel by zyne genomene Reſolutie, en wees gemelde Deductie van de hand voor de tweedemael op den 24 Jan. Niets kon dan de Sententie vertragen, die ook den 18 Febr. 1746. werd uitgeſproken, in de Vergaderinge der H. Raden van State, in dezer voegen: dat *voor het profyt van de verleende defaulten het Vonnis van den Krygsraed, voor zo verre de Gedaegde in het tweede lid van den eiſch van den Auditeur niet was gecondemneerd, is vernietigt, by van alle uitvlugten verſtoken, een Schelm verklaerd, en ten eeuwigen dage uit de Provintien en het diſtrict van de Generaliteit gebannen, op pœne van aen lyf en leven geſtraft te worden; zyne Goederen ten behoeve van de Generaliteit geconfiſceerd en hy gecondemneerd in de koſten en miſen van de Juſtitie en van dezen proceſſe* (†). Schoon hy nu hier tegens te Gronin-

is, waer op vaerdig ben ten allen tyde den dierſten eed af te leggen, die ooit zal kunnen gevordert worden, als in de tegenwoordigheid van den opperſten Rigter van hemel en aerde, voor wiens alziend oog zelf de minſte ſchuilhoek van myn gedagten niet verborgen is, en dieswegen wenſch ik van ganſcher herten dat de gehele waerelt van dezen kennis drage.

(†) Deze Sententie was woordelyk aldus:

Gezien by den Raed van State der Vereenigde Nederlanden, den intendith met de verificatien daer toe dienende, aen Hunne Ed. Mog. overgegeeven by den Fiskael van de Generaliteit, eerſt Impt. van Mandt. in cas d' Appel, met de clauſule van apprehenſie en Edicte des noods, en nu Eiſcher, in cas crimineel ter eener, op en jegens *Mathias Haico Appius*, Kollonel Commandant van het Regim. Cavallery van den Prinſe van Heſſen

ningen geduld werd, viel deze brok echter te hard om te verduwen. Men gaf dan de Deductie GRONINGEN.

sen Homburg, Generael van de Cavallery, Ged., Herd., en Defaillant, ter andere zyde, behelzende den zelven intendith in substantie, dat de Ged., Herd, en Defaillant, in zyn voorsz Qualiteit geweest zynde in de Actie of Bataille, op den 11 Mai van het gepasseerde Jaer 1745 by Fontenoi voorgevallen, gedurende de voorsz. Bataille zonder eenige order gehad te hebben, het Volk het welk onder zyn Commando was staende, en aen het retireeren en vlugten raekte, is gevolgt, en zich voort aen het hooft van het zelve gestelt hebbende, [*aldus*] uit het Camp de Bataille is geretireert na het Oude Camp; dat de Ged., Herd., en Defaillant, omtrent een quartier uurs aldaer gebleeven zynde, van daer met zyn voorsz. Volk, immers met het grootste gedeelte van dien, benevens den Standaert, is afgemarcheert direct na Aeth, alwaer hy des avonds omtrent half zeven uuren is aengekomen; en dewyl dit zaken zyn van zeer daugereuze en pernicieuze gevolgen in den Militairen dienst, die niet kunnen worden geleeden, voornamentlyk niet in een Officier, die 't hooft is van het Regiment, maer andere ten exempel op het rigoureuste behooren te worden gestraft,

ZOO IS 'T, dat de Raed met rype deliberatie van Raden, doorgezien en overwogen hebbende al het geen ter Materie dienende is, en gelet hebbende op de verleende Defaulten, voor 't profyt van welke onder anderen is te niet gedaen en geannulleert het Vonnisse van den Krygsraed te Velde van dato 2 Juny 1745, voor zoo verre de Ged., Herd., en Defaillant daer by niet was gecondemneert in conformiteit van het tweede Lid van den Eisch en Conclusie, door den Auditeur Militair gedaen en genomen, Recht doende, heeft verder voor 't profyt en uit kragte van de voorsz. Defaulten by den Fiskael van de Generaliteit tegens de Ged., Herd., en Defaillant in deze geobtineert, den zelven Ged., Herd., en Defaillant versteeken, gelyk hy versteeken word by deze van alle exceptien declinatoir, dilatoir en peremptoir, mitsgaders defensien en weeren van rechten, welke hy compareerende zoude hebben kunnen en mogen proponeeren en doen; verklaert hem een Schelm te zyn, bant hem ten eeuwigen dage uit de Zeven Provintien, mitsgaders uit het dis-

GRONINGEN. tie door *Ellinkhuizen* ontworpen, met alle blyken en brieven van Burgemeesteren en Raed voorzien, tot zyne defensie by het gemeen en de nakomelingschap uit, 't geen by veelen het medelyden boven den toorn deed opkomen. Dan eenigen zulks met nydige oogen aenzienden, lieten daer op drukken de voorgem. Sententie van den Raed van State; op welke ras volgden eenige Aenmerkingen, door den gewezen Oversten ondertekend, ten hoogsten eerrovende zoo omtrent alle Justiciers in ons Land, als omtrent de particuliere leden van den Krygsraed. Veel gerugt maekten deze Aenmerkingen in den Haeg; waerop Burgermeesteren en Raed door eene Publicatie (§) verboden dezelven te verspreiden als zyn-

distrift van de Generaliteit, op pœne van aen lyf en leeven gestraft te worden; confisqueert alle zyne goederen ten behoeve aen de Generaliteit, en condemneert hem in de kosten en Misen van Justitie, en in de kosten van dezen Processe ter taxatie en moderatie van dezen Rade.

Aldus gesententieert in 's Hage den 18 Feb. 1746.

(Was geparapheert)

G. H. VAN BURMANNIA vt.

(Onderstond)

Ter Ordonn. van den Raed van State.

(Was getekent) A. VAN DER HOOP.

(§) Van dezen inhoud:

Burgemeesteren en Raed in Groningen doen te weeten hoe Wy met de uiterste bevreemding hebben bevonden dat *Matthias Haiko Appius*, zich niet heeft ontzien op zyn naem en ondertekening buiten voorweten of minste kennis van de Hooge Regering, uit te geven en met den Druk gemeen te maken zeker Geschrift onder den Titul: *Sententie door den Raed van State, gewezen tegen den Kolonel Commandant M. H. Appius met eenige Aenmerkingen over dezelve.* Welk Geschrift is opgevuld met hatelyke uitleggingen, vuile Calanges en vervloekte Lastertael niet alleen tegen particuliere persoonen, maer ook tegen Regenten, Krygsraed en Hooge Collegien, ja waer by zelfs een lastertael is uitgebraekt, even als of de gehele

zynde een vuil en infaem Pasquil, en condemneerden den gewezen Overſten door het volgende Geſchrift dezelven te herroepen, terwyl die in den Haeg, volgens Sententie van den Raed van State, door Beuls handen publiek verbrand werden. Het Geſchrift was van dezen inhoud: GRONINGEN.

Ik ondergetekende M. H. APPIUS verklare en bekenne, INGEVOLGE ORDRE *der Edele Mogende Heeren Burgermeeſteren en Raed in Groningen, in dato den 1 September* 1746. dat ik tot de Aenmerkingen over myn Sententie, in Druk uitgegeven, waer in ik op een injurieuſe

le Regering geen Juſtitie handhaefde, maer de wetten vertrapte. ZOO IS 'T, dat Wy, gemeld Pasquil als faemroovend en zelfs profaen en godloos met de grootſte indignatie verfoeyende, het zelve als onwaerdig om het licht te zien, kragt dezen, vuil en infaem verklaren; derhalven elk en een iegelyk wie het mogte zyn, interdiceren en verbieden, meergenoemd laſterſchrift voor het geheel of ten dele te divulgeren, uit te ſchryven, laten copiëren, drukken of, op wat manier ook, te debiteren, veel minder van buiten nagedrukt zynde, hier in te brengen; alles by pœne van 50 Car. Guld. voor ieder exemplaer, alhier gedrukt, geſchreven, verkogt of van buiten ingevoerd, zonder eenige conniventie van de contraventeurs, ten profyte der gemene Armen dezer Stad, te innen.

Voorts om het divulgeren van diergelyke en andere faemroovende Laſterſchriften voor het toekomende te prevenieren, hebben Wy goedgevonden alle Boekdrukkers in deze Stad te gelaſten, gelyk gelaſt worden by dezen, om alle geſchriften zoo aen dezelve om te drukken worden gepreſenteerd, het zy met of zonder naem, voor af aen den Heer preſiderenden Burgemeeſter in der tyd te vertoonen, en niet eerder als na bekomene permiſſie ter drukpers brengen, by pœne van arbitrairë correctie.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen pretenderen, zal deze alomme op de gewoone plaetſen worden gepubliceerd en aengeſlagen. Actum Groningæ in Curia den 1ſten September 1746.

P. LAMAN vt.

Ter Ordonnantie der H. Heeren voorn.

W. LAMAN Secret.

GRONINGEN. ſe manier hebben gedecriëerd Perſonen van eer en fatſoen, voorname Regenten, den Hoogen Krygsraed, Hooge Collegien en de geheele Regering, daer toe ben vervallen uit mismoedigheid en desperatie, betuigende dat my ten uiterſten leed is dat ik my op zulk een exorbitante manier hebbe vergeten en ten toon geſteld; van alle het welke verklare hartgrondig te pœniteren, en de geſtelde laſteringen, kragt dezen, te recanteren; verklarende gemelde Perſonen en Regenten te erkennen voor brave, eerlyke en alle achting waerdig zynde Heeren en Regenten, en dat ik ten uiterſten kwalyk hebbe gedaen met Hooge Gerechtsbanken, Hooge Collegien en de geheele Regeering, als zynde rechtmatige Opperhoofden, te laſteren; ootmoedig ſmekende, dat men my myne onware uitgegootene injurien groot-gunſtig moge pardonneren; belovende my vorders, zoo in alle modeſtie te zullen gedragen, dat aen niemand eenige reden van offenſie of klagte zal komen te geven.

M. H. APPIUS.

Deze nu was de Recantatie, om welke vernietigd te krygen, meeſt alle Burger-Officiers en meer dan 400 Burgers, in de voorleden Maend Septemb. voor den meer gemelden in de bres begonnen te ſpringen, door het teekenen van het *door ons bovengenoemde* Requeſt, zynde van *dezen inhoud:*

Ed. Mog. Heeren Burgermeeſteren
en Raed der Stad Groningen.

WY Ondergeſchrevene en Ondergetekende Burgers van de Stad Groningen vertoonen UE. M. met ſchuldige eerbied hoe wy ten uiterſten aengedaen zynde over den beklaeglyken ſtaet, waer in de geweze Kolonel *Appius*, door 't onderteekenen van een opgeſtelde Recantatie of Herroepinge, op ordre van UE. M. in dato 3 September 1746. geſchied, is gebragt; hebben wy, zonder eenige melding te maken van de verdere behandeling ontrent dien Heer gehouden, niet kunnen afzyn om ons eerbiedig aen UE. M. te addreſſeren en gunſtig

voor

voor te dragen dat het UE. M. gratieuselyk behage een gunstig oog tot wegneminge van dit aenstootelyk Instrument te verlenen; en doordien wy voorgenomen uit een generale overtuigings-mededogen voor dien Heer hier ontrent by UE. M. aenzoek te doen. ZOO IS E. M. Heeren ons onderdanigst verzoek dat UE. M., volgens de genegenheit onzer Borgeren, dit Plakaet van Recantatie mits dezen voor nietig, nul en van geener waerde verklaren, rekenende als of het zelve, benevens de Aenmerkingen over deszelfs laetste Sententie, nooit in de waereld geweest was; verzoekende hier van Publicatie te doen. GRONINGEN.

Was getekend enz.

Dit Request, door de gemelde Burger-Officiers en Burgers onderteekend, werd, door den Hopman *P. van Ham* en 2 Sergeanten, den 20 der voornoemde Maend, aen hun Edel Mog., den Heeren van den Raed overgeleverd. Een der 2 voorschr. Sergeanten des namiddaegs zich ter Sekretary, om antwoord om op het zelve te erlangen, begeven hebbende, werd het Request hem weder ter hand gesteld, met het volgende Apostil van hun Ed. Mog. daer op: *De H. Heeren Burgermeesters en Raed renvojeren dit aen zyne Doorl. Hoogheit, den Heere Prinse Erfstadhouder en Kapitein Generael van de Unie.* Wat hierop by zyne Doorl. Hoogheit besloten zal worden, wil de tyd leeren.

Den 25 der voorschr. Maend had men hier als een' regen van loutere Spinnen gehad. Honderd duizenden van die dieren kwamen als uit de lucht vallen, in dier voegen dat al wat zich op straet bevond daer door als overstrooit en bedekt werd.

DREN-
THE.

DRENTHE.

Op den extraordinairen Landdag, den 24 der voorleden Herfstmaend te Assen gehouden, hadden de Ridderschap en Eigenerfden, geene genoegzame middelen om het gemis der verpachte Middelen goed te maken, spoedig genoeg hebbende kunnen vinden, moeten besluiten dat de Pachten nog een half jaer zullen continueren, geheven en betaeld moeten worden als voren, alleen met deze uitzondering dat Kinders, beneden de twaelf jaren oud, van het Hoofdgeld vry zullen zyn, en dus geen Hoofdgeld daervan gevorderd mogen worden.

Tusschen den 14 en 15 dezer was te *Zuidlaren*, in het huis van een Bakker brand ontstaen, veroorzaekt, zoo men zegt, door het doorbranden van den Oven, waer achter eenig Stroo stond, 't geen straks aen brand raekte, in dier voege dat de vlam, zich wyd en zyd verspreidende, het voornoemde huis met de daer nevenstaende Herberg geheel verteerde. Echter waren de meeste meubelen, neffens het geld van verscheide Kooplieden, die, ter gelegenheit der Jaermarkt, daer gelogeert waren, geborgen. Van 40 of 42 Paerden waren 10 of 12 verbrand. En had de handbiedende meenigte der toeschietende Luiden niet alleen yver aengewend om de onder den wind staende Huizen te hoeden, de gansche Plaets waer' voor het grootste gedeelte door het vuur verwoest geworden.

BE-

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

De tydingen noopens deze droevige bezoekingen uit de Provintie GEEDERLAND, in deze maend ons toegekomen, melden geene verslimmering. In HOLLAND ging het daer mede thans zeer ongelyk. Om *Zevenbergen* en *Schoonhoven* begon de Landplaeg de vinnen weder op te steken; zoo ook ten noordwesten der Stad *Hoorn*, op verscheide plaetzen waer men in 5 of 6 maenden zelfs van geen kwaed gehoord had. In de *Klunderd* en om den *Briel*, in tegendeel, scheen de ziekte, door 's Hemels gunst, thans geheel op te houden. Niet minder stof had men tegenwoordig door de gansche Provintie van ZEELAND om de Algoedheit deswegen te danken. In de Provintie UTRECHT nogthans kon men van zoodanig een geluk niet spreken, een klagde de Landman hier en daer nog jammerlyk. In FRIESLAND woedde de Veepest op verscheide plaetzen zoo sterk als ooit; op anderen nogthans, als *Stavoren* enz. weder niet. Uit OVERYSSEL bericht men ons geen ergernis. zoo ook niet uit GRONINGEN. Dan in het Landschap *Drenthe* grasseerde de ziekte zeer sterk.

Lyst der PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

	Rotterd. 21 Octob. by 't Vernd.	Utrecht. 12 Oct. 't Mud.	Leeuw. 26 Octob. 't Loope.	Deventer 19 Oct. Mudde.
TARW	—	—		f7: 10:-
Oude Witte Zeeusche,	18½ a 21 ß	f9: 12:-		
Nieuwe dito . . .	16 a 25 ß			
Blaeuwe dito . .	16 a 19 ß			
Zomer . .	13 a 16 ß	f8:- 8:-		
	by 't Last.			
Witte Engelsche .	134 a 152 ggl.			
Roode dito . .	122 a 132 ggl.			
ROGGE.	—	f6:-	f3 a 3 10:-	f5:- 2:-
Vlaemsche . .	92 a 106 ggl.			
	't Vernd.			
Zeeusche . .	12 a 13½ ß			—
ERTEN *Grauwe* .	13 a 16 ß	f15:-	f6 a 8:-	
——— *Blauwe* .	12 a 19 ß	f14:-		—
——— *Witte* .	9 a 11 ß	—	f4½ a 5:-	—
——— *Groene* .	—	—	f6½ a 8:-	—
BOEKWEIT.	by 't Last.	f4 3:-	54 a 56 st.	
Vlaemsche en Brab:	18 — £			—
Klai . .	15 a 16 £			f3: 10:-
GARST.	—	f4:- 6:		
Engelsche . .	16 a 17½ £			
	by 't Hoed			—
Zeeuw. Vl. Winter.	36 a 38 gl.	—	53 a 60 st.	—
dito Zomer . .	27 a 32 gl.	—	42 a 47 st.	f2:- 5:-
HAVER.	—	f3:- 5:-		
Zeeuwsche . .	19 a 24 gl.			
	by 't Last.			—
Vriesche Brouw .	12 a 12½ £	—	34 a 37 st.	—
dito Voer . .	11 a 11½ £	—	30 a 34 st.	
MOUT *Engelsch* .	12½ a 14½ £			
KOOLZAED.	—	f9:- -:		
Zeeuws. en Vlaamsch.	33 a 37 £			
Engelsch . .	37 a 40 £			—
BOONEN *Paerde* }	18 a 20 £	f5:- -:	50 a 54 st.	—
——— *Duive* }				
	by 't Vernd.			—
——— *Witte* .	15 a 17 ß	f14:- :-	f6 a 6½	
WICKEN. . .	—	5:- 5:-		—
WEITE *Oude* .	—	—	f5 a 5½:-	—
——— *Nieuwe* .	de Steen.		f4½ a 5:-	
		Leiden.	*Zwol.*	*Hoorn.*
VLAS. *br. gem.*	20 a 21 st.	19 Oct.	13 Oct.	24 Oct.
——— *Midd. soort.*	22 a 25 st.	't Vierd.	de 40 ℔	de 100 ℔
——— *best.*	27 a 30 st.			
GRASBOTER.	—	f33 a 35:-	f14 a 15-	f15½:-
KAES *groote*	—	—		f14½:-
——— 14 ℔	—	—		f14½:-
——— *Midd.*	—	—		f13½:-
——— *Kleene.*	—	—		

Waer-

Waernemingen omtrent het Weder en de Planeeten op den Huize *Zwanenburg* voor de Maend September 1748.

Dag.	Barrometer.	Thermom.	Kr. en St. der Wind.	Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Adspect. van Maen en Plan. gr.	uuren	uuren
	29. $7\frac{1}{2}$	63	WtZ 2	Regen	$3\frac{3}{4}$			
1	- $7\frac{3}{4}$	67	——— 3	Geheel betr.		20		☌ ♂ ☿ 5
	- $8\frac{1}{2}$	61	——— 2	Regen betr.				
	- 9	60	WtN 3	———	1			
2	- $9\frac{3}{4}$	57	NtW 3	Geheel betr.		4 ♑		
	- $10\frac{3}{4}$	59	WNW 3	Regen betr.	1			
	30. $\frac{1}{2}$	61	NNW 2	Betrokken				
3	- $1\frac{3}{4}$	64	NW 3	———		18		
	- $8\frac{1}{2}$	57	NNW 3	Helder				
	- 4	57	N 2	Omtr. held.				
4	- $4\frac{1}{2}$	67	NO 1	Betrokken		8 ♒	☌ ♃ 17	☊
	- $4\frac{1}{4}$	58	——— 2	Omtr. held.				
	- 4	59	——— 1	Zeer betrok.			☍ ♀ 3	
5	- 4	67	——— 1	Betrokken		18	☍ ♂ 14	NP
	- $3\frac{1}{2}$	58	——— 1	——— Helder			☍ ☿ 17	
	- $2\frac{3}{4}$	54	——— 1	Helder				
6	- $2\frac{1}{2}$	65	ZO 1	Omtr. held.		3 ♓	☍ ☉ 21	
	- 2	57	——— 1	Betrok. held.				
	- $1\frac{3}{4}$	57	N 1	Helder				
7	- $1\frac{3}{4}$	68	——— 1	Omtr. held.		17		
	- 2	60	——— 1	———				
	- $2\frac{1}{2}$	59	(o)	Helder				
8	- $2\frac{1}{2}$	69	NO 1	———		2 ♈		
	- 3	60	——— 2	———				
	- $3\frac{1}{2}$	58	——— 1	———				
9	- $3\frac{3}{4}$	68	——— 1	———		16		♀ Dir.
	- $3\frac{1}{2}$	61	——— 2	———				
	- 3	55	——— 2	———				
10	- $2\frac{1}{2}$	70	ZZO 2	———		0 ♉	☍ ♄ 12	
	- $1\frac{1}{2}$	60	OZO 1	———				
	- 1	55	ZO 1	———				
11	- $\frac{1}{2}$	69	——— 1	———		13		
	29. $11\frac{3}{4}$	61	——— 1	———				
	- $11\frac{3}{4}$	61	——— 1	Omtr. held.	dond.			
12	- $11\frac{3}{4}$	74	——— 1	Helder	weer	26		
	30. $\frac{1}{2}$	64	WtN 1	Geh.bet reg.				
	- 1	63	(o)	Reg.zeerbet.	$\frac{1}{2}$			
13	- $1\frac{3}{4}$	68	WNW 2	Omtr. held.		8 ♊		
	- 3	61	NNW 1	——Zeer betr.				
	- 3	58	——— 2	Reg.geh.bet.	$\frac{1}{2}$			
14	- $3\frac{1}{4}$	65	NtW 3	Zeer betrok.		21	□ 3	
	- $3\frac{1}{2}$	58	NNO 3	Omtr. held.				
	- 3	56	NO 3	———				
15	- 3	61	ONO 4	Zeer betrok.		3 ♋		
	- 3	58	OtN 3	Betr.geh bet.				
	- $1\frac{1}{2}$	56	ONO 4	Betrokken				
16	- $\frac{1}{2}$	61	O 4	Geheel betr.		15		
	29.11	58	O 4	Regen				

Dag.	Barrometer.	Thermom.	St. en Kr. der Wind.		Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Adspect. van Maen gr.		uuren	en Plan. uuren
	- 9¾	54	OtZ	3	———	7½				♈
17	- 10	59	OZO	2	—Zeer betr.	1½	26			
	- 9¾	52	OtZ	1	— Betrokk.					
	- 8½	55	ZO	1	—Zeer betr.	2½				
18	- 8¾	64	ZZW	2	Omtr. held.		8 ♌	☍ ♃	10	VP
	- 9	55	Z	1	Betrok. held.					
	- 9	57	O	1	Betrokken.					
19	- 9½	65	OtN	1	———		20	☌ ♀	1	
	- 9½	57	ONO	2	Omtr. held.					
	- 9½	53	OtN	3	Helder					
20	- 9½	61	ONO	3	Omtr. held.		2 ♍	☌ ♂	4	
	- 9½	53	NO	2	———					
	- 9¾	58	NtO	2	Betrokken					
21	- 10¼	61	ONO	3	Omtr. held.		14			
	30. -	54	———	1	Helder					
	- ½	49	———	1	Mistig			☌ ☿	4	
22	- ½	61	ZZO	2	Omtr. held.		27	☌ ☉	6	
	29.11½	56	Z	2	———					
	- 10	57	ZW	3	Regen	1¼	10 ♎			☌☉☿ 18 Supr.
23	- 10½	58		1	———					
	- 11½	55	WtN	1	—Omtr.hel.	3¼				
	30. 1	55	W	1	Omtr. held.					
24	- 1¾	62	———	2	Betrokken		23			
	- 3	59	WZW	1	—Geh.betr.					
	- 3¼	58	(o)		Geheel betr.					
25	- 3¾	65	(o)		—Zeer betr.		6 ♏	☌ ♄	3	
	- 4	56	(o)		—Omtr.hel.					
	- 4	50	ZO	1	Betrokken					
26	- 4	64	OZO	1	Omtr. held.		19			
	- 3½	53	———	2	———					
	- 2¾	49	OtZ	2	———					
27	- 2¼	62	ZO	2	Helder		3 ♐			
	- 1	57	———	3	Omtr. held.					
	- 1	59	WtN	2	Regen	¼				
28	- 2	63	———	2	Betrokken		16			
	- 2¼	55	———	1	———					
	- 2¼	56	ZW	2	———					
29	- 2	62	———	3	Omtr. held.		0 ♑	□	12	
	- 1¼	59	WZW	3	Betrok. held.					
	- 1½	60	WtN	1	Geheel betr.					
30	- 2	62	W	1	— Mottig		14			
	- 1¼	59	ZW	2	Reg.geh.bet.	¼				

Gemiddelde	Barrometer	30 D.	1 Lyn.
	Thermometer		59½ Gr.
't Gevallen Water			25 Lyn.
't Uitgewaessemde			19 Lyn.
Dagelyksche kragt der Wind omtr.			2

NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN.

NOVEMBER.

MDCCXLVIII.

Er wy ter beschouwing der merkwaerdigheden, binnen den omtrek dezer Provintien voorgevallen, thans overgaen, kunnen wy niet nalaten onzen Vaderlanderen met vrolyke lippen toe te juichen, over het zoo lang gehoopt en gelukkiglyk fluiten van den algemeenen Vrede, en hun teffens de byzonderheden, zoo voor, als by het voltrekken van dat grote en heilzame Werk voorgevallen, mede te deelen.

Nadat den 30 April dezes Jaers de Preliminaria door de Ministers Plenipotentiarissen van *Vrankryk*, *Engeland* en onzen *Staet* geteekend waren, werd door hen ook een geheim Artikel byzonderlyk geteekend, zynde van dezen inhoud:

In geval eene van de Mogendheden, die in de tegenwoordige Preliminaire Artikelen zyn geïntresseerd, mogte weigeren of opschorten, om tot de tekening en uitvoering der gem. Artikelen mede te werken, zullen zyne *Allerchristelykste Majesteit*, zyne *Groot-Brittannische Majesteit* en de Heeren *Staten Generael der Vereenigde Provintien* gezamentlyk de krachtdadigste middelen beramen omtrent de Uitvoering van het geen hier boven tusschen dezelve is overeengekomen: En by aldien tegen alle verwagting één van de Mogendheden volhardde, om daer in niet toe te stemmen, zal zy de Voordeelen, welke door de tegenwoordige Preliminaire Artikelen aen Haer be-

zorgd zyn, niet genieten. Dit byzonder en geheim Artikel zal de zelfde kragt hebben, als of het zelve van woord tot woord in de Preliminaire Artikelen, welke heden gesloten en getekend zyn, geïnsereerd was. Het zal op de zelfde wyze geratificeerd, en de Ratificatien daer van zullen ten zelven tyde als die van de Preliminaire Artikelen uitgewisseld worden. Ten oirkonde van 't welke Wy ondergeteekende Ministers Plenipotentiarissen van zyne *Allerchristelykste Majesteit*, van zyne *Groot-Brittannische Majesteit* en de Heeren *Staten Generael der Vereenigde Provintien* uit kragt van Onze respective Volmagten dit byzonder en geheim Artikel met Onze respective Teekeningen hebben voorzien en het Cachet van Onze Wapens daer by hebben doen stellen. *Aken* den 30 April 1748.

Was getekend, gelyk als de Preliminairen, door den Graef van *St. Severin d'Arragon*, door Graef van *Sandwich*, en door den Graef van *Bentink*, den Baron van *Wassenaer* en den Heer *Hasselaer*.

Wanneer de Graef van *Caunitz*, Minister Plenipotentiaris der Keizerinne Koninginne, den 23 May laetstleden, tot de voornoemde Preliminarien accedeerde, overhandigde zyne Excellentie aen de andere Ministers Plenipotentiarissen het volgende Declaratoir:

Op de Preliminaire Artikelen, buiten kennis en met uitsluiting van de Keizerin Koningin, myne Doorluchte Souvereine, gesloten, zoude wel eenige aenmerkingen te maken zyn, doch te vreden met zich niet te beschuldigen te hebben, zoo met opzicht tot de Mogendheden, waermede zy tot nog toe in Oorlog is, als met opzicht tot hare Geallieerden, begeert zy niet te onderzoeken het gedrag, 't geen men ten haren reguarde gehouden heeft. Zonder zich daer mede op te houden, wenscht zy in het tegendeel zoo schielyk mogelyk een einde van de ongevallen des Oorlogs te maken. Dus neemt zy zonder uitzondering of voorbehouding aen den geheelen inhoud der Preliminaire Artikelen, die haer medegedeeld zyn, voor zoo verre dezelve haer aengaen, en

en de verschillen betreffen, die met een onderlinge toestemming het eenigste voorwerp der Conferentien uitmaken, welke men overeengekomen is in deze Stad te houden, en waer mede de Cessien van het Tractaet van *Worms* niets gemeen hebben, en in hun natuur daer mede niets gemeen zouden konnen hebben.

Aengaende de Garantie van een gedeelte van het Hertogdom *Silesien*, 't geen door het Tractaet van *Dresden* aen zyn Majesteit den Koning van *Pruissen* gecedeerd is, gelyk ook het Graefschap *Glatz*, heeft hare Majesteit de Keizerin Koningin steeds gedeclareerd, en declareerd op nieuw, van haer' kant dat Tractaet heilig te willen nakomen. Zelfs hebben hare Ministers met die van den Koning van *Pruissen* deswegens de Garantie der Zee-Mogendheden verzogt in dezelve form en uitgestrektheid, als *Groot-Brittannien* te voren zoo wel de Preliminairen van *Breslau* als 't Definitief Tractaet van *Berlin* gegarandeerd had; waeruit een Recht spruit, 't geen men haer zonder onrechtmatigheid en geweld tegen haer' dank niet zoude konnen ontnemen. En gelyk het tegens alle Goddelyk en menschelyk Recht stryden zoude, enkel een Cessie te garanderen, zonder 'er van insgelyks de Clausulen en Voorwaerden, waerop dezelve met toestemming der partyen Contractanten geschied is, insgelyks te garanderen, zoude de intentie der Mogendheden, die de Preliminaria geteekend hebben, niet zyn konnen, tegens dien regel in te gaen.

Dit nu veronderfteld zynde, kant zich de Keizerin Koningin op geenerlei wyze 'er tegen, dat de Garantie van 't Tractaet van *Dresden* in haer geheel in de algemene Pacificatie getrokken worde: en op dien voet ben ik niet alleen geauthoriseerd en bereid, insgelyks tot de teekening der Preliminaria te treden; maer moet zelfs, om de schielyke en volmaekte rust des te meer te verhaesten, uit naem van myne Doorluchte Souvereine aendringen, dat die Preliminaria alle kracht en vermogen van een Definitief Tractaet van Vrede hebben, zonder dat eenige nadere eisch ten laste der Mogendheden, welke tot hier toe met elkander in Oorlog geweest zyn, geadmitteerd worde. Gedaen te *Aken* den 23 May 1748.

(was geteekend)

De Grave van Caunitz-Rittberg.

De Ministers van *Engeland* en onzen *Staet*, duchtende dat het bovenstaende *Declaratoir* des Graven *van Caunitz* eenige vertraging in het Definitief Tractaet mogte veroorzaken, deden weinig tyds daer na de volgende Verklaring:

Offchoon de Hr. Grave van *Caunitz* op de eenvoudigste wyze en zonder uitzondering of voorbehouding tot de Preliminaire Artikelen, den 30 April 1748 geteekend, geaccedeerd is, als mede zoo duidelyk en klaer, dat zulks geen de minste zwarigheid zoude konnen ondergaen; echter, vermits in de gezegde Acte van Accessie niet by name gewag gemaekt word van de Declaratie, door hem te voren en wel den 23 dezer gedaen: ten einde voortaen alle kwalyk verstaen of dubbelzinnigheid deswegens voor te komen, declareren en certificeren Wy ondergeschreven Ministers Plenipotentiarissen van zyne Majesteit, den Koning van *Groot-Brittannien*, en de Republiek der *Vereenigde Nederlanden*, dat wy de bovengemelde Acte van Accessie geadmitteerd hebben zuiver en eenvoudig en zonder eenige voorbehouding of uitzondering, hoe dezelve ook zoude mogen wezen, en op een wyze, dat dezelve geene uitlegging, betrekkelyk tot de Declaratie van den 23 May, onderheven kan of moet zyn, welke Declaratie gehouden word voor nul, geabrogeerd en van geene uitwerking, gelyk wel uitdrukkelyk aen den gemelden Grave van *Caunitz* voor en na zyne Acte van Accessie gedeclareerd is. In kennisse van 't welk wy de tegenwoordige Declaratie geteekend hebben te *Aken* den 31 May 1748.

(was geteekend)

Sandwich, *Bentink*, *Wassenaer*, *Hasselaer*, *Van Haren.*

Den grondslag van den Vrede dus gelegd ziende, lust het ons ook te beschouwen de manier op welke dat groote werk door de respective Ministers Plenipotentiarissen inderdaed behandeld is, vermits zulks niet alleenlyk der Nakomelingschap, in zoodanigen gevalle tot een mo-

model zal kunnen dienen, maer onzen Lezer teffens veel licht byzetten, wanneer de langkdurigheit des tyds, die sederd het teekenen der Preliminaria tot op de teekening van het Definitief Traćtaet, hem mogt in 't oog loopen, en deszelfs verwondering gaende maken. Men leze dan de volgende Memorie, waervan aen de Ministers der verscheide Mogendheden zelven Kopyen zyn ter hand gesteld:

In den tyd dat de Vredes Negotiatien te Aken naeuwlyks schenen begonnen te zyn, werd Europa met geen minder genoegen als verwondering aengedaen over de tyding, dat de Preliminaire Vredes-Artikelen geteekend waren: De Ministers van Vrankryk, Engeland en de Vereenigde Provintien, dewelke wegens die Artikelen overeengekomen waren, teekenden dezelve den 30 April des avonds in het Huis van den Graef de *St. Severin*, Minister Plenipotentiaris van Vrankryk. Nadien de Politike Boeken geene Voorbeelden van diergelyke Teekening van Vredes-Preliminaria of Traćtaten aentoonen, waren die Ministers verpligt een nieuwe wyze van Reglement in te voeren, 't welk men dienstig oordeeld volkomenlyk aen den dag te leggen; ten einde het zelve tot een model strekken moge. Indien men by de volgende tyden in diergelyke omstandigheden komen mogt.

De *Preliminairen* van Vrankryk met Engeland in het jaer 1711 waren geteekend door den Heer *Menager* alleen, Minister Plenipotentiaris op het Congres te Utrecht, die dezelve aen de Engelsche Ministers had ter hand gesteld, dewelke hem eene Declaratie bezorgden, behelzende, dat de Koningin van Engeland die Propositien als Preliminaire Artikelen aennam.

De Koning van Vrankryk was ingelyks in het jaer 1735 met den Keizer alleen overeengekomen nopens de Artikelen, die tot grondslag van den Vrede in 't jaer 1738 gediend hebben; Zy waren door de publieke of geheime Ministers van die twee Vorsten geteekend; de wyze van die teekening was ten eenemael eenvoudig, doende die Ministers niets dan hunne Namen te teekenen onder

dat geene, 't welk hunne Hoven hun voorschreven.

Het geval van 't jaer 1748 is hier omtrent zeer verschillende geweest. Na dat de Ministers van de drie reeds genoemde Mogendheden volgens de generale Instructien, die zy van hunne Hoven hadden, *onder hen zelven* de Artikelen hadden opgesteld, zyn zy op de wyze, welke zy het gevoeglykste oordeelden, tot de teekening overgegaen. Voor eerst maekte men van dit Tractaet vier Exemplaren; In het éénе werd de Koning van Vrankryk telkens in rang het eerste voor de twee andere Mogendheden genoemd, In het tweede heeft men dien rang gegeeven aen den Koning van Engeland; En van de twee andere Exemplaren kwam het éénе over een met dat, waer in de Koning van Vrankryk eerst genoemd werd, en het andere met dat, waer in de naem des Konings van Engeland voor dien van den Koning van Vrankryk gesteld werd.

Na dat dan de Volmagten gelezen waren, waer van de Ministers wederzyds aen elkander de Copyen, die volgens het gebruik waren gecertificeerd, overgaven, werd de Teekening verrigt: De Graef van *St. Severin* teekende het eerste op het Exemplaer, alwaer de naem van zyne Allerchristel. Maj. het eerst gestelt was; De Lord *Sandwich* deed het zelfde in dat Exemplaer, alwaer de naem des Konings van Vrankryk agter die van den Koning van Engeland vermeld stond; En van de twee andere Exemplaren was het éénе gelyk aen dat, waer in de Graef St. Severin het eerst geteekend had, en het andere aen dat, waerin aen den Lord *Sandwich* de voorrang vergund was; In deze vier Instrumenten teekenden de Ministers van Holland het laerst.

De Graef de *St. Severin* behield dat Exemplaer, waer in hy het eerst had getekend; De Lord *Sandwich* deed het zelfde met dat, daer zyn naem den voorrang had; en de Hollandsche Ministers behielden de twee Exemplaren, in ieder van dewelke de eene zoo wel als de andere van de beide voorn. Mogendheden het eerst genoemd was, latende dus op een gelyken voet den voorrang aen de beide Kroonen: Deze Regel is gevolgd in alle de andere Acten, waer toe de Preliminairen gelegenheid gegeven hebben; Telkens zyn dezelve van de zyde der Hollandsche Ministers dubbeld geweest, om aen de beide Mogendheden beurtelings den Voorrang te geven.

De-

Deze Exemplaren dus van alle geteekend zynde werden door ieder Minifter naer zyn Hof gezonden, en by gevolg bleef 'er geen Origineel overig, waerop de Minifters der Mogendheden, die naderhand accedeeren moeften, hunne teekening ftellen konden: Derhalven was men genoodzaekt, toen de Graef van Caunitz, Minifter van de Keizerin Koningin van Hongaryen en Bohemen, den 25 May tot de Preliminairen accedeerde, vier nieuwe Copyen daer van te maken, onder ieder van dewelke hy zyne Acte van Accesfie ftelde; Een daer van gaf hy aen den Graef de St. Severin, één aen den Lord Sandwich, en twee aen de Minifters van Holland; In twee van deze Acten is de Koning van Vrankryk vooren in de twee andere agter den Koning van Engeland genoemd; Ieder Minifter van de twee Kroonen overhandigde aen den Graef van Caunitz zyne Acte van Acceptatie, en de Minifters van de Republiek der Vereenigde Nederlanden gaven hem twee, om telkens ter plaetze, alwaer van zyne Allerchriftelykfte of Groot-Brittannifche Majefteit gefproken word, aen hen beide beurtelings den voorrang te geven.

Vervolgens is het zelfde ook in acht genomen, toen de Graef van Chavannes, Minifter des Konings van Sardinien, de Graef de Monzone, Minifter van den Hertog van Modena, de Marquis Doria, Minifter van de Republiek Genua, en de Marquis de Soto Major, Minifter van zyne Kath. Maj., geaccedeerd zyn. Dus zyn telkens by ieder Accesfie agt Exemplaren gemaekt, te weeten *vier* die de Preliminaire Artikelen, en alles wat daer op gevolgd was, behelsden, waer onder de accederende Minifter zyn Acte van Accesfie geteekend heeft, en *vier* andere diergelyke, waer by na de Accesfie en Teekening de Minifters der drie Mogendheden hunne Acte van Acceptatie gefteld hebben.

In ieder Exemplaer heeft men alle de voorafgegane Accesfien en Acceptatien gefteld, zoo dat de Exemplaren van den Marquis de Soto Major, wiens Accesfie de laetfte is, alle de andere in zich vervat hebben: Daerenboven hebben de Minifters der drie Mogendheden aen ieder nieuw Accedant de gecertificeerde Copy der Ratificatien van de Preliminairen gegeven en van de Accesfien, die naderhand gekomen waren.

Daerenboven heeft men nog in acht genomen, dat by het formeren van een Declaratie, die onder alle de contracterende Mogendheden moet gemeen zyn, dezelve terstond door de Ministers van de drie Mogendheden geteekend is, waer van ieder het Exemplaer behoud, waer in hy het eerst geteekend heeft, hebbende de Ministers van Holland telkens twee. Dat Exemplaer van alle geteekend en naer het Hof gezonden, is het Origineel, 't welk men certificeerd; Vervolgens accederen de andere daer by door een separate Acte, waer van zy de Ratificatie beloven te bezorgen; Men geeft hun een Acte van Acceptatie, mede met belofte van Ratificatie. Doch wanneer in tegendeel een Acte alle de Partyen niet raekt, en alleen onder twee van dezelve plaets heeft, zend de Minister, die de Acte geeft, daer van een Dubbeld aen zyn Hof, door hem geteekend en met zyn Wapenen gecachetteerd, en dit Dubbeld word het Origineel, volgens 't welke de Ratificatie afgevaerdigd word. Dit heeft plaets gehad by de Declaratie van den 31 May tusschen de Ministers van Vrankryk, Engeland en Holland; Ieder Exemplaer werd alleenlyk geteekend door een Minister, die het zelve overgaf aen die van de twee andere Mogendheden, van dewelke hy een diergelyke ontfing; en daer van zond hy een Dubbeld aen zyn Hof om geratificeerd te worden: Dit is echter de eenigste reis dat zulks gebeurd is; anders zyn alle Acten door de Ministers van de drie eerste contracterende Partyen in 't gemeen geteekend enz.

Terwyl men vervolgens de onderlinge Conferentien yverig voortzette, en alles toebragt wat mooglyk was om het groote en heilzame oogmerk van den Vrede te bevorderen, deed zich iets op, 't geen den lust aen de zyde van *Vrankryk* eenigzins verdoofde, namelyk het meer en meer aennaderen van het auxiliaire Corps der 37000 Russen. Hierom was het dat men de Franschen in sommige plaetzen verscheide van hunne Magazynen op nieuw zag aenvullen. Ten einde dezen steen des aenstoots en alle mistrou-

wen

mistrouwen van weerzyde uit den weg te ruimen, sloten de Ministers Plenipotentiarissen der drie Zeemogendheden, den 2 van Oegstmaend de volgende Conventie:

Wy ondergeteekende Ministers Plenipotentiarissen van zyne Britsche Majt., van zyne Allerchr. Majt. en van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden op de Conferentien te Aken, zyn overeengekomen, dat om te spoediger het oogmerk der algemeene Bevrediging te bereiken, en weerzyds blyken te geven van 't opregt verlangen, dat Hunne Britsche en Allerchr. Majten. mitsgaders de Heeren Staten Generael zyn hebbende, om de schikkingen, gemaekt by de Preliminaria, die den 30 April laetstleden geteekend zyn, zoo dra mogelyk ter uitvoer te stellen, zyne Britsche Majt. en de Heeren Staten Generael terstond na de teekening van deze Conventie, aen 't auxiliaire Corps van 37000 Russen in hunne soldy staende en werkelyk door Duitschland naer de Nederlanden op marsch zynde, ordres zullen zenden, om immediaet naer Rusland te rug te keeren, en dat het gem. Corps Russische Troupen zoo spoedig als doenlyk den terug-marsch aenneemen zal volgens de Conditien van 't Traktaet, den 19 November laetstleden tusschen zyne Britsche Maj. en de Heeren Staten Generael ter eenre, en Hare Keizerl. Maj. van geheel Rusland ter andere zyde, te Petersburg gesloten en geteekend, zonder dat het aen 't gem. Corps Russische Troupen zal vrystaen, op wat prætext zulks ook mogte wezen, om verder naer de Nederlanden voort te marcheren; en dat daerentegen ook zyne Allerchr. Maj. terstond na de teekening dezer Conventie naer de binnenste gedeelten van Vrankryk te rug zal zenden een evengelyk getal gereguleerde Troupen, thans in de Nederlanden staende, zoo Infantery, als Cavallery en Dragonders, waer van ter zelver tyd een Lyst zal worden overgegeven aen de Ministers Plenipotentiarissen van zyne Britsche Majt. en van de Heeren Staten Generael, die zich te Aken zullen bevinden: Welke Troupen of een diergelyke kwantiteit zyne Allerchr. Maj. zal reformeren binnen den tyd van een maend na dat hem op een authentieke wyze zal

zyn

zyn gebleken het werkelyk vertrek van 't gedagte Corps Russische Troupen naer Rusland; en dat zyne Allerchr. Majt. wederom binnen den tyd van een maend van die Reforme aen zyne Britsche Maj. en de Heeren Staten-Generael kennis zal doen geven. Wyders verbinden zich zyne Britsche Maj. en de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, dat de opgem. Russische auxiliaire Troupen, niet zullen worden geemployeerd in den dienst van eenige andere Mogendheid, terwyl die in hunne soldy staen, en dat in cas zy in hun eigen land niet te rug kunnen zyn voor 't uiteinde van 't eerste jaer, dat zy aengenomen zyn, en dat zy volgens het Tractaet nog eenigen tyd zouden moeten blyven in de soldy en in dienst van zyne Britsche Maj. en van de Heeren Staten Generael, ten dezen uitdrukkelyk word gestipuleerd, dat dezelve niet meer zullen mogen worden gebruikt om eenigerhande oorzake of prætext, hoe genaemd, *tegens* zyne Allerchr. Maj. of deszelfs Geallieerden, na dat de bovengem. Reforme zal wezen geschied en ter uitvoer gesteld onder de Troupen, staende in de soldy van Hoogstgedagte zyne Allerchr. Maj.

t'Oirkonde hebben wy ondergeteekende Ministers-Plenipotentiarissen van zyne Britsche Maj. van zyne Allerchr. Maj. en van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden op de gem. Conferentien *te Aken*, deze Conventie geteekend, en daer onder de Cachetten onzer Wapens doen drukken, belovende daer van de Ratificatien binnen den tyd van een maend in goede forme te zullen bezorgen. *Gedaen te Aken den 2 Augusty* 1748.

(*Was geteekend*)

Sandwich, St. Severin d'Arragon,
W. Bentink, F H. Wassenaer,
G. Hasselaer, W. Borssele.

Ondertusschen zette men de zaken met allen mogelyken yver voort, en hadden de Ministers Plenipotentiarissen die in de Maend September reeds zoo ver gebragt dat het opstel van het Definitief Traktaet voltooid was. Echter vonden zy, alvorens tot het teekenen van het zelve

ve over te gaen, goed een Afschrift daer van naer hunne respective Hoven te zenden, ten einde door de welmeenende vlyt hier niets opgetimmerd wierde 't geen het ziftende berouw naderhand zomtyds zoude wenschen of pogen af te breken.

Dus werden de zaken geschikt en geplooid, tot dat ze eindelyk op den 18 October haer vollen beslag begonnen te krygen, en de Ministers van *Vrankryk*, *Engeland* en onzen *Staet* het Definitief Traktaet wezenlyk teekenden, zynde de overige Ministers daer toe vervolgens ook geaccedeerd, gelyk wy hierna hooren zullen in het Traktaet van dezen inhoud:

In den naem van de Allerheiligste en Onverdeelbare Drie-Eenheid, Vader, Zoon en Heiligen Geest. Amen.

Aen allen den genen, wien het aengaet of aengaen kan, zy kennelyk. De extraordinaire Ambassadeurs en Plenipotentiarissen van zyne Allerchristelykste Majesteit, Zyne Brittannische Majesteit en Hun Hoog-Mogende de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden, hebbende den 18 van de tegenwoordige maend October op den Grondslag van de Preliminairen, die den 30 April van dit jaer vooraf geconvenieerd en gearresteerd waren, gesloten en geteeckend een Generael en Definitief Vredes-Traktaet en twee Separate Artikelen, van welk Traktaet en Separate Artikelen de Inhoud hier agter volgd:

In den naem van de Allerheiligste en Onverdeelbare Drie-Eenheid, Vader, Zoon en Heiligen Geest. Amen.

Aen allen den genen, wien het aengaet of in eenigerlei maniere aengaen kan, zy kennelyk. Europa is op het punt om den dag te zien, welken de Goddelyke Voorzienigheid tot de herstelling van hare rust bepaeld had. Een algemeene Vrede volgd op den langen en bloedigen Oorlog, die ontstaen was tusschen den Doorluchtigsten en Magtigen Vorst *Lodewyk XV.* by der Gratie

tie Gods Allerchristelykften Koning van Vrankryk en Navarre ter eenre zyde; den Doorluchtigsten en Zeer Magtigen Vorst *George II.* by der Gratie Gods Koning van Groot-Brittannien, Hertog van Brunswyk en Lunenburg. Aerts-Schatmeester en Keurvorst van het H. Roomsche Ryk; en de Doorluchtigste en Zeer Magtige Vorstin *Maria Theresia*, by der Gratie Gods Koningin van Hongaryen en Bohemen, Roomsch-Keizerin ter andere zyde; zoo als ook tusschen den Doorluchtigsten en Zeer Magtigen Vorst *Philip V.* by der Gratie Gods Koning van Spanje en de Indiën (roemwaerdiger gedagtenisse) en, na deszelfs overlyden, den Doorluchtigsten en Zeer Magtigen Vorst *Ferdinand VI.* by der Gratie Gods Koning van Spanje en de Indiën ter eenre; den Koning van Groot-Brittannien en de Keizerin-Koningin van Hongaryen, Bohemen, en den Doorluchtigsten en Zeer Magtigen Vorst *Karel Emanuel III.* by der Gratie Gods Koning van Sardinien ter andere zyde; in welken Oorlog zich geïntresseerd hadden de Hoog-Mogende Heeren Staten Generael der *Vereenigde Nederlanden*, als Auxiliairen van den Koning van Groot-Brittannien en de Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen; de Doorluchtigste Hertog van *Modena*; en de Doorluchtigste Republiek van *Genua* als Auxiliairen van den Koning van Spanjen.

GOD heeft aen alle deze Mogendheden tessens in zyne Barmhertigheid den weg te kennen gegeven, langs welken Hy wilde dat zy zich verzoenden, en aen de Volkeren, die Hy aen hunne Regering onderworpen heeft, de Rust wederom gaven. Zy hebben hunne Ministers-Plenipotentiarissen naer *Aken* gezonden, alwaer die van den Allerchristelykften Koning, den Koning van Groot-Brittannien en de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden wegens de Preliminaire Conditien tot eene algemeene Bevrediging overeengekomen zynde, en die van den Katholyken Koning, de Keizerin Koningin van Hongaryen en Bohemen, den Koning van Sardinien, den Hertog van Modena en de Republiek Genua daer toe zynde geaccedeerd, een generale ophouding van Vyandlykheden te Water en te Lande gelukkiglyk daer uit gesproten is.

Ten einde in de gem. Plaets van *Aken* het groote Werk

Werk van een Vrede, voor alle zoo convenabel als bestendig te voltoojen, hebben de Hooge Contractanten benoemd, gecommitteerd en met hunne Volmagten voorzien de zeer aenzienlyke en zeer uitmuntende Heeren als Hunne Extraordinaire Ambassadeurs en Ministers-Plenipotentiarissen; te weten:

Zyne geheiligde Allerchristelykste Majt. de Heeren *Alphonse Marie-Louis*, Graef van St. Severin d'Arragon, Ridder van deszelfs Ordes; en *Jean Gabriël de la Porte du Theil*, Ridder van N. D. du *Mont-Carmel* en van *St. Lazare de Jerusalem*, Lid in des Konings Raedsvergaderingen, Secretaris van den Kamer en het Kabinet van zyne Maj., van de Bevelen van *Monseigneur le Dauphin* en van *Mesdames de France*.

Zyne geheiligde Brittannische Maj. de Heeren *John* Graef van Sandwich, Vicomte van *Hinchinbrook*, Baron van Montagu van *St. Neots*, Pair van *Engeland*, eersten Heer Commissaris van de Admiraliteit, één der Heeren Regenten van 't Koninkryk, deszelfs Minister-Plenipotentiaris by de Staten Generael der Vereenigde Nederlanden; en *Thomas Robinson*, Ridder van de zeer eerwaerde Orde van het Bad, en deszelfs Minister-Plenipotentiaris by zyne Maj. den Roomsch-Keizer en Hare Majt. de Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen.

Zyne geheiligde Katholyke Maj. den Heer *Don Jaques Massones de Lima y Soto-Major*, Edelman der Kamer van zyne gem. Katholyke Maj. en Maerschalk de Camp van deszelfs Legers.

Hare geheiligde Maj. de Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen den Heer *Venceslaus-Antonius* Graef van Caunitz-Rittberg, Heer van *Essens*, *Stederdorff*, *Wittmund*, *Anstrolitz*, *Hungarischbrad*, *Witte* enz. geheimen en werkelyken Staets-Raed van Hunne Keizerlyke Majesteiten.

Zyne geheiligde Maj. de Koning van Sardinien Don *Joseph Osorio*, Ridder van het Groot Kruis en Groot-Conservateur der Militaire Order van *St. Maurie* en *Lazare*, en extr. Envoyé van gem. Zyne Maj. den Koning van Sardinien by zyne Maj. den Koning van Groot-Brittannien; en *Joseph Borré*, Graef de la Chavanne, deszelfs

zelfs Staets-Raed, en deszelfs Minister by de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

De Hoog-Mog. Heeren Staten Generael van de Vereenigde Nederlanden de Heeren *Willem* Graef van Bentink, Heer van *Rhoon* en *Pendrecht*, Lid in de Ridderschap van de Provintie *Holland* en *West-Friesland*, Curator van de Universiteit te *Leiden* enz. enz. enz.; *Fredrik Hendrik* Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, Lid in de Ridderschap van de Provintie *Holland* en *West-Friesland*, Hoogheemraed van Rhynland enz. enz. enz.; *Gerard Aernoud Hasselaer*, Burgermeester en Raed van de Stad *Amsteldam*, Directeur van de Oost-Indische Compagnie; *Jan* Baron van Borssele, eersten Edelman, en representeerende den Adel by de Staten, in den Raed en ter Admiraliteit van Zeeland, Directeur van de Oost-Indische Compagnie; *Onno Zwier van Haren*, Grietman van West-Stellingwerf, Gedeputeerde Raed van de Provintie *Friesland*, en Commissaris Generael van alle de Switzersche Trouppes en Graeuwbunders in dienst van de gem. Heeren Staten Generael; respective Gedeputeerden in de Vergadering van de Staten Generael en in den Raed van State van wegens de Provintien *Holland* en *West Friesland*, *Zeeland* en *Friesland*.

De Doorluchtigste Hertog van Modena den Heer *Graef van Monzone*, deszelfs Staets-Raed en Kolonel in deszelfs Dienst, en deszelfs Minister-Plenipotentiaris by zyne Allerchristelykste Maj.

De Doorluchtigste Republiek van Genua den Heer *François Marie*, Marquis Doria enz.

Dewelke, na dat zy aen elkander hunne Volmagten in behoorlyke forme, en waervan de Copyen aen het einde van dit tegenwoordig Traktaet gevoegd zyn, overhandigd, en wegens de verscheide Objecten, die hunne Souverainen geoordeeld hebben dat in dit Instrument van generalen Vrede komen moesten, geconfereerd hadden, overeengekomen zyn nopens de Artikelen, waervan de Inhoud hier onder volgd:

EERSTE ARTIKEL.

Daer zal een Christelyke, universele en altoosdurende Vrede zyn, zoo te Water als te Land, en eene opregte en bestendige Vriendschap tusschen de acht hier bo-

bovengenoemde Mogendheden, en tusschen derzelver Erfgenamen, Successeurs, Koningryken, Staten, Provintien, Landen, Onderdanen en Vasallen, van wat rang en staet zy mogen wezen, zonder uitzondering van Plaetzen en Persónen, in diervoege dat de Hooge contracterende Partyen de grootste oplettendheid in 't werk stellen om tusschen hen en hunne gemelde Staten en Onderdanen deze wederzydsche Vriendschap en Correspondentie te handhaven, zonder toetelaten dat van den eenen of anderen kant nogte eenigerlei Vyandelykheden, wegens wat voor geval of onder wat Voorwendsel het moge wezen, begaen worden, en met vermyding van alles, 't welk in het vervolg de gelukkiglyk tusschen hen herstelde Eendragt zoude kunnen krenken, en in tegendeel met de uiterste naeuwkeurigheid tragten om in alle gelegenheden te bezorgen het geen tot hunne Glorie, Belangen en onderlinge Voordeelen zoude kunnen vorderlyk zyn, zonder direct of indirect eenige onderstand of protectie te verschaffen aen die gene, dewelke aen de een of ander van de gem. Hooge contracterende Partyen nadeel zoude willen toebrengen.

II. Daer zal een generale Vergetenheid zyn van alles, 't welk gedurende den Oorlog, die nu komt te eindigen, gedaen of begaen mogt wezen; en een ieder zal in het bezit van alle de Goederen, Waerdigheden, Kerkelyke Beneficien, Eer Ampten en Renten, waer van hy by 't begin van den Oorlog het genot had of hebben moest, onaengezien alle de Dispositien, Beslagnemingen of Confiscatien, door den voorn. Oorlog veroorzaekt, op den dag der Uitwisseling van de Ratificatien van alle de Partyen gehandhaefd, of op nieuw gesteld worden.

III. De Traktaten van *Westphalen* in het Jaer 1648, die van *Madrid*, tusschen de Kroonen van Spanjen en Engeland, 1667, 1678 en 1679, van *Ryswyk* 1697, van *Utrecht* 1713, van *Baden* 1714, het Traktaet van de Triple Alliantie van den *Haeg* 1717, van de Quadruple Alliantie van *Londen* 1718, en het Vredes-Traktaet van *Weenen* 1738 gesloten, dienen tot een *basis* en grondslag van den generalen Vrede en het tegenwoordig Traktaet: En ten dezen einde zyn dezelve op de beste wy-

ze vernieuwd en bevestigd, even als of zy woordelyk hier waren ingevoegd, zulks dat zy in het toekomende volgens hun geheelen Inhoud stiptelyk in agt genomen, en van weerskanten heiliglyk uytgevoerd zullen moeten worden, met uitzondering nogtans van de Pointen, dewelke door dit tegenwoordig Traktaet verkort zyn.

IV. Alle de van weerskanten zoo te Water als te Land gemaekte Krygsgevangenen en de Gyzelaers, die gedurende den Oorlog tot op dezen dag geëischt of gegeven zyn, zullen ten langsten binnen zes weken, te rekenen van de Uitwisseling der Ratificatie van het tegenwoordig Traktaet, zonder Rantzoen-Geld gerestitueerd worden, en men zal onmiddelyk na die Uitwisseling daer mede een begin maken. Alle de zoo Oorlog-als Koopvaerdy-Schepen, die zedert het einde van de Termynen tot de ophouding van de Vyandelykheden *ter Zee* bepaeld, mogten genomen zyn, zullen met alle hunne Equipages en Cargazoenen insgelyks ter goeder trouwe wedergegeven worden; en men zal van weerszyden borg stellen voor de betaling der Schulden, welke de Krygsgevangenen of de Gyzelaers in de Staten, daer zy zich tot op hunne volkome vryheid hebben moeten ophouden, gemaekt mogten hebben

V. Vermits alle de Conquesten, die zedert het begin van den Oorlog gemaekt zyn, of die zedert het sluiten van de Preliminaire Artikelen, den 30 April laestleden geteekend, zoo in Europa, de Oost-en West-Indien, als in eenig ander Gedeelte van de Waereld, welk het ook zy, mogten gemaekt zyn, of zouden hebben kunnen gemaekt worden, ingevolge het geen by de gem. Preliminairen en door de vervolgens getekende Declaratien gestipuleerd is, zonder uitzondering moeten worden te rug gegeven, verbinden zich de Hooge Partyen om terstond een aenvang te doen maken met die Restitutie en met de In-bezit stelling van den Doorlugtigsten Infant *Don Philip* in de Staten, die aen hem uit kragte van de Preliminairen moeten worden afgestaen; renuntierende de gem Partyen solemneelyk zoo voor zich als hunne Erfgenamen en Successeurs van alle Regten en Pretensien, onder wat titel of voorwendsel het moge zyn, als mede van alle de Staten, Landen en Plaetzen,

welke

welke zy zich respectivelyk verbinden te restitueren of af te staen, behoudende nogtens de terugkeering, die ten opzigte van de Staten, aan den Doorlugtigsten Infant *Don Philip* gecedeerd, bedongen is.

VI. Men heeft vastgesteld en goedgevonden, dat alle de respective Restitutien en Cessien in Europa binnen zes weken of eerder, als het mogelyk is, te rekenen van den dag der Uitwisseling af van de Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet, door alle de hier bovengenoemde Hooge Partyen van weerskanten gedaen en volkomelyk ter uitvoer gebragt zullen worden, zoo dat in den zelfden tyd van zes weeken de Allerchristelykste Koning, zoo aen de Keizerin-Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, als aen de Staten Generael der *Vereenigde Nederlanden* alle de Conquesten, welke hy gedurende den Oorlog op dezelve gemaekt heeft, overleveren zal.

Dienvolgens zal de Keizerin-Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* in het volle en vreedzame Bezit van alles, 't geen Dezelve voor den tegenwoordigen Oorlog in de *Nederlanden* en elders bezeten heeft, herstelt worden; behoudens het geen by het tegenwoordig Traktaet anders is gereguleerd. Ten zelven tyd zullen de Heeren Staten Generael der *Vereenigde Nederlanden* in het volle en vreedzame Bezit van de Steden Bergen-op-Zoom en Maestricht, zoodanig als zy dezelven voor den tegenwoordigen Oorlog hadden, gestelt worden, als mede van alles, 't welk zy voor den gem. tegenwoordigen Oorlog in het zoo-genoemde Hollands-Vlaenderen en in het zoo-genoemde Hollands-Braband en elders bezeten hebben; en de Steden en Plaetzen in de Nederlanden, waervan de Souvereiniteit aen de Keizerin-Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* toebehoord, in dewelke *Hun Hoog-Mogenden* het Regt van Garnizoen hebben, zullen binnen den zelfden tyd ontruimd worden.

Insgelyks en binnen den zelfden Termyn zal de Koning van *Sardinien* in het Hertogdom Savoyen en in het Graefschap Nizza, zoo wel als in alle de Staten, Landen, Plaetzen en Forten, die by gelegenheid van den tegenwoordigen Oorlog op denzelven geconquesteerd en in het bezit genomen zyn, volkomentlyk hersteld en gehandhaefd worden.

De Doorlugtige Hertog van *Modena* en de Doorlugtige Republik van *Genua* zullen ook binnen den zelfden

Termyn in de Staten, Landen, Plaetzen en Forten, die gedurende den tegenwoordigen Oorlog op dezelve geconquesteerd en in bezit genomen zyn, volkomentlyk hersteld en gehandhaefd worden, en zulks overeenkomstig met den Inhoud der Artikelen XIII. en XIV. van dit Traktaet, die dezelve betreffen.

De voorn. Steden, Forten en Plaetzen zullen teffens met alle de Artillery en Oorlogs-Ammunitien, die aldaer gedurende den loop des Oorlogs op den dag van derzelver verovering gevonden zyn, gerestitueerd worden door de Mogentheden, die de voorn. Cessien en Restitutien doen moeten, en zulks volgens de Inventarissen, die daer van gemaekt zyn, of die van weerskanten ter goeder trouwe daer van zullen worden ter hand gestelt; wel verstaende, dat ten opzigte van de Stukken Geschut, die ter versmelting of tot eenig ander gebruik naer elders gebragt zyn, een gelyk getal van dezelfde Calibre ofte Gewigt in Metael in derzelver plaets geleeverd zal worden; welverstaende ook, dat de Plaetzen Charleroy, Mons, Aeth, Oudenaerden en Meenen, waer van men alle de Buitenwerken geslegt heeft, zonder Artillery zullen worden gerestitueerd. Voor het Geld en de Onkosten tot de Fortificatien van alle de andere besteed, zal men niets eisschen, zoo als ook niets voor andere Stads ofte Particuliere Werken, die in de Landen, welke moeten worden gerestitueerd, gemaekt zyn.

VII. In aenmerking van de Restitutien, welke zyne *Allerchristelykste Majt.* en zyn *Kath Majt.* by het tegenwoordig Traktaet, het zy aen Hare Majt. de *Keizerin Koningin* van Hongaryen en Boheemen, het zy aen zyne Majt. den *Koning van Sardinien* doen; zullen de Hertogdommen *Parma*, *Piazenza* en *Guastalla* voortaen aen den Doorluchtigsten Infant *Don Philip* toebehooren, om door Hem en zyne mannelyke Descendenten, uit wettig Huwelyk gesprooten, op dezelfde wyze en in dezelfde uitgestrektheid als de tegenwoordige Bezitters daer van in possessie zyn, geweest of hebben moeten zyn, bezeeten te worden. En de gem. Doorluchtigste Infant of zyne mannelyke Descendenten zullen de voorn. drie Hertogdommen gelykformig en onder de Conditien, welke in de Acten van Afstand van de Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen

en

en van den Koning van Sardinien zyn uitgedrukt, bezitten.

De Acten van Afstand der Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen en den Koning van Sardinien zullen met derzelver Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet aen den extr. Ambassadeur en Plenipotentiaris van den Katholyken Koning worden overhandigd; even eens als de extr. Ambassadeurs en Plenipotentiarissen van den Allerchristelykften Koning en van den Katholyken Koning teffens met de Ratificatien van Hunne Majesteiten aen dien des Konings van Sardinien ter hand zullen stellen de ordres aen de Generaels van de Fransche en Spaensche Troupen, om Savoyen en het Graefschap Nizza overtegeven aen de Personen, die door dien Prins gecommitteerd zyn om dezelve te ontfangen; zoo dat de Restitutie der gem. Staten en de Bezitneming der Hertogdommen Parma, Piazenza en Guastalla door of in den naem van den Doorluchtigsten Infant Don Philip op één en denzelfden tyd, in gevolge de Acten van Afstand, van dewelke de Inhoud volgd, tot uitvoer gebragt kan worden.

Hier is geïnsereerd de Acte van Afstand van de Keizerin Koningin in de Latynse Tael, waer by, na dat *eerst* het vierde Artikel van de Preliminairen, en *vervolgens* het zevende van dit Traktaet zyn aengehaeld, dezelve zich in dezer voege uitdrukt:

Om deze reden en ten einde aen het geen wy by de tegenwoordige Artikelen verpligt zyn te voldoen, als mede in de vaste hope dat de Allerchristelykste en Katholyke Koningen, zoo als ook de toekomende Bezitter van de drie Hertogdommen en zyne Mannelyke Descendenten, den Inhoud der hier voor genoemde Artikelen ter goeder trouwe zullen nakomen, en dat de Staten en Plaetzen, die uit kragte van het *tweede* en *agttiende* Artikel van de Preliminairen aen Ons moeten worden te rug gegeven, op even gelyken voet, zoo voor Ons als voor onze Successeurs, op de Conditien, in de voornoemde Artikelen gestipuleerd, aen Ons gerestitueerd zullen worden, doen Wy Afstand en Renuntiatie van alle Regten, Actien en Pretensien, die onder wat titel of uit wat hoofde het ook zyn moge, Ons kunnen toebehooren op de voorn. drie Hertogdommen *Parma*, *Piacenza* en *Guastalla*, te voren door ons bezeten; Welke

ke Regten, Actien en Pretensien Wy aen den Doorlugtigsten Infant van Spanjen *Don Philip*, zoo als ook aen zyne mannelyke Descendenten, uit wettig Huwelyk geboren, op de beste en plegtigste wyze als het geschieden kan, overdragen. Wy ontslaen in 't algemeen alle de Inwoonders van de voorn. Hertogdommen van den Eed, dien zy aen Ons gedaen hebben; welverstaende, dat zy niet genoodzaekt zullen wezen dien Eed aen die gene, aen welke Wy onze Regten afstaen, te doen als in het geval, wanneer de bovengem. Doorlugtigste Infant *Don Philip* of iemand van zyne Descendenten den Throon van de *beide Sicilien* of dien van *Spanjen* niet zal beklommen hebben: en Wy reserveren wel uitdrukkelyk zoo voor Ons als voor onze Successeurs alle Regten, Actien en Pretensien, die Ons te voren op deze Hertogdommen hebben toebehoord, als mede het Regt van *Terugkeering*, in geval de bovengem. Infant zonder mannelyke Kinderen overlyd.

Insgelyks is alhier de Acte van *Afstand* van den Koning van *Sardinien* geïnsereerd. Dezelve is in de Italiaensche Tael, en behelst het volgende:

Uit kragte van de tegenwoordige Acte renuntieren, cederen en transporteeren Wy, zoo voor Ons als voor onze Successeurs, aen den bovengem. Doorlugtigsten Infant *Don Philip* en zyne Mannelyke Kinderen uit wettig Huwelyk gesprooten, de Stad *Piacenza* en het *Piacentino*, door Ons bezeten, ten einde Hy in qualiteit van Hertog van *Parma* daer van het genot hebbe; renuntierende uit dien hoofde van alle de Regten, Actien en Pretensien, die Ons in dezen opzigte toekomen, reserverende nogtans wel uitdrukkelyk zoo voor Ons als onze Successeuren het Regt van *Terugkeering* in de Gevallen *by het* vierde *Artikel van de* Preliminarien *gestipuleerd*.

VIII. Om de gem. Restitutien en Cessien te verzekeren en uit te voeren, is men overeengekomen, dat dezelve ten eenemael van weerskanten ter uitvoer gebragt en vervuld zullen wezen in Europa in den tyd van *zes Weeken*, of eerder als het mooglyk is, te reekenen van den dag van de Uitwisseling der Ratificatien van alle de agt Mogentheden; mits, dat veertien dagen na de Teekening van het tegenwoordig Traktaet de Generaels of andere Personen, welke de Hooge Contractanten van weerszyden bekwaem zullen oordeelen ten dien einde aen

een te ftellen, te *Bruffel* en te *Nizza* vergaderen zullen, om raed te plegen en over een te komen wegens de middelen, om te procederen tot de Reftitutien en Bezitnemingen op eene wyze, die voor de Troupen, voor de nwoonderen en voor de refpective Landen even dienftig is; maer ook in diervoege, dat alle en een iegelyk van de Hooge Contracterende Partyen overeenkomftig met hare Intentien, en hare in dit Traktaet aengegane Verbintenisfen, zich in het geruft en volle Bezit vinden zullen, zonder iets uit te zonderen, van al het geen aen dezelve moet komen, het zy by Reftitutie of by Afftand, in den gem. Termyn van zes Weken, of eerder indien moogelyk, na de Uitwisfeling der Ratificatien van dit Traktaet van alle de gem agt Mogendheden.

IX. Aengezien zyne Allerchriftelykfte Majt., niettegenftaende de onderlinge Verbintenis, by het agttiende Artikel van de Preliminairen aengegaen (*behelzende*: dat men met alle de Reftitutien en Cesfien op een gelyken voet voortgaen en dezelve op een en den zelfden tyd ter uitvoer brengen zal) zich by het zesde Artikel van het tegenwoordig Traktaet verbind, om binnen den tyd van zes weken, of eerder als het mogelyk is, te rekenen van den dag der Uitwisfeling van de Ratificatien van dit Traktaet, alle de Conqueften, door denzelven in de Nederlanden gemaekt, te reftitueeren, terwyl dat gene, 't welk America betreft, in aenmerking van de afgelegenheid der Landen onmogelyk in dien zelfden tyd ter uitvoer gebragt zal kunnen zyn, en de Termyn van deszelfs volkomene Uivoering niet bepaeld kan worden, verbind zich ook zyne Brittannifche Majt. van zynen kant, om terftond na de Uitwisfeling der Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet twee Perfonen van Rang en Aenzien by den Allerchriftelykften Koning te zenden, die in gyzeling blyven zullen, tot dat dezelve op een zekere en authentike wyze tyding zal gekregen hebben van de Reftitutie van het *Koninglyk Eiland*, genaemd *Kaep Breton*, en van alle de Conqueften, welke door de wapenen of de onderdanen van zyne Brittannifche Majt. voor of na de teekening der Preliminairen in de *Ooft*-en *Weft-Indien* mogten gemaekt zyn.

Hunne Allerchriftelykfte en Brittannifche Majefteiten

verbinden zich insgelyks om by de Uitwisseling van de Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet de *Duplicata* te doen overhandigen van de Ordres aen de Commissarissen, die benoemd zullen zyn om respectivelyk over te leveren en te ontfangen alles, 't welk van weerszyden in de gem. *Oost en West Indien* mogt geconquesteerd wezen, overeenkomstig met het twede Artikel van de Preliminairen en met de Declaratien van den 21 en 31 May, als mede van den 8 July laetstleden, voor zoo verre zulks de gem. Conquesten in de Oost- en West-Indiën betreft; welverstaende nogtans, dat het *Koninglyk Eiland*, genaemd *Kaep-Breton*, teffens met alle de Artillery en Oorlogs Ammunitien, die men op den dag van deszelfs overgaef aldaer zal gevonden hebben, ingevolge de daer van opgestelde Inventarissen, als mede in den staet waer in de voorn. Plaets op den dag van haere Overgaef was, zal te rug gegeven worden. Wat aenbelangd de andere Restitutien, zullen dezelve ter uitvoer worden gebragt, ingevolge den zin van het twede Artikel der Preliminairen en der Declaratien en Conventien van den 21 en 31 May, als mede van den 8 July laetstleden, in den staet, waer in de zaken den 11 Juny N. St. zig in de Oost-Indiën zullen bevonden hebben. Verders zullen alle de Zaken op den voet, als zy voor den tegenwoordigen Oorlog waren of wezen moesten, aldaer hersteld worden.

De voorn. respective Commissarissen, zoo wel die aengaende de *West-Indiën* als die aengaende de *Oost-Indiën*, zullen moeten gereed zyn om op het eerste berigt, 't welk Hunne *Allerchristelykste en Britannische Majesteiten* wegens de Uitwisseling der Ratificatien krygen zullen, te vertrekken, voorzien zynde met alle de Instructien, Commissien, Volmagten en Ordres, die noodig zyn om de Intentien van gem. Hunne Majesteiten en de Verbintenissen, die zy by dit Traktaet aengaen, op het spoedigste te vervullen.

X. De ordinaire inkomsten der Landen, die respectivelyk gerestitueerd of gecedeerd moeten worden, en de Impositien tot den Onderhoud en de Winter-Kwartieren der Troupen in deze Landen gedaen, zullen aen de Mogendheden, die daer van in bezit zyn, tot op den dag der Uitwisseling van de Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet toebehooren, zonder dat het nogtans

tans zal geoorlooft wezen zich van eenig middel van Executie te bedienen, mits dat genoegzame Cautie voor de Betaling zal gegeven zyn; welverstaende dat de Voeragies en Noodwendigheden voor de Troupen tot op de Evacuatien zullen geleverd worden: Door middel van 't welk alle de Mogendheden beloven en zich verbinden om niets wederom te eischen of te vorderen van de Contributien, welke zy in de Landen, Steden en Plaetzen die door hen gedurende den loop des Oorlogs ingenomen zyn, mogten hebben vastgesteld, en die in den tyd, dat de Gevallen van den gem Oorlog hen genoodzaekt mogten hebben om de voorn. Landen, Steden en Plaetzen te verlaten, niet betaeld mogten zyn, blyvende alle diergelyke Pretensien uit kragte van het tegenwoordig Traktaet vernietigd.

XI. Alle de Papieren, Brieven, Documenten en Archiven, welke men in de Staten, Landen, Steden en Plaetzen, die te rug gegeven zyn, gevonden heeft, en die, welke aen de afgestane Landen toebehooren, zullen op den zelfden tyd van de Bezitneeming, indien het moogelyk is, of ten langsten twee Maenden na de Uitwisseling van de Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet, van alle de agt Partyen respectivelyk ter goeder trouwe uitgeleeverd of ter hand gesteld worden, in wat voor Plaetzen de gem. Papieren of Documenten zich ook bevinden mogen; namentlyk die, welke men uit het Archif van den Hoogen Raed van *Mechelen* mogt hebben weggebragt.

XII. Zyne Majt. de Koning van *Sardinien* zal alles, waer van dezelve van ouds af en nieuwelyks het genot had, in bezit blyven behouden, byzonderlyk *Vigevanasco*, 't welk Hy in 't Jaer 1743 gekregen heeft, een gedeelte van *Pavesano* en het Graefschap *Angbiera*, op die wyze als die Vorst dezelve uit kragte van de Cessien, welke daer van aen Hem gedaen zyn, hedendaegs bezit.

Artikel XIII. De Doorlugtigste Hertog van Modena zal uit hoofde zoo van het tegenwoordig Traktaet als van zyne Regten, Prerogativen en Waerdigheden, zes Weeken of eerder, indien mogelyk, na de Uitwisseling der Ratificatien van het gem. Traktaet, bezit nemen van alle zyne Staten, Plaetzen, Forten, Goederen en Renten, generalyk van alles, waer van hy voor den Oorlog het genot had. Ten zelven tyde zullen de Archi-

ven, Documenten, Geschriften en Meubilen, hoedanig zy ook mogen zyn, insgelyks aen hem te rug gegeven worden, zoo als ook de Artillery, Tuig en Behoeften van Oorlog, die men in de Landen, ten tyde dat dezelve in bezit genomen zyn, zal gevonden hebben. Wat aenbelangt het geen ontbreken zal, of het welk men in een andere gedaente zal hebben gebragt, zal men de juiste waerde der zaken, die dus weggenomen zyn en te rug gegeven moeten worden, in contant Geld betalen, welke Waerde zoo als ook het Equivalent der Leengoederen, die de Doorluchtigste Hertog van Modena in Hongaryen bezat, indien deze hem niet worden te rug gegeven, gereguleerd en vastgesteld zal worden door de respective Generaels of Commissarissen, die volgens het achtste Artikel van het tegenwoordig Traktaet twee weken na de teekening te Nizza moeten vergaderen om over een te komen wegens de middelen, om de wederzydsche Restitutien en In-bezit-stellingen ter uitvoer te brengen, in diervoege dat op den zelfden tyd en den zelfden dag, dat de Doorluchtigste Hertog van Modena van alle zyne Staten bezit nemen zal, dezelve dus in het genot, het zy van zyne Leengoederen in Hongaryen, het zy van het voorn. Equivalent treden, en de Waerde der Zaken, die aen hem niet zullen kunnen gerestitueerd worden, ontfangen kan. Men zal insgelyks binnen den voorn. Termyn van zes weken na de Uitwisseling der Ratificatien aen den zelven op de Allodiale Goederen van het Huis Guastalla regt verschaffen.

XIV. De Doorluchtigste Republiek Genua zal, uit hoofde zoo van dit tegenwoordig Traktaet als van hare Rechten, Prerogativen en Waerdigheden, zes Weken of eerder, indien mogelyk, na de Uitwisseling der Ratificatien van dat Traktaet, weder in bezit komen van alle Hare Staten, Forten, Plaetzen, Landen, hoedanig zy ook mogen zyn, Renten en Inkomsten, waer van dezelve voor den Oorlog het genot had; inzonderheid zullen alle en een iegelyk van de Leden en Onderdanen der gemelde Republiek, in den voorn. Termyn na de Uitwisseling der Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet wederom in 't bezit, genot, en vryheid komen, om van alle de Fondsen, die zy in de Bank van Weenen, in Oostenryk, in Bohemen, of in eenig ander Gedeelte der

der Staten van de Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen, en van die des Konings van Sardinien, hoedanig ook genaemd, hadden, te disponeren, zullende de Intresten stiptelyk en regulierlyk aen hun betaeld worden, te rekenen van den dag der Uitwisseling van de Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet.

XV. De acht hooge Partyen hebben met elkander benaemd en vastgesteld, dat tot Welzyn en de Bevestiging van den Vrede in 't algemeen, en voor de Rust van Italien in 't byzonder alle de Zaken aldaer in den staet, waer in zy voor den Oorlog waren, blyven zullen, behoudens en na de uitvoering der Schikkingen, die by dit tegenwoordig Traktaet gemaekt zyn.

XVII. Het Assientio-Traktaet ten opzigte van den Handel der Negers, den 26 Maert 1713 te Madrid geteekend, en het Artikel van het jaerlyks Schip, 't welk een gedeelte van dat Traktaet uitmaekt, worden ten opzigte van de vier jaren, gedurende dewelke het genot daer van zederd het begin van den tegenwoordigen Oorlog gestaekt is, byzonderlyk by het tegenwoordig Traktaet bevestigd, en men zal die op den zelfden voet en op de zelfde Conditien als zy voor den gem. Oorlog zyn of hebben moeten worden ter uitvoer gebragt, wederom uitvoeren.

XVII. *Duinkerken* zal aen de Land-zyde in den staet, als het zelve werkelyk is, gefortificeerd blyven, en ten opzigte van de Zee-kant op den voet van de Oude Traktaten.

XVII. De Geld-Pretensien van zyne Britannische Maj. als Keurvorst van Hanover op de Kroon van Spanje; de Verschillen wegens de Abdy van St. Hubert; de Enclavering van Henegouwen, en de nieuwlyks-opgeregte Comptoiren in de Nederlanden; de Pretensien van den Keurvorst van de Paltz; en de andere Artikelen, die niet hebben kunnen gereguleerd worden om dezelve in dit tegenwoordig Traktaet te voegen, zullen terstond door de Commissarissen, ten dien einde van weerszyden benoemd, of anders, zoo als de daer in belang hebbende Mogendheden dieswegens zullen overeenkomen, in der minne worden vereffend.

XIX. Het vyfde Artikel van het Traktaet van de Quadruple Alliantie, den 3 Augusty 1718. te *London* geslo-

sloten, betreffende de Guarantie der Succesfie van het Koninkryk van Groot-Brittannien in het tegenwoordig regerende Huis van zyne Brittannische Maj., en waer by men voorzien heeft omtrent alles, 't welk op de Persoon, die den titel van Koning van Groot-Brittannien aengenomen heeft, en op zyne Descendenten van de beide sexen betrekkelyk zyn kan, word uitdrukkelyk by dit tegenwoordig Artikel herhaeld en vernieuwd, als of het zelve in zyn geheelen Inhoud alhier was ingevoegd.

XX Zyne Britannische Maj. in kwaliteit van Keurvorst van Brunswyk Lunenburg zoo voor hem als voor zyne Erfgenamen en Successeurs, als mede alle de Staten en Bezittingen van gem. zyne Maj. in Duitschland worden by het tegenwoordig Traktaet vervat en geguarandeerd.

XXI. Alle in dit tegenwoordig Traktaet belang hebbende Mogendheden, die de Pragmatieke Sanctie van den 19 April 1713 aengaende de geheele Nalatenschap van wylen Keizer *Karel VI.* ten voordeele van zyne werkelyke regerende Dochter de Keizerin-Koningin van Hongaryen en Bohemen en van deszelfs Descendenten voor altoos volgens de Order, by de voorn. Pragmatieke Sanctie vastgesteld, geguarandeerd hebben, vernieuwen dezelve op de beste wyze als het mogelyk is, met uitzondering nochtans van de Cesfien, die het zy door den voorn. Keizer, het zy door de voorn. Vorstin reeds gedaen zyn, als mede van die, welke by het tegenwoordig Traktaet zyn gestipuleerd.

XII. Het Hertogdom Silesien en het Graefschap Glatz, zoodanig als zyne Pruisische Maj. dezelve hedendaegs bezit, worden door alle de Mogentheden, contracterende Partyen van het tegenwoordig Traktaet, aen dien Vorst geguarandeerd.

XXIII. Alle de Contracterende en in dit Traktaet belang hebbende Mogendheden zullen reciproquelyk en respectivelyk de uitvoering daer van guaranderen.

XXIV. De solemneele Ratificatien van het tegenwoordig Traktaet, in goede en behoorlyke forme afgevaerdigd, zullen binnen den tyd van een Maend of eerder als het mogelyk is, te rekenen van den dag der teekening, tusschen alle de acht Partyen in deze Stad *Aken* uitgewisseld worden.

Ten

Ten oirkonde van 't welk Wy ondergetekenden, hunne Extraordinaire Ambassadeurs en Ministers Plenipotentiarissen uit hunnen naem, en uit hoofde van onze Volmagten het tegenwoordig Definitif Traktaet eigenhandig hebben geteekend, en de Zegels onzer Wapens daer by doen stellen, enz.

Gedaen te *Aken* den 18 October 1748.

SEPARATE ARTIKELEN.

EERSTE ARTIKEL.

Nadien eenige van de Titels, die de Contracterende Mogendheden, het zy in de Volmagten en andere Acten gedurende den loop der Negotiatie, het zy in de Inleiding van het tegenwoordig Traktaet, gebruikt hebben, niet in het algemeen erkend zyn, is men overeengekomen, dat daer uit nooit eenig nadeel voor een der gem. Contracterende Partyen zoude mogen ontstaen, en dat de Tytels, by gelegenheit van de voorn. Negotiatie en het tegenwoordig Traktaet van weerskanten aengenomen of toegelaten, niet zullen mogen aengehaeld worden, of tot gevolg strekken.

II. Is overeengekomen en vastgesteld dat de *Fransche* Tael, waervan men zich in alle de Exemplaren van het tegenwoordig Traktaet bediend heeft, en in de Acten van Accesfie zal mogen bedienen, geen voorbeeld verschaffen zal, 't welk zal worden aengehaeld of tot gevolg strekken, noch in eenigerlei wyze aen eene der Contracterende Mogendheden nadeel toebrengen, en dat men zich in het vervolg gedragen zal naer het geen ten opzigte en van wegens de Mogendheden, die in gewoonte en bezit zyn om Exemplaren van diergelyke Traktaten en Acten in eene andere Tale dan de Fransche te geven en te ontvangen, in acht genomen is, en in acht genomen moet worden. Het tegenwoordig Traktaet en de Accesfien, die daer tusschen komen zullen, behouden de zelfde kracht en eigenschap, als of de voorn. gewoonte daerby in acht genomen was, en de tegenwoordige Separate Artikelen zullen insgelyks de zelfde kracht hebben als of zy in het Traktaet waren gevoegd.

Ten oirkonde van 't welke wy ondergeteekende Extra-

traordinaire Ambassadeurs en Ministers Plenipotentiarissen van zyne Brittannische Majesteit, van zyne Allerchristelykste Majesteit, van de Heeren Staten Generael der Vereenigde Provintien, de tegenwoordige Separate Artikelen hebben getekend, en de Zegels van onze wapenen daerby doen stellen, enz.

Gedaen te *Aken* den 18 October 1748.

Zynde zoo wel het Traktaet als de twee Separate Artikels geteekend door de volgende Ministers

St. Severin d'Arragon, La Porte Du Theil, Sandwich, Th. Robinson, W. Bentinck, G. A. Hasselaer, J. v. Borssele, O. Z. van Haren.

Dit Traktaet neffens de voorn. separate Artikels door de Ministers der 3 Zeemogendheden dus geteekend zynde, werd het zelve weinig dagen daerna door de *Spaensche*, *Keizerlyke*, *Genuesche* en *Modenesche* Gezanten ook bekrachtigd en onderschreven.

De *Genuesche* Minister echter ziende dat men in het Vrede-Traktaet aen den Hertog van *Modena* den voorrang gegeven had boven de *Republiek*, niettegenstaende de laetstgenoemde bezitster is van het Koningryk Corsica, voegde by zyne onderteekening deswegen een Protest, luidende:

De ondergeteekende Minister-Plenipotentiaris van de Doorl. Republiek Genua, in de schikking van 't Definitif-Traktaet, den 18 dezer maend alhier in de Stad Aken door de extraordinaris Ambassadeurs en Plenipotentiarissen van zyne Allerchr. Maj., van zyne Britsche Maj. en van Hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden gesloten en geteekend, opgemerkt hebbende, dat de Doorl. Republiek daer in was geplaetst achter den Doorl. Hertog van Modena, kan hy niet af zyn van te declareren:

Dat schoon diergelyke schikkingen nooit kunnen strekken tot een regel omtrent den rang en voorgang tusschen Souvereine Staten, noch bekwaem zyn om die

in

in 't minste te krenken, echter uit een overbodige voorzorge, en om tegen te gaen al wat men by vervolg uit gem. schikking zoude mogen infereren, ten nadeele van den rang en voorgang van de Doorl. Republiek, kan hy niet nalaten te protesteren, zoo als hy uit kragte van de Volmagten aen hem gegeven, by deze tegenwoordige Acte declareerd en protesteerd, in de beste forme als doenlyk, mitsgaders op de kragtigste en plechtigste wyze, dat de schikking van 't gem. Definitif-Traktaet, omtrent alles wat de Doorl. Republiek Genua en den Doorl. Hertog van Modena betreft, te geener tyd zal mogen of kunnen strekken tot een gevolg, noch worden aengehaeld of uitgelegd, onder wat pretext zulks ook zoude mogen wezen, ten nadeele van de Rechten, Waerdigheit en Rang van de Doorl. Republiek onder de Souvereine Mogendheden in Europa. Gedaen te *Aken* den 28 October 1748.

(L. S.) (*Was geteekend*)
Francois-Maria Marquis Doria.

Dit Protest zonder de minste zwarigheid overen aengenomen zynde door alle de Plenipotentiarissen, zoo van de Contracterende, als Accederende Mogendheden, hebben vervolgens die van Vrankryk aen den *Marquis Doria* daer op geëxtradeerd het volgende Declaratoir:

De ondergeteekende extraordinaris Ambassadeurs en Plenipotentiarissen van zyne Allerchr. Maj. op de Vredes-Conferentien te *Aken*, declareren, dat de opnoeminge van de Doorl. Hertog van Modena voor de Doorl. Republiek Genua, zoo als die gevonden word in de préambule, clausulen en artikelen van 't Definitif-Traktaet, den 18 dezer loopende maend October alhier gesloten, niet moet worden aengemerkt, als moetende of kunnende toebrengen eenigerhande innovatie of nadeel, hoe genaemd, in den rang, welke die Souvereinen t'allen tyden onder malkanderen, mitsgaders onder alle de Souvereinen van Europa, gevoerd hebben. Gedaen te *Aken* den 28 October 1748.

(L. S.) (*was geteekend*).
St. Severin d'Arragon, La Porte du Theil.

De

De Sardinische Ministers niet kunnende besluiten tot het Definitif-Traektaet te accederen, voor deswegen nader bevel van zynen Meester ontvangen te hebben, teekenden de nagemelde Ministers de volgende Acte:

By aldien een der Mogendheden, die in den laetsten Oorlog zyn ingewikkeld geweest, zyne Accesfie tot het Definitive Vredes Traktaet mogt weigeren en uitstellen, zoodanig, dat men daer door zoude reden hebben te vreezen, dat de genomene maetregelen daerdoor zouden worden vertraegt, zoo zal men zich gezamentlyk van de krachtdadigste middelen bedienen, om die maetregelen ter uitvoeringe te brengen, ten einde het gem Traktaet by alle zoo contracteerende als accedeerende partyen zyn volle beslag verkryge.

(Was geteekend)

Grave van *St. Severin. Du Theil.*
Grave van *Sandwich.* Ridder *Robinson.*
W. Bentink, *G. A. Hasselaer J. v. Borsselen*, *O. Z. van Haren. Grave van* Kaunits. *Marquis de* Soto-Major.

De *Sardinische* Minister, den 6 dezer maend November, het verwachte bevel van den Koning zynen Meester ontvangen hebbende, had den 8 daer aen volgenden de Acte van Accessie tot het Definitive Traktaet ook geteekend, behelzende de zelve „ dat zyne Sardinische Maj. „ de laetste hand willende slaen, aen al 't geen „ ten zynen opzigte by de Preliminaire Artikelen is gestipuleerd, en voornamentlyk ten opzigte van de uitvoering van 't vierde Artikel „ der voorsz. Preliminaria, volgens welke de „ Hertogdommen, Parma, Piacenza en Guastalla aen den Prins *Don Philip*, Infant van Spanje, gecedeerd moeten worden, om hem tot een „ Etablissement te verstrekken; maer met het „ Recht van Reversie tot de tegenwoordige Bezitters, zoo dra de Koning van de beide Si-

„ ci-

„ cilien tot de Kroon van Spanje zal overgaen, „ of de gemelde Infant zal komen te ſterven „ zonder Mannelyk Oir; by dezen renuncieerd, „ cedeerd en tranſporteerd, zoo voor zich als „ voor zyn Succeſſeurs', aen den Infant *Don Philippus* en aen zyn Mannelyke Erfgenamen, geboren uit een wettig en beſtendig Huwelyk, de „ Stad *Piacenza* en het *Piacentino*, door Hem „ bezeten, ten einde dezelve te houden en te „ bezitten als Hertog van Piacenza; renuntieerende ten dien einde van alle de Rechten, „ Actien en Pretenſien, die Hem op dat Hertogdom toebehooren; reſerverende verders „ aen zich en zyne Succeſſeurs het Recht van „ Reverſie, in de bovengemelde Gevallen enz.

Hier na hadden ook de Miniſters der drie Zeemogendheden, na de Ratificatien van hunne hooge Principalen ontfangen te hebben, dezelven in eene byzondere byeenkomſt ten huize van den Graef van *St. Severin*, 's nagts tuſſchen den 16 en 17 dezer, zonder eenige plechtigheden uitgewiſſeld.

Dus zien wy dit groote en heilzame Werk van den Algemeenen Vrede, door Gods goedheit, zoo goed als voltooid. Wy meenen onzen Lezer geen ondienſt te zullen doen met hem het volgende Dichtſtukje, op dit aengenaem onderwerp zeer toepaſſelyk, en ons toegezonden om hier een plaetsje te geven, ten ſlot van deze Verhandeling onder de oogen te brengen.

VREDEZANG.

Laet de Ryksſtad (*), *op het treffen*
Van den blyden Vrede, thans

(*) *Aken.*

Hare kruin ten hemel heffen,
En de vlechten met een krans
Van Olyven *vrolyk sieren,*
Dien de Vrede haer bestelt,
Luisterryker dan Laurieren,
In het bloedig Oorlogsveld,
Op verwoede Moordgedrochten,
Door het schitterend rappier
In een heldenvuist, bevochten,
By het bliksemende vier
En het dondren der Kartouwen,
Die den harelyken dood
Baren, by het open spouwen
Van haer kaken, hol en groot!
Nu, met huppelende tongen,
Lofgezangen, reis op reis,
Dankbaer op en toegezongen
God', den schenker van den Peis!
't Moede en uitgeput Europe
Zuchtte lang met hart en mond
Naer dit einde zyner hope,
't Algemeene Vreêverbond.
't Voelt den balzem, die de lende
Zalft, en nieuwe krachten baert,
Nu getroffen is in 't ende
't Wit van 't uitgetrokken zwaerd.
Neêrland *mag weer adem halen.*
Oostenryk, *en* Albion,
Spanje *en* Vrankryk, *door de stralen*
Van de schoone Vredezon
Liefelyk gekoesterd, proeven
Reeds de vruchten van de rust',
Die het hart van zoo veel droeven
Vullen met een' nieuwen lust.
De afgematte Genuezen
Loven de Oppermajesteit',
Die hen redde uit duizend vreezen,
Door haer wonderbaer beleid.
't Vorstelyk Sardienje, *op 't hooren*
Van dit heuchlyk Vreebesluit,
Wekt zyne zanggezinde Koren

Tot

Tot een vrolyk feestgeluit.
'k Zie het fier Modena *pralen*
Met een' nieuwen glans en eer;
Nu het vrolyk in mag halen
Zynen ouden trouwen Heer.
Menschen, Vee en Land verkwikken
Door den Vredezonne gloed.
Stroom- en Zeenajaden schikken
Zich ten feestdans op den Vloed.
Koopman ziet zyn vlugge Schepen
Weêr van 's Weerelds ander end
Schatten in zyn schatkist slepen
Door het bruischend element.
'k Zie de Beurs en Markten woelen,
Zweeten van de bezigheên;
En de Handelaers krioelen,
Als de byen, onder een,
Om weer honig te vergaêren
In hun korven, tot 's lands nut,
Door de gretige gevaren,
Schier ten bodem uitgeput.
Hoe ontluikt de milde Nering,
Die, gemarteld en gepynd
Door een winstelooze tering,
Maenden, jaren heeft gekwynd!
Landman, korts beducht by 't zaeien
Dat een vreemde Plonderzucht
Van zyn zweet de vrucht zou maeien,
Kwinkeleert in de open lucht,
Nu de Vrede, hem genegen
Zynen arbeid mild beloont,
En zyn hoop met vollen zegen
In de volle schuur bekroont.
Hoor de Land- en Steejeugd neuren,
Nu de Teerton brand, en spreit
De allerliefelykste geuren,
Van gemeene eendrachtigheit.
Geuren boven geur te loven,
Dien de Kruidige Arabier,
In zyn balsemryke hoven,
Riekt by zyn Kaneelevier!
Hollands Leeuw, die klaeuw en tanden

Korts geleden had gewet,
En, van gramschap aen het branden,
Muil en manen opgezet,
Om den fellen hoon te wreken
Die de Nederlandsche Maegd
Deerlyk in den krop gesteken,
En aen 't harte heeft geknaegd,
Gaet nu vrolyk spelemeien
Door den vryen open hof,
Waer de zangerige reien
't Vreêverbond tot eer en lof
Zingen, en, op hooge wyzen,
FRISOOS *schrander Staetsbeleid*
Roemen, en de daden pryzen
Der manhafte Dapperheit;
Die voor haertsteên en altaren,
Lyf noch leven heeft ontzien
Om, in 't barnen der gevaren
Roof- en Heerschzucht spits te biên.
Lof Algoedheit, die de bede
Van ons lieve Vaderland
Woudt verhooren, en den Vrede,
Door uw wysheit, bragt tot stand.
Lof voor 't heil, dat wy genieten,
Voor het goede dat alom
Uit dees Vredebeek zal vlieten! . . .
Maer wat baet uw Schepzeldom
Toch den Vreê met hun Geburen?
Och, wat baet dat vreugdgenot,
Zoo het Oreleg blyft duren
Tusschen hen en hunnen God?
Vraegt men wie van kryg durft melden
By dit heuchelyk bestand?
Stomme Runders, yle Velden
Roepen dat Gods gramschap brand;
Dat, schoon hy aen de eene zyde
Heelt, hy ons aen de ander slaet,
En in dezen Vrede tyde
Zelfs met ons ten stryde gaet.
Onuitputbaer Mededoogen,
Eeuwige Barmhartigheit,
Die uw straken, uit den hoogen,

Deez

S. Fokke inv. et fec. 1748.

Door het wyd heelal verspreidt,
Wil uw gunst toch niet bepalen;
Laet ons, by den Vredegloed,
Uw' genadeglans bestralen
Die den Vreê schenkt aen 't gemoed.
Zoo zal Neerland welig bloeien,
En de welvaert en de Vreê
Met ORANJES *Stamhuis groeien.*
Ei verhoor toch onze beê!

Studio foventur Musæ.

GELDERLAND.

ZUTPHEN.

Tot den ontfangst van de 4. termynen der Liberale Gifte in de Steden geen stem in Staet hebbende en ten platten Lande des Graefschaps Zutphen, waer van wy reeds in ons Stukje voor de gepasseerde Maend September pag. 795. eenig gewag gemaekt hebben, ware uit het midden der Staten gecommitteerd de volgende Edele Mogende Heeren. Over het Hoge Land-Drosten-Ampt en de Bannery Bronkhorst, de Heer W. R. BARON VAN HEEKEREN *tot Brantsenborg* en Mr. PHILIP KAREL SCHOMAKER, *Burgermeester der Stad Zutphen*; over 't Scholt Ampt Zutphen binnen Zutphen, de Heeren L. H.B. S. BARON VAN HEEKEREN *tot Walyen* en Mr. BARTH. VAN HASSELT, *Burgermeester der Stad Zutphen*; over 't Rigter-Amt Doesborg en de Heerlykheit Keppel, de Heeren F. R. E. BARON VAN DER CAPELLEN *tot Boedelhof* en Mr. GERH. JAC. JONGKINT, *Burgermeester der Stad Doesborg*; over het Scholt-Amt Lochem en de Heerlykheit Verwolde, de Heeren A. J. H. BARON VAN HEEKEREN *tot Netelhorst* en IZAAC ZUTPHEN.

ZUT-PHEN. van Eys *Pietersz. Burgermeester der Stad Lochem*; over de Bannery Berge en de Heerlikheden Gendringen en Etten, de Heeren F. W. F. Baron van Palland *tot Keppel* en Mr. Jan Cremer, *Burgermeester der Stad Deutichem*; over de Hoogheid Wisch en de Heerlykheit Ligtenberg de Heeren J. A. Baron van Heekeren *tot Buerse* en Mr. B. J. Verstege, *Burgermeester der Stad Zutphen*; over Bhar en Lathum, Didam en Westervoort, de Heeren J. A. H. S. Baron van Dorth *tot Holthuysen* en Mr. A. Baron van Heekeren, *Burgermeester der Stad Zutphen*; over de Heerlykheit Borculo, de Heeren J. F. Baron van Westerholt *tot Hakfort* en J. A. J. Baron Sloet, *Burgermeester der Stad Zutphen*; over de Heerlykheden Bredevoort en Ligtenvoorde, de Heeren A. P. Baron van der Borch *tot Verwolde* en Mr. Arnold Hendrik Bom, *Burgermeester der Stad Groenlo*.

De wydberoemde Avonturier, *Baron van Neuhof*, anders bekend onder den naem van *Koning Theodorus* van Corsica, had, na zich, byna den ganschen zomer, op het Huis Velde, by deze Stad gelegen, en toebehoorende aen den hoog wel geboren Heer Baron van Dorth, en vervolgens eenige dagen, quasi incognito, in deze Stad opgehouden te hebben, het Huis *Honstein*, onder Vorden liggende, drie jaren gehuurd: of de voorn. Baron van Neuhof nu voornemens is, na zoo veel vruchteloos slooven en slaven, zyne overige dagen in stilte in dit Graefschap door te brengen, was nog zoo onzeker, als de tyd wanneer hy bezit van zyn gehuurde huis zal komen nemen, vermits hy, kort na het huren van het zelve, vertrokken, en niemant bekend

kend was, werwaert hy zich begeven had, of wanneer hy retourneeren zal. ZUTPHEN.

Voor eenige weken was even buiten deze Stad een zwerm Sprinkhanen van een ongemeenen grootte gevallen, dan zy hadden, wegens het koude saeizoen, dat hun zeer hinderlyk is, geen schade veroorzaekt, en waren schielyk weder verdwenen.

LOCHEM.

Als Commissarissen tot den ontvangst der twee eerste termynen van de Liberale Gifte binnen deze stad, hadden, uit het midden van hun Ed. Achtbaren gezeten de Heeren *Nikolaes Herman Olmius* en *Willem de Wolf*. LOCHEM.

BORKELO.

In de Voogdyen van Beltrum en Lintveld waren verscheiden menschen aen de Roode Loop, die zich sederd eenigen tyd in die streken geopenbaerd had, zeer schielyk overleden. BORKELO.

BREEDEVOORT.

In plaetze van wylen den Heer Willem van Sonsveld, was door zyne Hoogheit, den Prins van Oranje en Nassau, als Heer dezer Heerlykheit, aengesteld tot Ontvanger der Verpondingen over het Kerspel Wensterwyk, de heer *Herman Otto Roelevink*, reeds bevorens Ontvanger van de overige Dorpen dezer Heerlykheit, zynde dus thans over de Verponding van de gansche Heerlykheit niet meer dan een Ontvanger. BREEDEVOORT.

ARNHEM.

De Landdag, over de Ratificatien van den ARNHEM.

Vrede, alhier gehouden, was den 9 dezer gescheiden.

KULENBURG.

Kulenburg.

De Magiſtraet dezer Stad vernomen hebbende dat de Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen beſloten hadden deze Stad en Graefſchap aen den Heere Prinſe van Oranje en Naſſau te offereren en af te ſtaen, en die offerte by zyne doorl. Hoogheit gunſtiglyk was aengenomen, vonden hun wel Ed. Achtbaren goed dien Vorſt daer mede te feliciteren; committerende ten dien einde derwaert de Heeren Mr. *Jakob Pieter Balguerie*, Droſſaerd, *Dominicus Namna van Hoytema*, Schout, Mr. *Gerard Vost*, en *Weyer Wolpbert Beeldſnyder*, Burgermeeſters, neffens *Pieter Walbeek*, Vryheer van Tienhoven, Raed en Sekretaris der voorſchr. Stad. Deze Heeren, zich op reis begeven hebbende, hadden den 7 der voorleden Wyn-Maend de eer en 't geluk van zyne doorl. Hoogheit en des zelfs Koninglyke Gemalin te s'Gravenhage in een byzondere audientie op te wachten, en op de gunſtigſte wyze ontvangen te worden.

Vervolgens kwamen den 14 der voorn. Maend hier aen de hooggeboren Heer *Adriaen Graef van Lynden*, heer van Nederhemert, Borggraef, Richter en Dykgraef des Ryks van Nymegen, Amtman der Stad Grave en Lande van Kuik, ordinaris Gecommitteerden ter Vergadering hunner Hoog. Mog. enz., de wel Ed. Geſtr. Heer Mr. *Christiaen Willem van Benthem*, regerende Burgermeeſter der Stad Nymegen enz., en de heer Mr. *A. Vos*, Sekretaris der Ed. Mogende Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen, be-

benevens de Ed. Mog. Heeren *Pieter Benjamin de Beaufort*, Mr. *Everhard François Schimmelpenning*, Heer van Meerkerk, Raden en Rekenmeesters van de Domeinen zyner doorl. Hoogheit, en Mr. *Jakob van Schinnen*, Griffier, enz.; welke Heeren Gecommitteerden, den staet van de respective Comptoiren dezer Stad en Graefschap geexamineerd en opgenomen hebbende, werden, den 22 der gemelde Maend, alle Officianten, Bedienden, en een ieder, die onder den eed stonden, gedagvaerd, om het doen van Transport by te wonen, luidende als volgt: KULENBURG.

Wy Drost, Schout, Burgermeesteren, Schepenen, en Raed der Stad Kulenburg, mitsgaders Schout, en Schepenen der Dorpen Everdingen, Syderveld en Golberdingen, getuigen en certificeren by dezen dat in onze Vergadering verschenen en nedergezeten zyn de Hooggeboren Heer *Adriaen*, Grave van Lynden, Heer van Nederhemert, Burggraef, Richter en Dykgraef des Ryks van Nymegen, Amtman van de Stad Grave, en Landen van Kuik, ordinaris Gecommitteerde ter Vergadering van Hun Hoog Mogende de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden enz. de Wel Ed. Gestr. Heer en Mr. *Christiaen Wilhem van Benthem*, regerende Burgermeester der Stad Nymegen, en de Heer en Mr. *Anthonis Vos*, Sekretaris van de Edele Mogende Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen, enz. in kwaliteit als ten dezen verzogt, gecommitteerd en geauthoriseerd by Resolutie en Commissie van Welgem. Hun Edele Mogende, in dato 7 dezer Maend October, na dat alvorens door welgem. Heeren Staten by derzelver Resolutie van den 9. Juny dezes jaers, de Stad en Graefschap van Kulenburg was afgestaen aen zyn Doorluchtigste Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau enz. enz. enz. Ons Drost, Schout, Burgermeesteren, Schepenen en Raed, mitsgaders Schout en Schepenen der Stad en Dorpen, beide geëxhibeerd, gebleken, en nevens deze geregistreerd, en verklaerden die Heeren Gecommitteerden, hoe dat Hooggem. Hun Edele Mogenden, in conformité van voorsz. Resolutie aen

 zyn

KULEN-BURG.

zyn Doorluchtigste Hoogheit, den Heere *Willem Karel Hendrik Friso*, by der Gratie Gods Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. kwamen op te dragen en over te geven de Stad en 't Graefschap Kulenburg, met de daer toe behoorende independente Souverainiteit, voorts alle Rechten, Vryheden, Preëminentien en andere Hoogheden en Regalien, gelyk mede met alle de daer onder gehoorende Dorpen, Bouwhoven, Landen, Imposten, Accynsen, Houtgewassen, Pachten, Tienden, Thynsen, Renten, en andere Goederen en Inkomsten, wat namen dezelve ook zouden mogen hebben of waer gelegen zyn; voorts alle ap- en dependentien van dien, daer toe ooit van ouds gehoord hebbende, of nog gehoorende; dat meer Hooggem. Hun Edele Mogende de voorn. Heeren Gevolmagtigden by voorsz. Resolutien hadden geauthoriseerd die gemelde Stad en Graefschap Kulenburg, met alle haer voorsz. Rechten, Gerechtigheden, Pertinentien, Regalien, Souverainiteit enz. zoo als meer hooggedagte Heeren Staten dezelve tot nu toe genoten en bezeten hebben, aen Hooggem zyne Doorluchtigste Hoogheit of aen deszelfs Heeren Gecommitteerden over te wyzen, ook in bezit en eigendom over te geven, zonder op dat zelve Graefschap, en alle toebehooren van dien, eenig recht, actie of pretensie te behouden, directelyk of indirectelyk, hoe zulks ook bedagt zoude kunnen worden, gelyk de Heeren Geauthoriseerden uit kragte van voorsz. resolutie en authorisatie zulks op de solemneelste en bestendigste forme van Rechten waren doende mits dezen, verklarende dienvolgens ons Drost, Schout, Burgermeesteren, Schepenen en Raed der Stad, mitsgaders Schout en Schepenen der Dorpen voornoemt, voorts alle andere Bedienden, Borgeren In- en Opgezetenen dezer Stad en Graefschap Kulenburg te ontslaen en te ontheffen van allen eed en plicht aen meer Hooggem. Hun Edele Mogenden, de Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen gedaen en verschuldigd, om dien zelven eed en plicht aen zyn Doorluchtigste Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau enz. enz. enz. te presteren en te bewyzen naer behooren. In waerheids oirconde hebben wy dezer Stad Zegel aen deze gehangen, en door de signature van den Sekretaris van de Stad en Dorpen bekragtigen laten, in 't jaer onzes Heeren, een duizend

ze-

zeven honderd agt en veertig, den 22 October. Was geteekend *P. Walbeek*, *E. F. Jongbloet*; onder uithangende het groot Zegel der Stad Kulenburg in groen wasch, in een houte doos. KULENBURG.

De Heeren van den Raed, Magistraet, en verdere Officianten, van den eed en pligt, aen de Ed. Mog. Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen gedaen, dus ontslagen zynde, werden straks weder in den zelven eed en pligt van zyne Doorl. Hoogheit aengenomen, zonder dat de minste verandering in de Regering gemaekt werd. De sleutels der Stad vervolgens, door den Heer Burgermeester *Beeldsnyder*, in een zilveren schotel, met Oranjelinten verciert, aen den Heere *de Beaufort*, als eersten Gecommitteerden onder een fraeie aenspraek, geprezenteerd zynde, gaf dees Heer, na die aenspraek op de minzaemste wyze beantwoord te hebben, de sleutels weder over, met aenbeveling dat de zelven voortaen in name zyner doorl. Hoogheit behoorlyk mogten gebruikt worden. Des middaegs werden de voorn. Heeren Gecommitteerden van hun Ed. Mog., en zyne Doorl. Hoogheit, door de Heeren van de Regering dezer Stad en die van de Dorpen des Graefschaps, aen een Tafel van 36 Borden, magnifiek ter maeltyd onthaeld, wordende, onder het drinken op de welvaert van zyne doorl. Hoogheit, hare Koningklyke Hoogheit, de verdere Vorstelyke Familie, en andere conditien van distinctie, het geschut telkens gelost, 't welk tot laet in den nacht duurde, wanneer eindelyk de Heeren Gecommitteerden des Kwartiers van Nymegen hun afscheid, en vervolgens in hun jacht, met een' gunstigen wind, de terugreis aen namen.

Den volgenden dag, den 24, werd de pleg-

tig-

KULENBURG. righeit der Huldiging, na voorgaende Publicatie en bekendmaking aen de Burgery, verricht en gevierd, onder een toevloed van duizende menschen, in maniere als volgt:

De bovengemelde Heeren Gecommitteerden *de Beaufort*, *Schimmelpenning* en *van Schinnen*, begaven zich tegens den middag, in hunne Karossen, onder het luiden van alle de Klokken, naer het Stadhuis, rydende de Heeren Raden, in twee Koetzen, voor uit. Hun Edel Mogenden het Stadhuis genaderd, en uit de Karossen getreden zynde, werden aen de trappen door den Magistraet *en corps* gerecipieerd, en gebragt in de ordinaris Vergaderkamer, waerop de voorn. Heeren Raden ook volgden. Na een korte vertoeving begaven hun Ed. Mog. zich met de Raden en Magistraet naer de pui van het Stadhuis, waer een fraeie *Dé* *, en stellagie, met tapyten belegd, gemaekt was. Hier deed de Heer Drossaerd *Balguerie* de volgende aenspraek tot de Burgery: „ Nademael het hun Ed. Mo„ genden, den Heeren Staten des Kwartiers van „ Nymegen, volgens der zelver Resolutie, en „ daerop gevolgd Transport, gelieft heeft de „ Stad en 't Graefschap Kulenburg af te staen „ en over te geven aen zyne Doorl. Hoogheit, „ den Heere Prinse van Oranje en Nassau, enz. „ enz. enz.: en vermits het een oud gebruik en „ loffelyke gewoonte is dat Souverainen zich „ van hunne Onderdanen laten huldigen, zoo „ heeft zyne Doorl. Hoogheit de Ed. Mogende „ Heeren *P. B. de Beaufort*, en Mr. *E. F.* „ *Schimmelpenning*, Heer van Meerkerk, Raden „ en Rekenmeesters zyner Doorl. Hoogheit, „ beneffens den Heer Sekretaris *van Schinnen* ten

„ dien

* 't Middelste der voetstukken eener zuile.

„ dien einde gecommitteerd, als ook om ver- KULENBURG.
„ volgens, uit naem' van dien Vorst, den pleg-
„ tigen eed daer toe van ouds gebruikelyk af te
„ leggen, volgens zyn Doorl. Hoogheit eigen-
„ handig onderteekende en bezegelde commis-
„ sie en authorizatie, mitsgaders der Heeren
„ Gecommitteerden mede eigenhandig onder-
„ teekende en bezegelde solemnele Acten van
„ eed, u voor te lezen.

De gemelde Acten hier op door den Hr. Drossaerd aen den Hr. Schepen Burgermeester overgegeven zynde, werden terstond gelezen. De eerste, namelyk die der commissie en authorizatie zyner Doorl. Hoogheit, luidde dus:

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, by der Gratie Gods Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen salut, doen te weten, dat wy, vermits de Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen by der zelver Resolutie en by gevoegde Missive van den 9. Juny 1748. hebben goedgevonden aen ons in vollen eigendom op te dragen en over te geven de Stad en Graefschap Kulenburg met alle daer toe gehoorende hooge Rechten, Regalien, Goederen en Inkomen, breeder by de voorsz. Resolutie gemeld, welke offerte en opdragt door ons is aengenomen en geaccepteerd, geauthoriseerd, gevolmagt en gecommitteerd hebben, gelyk wy authoriseren, volmagtigen en committeren by dezen *Pieter Benjamin de Beaufort* en Mr. *Everhard Francois Schimmelpenning*, Raden en Rekenmeesters van onze Domeinen (zoo als wy dezelve by onze authorisatie in dato 23 September 1748. tot andere zaken in de Stad en Graefschap Kulenburg te verrigten, gecommitteerd hebben) om in onzen name alle hooge en lage Officianten en Bedienden van de Stad en Graefschap Kulenburg, in Eed genomen zynde van onzentwegen te verklaren, dat wy als Hooge Wettige en Souvereine Overheer van de Stad en Graefschap, de Burgeren In- en Opgezetenen, en een' ieder van hun in 't byzonder zullen laten by hunne

KULENBURG. ne Rechten, Privilegien en Eenigheden; dat wy dezelve zullen voorstaen en beschermen, gelyk de vorige Graven en Gravinnen van Kulenburg in hun leven gedaen hebben, alle force en geweld helpen afkeeren, voorts alles doen het geen goede Overheeren hunnen Onderzaten schuldig zyn en daer op de huldiging van opgemelde Stad en Graefschap Kulenburg naer de gewoonlyke wyze te ontfangen, met verdere magt en authoriteit om hier omtrent alles te doen het gene, ter zake behoorende, noodig zal worden vereischt.

Belovende voor bondig, vast en van waerde te zullen houden, en doen houden het geene welgemelde onze Gecommitteerden in dezen zullen doen en verrigten.

Gegeven in 's Hage den 10 October 1748. *was geteekend* Prinse de Oranje en Nassau (onderstond) Te oirdonnantie van zyne Hoogheit (en was geteekend) *J. de Back.*

De tweede Acte, namelyk die der Heeren Gecommitteerden, was van dezen inhoud:

Wy *Pieter Benjamin de Beaufort*, en Mr. *Everhard Francois Schimmelpenning*, Raden en Rekenmeesters van de Domeinen van zyn Doorluchtigste Hoogheit den Heere Prinse van Oranje en Nassau enz. enz. enz. Doen te weten, hoe dat zyn Doorluchtigste Hoogheit *Willem Karel Hendrik Friso*, Prins van Oranje en Nassau van de Edele Mogende Heeren Staten des Kwartiers van Nymegen, by afstand, ontfangen heeft het Graefschap, de Stad en Landen van Kulenburg met alle den toebehooren van dien; Wy, ingevolge en uit kragte van de speciale volmagt en authorisatie van Hoogstgemelde zyne Doorluchtigste Hoogheit in dato den 10 October 1748, goedgevonden hebben in name en van wegens meer Hoogstgem. zyne Doorluchtigste Hoogheit te verklaren, gelyk wy zulks zyn doende in Rechten, in plaetze van Eede kragt dezes, dat wy de Burgeren In- en Opgezetenen van de Stad en Graefschap Kulenburg en een' ieder van hun in 't byzonder zullen laten by hun Rechten, Privilegien en Eenigheden, beloovende dezelve voor te staen en te beschermen, gelyk de vorige Graven en Gravinnen van Kulenburg in hun leven gedaen hebben alle force en geweld

weld te helpen afkeeren, en voorts alles te doen het geen een goed Overheer zyne Onderzaten schuldig is. Des oirkonde is deze by ons onderteekend, en door onze gewoonelyke Signetten bekragtigd te Kulenburg den 24 October 1748. (Was geteekend) *P. B. de Beaufort*, *E. Francois Schimmelpenningh*, Meerkerk. KULENBURG.

Beide deze Acten, door den heer Schepen Burgermeester, de Burgerye voorgelezen zynde, vroeg de Drossaerd hun Ed. Mogenden of het den zelven nu geliefde, uit name zyner doorl. Hoogheit, den handslag te doen? Ja hier op geantwoord zynde, verzogt de Drossaert den heere Schepen Burgermeester, dat hy den handslag van hun Ed. Mog. ontvangen zoude. Dit verricht zynde, gaf de Drossaerd, zich tot de Burgery keerende, te kennen, „ dat, hun „ Ed. Mogenden, uit name zyner doorl. Hoog„ heit, den eed afgelegd hebbende, de schuld„ pligtigheit derhalven vereischte, den zelven „ aen hare zyde mede te presteren; weshalven „ zy, daer toe genegen zynde, zulks met *Ja* „ wilden te kennen geven." De Burgery *Ja* daer op geroepen hebbende, gaf de Drossaert het Formulier van den Eed aen den Schepen Burgermeester over, om gelezen te worden, gelyk geschiedde, luydende als volgt.

„ Wy zweeren en beloven aen zyne doorl. „ Hoogheit *Willem Karel Hendrik Friso*, Prin„ se van Oranje en Nassau, Erfstadhouder der „ zeven vereenigde Provintien, enz. enz, enz., „ als onzen souverainen, wettigen Graef en „ Overheere, gehoorzaem en getrouw te zyn; „ zyn Hoogheits beste te bezorgen, en schade „ te schutten, naer al ons vermogen, gelyk „ goede, trouwe Burgers, Ingezetenen en On„ derdanen hunnen Heere schuldig en gehou-

, den

KULEN-BURG.

„ den zyn te doen. *Zoo waerlyk moet ons God al-*
„ *magtig helpen!*

Dit Formulier gelezen zynde, zeide de Drossaert tot de Burgery: *Is uwe intentie dezen eed te doen zoo steekt uwe vingers op, en roept ja.* De Gemeeente terstond naer behooren daer op antwoordende, zwaeide voorts de hoeden om 't hoofd, en juichte haren nieuwen Heere toe: *Lang leve zyne doorluchtigste Hoogheit, de Prins van Oranje en Nassau!* Dit gejuich ettelyke reizen herhaeld, en met een *Vivat* verdubbeld zynde, begonnen alle de Klokken zich weder te laten hooren, en verscheide Trompetters, Hoboisten en andere Muzikanten uit de Vensteren van het Stadhuis het bekende aertje, *Wilhelmus van Nassouwen*,... op te deunen.

De Heeren Gecommitteerden, na het verrichten dezer Plegtigheden, in Schepenenkamer te rug gekomen zynde, werden door den Drossaerd met een cierlyke aenspraek gecongratuleerd, die voorts Stad en Graefschap in de gunstige en magtige protectie zyner doorl. Hoogheit beveelden, 't geen de Heer *de Beaufort* op eene zeer lieftalige wyze beantwoordde.

Vervolgens begaven hun Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerden, op de zelve wyze, als zy gekomen waren, zich weder naer het Nieuwe Hof, waer op de Dubbelhaken van 't Stadhuis verscheide malen gelost werden.

Ten twee uren begon de prachtige Maeltyd op de zael van 't Weeshuis, aen twee by den anderen staende Tafelen. Aen de eene van 30 Borden, die rond, en vlak voor den haert geplaetst was, zaten hun Ed. Mogenden, neffens der zelver Sekretaris; twee jonge Heeren de Beaufort; de Drossaerd; de Rentmeester van Leerdam; de

Schout

Schout van Buren en Vianen; voorts eenige genoodigde Heeren Officieren van 't Regiment van Slippenbach, te Leerdam in garnizoen liggende, als ook de Heeren Raden, Schout en twee Burgermeesters, neffens den Predikant *Fovell*, die het gebed deed. Aen de tweeden Tafel van 48 Borden waren geplaetst de verdere Heeren van den Magistraet en Raed dezer Stad met derzelver Sekretaris, den Ontvanger, Luterschen Predikant, Sekretaris en 't Gerecht van de Dorpen; Hoogdykheemraden, Officiers van de Burgery, Rentmeester en Medehelpers van 't Gasthuis, Laegdykheemraden, Advokaten, Notarissen, Procureurs, Doctoren in de Medicynen; voorts nog eenige genoodigde Officieren van 't Regiment van Slippenbach, en andere Gasten. Terwyl de tongen der aenzittenden op de keurlykste Spyzen, uit twee prachtige voorgerechten en een heerlyk nabanket bestaende, vergezeld van de kostbaerste Wynen, onthaeld werden, gingen de ooren te gast op een lieflyk mengzel van de eêlste klanken, door verschillend Speeltuig gevormd. By het instellen der gezondheden van de Vorstelyke Familie, werden de heilwenschen door zeven Metale monden telkens bezegeld. Ook liet men, by het drinken op de welvaert van den ouden Souverein, en die van de Collegien, vyf stukken losbranden. KULENBORG.

Onder het desert werden aen den Heeren Gecommitteerden gepresenteerd de Kinders der fatzoenlykste Luiden dezer Stad; op de minzaemste wyze van hun Ed. Mog. ontvangen, en met confituren, banket, en wyn beschonken.

Ten 9 uren van tafel opgestaen, gingen hun Ed. Mog. eene wandeling door de stad doen,

KULENBURG. om de Illuminatien, decoratien enz. te beschouwen, terwyl de Klokken geluid, en de Stads Dubbelhaken en ander geschut telkens losgebrand werden.

Om elf uren begon de avondmaeltyd, waer op de Luthersche Predikant *Kloekhof* het gebed deed. Ten een uur begaf het gantsche Gezelschap zich naer het nieuwe hof, in 't Logement van den Drossaerd, en dat van den heer Raed Perenod, in beide welke plaetzen frai gedanst werd. Niet lang hier na zag men de Vuurwerken afsteken in den tuin van 't Hof. Men scheidde laet in den morgenstond, en alles liep in vreugde en zonder eenige ongelukken af.

Den 25 gaf de Heer Sekretaris *van Schinnen* een Bal op 't voorschr. Nieuwe Hof, waerop meer dan 80 meest jonge Heeren en Dames verschenen.

Den 26, des morgens om 11 uren, hadden hun Ed. Mogenden, na ieder van de Burger-Compagnien als ook het Wees-en Manhuis nevens de Dorpen, elk met hondert Guldens, tot een recreatie, geschonken te hebben, zich weder op reis begeven, en waren door allen de Officianten tot aen de Rivier de Lek uitgeleide gedaen.

LOO.

Zyne doorl. Hoogheit, de Prins van Oranje en Nassau, heeft tot Schepenen van deze zyne nieuwe Heerlykheit aengesteld den Hoogwelgeboren Heer *Willem Baron van Haersolte*, heer van Yrst, beschreven in de Ridderschap van Veluwe, Burgermeester der stad Hattem; de Heeren Mr. *Arnold Pronk*, Mr. *Herbert van Westerveld*, beide Burgermeesters der stad Harderwyk, Mr. *Herman Hendrik Otters*, Advokaet voor den Hove van Gelderland, en... *Rochet*, Rent-

Rentmeester der Domeinen van zyne Hoogheit in deze Heerlykheit; voorts tot Sekretaris den Heer *Gerhard van Olden*.

By de Heeren Staten was geresolveerd deze Heerlykheit tot het Udeler Meer incluis te vergrooten.

HOLLAND.

KLUNDERD.

Den 29 der voorleden Maend was alhier in garnizoen gekomen 't Regiment van Oranje Nassau, van den Generael van Wartenslebe. KLUNDERD.

De heete en koude Koortzen, sederd eenigen tyd, hier sterk geheerscht hebbende begonnen thans af te nemen.

HAERLEM.

Vermits wy in ons Stukje voor de vorige maend October, bladz. 919, den Hr. Mr. *Anthony van Styrum* onder de afgegane Vroedschappen geplaetst, en deswegen thans eene nadere informatie bekomen hebben, kunnen wy niet nalaten onzen Lezer te berichten, dat die Heer, voor de komst der Heeren Commissarissen in deze stad, zelf en uit eige beweging zyne doorl. Hoogheit verzogt had van zyne Bediening ontslagen te mogen worden, met aenbeveling van zynen zoon, den Hr. *Jan van Styrum*, in de vorstelyke gunst zyner Hoogheit, die dit verzoek vervolgens ook gunstiglyk beantwoord, en dien Heer, in de plaetze van deszelfs Vader, tot Vroedschap verkoren heeft. HAERLEM.

Voorts was, in de voorleden maend, door den Prins Erfstadhouder, uit eene aen zyne

doorl. Hoogheit overgeleverde Nominatie, van 3 Personen, tot Hoofdofficieren dezer Stad geëligeerd de Hr. Mr. *Zacharias Steenis*, in de plaetze van den Hr. Mr. P. van den Broek, zynde vervolgens, in de plaetze van den voorn. Heer Steenis, tot Schepen aengesteld de Heer Mr. *Christoffel Jan van Dam*.

's GRAVENHAGE.

's GRAVENHAGE.

De Ordonnantie, den 12 September by de Staten van Holland en Westfriesland gearresteerd, volgens welke hun Ed. Gr. Mog. zullen doen collecteren, ten behoeve der gemeene zaek van het voorn. Land, het recht dat voor de Ontgronding des zelven Lands, geheven word op den Turf, die buiten deze Provintie gevoerd zal worden, mitsgaders het recht dat geheven word voor de Doorvaert van den Turf, die uit andere Provintien en Landen door deze Provintie passeert, en daer buiten gevoerd word, behelst de volgende XX Artikels:

I. Voor het recht van de Ontgronding zal betaeld worden vier stuivers en een duit van de Tonne Hollandsche Turf, die buiten de Provintie van Holland en Westfriesland gevoerd en gelost zal worden, boven en behalven de tiende Verhooging.

II. Ten dien einde zullen alle Schippers en Schuitvoerders, den voorschreven Turf voerende, gehouden zyn voor en aleer zy met hun ingeladen Turf zullen mogen uitvaren, aen den Collecteur aen te geven het oprechte getal van alle de tonnen Turf die zy in hebben, in maniere als breeder hier na zal worden gezegd, waer voor zy zullen worden gedebiteerd, en by hunne wederkomst zullen zy het voorschreve recht moeten betalen van de kwantiteit Turf die zy aengegeven hebben, en waer voor zy gedebiteerd staen, volgens den inhoud van het voorgemelde eerste Artikel: doch zullen van de betaling van

het

het voorschreve recht vry zyn, zonder daer voor iets te betalen, in gevalle zy kunnen bewyzen, datzy de volle Lading, die zy op het doorpasseren ingehad en aengegeven hebben, binnen het Land van Holland en Westfriesland ter consumtie gelost hebben, by behoorlyke Attestatie van den Sekretaris, of by deszelfs absentie van twee Schepenen van de Plaets waer de lossing is geschied, welke Attestatie zal moeten worden ingerigt, zoo als hier na in het zeventiende Artikel word gepreseribeerd, en zal de voorschreve betaling en zuivering moeten worden gedaen binnen een maend of zes weken (vorst en onweder uitgezondert) na dat de aengeving zal wezen geschied, en zal dienvolgende een Schipper gehouden zyn, zyn ingelade Turf in het geheel te lossen, of in de Provintie of voor het geheel buiten de Provintie, zonder zyn last in deze Provintie te mogen breken, en met het overige uit te varen uit de Provintie, op pœne dat die gene, die zyn last gebroken heeft, het voorschreve recht zal moeten betalen van de volle Lading, die hy aengegeven heeft.

's GRAVENHAGE.

III. Een iegelyk, die eenige Turf in de Steden of ten platten Lande wil laden, om daer mede te komen op de Stroomen van de Maze of Yssel, of van de Zuider Zee, of op het Y, zal gehouden wezen denzelven Turf voor de eerste reize, dat hy na den laetsten December aenstaende zal willen uitvaren, en telkens, wanneer hy een Schip voor de eerstemael zal beladen, de daer ingelade Turf te doen meten by gezworen Tonders of Tonsters, en het Schip ten eenemael vol te laden, mitsgaders het zelve door een' gezwooren Eiker ook te doen eiken, en daer van niet alleen te nemen een' behoorlyken Brief, inhoudenden de kwantiteit Turf, die het Schip laden kan, volgens het Formulier hier achter gevoegd, maer ook een Attestatie van den Sekretaris, of by deszelfs absentie van twee Schepenen van de Plaets, daer hy den Turf zal hebben geladen, inhoudende het getal der Tonnen, mede volgens het Formulier hier achter gesteld: welke Eikbrief en Attestatie hy, alvorens de Sluizen te passeren, by de aengevinge zal moeten vertoonen aen den Collecteur, die daer van zal mogen nemen Copy, en by gebreke van de voorschreve vertooning zal de Schipper gehouden wezen den Turf ten zynen kosten te doen meten

'S GRAVENHAGE. ter plaetze waer hy met dezelve op de Stroomen wil passeren, voor en aleer hy door de Sluizen zal mogen passeren; en zal de kwantiteit, die volgens de voorschreve Attestatie by het volladen van ieder Schip, voor de eerste reis geladen, en die volgens den Eikbrief daer in geladen kan worden, by volgende reize ten minsten aengegeven moeten worden, wel meerder, maer niet minder.

IV. En op dat de fraudes mogen worden geweerd, die tot nog toe in het uitvoeren van den Hollandschen Turf (onder dekzel van den Stichtschen Turf) is gepleegd, zal niemand, wie hy zy, alwaer het schoon dat hy onder het Sticht woonde, Turf op den Hollandschen Bodem getrokken, geflodderd of gemaekt, mogen schuiven of kloeten op den Stichtschen Bodem, op de verbeurte van den Turf, en daerenboven van een boete van twee honderd guldens.

V. En alzoo de Huisluiden onder Loosdregt en daer omtrent Veenen hebben liggen op den Hollandschen Bodem, waer van de Turf meest te Utrecht, en op de Vecht aen Pleiten en Sammereusen word gevoerd, en de Huisluiden in gebreke blyven van denzelven Turf het recht van de Ontgronding te betalen, zoo zullen de voorschreve Huisluiden van al den Turf, dien zy uit Hollandsche Venen trekken of moeten, gehouden wezen, voor het recht van de Ontgronding te betalen van elke Rynlandsche Roede, die zy met Veen of Flodder bespreien, zeven tonnen, des zal daer aen afslag strekken, het gunt zy op gelyke wyze als in het voorgaende twede, en hier navolgende achtste Artikel is gemeld zullen kunnen bewyzen, van den voorschreven Turf in Holland gevoerd, ter consumtie gelost te hebben; en zullen de voorschreve Huisluiden aen den Sekretaris van de Plaetze hunner residentie perfectelyk moeten aengeven het getal van de roeden, die zy met Veen of Flodder hebben bespreid, voor ieder reis, dat zy zulks komen te doen, en zulks alvorens zy dezelve zullen mogen opbreken, op de boete van vyf en twintig Guldens op elke roede te verbeuren, die zy zullen hebben verzwegen, en daerenboven het recht daer van betalen: welverstaende, dat die van de Loosdregt alsdan den voorschreven Turf zullen mogen schuiven en kloeten op den Stichtschen Bodem, zonder te verbeuren.

VI.

VI. En zal niemand, wie hy ook zoude mogen wezen, in eeniger maniere buitens Dyks eenigen Turf mogen slaen of maken, op de verbeurte van den geslagen of gemaekten Turf, en een boete van duizend guldens: en zullen de respective Schouten en Gerechten van de Dorpen en Ambachten buiten Dyks gelegen, niet vermogen het zelve te gedoogen, maer in tegendeel zich moeten bevlytigen, om het zelve te weren en tegen te gaen, op pœne van ook zelve te incurreren de voorschreve boete daer tegen gesteld: Des zullen niet verstaen worden hier onder begrepen te wezen die gene, die daer toe speciael Octroy zouden mogen hebben verkregen, mits zich in allen delen naer het zelve Octrooi, en de conditien en præcautien, daer in vervat, regulerende, en ook naer zoodanige verdere ordres, als daer op gesteld zouden mogen worden; en zullen ook van nu voortaen aen niemand, wie hy zy, zoodanige Octroien nieuwelyks worden verleend. 's GRAVENHAGE.

Rakende de Doorvaert in het byzonder.

VII. Voor het recht van de Doorvaert zal van den Turf, komende uit Friesland, Overyssel, Rheenen of andere Venen, buiten Holland gelegen, voorzien zynde met een behoorlyk bewys, dat dezelve Turf buiten de Provintie van Holland en Westfriesland is gemaekt, voor Passagiegeld worden betaeld, te weten van den zwarten Turf twee stuivers, en van den grauwen Turf eenen stuiver van de tonne, die buiten Holland en Westfriesland, Voorne en het Sticht van Utrecht zal gelost worden, mede boven en behalven de tiende verhooging.

VIII. Tot dat einde zullen mede alle de Schippers en Schuitvoerders den voorschreven Turf voerende, gehouden zyn, voor en aleer zy zullen mogen door of voorbyvaren, aen den Collecteur aen te geven het opregte getal van alle de tonnen Turf die zy in hebben, in maniere als breeder hier nader zal worden gezegd, waer voor zy mede zullen worden gedebiteerd, en by hunne wederkomst zullen zy het voorschreve recht moeten betalen van de kwantiteit Turf, die zy aengegeven hebben, en waer voor zy gedebiteerd staen, volgende den inhoud van het voorgaende zevende Artikel; doch zullen van

's GRAVENHAGE. de betaling van het voorschreve recht vry zyn, zonder daer voor iets te betalen, in gevalle zy kunnen bewyzen dat zy de volle Lading, die zy op het doorpasseren in gehad en aengegeven hebben, binnen het Land van Holland en Westfriesland, het Land van Voorne, ter consumtie gelost hebben, by behoorlyke Attestatie van den Sekretaris, of by deszelfs absentie van twee Schepenen van de Plaets waer de lossinge is geschied, welke Attestatie zal moeten worden ingericht, zoo als hier na in het zeventiende Artikel word geprescribeerd; en zal de voorschreve betaling en zuivering moeten gedaen worden binnen een maend of zes weken, (vorst en onweder uitgezonderd) na dat de aengeving zal wezen geschied; en zal dienvolgende een Schipper gehouden zyn zyn'ingeladen Turf in het geheel te lossen in de Provintie, of voor het geheel buiten de Provintie, zonder zyn last te mogen breken, en met het overige uivaren, op poene dat die gene, die zyn last gebroken heeft, het voorschreve recht zal moeten betalen van de volle Lading, die hy aengegeven heeft.

IX. En op dat de collecte van dit recht vreedzaem en met de minste kwetzinge van de Provintie Utrecht mag worden gedaen, zal geen Passagiegeld betaeld worden van den Turf, die over des anderen Bodem gevoerd, en in een van beide de Provintien word geconsumeerd, maer alleen van den Turf, die buiten beide Provintien gevoerd word, ten welken einde een Collecteur zal worden gesteld aen de Utrechtsche Vaert, om aldaer de gerechtigheid van de Ontgronding van den Hollandschen Turf en het Passagiegeld van allen anderen Turf, die over den Hollandschen Bodem gevoerd is of gevoerd zal worden, zoo wel opwaerds als nederwaerds te ontvangen, mits dat die van het Sticht van gelyke een' Collecteur tot Gouda en Schoonhoven zullen mogen stellen, om te ontvangen het recht van de Ontgronding van den Stichtschen Turf, mitsgaders het Passagiegeld van allen anderen Turf, die over hunnen Bodem is gevoerd, en buiten de Provintie Holland en Westfriesland gevoerd word.

X. En zullen tot voorkoming van fraudes in dezen opzigte, alle Schippers en Koopluiden, die Stichtschen Turf ingeladen hebben, gehouden zyn te brengen Attestatie van

van den Meter, Tonder of Tonster, die denzelven gemeten of getond zal hebben, of in gevalle die niet gemeten of getond is, van den Leveraer van den voorsz. Turf, gepasseerd voor den Schout of Sekretaris van de Plaetze daer die ingeladen zullen zyn, welke Attestatie zal moeten inhouden, dat geen Hollandsche Turf in het Schip geladen is, het welke de Schippers (by de Collecteurs verzogt zynde) mede gehouden zullen wezen met eede te zuiveren, op pœne, indien ter contrarie bevonden word, te verbeuren twee honderd guldens, en daerenboven gestraft te worden als meineedig. 's GRAVENHAGE.

XI. Alle Schippers en Schuitvoerders, die Turf varen, zullen, wanneer zy voor de eerste reize, dat zy na den laetsten December aenstaenden zullen door- of voorbyvaren, en telkens wanneer zy met een Schip voor de eerstemael met Turf beladen zullen willen passeren, den daer in geladen Turf doen meten by gezwore Tonders of Tonsters, en hun Schepen ten eenemael vol laden, en dezelve door een' gezworen Eiker ook doen eiken, en daer van niet alleen nemen een' behoorlyken Eikbrief, inhoudenden de kwantiteit Turf die het Schip laden kan, maer ook een Attestatie van den Sekretaris, of by deszelfs absentie van twee Schepenen van de Plaets, daer zy den Turf zullen geladen hebben, inhoudende het getal der tonnen, welken Eikbrief en Attestatie zy, alvoorens de Sluizen te passeren, by de aengeving zullen moeten vertonen aen den Collecteur, die daer van zal mogen nemen Copy, en by gebreke van dezelve vertooninge zullen de Schippers gehouden wezen, den Turf ten hunnen kosten te doen meten ter plaetze daer zy met dezelve op Stroomen willen komen, voor en aleer zy door de Sluizen zullen mogen passeren, en zal de kwantiteit, die volgens de voorschreve Attestatie by hen ten eenemael volladen, van ieder Schip voor de eerste reis geladen, en die volgens den Eikbrief daer in geladen kan worden, by volgende reizen ten minsten aengegeven moeten worden, wel meerder maer niet minder; en zullen ook geen Schippers zoo in de Ontgronding, uit- als doorvarende met Turf geladen, eenige Takken, Riet, Hooi, Stroo, of iets diergelyks, waer door het getal der tonnen of kwantiteit van den ingeladen Turf word verborgen en voor het gezigt onzeker gemaekt, mogen laden, op verbeurte

'S GRAVENHAGE.

voor de eerste reize van de Takken, Riet, Hooi, Stroo, of wat het zoude mogen wezen, en voor de tweede reize daerenboven op een boete van twee honderd Guldens.

Generale precautien zoo op de Ontgronding als Doorvaert.

XII. En op dat de voorschreve rechten zoo wel van de Ontgronding als Doorvaert te beter en gemakkelyker ten voordeele van het gemeene Land, sonder fraudes zullen mogen worden gecollecteerd, zal niemand met eenigen Turf voorby de Utrechtsche Vaert (zoo lang het Contract tusschen de Provintien van Holland en Utrecht zal plaets hebben) en Schoonhoven, nog door geen Sluizen de Maze of Yssel rakende, mogen passeren, dan door Gouda, Oudewater, Nieuwesluis, Loenedersluis, Woerden, het Woersche Verlaet, Bodegraven, Montfoort, en Jutphaes, mitsgaders Rotterdam, Schiedam, Delfshaven, en Goe Jan Verwellen Sluis; gelyk ook niemand met eenigen Turf door eenige Sluizen, de Zuider Zee of het Y rakende, zal mogen varen, dan door de Sluizen van Amsteldam, Muiden en Spaerendam; en zal ook nergens Turf over den Dyk mogen worden gevoerd of gedragen, op een boete van zes honderd Guldens, te verbeuren by die gene die dezen contrarie zouden mogen hebben gedaen.

XIII. En zullen alle Schippers of Schuitevoerders, met Turf uit- of doorvarende, het zy Zuid- of Noordwaerds, gehouden zyn aen den Collecteur van de voorschreve rechten aen te geven het opregte getal van alle de tonnen Turf die zy in hebben, benevens hunnen rechten Naem en Woonplaets, de voorschreve tonnen gerekend of gemeten naer de Leidsche tonnen of beugel, zoo als hier boven, Artikel drie en elf, is gezegd, op de verbeurte van den ingeladen Turf en een boete van zes honderd Guldens daerenboven: en indien de Collecteur suspicie heeft dat zy meer Turf geladen hebben, zal hy met voorkennis van den Officier van de Plaets waer het voorvalt, vermogen den geladen Turf te doen ontladen en hermeten, en indien by hermeting gevonden word, dat de Turf kwalyk aengebragt is, en dat het verschil niet meer importeert, dan agt tonnen op het honderd; zullen de kosten

ten van de voorschreve hermeting komen tot laste van den Schipper of Schuitevoerder, en de gedane aengeving met de tonnen, die by hermeting over gevonden zyn, vermeerderd worden: doch in gevalle by hermeting bevonden word, dat het voorschreve verschil meerder importeert dan acht tonnen op het honderd, zal de Turf of de waerde van dien, mitsgaders het Schip of Schuit daer de ingeladen Turf is geweest, verbeurd zyn, en de Schipper of Schuitevoerder nog daerenboven vervallen in een boete van drie honderd Guldens; en zal de Collecteur gehouden zyn, de uit- of doorvarende Schippers te geven een Billiet, inhoudende de kwantiteit van de tonnen Turf die by de hermeting in het Schip gevonden zyn, of indien de Turf niet is hermeten die de Schipper of Schuitevoerder aengegeven heeft, met uitdrukking in het voorschreve Billet, of de Turf hermeten dan of de kwantiteit der tonnen alleen aengegeven is; en by aldien eenige Schippers of Schuitevoerders, den Turf voerende, zyn uit of doorgevaren op hunne aengeving, zonder dat hun aldaer eenige hermeting is gevergd, zoo zullen echter alle Officieren van den Lande zich vermogen te informeren, of de voorschreve Schippers de kwantiteit van de tonnen wel en naer behooren hebben aengegeven, en ten dien einde van dezelve vorderen exhibitie van het Billet, inhoudende de kwantiteit van de aengegeve tonnen, en in cas van suspicie van een frauduleuse aengeving de voorschreve Schepen ook mogen doen hermeten; en indien by hermeting bevonden word, dat de Schippers en Schuitevoerders de voorschreve tonnen Turf kwalyk hebben aengegeven, en dat het verschil van dien niet meer importeert dan acht tonnen op het honderd; zullen de kosten van de voorschreve hermeting komen tot lasten van den Schipper of Schuitevoerder: doch, indien het voorschreve verschil meer importeert dan de voorschreve acht tonnen op het honderd, zoo zal de Turf, mitsgaders het Schip of Schuit, waer in die geladen is geweest, verbeurd zyn; en de Schipper of Schuitevoerder nog daerenboven vervallen in een boete van drie honderd Guldens; en zal de Collecteur gehouden zyn de Schippers in het uit- of doorvaren voor de eerste reize te onderrichten, hoe zy het volgens deze Ordonnantie zullen hebben te reguleren, en aen ieder van dezelve een

'S GRAVENHAGE.

dien

's GRAVENHAGE.

dien einde ter hand stellen een Exemplaer van deze Ordonnantie.

XIV. En om voor te komen dat niemand zich laet voorstaen, als of door de afschaffing der Pacht op de consumtie van den Turf, het tonnen van dezelve niet meer noodig zoude zyn, maer dat het een ieder zoude vry staen Turf te koopen en op te doen, op de bon of hoop, en het nochtans zeker is, dat zulks geenszins is conform aen Onze intentie, en ook zonder behoorlyk tonnen van de Turf, het recht op de Ontgronding van den Turf, die buiten deze Provintie gevoerd word, zoo weinig als het recht op de Doorvaert van Turf van buiten in deze Provintie komende, en dezelve passerende ten behoeve van het gemeene Land, by geen mogelykheit kan worden gevorderd en gecollecteerd, zoo word by deze vastgesteld en geordonneerd, dat de Turf overal, zoo wel by de in- als uitlading zal moeten worden gemeten door gezwore Tonders of Tonsters, die ter requisitie van den Collecteur gehouden zullen wezen, hunnen eed te vernieuwen aen handen van de Magistraten, ter presentie van den Collecteur, die by dezen daer toe ook worden geauthoriseerd der zelver eed te mogen staven en afnemen, zonder daer van iets te genieten, en zoo wie onwillig is zynen eed te vernieuwen, zal geen Turf meer mogen tonnen, op pœne van arbitralyk gecorrigeerd te worden by geesseling, bannissement of anders.

XV. De Tonders of Tonsters zullen in de waerneming van hunne bediening met alle getrouwigheid handelen, en zal de ton met Turf gevuld zynde, driemael worden gestoten, en alsdan zoodanig opgeleid dat geen Turven boven den kant op dezelve uitsteken, maer meest gelyk blyven, zonder eenige boet- en opslagmandekens, of ietwes anders daer by te doen, alles op een boete van twee honderd Guldens, by de Contraventeurs te verbeuren, en voorts in het reguard van de Personen tot het meten van den Turf als boven geordonneerd, op pœne van daer over als meineedig gestraft, en ten eeuwigen dage uit den Lande van Holland en Westfriesland gebannen te worden.

XVI. De Schippers en Schuitevoerders hunnen door- of uitgevoerden Turf gelost hebbende, zullen gehouden zyn, de betalinge of zuiveringe door Verklaringen van den

den Sekretaris of van twee Schepenen van de Plaetze hunner lossing, zoo als in de voorgaende tweede en agtste Articulen is gemeld, te doen aen den Collecteur ter Plaetze waer zy doorgevaren zyn, en hunnen Turf aengegeven hebben, zonder in het wederkeeren binnens Dyks te mogen komen, ten zy alvorens de voorschreve zuiveringe of betaling te doen, aen den Collecteur van de Plaets, waer zy doorvaren, op pœne contrarie doende, van daer over als Fraudateurs van het voorschreve regt gestraft te worden, en zal de Collecteur, aen wie de zuivering of betaling is geschied, wanneer de Schippers by hunne terugreis door een andere Sluis passeren, dan waer door zy uitgevaren zyn, van deze zuivering of betaling ten spoedigsten kennis geven aen den Collecteur van de Plaets, waer de Schipper, die de zuivering of betaling komt te doen, is uitgevaren, op een boete van twee honderd guldens.

XVII. De Sekretarissen en by hunne absentie de Schepenen van de Plaetze, waer de lossing is geschied, zullen niet mogen volstaen, met alleen generalyk te attesteren, dat alle de Turf gelost is, maer zullen gehouden wezen in de voorschreve Attestatien uit te drukken de nombre en quantiteit van alle de tonnen, die by den Schipper uit het Schip zyn gelost, als mede dat die geheel en al ter consumtie zyn gelost, zonder aen eenige Schepen overboord gezet te wezen, op een boete van drie honderd guldens, en invaliditeit van dezelve Attestatien; En zullen de voorschreve Sekretarissen en by hunne absentie de voorschreve Schepenen de gemelde Attestatien niet mogen passeren, voor en aleer de gezwore Tonders of Tonsters op den eed by hen in hunne Bediening afgelegd, aen hem zullen hebben verklaerd de nombre en quantiteit van de tonnen Turf, die uit het Schip gelost zyn, als mede dat die geheel en al ter consumtie gelost zyn, zonder aen eenige Schepen overboord gezet te wezen, en voorts ook voor en aleer de Schipper aen hun gelyke Verklaring zal hebben gedaen, waer van in de Attestatie mede mentie gemaekt zal moeten worden, insgelyks op een boete van drie honderd guldens, en zullen de voorschreve Attestatien gepasseerd worden zonder Zegel, en by de Sekretarissen, en by hunne absentie by de Schepenen, voor ieder Attestatie tot Salaris,

'S GRAVENHAGE.

ris, van den Schipper niet meer mogen worden gevordert en ontvangen dan tien ſtuivers, zonder iets meer, direkt of indirekt, waer voor zy gehouden zullen zyn de Schippers terſtond te expedieren, op een boete van drie honderd guldens by de Contraventeurs te verbeuren.

XVIII. Niemand, wie hy ook zoude mogen wezen, zal eenige Turf, die buiten de Sluizen hier voren Articul twaelf gemeld in deze Provintie eens geloſt is, buiten deze Provintie op eenigerhande wyze mogen uitvoeren, en ook zoo weinig in de Steden als ten platten Lande in deze Provintie mogen maken of opleggen eenige Magazynen van Turf, binnen de voorſchreve Sluizen gemaekt of een van de voorſz. Sluizen gepaſſeert zynde, het zy groot of klein om dezelve van daer te vervoeren buiten deze Provintie, op een boete van duizend guldens, te verbeuren by die gene die tot het voorſchreve einde op eenige Plaetzen buiten de voorſchreve Sluizen gelegen, eenig Magazyn, het zy groot of klein mogt hebben gemaekt, en daerenboven op ſtraffe van openbare geeſſeling en banniſſement tegen die genen, die Turf, die eens buiten de voorſcheve Sluizen in deze Provintie geloſt is, uit een Magazyn of anderzins uit deze Provintie zal worden bevonden gevoerd te hebben: desgelyks zal ook niemand eenigen Turf, die hy in de Steden en Kwartieren buiten de voorz. Sluizen gelegen, ter conſumtie zal hebben opgedaen, van daer mogen verzenden of vervoeren buiten deze Provintie, op verbeurte van den alzoo uitgevoerden Turf en een boete van duizend guldens, by den Contraventeur te verbeuren, en zal aen die gene, die daer ontrent eenige ontdekking ten behoeve van het gemeene Land zal komen te doen, boven zyn derdedeel in de boete gegeven worden een premie van honderd zilvere Dukatons. Alles nogtans met dien verſtande dat onder de verboden in dit Articul gemeld niet zal zyn begrepen de Turf, welke Schepen, naer buiten varende, voor hunne conſumtie medenemen, en die de Schippers, Reeders, Boekhouders of Bevragters der Schepen, vry en zonder betalinge van deze Regten, aen Boord van hunne Schepen zullen mogen doen brengen, mits niet excederende ten hoogſten de quantiteit van agtien of twintig tonnen eens voor ieder Schip,

op

op pœne van te vervallen in de boete en verbeurte hier boven gemeld. 's GRAVENHAGE.

XIX. En om te beter alle fraude en bedrog te weren, en de Overtreeders te agterhalen, zullen de respective Collecteurs niet alleen aen malkanderen maendelyks toe zenden een Lyst van de Schepen by hen in ieder maend aengegeven, met de namen van de Schippers, en expressie van de quantiteit Turf hun aengegeven voor ieder Schip, maer ook verder reciproquelyk aen malkanderen, als mede aen alle de Officieren van de Landen geven visie van hunne Collectboeken zoo menigmael zy zulks respectivelyk zullen komen te requireren; om zich daer van in het doen der noodige recherge te bedienen op een boete van twee hondert guldens, te verbeuren door dien Collecteur, die hier in nalatig of weigerig zoude mogen worden gevonden: En zullen voorts tot het voorschreve einde nog verder overal, daer het noodig geoordeeld zal worden, binnen het Land van Holland en Westfriesland Wagten worden gesteld, dewelke alle Schippers en Schuitvoerders, Turf gelaaden of gelost hebbende, en des verzogt zynde gehouden zullen wezen te vertoonen hun Biliet van aengeeving of betaling en zuivering van den Collecteur, waer by blyke dat de aengeving of betaling en zuivering van het Regt van den Turf, dien zy geladen of gelost hebben, respectivelyk gedaen is, en zullen ook geen Sluiswagters vermogen eenige Schippers of Schuitvoerders, Turf geladen of gelost hebbende, door de Sluizen te laten passeren, voor en aleer aen hun zal zyn gebleken, dat door dezelve aen deze Ordonnantie voldaen is, op een boete van twee honderd guldens.

XX. Oven de voorschreve Regten zoo van Ontgronding als van den Doorvaert van den Turf zal niet mogen worden gecompozeerd, maer zal de Collecteur de volle geregtigheid dienaengaende moeten ontvangen; en die genen, die de voorsz. regten schuldig zyn, zullen dezelve aen den Collecteur moeten betalen, zonder dat zy met den Collecteur of de Collecteur met hun in eenigen deele, direct of indirect zullen mogen composeren, niet alleen op de boete van twee honderd guldens, maer zullen nog daerenboven die gene, die bevonden zouden mogen worden de voorschreve regten of

een

'S GRAVENHAGE.

een van beide te hebben gefraudeerd, of daer over gecomposeerd, verbeuren een boete van duizend guldens, en daerenboven zonder eenige dissimulatie of conniventie verklaerd worden infaem, eerloos en inhabil, tot eenigerhande Amten, Officien en Bedieningen, van wat natuur, en van wie die ook zouden mogen dependeeren, te mogen bekleeden, bedienen, ontfangen of bezitten; en zullen alle Officieren van den Lande gehouden zyn, zich exactelyk te informeeren op de voorschreve frauden en compositien, en zonder eenig verdrag of dissimulatie te procedeeren tegens de Fraudateurs, en die gene, die over het voorschreve regt zouden mogen komen te composeren, op pœne, dat dezelve Officieren bevonden wordende dienaengaende nalatig te wezen, of de voorschreve frauden en compositien niet te hebben geweerd, van hun Amten en Officien zullen worden gepriveerd; en zullen die gene, die deze Ordonnantien niet alleen contravenieren, zonder defraudatie, of heimelyke en ongeoorloofde compositie te hebben aengegaen, vervallen in de boeten en pœnen in deze Ordonnatie begrepen.

Formulier van den Eikbrief.

IK ondergeschreven gezwooren Eiker, verklare op den eed by den aenvang van myne bedieninge gedaen, het Schip, toebehoorende aen, of als Schipper bevaren wordende door op den naeuwkeurig geëykt en gemeten te hebben, en het zelve lang te hebben ben gevonden over Steven voeten, en breed voeten, en voorts in het ruim of hol, beneden de Luiken lang voeten, wyd voeten, en hoog voeten, en dat het zelve Schip overzulks groot is Lasten, en mitsdien beneden de Luiken laden kan tonnen grauwe Turf, en tonnen zwarte Turf, de ton gerekend naer de Leidsche maet of Beugel, en dat wanneer het zelve Schip word geladen met een oplaeg boven de Luiken gestapeld word in zich bevat tonnen grauwe Turf, en tonnen zwarte Turf.

Ten

Ten oirkonde deze getrouwelyk en naer waarheid geden, om te dienen daer het behoort te enz. 's GRAVENHAGE.
In dato den

Formulier van de Attestatie.

IK ondergeschreven Sekretaris van verklare op den eed in den aenvang van myne bedieninge gedaen, dat op heden voor my gecompareerd zyn in qualiteit als beëdigde Turftonders of Tonsters van dewelke op den eed by hen gedaen, hebben getuigt en verklaert, alleen den Turf geladen in het Schip toebehoorende aen, of als Schipper bevaren worden door behoorlyk te hebben getond, en dat in het zelve Schip geladen is tonnen Haertbrand of zwarte Turf, of tonnen grauwe lange Turf, de ton gerekend naer de Leidsche maet of beugel, en dat het voorschreve Schip met de voorschreven ingeladen Turf volladen is.

In kennisse der waerheid deze gegeven, en getekend, om te dienen waer het behoord te
In dato den

Volgens resolutie, den 16 de vorige Mand by de Heeren Gecommitteerde Raden van Zuidholland genomen, was besloten dat de Officiers, die in Vrankryk Krygsgèvangen, en niet geremplaceerd zyn, op pensioenen gesteld zullen worden, ieder naer gelang van het militaire emplooi, 't geen hy bekleed heeft, en op zoodanig een voet, als de Officieren, na het sluiten van den Vrede te Utrecht, gepensioneerd zyn geworden, namelyk een effectief Kolonel jaerlyks op *f* 1000, een Luit. Kolonel op 900, een Major op 850, een Kapitein op 700, een Luitenant op 350 en een Sous-Luitenant of Vaendrig op 300.

'S GRAVENHAGE.

In de voorleden Maend was de volgende Publicatie, den 17 derzelve, by hun Hoog Mogenden gearresteerd, en den Deserteuren betreffende, hier gedaen:

De Staten Generael der vereenigde Nederlanden: Allen den genen die deze zullen zien of hooren lezen. Salut, Doen te weten: Alzoo de desertie, onder de Troupes van den Staet, hoe langer hoe meer in zwang gaet, en de straffe des doods, daer tegen by den Artikulbrief gestatueerd, en van tyd tot tyd geëxecuteerd, bevonden word niet te voldoen aen het oogmerk, noch te streкken tot een' genoegzamen afschrik van anderen.

ZOO IST, Dat Wy op het hoogwys advis en de consideratien van zyne Hoogheid den Heer Prins van Oranje en Nassau, hebben goedgevonden te statueren, zoo als Wy statueren by dezen, dat voortaen alle Ruiters, Dragonders, Soldaten en allen anderen in dienst zynde, tot Sergeanten en Wachtmeesters incluis, die van hunne Compagnien deserteren, deswegens, in plaets van met den dood te worden gestraft, zullen worden gecondemneerd, om hun leven lang gedurende, met boeien aen de Beenen vast gesloten, te moeten werken aen 's Lands Fortificatien, of aen zoodanig ander 's Lands Werk, als hun zal worden opgelegd, en omme voorts den tyd, dat zy buiten zoodanig Werk zyn, geconfineerd te wezen en geboeid te blyven, volgens een Reglement, het welke zyne Hoogheid daer omtrent zal formeren; wordende het zestiende Artikel van den Articulbrief hier mede in zoo verre gealtereerd en veranderd; alles echter met die uitzondering, dat deze verandering geen plaets zal hebben, omtrent die genen, die uit een belegerde Stad, of uit een Leger, staende voor, of marscherende naer den Vyand van hunne Compagnien komen te deserteren, of welkers desertie met andere aggraverende omstandigheden gepaerd gaet, die by continuatie met den dood zullen worden gestraft.

Ordonnerende alle Militaire Rechters zich hier na in het vervolg exactelyk te reguleren, en dien conform de schuldigen by hunne Sententien of Vonnissen te condemneren zonder eenige dissimulatie, op poene van Onze hoogste indignatie. En op dat niemant hier van eenige ignorantie zoude hebben, enz.

In

In het Plakaet, betreffende de Middelen of Rechten van de Waeg, Ronde Maet, Inkomende Granen, Taback, enz. den 31 der voorleden maend October by de Staten van Holland en Westfriesland gearresteerd, drukken hun Ed. Gr. Mogenden zich dus uit: 's GRAVENHAGE.

Dat wy onze Publicatie van den 26 July laetstleden, om reden daer by gemeld, onder anderen goedgevonden hebbende, dat de Middelen of Regten van de Waeg, de Ronde Maet, de inkomende Granen, de inkomende Tabak, de grove Waren, en de veertigste Penning op de Schepen, in de Commercierende Steden, en andere waer het van nut en dienst zoude konnen wezen, uit Onzen naem en van Onzentwegen, ten behoeve van het gemeene Land, by collecte zouden worden ingevorderd, sedert dien tyd alle de Steden, Leden van Onze Vergadering, zich voor de collecte van de voorschreve Middelen of Regten verklaerd hebben, als geoordeeld hebbende, dezelve aldaer van nut en dienst te konnen wezen: en nademael het derhalven aen vele inconvenienten zoude wezen onderhevig, en zelfs tot groot nadeel van de voorschreve Steden zoude konnen verstrekken, indien de voorschreve Middelen of Regten niet generalyk alomme, en specialyk mede ten platten Lande, wierden gecollecteerd: dat mede het Middel of Regt van den Salm en Steur is van gelyken aert als de voorschreve andere Middelen of Regten, die principalyk door de Commercie opgebragt zyn, en daerom ook meest alleen opgebragt is in die Steden en Dorpen waer de Salm en Steur valt, en van waer dezelve, ten afslag verkogt zynde, meest verzonden is naer Braband, en elders buiten de Provintie, zonder dat de Ingezetenen van die Steden en Dorpen daer in, uit hoofde van hunne consumtie, veel hebben gecontibeeerd, en derhalven mede niet redelyk zoude wezen, die Ingezetenen met het import van dien te belasten en te bezwaren: dat daerenboven het Middel of Regt van de Ontgronding en Uitvoering mitsgaders Doorvaert van den Turf, voor zoo veel naemlyk den Turf aenbelangt, die buiten deze Provintie gevoerd word, of uit andere Provintien door

'S GRAVENHAGE.

deze Provintie passeert, is een Middel of Regt, het geen alleen door Buitengezetenen, en niet door Ingezetenen opgebragt is en derhalven ten uitersten onredelyk zoude wezen de Ingezetenen dezer Provintie daer mede te belasten, die daer mede nooit belast zyn geweest.

ZOO IST, dat Wy om alle deze redenen, ten beste van Onze Ingezetenen, met overleg en communicatie van zyne Hoogheid, den Heer Prins van Oranje en Nassau, Onzen Erfstadhouder, goedgevonden hebben, zoo als Wy goedvinden mits dezen, dat de voorschreve Middelen of Regten van de Waeg, de Ronde Maet, de inkomende Granen, de inkoomende Tabak, de Grove Waren, den Salm en Steur, de Ontgronding en Uitvoering, mitsgaders de Doorvaert van den Turf, gelyk ook den veertigsten Penning op de Schepen, met de tiende verhooging van dien uit Onzen naem en van Onzentwegen, ten behoeve van het gemeene *Land*, alomme binnen deze Provintie by collecte zullen worden ingevorderd, door Collecteurs by Ons of van Onzentwege daer toe aengesteld, of nog aen te stellen, uitgezonderd de veertigste Penning op de Schepen, welke zal worden gecollecteerd door de respective Sekretarissen van de Steden en Dorpen, op gelyke wyze, als door hen gecollecteerd word de veertigste Penning van de vaste Goederen, alles op den voet van de *Ordonnantien* daer van zynde, en by ons gerevideerd en op nieuws gearresteerd, zonder eenige andere of verdere veranderingen, als noodig was, om dezelve te doen dienen tot invordering van collective Middelen en Regten, in plaets van Middelen of Regten van Verpagting, en die Wy daerom begeren, dat by continuatie zullen worden nagekomen en geobserveerd: uitgezonderd nogtans de Ordonnantie, om daer op te collecteren het Middel of Regt van de Ontgronding en Uitvoering, mitsgaders de Doorvaert van den Turf, waer in wy, om den aerd der zake Ons genoodzaekt hebben gevonden, eenige wezentlyker veranderingen te maken, en die Wy daerom hebben goedgevonden, separatelyk van dit ons Plakaet, op nieuws alomme te doen publiceren; en voorts op den voet van zoodanige verdere Ordres als Wy zullen goedvinden daer op te stellen, en dat daer en tegens de aenslag of quote van de respective Steden en Dor-

pen,

pen, in onze voorschreve Publicatie van den 26 July dezes jaers vermeld, naer proportie van het geen de voorschreve Middelen of Rechten in ieder Stad en Dorp in den jare 1747 opgebragt hebben, of derzelver aenslag of quote daer mede verhoogd is, zal verminderd worden. En op dat niemant hier van eenige ignorantie zoude hebben, enz. 's GRAVENHAGE.

Door den Prins Erfstadhouder was de Heer Baron *A. Schimmelpenning van der Oye* aengesteld als Drossaert der hooge en vrye Heerlykheit van 't Loo, hebbende die Heer in de voorn. qualiteit, den 31 der voorleden Maend October, voor den Domeinraed zyner Doorl. Hoogheit, den eed afgelegd.

In de Publicatie, specterende tot nader aenmoediging der Ingezetenen tot het opbrengen der Middelen in plaetze van de afgeschafte Pachten, enz. den 8 dezer by de Staten van Holland en Westfriesland gearresteerd, spreken hun Ed. Gr. Mog. dus:

Dat Wy in een vast vertrouwen zyn geweest, dat de wigtige en doorslaende redenen, die Wy by Onze Publicatie van den 26 July laetstleden gegeven hebben, waerom Wy, terwyl Wy Ons bevlytigen om uit te vinden andere Middelen, die tot remplacement der afgeschafte Pachten zullen konnen dienen, bedagt hadden moeten wezen op het provisioneel Middel by dezelve Publicatie gemeld, om middelerwyle 's Lands Finantie gaende te houden, van die ingressie en van dat effect zouden zyn geweest, dat een iegelyk van Onze Ingezetenen met volkome bereidwilligheid en volveerdigheit zoude hebben geyverd, om te voldoen aen de verpligtinge by het voorschreve provisioneel Middel op hem gelegd.

Dat Wy ook met genoegen vernomen hebben, dat zommigen zich daer in vry wel hebben gekweten, maer teffens en met leedwezen moeten zeggen, dat het zyn zeer weinige, en dat het geen uit hoofde van het voorschreve provisioneel Middel tot nu toe opgebragt is, zamen genomen zoo gering is, dat het niet noemenswaerdig is, in vergelyking van het geen uit dien hoofde opgebragt hadde moeten worden, en ook werkelyk opgebragt

's Gravenhage.

bragt is geweest, in den tyd dat de Pachten nog subsisteerden: in voegen Wy Ons niet genoeg konnen verwonderen en te gelyk beklagen over de groote traegheien yverloosheid, om niet te zeggen onwilligheid, die by vele Onzer Ingezetenen bespeurd word in het voldoen aen hunne verplichtinge.

Dat onderwylen niets zekerder is, dan dat 's Lands lasten hunnen gang gaen, en byzonderlyk de zulke, die voor dezen gevonden wierden uit de Inkomsten der afgeschafte Pachten, en nu goed gemaekt moeten worden uit het voorschreve provisioneel Middel, het geen tot remplacement dier Pachten dienen moet: en dat derhalven, indien de voorschreve agterlykheit van vele Onzer Ingezetenen, tegens hunn' pligt, bleef continueren, eerlang een groot en important deel der voorschreve Lasten buiten betalinge zoude moeten blyven, en daer onder Lasten van dien aert, dat de wanbetalinge der zelve groot en kleen even zeer zoude treffen en nadeelig zyn: boven en behalven, dat ook zeer te dugten is, dat andere, die als brave Ingezetenen zich vry wel van hunne verplichtinge gekweten hebben, door dat kwaed exempel zouden konnen worden gedecourageerd en gedehorteerd, om daer in te continueren, het geen noodwendig eerlang tot zyn gevolg zoude moeten hebben, dat het voorschreve provisioneel Middel in het geheel, immers tot dat den Omslag en Tax in ieder Stad en Dorp gedaen zal wezen, zoude te niet loopen, tot totael verderf van 's Lands Finantie, die zonder dat niet gaende te houden is: waer by nog komt, dat die gene van Onze Ingezetenen, die zich in dezen agterlyk houden, inderdaed tegens hun zelven zyn en werken, aengezien het hun, immers velen van hun, veel bezwaerlyker zal vallen, te gelyk en in eene somme zoo veel maenden te berde te brengen, als zy ten achteren zullen zyn, wanneer de Omslag of Tax zal wezen gedaen, en waer toe zy nochtans alsdan zullen konnen en moeten gehouden worden, als wel in afwachting en op rekening van den Tax, waer op zy gesteld zullen worden, by voorraed te furneren, het zy maendelyks, of voor zoo veel maenden als men verkiest, zoodanige somme, als ieder by overslag door zich zelven over het geheele jaer te maken, bevind maendelyks in de verpagte gemeene Middelen te hebben ge-

com-

contribueerd, of dat zoude hebben moeten contribueren, indien de Pachten niet waren afgeschaft geworden. 's GRAVENHAGE.

Dat Wy, dezen toestand van zaken beschouwende, geconsidereerd hebben, dat daer uit de allerzwaerste gevolgen te dugten zyn, zoo niet spoedig daerin voorzien word, en daerom gemeend hebben, daer over te moeten raedplegen met zyn Hoogheit, den Heere *Prinse van Oranje en Nassau*, Onzen Erfstadhouder, die den staet dezer zaken met geen minder aendoening ingezien heeft, dan Wy, en dat het is met overleg en advies van hooggemelde zyne Hoogheit, dat Wy alle en een iegelyk van Onze Ingezetenen, die in dezen gebrekkig zyn, mits dezen als nog op het allerernstigste waerschouwen, vermanen en bevelen, dat zy alle het gene voorschreven is, in serieuse overweginge nemende, en daerby considererende, wat zy ons, wat zy zyne Hoogheit, en wat zy hun Vaderland en het Gemeenebest verschuldigd zyn, van stonden aen, en zonder eenig het minste verder uitstel hunne agterlykheid zuiveren, en zich van hunne verplichtinge kwyten naer behooren, en dus in afwagtinge en op rekening van den Tax, waer op zy zullen worden gesteld, by provisie in maniere als boven, zoo veel furneren, als ieder by overslag zal bevinden in de verpagte gemeene Middelen te hebben gecontribueerd, of dat zoude hebben moeten contribueren, indien de Pachten niet waren afgeschaft geworden, en dat zy ten dien einde zich byzonderlyk in het maken van hunnen voorschreven overslag, in alle opregtigheit en getrouwigheit gedragen: kunnende zy daerentegens gerust en verzekerd wezen, gelyk Wy hen, tot wegneminge van alle verkeerde impressie, als nog op het krachtigste verzekeren mits dezen, dat van het voorschreve provisioneel Furnissement op rekening, geen gebruik altoos zal worden gemaekt in het formeeren van den Tax, waer op een iegelyk Huisgezin of Familie zal moeten gesteld worden, het zelve wel expresselyk interdiceerende mits dezen; begerende dat het zelve by allen en een iegelyk, die tot het formeeren van den Tax zal worden gebruikt, stiptelyk zal moeten worden nagekomen en agtervolgd: zullende die gene van Onze Ingezetenen, die na dezen nalatig zouden mogen wezen, of bevonden zouden mogen worden anders te handelen, dan hunne verpligtinge medebrengt, deswegens incurre-

's Graven-hage. ren Onze hoogste indignatie, en schuldiggehouden worden aen de zware gevolgen, die daer uit tot 's Lands nadeel zouden konnen resulteren.

En nademael Ons voorgekomen is, dat 'er bedenken valt, hoedanig in opzigt van het voorschreve provisioneel Middel gehandeld zal moeten worden, ten aenzien van de gene die hun Zomerverblyf in het een of ander District ten platten Lande, en hunne vaste Woonplaetze elders hebben en houden.

ZOO IS 'T, dat Wy tot wegneming van het voorschreve bedenken, met overleg en advies van hooggemelde zyne Hoogheit goedgevonden hebben te verklaren, zoo als Wy verklaren mits dezen, dat ten aenzien van de zulke geobserveerd zal moeten worden, het geen ten hunnen opzigte gepractiseerd is geweest, ten tyde wanneer de Pachten nog subsisteerden, en dat derhalven de zoodanige zullen moeten furneren en getaxeerd worden, ten aenzien van hun Zomerverblyf, ter plaetze waer het zelve is geweest, en ten aenzien van hunne vaste Residentie en Woonplaetze aldaer waer zy het zelve hebben en houden, ieder *pro rato* van het geen zy, zoo ten opzigte van hun Vee en bezaeide Landen, als met betrekking tot hunne consumtie en train, op die respective Plaetzen in de verpagte gemeene Middelen hebben gecontribueerd, of zouden hebben moeten contribueren, indien de Pachten niet waren afgeschaft geworden.

En vermits mede aen Ons voorgekomen is, dat 'er twyffeling schynt te vallen, hoedanig in opzigt van het provisionele Middel gehandeld zal moeten worden met Neringdoende Luiden, ten aenzien van het geen zy uit hoofde van dezelve hunne Neringen en Trafieken in de verpagte gemeene Middelen hebben gecontribueerd gehad.

ZOO IS 'T, dat Wy insgelyks tot wegneming van de voorschreve twyffeling, met overleg en advies van hooggemelde zyne Hoogheit, goedgevonden hebben te verklaren, zoo als Wy verklaren mits dezen, dat zoo wel in het doen van het provisioneel Furnissement, als in het maken van den Omslag of Tax, ten aenzien van de Neringdoende Luiden reguard zal moeten genomen worden, eerst op het geen zy uit hoofde van de consumtie en train van der zelver Huisgezin, en daerenboven

ven op het geen zy uit hoofde van hunne Neringen of Trafieken, met betrekking tot de Specien, die zy tot hunne Neringen of Trafieken gebruiken, in de verpagte gemeene Middelen hebben gecontribueerd, of zouden hebben moeten contribueren, indien de Pachten niet waren afgeschaft geworden: uitgezonderd ten aenzien van die Neringdoende Luiden, in welkers opzigt, en voor zoo verre, uit hoofde van de afgeschafte Pachten op de Specien, waer in zy Nering en Trafiek doen, de prys van dezelve Specien, waer onder voor dezen de Pacht begrepen was, *pro rato* in het uitventen verminderd is, als moetende het geen uit hoofde van die of zulke Pachten opgebragt is geweest, begrepen en gevonden worden *pro rato* van de præsumptive consumtie van elk Huisgezin in die Specien, onder het Furnissement of den Omslag of Tax, die door of over ieder Huishoudende Familie zal moeten worden gedaen. 's GRAVENHAGE.

En dewyl Ons eindelyk nog voorgekomen is, dat bedenken gedragen word, of in het doen van den Omslag of Tax reguard moet worden genomen, en vervolgens geinformeerd, op de gene die in de Middelen van Quotisatie, ten tyde wanneer de Pachten nog subsisteerden, of in het geheel (schoon daer in taxabel) niet bekend of te laeg getaxeerd zouden mogen zyn geweest, onaengezien het zelve ten hoogsten noodzakelyk is, om alomme zoo veel mogelyk te betragten de egualiteit, die de ziel is van alle taxatien, al zoo wel als het doen nemen van informatien omtrent de præsumptive consumtie van de Specien van daeglyks gebruik van een iegelyk, om zoo weinig als mogelyk is mis te tasten, en nochtans het zelve, waer het dienstig en noodig geoordeeld, mitsgaders begonnen is, werkstellig gemaekt te worden, difficulteit heeft ontmoet, by zommige van die gene, die met het nemen der informatien op de voorschreve zoo noodzakelyke Pointen zyn gechargeerd geweest.

ZOO IS 'T, dat Wy insgelyks tot wegneming van het voorschreve bedenken, en voorgekomen difficulteit, mitsgaders om dienaengaende een' eenparigen voet te doen onderhouden, met overleg en advies van hooggemelde zyne Hoogheit, goedgevonden hebben te verklaren en te bevelen, zoo als Wy verklaren en bevelen mits de-

zen,

'S GRAVENHAGE. zen, dat het gene voorschreve is, zoo wel op het een als op het ander respect, alomme zal moeten worden geobserveerd en gepractiseerd, en dat tot het nemen van de voorschreve informatien zullen worden geëmplojeerd de Burger-Officieren, of de Wyk- en Buurtmeesters, of diergelyke Hoofden en Opzienders van de respective Buurten, of ook wel zoodanige andere Personen of Burgers, als met de constitutie van ieder Stad of Plaets meest overeenkomstig zal wezen, en daer toe bekwaemst geoordeeld zullen worden, die schuldig zullen wezen den last hun opgelegd stiptelyk en getrouwelyk te achtervolgen, zonder op eenigerlei wyze of onder eenig prætext zich daer aen te mogen onttrekken, en zonder dat hun ook daer inne of deswegens door iemand wie het ook zoude mogen wezen, eenige hinder, belet of molest aengedaen of toegebragt zal mogen worden, op pœne van als ongehoorzame Onderdanen, Veragters van Onze Bevelen, en Verbrekes van alle goede Ordre en Politie, naer de Plakaten van den Lande, of beschreven Rechten, gestrafd te worden. En op dat niemant hier van eenige ignorantie pretendere te hebben, enz.

DELF.

DELF. De tyd tot het verkiezen van een nieuwen Hoofd-Officier dezer Stad aenstaende zynde, is daer over eenige beweeging onder de Burgery alhier veroorzaekt. Men zegt dat zyne Doorl. Hoogheit, de Prins Erfstadhouder, die de verkiezing van een Heer tot dit Amt alhier doen moet, aen de Regeering den Wel Ed. Heer Mr. *M. Verschoor*, één der Veertigen en regeerend Schepen dezer Stad, had aengerecommandeerd om den zelven op de Nominatie te stellen. Althans zulks geschiedde. Doch het was nauwlyks verricht of eenige Burgers verzogten aen zyne doorl. Hoogheit by Requeste dat deze Heer niet verkoren mogt worden. Tegen dezen echter kwam wel haest weder eene andere party op, die de intentie van den Prins Erfstadhouder en het geen de Magistraet verricht had wilde voorstaen,

ſteren; en by Requeſte verzogt dat de Heer *Verſchoor*, als zynde een braef en bekwaem Heer, niet mogt voorby gegaen worden. Uit deze twee ſtrydende partyen onder de Burgers, welke dagelyks in getal aengroeiden, waren zekerlyk niet anders te wagten dan beweegingen en feitelykheden; waer van ook een blyk beſpeurd werd op Saturdag, den 16 dezer, wanneer 's avonds omtrent half tien uuren zekere Smidt van 6 Karels werd aengetaſt en wakker afgeſlagen, om dat hy voor de party was, die het laetſtgem. Requeſt ingeleverd had. Dit geval door eenigen, die voor den Heer *Verſchoor* waren, gehoord wordende en voor verder oproer vreezende, deed hen reſolveeren naer welgemelden Heer te gaen, en zyn Wel Ed. te verzoeken by de Magiſtraet, en vervolgens door dezelve by zyn doorl. Hoogheit, te bewerken dat de verkiezing verhaeſt mogt worden, en dus alle vrees voor ongelukken verdwynen. De Heer *Verſchoor* antwoordde hier op dat, indien dit hunne begeerte was, zulks niet aen hem in 't byzonder, maer aen het Collegie van Burgermeeſteren moeſt voorgeſteld worden; en bewerkte dat den volgenden dag voor Burgermeeſteren eene vergadering belegd werd, waer voor de genen, die 's avonds te voren by den Heer *Verſchoor* geweeſt waren, geciteerd zynde, verſchenen en hun verzoek voorſtelden. Het behaegde Burgermeeſteren noch dien zelfden dag daer op eene deputatie naer den Hage te zenden om zyne Doorl. Hoogheit van het voorgevallene verſlag te doen: waerop de Prins Erfſtadhouder antwoordde dat het hem wonder voorkwam dat de Burgers van Delf in deze electie hem pael en perk wilden ſtellen enz., en Burgermeeſteren qualificeerde om daer van aen de Gemeente kennis

Delft.

te

Dec. te geven. Waer op, den 18 dezer, de volgende Publicatie gedaen werd.

DE Heeren Burgermeesters en Regeerders der Stad *Delf*, op gisteren geinformeert zynde, dat onder eenige weinige Burgers en Inwoonders dezer Stad ongenoegen was ontstaen, ter zake tot nog toe door zyne Hoogheid geen Officier dezer Stad is geëligeerd: hebben tot voorkoming van alle gevolgen, daer uit kunnende spruiten, goedgevonden, de Heeren Burgemeesteren *van der Dussen* en *van Schuilenburg* te verzoeken en te committeren, om met adjunctie van den Sekretaris *Vockestaert*, zyne Doorlugtigste Hoogheit, den Heere *Prinse van Oranje en Nassau*, enz. enz. enz. als Erfstadhouder, Kapitein-en Admirael-Generael dezer Provintie, daer van kennisse te geven, gelyk gemelde Heeren Gedeputeerden gisteren avond de eere hebben gehad zyn opgemelde Hoogheit op te wagten, en van het geen voorsz. is kennisse te geven;

Dat zyn Hoogheit het voorstel gehoord hebbende, had geantwoord, dat verwonderd was, dat de Gemeente aen hem wilde een perk stellen, wanneer, of hoe een Officier dezer Stad zoude eligeren, daer bekend is, dat gelyk de Electie, zoo ook de tyd van dien, van zyn goedvinden alleen is dependerende, en dat hoogstgemelde Zyne Hoogheit van voornemen is, ten bekwamen tyde, te doen een Electie van zoodanigen Hoofd-Officier, als voor deze Stad zal nuttig en dienstig oordeelen, verzoekende en qualificeerende te gelyk de Heeren Burgermeesters en Regeerders dezer Stad, om hier van aen de Gemeente kennis te geven, met last aen een' ieder, om zig daer te gedragen, en stil te houden, of dat de gene, die daer tegens ingaen, als Peturbateurs van de gemeene Rust zullen worden geconsidereerd

Weshalven een iegelyk door Hun Ed. Groot Agtb. vermaend word, zich in conformitie van het goedvinden van zyn Hoogheid te gedragen, en zich van alle Gemor, Muiterye en Feitelykheden te onthouden, op op pœne van te vervallen in de straffe, tegens de Perturbateurs der gemeene Rust gestatueerd. enz.

Sederd is deze beweeging wat gestild.

LEIDEN.

Schoon wy deze Stad, in ons voorgaende Stukje, by het eindigen van ons verhael, noopens de bewegingen, in dezelve voorgevallen, in ruste gelaten hebben, heeft de volgende tyd ons geleerd dat die kalmte van luttel duur is geweest. Want, schoon het teekenen van het Papier tot bevryding der Sprekeren, waervan wy toen bladz. 945 gesproken hebben, geen voortgang gehad heeft, was den 7 dezer des avonds, hier echter weder een opschudding ontstaen, die verscheide bewegingen na zich gesleept heeft, en door het volgende geval veroorzaekt is. Zekere *Jan Lipsius*, Porseleinverkooper, en een van de 10 Sprekeren op den Doele, bemerkt hebbende, dat by eenige Luiden, die de Sprekers met den nek aenzagen, toeleg gemaekt werd, om, door het insmyten van glazen of andere baldadigheit, hunne verstoordheit tegens der zelver personen, aen der zelver huizen te koelen, en daer van aen de woning van zynen Buurman, *W. van den Berg*, mede een' van de 10 Sprekeren, reeds aen onsmakelyk stael beschouwende, nam neffens zynen zoon, ten dien einde zyn huis naeuwkeurig in acht, wandelende zy beide beide des avonds voorby of omtrent het zelve heen en weder. Nadat zy eenigen tyd dus gekruist hadden, kwam ..... *de Knyff*, Vendrig van de Soldaten-Binnewacht, een persoon by sommigen der Burgeren zeer gehaet, als nu met dezen, dan met dien reeds meer dan een geval gehad hebbende, aenzetten, en liep, zoo men zegt, den Zoon vry gevoelig tegen 't lyf. Hier uit rezen hooge woorden, die van slagen gevolgd werden. Deze rencontre niet ver van de wacht voorvallende, kwam de Luitenant *Clermond* (dit

LEIDEN.

LEIDEN. ſtuk was, zoo de roep gaet, tuſſchen hem en den voorn. Vendrig dus beſtoken) met eenigen zyner Soldaten daerop toe ſchieten, nam Vader en Zoon gevangen, en liet hen in de wacht brengen. Deze zaek den volgenden dag ruchtbaer geworden, hielden de overige Sprekers ſtraks vergadering, en ſpoediglyk tot een beſluit gekomen zynde, begaven zy met hun achten, beſtuwd door een' ganſchen drom hunner aenhangeren, zich ſtraks naer 't Stadhuis, en beklaegden zich voor Schout en Schepenen over het voorſchr. geval. De Vader *Lipſius*, hierop voor den Rechter ontboden, en tegens den Vendrig en Luitenant verhoord zynde, werd voort los gelaten, tot geen kleen genoegen zyner aenhangeren, die hem, 't Stadhuis afgaenden, toeriepen: *Zoo, Vader, gy gaet weêr naer huis; dat 's goed!* Des middaegs vergaderden de Heeren Rector Magnificus en Rechters, om den Zoon, die, als Student, tot de Univerſiteit behoorde, te ondervragen. Dit geſchied zynde, ſtelde men hem, neffens deszelfs Vader, ook weder in vryheit; doch op wat voorwaerde en met wat gevolg ten opzigte van den Vendrig en Luitenant, konde men niet te weten komen,

Naeuwlyks ſcheen dees rol dus afgeloopen, of de Stad raekte des nachts tuſſchen den 10 en 11 dezer op nieuws in beweging, door byna een gemeen alarm. Eenige Burgers, van de zyde der Sprekeren, dien nacht, met ſnaphanen gewapend (uit wat inzigt weet men niet) langs ſtraet gaende, ontmoetten hen de Ronde doende Soldaten, die hun ſtraks toeriep: *Wie daer?* vragende hun teffens naer het *woord*. De Burgers dat niet wetende, namen de Soldaten hun de Snaphanen af, en bragten die in de wacht, vermits

mits het niemant, buiten de wacht, geoorloofd is des nachts dus gewapend langs straet te gaen. De Burgers zich hier over gehoond achtende, verhaelde de een zyne ontmoeting aen den anderen. Dus nam de misnoegdheit, en daer door de opschudding, hand over hand toe, in zoo verre, dat men een' ieder, waer aen men slechts eenige kennis had, uit den bed ging kloppen, niet zonder merkelyke ontsteltenisse van velen. Vroeg men, wat is 'er gaende? 't Antwoord was: *Koom fluks in 't geweer; of wacht wat 'er van komen zal.* Sommigen riepen ook: *daer zyn Ruiters voor de poort!* Dus schoot een ieder der opgewekten de wapens aen, eenigen gewillig, anderen uit vreeze, allen echter zonder te weten waerom. Geen uur daerna, of een bende van min of meer dan twee honderd mannen verscheen dus gewapend voor het Stadhuis, eischte de ontnomen Snaphanen te rug, of dreigde geweld te plegen. De wacht wel ziende dat tegenspreken hier vruchteloos, gehoorzamen de zaek was, gaven de Snaphanen te rug. LEIDEN.

Ondertusschen hadden eenige Burgers zich naer de huizen van sommige der Sprekeren begeven, en, onder voorwending van den rechten waerom des opstands niet te weten, hun aengespoord om op den Doele te samen te komen, de zaek te onderzoeken, en naer bevinding een gevoeglyk besluit te nemen. Hier dan weder vergaderd, en de zaek overwogen zynde, vond men goed den volgenden morgen by Burgermeesters te gaen klagen wegens eenige bezwaernissen die nog onafgedaen waren, als ook over een en ander geval 't geen den Sprekeren of dien hunner aenhangeren nu en dan bejegend was; doch voornamelyk over den Vendrig *de Knyff*, die het by hen lang bont, doch, door het geval met *Lip-*

 sius,

LEIDEN. *sius*, den kerfstok over vol gemaekt had, en des gedeporteerd moest worden. Ten einde nu deze vlugge voornemens, en de kracht om de zelve op het spoedigste te doen gelukken, hun niet mogten ontsnappen, gingen zy terstond Stads poorten sluiten, en bezetten. Ook plaetsten zich omtrent vier Kwartieren Burgers, allen gewapend, aen weerzyde van het Stadhuis, die, schoon het zeer sterk regende, echter betuigden niet van daer te zullen gaen, voor dat hunne verzoeken toegestaen waren.

Des morgens dan om negen uren, begaven de Sprekers zich naer het Stadhuis, onder het geleide eener bende van wel honderd hunner aenhangeren, die, (waer onder, zoo men *wil*, zelfs eenigen met geladen geweer) terwyl de Woordvoerders met Burgermeesteren spraken, voor de Kamer hunner Ed. Gr. Achtbaren, het bescheid bleven afwachten. De Sprekers, buiten gekomen, gaven te kennen dat alles wel gaen zoude. Burgermeesters hierop met de Heeren van den Gerechte de zaek rypelyk overwogen hebbende, werd by hun Ed. Gr. Achtb. besloten, de Artikels, door de Sprekers verzogt, toe te staen, en des om half twee uren de volgende Publicatie van het Stadhuis afgelezen:

Die van den Gerechte der Stad Leiden, geëxamineerd hebbende de Verzoeken aen dezelve op huiden gedaen, door eenige Burgers en Ingezetenen dezer Stad, uit name van de Burgeren en Ingezetenen alhier, en in achtinge genomen hebbende de bewegingen in deze Stad ontstaen, hebben eenpariglyk goedgevonden en geresolveerd, dat van wegens de Regering van deze Stad het daer heen zal worden gedirigeerd, dat door Zyn Doorluchtige Hoogheit den Heere Prins van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Kapitein Generael en Admirael van de Zeven Vereenigde Nederlanden, ingevolge de Reserve

ve van Hoogstgemelde Zyne Doorluchtige Hoogheit, geinsereerd in deszelfs gerespecteerde dispositie, in dato den 18. October jongstleden, hoe eerder zoo beter moge worde gedisponeerd, op het 4 Artikel van het Request van de Burgeren en Ingezetenen van deze Stad, sprekende van een' Vryen Krygsraed, en het gunt daer toe behoord, en dat van wegens de Regering daer toe alle bereidwilligheit zal worden betoond. LEIDEN.

Dat de Poortiers en Schryvers van de Boomen en Poorten van deze Stad, in het brengen en halen van de Sleutels der voorsz. Boomen en Poorten op en van het Raedhuis, op de gewoone tyden voortaen zullen worden begeleid door een detachement of Commando van de Schutters, die op het Raedhuis de Nachtwagte houden.

Dat als wanneer een Man of Vrouw, die op een Acte daer toe van den Gerechte verkregen, een Vaentje houd, of Brandewynen verkoopt, komt te sterven, en aen den langstlevenden op deszelfs verzoek word toegestaen, dat de Acte van den eerstafgestorvenen ten dien einde op den langstlevenden worden overgeteekend niet meer ten behoeve van deze Stad zal worden betaeld de Recognitie ter somme van vyftig Guldens, bevorens daertoe gestaen hebbende.

Dat ook van wegens de Regering dezer Stad aen Hoogstgemelde zyne Doorluchtige Hoogheit, by de eerste gelegenheit kennisse zal worden gegeven van het nader verzoek, uit den naem van de Burgeren en Ingezetenen van deze Stad aen die van den Gerechte gedaen, om afdoening van het 18. Artikel van het hier voorengemelde Request, om Amnestie, ten einde daer op ingevolge de Reserve van Zyne Doorluchtige Hoogheit moge worden gedisponeerd, en dat van wegens deze Stad zal worden gerefereerd, aen het gunt door Hun Ed Groot Mog. op het Hoogwys Advies van zyn Doorluchtige Hoogheit, daer omtrent zal worden gedisponeerd.

Alles in die billyke verwachtinge, dat de Burgers en Ingezetenen hun verder van alle bewegingen en onrust zullen onthouden, en een ieder zich zoodanig zal gedragen, als zyn Doorluchtige Hoogheit by deszelfs meergemelde dispositie van den 18. October jongstleden heeft bevolen. Aldus gedaen, enz.

Belangende den Vendrig *de Knyff*, de zelve werd vervolgens gedeporteerd, of bedankt.

LEIDEN. By het voordragen of inleveren der in de bovenstaende Publicatie vermelde Artikelen hadden de Sprekers aen Burgermeesteren ook overgegeven het tweede Request, waervan wy in ons voorgaende Stukje, bladz. 943 gesproken hebben, 't welk eerst uit 16 Artikelen bestaen had, doch naderhand op 9 gereduceerd was. Op dit Request verzochten de Sprekers hun Ed. Gr. Achtb. binnen 3 of 4 dagen der zelver dispositie te mogen erlangen. Dan zy ontvingen die zelfs eerder, wordende op den 14 dezer de volgende Resolutie hun ter hand gesteld:

Die van den Gerechte der Stad Leiden, gezien en geëxamineerd hebbende zeker Request aen dezen Gerechte gepresenteerd op den naem van de Burgeren en Ingezetenen van deze Stad, houdende in substantie dat de Supplianten, ingevolge de dispositie van zyn Doorluchtige Hoogheit den Heer Prins van Oranje en Nassau, Erfstadhouder Kapitein Generael en Admirael van de Zeven Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz. in dato 18. October 1748. komen te verzoeken.

I. Dat in alle de Bonnen van deze Stad mag worden gedaen Rekening, 's jaerlyks voor twee Commissarissen, te eligeren uit de Ingelanden van de respective Bonnen.

II. Dat de Rooimeesters, die van alle bagatellen hun salaris eischen, mogen worden verminderd, op den voet als voorheen.

III. Dat het Aenteekengeld aen de Veren worde gesteld op 8. penn. (zoo als van ouds gegeven is), en verder ieder moge vry zyn zyn Goederen te laten aenteekenen, en de risico voor zich zelven houden.

IV. Dat aen alle de Poorten des Avonds, als van ouds gegeven is, tot inkoming 8. penningen.

V. Dat de Soldaten (nadien de Pachten vernietigd zyn) mogen een derde verminderd worden.

VI. Dat 'er vermindering wegens de Percenten van Kooper en Verkooper, op de Boelhuizen, moge worden gevonden.

VII. Dat alle de Lyken, welke komen te vallen, gedragen worden uit de Leden van de Gebuurte.

VIII.

VIII. Dat de Bruggen, die ten nadeele van alle Burge- ren afgebroken zyn, weder mogen worden vernieuwd, als namelyk de Vlietsbrug, Sandbrug, Beſchuitbrug, en Draeibrugge op de Mare, als mede Planken om de Stads Veſten te leggen zonder recognitie.

IX. En laetſtelyk dat de Dienders van de Stad aen alle Gereformeerde Kerken, onder den dienſt, alle dis- ordre, welke op Straet aen gemelde Kerken voorvallen, weren, naer het Exempel van 's Hage.

Hebben na rype deliberatie goedgevonden en gereſol- veerd op den voorſz. Requeſte, en de reſpective Poincten daer in vervat, te diſponeren, zoo als gediſponeerd word by dezen

Belangende het Eerſte Poinct.

Dat voortaen de Bonmeeſteren in ieder der reſpective Bonnen van deze Stad gehouden zullen zyn veertien dagen, alvorens zy de Rekeningen van hunne Adminiſtratie en bewind in hunne reſpective Bonnen jaerlyks aen de Hee- ren van den Gerechte of wel derzelver Heeren Gecom- mitteerde Schepenmeeſters komen over te geven en te doen, ten Huize van een der Bonmeeſteren in ieder Bon, in gereedheit te hebben, en te houden hunlieder voorſz. Rekening en Verantwoording, zoo als zy die aen den Gerechte of Schepen-Meeſteren zullen doen, met de Rekeningen en beſcheiden daertoe behoorende, en dezelve des verzocht zynde, te vertoonen en viſie daer van te geven aen twee geërfden in het zelve Bon, die daer toe uit de gezamentlyke Geërfden in ieder Bon zullen mogen worden genomineerd en gecommitteerd voor hun leven lang gedurende, ten einde dezelve Gecommitteer- den des goedvindende de voorſz. Rekening, en de be- ſcheiden daer toe behoorende, mogen viſiteren en exa- mineren, hunne zwarigheden daer over, zoo zy eenige zouden mogen hebben, ten dage als de voorſz. Rekening voor die van den Gerechte of Schepen-Meeſteren zal worden opgenomen en geſloten, aen dezelve Heeren Schepen-Meeſteren voor te dragen, om 't zelve gehoord en geëxamineerd zynde, daer op te worden gediſponeerd, zoo als bevonden zal worden te behooren.

LEIDEN. II. Dat aenbelangende het beklag over het Salaris van de Rooimeesteren dezer Stad, 't gunt alleen onbepaeld word gedaen, by provisie aen de Rooimeesteren dezer Stad zal worden gelast en bevolen, zoo als aen dezelve gelast en bevolen word by deze, dat zy in het vorderen van hun Salaris in dienst van de goede Burgeren en Ingezetenen dezer Stad, volgens hunne bedieninge, zich præcifelyk zullen hebben te gedragen naer de Keuren en Ordonnantien van deze Stad, op 't voorsz Stuk geemaneerd, op pœne dat zy, by overtredinge van dien, daer over zullen worden gecorrigeerd, zoo als die van den Gerechte dezer Stad naer bevinding van zaken zullen oordeelen te behooren.

III. Dat zullen worden ingetrokken en buiten effect gesteld, zoo als worden ingetrokken en buiten effect gesteld by deze, de Appointementen by die van den Gerechte dezer Stad den 5den en 29sten July 1745. respectivelyk verleend op den Requeste, aen die van den Gerechte gepresenteerd door de Commissarissen van het Utrechtsche en Goudsche Veer, item van de Buite-Veeren op Middelburg, Vlissingen, Zierikzee, Ter Goes, Bergen op den Zoom, 't Grootvaerders Veer op Amsteldam en Nymegen, als mede van de Commissarissen op het Rotterdamsche en Amsteldamsche Veeren binnen deze Stad; waer by by provisie is goedgevonden en geordonneerd, dat de gemelde Commissarissen van ieder Pakje of Partye goed, 't geen op hunne Veeren zal worden verzonden, van toen af zouden genieten eene stuiver, in plaetze van twaelf penningen, die zy plagten te genieten; en zulks dat aen de Commissarissen op de respective Veeren hier boven gemeld, zal worden belast en bevolen, zoo als aen dezelve belast en bevolen word by deze, dat zy van nu voortaen van ieder Pakje of Partye goed, 't gunt op de respective Veeren, waer van zy Commissarissen zyn, om verzonden te worden word aengeteekend, voor Aenteekengeld niet meer zullen mogen eischen en vorderen dan twaelf penningen, zoo als bevorens gebruikelyk is geweest.

IV. Dat den Poortieren aen alle de Poorten van deze Stad zal worden belast en bevolen, gelyk denzelven belast en bevolen word by dezen, dat zy voortaen van ieder der Personen, na 't eerste sluiten van de Poorten door de zelve in de Stad komende of uitgaende, niet meer zul-

len-

len vermogen te eisschen ofte vorderen dan acht penningen. LEIDEN.

V. Dat over de reductie en vermindering van de Stads Binnewacht voor als nog niet kan worden gedisponeerd, maer dat dies aengaende zullen worden verzogt de Hoogwyze consideratien en het advies van zyn Doorluchtige Hoogheit den Heer Prins van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Kapitein Generael en Admirael van de Zeven Vereenigde Provintien, aengezien dezelve Binnenwacht ook eenige betrekkinge heeft tot 's Lands Hooge School binnen deze Stad.

VI. Dat by provisie en voor als nog geen verandering kan worden gemaekt in het gunt als van ouds wegens het recht van 't Gemeene Land en van de Stad respectivelyk op de Boelhuizen en Verkopingen van roerende Goederen binnen deze Stad word gevorderd.

VII. Dat voortaen alle de Lyken van de Burgeren en Ingezetenen van deze Stad, welke in eenige Gebuurte zullen komen te vallen, gedragen zullen moeten worden door de Leden van de Gebuurte tot acht in getal, welken daer voor by de Vrienden van de afgestorven of wegens deszelfs Sterfhuis zullen worden beloond, 't welk eenen 't zyner beleefdheid en bescheidenheid word gelaten, alles by provisie tot hier over nader en finalyk na volkome kennisse van zaken zal zyn gedisponeerd, waer toe de Heeren Gecommitteerden uit dezen Gerechte tot de zaken van de Gebuurte worden verzocht, 't voorsz. Poinct nader te examineren, en dezen Gerechte te dienen van hunne consideratien en advies, alles nochtans met dien verstande dat hier door niet worden vernietigd de geapprobeerde Ordonnantien en Reglementen, die voor deze of gene Gilden of Beurzen gearresteerd en in gebruik zyn, voor zoo verre by dezelve eenige voorzieninge is gedaen op het dragen van de Lyken van de Leden tot zoodanige Gilde of Beurze behoorende, als die ten dien opzigte in volle vigeur en kracht worden gelaten.

VIII. Dat voor als nog niet kan worden gedisponeerd op het verzoek om vernieuwinge van eenige Bruggen binnen deze Stad, om derzelver zware lasten ten nadeele van Stads Finantien afgebroken, welke tegenwoordig geenszins in staet is om zulke zware kosten te doen, en dat de recognitien ten behoeve van deze Stad voor de vergunning van het hebben en houden van Bruggetjes en Planken van de

LEIDEN: de Erven van Ingezetenen tot overgang op de Stads Vesten met dezen loopende jare by provisie zullen cesseren.

IX. Dat den tegenwoordigen Officier dezer Stad zal worden verzogt, zoo als dezelven verzogt word mits dezen, de noodige ordres te stellen en te doen stellen, dat de Dienaers van de Stad aen alle Gereformeerde Kerken binnen deze Stad onder den dienst alle disordres, welke op Straet aen de gemelde Kerken voorvallen, naer hun vermogen komen te weren. En is verder goedgevonden en geresolveerd dat deze zal worden uitgegeven aen de Suppliaaten tot derzelver narigt, en dat dezelve zal worden gedrukt en gedistribueerd aen de respective Bonmeesteren binnen deze Stad, aen de Commissarissen van de Veeren hier boven genoemd, aen de Rooimeesters, de Poortiers van de respective Poorten van deze Stad, aen de respective Gebuurten, en aen die daer in verder zyn genoemd, ten einde alle en een iegelyk zich daer naer gedrage.

Aldus gedaen, geresumeerd, en gearresteerd dezen 14. November 1748. *My tegenwoordig*

ANDREAS CUNÆUS.

Dit antwoord, maer ten deele voldoende aen de verzoeken der Sprekeren, werd zonder vele tekenen van misnoegen aengenomen; echter begon men te mompelen dat, dewyl eenige eischen afgeslagen waren, dezelven eerlang op nieuw en misschien met meer geweld hervat zouden worden; dan zulks werd voorgekomen door het inkomen van eenig Krygsvolk, waer op men geene de minste gedagten had, maer hetwelk men by de volgende gelegenheit eerst ontdekte. Het was op den 16 dezer, des morgens tusschen 6 en 7 uren, wanneer men een bende Dragonders en Switzers te voet van de garde zyner Doorl. Hoogheit, ten getale van tusschen de 6 en 700 mannen, alhier zag in rukken, komende uit 's Gravenhage, waer zy in den vorigen nacht om 11 uren eerst bevel ontvangen hadden om zich marschvaerdig te

te houden, zonder te weten werwaert de marsch gericht zoude worden. Zy kwamen, onder 't gezag van den Generael *Rouse*, met zulk eene gezwindheit de witte Poort in, dat wel 2 of 300 man reeds op het Noordeinde waren, eer iemant, op het verspreide gerucht, buitens huis kwam om te zien wat 'er van de zaek wezen mogte. Dus raekten zy in de Stad zonder den minsten tegenstand, schoon sommigen te voren zoo breed hadden opgegeven van daer voor een schot te zullen schieten. De eerste Party, die in de Stad rukte, verzekerde zich terstond van het Kanon dat op de vest geplant was, keerende de stukken met den tromp naer binnen. Anderen bezetten de Stegen en Straten, die op het Noordeinde in de Breedestraet uitkomen. Dus een vrye baen gemaekt hebbende, marcheerden zy tot even voorby het Stadhuis, tot dat het gansche Corps binnen getrokken was. Hier op werd door Burgermeesters en de Officiers ordre gesteld op de inkwartiering voor de Manschap en Paerden. Een gedeelte nam zyn intrek in het Magazyn aen de Hoogewoerts Poort, in de Boere-Vierschaer onder het Stadhuis, waer de Hoofdwacht gehouden word; een gedeelte in den Doele, in de Manegie- en Stads-stal, anderen namen hun verblyf in de gewezen Hoogduitsche Kerk; anderen in de Gasthuis Kerk, waer anderszins des Zondaegs, zoo by ochtend als avond gepredikt werd; weshalven den Predikanten, wier beurt was om op den 17 dezer daer te prediken, zulks afgezegd werd, tot dat alles beter geregeld zoude wezen, zynde de Burgers tot hier toe dus van de Inkwartiering bevryd gebleven. LEIDEN.

Des namiddaegs om twe uren werd de volgende Publicatie afgelezen:

Die

LEIDEN. Die van den Gerechte der Stad Leiden doen te weten, dat het aen zyn Doorluchtige Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Kapitein Generael en Admirael van de zeven Vereenigde Nederlanden, heeft goedgedacht op huiden eenig Guarnisoen binnen deze Stad te leggen, tot behoudenisse van de Ruste dezer Stad, en beveiliging van de Persoonen en Goederen van de goede Burgeren en Ingezetenen van dien; en hebben die van den Gerechte voornoemd de goede Burgeren en Ingezetenen mits dezen daer van wel willen verwittigen; vermanende dezelve dat zy omtrent de voorsz. Vaderlyke zorg van zyn Doorluchtige Hoogheit met alle stilheit zich gedragen; Interdicerende wel uitdrukkelyk alle zamenrottingen op Straten, of eenige Vergaderingen voor, of in eenige Huizen, by Mans, Vrouwen, of Kinderen te maken, en veel meer alle feitelyke ondernemingen, met waerschouwinge dat daer tegens de Patrouilles zullen gaen door de Stad, op pœne dat die gene, die daer tegens zullen worden bevonden gedaen te hebben, en zich niet naer de expresse bevelen en last van zyn Doorluchtige Hoogheit, vervat in deszelfs dispositie en Publicatie, in dato den 18. October 1748. als gehoorzame Burgers en Ingezetenen gedragen te hebben, of tegens de voorsz. Publicatie op eenigerhande wyze te hebben ingegaen, en zich aen eenig wanbedryf of ongehoorzaemheit te hebben schuldig gemaekt, als verstoorders van de gemeene Rust, en verachters van de Hooge bevelen van zyn Doorluchtige Hoogheit en de Regering dezer Stad, zullen worden gevat, en aen de Hoofdwacht gebragt, om naer exigentie van zaken, en volgens de Wetten van den Lande, zonder eenige conniventie, anderen ten exempel te worden gestrafd. enz.

Des avonds kwamen hier twee Schuiten aen, geladen met Dekens, Matrassen, enz. uit de Magazynen van Delf en 's Gravenhage, voor de voorn. Militie.

Behalven het Krygsvolk zyn alhier ook gekomen de Heeren Mr *K. Vitrarius* en Mr. *D. Berkelaer*, Raden in den Hove van Holland, nevens de Fiskael en Drost van het voorn. Hof, om wegens het gehouden gedrag der Burgeren al-

alhier onderzoek te doen, welke haer intrek ge- LEIDEN
nomen hebben in het Logement, den Burg genaemd, alwaer zy dagelyks den een en anderen by hen ontbieden en over het voorgevallene hooren. Dit heeft zommigen der Spreekeren niet weinig bevreesd gemaekt, en eenigen van dezelven de vlucht nemen; één van dezen echter, met name *P. de Micker*, is op den 27 dezer, door de gem. Heeren Gedeputeerden in arrest genomen, en als gevangen naer den Haeg gevoerd; het welk veelen voor de gevolgen doet duchten.

De Militie heeft kort na hare aenkomst alhier niet al te fraei huis gehouden; maer langs de Straet den een' en ander wel eens aengerand of gekwetst, en aen 2 a 3 Huizen door het inslaen der glazen baldadigheid bedreven. Ook hebben zy by zommige neeringdoende Burgers meer dan eens Gereedschappen tot het huishouden nodig of van de Koopmanschappen iets ontvreemd; doch na dat de een en ander daer over gestraft is, en eenigen als gevangenen naer den Haeg gevoerd zyn om loon naer verdienste te ontvangen, hebben zy begonnen zich in beter postuur te stellen, en hen civielder gedragen. Ondertusschen geven hunne dagelyksche exercitien en marschen door de Stad zoo veel ontzag onder de Burgers dat 'er thans een diep stilzwygen is.

In gevolge de Electie zyner Doorl. Hoogheit, is de Heer Mr. *Johan van der Mark*, Æ. Z. als Hoofd-Officier dezer Stad opgevolgd den Hr. Mr. Johan van der Mark; zullende de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgermeesters, den 18 der voorleden Maend, door den Prins Erfstadhouder benoemd, hunne waerdigheit blyven bekleeden tot den 10 November 1749. Voorts was de Hr. Mr. *Petrus Cunæus* aengesteld tot Gedepu-
teer-

LEIDEN. teerden in 't Kollegie der Gecommitteerde Raden tegen Mei 1749, tot suppletie der Commissie van den Hr. Mr. Jakob van der Meer, Heer van Hogeveen, Burgermeester; als mede de Hr. Mr. *Hendrik van Buren* tot Gecommitteerden in 't Kollegie ter Admiraliteit te Amsteldam, mede tegens Mei 1749, en de Heeren Mr. *Abraham Hogenbouck* tot Tresorier ordinaris, Mr. *Kornelis van Banchem* tot Tresorier extraordinaris, en Mr. *Kornelis Chastelain* tot Weesmeester.

GOUDA.

GOUDA. Nu lust het ons van het verder voorgevallen in deze Stad onzen Lezer ook bericht te geven. Wy hebben in ons vorige Stukje, bladz. 968 gewag gemaekt van een' Brief, waervan door een' of eenigen uit de Burgery den Burgermeesteren Copie verzogt was, om dat men onderstelde dat dezelve door hun Ed. Gr. Achtb. aen zyne Hoogheit geadresseerd was, en eenige onwaerheden behelsde. De uitkomst echter leerde dat die niet aen zyne Hoogheit, maer aen de Gedeputeerden dezer Stad, toen in 's Gravenhage, gericht was. Doch, behalven de Copie van dezen brief eischte men ook eene van dien, welken door hun Ed. Gr. Achtb. den volgenden dag, te weten den 16 der voorleden Maend, aen de voorn. Gedeputeerden geschreven was. De Burgermeesters, dit verzoek verstaen hebbende, antwoordden dat de Burgers beide die Brieven op de Sekretary mogten lezen. Doch de Verzoekers met dit bescheid niet te vrede, gaf men hun Copie daervan, op voorwaerde dat zy niet vermogten die te laten drukken,

ken. Dit beloofden zy, voor zoo ver hun zelven aenging; want voor anderen konden zy niet instaen, en zouden, indien zy zulks gedaen hadden, een vruchteloos werk verricht hebben; want eenige dagen daer na zyn ze (door wien is ons onbekend) door den druk gemeen gemaekt. De eerste is van den volgenden inhoud: GOUDA.

Aen de Heeren Gedeputeerden ter Dagvaert.

Edele Groot Achtbare Heeren!

„ Huiden morgen met den Magistraet vergaderd zynde, kwamen eenige Burgers verzoeken, dat het hun Ed. Gr. Achtb. geliefde zorg te dragen, dat het Detachement van de Guardes, alhier geinkwartierd liggende, uit de Stad wierde geholpen, omdat de Soldaten gisteren avond onze Burgery hadden gescholden, en gezegd met weinigen van hun lieden in staet te zyn van hen te kunnen wegjagen; waerdoor onze Burgers zoo geanimeerd zyn geworden, dat hen, buiten eenige tegenspraek, uit de Stad wilden hebben. Wy zeiden hun dat wy over het Detachement niets te zeggen hadden, dewyl de Militie van den Staet was, en door zyne Doorl. Hoogheit, als Kapitein-Generael van de Militie, alhier gezonden was, en dat wy in alles, wat aen ons stond, genoegen wilden geven; en dat zy dit aen hunne Medeburgeren zouden communiceren, met byvoeging, of, indien ze buiten by de Sluis geplaetst wierden, zy dan genoegen zouden nemen. Doch die Burgers zeiden ons heel bedaerd, dat zy zulks wel begrepen, maer dat hunne Medeburgers op het gemelde zouden bly-

GOUDA. „ ven ſtaen, en geen Propoſitie zoude helpen.
„ De Heer Kapitein *Quarles* werd ook verzogt dit den Burgeren ſmakelyk te maken. En „ het antwoord, dat wy van de Schuttery kregen, was dat zy daer mede genoegen zoude „ nemen.

„ Kort hierop volgde een groot geſchreeuw, „ en daer werd door eenige jongens, by zich „ hebbende eenigen van het Gemeen, het ge„ weer, dat zy het Detachement afgenomen „ hadden, boven gebragt.

„ Nadat de Soldaten buiten de Stad waren „ gegaen, kwam de Sergeant boven, en werd „ hem door een' Bode gezegd, dat hy zich naer „ den Haeg konde begeven en van zyn weder„ varen raport doen.

„ Daer zyn twee Soldaten gekluiſterd die de „ Burgery geſcholden hadden.

„ Verders blyven onze Poorten geſloten en „ bezet, en de Schuttery houd met twee Com„ pagnien wacht op het Stadhuis. De vier Hee„ ren Kapiteinen en andere Officieren zyn pre„ ſent.

„ Wy contribueren alles om onze Burgery „ genoegen te geven, maer zeker is 't dat zy geen „ Militie in de Stad zullen permitteren.

„ Dees dus ver afgeſchreven zynde, kwam „ de reizende Bode, en bragt ons den zeer aen„ genamen Miſſive van de Heeren Gedeputeer„ den, waer by wy vernemen de favorabele „ Dispoſitie zyner Doorl. Hoogheit tot ge„ ruſtſtellinge van onze goede Burgerye, „ om geen Militie in de Stad te zullen krygen. „ De Bode is hier kwartier voor twee uren ge„ weeſt; ten drie uren hebben wy Vroedſchap „ gehad, en alle de Leden waren zeer verheugd „ over de communicatie, en reſolveerden de

„ Bur-

„ Burgery van woord tot woord te publiceren, Gouda.
„ waer toe de Magistraet, na de Vroedschap,
„ was boven ontboden.

„ Het schynt genoegen te geven, in zoo verre
„ dat de Burgers onder de wapenen zullen bly-
„ ven, en nog eenige propositien doen, die zy
„ meenen hun te competeren, en nu daer door
„ moeten. Dus wy uw Ed. Gr. Achtb. in be-
„ denkinge geven, wanneer de zelve geschie-
„ den, of wy hen niet zullen moeten zeggen
„ van die in handen zyner Hoogheit te stellen,
„ en deszelfs hoogwys advys in te nemen?

„ God, wensch ik, geve ons rust; maer de
„ mistrouwendheit jegens de Regenten schynt
„ groot te zyn. Waer mede blyven, enz.

Gouda den 15 October 1748.

De tweede Brief luidde dus:

Aen de Heeren Gedeputeerden ter Dagvaert.

Edele Groot Achtbare Heeren,

„ Wy hebben de ontvangen Missive zyner
„ Doorl. Hoogheit aenstonds aen de goede Bur-
„ gery doen bekend maken, maer, vermits het
„ disarmeren van de Soldaten niet door de Bur-
„ gery, maer door Jongens en de geringe Ge-
„ meente geschied is, en het in arrest nemen
„ van de gemelde Soldaten niet door de Burge-
„ ry, maer door den Kapitein *Paps* zelven is ge-
„ ordonneerd, wegens het injurieren der voorn.
„ Soldaten, zeggende dat zy met 50 man de
„ gansche Burgery de wet konden stellen: zoo
„ is hier op een commotie ontstaen, en heeft de
„ goede Burgery, door een Kapitein van de
„ wacht, verzogt zyne Doorl. Hoogheit hier

GOUDA. „ van te willen disabuzeren, en de kleene Ge„ meente heeft insgelyks, ſtaende de Vroedſchap, door gemelden Kapitein laten verzoeken, dat hun Ed. Gr. Achtb: voor haer by zyne Doorl. Hoogheit wilden intercederen en aenzoeken, dat door zyne Hoogheit ten ſpoedigſten mogte worden gedeclareerd, en die Declaratie aen ons toegezonden, dat geen recherche op gemelde Jongens of kleene Gemeente zal worden gedaen, of dezelve zullen worden geſtraft, zullende dan de goede Burgers en Gemeente zich geruſt houden en aen dezelve groot genoegen worden gegeven (*).

„ Uw Ed. Achtb. gelieve het dit, alles ten hoogſten noodzakelyk zynde tot onze ruſt, aen zyne Doorl. Hoogheit inſtantelyk te remonſtreren, en te verzoeken, opdat wy zyne Doorl. Hoogheits diſpoſitie, tot conſervatie van ruſte, ten ſpoedigſten mogen erlangen, Waer mede blyven, enz.

Gouda den 16 October 1748.

Hierop bleef alles in ſtilte tot den 25 October, wanneer men vernam dat de Gedeputeerden zyner Doorl. Hoogheit den volgenden dag hier ſtonden te komen. Men vergaderde des terſtond in den Doele; revideerde, corrigeerde en amplieerde het Requeſt, waervan wy in ons vorige Stukje bladz. 964 geſproken hebben, tot dat het eindelyk zyn volle beſlag kreeg en dus luidde:

Art. 1. Dat het zyne Doorl. Hoogheit gelieve zoodanige verandering en ſchikking omtrent de

(*) Van deze omſtandigheit, (zegt de Schryver van een gedrukt papier genaemd *Net en Naeuwkeurig Verhaal van het geen binnen Gouda geſchied is*) weet niemant.

de Regering dezer Stad te maken, als zyne Hoogheit naer bevinding van zaken tot rust en welzyn der Stad zal oordeelen te behooren. GOUDA.

2. Dat voortaen alle Amten en Beneficien binnen deze Stad zullen gegeven worden, volgens aloude Rechten van den Lande, aen Inboorlingen van het zelve, altoos prefererende Burgers en Inboorlingen voor vreemden. En dat in 't vervolg het 8 Artikel van de Keure en Ordonnantie tegens het Timmeren en doen van Neringen binnen een kwartier myls buiten de Stad Gouda, gearresteerd omtrent de Amtenaers, strikt moge worden gevolgd.

3. Dat het Geld, dat van de doorvarende Schepen, onder den naem van Armgeld, word betaeld, ook in 't geheel ten behoeve van de Armen worde besteed, volgens de Ordonnantie daervan zynde, en dat de oude Ordonnantie omtrent de Doorvaert wederom stand grype.

4. Dat de Krygsraed der Stad Gouda zyn eige Kolonel, Kapiteins en Luitenants van de vier Compagnien moge verkiezen, en wel zulke die geen Leden van de Regering zyn, en dat de zelven, in de Vroedschap verkoren zynde, zullen moeten desisteren van hunne Kolonels-Kapiteins of Luitenants Amten, en dat Burgers van Gouda, 60 jaren oud zynde, van hunnen Schuttery-dienst zullen mogen ontslagen zyn, zonder jaerlyksche contributien, volgens aloude Rechten: en dat de Krygsraed van alle Amten, daertoe specterende, als Wachtmeester, Bode van den Krygsraed enz. zal disponeren.

5. Dat de Previlegien, Keuren en Ordonnantien dezer Stad mogen gedrukt worden, en de Burgery by de zelve gemaintineerd, in 't byzonder 't Previlegie van de Jurisdictie een kwartier myls buiten de Stad rondsomme te exerceren,

GOUDA. ren enz. verkregen den 28 Juny 1484.

6. Dat de Quohieren van de Personele Quotisatie en Verponding, door Commissarissen, daer toe door zyne Hoogheit te benoemen, mogen worden geëxamineerd en geconfronteerd met de Lysten daer van in de Kamer der Finantie van Holland zynde.

7. Dat in Desolate Boedels de Stad wegens de Verponding niet verder gepreferereerd mag zyn, dan voor de drie laetste jaren, die open staen.

8. Dat de Desolate Boedels door de Crediteuren mogen gered worden.

9. Dat alle Gilden dezer Stad zullen gehandhaefd worden in hunne Rechten en Previlegien, en op hunne Grieven spoedig redres mogen erlangen, voornamelyk die der Pypenmakeren en Kleen-Garenspinderen, de Hoofd-Fabrieken dezer Stad.

10. Dat voortaen op alle de Godshuizen naeuwer toezigt worde genomen, op dat dezelve niet verder verarmen, en dat der zelver staet en rekeningen worden opgenomen, onder opzigt van Commissarissen, door zyne Hoogheit daer toe te benoemen.

11. Dat voortaen de Burgers, niet meer dan 50 jaren oud zynde, in 't oude Mannenhuis op de preuven mogen geadmiteerd worden, gelyk van ouds, welk getal van jaren sederd eenigen tyd op 60 jaren bepaeld is geworden.

12. Dat voortaen twee uit de goede Burgerye Kerkmeesters mogen zyn, die geen Leden van de Regering zyn, op dat de goede Burgery van de openvallende Zitplaetzen ook moge profiteren, die nu in grooten getale door de Kerk-meesters worden aen zich gehouden.

13. Dat by de Heeren Curatoren van de Latynsche Scholen (naer 't voorbeeld van andere

dere Steden, zoo in onze als andere Provintien) een Predikant worde toegevoegd, gelyk voorheen in deze Stad plag te geschieden. GOUDA.

14. Dat die van de Roomsche Religie mogen ontheft worden van het opbrengen van het zoo genaemde Schoutengeld, dewyl de zelve daerdoor buiten staet worden gesteld om hunne Armen te alimenteren.

15. Dat alle de Bruggen in en om de Stad mogen door de Burgers gebruikt worden tot voortzetting van hunne Fabrieken, en niet mogen gesloten zyn of verboden om over de zelve te mogen ryden of slepen, tot nadeel en schade van de Commercie.

16 Dat het Middelburgsche Veer, 't geen tot groote schade van de Burgerye buiten de Stad is gebragt, wederom binnen de Stad op de oude plaets moge zyn. enz.

Den 26 der voorn. Maend, des avonds om 7 uren, kwamen de Gecommitteerden zyner doorl. Hoogheit, de Heeren *Baron van Wassenaer*, Heer van beide de Katwyken en het Zand, enz. enz. en de Heer Mr. *Willem Paeuw*, nevens den Heer *Pielat* als Sekretaris hier aen, en reden met de koetze van den Heer Burgermeester van Stryen naer den Doele, terwyl de Burgers in de wapenen stonden, waer hun Ed. Mogenden van de Burgeren en anderen verwelkomt werden. Luttel tyds hadden de voorn. Heeren Gecommitteerden hier vertoefd, of het voorschr. Request werd door eenigen, daer toe uit de Burgery gecommitteerd, aen hun Ed. Mog. overgeleverd, gelyk ook een van de Vendrigs der Burgery, luidende:

GOUDA.

Aen de Ed. Mog. Heeren Commissarissen van zyne doorl. Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder der vereenigde Nederlanden, enz enz. enz.

Geven met schuldige eerbiedigheit te kennen de ondergeschr. Vendrigs van de Schuttery der Stad Gouda, dat sederd de erectie der Schutterye in gem. Stad, de Vendrigs als Leden van den Krygsraed zyn geconsidereerd geworden, en daerin sessie hebben gehad, doch sedert eenige jaren van dat recht zyn gedepossideerd geworden, dat zy Supplianten onder reverentie vermeinen dat gelyk de Vendrigs, zoo in het militaire als civile, geconsidereerd worden als Leden van den Krygsraed, en uit dien hoofde, met relatie tot het civile, ook sessie hebben in het Collegie van den Krygsraed, genoegzaem in alle de voornaemste en meeste Steden dezer Provintie, zoo ver den Supplianten bekend is, het ook alleszins van de aequiteit zoude zyn, dat zy Supplianten in hunne voorschr. qualiteit weder wierden geadmitteerd in de Vergadering van den Krygsraed; om welke redenen zy Supplianten zich adresseren aen uwe Ed. Mog. zeer ootmoedig verzoekende, dat het hun gelieve te accorderen en te effectueren dat zy Supplianten, in gevolge hun voorschr. recht, van nu voortaen weder sessie mogen nemen in het Collegie van den Krygsraed, en daer in geadmitteerd worden. 't Welk doende, enz.

(Was geteekend)

J. H. van der Heek, Vendr. der Compagnie van de Markt. P. *Thymen*, Vendr. der Compagnie van de Gouwe. *J. V. Ravensberg*, Vendr. der Compagnie van de Westhaven.

Den

Den 29 der voorn. Maend vertrokken hun Ed. Mog. weer naer den Haeg, om zyne doorl. Hoogheit van de bevinding der zaken verslag te doen, van waer zy den 1 dezer retourneerden, zynde de Burgers als voren in de Wapenen. GOUDA.

Den volgenden dag werd de Burgery geschaerd van den Doele tot aen het Stadhuis, tusschen welke ryen hun Ed. Mog. Mog., in de Koetze van den Heer Burgermeester *van Stryen*, naer het Stadhuis reden.

Na dat de Heeren Commissarissen de oude Vroedschappen van hunnen dienst ontslagen, voor den zelven bedankt, eenigen van die weder aengesteld, en hun neffens den op nieuw verkoren Heeren den eed afgenomen hadden, werd de volgende Publicatie gedaen.

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods genade Prins van Oranje en Nassau enz. enz. enz. Doen te weten, dit Wy in deze bekommerlyke tyden, niets meer ter harte nemende, dan dat de respective Steden dezer Provintien, onder ons Stadhouderschap ressorterende, mogen gebragt worden in zoodanige ordre en Regeringe, waer door derzelver rust en voorspoed worden gestabileerd. En tot Onze kennisse zynde gebragt, dat in de Stad Gouda, tusschen de Regenten en Ingezetenen, zoodanige diffidentie was ontstaen, waer door ons goed oogmerk niet kan worden bereikt, en waer door Burgermeesters en verdere Regenten der voorsz. Stad waren bewogen geworden te declareren, geneigd te zyn om liever hunne Bedieningen neder te leggen en ontslagen te worden van hunnen Eed, dan door het continueren in dezelve verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren. En voorts uit het rapport van onze Commissarissen, *Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer*, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ordre van de Ridderschap van Holland en Westvriesland, Heemraed van Rhynland, en tegenswoordig Minister-Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Pauw*, Raed in den Hoogen Raed in Holland,

GOUDA. die Wy (om pressante affaires Ons persoonelyk in de voorsz. Stad niet konnende laten vinden) derwaerds hadden gezonden, van al het voorsz. nader zynde geinformeerd, hebben goedgevonden de voorsz. meeninge en intentie der gemelde Regenten met onze approbatie te seconderen, dienvolgende houden Wy de voorsz. Regenten voor ontlast van hunne Functien, henlieden bedankende voor den dienst aen de Stad Gouda tot nu toe gepresteerd, zoo nogtans dat de voorsz. Regenten daer door geenszins zullen worden gequetst of benadeeld in hunne goede naem en faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd zich in de Regeringe van Stad of Land niet naer behooren gedragen te hebben: interdicerende wel strictelyk een' iegelyk wie het zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te argueren, veel meer hunne Personen of goederen eenigzins te molesteren, beschadigen of incommoderen, dezelve Regenten, mitsgaders hunne familien en goederen, tot dien einde nemende in Onze speciale protectie en sauvegarde. Alles ingevolge van de Resolutie ter Vergadering van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland, genomen op den 21. September laetstleden: dienvolgende hebben Wy goedgevonden te stellen, gelyk Wy stellen mits dezen, tot

VROEDSCHAPPEN.

Mr. *Daniel Willem Lestevenon*, Mr. *Willem van Stryen*, Mr. *Govert Suys*, Mr. *Theleman van Zeebergh*, Mr. *Dirk de Lange*, *Cornelis Arkenboudt*, Mr. *Gerard van Brandwyk*, Heer van Bleskinsgrave, Dr. *Cornelis Gerard Moering*, Mr. *Hieronymus Goudanus Suels*, Mr. *Engelbert van Heuven*, Mr. *Willem Sebastiaen Boers*, Heer van Zuid Waddinxveen, Mr. *Frederik vander Hoeve*, Mr. *Johan de Lange*, *Franco Gerard de Vrye*, Mr. *Willem Decker*, Heer van Ursem, Mr. *Dirk Æmilius Jonghint*, Mr. *Bruno vander Does*, Mr. *Aelbregt vander Burch*, Mr. *Cornelis Adriaën van den Kerkhoven* Mr. *Pieter Hoogwerf*, Mr. *Lodewyk Quarles*, Mr. *Bartholomeus de Moor van Immerzeel*, *Mr*. Jan van Alphen, *Dr*. Wilhelmus vander Hoeven, *Mr*. Gualtherus de Moor, Bastiaen van Rayensbers, Jacobus Blom, François de Mey (*) Tot

(*) De 22 eerstgenoemde Heeren zyn op nieuw aenge-

Tot BURGERMEESTERS. GOUDA.

Mr. *Daniel Willem Lestevenon*, Mr. *Willem van Stryen*, Mr. *Govert Suys*, *Cornelis Arckenboudt*.

Tot SCHEPENEN.

Mr. *Fredrik vander Hoeven*, *Franco Gerard de Vrye*, Mr. *Dirk Æmilius Jongkint*, Mr. *Bruno vander Does*, Mr. *Aelbregt vander Burch*, Mr. *Pieter Hoogwerf*, Mr. *Lodewyk Quarles*.

Lastende onze Commissarissen dezelve in Onzen Naam den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren Wy verders Onze intentie te wezen, dat het verkiezen der voorzeide Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geschied tot meerder rust en dienst der voorsz. Stad Gouda, en tot wegneming van de diffidentie en murmuratie onder de Ingezetenen aldaer ontstaen, en zulks zonder eenige prejuditie of consequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden of Geregtigheden der voorzeide Stad, de goede Burgers of Ingezetenen derzelver competeerende, die Wy verstaen, dat in haer oude kragt en viguer zullen blyven.

Gedaen in 's Gravenhage den 31 October 1748.

PRINCE D'ORANGE & NASSU.
Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheid,

J. DE BACK.

Hier op volgde een tweede Publicatie, behelzende een antwoord of dispositie zyner doorl. Hoogheit, noopens de overige artikelen van het Request der Burgeren, en luidende als volgt:

WIL-

gestelden uit de oude Vroedschappen, en de 6 laetsten, met een' andere letter gedrukt, alle nieuwen. De Afgegane Heeren zyn, *Huibert van Eik*, *Reinier Crabeth*, Mr. *Willem van den Kerkhoven*, Mr. *Adriaen van Groenendyk*, Mr. *Gerard Storm*, Mr. *Pieter van Halven*.

GOUDA. WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, Prins van Oranje en Nassau, enz enz. enz. Doen te weten; Nademael aen Ons op naem van een groot gedeelte van de Burgerye der Stad Gouda, is gepresenteerd een Request, inhoudende een generael verzoek van Redres in verscheide zaken, en aen Ons van wegens dezelve Burgery is ter hand gesteld een nader Request, vervattende verscheide poincten en articulen van bezwaer, en Wy tot herstelling der rust en tranquiliteit in de voorsz. Stad, derwaert hebben gecommitteert de Heeren *Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer*, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ordre van de Ridderschap van Holland en West-Friesland, Hoogheemraed van Rhynland, enz. mitsgaders Mr. *Willem Paeuw*, Raedsheer in den Hoogen Rade in Holland, om zich van Onzent weegen te informeren, op de zaken en poincten in de voorsz. Requesten vervat, als mede op zoodanige verdere verzoeken, als aen Ons nog nader zouden mogen worden gedaen. ZOO IS'T, dat Wy, na ingenomen te hebben het rapport van dezelve Onze Gecommitteerden, die zich binnen de voorsz. Stad op alles hadden geinformeerd, goedgevonden hebben op den voorsz. Requeste te disponeeren in maniere hier na volgende.

Op het Eerste Articul, refereren wy ons tot het geen Wy by Onze Acte op het stuk van de Regering, op heden mede gedaen emaneren, hebben geresolveerd en vastgesteld.

Op het tweede Artikul, verklaren Wy het verzoek by het zelve gedaen, niet te kunnen accorderen, voor zoo verre het zelve strydig is met de Privilegien van den Lande. Edoch zullen tot geene Officien mogen worden gepromoveerd, dan die genen, die hun Burgerschap zullen hebben gekregen, 't zy door geboorte, of anderszins, en de regten, tot het Poorterschap staende, zullen hebben betaeld; recommanderende Wy nogtans wel serieuselyk, dat in het begeven der Amten de noodige reflexie op de Burgers en Ingezetenen worde gemaekt, en dat dezelve daer inne, zoo veel doenlyk, worden geprefereerd voor de zulken, die geen Burgers of Ingeboornen der Stad Gouda zyn. Dat mede het 8. Articul der Keuren en Ordonnantien tegens het Timmeren en doen

doen van Neringe binnen 't Kwartier myls buiten de Stad, van den 2. Juny 1696. ten opzigte van zoodanigen, die by vervolg eenig Beneficie van de Stad zullen komen te obtineren, strict zal worden geobserveerd. GOUDA.

Omtrent het derde Articul verstaen wy, dat geen Ordonnantie, omtrent het Employ van 't Arm-geld gevonden zynde, het geld, 't geen van de doorvarende Schepen onder den voorsz. naem vam Armgeld word betaeld, zoodanig by provisie, ten behoeve van de Armen worde besteed, als het zelve tot nu toe is geemployeerd geworden.

Belangende het vierde Articul, accorderen Wy aen die van de Schuttery, dat, by vacature van een Kapiteins of Luitenants plaets, by den Krygsraed zal worden geformeerd een nominatie van twee personen, om daer uit by den Magistraet een tot Kapitein of Luitenant te worden geëligeerd. Dat de Vendrigs in 't vervolg mede weder sessie zullen hebben in den Krygsraed. Dat voorts de Burgers van Gouda, 60. Jaren oud zynde, van hunne Schuttery-dienst zullen wezen ontslagen, zonder jaerlyks ietwes te contribueeren. En laetstelyk, dat de Krygsraed zal disponeren van alle Amten, tot dezelve specterende, uitgezonderd alleenlyk van de Wagtmeestersplaets.

Op het vyfde Articul verstaen Wy, dat de Burgery en Ingezetenen zullen worden gemaintineerd by hunne Privilegien en Geregtigheden; en dat aen dezelve met den Druk zullen worden gecommuniceerd alle zulke Stads Privilegien, als noodig en dienstig zal worden bevonden; gelyk mede zorge zal worden gedragen, dat voor een iegelyk te bekomen zullen zyn alle zodanige Stads Keuren en Ordonnantien, als tegenwoordig nog in observantie zyn.

Wat aengaet het verzoek, vervat in het zesde Artikel, dat de Quohieren van de Personele Quotisatie en Verponding, door Commissarissen by ons daer toe te benoemen, mogen worden geëxamineerd, en geconfronteerd met de lysten daer van, in de Kamer der Financie van Holland zynde; verklaren Wy, nademael de Personele Quotisatie direct door den Ontfanger van 's Lands wegen word gevorderd, zonder dat daer van eenige Quohieren onder de Regering der voornoemde

GOUDA. noemde Stad berusten; en Wy Ons volkomen verzekert houden, dat de Quohieren der Verpondinge met de Lysten ter Kamere van de Finantie van Holland, daer van zynde, overeenkomen, dat niet noodig is op het voorsz. verzoek te disponeren.

Op het verzoek by het zevende Artikel gedaen, verklaren Wy, dat by dezen niet kan worden gedisponeerd; vermanende niet te min, wel ernstelyk, de Ontfangers der Verponding, van dezelve binnen den tyd van 3 Jaren in te vorderen, ten einde de Crediteuren door langer uitstel niet mogen worden benadeeld.

Op het verzoek by het agtste Artikel ter nedergesteld, verstaen Wy, dat in het appliceren der Keuren op het stuk der Desolate Boedels geëmaneerd, zoodanige moderatie zal worden gebruikt, dat naer omstandigheit van zaken, het aen de Crediteuren zal wezen gepermitteerd, de Boedels te redden, en wegens hun agterwezen te accorderen. En dat indien het noodig mogte worden bevonden, de Boedels aen te brengen, daer van aen de Crediteuren behoorlyke rekening zal gedaen worden, en de meeste menage der Crediteuren worden behartigd.

Op het negende Artikel verklaren Wy, Onze ernstige meeninge en begeerte te zyn dat alle de Gilden dezer Stad, en particulierlyk dat der Pypenmakers en Kleengarenspinders, als zynde de Hoofd-fabrieken der gemelde Stad, zullen worden gehandhaefd in hunne Regten en Privilegien, en dat zoo eenige abuizen deswegens zouden mogen zyn ingeslopen, de Ingezetenen zich daer omtrent op eene decente wyze zullen kunnen adresseeren aen de Regeringe der voornoemde Stad, ten einde hunne grieven zoo spoedig als doenlyk is, mogen worden geredresseerd, waer toe Wy de Regenten wel serieuslyk vermanen by deze.

Nopens het verzoek, vervat in het tiende Artikel, verstaen Wy, dat voortaen op het stuk der Godshuizen, alle mogelyke toezigt mag worden genomen, en dat deswegens jaerlyks behoorlyke Rekening worde gedaen.

Het verzoek vermeld by het elfde Artikel, houdende dat voortaen de Burgers, niet meer dan 50. Jaren oud zynde, op de Preuven mogen geadmitteerd worden in het Ouden Mannen-huis, word by Ons geaccordeerd.

Op

Op het twaelfde Artikul accorderen Wy, dat in 't vervolg Twee Kerkmeesters uit de Burgerye zullen worden genomen, die daer toe by den Magistraet zullen worden gekoren en aengesteld (*). GOUDA.

Belangende het verzoek by het dertiende Artikel ter nedergesteld, houdende dat by de Curatoren van de Latynsche Scholen, naer 't voorbeeld van andere plaetzen, een Predikant worde toegevoegd; word het zelve mede toegestaen (†).

In het verzoek, vervat in het veertiende Artikel, verklaren Wy, niet te kunnen treden.

Nopens het verzoek, vervat in het vyftiende Artikel, verstaen Wy dat het gebruik der Bruggen, in en om de Stad, voor de Burgeren en Ingezetenen zoodanig vry zal wezen, dat het een ieder gepermitteerd zal zyn daer over te ryden of te slepen, zonder dat dezelve Bruggen in 't vervolg zullen mogen worden afgesloten.

Het verzoek gedaen by het 16 Artikel, ten einde het Middelburgsche Veer wederom binnen de Stad op zyn oude plaets mag zyn, word by deze geaccordeerd.

Eindelyk nopens eenige verdere verzoeken afzonderlyk aen Ons gedaen, verstaen wy, dat alle derzelve met allen behoorlyken Eerbied, aen de Regering der voorsz. Stad zullen worden voorgedragen, ten einde by dezelve daer op moge worden gedisponeerd, zoo als tot het meeste welwezen der gezamentlyke Burgerye en Ingezetenen zal worden bevonden te behooren.

Bevelende voorts en gelastende wel expresselyk de Burgerye en Ingezetenen der voornoemde Stad, dat zy alle en een iegelyk zich voortaen conform deze onze dispositie en decisie, als gehoorzame Burgers en Ingezetenen betaemt, zullen gedragen, en in 't generael betragten, al het geen de pligt en verschuldigde Eerbied, en onderwerping aen hunne wettige Overigheid vor-

(*) Hier toe zyn reeds verkozen de Heeren Dr. *Daniel Dolegius de Keds*, en Dr. *Bartholomeus Harmannus de Moor*.

(†) Hier toe was mede reeds benoemd de oudste Predikant, de Eerw. Heer *J. W. à Mark. Joh. Fil.*

GOUDA. vordert, op pœne dat de genen, die bevonden zullen worden tegens deze Onze serieuse wille en begeerte te hebben ingegaen, en zich aen eenig wanbedryf tegen de waerdigheit van de Regering of ongehoorzaemheit aen derzelver bevelen schuldig te maken, als Verstoorders van de gemeene Rust, en veragters van Onze heilzame oogmerken en bevelen, naer exigentie van zaken, en volgens de wetten van den Lande, zonder eenige conniventie, anderen ten exempel, zullen worden gestraft.

Aldus gedaen in 's Gravenhage den 31. October 1748.

PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheid,

J. DE BACK.

Hier op verwisselde de Burgery van plaetze en schaerde zich van het Stadhuis, tot aen de Veerstalsche Poort, buiten welke het Jacht gereed lag, waer mede hun Ed., het werk alhier thans verrigt hebbende; vervolgens naer Gornichem vertrokken.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. Door den Prins Erfstadhouder was tot Raed in de Vroedschap dezer Stad aengesteld de Heer *Walter Sonsers*, Ridder en Bewindhebber der Oostindische Compagnie ter Kamer alhier, in de plaetze van den Hr. P. H. J. Ivoi, welke voor die aengeboden charge bedankt had, als niet kunnende goedvinden in de plaets van zynen ontslagen Schoonvader den Hr. Mr. E. van Berkel te treden.

Het gerugt betreffende de twee Heeren Predikanten dezer Stad, die naer den Haeg vertrokken zouden zyn, waer van te voren bladz. 979 gesproken is, hebben wy by nader onderzoek onecht bevonden.

Go-

GORINCHEM.

Dat in deze Stad, zoo wel als elders, sederd eenigen tyd, onlusten tusschen de Regenten en verscheide Burgers gezweefd hebben, behoeven wy onzen Lezer thans geenszins als iet nieuws te berichten. Wy hebben hem de blyken daervan hier voor op bladz. 723 reeds getoond. De zaek in questie, aldaer gemeld, eenigen tyd in den zelfden staet gelaten wordende, scheen zulks den Requestanten, die met het ophouden der betaling van de Stads belasting op de Huizen, waer van daer ter plaetse breeder gesproken is, niet te vrede waren, te vervelen. Des leverden zy, op den 23 September laetstleden, het volgende Request in de Vroedschap dezer Stad: GORINCHEM.

Aen de Ed. Groot Achtb. Heeren Drossaerd, Burgermeesteren en Regeerderen der Stad Gorinchem

Geven met schuldigen eerbied te kennen de ondergeschr. Burgers, Burgeressen en stedige Inwoonders der gemelde Stad, dat de Suppliantenuit het bericht, door de Heeren Burgermeesters en Vroedschappen dezer Stad, aen Hun Ed. Gr. Mog. den 1 Augustus 1748. overgezonden, wel hebben gezien, dat uw Ed. Gr. Achtb. den byslag, van Stadswegen op der Suppianten Huizen gelegd, boven het geen waer mede dezelven volgens het nieuwe Quohier der Verpondingen in den Jare 1733. geformeerd, belast en aengeslagen waren, hebben gelieven te vernietigen en af te schaffen, doch dat de

GORINCHEM.

Supplianten, ſchoon zy den voorn. byſlag wel betaeld hebben, echter nooit hebben kunnen weten met hoe veel hunne Huizen, Tuinen en Lantaern-gelden in den zelven byſlag verhoogd zyn geworden, als mede niet wat emplooi uw Ed. Gr. Achtb. hebben gelieven te maken van die gelden, welken uit den gemaekten byſlag van de goede Burgery zyn ingevorderd.

Dat de Supplianten daerom eenparig hebben goedgevonden zich te addreſſeren aen uw Ed. Gr. Achtb.ᵛ, gelyk zy doen by deze, ſchuldpligtiglyk verzoekende dat het uw Ed. Groot Achtb. gelieve aen den Supplianten, ten hunnen redelyken koſte te geven viſie en kopy van het Quohier, waer naer de voorn. byſlag is ingevorderd, 't zy het zelve te ſamen met het Quohier der Verpondingen, of wel afzonderlyk gemaekt zy: en wyders nog viſie en kopyen van alle zulke Reſolutien, als tot den meergemelden byſlag relatief, en by uw Ed. Gr. Achtb. ten dien reſpecte, ſederd het Jaer 1733 tot September 1748. ingeſloten, genomen zyn.

't Welk doende, enz.
(Was geteekend)

Johan Vink.
Lamb. v. Meerten.
Korn. v. Heemſtede.
Jan Snoek.
Korn. Spyk.
Wed. Kaſtelein.
Nikolaes Pyffer.
Jenetta Verbelt.
Jan Swens.
Steven v. d. Markt.
J. Amerongen.
Thom. Moraquin.
P. v. Broekhuizen.
Leend. v. Erkelens.

Adr. v. Kruiskerken.
Wouter Jongbloed.
Frans Kemp.
D. v Broekhuizen. Hendrikz.
A. Roels.
Teunis v. Hoboke.
Jan Kloens.
Ab. Pompe.
P. v. der Meyde.
Arnold Meuls.
J. H. Kuperus.
Otto v. Beverlo.

W. Kloens.
A. v Diepenbrugge.
Margareta v d. Elburg.
J. van Dyk.
Jak. v. Pen[illegible].
A. v. d. Berg.
M. de Wed. Bel.
Leend. v. Tetteroode,
Aelb. van Tiel, Hendriksz.
J. Heymans.
Aelb. van Tiel,
Andr. La[illegible]

GORINCHEM.

Lamb. v. Meerten.	*Theod. Diepenbrugge.*	*Nikol. Verbulft.*
J. v der Ka.	*Anna v. Vlierden, Huisv. van P. v. d. Meyden.*	*A Lafchelon.*
Jan Havelaer.		*H. Meerhout.*
Jan Krayvelt.		*J. Meerhout, D. z.*
H. Metman.		*G. v. de Wafer.*
P. v. Herwyne.	*Korn. van Tiel.*	*Jan Hetfels.*

Als Advokaet van de bovenftaende Supplianten, *Kornelis van Tettenroode.*

De Heeren van de Vroedfchap dit Requeft ontvangen en daer over gedelibereerd hebbende, werd by hun Ed. Achtb. goedgevonden het zelve te ftellen in handen van Droffaerd, Burgermeefteren en Commiffariffen van de Finantie, ten einde de Vroedfchap in dezen ten fpoedigften te dienen met hunne confideratien en advys.

De voorn. Heeren vervolgens het zelve geëxamineerd hebbende, werd, den 26 der voorfchr. Maend Septemb. daer van aen de Vroedfchap raport gedaen door Droffaerd en Burgermeefters, met byvoeging, dat zy, Heeren Commiffariffen, wel hadden geconfidereerd dat aen het verzoek der Supplianten, namelyk om te weten hoe veel ieder huis afzonderlyk in den byflag aengeflagen was, door Droffaerd en Burgermeefters reeds eenigzins was voldaen, dewyl zy den Ontvanger van de Verponding hadden gelaft, om de biljetten van de Verponding ten eerften rond te zenden, waer uit een ieder kon nagaen wat hy jaerlyks aen de Stad betaeld heeft, dewyl de byflag daer afgetrokken was, en van ieder huis een afzonderlyk biljet werd gegeven; doch dat zy begrepen dat dit geen voldoende reden uitleverde om het verzoek der Supplianten te declineren, dewyl de conftitutie

GORIN-CHEM.

der tegenwoordige tyden niet permitteert om te weigeren het geen de goede Burgery kwam te verzoeken, en dat men daerom aen het verzoek van de Supplianten behoorde te voldoen; doch dat hier tegen in consideratie kwam, dat men aen hun Ed Gr. Mog. by het bericht, den 1 Augustus overgezonden, had verzogt, dat het hun Ed Gr. Mog. of zyne Hoogheit geliefde Commissarissen te dispicieren, om al het gene door de Regering tot welzyn van de Burgery is verricht te examineren en te onderzoeken; en dat daer by nog kwam eene generale qualificatie hunner Ed. Gr. Mog. op zyne Doorl. Hoogheit van den 21 dezer Herfstmaend, waerby zyne Hoogheit verzogt en geauthoriseerd word de rust in de respective Steden dezer Provintie, waer de zelve gestoord mogte zyn, te herstellen. Dat zy, Heeren Commissarissen, evenwel eenparig van advys waren, dat van het gepresenteerde Request, als mede van het verzoek, by Request aen hun Ed Gr. Mog. gedaen den 17 July laetstleden, en van het Bericht van Burgermeesteren en Vroedschappen, den 1 Augustus daer aen volgende aen hun Ed. Gr. Mog. overgezonden, aen zyne Doorl. Hoogheit kennis behoorde gegeven, en op het eerbiedigste verzogt te worden, de goedheit te willen hebben van ten spoedigsten een' of meer Commissarissen in deze Stad te zenden, om te examineren al het gene waer over geklaegd word, voorts de gemoederen der Burgery te appaiseren, en verder zoodanige dispositie te nemen als zyne Hoogheit, naer des zelfs hooge wysheit geraden zoude vinden. Dat inmiddels al het door de Supplianten verzogte behoorde

hoorde gecopieerd en vervolgens aen den zel ven ter hand gesteld te worden. GORINCHEM.

De Vroedschap deze consideratien overwogen hebbende, werd met eenparige bewilliging van alle de Leden goed gevonden 't geadviseerde te approberen, en tot een Resolutie te maken, gelyk vervolgens ook geschiedde. Hierop deputeerde hun Ed. Achtb. de Heeren Drossaerd en regerende Burgermeesters, neffens den Pensionaris de Gyzelaer, ten einde den Prins Erfstadhouder van de voorn. Resolutie kennis te geven, en stelden wyders vast dat van het door hun Ed. Achtb. genomen besluit kopy aen den Advokaet der Supplianten zoude gegeven worden.

De Gedeputeerden hunner Ed. Achtb. met de voorn. Commissie naer den Haeg vertrokken zynde, en, na het afleggen der zelve, eene gunstige toezegging van zyne Doorl. Hoogheit verkregen hebbende, liet de Magistraet den 1 October een Publicatie doen, waer in hun Ed. Achtb te kennen gaven aen de eene zyde hun leedwezen over de aenhoudende onlusten, en aen de andere zyde de belofte zyner Doorl. Hoogheit van op het spoedigste eenige Commissarissen herwaert te zullen zenden. Zie hier de zelve woordelyk:

Drossaerd, Burgermeesteren en Regeerders der Stad Gorinchem doen te weten, dat zy met leedwezen ondervonden hebben, dat eenigen van de goede Burgers en Ingezetenen een misnoegen tegen de Regering hebben opgevat, om dat sederd den jare 1733 by het nieuwe Quohier van de Verponding van ouds een byslag boven des Gemeenelands Verponding op de Huizen was gelegt en geintroduceerd, tot goedmaking der kosten, die by de Stad moesten worden gedaen, en het gene vervolgens tot nut van een ieder der Burgeren in het particulier, en

 tot

GORINCHEM. tot welwezen en onderhoud van de Stad in het gemeen is geëmployeerd geworden, waerom zy benevens de Vroedschap, by resolutie van den 10 July 1748, tot wegneming van alle misnoegen, en om voor te komen de gevolgen, die daer uit zouden kunnen resulteren, en die absolutelyk in deze zoo netelige omstandigheden van tyden naer zich zouden moeten slepen de ruïne van deze Stad, hebben goedgevonden den voorn. byslag met het ordinair consent van 1747. en de extraordinaire consenten van 1748 af te schaffen en te vernietigen; doch in plaetse van daer door tot hun oogmerk, zoo heilzaem voor de tranquiliteit en ruste van deze Stad, te geraken, zyn zy integendeel tot hunne uiterste smerte gewaer geworden, dat de gemoederen meer en meer aen het gisten zyn geraekt, zoodanig dat daer uit een volkome diffidentie en murmuratie tegen de Regering is komen te ontstaen, waeromme Drossaerd en Burgermeesteren, op het verzoek van de Vroedschap, by resolutie van den 26 laetstleden, eenparig genomen, zyn verzocht en gequalificeerd, om, tot voorkoming van alle onlusten en disordres, dewelke daer uit verder zouden kunnen proflueeren, zyne Hoogheit, den Heere Prinse van *Oranje en Nassau*, Erfstadhouder van deze Provintie, enz. enz. enz. te verzoeken, ingevolge het geresolveerde van hunne Ed. Gr. Mog. van den 21. dezer maend, de goedheit te willen hebben om Heeren Commissarissen in deze Stad te zenden, om te examineren al het gene waer over geklaegd word, ten einde door Zyn Doorluchtigste Hoogheit naer bevinding dan zoodanige ordre zoude kunnen worden gesteld, als volgens deszelfs hooge wysheit zal oordeelen te behooren; waer van Drossaerd en Burgermeesteren zich ook op heden hebben geacquiteerd, en moeten nu met voorkennisse en goedvinden van hoogstgedachte zyne Doorluchtige Hoogheit declareren, gelyk zy doen by deze, dat zyne Hoogheit heeft gelieven te beloven en toe te zeggen, dat ten spoedigste en zoo dra het mogelyk zal wezen, eenige Heeren Commissarissen, by hooggemelde zyne Hoogheit te committeren, in deze Stad zullen overkomen, om alles alhier te onderzoeken en na te gaen; en daer benevens heeft hooggemelde zyne Doorluchtigste Hoogheit Drossaerd en Burgermeesteren gequalificeerd, om uit naem van zyn Hoogheit een iegelyk van de Burgers en Ingezetenen deezer Stad

Stad op het serieuste en ernstigste te vermanen, gelyk zy mede doen by deze, dat een ieder van de goede Burgery en Ingezetenen, zich gerust en tranquil zal hebben te houden, en dat zy moeten afwachten de overkomst van Heeren Commissarissen, aen dewelke zy hunne redenen van bezwaer op een behoorlyke wyze zullen kunnen voordragen, op pœne dat tegens die gene, dewelke onverhooptelyk ietwes seditieus en oproerig onderneemt, en na de intentie van deze Publicatie en vermaning zich niet en gedraegt, zal worden geprocedeerd volgens de Wetten en Plakaten dezer Landen. GORINCHEM

Aldus by ons gearresteerd in 's Gravenhage den 28 September 1748

Gepubliceerd en geaffigeerd binnen Gorinchem den 1 October 1748.

In kennisse van my als Pensionaris

(was getekend)

NICOLAES DE GYSELAER.

Den 6. der voorn. Maend by resumtie in de Vroedschap gedelibereerd zynde over de Resolutie van den 10 July laetstleden, volgens welke de byslag op de huizen met het ordinaris consent van 1747 en het extraordinaris consent van 1748 afgeschaft en vernietigd is, was eenparig goedgevonden en besloten, dat de voorn. byslag met beide de extraordinaire consenten van 1747 mede zouden ophouden en cesseren.

Ten dage voorschr. werd door den Heer Drossaerd van Barneveld aen de Vroedschap gecommuniceerd dat zyn Wel Ed., en de Heeren Burgermeesters, ingevolge het geresolveerde, op den 26 September laetstleden, voor de Supplianten hadden laten kopieren het Quohier der Verponding, waernaer de Ontvanger der zelve de inmaning had gedaen, en daer by voegen een afschrift der oude Verponding als mede de Resolutien van de Vroedschap in dato 10 Febr. en

GORINCHEM. 2 April 1734, 8 October 1741, en 10 July 1748, en van Burgermeesteren in dato 17 Octob. 1734, en 22 Sept. 1741, allen betreklyk tot den byslag. Dat zy vervolgens aen de Heeren *Vink* en *Pompe*, regerende Schepenen dezer Stad, kennis gegeven hebbende dat de voorn. Kopyen in gereedheit waren, om geextradeerd te worden, de voorschr. Heeren gedeclareerd hadden liever te willen hebben eene Kopy van den Legger, die in Burgermeesteren kist altyd gedeponiteerd is geweest, waerop de Verponding en de byslag afzonderlyk geteekend is. Dat, dit verricht zynde ten genoegen van de voorn. twee Heeren, de zelven daerenboven verzogt hadden Kopy der Resolutie van den 2 Maert 1739. Doch dat Drossaerd en Burgermeesters, vermits die Resolutie tot den byslag niet relatief was, zwarigheit hadden gemaekt om dat verzoek buiten kennis en goedvinden der Vroedschap toe te stemmen, weshalven zy zulks aen de decisie hunner Ed. Achtb. overgaven. De Vroedschap, de zaek overwogen hebbende, verstond dat aen de voorn. Heeren niet alleen Kopy van de voorschr. Resolutie, maer ook die der Resolutien van 1 Juny 1735, 14 Decemb. 1744. 12 Decemb. 1746, en van 29 July en 6 October 1748. zoude gegeven worden.

Den 13 October werd, door de Vertooners van het Request, op den 23 Septemb. ingeleverd, aen de Vroedschap ter hand gesteld een Memorie, gericht tot de Ed. Gr. Achtb. Heeren Drossaerd, Burgermeesters en Regeerders dezer Stad, en dus luidende:

Edele Groot Achtbare Heeren!

De Vertooners van 't Request, aen uwe Ed. Gr.

Gr. Achtb. op den 23 Septemb. laetstleden gepresenteerd, hebben uit de Kopy-Resolutie by de Heeren der Vroedschap, op den 26 der voorn. Maend genomen en aen der zelver Advokaet ter hand gesteld, gezien, dat uwe Ed. Gr. Achtb. en de verdere Leden van de Vroedschap geresolveerd hebben het verzoek, door de Vertooners van het gem. Request gedaen, hun goedgunstiglyk te accorderen, en dat dien volgende het Quohier van den byslag en de Resolutien daer toe relatief voor de zelve gecopieerd, en dan aen hun ter hand gesteld zouden worden. De voorschr. Vertooners hebben ook vervolgens de Kopien van de verzogte Resolutien ten hunnen genoegen ontvangen. Doch de Kopy van het Quohier van den byslag mede ontvangen en geexamineerd hebbende, is by hen bevonden dat gem. Kopy geschreven is naer zeker Register of Legger, in de kist ter Kamer der Heeren Burgermeesteren berust hebbende, en dewyl het voorn. Register of Legger noch hoofd noch slot heeft, gelyk meergem. Vertooners uit de gegeven Kopye opmaken kunnen, zoo is 't dat de zelven by deze aen uw Ed. Gr. Achtb. declareren dat zy de voorschr. aen hun ter hand gestelde Kopy, op die wyze geschreven en geauthentiseerd, niet voor echt erkennen en aennemen kunnen, en zy vervolgens vermeenen dat daer mede hun verzoek, by gem. Request gedaen, ten dien respecte niet voldaen gehouden kan worden, en waerom zy lieden by deze zyn verzoekende, dat het uw Ed. Gr. Achtb. gelieve den Sekretarissen te belasten de voorschr. Kopy te confronteren met het Origineel Quohier, en vervolgens de zelve daer naer te authentiseren. En schoon de gem. Vertooners wel in vertrouwen zyn, dat 'er zoo een Origineel Quohier met

GORINCHEM.

GORINCHEM. hoofd en slot voorzien, in wezen is, dewyl de goede ordre zulks alleszins dicteert, is echter voorts der zelver verzoek, dat by aldien zoo een Origineel Quohier niet in wezen mogte zyn, dan aen hun, in plaetze van dat, ter hand gesteld moge worden een Declaratoir van alle de Leden der Vroedschap benevens den Pensionaris en Sekretarissen, dat het bovengem. Register of Legger voor het Origineel Quohier van den byslag gehouden word, en aen niemant van de voorschr. Leden of Ministers eenig ander Origineel Quohier bekend is, en van geen ander weten of gezien hebben.

Implorerende daerop uwer Ed. Gr. Achtb. Dispositie, enz. (Onder stond) in den name der Vertooneren van bovengem. Requeft, (was geteekend)

Kornelis van Tettenroode.

Nadat hun Ed. Gr. Achtb. deze Memorie ontvangen en overwogen hadden, werd door de zelven daerop geapostilleerd: *Zy deze gesteld in handen van de Ed. Mog. Heeren Commissarissen, by zyne Doorl. Hoogheit te committeren, om alles alhier te onderzoeken en na te gaen, ten einde daerop zoodanig te disponeren als hun Ed. Mog. zullen oordeelen te behooren.*

Den 31 October werd door de Heeren, by zyne Doorl. Hoogheit tot Commissarissen benoemd, namelyk de meergem. Heeren Baron van Wassenaer en Raedsheer Paeuw, aen Burgermeesteren, door Missive kennis gegeven dat hun Ed. Mog. voornemens waren den 2 Novemb. van Gouda herwaert te vertrekken.

Den 3 November de wind gunstig zynde, vaer-

vaerdigden de Heeren Drossaerd en Burgermeesters, des morgens, een' Stads Bode, met twee Koetzen, ieder met 4 Paerden bespannen, naer Papendrecht af, ten einde die rytuigen aen hun Ed. Mog. ter faciliteering hunner reize, uit name hunner Ed. Gr. Achtb. aen te bieden. De voorn. Bode ten zelven dage te rug gekomen, en gerapporteerd hebbende dat hun Ed. Mog. die offerte aengenomen hadden, en den volgenden dag des morgens in deze Stad meenden te komen, werd door hun Ed. Gr. Achtb. ordres gesteld dat op de aenkomst hunner Ed. Mog. zeven schoten uit het kanon, op de wal staende, zouden gedaen worden. Voorts werden de Heeren van de Vroedschap verzogt, om zoo dra het Kanon gelost wierd, op het Stadhuis te vergaderen. GORINCHEM.

Den 4, des morgens omtrent half elf uren, kwamen hun Ed. hier aen, en reden, onder het losbranden van het geschut, terstond naer den Doele, waer eenige vertrekken tot der zelver receptie vervaerdigd waren. Hun Ed. Mog. hun intrek hier genomen hebbende, zonden de Heeren van de Vroedschap, op het Stadhuis vergaderd, onmiddelyk den Heer Sekretaris J. Schildhouwer van Hoey, om hun Ed. Mog. uit name van de Regering te complimenteren, en te vernemen wanneer de Heeren van de Regering de eer mogten hebben om hun Ed. Mog. te komen verwelkomen. De Baron van Wassenaer daerop geantwoord hebbende, dat hun Ed. Mog. de Heeren van de Regering terstond zouden verwachten, begaven de Heeren Drossaerd, Burgermeesters en alle de Leden van de Vroedschap, met de Ministers (uitgenomen de Heer Deim, die onpasselyk was, en de Heeren van Meeuwen en Pensionaris, die in den Haeg waren)

GORINCHEM. ren) zich naer den Doele, waer de Heer Sekretaris van Hoey hun Ed. Mog. uit name der Regering verwelkoomde. Het compliment afgelegd zynde keerde een ieder weder naer huis.

By de aenkomst hunner Ed. Mog. een commando Militie van 50 Man met een Kapitein, Luitenant en Vendrig, zich voor den Doele geposteerd hebbende met aenbieding om, gedurende het verblyf hunner Ed Mog. aldaer de wacht te houden, doch door hun Ed. Mog. daer voor bedankt zynde, waren alleen twee Schildwachten met een' Sergeant van Ordonnantie daer gebleven. Het *Parool* of *Woord* vervolgens hun Ed. Mog., by der zelver aenkomst geoffereerd zynde, was zulks door hun geaccepteerd, en gedurende hun verblyf gegeven.

Hun Ed. Mog. voorts op alles de noodige Informatien genomen hebbende, deden den 6 der voorn. Maend een keer naer 's Gravenhage om zyne Doorl. Hoogheit van alles verslag te doen, zynde door de Koets van den Heer Drossaerd aen het jacht gebragt, 't geen des namiddaegs ten 4 uren onder zeil raekte. Naeuwlyks was het van de wal gestoken of het Kanon der Stad begroette het zelve met zeven eerschoten, die door het jagt met een gelyk getal beantwoord, en waerop van weerzyde nog vyf schoten gedaen werden.

Tusschen den 10 en 11 dezer, Hun Ed. Mog. weder met het jagt te rug en voor de Stad gekomen zynde, werd het Kanon des morgens ten 8 uren gelost, waerop hun Ed. Mog. voet aen land zetten, en zich weder als voren met de Koetzen naer den Doele begaven.

Den 12. waren hun Ed. Mog., om redenen een' Expressen aen zyne Doorl. Hoogheit afgevaerdigd hebbende, des namiddaegs, zonder eenige

nige Plegtigheden weder in 't jagt gegaen, en van deze Stad naer boven gevaren. GORINCHEM.

Den 14 tegen den avond, op het te rug komen van den Expressen, hun Ed. Mog. geretourneerd zynde, ontboden zy den Heer Drossaerd by zich, en verzochten zyn Ed. van den volgenden morgen de Heeren Burgermeesters op Burgermeesteren- en de Vroedschap op Vroedschaps Kamer te laten convoceren. Deze convocatie geschied zynde, werden hun Ed. Mog. door de Koetzen van den Drossaerd van het jagt afgehaeld, en naer het Stadhuis gebragt, waer de zelven door den meergem. Heer Sekretaris J. Schildhouwer van Hoey aen de Koetzen, vervolgens beneden in de gang door den Heer Sekretaris Casp. van Hoey, gerecipieerd, en tot aen de trappen geleid werden. Op de trappen werden hun Ed. Mog. ontvangen door den Heer Pensionaris Gyzelaer, boven aen de trappen voor de gang, die naer Burgermeesters kamer leid, door den Heer Burgermeester van Bleiswyk, en voor Burgermeesters-kamer door den Heer Burgermeester Ouwens, terwyl de Heer Drossaerd hun Ed. Mog. in Burgermeesters-kamer bleef opwachten.

Hun Ed. Mog. in Burgermeesters-kamer gekomen, ontvouwde de Baron van Wassenaer aen de Heeren Drossaerd en Burgermeesteren de redenen der Commissie hunner Ed. Mog.; die zich vervolgens, door Schepens kamer, naer die der Vroedschap begaven, waer zy alle de Leden der Vroedschap, uit name zyner Doorl. Hoogheit, bedankten voor hunne goede diensten aen Stad en Lande gedaen, met verzoek dat het hun Ed. geliefde daer nog een weinig te vertoeven. Hierop met den Heer Drossaerd en Ministers weder naer Burgermeesters Kamer

ge-

Gorinchem. gegaen zynde, hadden hun Ed. Mog. middelerwyl door een Stadsbode doen ontbieden zes Heeren, die zyne Hoogheit goedgevonden had tot suppletie van het getal der Vroedschappen aen te stellen, namelyk de Heeren *Vink*, *Stelant*, *Descury*, *Hagoort*, *van Hurck* en *Stenis*. Deze Heeren verzogt in Vroedschaps Kamer te kómen, en daer verschenen, werden door hunne Ed. Mog. weder alle de Regenten, die even te voren bedankt waren, nessens de Pensionaris Gyzelaer en de voorn. zes Heeren op nieuws tot Vroedschappen aengesteld. Dan de Heer *Vink* voor die aenstelling bedankt hebbende, was onmiddelyk daer op af gegaen. Hun *Ed. Mog.*, de aengestelde Heeren den eed afgenomen hebbende, begaven zich weder naer Burgermeesters Kamer, ontboden daer de Heeren *Ouwens* en *van Bleiswyk*, en stelden de zelven aen tot Burgermeesters, welke bediening door hun Ed. Gr. Achtb. op den eed, te voren by hen afgelegd, aengenomen werd. Hierop begaven hun Ed. Mog. nessens de voorn. Heeren Burgermeesters zich naer Schepens Kamer, waer zy door hunnen Sekretaris, den Heer *Pielat*, de volgende twee Publicatien lieten afkondigen:

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO; door Gods Genade Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Doen te weten dat wy in deze bekommerlyke tyden, niets meer ter harte nemende, dan dat de respective Steden dezer Provintie, onder ons Stadhouderschap ressorterende, mogen worden gebragt in zoodanige ordres en regeringe, waerdoor der zelver rust en voorspoed worden gestabileerd. En tot onze kennis zynde gebragt, dat in de Stad Gorinchem tusschen de Regenten en Ingezetenen zoodanige onlusten waren ontstaen, waerdoor ons goed oogmerk niet kan worden bereikt, en waerdoor Burgermeesters en verdere Regenten der voorn.

voorn. Stad waren bewogen geworden te declareren geneigd te zyn om liever hunne Bedieningen neder te leggen, en ontslagen te worden van hunnen eed, dan door het continueren in de zelve verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren. En voorts uit het raport van onze Commissarissen, FREDIRIK HENDRIK *Baron van Wassenaer, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de ordre van de Ridderschap van Holland en Westvriesland, Heemraed van Rynland*, en tegenwoordig *Minister Plenipotentiaris op het Congres te Aken*, mitsgaders *Willem Paeuw*, Raed in den Hoogen Rade in-Holland, die wy (om pressante affaires ons personelyk in de voorschr. Stad niet kunnende laten vinden) derwaert hadden gezonden, van alle het voorschr. nader zynde geinformeerd; hebben goedgevonden de voorschr. meeninge en intentie der gemelde Regenten met onze approbatie te secunderen, dien volgende houden wy de voorschr. Regenten voor ontlast van hunne functien, henlieden bedankende voor den dienst aen de Stad Gorinchem tot nu toe gepresteerd; zoo nogthans dat de voorschr. Regenten daer door geenszins zullen worden gekwest of benadeeld in hunnen goeden naem en faem, veel min dat de zelven daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd zich in de Regering van Stad of Land niet naer behooren gedragen te hebhen; interdicerende wel striktelyk een'iegelyk, wie het zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te argueren, veel meer hunne personen of goederen eenigzins te molesteren, beschadigen of incommoderen, dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien en goederen tot dien einde nemende in onze speciale protectie en sauvegarde. Alles in gevolge de Resolutie ter Vergadering van de Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holland en Westfriesland genomen op den 21 September laetstleden. En dewyl wy tot welwezen der voorschr. Stad nuttig en dienstig oordeelen, dat het getal der Vroedschappen worde vermeerderd, en van 17 worde gebragt tot 24, gelyk het zelve ook in vorige tyden heeft plaets gehad, hebben wy goed gevonden te stellen gelyk wy stellen mits dezen, tot GORINCHEM.

VROEDSCHAPPEN

Mr. *Pieter van Erp*, Mr. *Abraham van Hoey* Gerritz,

GORINCHEM.

ritz, *Johan Deim*, *Kornelis van der Does*, *Johan Mauritz van Hemert*, Heer van Eethen en Meeuwen, Mr. *Hendrik van Schuylenburgh*, *Martinus van Barneveld*, Heer van Krimpen op de Lek, Engelen, en Vlymen, Vryheer van Noordeloos, Mr. *Jakob Tierens*, Mr. *Nikolaes Ouwens*, *Johan Hendrik Verboom*, Mr. *Diderik van Bleiswyk*, Mr. *Hendrik van der Graef de Vapour*, Heer van Wulzen, Mr. *Hendrik van Barneveld*, *Willem van Gennep*, Mr. *Adriaen Brouwer van der Werf*, Mr. *Adriaen Maerten Daay*; *Pieter van Leiden*, Mr. Nikolaes de Gyzelaer, Simon Steland, Simon Petrus Callot Descury, Mr Antony Hagoort, Mr Hieronimus van Hurk, Mr Hieronimus de Zwart Stenis (†).

Tot BURGERMEESTERS

Mr *Nikolaes Ouwens*, Mr. *Diderik van Bleiswyk*.

Lastende onze Commissarissen de zelven in onzen name den behoorlyken eed af te nemen.

Verklaren wy verders onze intentie te wezen dat het verkiezen der voorschr Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geschiet tot meerder rust en dienst der voorschr. Stad Gorinchem, en tot wechneming van de onlusten onder de Ingezetenen aldaer ontstaen, en zulks zonder eenige praejuditie of consequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden of Gerechtigheden, de voorschr. Stad, den goeden Burgeren of Ingezetenen der zelve competerende, die wy verstaen dat in haer oude kracht en vigeur zullen blyven.

Gedaen in 's Gravenhage 9 November 1748.

(Was geteekend)

PRINCE D'ORANGE ET NASSAU.

Ter Ordonnantie van ZYNE HOOGHEIT,

(Was geteekend)

J. DE BACK.

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods genade Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Doen te weten; Nademael tusschen de Re-

(†) De 17 Eerstgenoemde Heeren zyn op nieuw aengesteld; de 6 Laetstgenoemde, met een andere letter geteekend, op nieuw verkoren.

Regenten en verscheide Burgers en Ingezetenen der Stad Gorinchem, zyn ontstaen onlusten en oncenigheden, spruitende voornamelyk daer uit, dat by Burgermeesters en Vroedschappen der gemelde Stad, by Resolutie van den 2 April 1734. boven de belasting by het Quohier der Verpondingen in den jare 1733 over de Huizen en andere Gebouwen binnen de voorschr. Stad, en der zelver Jurisdictie bepaeld en vastgesteld, nog is geintroduceerd geworden een meerdere belasting op de Huizen, welke te gelyk onder den naem van Verponding is geheven geworden; waertoe de gemelde Burgers en Ingezetenen sustineren dat de voorn. Magistraet niet bevoegd is geweest, en zelfs suspicieren dat de voorschr. byslag, ten minsten niet voor het geheel ten nutte en profyte van 's Stads Kas zoude zyn geconverteerd; waerom ook de gem. Burgers zich by Requeste hebben geaddresseerd aen hun Ed. Groot Mog. met verzoek dat al het geen by hen uit dien hoofde was betaeld, aen hun zoude worden gerestitueerd; GORINCHEM.

En wy als by resolutie van hun Ed. Groot Mog. van den 21 Septemb. laetstleden verzogt en geautoriseerd zynde om de rust in de respective Steden dezer Provintie, waer de zelve gestoord zoude mogen zyn, te herstellen tot wegneming van de voorschr. onlusten, derwaert hebben gecommitteerd FREDERIK HENDRIK BARON VAN WASSENAER, *Heer van beide Katwyken, beschreven in de Ridderschap van Holland en Westfriesland, en Hoogheemraed van Rynland* en Mr. WILLEM PAUW, *Raed Ordinaris in den Hoogen Rade van Holland, Zeeland en Friesland*, om zich op de voorschr. differenten te informeren, en de zelve, zoo veel mogelyk, by minnelyke persuasien uit den weg te ruimen; doch het welk niet heeft kunnen reussleren; *zoo is 't*, dat Wy, na ingenomen te hebben het rapport van onze gem. Gecommitteerden, die zich binnen de voorschr Stad op alles hebben laten informeren, goedgevonden hebben op het voorschr. Verzoek te disponeren in dezer voegen; dat nademael de Regenten en Ministers der voorschr. Stad om zoo veel in hun was te contribueren tot de herstelling der rust en tranquiliteit, hebben gedeclareerd bereid te zyn, alle de Penningen, die zy Lieden respectivelyk uit kracht der Resolutie van Burgermeesteren en Vroed-

MIDDELBURG. ciael Onze Resolutie van den 31. Augustus 1719. houdende woordelyk: Dat alle Verzenders van Wynen, Bier, Tabak en Meede, ter consumtie binnen deze Provintie gehouden zullen zyn, aen de Pachters of derzelver Collecteurs van het District, daer van de verzending zal komen te geschieden, aen te geven de quantiteit van de Waren die komen te verzenden; met specificatie van den naem van den Persoon, of de Personen, aen wie, en waer naer toe die verzonden worden: blyvende aen de Pachters van die Middelen gepermitteerd, in cas van de minste suspicie van frauden, niet alleen geene afschryving te doen, voor en al eer onder hen door de Verzenders de volle Impost zal zyn geconsigneerd: maer dat by hen ook worden geprofiteerd de geconsigneerde Penningen, zoo binnen den tyd van veertien dagen, of uiterlyk drie Weken, de Verzenders niet komen te doen blyken by Billet van den Pachter of Collecteur van de Plaetze, waer naer toe de voornoemde Waren zyn aengegeven; (die ook, by dezen, geordonneerd worden zulks te moeten doen,) dat de Impost aldaer is voldaen, en betaeld, in conformité van de Ordonnantie: maer ook, zonder conniventie dissimulatie, of verschoninge van iemant, de penen en mulcten tegens de Contraventeurs van dezelve gestatueerd, striktelyk te doen executeren, en metter daed te straffen, alle die in cas van frauden geattrapeerd en daer van overtuigd zullen worden; volgens en naer de letter van vorengemelde Plakaten, Ordonnantien, en Ampliatien.

En naerdien aen Ons verscheide klachten zyn voorgekomen, als of allerlei consumabele Waren, met Markten andere Schepen, ook met Jachten, ingebragt zouden worden, authoriseren Wy by dezen de Pachters van de respective Middelen van Consumtie, alle Markt- en andere Schepen, mitsgaders de Jachten, waer gegrond vermoeden hebben, dat eenige consumabele Waren, meer dan tot hunne reize noodig zyn, mede ingevoerd worden; met kennisse en consent van één der Heeren regerende Burgermeesteren in de Steden; en ten platten Lande, inzonderheit in de Havens met kennisse en consent van den Schout of één' der Schepenen van de Plaetze, tot voorkominge van alle frauden en sluikeryen

te

te mogen rechercheren, en die dezelve inbrengen, calangeren: lastende en bevelende daerenboven, alle Onze Officieren, Justicieren en Magistraten, de Fraudateurs, die geene Middelen hebben om de boeten te betalen, naer exigentie van zaken, met bannissement, publieke geesselinge, of anderzints, te doen straffen. MIDDELBURG.

En, op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, deze alomme te publiceren en affigeren ter plaetze waer zulks gewoon is te geschieden: En voorts, naer zyne form en inhoud, te executeren, en doen executeren: want Wy zulks ten meesten dienste van den Lande hoognoodig geoordeeld te behooren.

Aldus gedaen en gearresteerd ter Vergaderinge van de Heeren Staten van Zeeland in 't Hofaldaer, te Middelburg, den 11. October 1748.

Onder stond, *Ter Ordonnantie van de Hooggemelde Heeren Staten,*

(*Was geteekend*)

J. P. RECXSTOOT.

De Vloot, ter beveiliging dezer Stroomen gediend hebbende, was thans aen 't scheiden.

GOES.

Den 19 der vorige Maend, bestonden hier eenige Kwaedwilligen, die eenig misnoegen tegens den Pachter J. de Wolf schenen opgevat te hebben, des avonds eenige steenen door deszelfs glazen te werpen, waer door eenige beweging in deze Stad ontstond, dan zulks was van geen verder gevolg geweest. GOES.

De Pachten in Holland afgeschaft, doch hier aengehouden zynde, werd veel neringloosheit daerdoor in deze Stad veroorzaekt, dewyl allerlei Waren, gebakken brood en diergelyken niet uitgezonderd, uit Holland, aen alle hoeken van dit Eiland, by menigte ter sluik worden ingebragt. Dit heeft het grootste gedeelte der hier

GOES. neringdoende Burgerye bewogen, om eene Vergadering in de Wandelkerk binnen deze Stad te houden, en te besluiten om zich deswegen by Requeft aen zyne Doorl. Hoogheit te addresseren, ten einde het deszelfs hooge wysheit gelieven mogte in deze zake te willen voorzien; zynde twee of drie Burgers daer toe gecommitteerd, en naer 's Gravenhage vertrokken; wordende naer den uitslag van der zelver commissie met ongeduld gereikhalsd.

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

Men ziet hier twee Publicatien door Burgermeesters en den Raed dezer Stad gedaen, behelzende de eene:

GRONINGEN. Alzoo Wy geinformeerd zyn, dat onder de Switzersche Militie, waer van thans een gedeelte alhier in Groningen in Guarnizoen ligt, volgens een constante practyk in gebruik is, dat by ieder Compagnie niet meer dan een zeker, en wel een zeer gering getal Manschap, zich ten Huwelyk mag begeven, en dat die ordre om niet te trouwen, alzoo van de Hooge Overigheit in Switzerland gesteld was, en de Militie zich daer naer moet reguleren, zonder dat het in de magt der Officieren is, daer omtrent eenige verandering te maken, of consent tot het Trouwen aen hunne onderhebbende Manschap te geven.

Dat verder volgens 't 12 Art. van 't Reglement voor de Switzersche Troupes in den jare 1706. geformeerd, word geobserveerd, dat Officieren van hunne Regimenten, wanneer die onder elkander eenig verschil mogten hebben, in zoodanig geval, Officieren uit andere Regimenten van hunne Natie, in den Krygsraed beroepen, die als dan aldaer gefixeerde Daggelden genieten, maer dat in tegendeel alle aenspraken door Burgers en Inge-

zetenen of andere tot hun Corps behoorende, tegens eenige hunner Officieren of Soldaten gedaen, op een zeer korte wyze, zonder dat daer over kosten vallen afdoen. En op dat een iegelyk, enz. GRONINGEN.

De Tweede luid dus:

Dat ten tyde van het op- en afmarcheren der Militaire Parade alhier, als mede wanneer de Detachementen door de Straten naer de respective Poorten dezer Stad, en andere Posten trekken, zich elk en een ieder wel nauwkeurig zal hebben te wachten en te onthouden, daer in aen de marcherende Manschappen eenige de minste verhinderinge te veroorzaken, het zy met Wagens, Karren, Sleeen als anders, maer in tegendeel, wanneer eenig Militair Corps hen koomt te ontmoeten, daer voor ten spoedigsten uit den weg te wyken, en genoegzame ruimte te maken, ten einde het zelve onverhinderd in Gelederen zyn marsch zal kunnen vervolgen; voorts ook by het stellen der Parade, 't zy op de Markten of in de Straten, daer toe aen de Militairen genoegzame plaets te laten, en geenerhande beletzel in toe te brengen, noch door de Gelederen tragten door te ryden; by pœna van naer omstandigheden van zaken arbitrair te worden gestrafd. En op dat een iegelyk, enz.

Ook was hier de volgende Bekendmaking zyner Doorl. Hoogheit, den 8 October, in 's Hage gearesteerd, gedaen:

Wy WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, by der gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. Erfstadhouder, Kapitein Generael en Admirael der Vereenigde Nederlanden; allen den genen die dezen zullen zien of hooren lezen, salut; Doen te weten: Dat de Volmagten van de drie Kwartieren der Ommelanden, Oldamten, Gorecht, en Sappemeer, zich aen ons hebbende geadresseerd, ten einde Wy dezelven mogten te kennen geven Onze meininge werwaerts het rendement van den eersten Termyn van den vyftigsten Penning, in de gemelde Districten gecollecteerd, zoude worden overgebragt: en Wy geconsidereerd hebbende de

GRONINGEN. schaersheit van gerede Penningen in het Comptoir Generael der Provintie van Stad en Lande, en dat derhalven het provenu van den voorschreven eersten Termyn van den vyftigsten Penning absolut word vereischt om de Militie, ter repartititie van dezelve Provintie staende, te betalen en buiten verloop te houden; Wy vervolgens hebben goedgevonden en verstaen, gelyk Wy goedvinden en verstaen by deze, dat de voorschreve eerste Termyn van den vyftigsten Penning, door die genen onder welke dezelve berustende is, zonder eenig tydverzuim, onder genietinge van Kwitantie, aen het Comptoir van den Ontvanger Generael van de Provintie zal worden overgebragt, om tot betaling der Militie geemploieerd te kunnen worden.

En vermits door het rendement van het gene voorschreven is, zeer weinig aen de groote achterstant der voorzeide Militie zal kunnen worden voldaen; hebben Wy de goede Ingezetenen van de meergemelde Provintie wel willen vermanen en waerschouwen, ten einde zylieden zich in staet kunnen stellen op de eerste ordre en requisitie, in de Provintie daer toe te doen, den tweeden Termyn van den vyftigsten Penning te kunnen opbrengen en betalen: zullende echter de derde Termyn van den opgemelden vyftigsten Penning, om moverende redenen, niet by den tweeden Termyn mogen worden gevoegd; maer de betalinge van den zelven Termyn nader worden geordonneerd. En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendere, enz.

De Gerugten dat de Burgers en Ingezetenen dezer Stad *de Pachten alleenlyk hadden zoeken te vernietigen tot hun eigen voordeel, en dat zy niets dachten te geven*, steeds veld winnende, en zelfs den Prins Erfstadhouder aengebragt, heeft een zeer groote menigte derzelven, in 't laetst der vorige Maend, om zich van dien blaem te zuiveren, en tevens voor te komen dat de Pachten niet weder ingevoerd worden, een Geschrift doen teekenen, het welk van den volgenden inhoud was, en nadat het geteekend was naer zyne Hoogheit werd gezonden;

Al-

Alzoo door het afschaffen der Pachten ons Land van zyn vorige inkomsten, anders daer uit profluerende, is ontbloot, en 't een iegelyk niet onbekend kan zyn, dat 's Lands noodzakelyke uitgaven, en inzonderheit het betalen der Intressen van 's Lands Genegotieerde Penningen, en der Troupen, als ook der Geprefte Schepen, die thans vry talryk zyn, niet konnen nagelaten worden, zonder ons buiten staet van tegenweer, in discrediet en voor de grootste disordres en gevaren bloot te stellen. Neme de vryheit UE. voor te dragen dat UE uit een recht Patriottische Liefde, en innige zucht tot eendragt, en conservatie onzer Vryheit, welke niet beter als uit onze daden zelven zal blyken, en om ons van den Laster, zoo ons wegens begeerte tot 't affchaffen der Pachten, om ons daer door van 't betalen van 's Lands Lasten te onttrekken, mogte worden toegevoegd, te bevryden, en om de oude roem van ons Groningers ook andere Steden en Provintien luisterryk te doen geblyken, nevens ons zelve te bevlytigen, en ook andere aen te sporen, om, opdat mogelyk geen Pachten over ons weder mogen worden ingevoerd, ons na een billyke oprekeninge van 't gene wy te voren zelve hebben moeten contribueren, tot een provisionele Quotisatie te taxeren, onder conditie dat na een vastelyk gemaekte en gearresteerde Quotisatie, waer toe door dezen tyd gewonnen word, een iegelyk 't by dezen te veel betaelde, vervolgens voor goeder rekening en tot korting zal valideren, en 't te weinig betaelde zal moeten suppleren, met expres beding, dat niemand zoo by dezen uit een zucht tot 't Gemeen welzyn na zyn staet zich te hoog taxeerde, zulks tot præjuditie, maer alleen tot lof zal verstrekken, en geenzints tot zyn nadeel vervolgens daer op geregardeerd te worden; en zulks alles provisioneel om 's Lands Fondsen gaende te houden, zonder eenige præjuditie van zoodanige manier van Quotisatie, als met zyn Doorl. Hoogheits goedvinden namaels mogte worden vastgesteld. En hebben Wy zelve, ten voorschreven einde, getekend, of op onze ordres laten teekenen, voor 't lopende half jaer hier in te consenteren; of specifiek uitgedrukt, zoodanige somma als wy voor dit loopende half jaer voor Provintiale Lasten, exemt den 400sten Penning, presenteren te bezorgen ter plaetze alwaer op zyne Doorl. Hoog-

GRONINGEN.

GRONINGEN. komen was het eerste woord, *wel Karel wat komt gy hier doen? wilt gy weer op nieuw .....?* Dit zeggende en vol vuur wordende tastte de Preekheer *J. Klaesz.* met de eene hand voor in de borst en de andere in 't hair, en schudde hem zoo ongenadig dat hy eer om zyne verdeediging dan verantwoording begon te denken; deze echter werd hem schielyk geheel benomen, nadien de Waerman en zyne Metgezellen toeschietende en als verwoede Tygers op hem aenvallende, hem op de grond smakten en op een deerlyke wyze afsloegen; waer na zy vertrokken. Kort daer na echter keerden zy wederom om ook de Papieren *J. K.* te ontnemen, welke in 't vuur verbrand werden. Vervolgens stelde de Leeraer twee Geschriften op, die men *J. K.* dwong te teekenen, het eene behelzende dat hy zyn Vrouw, tot welke te nemen men zegt dat hy voorheen gedwongen is, nimmer ten laste van Feerwert te rug zou zenden; en 't andere dat hy *valschelyk en als een Schelm* tegen den Hoog Welgeb Heer Lewe, Heer van Aduwerd, geageerd had, en noit weer op een Vergadering ten dien einde of anders verschynen zoude. Zulks gedaen zynde, vertrokken deze Helden, die zoo dapper tegen dezen éénen man gestreden hadden, en lieten den Patient, die bykans dood geslagen was, liggen. 's Anderen daegs werd de Leeraer geroepen om *J. K.* eens te komen zien, wanneer hy noch in stoute termen tegens hem zeide: *Karel doe hast noch lang niet genoeg gekregen*; en vervolgens deszelfs Huiswaerd ordonneerde dat die hem uit zyn Huis zoude hebben te doen, of dat hy anders den Byzejager te verwagten had, die hem weg brengen zoude. Dit laetste echter werd niet ras verricht; maer men gaf den Richter van de plaets, die hier in Groningen was, ken-

kennis van het geval, welke daer op Maendag, den 11. dezer, een Chirurgyn derwaert zond om inspectie van zaken te nemen en den Patienten visiteren. Ondertusschen deze ontmoeting ruchtbaer wordende, kwamen de Boeren van Garwert, een half uur van Feerwert gelegen, uit vreze van nog meer geweld, om dit huis te dekken en den Patient te bewaren; en eenige dagen daerna begaven zich ook tusschen de 50 en 60 Boeren naer het huis van den Heer Pastoor, en verzogten in nadrukkelyke termen om de attestatien, die men *J. K.* had afgedwongen, met bedreiging van by manquement van zulks geheel Feerwert niet alleen, maer ook Aduwerd, te zullen in brand steken. De Preekheer zeide dat hy dezelve niet meer magtig was; doch voor het geweldig dreigen bevreesd geworden, beloofde hy dezelve te zullen overgeven als zy 2 a 3 uuren hunne woede wilden uitstellen: dit accoord werd getroffen, en de Leeraer haelde dezelve in dien tyd van Aduwerd, en gaf ze vervolgens over. Hier mede vertrokken de Boeren. De Kapitein van den Geweldigen heeft ondertusschen met zyne Suppoosten, op den 19 dezer, twee van de Delinquanten, die *Jan Klaesz.* zoo geslagen hebben, opgehaeld; de andere, de voornaemste Belhamels, waer onder de Waerman, zyn gevlugt; wordende de Leeraer door de Boeren civiliter in arrest gehouden. Wat verder hier van komen zal, wil de tyd leeren. GRONINGEN.

Behalven deze tentame, hebben zich, omtrent den 20 dezer, alhier ook eenigen op gedaen, die een Request hebben beginnen te teekenen om de Regeering by haer verkregen regt in hunne hoogaenzienlyke posten te bewaren. Zie het zelve hier woordelyk

Wy

GRONINGEN. Wy Ondergeschreven Burgeren en Ingezetenen der Stad Groningen, betuigen hier nevens met deze onze Onderteekening, dat wy met verwondering en afgryzen bespeuren, dat eenige Ingezetenen dezer Provintie een toeleg zouden hebben, om de geheele Regering, of zommige Leden van dien, te deporteren en af te zetten, zonder dat deszelfs gedrag voor af onderzogt worde: 't welk strekkende is tot een geheele omkeering van des Stads Constitutien, tot schandale van onze wettige Regering, en totale ruine van deszelfs goede Ingezetenen. Alwaerom wy betuigen onze begeerte en wensch te wezen, dat die Regering en alle deszelfs Leden in hun wettig regt zullen blyven en gemaintineerd worden. Doch by aldien iemant iets tegen een of ander regerend Persoon weet in te brengen, dat dezelve zich zal moeten vervoegen, daer het behoort; om aldaer zyne grieven op te geven, zo als zal te rade worden; hebbende wy deze tot teken van onze welmeninge ieder met onzen naam ondertekent, op dat het ten allen tyde strekke naer behooren.

Met de betaling van den 50sten Penning staet op den 2 Dec. alhier weder een aenvang gemaekt te worden.

D R E N T H E.

Hoe lang men in dit Landschap reeds gehobd en getobd hebbe, zommigen echter schynen het woelen nog niet moede te zyn. Immers hadden vier Ingezetenen, namelyk *Hendrik Meyeringe van Breustinge*, *Hendrik Meyeringe van Finaerlo*, *Hendrik Mantinge*, en *Gerhardus van der Veen*, goedgevonden weder eene Vergadering te Schoonlo uit te schryven tegens den 5 dezer, ten einde door de Eigenerfden en Volmagten aldaer gedelibereerd wierde over de gedane Propositie of Resolutie der Heeren van de Ridderschap, op den laetstgehouden Extraordinairen Landdag, gedaen en genomen; vermit men

men, zoo men voorgeeft, daer op niet zoo schielyk of eerder had kunnen antwoorden. Dit besluit genomen zynde, begaf de voorn. *H. Meyeringe* van *Finaerlo* zich naer het huis van den door ons meermalen genoemden en wydberuchten yveraer voor het Gemeen G. *Hiddema*, te Peise woonachtig, ten einde aen den zelven van het voornemen om een Vergadering te Schoonlo te houden kennis te geven. De Vrouw van *Hiddema* voorkomende en de boodschap verstaende, zeide: *Dat is mooi! Hiddema ligt in Friesland ziek aen de Koortze en Loop. Wel wat zyn de Luiden ook baestig!* Meyeringe daerop al zuchtende: *Helaes! wat raed? Ik*, sprak de Vrouw, als een rechtschapen Bedgenoot van zoo groot een Voorvechter des Gemeens. *Ik zal u helpen; ik zal't u zeggen; ik zal voor Minister van myn' Man ageren, Ik zal op de Vergadering komen, Ik zal alles wel helpen redden.* Zoo gezegd, zoo gedaen. Onze Heldin maekt zich straks togtvaerdig, schiet het harnas eener rustige kloekmoedigheit aen, en begeeft zich, onder het geleide van verscheide Volmagten, naer Schoonlo. De Vergadering vervolgens den 5 dezer daer geopend wordende, was de eerste vraeg: *Waer is Hiddema?* Onze Bazin antwoordde terstond: *hier ziet gy Hiddemaes Representant.* Voorts wist zy de zaken zoo wonderlyk wel te dirigeren dat zy wel zes stemmen ten voordeele van zyne Hoogheit won, tegens hare Party, schoon vier sterk, eene. Na eenige hevige debatten over en weder, werd men het eens omtrent een opstel van 8 Artikelen getyteld:

DRENTHE.

Pointen en Artikelen door de Volmagten der Erf en Ingezetenen van 't Landschap Drenthe overgegeven aen de Edele Mogende Heeren

DRENTHE. ren Ridderschap en Eigenerfden, repræsenterende de Staten van den Lande tot behoorlyke verklaringe der volle magt, mate en autoriteit, zoo als aen den Doorluchtigen Prinse onzen Erfstadhouder behoorde worden opgedragen, naer 't voorbeeld als hetzelve in de geunieerde Provintien of eeniger der zelver aen zyn doorl. Hoogheit en deszelfs doorl. Prædecesseurs is geschied, als mede om te bekomen redres van de Poincten der Bezwaernissen omtrent de inbreuke van derzelver Vryen Gerechtigheden, als andere reeds overgegeven of nader te doen elucideren, *alles* onder de approbatie, goedvinden, *decisie*, guarantie van zyn Doorluchtige Hoogheit, den Heer Erfstadhouder.

Artikel 1. Dat ten einde vermeld aen zyn Doorluchtige Hoogheit voor hem en Successeurs worde opgedragen van alle Amten de Begevinge, zoo van Politie, Justitie en Militaire groote en kleene, daer in gesloten de Ministeriale van Landschryver, Sekretarissen, Ontvanger, Rentmeester, doch aen Personen gehabiliteerd naer gewoonte en constitutie van den Lande, doch Inboorlingen voor Vreemden.

2. Dat niemand in de Ridderschap behoorde geadmitteerd te worden, ten zy hy zich eerst aen zyne Hoogheit gepresenteerd en daer toe deszelfs goedkeuringe bekomen heeft.

3. Dat naer het voorbeeld van de volle magt en mate in de geunieerde Provintien aen den Doorluchtigsten Prinse onzen Erfstadhouder en deszelfs Doorluchtige Prædecesseurs opgedragen tot wegneming van 't wantrouwen en daer in ontstane misnoegen over de administratie der Landzaken in 't Kerkelyke, Politieke, Justitie en Finantien, zyn Doorluchtige Hoogheit word verzocht en gemagtigd voor deze mael zonder consequentie of gevolg in het toekomende af te stellen de gene der Ridderschap, der Beamten en Ministers, zoo noodig zal oordeelen, en der zelver Plaetzen met anderen te vervullen; alles voorbehoudens de eer en goede naem van de zoo-

da-

danigen, ook het recht van Justitie open blyvende tegens de gene zoo aen wanbedryf tegens de wetten van den Lande of hunne Instructien, mogen bevonden worden zich te hebben schuldig gemaekt. DRENTHE.

4. Dat deswegens mede onder en door de hooge auctoriteit van zyn Doorluchtige Hoogheit onderzoek geschiede omtrent alle misbruiken in Politie en Justitie, inzonderheit omtrent de Finantien, het verval van dien, en en alle rekeningen en blyken ten dien einde worden opengelegd, en van de administratie verantwoordinge geschiede, ook de Volmagten der Erf- en Ingezetenen daer toe en by mede acces mogen hebben om hunne belangens en bezwaernissen aen zyn Doorluchtige Hoogheit te toonen en in te brengen.

5. Dat in plaetze van de Pachten een Quotisatie, naer het voorbeeld van de nabuurige Provintien, worde ingevoerd, als zynde onmogelyk dat dezelve in dit Landschap alleen zullen konnen in wezen blyven, alles onder de hooge auctoriteit en goedvinden van zyn Doorluchtige Hoogheit op het gevoeglykste te schikken.

6. Dat omtrent Artikelen van Schoonlo en andere geaccordeerd verzogt worde staetswyze de approbatie en guarantie van zyn Hoogheit.

7. Dat het Landschap der zelver Erf en Ingezetenen eenige der zelver Dingspil of Karspelen of particulieren hunne verdere punten van bezwaernissen met verzoek van redres, rakende den inbreuk hunner aloude Vry- en Gerechtigheden, zoo in 't Kerkelyke als Politike, Justitie als anders mogen voordragen aen zyn Doorl. Hoogheit den Heere Erfstadhouder, en dezelve zaken mits dezen gesteld tot deszelfs volkomen decisie uitsprake en guarantie, zoo wel voor het tegenwoordige als toekomende.

8. Dat eindelyk mede moge worde verleend en gepubliceerd een volkomen amnestie, vergiffenis en vergetelheit omtrent alle het gepasseerde in de voorgevallene troebels en absentien in zoodanige kragt als in andere Provintien.

was onder stond: J. BERNA.

De presente van voorschrevene Heeren Volmagten der Landschap Drenthe, hebben ten gevolge en voldoeninge van de in dezen begrepen Artikelen uit den hunnen, te weten uit ieder Dingspil, twee gecommitteerd, om het gene in dezen vervat, te examineren, het welk gedaen, en daer in genoegen genomen zynde, hebben de Heeren

DRENTHE. Eigenerfden mits dezen verzogt en gecommitteerd, gelyk committeren mits dezen de Heeren Eigenerfden *Pieter Hendriks* uit Zuidenvelt, *Albert Bos* uit Beiler Dingspil, *Albert Santingen* uit Diever Dingspil, *G. van der Veen*, uit Rolder Dingspil, *Hendrik Meyeringe* uit Noordenveld, en *Hendrik Mantinge* uit het Oostermoer. Ten einde om het voorschrevene aen zyn Doorl. Hoogheit te presenteren, in hope en verwachtinge dat onze dierbare en geliefde Erfstadhouder in het een en ander genoegen gelieve te nemen. De Eigenerfden in dezen bevelen zyn Hoog-Vorstelyke Doorluchtigheit met desselfs Illustre Familie in de hoede des Almogenden.

Schoonlo den 5 Nov. 1748.

Deze bovenstaende Artikelen werden vervolgens door een Request vergezeld, aen de Heeren Gedeputeerde Staten gepresenteerd, luidende het zelve dus:

Edele Mogende Heeren Assessor, Drossaerd en Gedeputeerden, repræsenterende de Staten van het Landschap Drenthe.

De Eigenerfden des Landschaps Drenthe zoo vergadert zyn geweest te Schoonlo op den 5 Nov. 1748. gebruiken by dezen de vryheid om UEd. Mog. te præsenteren de artikulen en resolutie genomen ten opzigte der meerdere verheffinge van Zyne Doorlugtigste Hoogheit, hunnen geliefden Erfstadhouder den Heer Prins van Oranje Nassau, enz. enz. enz.

Ten einde UEd. Mogenden in de vergaderinge der Eigenerfden genoegen willen gelieven te nemen, en zulks na inzien te betuigen door een gunstige Apostille, als mede dat de Heeren van de Ridderschap nessens de Heeren van de Collegie na hunne onderteekeninge van deze nevensgaende Artikelen, een of twee uit hun te nomineren, om benevens de Gecommitteerden deze artikelen aan Zyn Doorlugtigste Hoogheit in het alderspoedigste op te dragen, ten einde om aan de algemeene zugt van Erf en Ingezetenen van onzen Lande te gelieven voldoen. Hier om verwagten wy zonder uitstel van UEd: Mog. een gunstige Apostille enz.

Hier op werd door hun E. M. geantwoord.

De Heeren Gedeputeerden, op dezen Ordinaris Regtdag vergaderd, zullen dezen nevens de bylage ten aller-

allereersten brengen tot kennis van Zyn Doorl. Hoogh. onzen Erfstadhouder, ook beide, ter eerster Vergadering van de Heeren Ridderschap en Eigenerfden, aen hunne Ed. Mog. openleggen, verklarende zy Gedeputerden zich gewillig in alle zaken te onderwerpen aen het goetvinden en de uitsprake van zyn Doorlugtigste Hoogheit, zullende voor het overige de zaken, de Regeringe van het Landschap en Finantien betreffende, moeten laten verblyven in statu quo tot de komste van Zyn Doorlugtigste Hoogheit of zyn Doorlugtigste Hoogheits Gecommitteerden, tot schuldige Gehoorzaemheid en Naerkoming van zyn Doorlugtigste Hoogheits gedane publicatie en nadere ordre en dispositie, vervat in zyn Doorlugtigste Hoogheits Missive van den 2 Nov. 1748 aen de praesente Supplianten tot der zelver narigt gecommuniceerd en voorgelezen, Actum Assen enz.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

Berichten aengaende de sterfte van 't Rundervee.

Met deze Landplage stond het thans in GELDERLAND nog geschapen als voren. In ZUIDHOLLAND ging het daer mede ook nog zeer ongelyk toe, wordende op sommige plaetzen Veebouwers gevonden die door 's Hemels goedheit, tot nog toe van deze Bezoeking geheel bevryd waren gebleven; en elders weer anderen, wier stallen verscheide malen waren uitgestorven, en in welken de Ziekte by aenhouding nog bleef heerschen. Ook begon de sterfte in eenige streken van NOORDHOLLAND weder toe te nemen. Tot een blyk van de duurte, die de zelve daer onder het vee verwekt heeft, dient, dit, den 29 der voorleden maend, te *Purmerende*, op de markt 12 inlandsche gebeterde Ossen verkocht waren voor eene somme van *f* 2766. 12 van welken Prys, by menschen gehengen daer niet gehoord was. De tydingen uit ZEELAND echter blyven by aenhouding zeer aengenaem, wordende van de sterfte daer genoegzaem niets meer gehoord. In de Provintie UTRECHT was het nog gesteld als voren, uitgezondert dat de ziekte sederd eenigen tyd, om *Montfoort* weer was toegenomen. Uit FRIESLAND en GRONINGEN meld men ons, in deze maend van verbetering, noch verslimmering. Doch in het Landschap *Drenthe* bleef men by aenhouding zeer bitterlyk klagen.

Lyst der PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

	Rotterd. 25 Novemb. by 't Vernd.	Utrecht. 9 Nov. 't Mud.	Deventer 16 Nov. Mudde.
TARW.	———	———	f7:-
Oude Witte Zeeusch.	19 a 22 ß	f10: 10-	
Nieuwe dito . . .	16 a 21 ß		
Blaeuwe dito . .	13 a 17½ ß		
Zomer . .	12 a 15 ß	f9 5:-	
Witte Vriesche .	17½ a 19 ß		
	by 't Last.		
ROGGE.	———	f6 5:-	f4: 16:-
	by 't Vernd.		
Zeeusche . .	12 a 13 ß		
ERTEN *Grauwe* .	14 a 18 ß	f15:-	
——— *Blauwe* .	12 a 19 ß	f16:-	
——— *Witte* .	9 a 11 ß		
BOONEN *Witte* .	11½ a 16 ß	f13:-	
	by 't Last.		
——— *Paerde* } ——— *Duive* }	18½ a 20½ £	f5: 5:-	
KOOLZAED.	———	f10:-	
Zeeuws. en Overm. } *Vlaems en Westv.* }	33 a 37 £		
HAVER.	———	f3: 4:-	f2: 15:-
Vriesche Brouw .	11½ a 13½ £		
dito Voer . .	11½ a 12 £		
	by 't Hoed.		
Zeeuwsche . .	16 a 22 gl.		
GARST.	———	f4: 8:-	f3: 12:-
Zeeuwsch. en Vlaems.	36 a 38 gl.		
dito Zomer . .	27 a 31 gl.		
BOEKWEIT.	by 't Last.	f4: 10:-	f3: 16:-
Vlaemsche en Brab:	18½ £		
Klai . .	15½ a 16½ £		
LINTS. . .	———	f6:-	
WICKEN. . .	———	f5:-	

	Leiden. 16 Nov. 't Vierd.	Rotterd. 26 Nov. de Steen.	Hoorn. 14 Nov. de 100 ℔
BOTER.	f35 a 37:-	———	
VLAS. *gem.*	———	18 a 20 st.	
——— *Midd. soort.*	———	22 a 26 st.	
——— *beste soort.*	———	28 a 32 st.	
KAES *Groote*	———	———	f4¼:-
——— *Midd.* a 14 ℔	———	———	f13½ a ½:-
——— *Midd.* a 10 ℔	———	———	f13½:- :-
——— *Kleene*	———	———	f13¼ a ½:-

Waernemingen omtrent het Weder en de Planeeten op den Huize *Zwanenburg* voor de Maend OCTOBER 1748.

Dag.	Barro-meter.	Ther-mom.	Kr. en St. der Wind.	Lugtsgesteld-heid.	Reg. in L.	Adspect. van Maen gr.			uuren	en Plan. uuren
	30. 1	59	WtZ 1	Geheel betr.						
1	- 1⅔	64	WtN 2	———		29				♌
	- 1¾	59	WZW 1	Mottig ——						
	- ¾	58	ZW 1	Geheel betr.						
2	30. -	64	ZtW 2	Zeer betrok.		13	♒	☌ ♃	(o)	
	29.10½	58	ZO 2	Betrokken						
	- 9¾	57	ONO 1	Mist						
3	- 9½	60	ZZW 2	Reg. geh. bet.		27	-	☍ ♀	1	NP
	- 10⅓	55	O 1	Omtr. held.						
	- 11¼	52	ONO 1	———						
4	- 11½	62	(o)	———		12	♓	☍ ♂	3	
	- 11¾	56	NW 1	Betrokken						
	- 11½	56	WtZ 1	Zeer betrok.						
5	- 10¼	61	——— 2	Geheel betr.		26				
	- 10	57	WtN 3	—— Betrokk.						
	- 10	53	——— 3	Betrokken						
6	- 10	58	W 2	Geheel betr.		10	♈	☍ ☉	6	
	- 8	56	WtN 5	—— Mottig						
	- 11¼	51	NW 1	Reg. zeerbet.	1					
7	30. ¼	57	WNW 2	Omtr. held.		24		☍ ☿	(o)	♃ Dir.
	- ½	56	ZZW 2	Zeer betrok.						
	30. -	56	——— 3	———						
8	30. -	62	ZW 3	Betrokken		8	♉	☍ ♄	2	
	30. -	58	——— 3	Zeer betrok.						
	29.11	58	WZW 3	Geheel betr.						
9	- 10¾	63	——— 4	Betrokken		21				
	30. ½	57	WNW 2	Regen betr.						
	- 1¾	55	(o)	Zeer betrok.	¼					
10	- 2	63	ZZO 1	Omtr. held.		4	♊			
	- 1	57	Z 1	Betrok. held.						
	29.10½	55	ZO	Helder						
11	- 10	65	ZZW 3	———		16				
	30. ½	56	W 2	Zeer betrok.						
	- 2¼	52	WtN 1	Omtr. held.						
12	- 3¾	58	——— 2	———		29				☋
	- 5	49	(o)	Betrok. held.						
	- 5½	51	ZZO 1	Omtr. held.						
13	- 5¼	58	Z 1	Zeer betrok.		11	♋	□	22	VP
	- 5	52	WZW 1	Helder						
	- 3¼	54	W 2	Betrokken						
14	- 3	59	WNW 2	Mottig		22				
	- 3	54	NW 4	Geheel betr.						
	- 1¾	52	——— (o)	Regen						
15	- ¾	58	——— 2	———		4	♌	☍ ♃	16	
	- 1	54	——— 2	Betr. geh. bet.	1¼					
	- ⅓	54	WNW 3	Geheel betr.						
16	- ½	50	——— 2	Zeer betrok.		16				
	30. [illegible]	56	——— 4	Betrokken						

Dag.	Barrometer.	Thermom.	St. en Kr. der Wind.	Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Adspect. van Maen en Planeten gr.		uuren	uuren
	- ½	52	NW 3	Geheel betr.					
17	- 1¼	55	N 2	——		28		☌ ♀ 23	
	- 2¼	51	NNO 1	——					
	- 2½	49	(a)	Zeer betrok.					
18	- 3	56	ZZW 1	——		10	♍	☌ ♂ 23	
	- 3½	52	—— 1	Geheel betr.					
	- 3¼	51	ZW 1	Zeer betrok.					
19	- 4½	58	NO 1	Omtr. held.		23			
	- 3½	53	—— 1	Betr.geh bet.					
	- 4	50	—— 1	Geheel betr.					
20	- 4	53	O 2	Zeer betrok.		5	♎		
	29.11¾	49	Z 3	Betr.geh.bet.					
	- 5	49	WtN 6	Regen					
21	- 4½	46	—— 6	Geheel betr.		18		☌ ☉ 20	
	- 4	37	NNO 2	Hagel regen					
	- 2½	39	WZW 4	Regen	9				
22	- 1½	40	ZZW 4	Regen hagel	5	2	♏	☌ ♄ 18	
	- 1¼	40	ZW 3	Regen					
	- 1	44	WtZ 3	—— Geh.betr.	4				
23	- ¾	42	OtZ 2	Regen	4	15		☌ ☿ 7	
	- 1½	43	—— 2	Geh.bet reg.					
	- 3	46	WtZ 3	Reg.geh.bet.	4¾				
24	- 4½	50	—— 3	Geh.zeerbet.		29			
	- 5¼	45	ZZW 2	Regen					
	- 7½	42	NNW 1	—— Omtr.hel.	2¼				
25	- 9	47	NW 1	Omtr. held.		13	♐		
	- 10¼	45	—— 1	Regen betr.	2¼				
	- 9	43	WtZ 2	Geheel betr.					
26	- 7½	43	ZZW 5	Regen	4¾	27			
	- 3½	45	ZW 2	——					
	- 2	46	WNW 3	—— Zeer betr.	12				
27	- 2	47	—— 1	—— Betrokk.		11	♑		
	- 2	45	—— 2	——					
	- 2	45	NW 5	——	3½				
28	- 4	45	NNO 4	Omtr. held.		25		□ 19	☊
	- 4½	45	ZtO 2	Regen ——					
	28.10½	43	W 6	Regen	2½				
29	- 10½	44	—— 5	Betr.hag.reg.		9	♒	☌ ♃ 8	VP
	- 11¼	42	WtN 4	Reg.omt.hel.					
	29. 4	45	WNW 5	Reg. betrok.	4				
30	- 6½	51	—— 4	Betrokken		23			
	- 8	46	WZW 2	Zeer en g.b.					
	- 7½	47	ZZW 2	Geheel betr.					
31	- 7½	50	—— 2	——		7	♓		
	- 8	48	—— 2	——					

Gemiddelde { Barrometer 29 D. 9¼ Lyn.
Gemiddelde { Thermometer 52 Gr.
't Gevallen Water 60¼ Lyn.
't Uitgewaessemde 13 Lyn.
Gemiddelde kragt der Wind ruim 2

NEDERLANDSCHE
JAERBOEKEN.

DECEMBER.

MDCCXLVIII.

GELDERLAND.

ZUTPHEN.

De Heer Mr. *Lambert Welmers*, door den Prins Erfstadhouder tot Sekretaris der Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staten dezes Graefschaps aengesteld zynde, in plaets van wylen den Heer Mr. *Joh. Otto van Hasselt*, had den 6 der vorige Maend November alhier den eed afgelegd. ZUTPHEN.

Den 9 der voorn. Maend was hier het volgende merkwaerdig geval gebeurd:

Eenige Soldaten van een repatrierend Hanoversch Regiment van den Lt. Generael, *Baron van Middachten*, den 8 der voorschr. Maend hier ingetrokken om den 9 uit te rusten, en in het groote Gildehuis, op de Nieuwstad staende, gelogeerd zynde, ontzagen zich niet (wat hen hier toe bewoog, kan met geen zekerheit gezegd worden) tegens de voorby gaende Burgers, Ingezetenen en Soldaten met scheldwoorden uit te varen, en de Nederlanders als Poltrons, Lafhartigen enz. af te malen. Eenige Soldaten van het Friesche Regiment des Gene-

ZUT-PHEN. raels, *Baron van Burmania*, zulks hoorende en geenszins kunnende verduwen, namen een besluit om zulks te wreken. Zy voegen zich met hun 6 of 7 by, en vallen gelyker hand met de Sabel in de vuist, zoo dapperlyk op een bende van 20 dier Duitsche Snorkeren aen, dat zy hen op de vlucht en tot in 't Gildehuis dreven. De Hanoverschen, dit den onzen betaeld willende zetten, rukten met hunne Onderofficieren, samen een hoop van 200 mannen sterk, als in orde van Bataille, hun Logement uit, en vielen op de onzen aen, ten einde dezelven te verjagen. Dan dezen, ondertusschen door eenigen van het Regiment van *Brakel* en de Artillerie versterkt, en tot 60 in getale aengegroeid, hielden niet alleenlyk kloekmoedig stand, maer dreven hunne Party andermael te rug. Hier op namen de Hanoverschen hun schietgeweer te baet, brandden op de onzen los, en kwetsten eenige weinigen derzelven. Dezen, hier door geweldig verbitterd, liepen naer hunne kwartieren, om hun schietgeweer te halen, en zetten het onmiddelyk daer mede op de Hanoverschen in dier voegen aen, dat dezelven, schoon in getale nog sterker, genoodzaekt wierden voor de derdemael het hazepad te kiezen. Dit zoude hierby niet gebleven, maer zekerlyk op een bloedbad tusschen het Guarnizoen dezer Stad en de Hanoverschen (die, behalven het Regiment van *Middagten*, sterk omtrent 800 Koppen, nog bestonden in 2 Esquadrons Cavallerie van den Kolonel *Baron van Polnitz*) uitgekomen zyn, zoo niet door de goede voorzorg van den Magistraet, en de wederzydsche commanderende Officieren, daerin voorzien was geworden. De Hoofd- en alle andere wachten werden op bevel des Heeren *van Sytzama*, Kolonel by 't Regim-

gim. van den Generael *Burmannia*, en comman- ZUT-
dant van het Guarnizoen alhier verdubbeld. Ster- PHEN.
ke Patrouilles, zoo van het Guarnizoen als de Hanoverschen, Marcheerden, dag en nacht, langs de straten, en bragten alle hun tegenkomende Soldaten naer de Hoofdwacht. Veel had het in, de iever en woede van de onzen tot bedaren te brengen; en zouden, was hun de vrye toom gelaten, het den Hanoverschen niet wel bekomen zyn, vermits de Burgery, in geval de actie langer geduurd had, niet nagelaten zoude hebben, zich der zake ook aen te trekken. Verhalens waerdig is hier in 't byzonder de stoutheit van een Hollandsch Sergeant, die, zich mede in 't spel gemengd hebbende, met den Sabel in de eene, en de bajonet in de andere hand, zoo dapperlyk op zeven Hanoverschen inklonk, dat zy allen hem de hielen toonden. Doch voor al staet ons hier niet te verzwygen het manlyk bedryf van een Weesjongen, die, terwyl partyen schermutzelden, by geval aenkomende gaen, en de reden des gevechts verstaen hebbende, den naesten man, een Hanoversch Soldaet, straks aenpakt, hem den Sabel ontwringt, en, na een en andermael hem die over de ooren gestreken te hebben, met zyn geconquesteerde geweer triomfantelyk naer het Weeshuis keerde, waer de Sabel, tot een eeuwige gedachtenis van het voorn. geval, bewaerd zal worden. Hoe velen eigenlyk in de schermutzeling, omtrent den middag, op de Nieuwstad, voorgevallen, en 1½ uur geduurd hebbende, van weerzyden gekwetst en gebleven zyn, kan niet recht bepaeld worden. Zeker echter is, dat 'er van de onzen geen gesneuveld, maer 8 of 9 gekwetst zyn. Van de Hanoverschen is 'er een in het gevecht omgekomen,

 twee

ZUT-PHEN. twee des nachts, en een gelyk getal, den volgenden dag, op de karren aen hunne wonden overleden, en zyn 'er meer dan 25 gekwetsten door onze Voerluiden, op hunne karren, met het Regiment naer Holten in Overyssel gebragt. Dus bestaet het eenigste voordeel by de Hanoverschen behaeld, hierin, dat zy, by hun aenkomst in hun Land, met ondervinding, melden kunnen, hoe het eigenlyk met de zaek van het Poltronschap by de Nederlanders gelegen is.

Nadat eenige Ingezetenen, zoo jonge als ouden, op naem der Burgery dezer Stad, die echter nooit vergaderd geweest is, of daer van kennis gehad heeft, een Request geteekend hadden, waerin zy, zoo men wil, aen zyne doorl. Hoogheit verzogten om redres en herstelling hunner Privilegien, hebben zich twee van hun, met name *Willem van Dieren*, een Klaviermaker, en *Kornelis Foortman*, een Kuiper, zich, op den 7 der voorleden Maend November, met dat Request naer den Haeg begeven, na dat een meenigte dier zoogenaemde Burgeren hun uitgeleide gedaen, en, met 21 eerschoten uit kleine kanonnetjes, geluk op de reis toegebromd had. Des avonds op den 23 der voorschr. Maend te rug gekeerd, werden zy op dezelve wyze ontvangen, breed opgevende, hoe zyne Hoogheit hun verzoek toegestaen, en beloofd had de Burgery van Zutphen te zullen maintineren, eene zaek waer aen niemand hier ooit getwyffeld heeft. Zy deden, den 24 en 25, aen den Teekenaren verslag van hunne wedervaert, zonder dat men, wat moeite daer toe ook aengewend zy, tot nog toe te weten heeft kunnen komen, waerin hun wezenlyk verzoek bestaet, en wat daerop by zyne Hoog-

Hoogheit, door alle Zutphenaers, zoo wel als rechtschapen Patriotten, hoog geschat, en naest God, als de Behouder des Vaderlands geëerd, besloten is. ZUTPHEN.

BERG.

In den maend October laetstleden was alhier, voor den hoog Ed. Land-Gerichte der Hoogheit *Wisch* gepronuntieerd zekere (voorwaer zeer gratieuse) sententie, waerby een *Dirk Ter Maeth*, door de wandeling genaemd *de Keyzer*, ter instantie van den Heer Fiskaël dezer Hoogheit, in detentie genomen, is gecondemneerd in een boete van *f.* 200 neffens de Kosten der Proceduren en misen van Justitie, om die uiterlyk binnen 14 dagen daerna, of in gelde, of tegens genoegzame cautie te voldoen, met dien mits nogthans dat, zoo de Gecondemneerde hier in kwam te manqueren, de Fiskael, naer exigentie van zaken en qualiteit van 't delict, nader tegens hem zal mogen concluderen tot een corporele straffe, of bannissement enz. Dan de Gevonniste had aen de Sententie voldaen en was dus weder op vrye voeten gesteld. Het delict eigenlyk bestond hier in, dat de Beklaegde, in September laetstleden, een' Boer, in zeker huis onder *Varsseveld* zittenden, niet alleenlyk by het hair gegrepen en met een mes over het aenzigt gesneden had; maer vervolgens in zyne Kwaedwilligheit persisterende, met een Snaphaen op hem geschoten en met een blooten hartvanger op hem aengeloopen had, met bedreiging van hem te willen doorsteken. BERG.

GROENLO.

Den 26 der voorleden maend was in een huis alhier brand ontstaen, veroorzaekt door een

GROEN-LO. vuurpot die de meid by haer bed had laten ſtaen, welke vervolgens in ſlaep gevallen, en dus ſlapende veelligt met de handen tegens de Gordynen geſlagen heeft, waerdoor een ſlip derzelven waerſchynlyk in de vuurpot geraekt, een vonk gevat zal hebben.'tZy hoe 't wille, de Gordynen waren in brand geraekt en bed en beddeplank daer door aengeſtoken, in diervoegen dat niet alleen de meid maer zelfs de Heerin van 't huis, naer alle gedachten door de vlam verteerd zouden zyn geworden, ware de zaek niet gelukkig in tyds ontdekt, en voorts, door de nyvre waekzaemheit van den Magiſtraet zoodanige ordres geſteld, dat men het werk in korten tyd meeſter, en de brand geheel gebluſcht wierd

De kinderziekte regeerde thans hier ſterk.

ARNHEM.

ARNHEM. Kort voor dat de Switzers van *Sturler*, die hier eenigen tyd gelegen hebben, naer 's Hartogenboſch zyn vertrokken, was hier het volgende ongeluk gebeurd:

Drie Soldaten des nachts zich van den muur der Stad nedergelaten hebbende en gedeſerteerd zynde, gaf de Officier aen de Sabels-poort wacht houdende bevel, dat een onder Officier en eenige gemeenen hen zouden nazetten. Een Kadet op Schildwacht ſtaende, verzogt mede van de jagtparty te mogen zyn, 't geen hem vergund werd. Straks liep hy vooruit, in hoop van de ontvluchten te achterhalen. De Onder-officiers die buiten de Stad op de hazewacht lagen, en ſlapende de Deſerteurs hadden laten voorby gaen, thans wakker geworden, hem hoorende, riepen: *Wie daer?* Maer geen antwoord

woord krygende, en hem uit alle magt ziende loopen, branden los, en troffen hem zoodanig dat hy onmiddelyk dood ter aerde viel, waerop zy hunnen misslag ontdekten, en niet zonder bystre ontsteltenisse vernamen dat zy geen Deserteur maer den Kadet geveld hadden, die vervolgens naer Krygsgebruik, ten zelven dage ter aerde besteld werd. ARNHEM.

Den 19 der voorleden maend was alhier, volgens gewoonte, het Monopolium der gebrande wateren over het Kwartier van Veluwe, zonder de minste stoornisse, verpacht aen de genen die zulks voorheen gehad hebben, te weten, voor zooveel de Stad en het Schependom derzelve aengaet, voor omtrent *f* 27000, en betreffende het Kwartier in 't algemeen, voor circa *f* 70000.

De mompeling lang gegaen hebbende, dat de geheele Regering hier zoude veranderd worden, waren den 29 der voorleden maend 4 der aenzienlykften uit de Burgery dezer Stad de Heeren namelyk *A. Engelberts*, Mr. *G. Tulleken*, *E. E. Vierevant* en *G. Schuerman*, gecommitteerd, met een Koets door 6 Paerden bespannen, naer den Haeg gereden met een Requeft, geteekend door 250 der voornaemste Burgeren, aen Zyne doorl. Hoogheit, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, waerby zeer instantelyk en eerbiedig verzogt word dat, het zyne doorl. Hoogheit behagen mogte de Regenten dezer Stad, als brave en getrouwe Burgervaders regerende, te laten continueren; alles echter onder bewilliging en ter goedkeuring van dien zoo wyzen Vorst. Wat antwoord de voorn. Gecommitteerden hierop van zyne Hoogheit gekregen hebben, kunnen wy tot nog toe met geen zekerheit melden.

HATTEM.

HATTEM. Zyne Hoogheit heeft den Heer *Willem Baron van Haersolte*, Heer van Yrst, Lid van de Ridderschap des Kwartiers van de Veluwe, en zeer geacht Burgermeester dezer Stad, benoemd om met Mey 1749. als Gedeputeerden dezer Provintie, in 't Collegie der Hoogmog. Heeren Staten Generael dezer vereenigde Nederlanden, sessie te nemen; en voorts den Heer Mr. *Borchard Joan Daendels* aengesteld tot Sekretaris van deze Stad en het Scholt-Amt, in plaetze van den Heer Mr. *Bernard Henrik Cremer*, bevorens tot Substituit Momber der Provintie verkoren.

LOO.

LOO. Door den Prins Erfstadhouder was de Baron *A. Schimmelpenning van der Oye* tot Drossaert, en voorts tot Schepen dezer zyne vrye Heerlykheit aengesteld de Heer Mr. *Adam Persoon*, Lid der Gezworene Gemeente en Rentmeester van het Kapittel Lebuini der Stad Deventer, in plaetze van den hoog Welgeb. Heer *W. Baron van Haersolte*, Heer van Yrst enz., die voor deze aen hem opgedragen charge bedankt heeft.

HOLLAND.

ZEVENBERGEN.

ZEVENBERGEN. Deze Stad was thans opgepropt van Militie, ten deele *Engelschen*, die, by gebrek van de noodige Schepen, om daer mede van de Willemstad naer Engeland over te steken, hier hun verblyf houden; ten deele door 2 Regimenten, ieder van 700 man, hier Guarnizoen hou-

houdende, die te samen den Ingezetenen dus byſtren overlaſt veroorzaekten, niet alleen door het gebruiken van derzelven Woonſteden, maer ook door buitenſporige dwingzucht en andere onrechtmatige bedryven. Zie hier een ſtaeltje. Een Soldaet, van het Guarnizoen, by een' Burger dezer Stad, een zeer ordentlyk man, gekomen om Aerdappelen te koopen; en naer zyn' eiſch berecht zynde, gaf hy den Verkooper een ſtuk Franſch geld (naer gedachten een halve Ryksdaelder) en wilde zulks voor een ſtuk van 29 ſt. (een halve Kroon) hem aenrekenen. De Verkooper echter het niet hooger dan voor 25 ſt. willende ontvangen, en zulks bedaerdelyk aen den Soldaet te kennen gevende, pakte de Soldaet hem aen, en wierp hem tegens den grond. De Verkooper wederopkomende, ſlaet of ſtoot den Soldaet de deur uit. De Soldaet bevindende hier door een ligte kwetzuur aen zyn hand of arm gekregen te hebben, gaet daer over by zyn' Officier klagen, die terſtond door een commando van de wacht, die op het Stadhuis gehouden word, den Verkooper, uit zyn huis, in de wacht liet halen, en, na verloop van een kwartier uurs, veroordeeld om met zwepen gegeeſſeld te worden. Onmiddelyk werd dit in 't werk geſteld, de man ontkleed, en publiek voor het Stadhuis met 40 of meer ſlagen op den rug geſtraft. Dit alles, zonder de verdediging van den verwezen te hooren, of iemand der Regering eenige kennis van de zaek te geven, verricht zynde, heeft de Heer Droſſaert *Anthony Pieter Anemaet*, een atteſtatie van 't geval, door zeer vele Burgers, alle ooggetuigen, bekrachtigd, terſtond doen beleggen, en naer zyne Doorl. Hoogheit gezonden, ten einde deszelfs rechtlievende wysheit, der Juſtitie in dezen behoorlyke

ZEVENBERGEN.

lyke voldoening mogte doen erlangen. Wat hier op by onzen waerden Erfstadhouder besloten zal worden, wil de tyd leeren.

HAERLEM.

Haerlem. Vermits het Gemeen alhier op de Requesten, door hen aen de Heeren Gecommitteerden zyner Doorl. Hoogheit overgeleverd, waervan wy in onze vorige Stukjes van Augustus en October gesproken hebben, geene dispositie gekregen hadden van eenig belang, dan die waer aen zy het minst belang hadden, namelyk de verandering der Regering, gingen de bewegingen steeds haren gang, en hield men gedurig aen met hier en daer te vergaderen, en somtyds zich by de Heeren van de Regering te vervoegen, om die zoogenaemde domestike zaken te willen afdoen, volgens voorschrift 't geen men hun Ed. Achtb. overgaf. Doch vermits zy, die als voorvechters hier regeerden, meest al uit het gemeenste slag des Volks bestonden, geschiedde zulks dikwyls met achterlating van allen behoorlyken eerbied voor de Regering, en dus waren de verzoeken doorgaens raeuw en onbedacht. De Magistraet ondertusschen alle mogelyke middelen aenwendende om de zaken in een voegelyke plooi, en daer door alles weder in rust te brengen, hebben ten dien einde door verscheide Publicatien, in de voorl. Maend geëmaneerd, de verzoeken, of liever eisch, van het Gemeen, in zoo verre beantwoord, als hun Ed. Achtb. raedzaem geoordeeld hebben. Wy zullen onzen Lezer alle die Stukken, volgens de tydorde der uitkoming, steeds by ons in acht genomen wordende, hier mede deelen. Het eerste, een Publicatie, den 5 Novemb. gedaen, betreffende

het

het ontsluiten der Byhalle, en een verbod tegen het uitventen van allerlei ongekeurd en slecht Vee, luid dus: HAERLEM.

Myne Heeren van den Gerechte der Stad Haerlem in achtinge genomen hebbende, dat aen d'eene zyde sederd eenigen tyd binnen deze Stad zich heeft doen zien eene schaersheit, en by gevolg ook groote duurte van versch Vleesch, en aen den anderen kant, dat vele zoo Vleeschhouwers als andere Persoonen zich niet hebben ontzien om in hunne Huizen te slaen, mitsgaders uit te venten en te verkoopen alle zoort van ongekeurd en slecht Vee, zoo van Runderen, Kalven als Schapen, waer door niet alleen de Halle als de publieke Plaets tot het verkoopen van Vleesch gesteld, veel komt te lyden, maer ook alle Onderkruipingen tot elkanders ruine te wagten zyn, en waer door boven dien, velen van de goede Burgery en Gemeente, ja de geheele Stad door besmetting en ongemak veel nadeel zoude konnen verwagten, hebben na overweginge van de Middelen, eertyds in gelyke omstandigheden tot soulaes van de goede Ingezetenen en voorzieninge van zoodanige kwade practyken gebruikt, goedgevonden en verstaen, zoo als hun Ed. Achtb goedvinden en verstaen by deze; Dat de Byhalle gelyk van ouds als nu ook, voor den tyd van zes eerstkomende Maenden, wederom zal worden opengesteld en gehouden in 't Pand binnen deze Stad, te beginnen met Maendag den 11 dezer Maend November, en wel in dier voegen, dat het aen een iegelyk zoo Burgeren als Vreemden, alleen uitgezonderd die Persoonen, dewelke een vaste Stal en Plaets in de Groote Halle hebben, zal wezen gepermitteerd en toegelaten de voorsz. Byhalle te mogen frequenteren, en aldaer versch Vleesch ter Halle te brengen, des dat het zelve gedaen zal moeten worden des Maendags den geheelen dag, en des Dingsdags tot den middag de Klokke twaelf uuren, doch langer niet, op de Verbeurte van het Vleesch, het welke na dien tyd in de voorsz. Byhalle bevonden zal worden, ten profyte van het Diaconiehuis binnen deze Stad, en zal ook al het Vleesch moeten wezen subject de Keuren en Ordonnantien op 't stuk van de eetbare Waren binnen deze Stad vigerende, mitsgaders die genen, die de voorsz. Byhalle zullen willen frequenteren,

HAERLEM. teren, gehouden zyn zich te gedragen naer de Ordre, dewelke Deken en Vinders van het Osse-Weiders Gilde binnen deze Stad, aen wien de Directie van de Byhalle altoos heeft gecompeteerd, ter bereikinge van hun Ed. Achtb. salutair oogmerk, als van ouds dien aengaende zullen stellen, en waertoe het zelve Gilde wederom geauthoriseerd word by deze, gelyk mede, om de noodige Voorzieninge te doen, zoo op het in staet stellen van de voorsz. Byhalle, als op het sluiten en schoonhouden van die.

Dan nademael met het Openstellen van de voorsz. Byhalle, de voorsz. salutaire Intentie van hun Ed. Achtb. geenszins ten volle kan worden bereikt, maer daer toe ten eenemale mede moet cesseren en ophouden alle Uitventinge en Verkoop van versch Vleesch, aen eenige particuliere Huizen, of andere Plaetzen, dan hier boven zyn vermeld: ZOO IS 'T, dat myne Heeren van den Gerechte voornoemd alle en een iegelyk het zy Vleeschhouwers, Burgers of andere Ingezetenen, mitsgaders ook Vreemden wel expresselyk interdiceeren en verbieden, van nu voortaen, het zy aen hunne eige of in andere particuliere Huizen, of op eenige andere Plaetzen, als de Groote en Byhalle eenig Vleesch, het zy van Runders, Kalven of Schapen te koop te hangen, ofte presenteren, veel minder te verkoopen of uit te venten, directelyk of indirectelyk, op de boete van 25 Gulden voor de eerste reize, 50 Gulden voor de tweede reize, en verders tegens Onze ernstige meninge doende, daer over exemplaerlyk en naer exigentie van zaken te zullen worden gecorrigeerd en gestraft; zullende de voorsz. Boetens gaen een derde gedeelte voor den Heer Hoofd-Officier dezer Stad, een derde voor den Aenbrenger, en het resterende derde part aen de Diaconie Armen dezer Stad.

Aldus gedaen en geordonneerd den 4 November, 1748, present de Heeren *Mr Zacharias Stenis*, Hoofd-Officier, Mr. *Pieter Stein*, *Pieter Samuel Crommelin*, en *Jan Hesbuizen*, Burgemeesteren, Mr. *Willem Fabricius*, Heer van Almkerk en Santhorst, Mr. *Pieter van Schuilenburg van Moermont*, Mr. *Remees Floris van Zanen*, Mr. *Abraham de Pape* en Mr. *Jan van den Bergen*, Schepenen der Stad Haerlem.

En

En den 5 daer aen volgende na voorgaende Klokkegeslag van de Puie van het Raedhuis, ten overstaen van de Heeren Mr. *Zacharias Stamis*, Hoofd-Officier, Mr. *Remees Floris van Zanen en* Mr. *Abraham de Pape*, Schepenen der gemelde Stad, gepubliceerd. HAERLEM.

By my

J. J. VAN BERGUM VAN NIEUWENHUIZEN.

Het Tweede, een Advertentie, betreffende het voortaen houden van een Zaed- Haring- en Zoutevisch-markt, is van dezen inhoud:

Burgermeesters en Regeerders der Stad Haerlem adverteren hier mede allen en een' iegelyk, dat hun Ed. Groot Achtb. hebben goedgevonden, zoo als goedvinden mits deze, dat van nu voortaen binnen deze Stad wederom zal worden gehouden een Koorn- en Zaed-Markt, mitsgaders ook een Haring- en Zoute-Visch-Markt; te weten tweemalen ieder Week, en zulks des Maendags en des Donderdags 's Morgens tot de Klokke drie uuren des Middags en langer niet: En zal de voorsz. Koorn- en Zaed-Markt gehouden worden op de Eerste Nieuwegragt over de Ossemarkt; alwaer het vervolgens op de voorsz. gestelde tyden aen een' iegelyk zoo Burger, en Ingezetenen als Vreemden zal vry staen ter Markt te brengen en te verkoopen alle Zoorten van Koorn en Granen, geene uitgezonderd, mitsgaders Erweten, Boonen, Garst, Rogge, Grutten, Boekweit en andere zoorten van dusdanige Zaden en Eetbare Waren, des dat op de voorsz. Markten by geen minder Maet zal mogen verkogt worden, dan by de Schepel ofte een derde van een Zak Haerlemmer maet.

En zal de gemelde Haring- en Zoute-Visch-Markt op de voorsz. tyden worden gehouden by de Groote Kerk dezer Stad, aen de zyde en voor het Klokhuis, alwaer het aen een' iegelyk mede, en zulks zoo wel aen de Katwykers, Noordwykers, Zantvoorders als verdere Vreemden, even gelyk aen de Burgeren en Ingezetenen dezer Stad zal vry staen ter Markt te brengen, te venten en te verkoopen, Zoute-Visch, Stok-Visch, mitsgaders Haring en Bokking, doch mede niet anders dan tot de Klokke drie uuren als voren.

Des

HAER-LEM.

Des zal zoo wel ten aenzien van de voorsz. Koorn- en Zaed-Markt, als ten opzigte van de gemelde Haring- en Zoute-Visch-Markt moeten vastftaen, dat alle de voorsz. Goederen en Waren, dewelke daer op zullen gebragt worden, ten einde de Stad en goede Ingezetenen van dien door geen kwaed en bedorven Voedzel eenig nadeel komen te lyden, zullen moeten zyn subject aen de Keuren en Ordonnantien, op de Eetbare Waren binnen deze Stad vigerende; op pœne dat al het gene niet dien conform, maer als verdorven en niet naer behooren word bevonden, zal wezen verbeurd en vernietigd zal worden, mitsgaders de Brenger naer bevinding van zaken verders daer over zal worden gecorrigeerd het zy met een Boete, of met den zelven van de Markten in 't toekomende te weeren ofte zoodanig zulks anders naer exigentie van zaken zal worden verstaen te behooren, en waer omtrent de Keurmeesters van de Eetbare Waren binnen deze Stad wel ernstig worden gelast het oog te houden en alle vigilantie te adhiberen.

Actum ter Kamere den 12 November 1748

Ter Ordonnantie van dezelve

D. GULDEWAGEN.

Ende ten zelven dage, na voorgaende Klokke-geslag van de Puie van het Raadhuis, ten overstaen van de Heeren, Mr. *Zacharias Stenis*, Hoofd-Officier, Mr. *Coenraed van Schuilenburch* en Mr. *Abraham de Pape*, Schepenen der Stad Haerlem, gepubliceerd

By My

J. J. VAN BERGUM VAN NIEUWENHUYSEN.

Het Derde, mede een Bekendmaking, betreffende de Collecte nopens het Middel van 's Lands Waeg, en die van den Steur en Zalm; behelsd.

Burgermeesters en Regeerders der Stad Haerlem adverteren hier mede allen en een' iegelyk, dat de Collecte van des Gemeenen Lands Middelen, dewelke ingevolge het Plakaet van hunn' Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Holland ende West-Vriesland, van dato 31 October laetstleden en op huiden gepubliceerd, alomme

me binnen deze Provintie zullen worden gecollecteerd, binnen deze Stad zal worden gedaen en waergenomen, voor zoo veel het Middel van 's Lands Waeg aengaet door den Waegmeester *Willem Opperdoes*, en voorts de overige 's Lands Middelen (except de Steur en Salm, die door den afslager van de Vis gecollecteerd moet worden) door *Pieter van Weggels*, als by Hooggem. hun Ed. Gr. Mog. daer toe aengesteld, en waer toe dezelve *van Weggels* mede zyn Plaets en Zittinge zal houden in de Waeg van deze Stad, alwaer een iegelyk, daer in belang hebbende, zich aen denzelven zal konnen addresseeren. HAERLEM.

Actum ter Kamere den 14 November 1748, present alle de Heeren.

My present
D. GULDEWAGEN.

Het vierde, ook een Advertentie, aenwyzende waer en wanneer voortaen de Beesten-markt in deze Stad zal gehouden worden, spreekt dus:

Burgermeesters en Regeerders der Stad Haerlem, adverteeren hier mede allen ende een' iegelyk, dat voortaen buiten en behalven de gewone Jaerlyksche Beesten-Markten, die op Maendag gehouden worden, binnen deze Stad des Donderdags in ieder Week zal worden gehouden een Beesten-Markt, te weten van Ossen, Koeien, Kalveren ende Schapen, en dat de plaets daer toe zal zyn op de Ossen-Markt alhier, alwaer het nodige tot het houden van een bekwame Markt zal worden bezorgd.

En ten einde dezelve Markt zoude mogen zyn van succes en meer toenemen in het vervolg, interdiceren hun Ed. Groot Achtb. een' ieder, het zy Burger, Ingezeten of Vreemden wel expresselyk van in 't vervolg geene Ossen, Koeien, Kalveren ofte Schapen te koop te presenteren ofte ter koop te venten, dan op de voorschreve Ossen-Markt, op pœne, contrarie doende, daer over naer bevindinge te worden gemulcteerd.

Actum ter Kamere den 20 November 1748.

Ter Ordonnantie van dezelve.

D. GULDEWAGEN.

HAERLEM. En ten zelven dage na voorgaende Klokkegeslag ter Puie van den Raedhuize ten overstaen van de Heer Mr. *Zacharias Stenis*, Hoofd-Officier, Mr. *Jan van den Bergen* en Mr. *Christoffel Jan van Dam*, Schepenen der Stad Haerlem, gepubliceerd

By My

J. J. VAN BERGUM VAN NIEUWENHUIZEN.

Het vyfde, zynde een Ordonnantie op het stuk van de Doodkisten en Roeven; voor de Graafmakeren, en Baardrageren; mitsgaders op het verhuren van Doodkleeden, Rouwbehangzelen, Kleederen, Mantelen, Lamferen, Beffen, Handschoenen en Glazen enz. Luid dus:

Myne Heeren van den Gerechte der Stad Haerlem, in ervaringe zynde gekomen, dat omtrent het Stuk van de Begraeffenissen binnen deze Stad, sederd eenigen tyd by verscheide Burgers en Ingezetenen is ontstaen ongenoegen en beklag, ter zake dezelve Begraeffenissen alhier veel hooger zouden loopen dan op andere Plaetzen en in 't byzonder in nabuurige Steden, het welke eensdeels zyn source wel is hebbende uit de meerdere belastingen, die op eenige Zaken, tot de Begraeffenissen haer betrekkinge hebbende, ten voordeele van de bezwaerde Finantien van de Kerken en Godshuizen dezer Stad zyn gelegd geworden, doch meerendeels ook voortgekomen uit eene disobservantie van de goede Ordres en Reglementen, dewelke van tyd tot tyd omtrent het werk der Begraeffenissen met het geen daer toe specteerd, zyn geëmaneerd, en die zo zeer in ongebruik zyn geraekt, dat de meeste zaken daer toe behoorende sederd eenigen tyd en althans worden gepractiseerd en zich toedragen naer een ieders welgevallen, en tot zoodanige hooge Pryzen zyn gebragt als daer voor het meeste is te bedingen, zonder zich aen eenige Reglementen ofte Ordonnantien te bekreunen, terwyl boven dat alles onder dezelve Ordres ook verscheide voorzieningen worden gevonden, dewelke, als de reden en oorzaek van dien voor lange gecesseerd

ſeerd zynde, jegenswoordig mede dienen op te houden; hebben na Deliberatie, en met eene ſerieuſe intentie aengedaen zynde, omme, omtrent het ſtuk der Begraeffeniſſen, de goede Burgery (en Ingezetenen, aen wien het veeltyds by het verlies, dat zy komen te lyden, zeer bezwaerlyk valt, vele onkoſten te dragen, zoo veel verligtinge toe te brengen, als mogelyk zal zyn, en met de Conſtitutie van deze Stad kan overeen gebragt worden, en hier op gehad hebbende het Advies en Goedvinden van de Heeren Raden en Vroedſchappen dezer Stad, dien conform goedgevonden en verſtaen, zoo als hun Ed. Achtb. goedvinden en verſtaen by deze, omtrent het ſtuk der Begraeffeniſſen binnen deze Stad, met 't geen daer toe behoorende is, op nieuws te ordonneren, te keuren en te ſtatueren alle de Pointen en Artikelen hier na volgende. HAERLEM.

Aengaende de Doodkiſten.

I. Dat ten aenzien van het doen maken der Doodkiſten, dewelke tot hier toe op eene vaſte prys zyn geſteld geweeſt, het van nu voortaen aen een iegelyk zal vry ſtaen, dezelve niet alleen te doen maken by een' zoodanigen Timmermans- of Kiſtenmakers-Baes, als zal komen goed te vinden; maer ook te mogen bedingen voor zoodanigen prys als waer voor dezelve op het minſte, ofte na den Beſtelder zyn zinnelykheid zal zyn te bekomen.

II. Des zullen egter de Timmermans-en Kiſtenmakers-Bazen, ten einde daer door geen infectie ofte beſmettinge geoccaſioneerd worde, gehouden en verobligeerd zyn, geene Kiſten te maken dan van goed en ſterk Hout, mitsgaders door een behoorlyke bepekkinge der Naden van binnen als anderszins zorge moeten dragen, dat alle de Kiſten zoodanig zyn geconſtitueerd, dat dezelve tot de Begraeffeniſſen incluis mogen blyven behoorlyk digt, zonder eenige de minſte lekkinge.

III. Zullende, om in dezen zoo veel te meerder precautie te gebruiken, alle Timmermans-en Kiſtenmakers-Bazen gehouden zyn, geene Kiſten te leveren ofte te laten volgen, ten zy dezelve alvorens door des Stads Branders zullen zyn geviſiteerd, en na gedane naeuwkeurige inſpectie en bevindinge, als in een' behoorlyken ſtaet gevonden zynde, door dezelve Branders met het

HAERLEM. Stads Merk zullen zyn gebrand en gestempeld, waer voor dezelve Branders, indien het een Kist is, die op een Baer gedragen word, drie Stuivers, en voor een van minder calibre een Stuiver zullen genieten van den Baes, die de Kist zal hebben gemaekt, zonder meer.

IV. En zal, indien niettegenstaende dit alles echter noch eenige Kist anders en niet digt, maer ondeugend en met lekkagie gemaekt bevonden wierde, den Timmerman of Kistenmaker, zoo wel als den Brander daer over zoodanig worden gecorrigeerd, als naer bevind van zaken zal worden geoordeeld te behooren.

Aenbelangende de Roeven.

I. Dat voor het gebruiken van een Roef op een Doodkist van een Lyk, dat met Koetzen ter Aerde word besteld, ofte des avonds met een Lykstatie te voet, ofte ook anderszins op den ordinairen tyd en wyze, doch met een dubbelde Baer of twintig Dragers word begraven, als van ouds zal worden betaeld negen Guldens.

II. En zal voor 't gebruik van een Roef by een ordinaire Begraeffenis en op den ordinairen tyd geschiedende, met zestien Dragers, worden betaeld, in plaetze van negen Guldens, zes Guldens.

III. En by alle verdere ordinaire Begraeffenissen met veertien ofte minder Dragers in de Kerken dezer Stad, zal voor 't gebruik van een Roef alleen worden betaeld drie Guldens, in plaetze van negen Guldens, gelyk voor dezen was.

IV. Zullende van de Lyken van Kinderen en onvolwasse Personen beneden de twaelf Jaren, die in de Kerken worden begraven, voor het gebruik van een Roef betaeld worden de geregte helfte van 't gunt daer voor by de Begraeffenissen der volwasse Persoonen word betaeld, in zoodanige Classis, als ingevolge de bovengemelde Artikelen zullen bevonden worden te behooren

V. En zal voor het gebruik van een Roef by de Begraeffenissen op de Kerkhoven dezer Stad, zonder onderscheid, in plaetze van de voorschreeve negen Guldens, alleen worden betaeld twintig Stuivers

VI. Doch een Kind of onvolwassen Persoon, beneden de twaelf Jaren als boven, op een van de Kerkhoven dezer Stad, begraven wordende, zal voor 't gebruik van de Roef niet meerder betaeld worden dan tien Stuivers.

VII.

VII. En zal het Geld van de voorschreve Roeven genoten en verdeeld worden by de Kerken en Armen dezer Stad, op gelyke wyze en in diervoegen zulks tot hier toe is gepractiseerd geworden. HAERLEM.

Van't geen de Gravenmakers voor de Kerken moeten ontvangen, mitsgaders van derzelver Salaris en Loon.

Graven in de Kerken.

I. In den eersten zullen de Graefmakers ontvangen voor het Recht van de Kerk, voor 't openen van een Graf, gelegen in de Kerken, vier Guldens, en voor de Schael ofte gemeene Armen twee Guldens.

II. En van een Kind beneden de twaelf Jaren half zoo veel.

III. Wegens het ontvangen van de Gelden voor de Roeven op de Kisten, zullen de Gravenmakers zig moeten reguleeren na het geen hier vooren daer omtrent, by het Artikel van de Roeven, is vermeld geworden, en waer van aen de Gravenmakers ten einde voorschreven mede Copye zal worden gegeven.

IV. Van het Luien van elk Quartier, drie Gulden voor het Recht van de Kerk.

V. Den Graefmakeren is toegevoegd en zullen voor Salaris ontfangen van ieder Lyk, dat in de Kerk of andere geplaveide Plaetzen begraven word op een groote Baer, zes en dertig Stuivers.

VI. Op een kleene ofte Kinder-Baer met vier, zes ofte agt Dragers, vier en twintig Stuivers.

VII. Item of iemand een Kist van vyf Voeten lang en daer over, geligt, en weder ingesteld wilde hebben, zal van ieder Kist betaeld worden voor Salaris twaelf Stuivers, en die alleen geschuddet of uitgenomen worden, mede twaelf Stuivers.

VIII. En van een Kist, lang derdehalf Voet en daer over tot vyf Voeten, zes Stuivers; van uitnemen of schudden mede zes Stuivers.

IX. Item, zullen de voorschreve Graefmaekers voor het openen van een Graf met een Zark, nog ontvangen en genieten boven het voorgaende Salaris, te weten, van een Zark, breed twee en een halve Voet en daer beneden, agtien Stuivers.

X. Van een Zark, boven de twee en een halve Voet tot drie Voeten breed, vier-en-twintig Stuivers.

XI. Van een Zark, breed boven de drie Voeten tot drie Voet en een half, dertig Stuivers.

XII. Van een Zark, breed boven de drie en een halve Voet tot vier Voeten, twee-en veertig Stuivers.

XIII. Van een Zark, breed boven de vier Voeten tot vier Voeten en een half, vier-en vyftig Stuivers.

XIV. Nog van Drielingen van twee Voet en een half, van elk vier Stuivers.

XV. En van Drielingen van drie Voet, elk zes Stuivers.

XVI. Des zyn de Graefmaekers gehouden, elk Graf, waerin zy-luiden geene Kiften of andere verhinderinge vinden, te maken ten minften zeven Voeten diep, uitgezonderd een Kinds-Graf, dat onder de *Armen* gedragen word.

XVII. En voorts alle andere groote Zarken naer advenant, tot difcretie van Kerkmeefteren.

Graven op de Kerkhoven.

XVIII. Alle de Graven, die men voor de eerfte reize opend ofte maekt op het Kerkhof, zal men zoo diep maken, dat'er ten minften drie groote Kiften op malkanderen mogen ftaen, en dat het opperfte van de bovenfte Kift altyd een Voet ten alderminften onder de Aerde blyft.

XIX. Noch zullen de Graefmakers ontvangen, voor 't Recht van de Kerk, van de oude Lyken, die van vermogen zyn, eene Gulden, van gemeene Lyken tien Stuivers, en een Kind half zoo veel.

XX. Wanneer, voor eenig Lyk op een van de Kerkhoven, zal worden begeerd een aparte Kuil ofte een geheel Graf, zal voor een volwaffen Lyk in plaetze van vyf Guldens, voortaen alleen betaelt worden drie Guldens, en voor een onvolwaffen Lyk of Kind beneden de twaelf Jaren, twee Guldens, te gaen half voor de Kerk en de wederhelfte ten behoeve van de Gravenmakeren, dog boven het Salaris aen hun voor het begraven, ingevolge de volgende Artikelen, competerende.

XXI. Den Graefmakeren is toegevoegd en zullen voor Salaris ontvangen, van een Graf op het Kerkhof te ope-

nen, 't welk niet met Steenen gedekt is, van een Lyk op een groote Baer, zestien Stuivers, dog 's. Winters by besloote Water, in plaetze van dubbeld Geld, alleen twintig Stuivers. HAERLEM,

XXII. Op een Kleine ofte Kinderbaer, van vier ofte zessen gedragen, twaelf Stuivers.

XXIII. Van een Kind, dat onder den Arm gedragen word, acht Stuivers.

XXIV. En die van geen vermogen zyn, twaelf Stuivers van een volwasse Lyk, en van een Kind onder den Arm zes Stuivers, en van een Kist onder de vyf voet acht Stuivers, 't zy dat ze van de Schael ofte Diakonie onderhouden zyn geweest, dan niet.

Van de Baren en Baerdrageren.

I. Van de volwassen Lyken, die by avond begraven worden ofte over dag met een dubbelde Baer, zal het Recht van de Baer voor de Kerken dezer Stad blyven als van ouds, en zulks in het eerste geval achtien Guldens, en in het tweede geval negen Guldens.

En zullen de Baerdragers voor derzelver Loon in het eerste geval genieten, in plaetze van vyf Guldens, gelyk tot hier toe is geweest, alleen twee Guldens en tien Stuivers; en in het laetste geval, in plaetze van twee Gulden tien Stuivers, alleen een Gulden en vyf Stuivers, zonder meer.

II. En zullen in de gevallen, Artikel I. vermeld, aengaende een onvolwassen Lyk ofte van een Kind beneden de twaelf Jaren, de voorschreve Rechten en Loon alleen ter helfte worden voldaen en betaeld.

III. Voor het gebruik van een ordinaris Baer tot een volwasse Lyk, dat in een van de Kerken op den ordinairen tyd word begraven, zal voor het Recht van de Kerk voortaen als van ouds mede betaeld worden een Gulden tien Stuivers; doch aen den Baerdrager voor deszelfs Loon, in plaetze van achtien Stuivers, alleen twaelf Stuivers.

IV. En zal van een onvolwassen Lyk ofte van een Kind, dat op een Baer in de Kerk word begraven, het Recht van de Kerk insgelyks blyven tien Stuivers; doch zal de Baerdrager voor Loon van een zoodanige ordinaris Kinderbaer, in plaetze van tien Stuivers, niet meerder genieten dan acht Stuivers.

HAER-LEM.

V. Het Recht van de Baer voor de Kerken dezer Stad van Lyken, die op de Kerkhoven begraven worden, voor dezen van volwassen Lyken geweest zynde tien stuivers, en van Kinderen vyf stuivers, zal voortaen in 't geheel niet meerder gevorderd worden.

VI. Des zullen de Baerdragers voor derzelver Loon, wegens de Baren, waer op de Lyken op de Kerkhoven begraven worden, in plaetze van agtien stuivers, alleen genieten tien stuivers.

VII. En voor een Kinderbaer, in plaetze van twaelf stuivers, alleen zes stuivers, zonder meer.

VIII. En voor een Baer, die verzogt word by Luiden van geen vermogen, mitsgaders zoo wel van Diakonen als van de Schael, zullen de Baerdragers voor derzelver Loon niet meer genieten dan zes stuivers, en van de Baren, die door vier gedragen worden, alleen vier stuivers.

IX. En zal voortaen het Recht van de voorschreve Baren voor de Kerken, als mede het Loon van de Baerdrageren zelven, niet meer gevorderd mogen worden, dan van een Begraeffenisse, waer toe effective een Baer is gebruikt geworden, en anders niet.

Aengaende het verhuren der Doodkleden, Rouw-behangsels, Klederen, Mantels, Lamfers, Beffen, Handschoenen, Glazen enz.

I. Dat gelyk de openstellinge van het verhuren van de Doodkleden voor een' iegelyk, als daer aen veel Geld dependerende, notoirlyk tot een gevolg zoude moeten hebben, dat de goede Burgers en Ingezetenen in dien gevalle daer omtrent zeer slecht zouden bediend worden, en zoodanige zaken ligter en tot meerder genoegen van een' ieder by een' Societeit konnen worden aen de hand gehouden, gelyk zulks de ondervindinge van meer dan een halve Eeuw duidelyk heeft doen zien, alzoo vervolgens het verhuren van de Doodkleden enkel en alleen zal blyven gehegt aen de Rouwkamer binnen deze Stad, doch met vermindering tot de navolgende Pryzen:

Pryzen der Doodkleden.

Voor het beste drie-Breedtens Kleed, wanneer het in een Rouw-Koets word gebruikt als van ouds, f 13-0-0

Het

Het zelve op een dubbelde Baer mede als van ouds, 8-0-0 HAERLEM.

Voor het beste twee breedtens Kleed in plaetze van *f* 5, 3-10-0

't Middelste twee breedtens Kleed in plaetze van *f* 3-10, 2-0-0

't Slegtste twee breedtens Kleed in plaetze van *f* 2, 1-0-0

Op een Baer met agt Dragers.

Het beste Kleed als van ouds, 4-0-0

Het gemeene Kleed in plaetze van *f* 2, 1-0-0

Op een Baer met zes Dragers.

Het beste Kleed in plaetze van *f* 3, 2-10-0

Het gemeene Kleed in plaetze van *f* 2, 1-0-0

Alles met de Onderkleden daer by gerekend.

Voor 't Kinder-Kleed met vyf Regels Strikken, 1-10-0

't Zelve met vier Regels Strikken, 0-18-0

't Zelve met drie Regels Strikken, 0-12-0

Voor een best Kinder-Kleed zonder Strikken, 0-18-0

I. Dat echter gelyk van de twaelf Portien, waer uit de voorschreve Rouwkamer bestaet, bereids eene Portie behoord aen de Diakonie dezer Stad, en drie Portien aen de Doopsgezinde Gemeentens alhier, en hun Ed. Groot Achtb. de Heeren Burgermeesteren dezer Stad, niets natuurlyker hebben geoordeeld, dan dat het profyt van de voorschreve Rouwkamer als uit het geheele Lichaem van de Burgery provenierende, alzoo ook in 't vervolg geheel mogte komen tot onderhoud en ondersteuninge van de gezamentlyke Armen binnen deze Stad, alzoo in gevolge de Overgifte van hun Ed. Gr. Achtb. daer omtrent gedaen met Advies van de Heeren Raden en Vroedschappen, in voegen voorschreve daer omtrent word vastgesteld by dezen.

Dat de acht resterende Portien van de voorschreve Rouwkamer, dewelke als nog aen Particulieren toebehooren, by derzelver eerste Vacature zullen komen en gegeven worden, te weten, de vyf eerste zullende vaceren aen de Gereformeerde Diakonie Armen dezer Stad, de Portie, die daer na open zal vallen aen het Luthersche Weeshuis, ten behoeve van hunne Armen, en de twee laetst openvallende Portien aen zoodanige Armen of Godshuizen dezer Stad, als de Heeren Burgermeesters

HAERLEM.

in der tyd zullen oordeelen zulks meest van nooden te hebben, mits telkens by de Vacature van eene zoodanige Portie aen die gene, die dezelve heeft bezeten, of derzelver Erfgenamen worde goedgedaen de ingelegde Gelden, zoo als zulks by dusdanige Gevallen tot hier toe is gepractiseerd, en bevonden zal worden te behooren, in diervoegen de voorschreve Societeit van de Rouwkamer na de vervullinge van 't gunt voorschreven is, zal toebehooren voor $\frac{6}{12}$ Parten aen de Gereformeerde Diakonie, $\frac{2}{12}$ aen de Doopsgezinde Gemeentens, $\frac{1}{12}$ aen 't Luthersche Weeshuis, en de resterende $\frac{3}{12}$ aen zoodanige Armen of Godshuizen, als de Heeren Burgermeesteren in der tyd in voegen voorschreve zullen goedvinden daermede te begunstigen, alles om te verstrekken tot Sustentatie en Onderhoud van de Armen daer aen dependerende en tot Soulaes van derzelver zoo zeer bezwaerde en meer en meer ten achteren gaende Finantien.

III. En zal voorts de verhuringe van Rouwmantelen, Klederen, Beffen, Lamfers, Glazen enz. gelyk zulks by de Rouwkamer geschied, insgelyks als van ouds vry staen en blyven, om te konnen gedaen worden by een iegelyk, dewelke zulks zal begeren, en tot zoodanigen prys als naer de kwaliteit der Goederen, daer voor zal konnen bedongen worden.

Van de Nooders ter Begraeffenissen.

I. Dat ten einde de Begraeffenissen by continuatie in alle ordentelykheit worden gedirigeerd, gelyk zulks het oogmerk is geweest, waeromme de vaste Nooders zyn aengesteld, en het zelve alzoo omtrent een geheele Eeuw lang is verbleven, dien volgende de vaste Nooders en derzelver Noodhulpen zullen worden gelaten en blyven op den ouden voet.

II. Dan nadien bevonden is, dat de Ordonnantien, omtrent de Nooders en hunne Noodhulpen van tyd tot tyd gegeven en geëmaneerd, zyn van ouden datum, en dienvolgende mede verloopen en in verscheide opzigten redres noodig hebben, zoodanig zulks naer de jegenswoordige constitutie en tot meeste soulaes van de Burgeren en Ingezetenen zal worden bevonden dienstig te zyn en en te behooren; vervolgens met den eersten dezelve Ordonnantien insgelyks door myne Heeren van den Gerechte zullen worden gerevideerd en vernieuwd, en alsdan

dan mede achter dit Reglement zullen worden gedrukt en gevoegd. HAERLEM.

Lastende myne Heeren van den Gerechte voornoemd, alle de voorschreve Bediendens en verdere Personen in dezen geintereſſeerd, zich voortaen naer deze Ordonnantie, Ordre en Reglement in alle deszelfs Leden punctuelyk en precieslyk te reguleren en te gedragen, zonder ietwes daerby of af te doen in eeniger manieren, op pœne, daer op bevonden zynde, door de Heeren Burgermeesters, het zy met een Geldboete of onthoudinge van hunne Bedieninge voor eenigen tyd, of zelve met een absolute privatie van dien, en voorts zoodanig te worden gecorrigeerd en gestraft, als naer exigentie van zaken bevonden zal worden te behooren.

En zal Copy van deze Resolutie worden gegeven aen de Heeren Kerkmeesteren dezer Stad tot hunne narichtinge, en voorts ook aen de Rouwkamer, mitsgaders aen de verdere Bediendens in dezen geïntereſſeerd, ten einde zich daer na te gedragen en te reguleren; zullende verders een goed aental Exemplaren worden gedrukt, op dat een iegelyk (des begeerende) zich daer van zal konnen bedienen.

Aldus gedaen ter Kamere van de Ed. Groot Achtb. Heeren Burgermeesteren en Regeerderen der Stad *Haerlem*, den 20 November 1748, present de Heeren, Mr. *Zacharias Stenis*, Hoofd-Officier, Mr. *Pieter Stein*, *Justus Witte*, *Pieter Samuël Crommelin* en *Jan Heshuizen*, Burgermeesteren; Mr. *Willem Fabricius*, Heer van Almkerk en Zanthorst, Mr. *Koenraed van Schuilenburg*, Mr. *Pieter van Schuilenburg*, Heer van Moermont, Mr. *Remees Floris van Zanen*, Mr. *Abraham de Pape*, Mr. *Jan van den Bergen* en Mr. *Christoffel Jan van Dam*, Schepenen.

En ten zelven dage na voorgaende Klokkegeslag ter Puie van den Raedhuize ten overstaen van de Heeren, Mr. *Zacharias Stenis*, Hoofd Officier, Mr. *Jan van den Bergen* en Mr. *Christoffel Jan van Dam*, Schepenen, gepubliceerd

By my

J. J. VAN BERGUM VAN NIEUWENHUIZEN.

Den

HAER-LEM. Den 23 der vorige Maend was alhier in den ouderdom van 61 jaren overleden de Heer *Abraham Akersloot* Vice Admirael dezer Provintie. En den 25 derzelve maend in 's Gravenhage de Hr. Mr. *Francois Aernout Druivestein*, Raed in de Vroedschap en Oud-Schepen dezer Stad.

Den 9 dezer was, door de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgermeesters dezer Stad, aengesteld tot Sekretaris den Hr. Mr. *Hermanus Appels*, Landdrost van Kennemerland, in plaetze van den Hr. Mr. *Francois Perne*, Heer van Baccum, die den 5 dezer overleden was.

Den 16 dezer werd door de Heeren Raden en Vroedschappen alhier tot Gecommitteerden Raed, in plaetze van wylen den bovengen. Heer Mr. *F. A. Druivestein*, genomineerd den Heer Mr. *Gysbert Jan de Bruin*, Raed en Oud-Schepen dezer Stad.

DELF.

DELF. Den 9 dezer tegens den middag kwamen de Commissarissen zyner Doorl. Hoogheit, de Hoog Ed. Heer *Baron van Wassenaer*, en de Raedsheer *Paeuw*, hier aen. Hun Ed. Mog., op de Verwersdyk uit het Jacht gestapt zynde, werden gerecipieerd door den Heer Sekretaris *van Riebeek*, waerna hun Ed. Mog. in een Koets traden, en door 2 Compagnien, in twee ryen geschaerd, naer den Stads Doele passeerden, wordende onder 't slaen der trommelen, gesalueerd door de respective Officieren met hunne Spontons en Vendelen. De Heeren Commissarissen binnen getreden zynde, en hun intrek in een der vertrekken genomen hebbende, begaven de Heeren Burgermeesters, vergezeld door den Heer Pensionaris *van der Kracht* en den Heer Sekretaris *Vokkestaert*, zich omtrent een half uur daerna, in twee Koetzen, waer

voor

voor en achter eenige Stads Boden gingen, derwaert om hun Ed. Mog. te verwelkomen. Kort voor de aenkomst der Heeren Commissarissen, werd, na het luiden der groote Klok, van de Raedhuis puie alien den Ingezetenen dezer Stad bekend gemaekt, dat hun Ed. Mog. allen oogenblik verwacht wierden, en dus een ieder, die aen den Heeren Commissarissen iets voor te dragen had, zulks konde doen. Hun Ed. Mogenden den toestand van zaken hier ondertast hebbende, keerden dien zelven avond nog weder naer 's Gravenhage, en, kwamen, na in de volgende dagen verscheide touren her- en derwaert gedaen te hebben, eindelyk voor de 4. of 5. mael den 16 dezer, voor den middag hier te rug, vertoefden eenigen tyd in de Stads Doele, van waer dezelven met de Koets van den Heer Burgermeester Mr. *W. v. Schuilenburg*, ten 11 uren werden afgehaeld, en voorts door de geheele paraderende Burgery stapvoets naer het Stadshuis reden, gaende vooraf 2 Stads Boden en ter zyde de Koets de Staten-Boden. Hunne Ed. Mog. op het Stadhuis, waer de gansche Vroedschap vergaderd was, gekomen zynde, werden aldaer door de zelve plegtiglyk gerecipieerd, waer op alle de 8 Compagnien Burgers naer de markt trokken, en zich daer in orde van parade stelden. Nadat hun Ed. Mog. een groot half uur op het Stadhuis geweest waren, werd, na het luiden van de groote Klok, door den Heer Sekretaris *Pielat*, uit name zyner Doorl Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, aen den Ingezetenen dezer Stad de volgende Publicatie gedaen. DELF.

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods Genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Doen

DELF. *Doen te weten*; Dat wy in deze bekommerlyke tyden, niets meer ter harte nemende dan dat de respective Steden dezer Provintie, onder Ons Stadhouderschap ressorterende, mogen worden gebragt in zoodanige Orde en Regering, waer door derzelver rust en voorspoed worde gestabileerd, en tot Onze kennisse zynde gebragt, dat in de Stad *Delf*, zoodanige onlusten waren ontstaen, waer door Ons goed oogmerk niet kan worden bereikt, en waer door Burgermeesteren en verdere Regenten der voorsz. Stad waren bewogen geworden te declareren geneigd te zyn, om liever hunne bedieningen neder te leggen, en ontslagen te worden van hunnen Eed, dan door het continueren in dezelve, verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren: En voorts uit het Rapport van Onze Commissarissen, *Fredrik Hendrik*, Baron van *Wassenaer*, Heer van *beide de Katwyken* en *'t Zandt*, beschreven in de Orde van de Ridderschap van Holland en Westvriesland, Heemraed van *Rhynland*, en tegenswoordig Minister-Plenipotentiaris op 't Congres te *Aken*, mitsgaders *Willem Paeuw*, Raed in den Hoogen Raed in Holland, die Wy (om pressante affaires Ons personelyk in de voorsz. Stad niet kunnende laten vinden) derwaerts hadden gezonden, van al het voorsz. nader zynde geinformeerd, hebben goedgevonden de voorsz meeninge en intentie der gemelde Regenten met Onze approbatie te seconderen; dienvolgende houden Wy de voorsz. Regenten voor ontlast van hunne functien, hen lieden bedankende voor den dienst aen de Stad *Delf*, tot nu toe gepresteerd; zoo nochtans, dat de voorsz. Regenten daer door geenszins zullen worden gekwetst of benadeeld in hunnen goeden Naem en Faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd, hen in de Regering van Stad of Land niet naer behooren gedragen te hebben, Interdicerende wel striktelyk een iegelyk wie het zoude mogen wezen, de meergem. Regenten daer over te argueren, veel meer hunne Personen of Goederen, eenigzints te molesteren, beschadigen of incommoderen, dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien en Goederen, ten dien einde nemende in Onze speciale Protectie en Sauvegarde.

Alles ingevolge van de Resolutie ter Vergadering van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en

West-

Westvriesland, genomen op den 21. September laetstleden, dienvolgende hebben Wy goedgevonden te stellen, gelyk Wy stellen mits dezen tot DELFT.

VEERTIGEN.

Mr. *Caspar Gasparsz: van Kinschot*. Mr. *Willem Gerardsz: van Berckel*. Mr. *Paulus Pietersz: Teding van Berkhout*. Mr. *Adriaen Jacobsz: van Vredenburch*. Mr. *Maerten Fransz: van Bleiswyk*. Dr. *Abraham Cornelisz. van Bleiswyk*. *Dirk Willemsz: Ingilby*. *Nicolaes Lambregtsz: Twent*. Mr. *Cornelis Adriaensz: van der Goes*. Mr. *Adriaen Hendriksz: vander Dussen*. Mr. *Barthout Barthoutsz: van Slingelandt*. Mr. *François Jacob Fredr: van Overschie*. *Adriaen Mattheusz: vander Goes*. Mr. *Quintyn Joansz: de Veer*. Mr. *Adriaen Ysbrantsz: de Bye*. Mr. *Adriaen Gerardsz: van Hoogeveen*. Mr. *Willem Jansz van Schuylenburch*. Mr. *Jacob Adriaensz: vander Lely*. Mr. *Adriaen Adriaensz: Weveringh*. Mr. *Hendrik Georgesz. d'Acquet*. Mr. *Adriaen Nicolaesz. Boogaert*. Mr. *Jan Carel Willemsz: de Roo*. Mr. *Guiljemus Abrahamsz: van Bleiswyk*. Mr *Quintin Philipsz: van Beaumont*. Dr. *Salomon Willemsz: Stael*. Mr. *Adriaen Willemsz. Monchon*. Mr. *Cornelis Cornelisz: 's Gravesande*. Mr. *Isaek Arentz: van Buren*. Mr. *Willem Sybrantz. vander Lely*. Mr. *Nicolaes Nicolaesz: Dierquens*. Mr. *Samuël Samuëlsz. van Huls*. Mr. *Matthys Reyniersz: Verschoor*. Mr. *Jacob Ewoutsz: vander Dussen*. Dr. *Dirk Jansz: van Heemskerk*. Mr. *Jan Pietersz: Teding van Berkhout*. Mr. *Salomon Juliaensz: van Groenewegen*. Mr. *Bruno Valeriusz: Röver*. Mr. *Franco Maertensz: Paeuw*. Mr. *Willem Willemsz: van Assendelft*. Mr. *Franço.... vander Burch*.

Aanbelangende de Electie van een' HOOFD-OFFICIER, differeren wy, Ons dewegens te uiten, tot de by eenkomst der Vergadering van hun Edel Groot Mogende.

Tot BURGERMEESTEREN.

Dirk Ingilby. Mr. *Cornelis vander Goes*. Mr. *Willem van Schuylenburch*. Mr. *Adriaen van Hoogeveen*.

Tot SCHEPENEN.

Mr. *Hendrik D'Acquet* Mr. *Guiljelmus van Bleiswyk*. Dr. *Salomon Stael*. Mr. *Isaek van Buren*. Mr. *Samuël van Huls*. Mr. *Matthys Verschoor*. Dr. *Dirk van Heemskerk*.

Lastende onze Commissarissen, dezelve in Onzen Naem den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren Wy verders Onze intentie te wezen, dathet

Ver-

Delf. Verkiezen der voorzeide Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geschied tot meerder rust en dienst der voorsz. Stad *Delf*, en tot Wegneminge van de Oneenigheden aldaer ontstaen, en zulks zonder eenige præjuditie of Consequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden, of Gerechtigheeden der voorzeide Stad, den goeden Burgeren of Ingezetenen derzelver Competeerende, die Wy Verstaen dat in haer oude kragt, en vigeur zullen blyven.

Gedaen in 's Gravenhage, den 15 December 1748.

(*Was geteekend*)

PRINCE D'ORANGE ET NASSAU.

Onder stond)

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheit,

(En was geteekend)

J. DE BACK.

Deze Publicatie gedaen zynde, vertrokken hun Ed. Mog. in een jagt van hier naer den Briel, waerna alle de Burgercompagnien het genoegen hadden dat, de nieuwe aengestelde Heeren Burgermeesters dezelven kwamen bezigtigen, waerop de voorn. Compagnien aftrokken, defilerende voorby de Kamer van hunne Ed. Gr. Achtb. die aldaer waren weder gekeerd.

's GRAVENHAGE.

's Gravenhage. In het laetste der voorleden maend waren, door den Prins Erfstadhouder, tot Burgermeesters dezer Stad aengesteld de Heeren Mr. HENDRIK VAN SLINGELAND, President, Mr. JAKOB VAN ASSENDELFT en J. VAN NECK: en tot Schepenen, de Heeren Mr. *Willem Anthony Pieterson*, Mr. *Jan Hudde Dedel*, Mr. *Johan Dierquens*, Mr. *Hendrik van Ouryk*, Mr. *Adriaen van der Goes* en Mr. *Karel de Lille*.

Ook was ten tyde voorn. de Heer *de Larray*, zoon van den Heer Generael Major van dien naem,

naem, door hun Hoog Mog., op het voorstel zyner doorl. Hoogheit, tot Minister van dezen staet aen het Hof van Vrankryk benoemd, derwaert vertrokken, om de zaken dezer Republiek aldaer waer te nemen, tot een extraordinaire Ambassade van hier derwaert zal gezonden worden. 's GRAVENHAGE.

Voorts was dezer dagen door hun Hoog Mog. by commissie aen zyne doorl. Hoogheit geconfereerd het ERFSTADHOUDERSCHAP, KAPITEIN-GENERAEL- en ADMIRAELSCHAP over *Staets Braband*, *Vlaenderen* en het *Overkwartier* van *Gelderland*, zoo in de MANNELYKE als VROUWELYKE LINIE, met zoodanige Waerdigheden als aen dat hoogaenzienlyk emplooi verknocht zyn, en het Diploma daer van door een zevenledige Deputatie, uit het midden hunner Hoog Mog. den 13 dezer Wintermaend aen zyne Hoogheit overgeleverd. Ook was door hun Hoog. Mog. aen hooggemelden Vorst gedefereerd, om by provisie zoodanige veranderingen te maken, zoo in het Politieke, Militaire als Kerkelyke in de geconquesteerde plaetzen en steden, die aen den staet weder ingeruimd zullen worden, als zyne doorl. Hoogheit haer zyne hooge Wysheit noodig zal oordeelen.

In het begin dezer maend had zyne doorl. Hoogheit een' buitengewonen Krygsraed benoemd, bestaenden uit 4 Generaels namelyk de Heeren *Praetorius*, *van der Duin*, *van Aylva* en *van Burmania* en 5 Luitenants-Generaels te weten de Heeren *Glabbeek*, *van Leiden*, *van Kinschot*; *Villegas*, en *van Glinstra*, waer in de Generael *Praetorius*, zal presideren, en alles onderzogt worden het geen gedurende het beleg en de overgave van *Bergen op den Zoom* is voorgevallen. Eene zaek die by alle oprechte

's GRAVENHAGE.

Patriotten ten hoogsten geroemd, en aengemerkt moet worden als een helder blyk der naeuwkeurige oplettenheit en rustigen yver voor het handhaven der Justitie van onzen waerden Erfstadhouder.

Ook was op dezen tyd, door hooggemelden Vorst aengesteld tot Sekretaris van den Ed. Hove van Holland, Zeeland en Friesland, de Heer Mr. *Hendrik Hop*, in plaetze van den overleden Heer Mr. *Jan Adriaen Tubalkyn*: en tot Contrarolleur van den Tol van Sparendam, de Heer *Gysbert Adriaen Patyn*, in plaetze van den Heer Mr. *Jan van Styrum*, die daervan vrywillig afstand gedaen en zyne demissie verzogt heeft.

Den 3 dezer hadden de Gr. Achtbare Heeren *George Drummond*, oude-Lord Major der Stad Edenburg, en *Archibald Macauley*, regerend Lord Major derzelve Stad, de eer in qualiteit als Gedeputeerden van de algemeene Vergadering der Koningklyke en de handeldryvende Steden van Schotland, by zyne doorl. Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, eene byzondere audientie te erlangen, waer in de Heer *Drummond* de volgende aenspraek deed:

DOORLUGTIGSTE VORST.

„ WY, als Gedeputeerden, door de algemeene Vergadering van de Koningkl. handel-dryvende „ Steden van Schotland gecommitteerd en afgezonden, „ hebben de eer van in uwe tegenwoordigheit te verschynen, om U in hunne namen met alle opregtheit „ en met de diepste agting geluk te wenschen over de „ bevordering van uwe Doorl Hoogheit tot de éminente Waerdigheid van Stadhouder, Kapitein Generael en Admirael van de Unie: Eene groote en gewigtige gebeurtenis, welke de Koningkl. Steden aenmerken als een zeer doorslaende blyk van een ongemee-

„ ne

„ ne en regt tydige beschikking van de Goddelyke 's GRAVENHAGE.
„ Voorzienigheit, ten voordeele van de Vereenigde Nederlanden, zederd het altoos gedenkwaerdig jaer van „ 1672.

„ Deze vermaerde Republiek is gedurende een langen tyd geweest eender grooste Bolwerken voor de „ vryheit van Europa: Dezelve heeft een geruimen tyd „ verstrekt tot een veilige en geruste schuilplaets voor „ verscheide van onze Benaeuwde Lands-genooten, „ wanneer zy zich genoodzaekt vonden te ontvlugten „ de onwettige Tiranny en verdrukking, die in Brittannien de overhand had en regeerde. Aen haer zyn Wy „ verschuldigd geweest onze Verlossinge in een tyd, dat „ Wy van onzen Godsdienst en Vryheden met al wat „ aen de menschen, en wel aen Christenen, dierbaer „ is, schielyk beroofd stonden te worden. Wy belyden „ een' en denzelven Godsdienst met alle de Onderdanen „ van de Republiek, Wy Scheppen een en dezelve lugt „ van Burgerlyke Vryheit. Wy hebben een en dezelve „ Vyanden, en Wy zyn in verscheide andere omstandigheden door een en dezelve gemeene Belangen „ vereenigd.

„ Vol van die gevoelens hebben Wy, doorl. Vorst, „ met onuitsprekelyke blydschap de Republiek in haren „ eigen bekommerlyken toestand zien de toevlugt neemen tot het natuurlykste en eenigste Hulpmiddel, 't „ geen de Hemel voor haer schynt bewaerd te hebben, „ namelyk tot de verheffinge van Uwe doorl. Hoogheit, een anderen Prins uyt den luisterryken Huize „ van Oranje, gesproten uit een' ouden Stam van agtereenvolgende Helden, en geërfd hebbende de uitmuntende Deugden van Uwe Adelyke Voor-Ouderen, tot den verheven rang, waer door Gy in staet „ gesteld zyt, als een tweede *William*, hoogl. en onsterffelyker memorie, om Uw Vaderland te behouden „ en in zyn oude Vryheit te herstellen.

„ De woorden ontbreken Ons, om uit te drukken, hoe „ groot, hoe algemeen, hoe hartelyk en hoe opregt was „ de blydschap, die ieder waere Brit over die groote „ zaek gevoelde. Vergun dat Wy mogen gewagen van „ eene omstandigheit, die Ons zoo zeer aengenaem geweest is. Uwe Stad van Camp-Vere, waer mede de

'S GRAVENHAGE. „ Koningkl. Steden van Schotland zyn in de naeuwste „ Vriendschap en Correspondentie, in cas van Koophandel uit hoofde van Traktaten, te dezer tyd bestaende, en welke opgeregt zyn voor meer als drie „ hondert jaren, zonder afgebroken geweest te zyn, „ behalven in den jare 1672 en de drie vorige jaren, had „ de eer en 't geluk van aen 't overig gedeelte van haer „ Vaderland een voorbeeld te geven met deze heerlyke „ gebeurtenis te wege te brengen, waer van het ware „ bestaen van de Republiek afhing. Wy geloven en „ vertrouwen, dat het opdragen van deze hooge Waerdigheid aen Uw persoon en 't erffelyk verklaren „ van dezelve in Uwe doorl. Familie, zal herstellen „ de kragt en vigeur in de Raeds-Besluiten van de „ Republiek, en die eerlang doen wederom bekomen „ hare oude Magt en Luister, tot blydschap harer Vrienden en Bondgenoten, en tot verbystering van hare „ Vyanden.

„ Sta ons toe, Doorl. Vorst, te mogen zeggen, dat „ onze verwagtingen niet onbeantwoord gebleven zyn, „ neen, maer onze allergrootste harten-wenschen zyn „ volkomen vervuld geworden. De verandering in de „ maetregelen en beraedslagen alhier heeft verstrekt tot „ eer van de Staten, en de gansche Wereld bevestigd „ in 't hoog gevoelen van de uitstekende talenten en „ deugden van den Stadhouder. Geheel Europa is nu „ met den Vrede begiftigd, zulks heeft onze Allergenadigste Souverein, de intime Geallieerde van de Republiek, altoos waekzaem voor de welvaert van zyn „ Volk, zeer ter harte genomen en bevorderd, en de „ laetste Revolutie hier te lande, heeft mede geholpen om dat werk gelukkig ten einde te brengen.

„ Wy erkennen derhalven op de dankbaerste wyze, „ en beschouwen met verwondering, de wyze en genadige bestieringe van de Goddelyke Voorzienigheit, „ in 't verheffen van Uwe Doorl. Hoogheit in deze „ netelige tyden tot het toppunt van eene zoo uitmuntende Waerdigheit, waer door Gy, als de byzondere Lieveling van den Hemel, zegeningen uitspreid „ over Uw eigen Vaderland en over de natien rondom het zelve.

„ Ga voort, Groote Vorst, met het voltooien van 't

„ Werk,

„ Werk, dat Gy zoo loffelyk hebt begonnen; Toon aen „ de geheele Wereld, dat Gy Uwe voornaemste zorgen aenwend tot, bevordering en bewaring van de „ ruste en welvaert van de Republiek en van de algemeene Vryheit: dat de Na-geslagten U mogen noemen den Gezegenden, en dat aen Uwen naem moge „ gedagt worden ten eeuwigen dage met vermaek „ en verwondering. Wy loven en danken God, dat „ het hem behaegd heeft de wenschen der Onderdanen „ te vervullen, door den Staet te begunstigen met een' „ jongen Prins om de Waerdigheit van 't Erf-Stadhouderschap te bevestigen. Dat het altoos moge zyn „ het geluk van Uw Vaderlanr, den verheeven stand, „ dien Gy thans bekleed, vereeuwigd te houden in „ een Geslagt, afgestamd uit het Koningklyk Bloed „ van Groot-Brittannien en den Doorl. Huize van O„ ranje! 's GRAVENHAGE.

Zyne doorl. Hoogheit de voorn. Gedeputeerden met de uiterste teekenen van achting en Heuschheit ontvangen hebbende, had hun opgemelde Aenspraek met een zeer gunstig antwoord vereerd.

LEIDEN.

Den 29 November laetstleden werd hier een Soldaet van de Switzersche Garde, na verscheide malen door de Spitsroede geloopen te hebben, gecasseerd, ter oorzake dat hy, met nog vier anderen van zyn Regiment; besloten had by den Generael te gaen, waer hy, als Spreker uit name van hun alle vyf, verzoeken zoude ter inkwartiering naer den Haeg te mogen gaen, onder voorwendzel dat zy het hier niet langer konden houden. Dan dees bommel voor zyn tyd uitbrekende, werd de genoemde Spreker in arrest genomen, en hem gevraegd, wie zyne anderen 4 Spitsbroeders waren. Hy weigerde halstarriglyk die te noemen, en werd LEIDEN.

 om

LEIDEN. om die reden alleen tot de voorschr. Straf veroordeeld.

Den 4 dezer werden hier op den Burg voor de Ed. Mog. Heeren Commissarissen zyner Hoogheit gedagvaerd de volgende 3 Inwoners dezer Stad, namelyk *Laurens Leps*, Brouwer, een der 10 Sprekeren, en die als Sekretaris derzelven geageerd had; *Jan Willem de Groot*, Boekdrukker en een van de 64 Sprekeren; en *Paulus Balthazar*, een Tapper of Kroeghouder; welken met hun drie, kort na dat zy gecompareerd waren, vergezeld door de Dienaers van den Drost, op een wagen naer den Haeg gebragt werden. Wat zy daer spreken, of hooren spreken zullen, wil de tyd ligtelyk eerlang melden.

Twee dagen daer aen vertrokken de voorn. Heeren Commissarissen weder naer 's Gravenhage, en was het onzeker of hun Ed. Mog. hier andermael zouden retourneren.

Yverig werd in deze Stad thans aen verscheide stallen voor de Dragonders gearbeid, voornamelyk in den Doele, waer men een dubbele Stalling maekte. Dus schynt het dat de ongenoode Gasten, zich hier achter de deur zoo Kwalyk niet gesteld vinden, of willen en zullen nog wel eenigen tyd daer geposteerd blyven.

AMSTELDAM.

AMSTELDAM. Op de Electie zyner Doorl. Hoogheit was, in de voorleden Maend, tot Raed dezer Stad aengesteld de Hr. *Johan de Rothe*, Proost van St. Pieter te Utrecht, en gewezen Kapitein der Burgery alhier.

Den 4 dezer was tot Sekretaris dezer Stad benoemd

noemd de Heer *Nikolaas Geelvink*, de Jonge.

AMSTEL-DAM.

Den 13 derzelve Maend was by de Heeren Bewindhebbers der Oostindische Compagnie, ter Vergadering van Zeventienen besloten om aen zyne Doorl. Hoogheit, den Prinse Erfstadhouder op te dragen het Opperbewind en Gouvernement der voorschr. Compagnie, zynde voorts door gemelde Heeren Bewindhebbers aengesteld tot Raden Ordinaris van Neerlands-Indien, de Heeren *Hugo Vereyselen* en *Arent van Broyel*; tot Raden Extraordinaris de Heeren *Jan Gideon Loten*, *David Brouwer* en *E. Starrenberg*; tot ordinaris Raed van Justitie de Heer *J. Verklokken*; tot Extraordinaris Raed de Heer *Paulus de Jong*; tot Water Fiskael geapprobeerd de Heer *Hendrik Jakob van Suchtelen* en tot Baillluw de Heer *J. W. Hazebroek*.

Men ziet de volgende Karga of Lading van 2 Oostindische Retourschepen van Batavia, namelyk *de Batavier* voor deze Kamer, en *de Anna*, voor de Kamer Zeeland, waer van *de Anna* reeds den dezer voor Rammekes ingekomen was:

87316 ℔ Bruine Peper. 5634 ℔ Witte Peper. 96070 ℔ Salpeter 5000 ℔ Malaks Tin 55707 ℔ Bimaas Sapanhout. 54558 ℔ Caliatourshout. 24025 ℔ Geconfyte Gengber. 6661 ℔ Indigo divers. 2562 ℔ Curcuma 7458 ℔ Rhabarber. 800 ℔ Borax. 1599 ℔ Benjuin. 7600 ℔ Gomlak op Stokjes. 125 ℔ Radix China. 1000 ℔ Binkoede 737 ℔ Sassabast. 58559 ℔ Jav. Koffy. 32146 ℔ Thee Bing. 30250 ℔ Javaesch Katoene Garen. 4 Leggers Arak. 40 potten Athiar Bamboes. 24 potten Limoen-Atchiar 60 kisten Porcelein. *Katoene Lywaten*. 360 ps. Cassa Bengale. 1105 ps. Malmolens. 1290 ps. Doriassen. 480 ps Tanjeebs. 80 ps. Mohumpoersche Keper. 100 ps Gingans Tafachelas. 180 ps. Effene Gingans. 200 ps. Gestulte dito.

180 ps. Geſtreepte dito. 250 ps. Sichtermans-Saek. 200 ps. Allibannees. 270 ps. Allegiaſſen van Malda. 470 ps. Fyne Bruine Romaels. 2900 ps. dito Gemeene 300 ps. dito Sichtermans. 700 ps. Kismis Neusdoeken. 150 ps. Harripaelſche dito.

GOUDA.

GOUDA. Tot Commiſſariſſen van het Pypenmakers Gilde waren hier verkoren de Heeren Mr. *Goverd Suiſt*, en Dr. *Kornelis Gerard Moering*, in plaetze van de Heeren Mr. *Sebaſtiaen van den Kerkboven* en *R. Crabeth.*

SCHOONHOVEN.

SCHOONHOVEN. Laet ons nu ook beſchouwen wat bewegingen in deze Stad zyn voorgevallen.

De Burgers, door den Krygsraed geciteerd zynde om op den 17 van Oegſtmaend dezes jaers op den Doele te verſchynen, waren aldaer gecompareerd, en, na de Propoſitie van de Heeren *J. Groeneveld*, Oudburgermeeſter, en *J. van Nooten*, Raed en Vroedſchap enz. daer gehoord te hebben, hadden uit ieder Vendel van de Stad drie, dat zyn te ſamen negen, Gecommitteerden benoemd, ten einde van hunnen 't wegen te bewerken wat tot nut en ruſt der Stad dienſtig was. Hier op hadden de voorn. Gecommitteerden een Requeſt opgeſteld, vervattende 31 Artikels, 't welk den 26 der voorſchr. Maend door hen aen de bovengemelde twee Heeren *Groeneveld* en *van Nooten* werd overgeleverd, met verzoek van het zelve in den ſchoot der geheele Vroedſchap te willen brengen, en waerop zy den 13 der Herfſtmaend appointement ontvingen. Zie hier beide de ſtukken:

De

De Burgery der Stad Schoonhoven, op den 17 Augusty 1748, Gecompareerd zynde in de Stads Doele, na voorgaende Citatie van den Wel Ed. Gestr. KRYGSRAED, hebbende aengehoord de Propositie van de Heeren JAN GROENEVELDT Oud Burgermeester, mitsgaders den Heer JAN VAN NOOTEN, Raed en Vroedschap, Drossaert van de Baronnye Liesveld: (Rakende de Stads Finantie.) Zoo hebben de Burgers uit de drie Vendels gecommitteerd, Negen Leden, uit ieder Vendel drie, om van hunnent wege al te doen, dat tot Rust en welzyn van de Stad en Burgery dienstig is. Zoo zyn Gecommitteerden over een gekomen op gemelde Heeren te verzoeken, gelyk zy doen by deze, om dit volgende Request of Verzoek te brengen in den schoot van Hun Ed: Groot Achtbare, de Heeren van de Vroedschap, van welke Gecommitteerden op het aldervriendelykste zyn verzoekende, dat het Hun Ed: Groot Achtbaren zal gelieven te geven een gunstig Appointement.

De Heeren van de VROEDSCHAP der Stad Schoonhoven, gezien en Geëxamineerd hebbende het Request, ofte Verzoek van de Gecommitteerden uit de Burgery aen Hun Ed: Groot Achtbaren op den 26 Augusty gepresenteerd, bestaende uit Een-en-dertig Artikelen, hebben daer op geresolveerd, als voor ieder Artikel Geappointeerd staet.

SCHOON-HOVEN.

Art I.

DAt voortaen van een Zak Tarw zal worden betaeld drie stuivers.

Artikel 1 *en* 2. Dat van ieder Zak Tarw of Rogge, aen Stads Accyns zal betaeld worden *drie stuivers, als van ouds.*

Art.

SCHOON-HOVEN.

Art. II. Van een Zak Rogge, Eene stuiver agt penn.	
Art. III. Van een half vat Bier, vier stuivers.	*Art.* 3, 4. Van een half vat Bier zes stuivers, en dat van buiten inkomt twee blanken daer en boven, als van ouds voor de Hoppen Accyns.
Art. IV. Van een half vat Bier, dat van buiten komt, agt stuivers.	
Art. V. Van een anker Wyn, voor de Burgers vyftien stuivers.	*Art* 5 *en* 6 Van een anker Wyn voor de Burgers vyftien stuivers, als van ouds, zonder meer, *'t zy van binnen, of van buiten komt.*
Art. VI. Van een anker Wyn dat van buiten komt dertig stuivers.	
Art. VII. Dat de Wynkopers zullen worden voor hunne eige Consumptie Getauxeerd.	*Art.* 7 *en* 8. Dat de Wynkopers en Brouwers, voor hunne Consumptie zullen worden Getauxeerd, *conform het verzoek van de Burgery.*
Art. VIII. Dat de Brouwers voor hunne eige Consumptie zullen worden Getauxeerd.	
Art. IX. Van een kan Jenever, Brandewyn, of andere Gedistilleerde Wateren, voor de verkopers eene stuiver.	*Art.* 9. Is reeds *Geconsenteerd* by Publicatie van den 26 Augusty 1748.
Art. X. Van Vleesch dat van buiten in de Stad komt, van ieder gulden een stuiver.	
Art. XI. Van Brood dat van buiten inkomt, van ieder Scheut agt penn.	*Art.* 10. 11 *en* 12. Wegens het van buiten inkomende Vleesch, Brood, Tarwemeel en Blom, wort *impracticabel* geoordeeld.
Art. XII. Van Tarwe-meel en Blom, dat van buiten komt, van ieder tien pond twee stuiver agt penn.	
Art. XIII. Van een ton Turf als van ouds zes duiten.	*Art.* 13. Wegens de Turf *Geconsenteerd.*

Art.

SCHOONHOVEN.

Art. XIV.

Het hoed Koolen van de Brouwers, Branders en Smeden, als van ouds vyftien stuivers.

Art. XV.

De Turf van de Pottebakkers de ton drie duiten.

Art. 14 *en* 15. Wegens de Kolen en den Turf van de Pottebakkers *ut supra*.

Art. XVI.

Dat de Jenever Branders, verkopende met de kleine Maet, zullen worden getauxeerd als andere verkopers.

Art. 16. Dat de Branders verkopende met de kleine Maet, zullen worden Getauxeerd als andere Verkopers van Brandewynen en Gedistileerde Wateren, *Is Geaccordeerd*.

Art. XVII.

Boekweite-Meel en Grutten, en andere van die Waren, komende van buiten, zullen naer rato betalen.

Art. 17. *Inpracticabel Geoordeeld.*

Art. XVIII.

De zoete Koek komende van de Dorpen in de Stad, zal betalen van ieder 100 pond tien stuivers.

Art. 18. Dat geen Koek van het platte Land in deze Stad zal mogen worden gebragt, *Is Gearresteerd*.

Art. XIX.

Van een Mande Fruit voor de Vreemdelingen, voor Markt-geld voor de Wezen drie duiten (gelyk tot Gouda.)

Art. 19. *Geconsenteerd* voor de Wezen.

Art. XX.

Dat van nu voortaen zal wezen een zetting op 't Brood, Meel en Grutten, en wat Wigt het Brood zal hebben, en ook een Keur op de deugt, als ook op het Bier: alzoo *Adrianus Nieuwpoort* zelfs om zetting verzogt heeft.

Art. 20. Tot de zetting van het Brood, Meel en Grutten, zoo op de Wigt als op de deugt van dien, gelyk ook op het Bier, zyn by vrywilligen afstand van de vorigen Zet-Heeren, tot Commissarissen voor den tyd van een Jaer benoemd

Gysbert van Es.
Adrian. vander Schep.
Pieter Reyerkerk.

Art.

SCHOON-HOVEN.

Art. XXI.

Dat van bovengemelde Lasten niemand zal vry zyn, als de drie Heeren Predikanten, de Schoolmeester, en twee Vroed-vrouwen en Organist.

Art. 21. Wegens de Vryheit der Stads Middelen voor de Drie *Gereformeerde Predikanten*, *Schoolmeester*, de Twee *Vroed-Vrouwen*, en den *Organist*, *Is Geconsenteerd.*

Art. XXII.

Dat geen Schippers of eenige andere Personen, zullen vermogen eenige goederen mede te brengen daer Stads Lasten van moeten worden betaeld, of zullen dezelve regtig zonder vernagten, aan te geven hebben.

Art. XXIII.

Dat van alles daer Stads Lasten van moet worden betaeld, zal gehaeld worden een behoorlyk briefje, zonder welk men niet zal vermogen eenige goederen inteslaen, doch voor welk briefje niet zal worden betaeld als het gene dat op alles gestatueerd is.

Art. 22. *en* 23. *Geconsenteerd.*

XXIV.

Dat door Hun Ed. Groot Achtb. de Heeren van de Vroedschap, zal worden gemaekt een Ordonnantie, en daer in gestatueerd de straf voor de overtreders en die de Stads Lasten niet regtig zullen aengeven.

Art. 24. Dat omtrent 't Emaneren van een Ordonnantie op de Stads Middelen, nevens de straffe tegen de Contraventeurs, *zal worden gebleven by vorige Ordonnantie.*

Art. XXV.

Dat tot Ontfangst van boven gemelde Gelden, zal worden aengesteld een of meer Collecteurs, zonder gunst of aenzien van Personen, maer publiek op den Raedhuize zal worden gegeven, aen die gene die het voor den

Art. 25. Dat de aenstelling van een of meer Collecteurs, nader by de Heeren van de Vroedschap zal worden gedelibereerd: *zynde de tegenwoordige Collecteur maer alleen by provisie aengesteld.*

min-

SCHOON-HOVEN.

minsten prys zal presenteren, mits zynde een bekwaem Persoon, en die voor de Penningen zal stellen suffisante Borgen, en die alle maenden zal moeten aen de Heeren Thesauriers overgeven.

Art. XXVI.

Dat de boetens die gestatueerd zullen worden voor de Overtreders, mogen worden gegeven ten voordeele van het Weeshuis en Algemeenen Armen, om die droevige ten agter zynde Godshuizen te ondersteunen.

Art. 26. Dat de Boetens zullen moeten worden verdeeld als van ouds, volgens de Ordonnantie, doch dat door de Portie van den Armen zal verstaen worden de *Algemeenen of H. Geest Armen.*

Art. XXVII.

Vele van de Neringdoende Burgeren hebben verzogt te mogen worden, één Gild.

Art. XXVIII.

En dat al de nieuwe opteregtene Gilden, ieder Gild eens, zullen geven voor de Wezen 25 gulden.

Art. 27. *en* 28. Ontrent de Gildens, *Geaccordeerd.*

Art. XXIX.

Dat de Inkomsten van het Kramers Gilde, zullen komen voor den Algemeenen Armen en de Wezen, en dat uit de Burgery eenige zullen worden verkoren tot Hoofden, of Overluiden van het gemelde Gild.

Art. 29. Ontrent het inkomen van het Kramers Gilde ten profyte van de Wezen en den Algemeenen Armen *Geaccordeerd*; En zyn voorts, vermits den vrywillige afstand van den vorige respective Hoofdluiden, aengesteld uit de Burgery tot Hoofdluiden van het St. Nicolaes of Kramers Gilde, voor den tyd van een Jaer.

Adrian. van der Schep.
Kornelis Kok.
Johannes van Vlierden.
Willem van Solingen.

Art. XXX.

Dat van nu voortaen door geen Vreemdelingen zal vermogen eenige goederen, hoe

Art. 30. *en* 31. *Geaccordeerd,* in Conformité van den Appointemente, gesteld op het Requeft van de Neringdoen-

SCHOONHOVEN.

genaemd, te koop worden gepresenteerd langs de straten, of aen de Huizen, niet anders als door de Burgers, of die hunne vaste Woonplaets hier hebben, op dat de Burgers in staet gesteld mogen worden de Lasten te kunnen opbrengen.

Art. XXXI.

Dat van nu voortaen op Markt-dagen, vaste plaetzen zullen zyn voor die gene die Goederen te koop brengen, en een gezet uur wanneer dezelve weder met verkoopen zullen moeten uitscheiden, nevens een pœnaliteit voor de overtreders.

Voorts zyn nog verscheide goederen daer de Stad haer inkomste van trekt, daer door de Burgers geen verzoek omtrent is gedaen.

De Gecommitteerden in deze, hebben voor zich zelve niet anders in het oog, als de achting voor hunne Wettige Hooge Overigheit, en de Rust van de geheele Burgery, en 't Welzyn van de Stad en Godshuizen, en dierhalven hebben de Gecommitteerden uit ieder Vendel, dit eigenhandig Onderteekend Actum den 23 Augustus 1748.

Ad. van der Schep.
G. van Es. P. Haelbos. Fr. Rodenburg. J. v. Vlierden. Joh. Oosterhout. W. van Solingen. P. Reyerkerk. D. Kuipers.

doende Luiden binnen deze Stad, in dato den 11 February 1735.

Actum by de Heeren Vroedschappen alle, demptis, de Heeren *Thomas van Kempen*, *Elias Beekestein*, *Roels* en *Graver*, Op den 13 September 1748.

Ter Ordonnantie van dezelve,
J. Oostendorp.

Dit

Dit Appointement ontvangen zynde, werd den Burgeren door hunne Gecommitteerden verzogt, den volgenden dag, den 14, in het Koor van de Kerk zich te willen laten vinden. Hier verschenen, las men hun het Appointement voor. Dit verricht zynde, gaven de Burgers een tweede Requeſt, omtrent door 40 van hun onderteekend, aen hunne Gecommitteerden over, 't welk door die, den 20 der voorn. Maend September aen den voorzittenden Burgermeester *J. van Kempen*, ter hand geſteld werd, met bede om het vervolgens in de Vroedſchap te leveren, ten einde een gunſtig Appointement daer op te erlangen. Dit echter op den 16 October nog niet ontvangen zynde, begaven de Gecommitteerden, wien de Burgers zeer laſtig vielen, zich tot Burgermeeſters, ten einde het verzogte Appointement te mogen erlangen. Dan zulks niet kunnende verkrygen, ſtelden de Gecommitteerden een derde Requeſt op, en leverden dat aen de Vroedſchap ook over. Op beide deze Requeſten *, namelyk het Tweede en Derde, is by de Heeren van de Vroedſchap nooit appointement verleend, maer goedgevonden, de Dispoſitie daer van te laten aen den Heeren Commiſſariſſen zyner Doorluchtige Hoogheit. Deze Heeren namelyk de *Baron van Wassenaer*, en Mr. *Willem Paeuw*, reeds meermalen genoemd, den 16 dezer, des morgens, met het jacht, van Gornichem hier aengekomen, werden door de Koets van den Burgermeeſter *Elias* afgehaeld, en naer den Doele gebragt, waer hun Ed. Mog. kort daerna verwelkoomd werden door de Burgermeeſters *J. van Kempen*, Mr. *Otto Scheltus*, *G. Elias*, en den Sekretaris *Oostendorp*. Dit verricht zynde, reden de laetſtgemelde Heeren weder naer het Stadhuis. Hierop kwa-

SCHOONHOVEN.

SCHOONHOVEN. kwamen vier van de Gecommitteerden uit de Burgery, namelyk *A. v. der Schep*, *P. Reyerkerk*, *Korn. Koek*, en *W. v. Solingen*, hun Ed. Mog. ook begroeten, en traden met dezelven in conferentie die tot 's avonds by acht uuren duurde, en den 18 voor en op den middag hervat werd. Deze geeindigd zynde, lieten de Burger-Gecommitteerden de Burgers weder in het Weeshuis by een komen, om hun van den toestand eeniger zaken verslag te doen. Dit gedaen zynde begaven de Gecommitteerden zich weder naer den Doele, waer zy met hun Ed. Mog. weder een besoigne hielden.

Den volgenden dag, den 19 dezer, werd door hun Ed. Mog. een Statebode naer den *Haeg* afgevaerdigd, om zyne Doorl. Hoogheit van al het verhandelde en den toestand der zaken in deze Stad kennis te geven; werwaert zich, ten zelven dage, ook begaf de Sekretaris *Oostendorp*, om alle de Amten der Regenten in handen zyner Hoogheit te stellen.

De voorn. Heer *Oostendorp* en Bode den 20 dezer, des avonds, te rug gekomen zynde, werden alle de Leden van de Regering, den volgenden morgen, om half negen uren, *in den* Doele ontboden, en vervolgens door hun Ed. Mogenden van hunnen eed ontslagen, waer op een ieder van hun zich naer huis begaf. Hierna reden hun Ed. Mog. naer het Stadhuis, waer, door een' State- en Stads-Bode, terstond gedagvaerd werden de Heeren, die door zyne Hoogheit op nieuw aengesteld of verkozen waren. Na dat hun Ed. Mog. de intentie zyner Doorl. Hoogheit dezen Heeren te kennen gegeven, en vervolgens den eed op nieuws afgenomen hadden, werd de volgende Publicatie afgekondigd:

WIL-

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. SCHOONHOVEN.

Doen te weten; Dat Wy in deze bekommerlyke tyden niets meer ter herte nemende dan dat de respective Steden dezer Provintie, onder Ons Stadhouderschap ressorterende, mogen worden gebragt in zoodanige Orde en Regeringe, waer door derzelver rust en voorspoed worde gestabileerd; en Ons door de Regering der Stad Schoonhoven voorgedragen zynde, dat in dezelve Stad tusschen de Regenten en Ingezetenen zoodanige diffidentie was ontstaen, waer door ons goed oogmerk niet kan worden bereikt; En waer door Burgermeesteren, Schepenen en verdere Regenten, mitsgaders Electeuren der voorsz. Stad, waren bewogen geworden te Declareren, geneigd te zyn, om liever hunne Bedieningen neder te leggen, en ontslagen te worden van hunnen Eed, dan door het continueren in dezelve, verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren; En voorts uit het Rapport van Onze Commissarissen *Frederik Hendrik*, *Baron van Wassenaer*, *Heer van beyde de Katwyken en 't Zand*, beschreven in de Ordre van de Ridderschap van Holland en West-Vriesland, Heemraed van Rhynland, en tegenswoordig Minister Plenipotentiaris op het Congres te Aken: Mitsgaders *Willem Paeuw*, *Raed in den Hoogen Rade in Holland*, Die wy (om pressante affaires Ons Personelyk in de voorsz. Stad niet kunnende laten vinden, derwaert hadden gezonden, van al het voorsz. nader zynde geinformeerd; hebben goed gevonden de voorsz. meening en intentie der gemelde Regenten, met onze Approbatie te seconderen;

Dienvolgende houden Wy mitsdezen de voorsz. Regenten voor ontlast van hunne Functien, hunlieden bedankende voor den Dienst aen de Stad *Schoonhoven*, tot nu toe gepresteerd: Zoo nogtans dat de voorsz. Regenten, daer door geenszins zullen worden gekwetst of benadeeld in hunnen goeden Naem en Faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd. zich in de Regering van Stad of Land niet naer behoren gedragen te hebben; Interdicerende wel strictelyk een' iegelyk wie 't zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te Argueren, veel meer hunne Per-

SCHOON-HOVEN.

ſonen of Goederen eenigzins te moleſteren, beſchadigen of incommoderen, dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien, en Goederen ten dien einde nemende in Onze ſpeciale protectie en Sauvegarde.

Alles ingevolge van de Reſolutie ter Vergadering van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Weſt-Vrieſland, genomen op den 21 September laeſtleden; En dewyl Wy tot welwezen der voorzeide Stad, nuttig en dienſtig oordeelen, dat het getal der Vroedſchappen en der Electeuren worde vermeerderd, en het Eerſte van Zeventien, weder worde gebragt op Een-en-Twintig, en het tweede van Een-en-Twintig, op Zeven-en-Twintig, gelyk zulks in voorige tyden heeft plaets gehad; Hebben Wy goedgevonden te ſtellen, gelyk Wy ſtellen mits deze: Tot

Vroedſchappen.

Mr. *Jacob Baert.*
Dr. *Gerard van den Boſch.*
Bartholomeus de Bruin.
Johannes Brouwer.
Johannes van Kempen
Thomas van Kempen Senior.
Gerbrand Elias.
Dirk van der Helling
Guilliam Verhaer.
Cornelis Roels, Heer van Waerder.
Jan Groeneveld.
Adriaen Graver.
Abraham van Vliſſingen.
Mr. *Jan van Nooten.*
Dr. *Gysbert van Peurſum*
Mr. *Adrianus Nicolaus van Overveld.*
Adriaen van Overveld.
Jan Braet, Heer van Zeventer.
Johannes Adrianus Block.
Nicolaes de Fremery.
Jacob Hoogſtad.

Tot Burgermeeſteren.

Johannes van Kempen.
Gerbrand Elias.

Tot Schepenen.

Dr. *Gerard van den Boſch.*
Johannes Brouwer.
Dirk van der Helling.
Jan Groeneveld
Mr. *Jan van Nooten.*
Dr. *Gysbert van Peurſum.*
Mr. *Adriaenus Nicolaes van Overveld*

Tot Electeurs.

Mr. *Jacob Baert.*
Dr *Gyſbert van Peurſum.*
Dr. *Gerard van den Boſch.*
Bartholomeus de Bruin.
Johannes Brouwer.
Johannes van Kempen.
Thomas van Kempen Senior
Gerbrand Elias
Dirk van der Helling.
Guilliam Verhaer.
Cornelis Roels, Heer van Waerder.
Jan Groeneveld.

Adriaen

SCHOON-HOVEN.

Adriaen Graver.
Abraham van Vlissingen.
Mr. *Jan van Nooten.*
Adriaen van Overveld.
Mr. *Adrianus Nicolaes van Overveld.*
Jan Braet, Heer van Zeventer.
Johannes Adrianus Block.
Nicolaes de Fremery.
Jacob Hoogstad.
Mr. *Jadocus van Lindt.*
Willem Denys Dutry.
Pieter van der Vlist.
Antony Carnier.
Johannes van Vlierden
Adriaen van der Schep.

Lastende onze Commissarissen dezelve in Onzen Naem den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren Wy verders Onze intentie te wezen, dat het Verkiezen der voorzeide Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geschied tot meerder Rust en dienst der voorn. Stad Schoonhoven, en tot wegneming van de Diffidentie en Murmuratie onder de Ingezetenen aldaer ontstaen, en zulks zonder eenige Prejuditie ofte Consequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden of Geregtigheden, de voorzeide Stad, de goede Burgers of Ingezetenen derzelver competerende, die Wy verstaen dat in hare Oude kracht en Vigeur zullen blyven.

Gedaen in 's Gravenhage, den 20 November 1748.

PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheit.

J. DE BACK.

De Afgegane Heeren, zyn *Kornelis van Beke*, Baillauw, Raed in de Vroedschap, en Electeur; Mr. *Otto Scheltus*, Burgermeester en Electeur; en *Johannes van Saale*, Burgermeester, enz.

Vermits nu in de Conferentien van Hun Ed. Mog. en de Gecommitteerden uit de Burgeren, eenige Artikels van het 2e. en 3e. Request, reeds gedecideerd waren, werd zulks door de volgende Publicatie aen de Burgery bekend gemaekt; zullende de overige Artikels by de Vroedschap gedecideerd worden:

SCHOON-HOVEN.

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Nademael aen Burgermeesteren en Regeerderen der Stad SCHOONHOVEN, door Gecommitteerdens uit de Burgerije, uit Naem van dezelve Burgerij, zyn overgegeven Twee Requesten, doch op welke gemelde Burgermeesters en Regeerders hebben gemeend niet te moeten Disponeren, maer dezelve te moeten laten tot Onze Dispositie en Decisie, en Wy tot herstelling der Rust en Tranquilliteit in de voorsz. Stad, Ons de voorsz Dispositie niet willende onttrekken, derwaert hebben Gecommitteerd, *Fredrik Hendrik*, *Baron van Wassenaer*, Heer van beide de Katwyken en 't Zand, beschreven in de Ordre van de Ridderschap van Holland en West-Vriesland, Heemraed van Rynland, en *Willem Pauw*, Raed in den Hoogen Rade in Holland, en door intercessie van de gemelde Onze Gecommitteerden zynde Gereguleerd en Geschikt verscheide Pointen, in de voorschreve Requesten voorkomende, hebben Wy, na ingenomen te hebben het Rapport van dezelve Onze Gecommitteerden, die zich binnen de voorsz. Stad op alles hadden Geinformeerd, goedgevonden, omtrent de verdere Verzoeken te Disponeren, in maniere hier navolgende:

Op 't Verzoek aengaende de Directeurs van den Stads Doele, Accorderen Wy, dat in het vervolg mede tot Directeurs van den voorsz. Stads Doele, *zullen* worden verkoren drie uit de Aenzienlykste en gegoedste van de Burgerij, zynde geen leden van de Regering; zullende by de Directeurs van den voorsz. Doele, alle Jaren behoorlyke Rekening van Ontvang en Uitgaef worden gedaen.

Nopens het Verzoek omtrent de Kapiteins der Schutterij, verstaen Wy, dat by vacature van een Kapiteins plaets, by den Krygs-Raed zullen worden Genomineerd twee Personen uit de Burgerij, om daer uit by de Regeringe een tot Kapitein te worden geëligeerd.

Het Verzoek, dat alle Reparatien die door de Stad worden gedaen doen, indien dezelve boven de *f* 25 monteren, in 't Publiek aen den minstaennemenden zullen worden Besteed, word by dezen Geaccordeerd.

Aen-

Aengaende het Verzoek omtrent de Herstelling van de Privilegien der Gildens en Burgeren, verstaen Wy, dat de Gildens in hunne Voorregten en Geregtigheden zullen worden gemaintineerd, en dat zoo eenige Abuizen deswegens zouden mogen zyn ingeslopen, dezelve zullen worden geredresseerd; En laetstelyk dat aen de Hoofdluiden der Gilden zal worden ter hand gesteld Copie der Oude Handvesten aen de voorsz. Stad gegeven, voor zoo verre dezelve tot het bestaen der Gildens betrekkelyk zyn, en dienstig zal worden bevonden. SCHOONHOVEN.

Het Verzoek dat geene Leden uit de Regeering tot Hoofdluiden der Gildens zullen worden Verkoren, word by dezen Geaccordeerd.

Gelyk mede Geaccordeerd word het Verzoek, dat de genen die binnen de voorsz. Stad met Amten zyn Gebeneficeerd, genoodzaekt zullen zyn aldaer hunne Wooning te houden.

Wat aengaet het Verzoek nopens de tien percent zoo wegens Collect-Loon als anderszins, boven de Verponding der Huizen betaeld; Verklaren Wy, dat dezelve niet verder zullen worden gevorderd en verstrekt, zoo nogtans dat de Regering der Stad *Schoonhoven* zal zyn en blyven onverkort, om, voor zoo verre de Stads Finantien daer door iets zouden komen te missen, het zelve op een andere wyze over hare Burgers en Ingezetenen te mogen heffen en invorderen.

Omtrent het Verzoek met opzicht tot de Insolvente Boedels gedaen, verstaen Wy, dat daer inne zoodanige moderatie zal worden gebruikt, dat naer omstandigheid van zaken, het aen de Crediteuren zal wezen gepermitteerd de Boedels te redden, en wegens hun agterwezen te Accorderen, en dat indien het noodig mogte bevonden worden den Boedel aen te geven, daer van aen de Crediteuren behoorlyke Rekening zal worden gedaen, en de meeste menage der Crediteuren behartigd.

Eindelyk nopens eenige verdere Verzoeken, mede by de voorsz. en andere Requesten aen Ons gedaen, verstaen Wy, dat alle dezelve, met allen behoorlyken Eerbied, aen de Regering der voorsz. Stad zullen worden voorgedragen, ten einde by dezelve daer op moge

SCHOON-HOVEN. worden gedisponeerd, zoo als ten meesten nutte en welzyn der gemelde Stad zal bevonden worden te behooren.

Bevelende voorts en gelastende wel expresselyk de Burgery en Ingezetenen, dat zy alle en een iegelyk zich voortaen conform deze Onze Dispositie en Decisie. als gehoorzame Burgers en Ingezetenen betaemd, zullen gedragen, en in het generael betragten, alle het gene de plicht en verschuldigde Eerbied en Onderwerping aen hunne wettige Overigheid vorderd, op pœne dat de genen die bevonden zullen worden tegens deze Onze Serieuse Wil en Begeerte te hebben ingegaen, en zich aen eenig wanbedryf tegens de waerdigheid van de Regering, of ongehoorzaemheid aen deszelfs bevelen schuldig te maken, als verstoorders van de gemeene Rust, en veragters van Onze heilzame Oogmerken en Bevelen, naer exigentie van Zaken, en volgens de Wetten van den Lande, zonder eenige Conniventie, anderen ten exempel zullen worden gestraft.

Aldus gedaen in 's Gravenhage, den 19 November 1748.

PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheit.

J. DE BACK.

Deze Publicatie gedaen zynde, begaven hun Ed. Mog. zich onmiddelyk naer 't jacht, en vertrokken vervolgens naer 's Gravenhage, om zyne doorl. Hoogheit van alles verslag te doen.

ROTTERDAM.

ROTTERDAM. Den 25 der voorleden maend was door den Raed en Vroedschap tot Bailluw dezer Stad aengesteld de Heer, Mr. *Aernout Leuven*, Oud-Presid. Schepen.

Tusschen den 4 en 5 dezer ontstond brand in een Houtzaegmolen, staende buiten de Oost poort, op het zoogenaemde Bosjes-Eiland, zynde de voorn. Molen in weinig meer dan drie uren tyds, door de vlam ganisch en al verteerd

teerd geworden. De oorzaek van dit ongeluk is met geen zekerheit te melden. Echter willen de meeste gissingen zulks aen een Tabaks kool, uit een Pyp gevallen, toeschryven. ROTTERDAM.

SCHIEDAM.

Voor eenige weken begon men in deze Stad ook eenige bewegingen onder de Burgery te bespeuren, waer van velen zich begaven tot het opstellen en teekenen van eenige Requesten, van welken wy onzen Lezer drie, als de voornaemste zullen mede deelen, zynde de twee eerste op den 4, en het derde op den 18 November ingeleverd. Zie hier het eerste, door een groot gedeelte der Burgeren in de Stad woonende, gepresenteerd.

Aen den Ed. Gr. Achtb. Raed en Vroedschap der Stad *Schiedam*.

Geven met Schuldigen eerbiede te kennen de Ondergeschr. Burgers en Ingezetenen dezer Stad, dat zy gevoeglyk haddden geoordeeld aen uwe Ed. Gr. Achtb. voor te stellen eenige Artikelen tot noodig redres in des Heeren Kerke, en voor de goede Burgeren en Ingezetenen dezer stad, waerom zy Supplianten zich aller eerbiedigst wenden tot uwe Ed. Gr. Achtb., ootmoedig verzoekende dat het uw Ed. Gr. Achtb. gelieve te reflecteren op deze navolgende Punten, en daer op gunstiglyk te disponeren ten genoegen van de Supplianten. SCHIEDAM.

Art. 1. Dat het hun Ed. Gr. Achtb. behagen moge dat 'er met meer naeuwkeurigheit dan voorheen, achtervolgens de woorden Gods en 's Lands hooglosselyke Plakaten, gewaekt worde tegens het enorm en allerschrikkelykst misbruik van 's Heeren allerheiligsten name; vloeken en zweren, als mede tegens het misbruik van des Heeren dag door Koopen en verkoopen en vele andere zonden, en dat stads keuren op dit stuk mogen verbeterd worden.

Art. 2. Dat op het emstig en ootmoedig verzoek der

SCHIEDAM.

goede Burgery, aen den Eerw. Kerkenraed alhier vergund worde een vrye en onbepaelde Beroeping van Predikanten, zonder dat dezelve genoodzaekt zouden zyn alhier te moeten komen prediken op eene nominatie van drie, of in aenstaende vacature.

Artik. 3. Dat de Eerw. Predikanten van de Nederduitsche Gemeente alhier voortaen ontheven mogen worden van Jaerlyks te komen voor Heeren Burgermeesteren om verzoek te doen om een onzeker douceur van *f* 300 voor den oudsten, en *f* 200 voor de drie andere Predikanten, maer dat van nu voortaen hun zulks en in 't vervolg by beroeping cordatelyk en genereuselyk moge worden toegelegd; als een' verdienden loon op hunnen arbeid; en dat het hun Ed. Gr. Achtb. gelieve hun Eerw. tyd en plaets aen te wyzen waer hunne Eerw. dat jaerlyks zonder eenige voorbehouding zouden kunnen ontvangen.

Artik. 4. Dat de Woensdaegsche Bedestond permanent moge blyven in plaetze van de Woensdaegsche Voormiddaegs Predikaetsie, en des Winters en des zomers gesteld worden op zeven uuren des avonds.

Artik. 5 Dat het hun Ed. Gr. Achtb. daer hunnen gelieve te dirigere by hun Ed. Gr. Mog. of wel by zyne doorl. Hoogheit den Heer Prins van Oranje en Nassau onzen dierbaren en zeer geliefden Erf-Stadhouder, dat alhier mogen worden aengesteld, Commissarissen van Kleene Zaken, om door hun, alle zaken in verschil te behandelen en af te doen, die niet bedragen de somma van *f* 300.

Artik. 6. Dat wegens des stads groot vermogen en ruim inkomen de goede Burgers en Ingezetenen worden ontheven van alle stads Impositien, uitgezonderd de stads Penningmaet en 't Kraengeld, onderstellende zulks genoegzaem te zyn tot Stads jaerlykschen noodigen Onderhoud.

Artik. 7. Dat de Stad voortaen niet gepraefereerd zy in al zulke zaken, die zy gemeen heeft met den Burger, gelyk als in 't verhuren van Land, Huizen, enz.

Artik. 8. Dat, ingeval van begeving van stads Beneficien door uw Ed. Gr. Achtb., altoos mogen worden gepraefereerd goede en bekwame Inboorlingen dezer stad, of die niet minder dan 10 Jaren Burgers zyn geweest, en dat het Havenmeester en Ballastmeester Amt aen een of meer bekwame Luiden en inboorlingen gegeven worde buiten de Regering, als zynde beneden dezelver

dig-

digniteit, en dus niet meer geannexeerd worde aen de Fabrikaedje, tegens het aloude gebruik dezer ſtad. SCHIEDAM.

Artik. 9. Dat het getal der Raden in de Vroedſchap mogte worden vermeerderd tot vier en twintig, achtervolgens het Recht en de Privilegie aen deze Stad vergund by Keizer Karel den 5, 't geen naderhand in den jare 1704 gereduceerd is op twintig

Artik. 10. Dat alle Stads Keuren, Handveſten en Privilegien mogen worden met den druk kennelyk gemaekt tot noodig gebruik der Burgeren.

Artik. 11. Dat de Haven en de ſtads binnen-Wateren als de Veſt en de Schie ter behoorlyke diepte worden gebragt waer het noodig is, tot noodig gemak van geladen Ligters en Schuiten, en dat aen de gaten zoo by de Stads Doel als Veſt, kleppen worden gemaekt, om als het noodig is, met het ſcheiden van 't water die toe te leggen.

Artik. 12. Dat de Reſpective Gildens by hun recht worden gemainteneerd, dat zy mogen hebben hunne verkiezing van Hoofdlieden en een Deken uit den hunnen, en dat de Gildebrieven mogten worden gerevideerd, en waer het noodig is, gecorrigeerd, naer mate van omſtandigheit van tyd en zaken

Artik. 13. Dat de Taxatien ter remplacering van de afgeſchafte Pachten mogen geſchieden door Commiſſariſſen uit Ed. Gr. Achtb. en de bekwaemſte Burgers ieder de helft, als mede dat deszelfs product moge worden ingevorderd door Commiſſariſſen uit hun Ed. Gr. Achtb. en de bekwaemtſte en gegoedſte Burgeren van ieder de helft.

Artik 14. Dat het Salaris van Weeſmeeſteren ten opzigte van het lezen der Teſtamenten, geſteld worde op den ouden voet van zes Schellingen, en dat behoeftige en onvermogende Burgers van de onkoſten op het lezen der Teſtamenten en het vertigten hunner Kinderen bevryd mogen zyn.

Artik 15. Dat de Inſpectien van gecommitteerde Vroedſchappen, als voorheen, gratis mogen geſchieden, en dat alle ingeſlopen nieuwigheden en abuizen, die niet ſtrekken tot welzyn van de ſtad, maer ten laſten van den Burger, en van ouds bekend, voortaen mogen ceſſeren.

SCHIE-DAM. Artik. 16. Dat in 't vervolg aen de Crediteuren vergund worde de insolvente en desolate Boedels in den hunne te redden en te regeren, tot groot nut en voordeel der gesamentlyke Crediteuren, mits behoorlyke rekening aen dezelve doende van hunne administratie, en dat het den Crediteuren vergund worde met zulk getal, als ⅔ van de gemaekte schuld zal kunnen uitmaken, te komen tot accoord zonder dat zulks door een gering getal Crediteuren, zoude kunnen verhinderd worden.

Artik. 17. Dat het Gasthuis dezer Stad moge worden opengezet en ruimer dan voorheen gebruikt tot Soulaes van behoeftigen en door ziekte bezogte Burgeren, Ingezetenen en Vreemdelingen, mits geen besmettelyke ziekte onderhevig zynde.

Artik. 18. Dat het Lantaerngeld gesteld worde op drie stuivers als voorheen, of dat de Lantaernen merkelyk en met een aenzienlyk getal vermeerderd worden.

Artik. 19. Dat 'er in toekomende bekwamer Personen tot Nederduitsche Schoolmeesteren worden aengesteld, en dat 'er by de aenstelling van die meerder reflectien dan voorheen, op der zelver capaciteit gemaekt worden; en nadien tot nu toe de Scholen zonder eenig reglement zyn geweest, dat 'er tot best derzelven en der jeugd, zoo spoedig als doenlyk is, een bekwaem en gepast Schoolreglement ontworpen worde, of dat anderszins het pryselyke en zeer nuttig schoolreglement, gebruikt in de Domeinen zyner doorluchtige *Hoogheit*, alhier moge ingevoerd worden.

Artik 20. Dat de Boomen rondom de Stads Vesten, waer het noodig is, en in het Zusterhuis getopt worden, op dat de Koorn-Windmolens meerder en vryer wind hebben.

Artik. 21. Geven de de Supplianten hun Ed. Gr. Achtb. in bedenking of het niet noodig zoude zyn, in aenmerking van de grootte dezer Stad, en de vermeerderde vuurwerken en Branderyen in dezelve, dat 'er nog een brandspuit tot het ordinaire getal toegedaen wierde.

('t Welk doende)

Was geteekend

Pie-

Pieter Amoureus.
Gaspar Anteunis.
Fred. Attendorn.
P. v. der Boon.
A. Brouwer.
H. Bolleman.
C. Burgerbout.
J. van den Broek.
A. Burgerbout.
T. v. Briemen.
A. v. d. Berg.
M. Burgwal.
F. Bredero.
P. Burgerbout.
J. Bernou.
A. J. Bezemer.
J. Burgwal.
C. van Aron.
C. Bosch.
C. Bakker.
J. Burgerbout.
G. Burgerbout.
A. Bakker.
A. Brasser.
P. v. d. Brugge.
B. v. Bol-les.
A. Bergwerf.
P. Bergwerf.
Ariaentje Bergwerf.
Geertrui Boeseman.
P. Bosch.
J. Bloemendael.
C. de Cocq.
G. Koopman.
A. v. Krimpen.
† *Merk van P. Korpersboek.*
M. Kok.
Sara van Daelbuizen Pr. ordre myn moeder Susanna.
P. v. d. Eillaerd.
C. de Goederen.
P. Honing.
J. Hogendam.
M. Kneppelbout.
A. Lande.
D. v. Leuwen.
A. v. Mey.
Beletje Meesters.
Mar. Pacquenet.
Maertje v. Pelt.
P. Slavenburg.
Ab. v der Schalk. Nik. Zoon.
P. Sagwyn.
F. Sporkman.
Jak. Verkade.
Kryn de Vos.
† *Merk van L. de Vriend.*
O. Wend.
A. v. Wyk.
Teunis v. d. Zalm.
D. Kleypool.
A. Duiser.
† *Merk van N. van Dalen.*
Lysb. Daelbuizen.
J. van Es.
F. v. Harmelen.
A. v. d. Hoeven.
C. Hogendam.
M. Karbos.
Alida v. d. Linde.
Johanna de Hoy.
J. Montfoort.
J. M. Outman.
Rachel Pacquenet.
F. Roodenburgh.
C. Spieringsboek.
D. Sparenburgh.
§ *Merk v. Marytje Starrenburgh.*
J. de Vos.
P. de Vois.
P. Verdoes.
Maertje Voogd.
Geertje Wuister.
Wed. v. der Wilgen.
Z. Koopman.
J. R. V. Dongen.
H. Duivendyk.
T. Kooper.
C. Kooper Fr. z.
H. van Es.
G. Hoflant.
J. Bernou Junior.
J. v. Geervliet.
† *Merk van J. Koper.*
Margar. LaGarde.
Weyntje v. Meyeren.
A. Montfoort.
* *Merk van J. Nachtegael.*
Job. Pacquenet.
Grietje van Ring.
J. v. der Schalk.
Ant. v. Schaek.
W. Smith.
L. Visser.
J. Visser.
P. Visser.
H. Voogd.
J. Verwey.
G. v. Wagten.
Hilgond Westerdyk.
J. Doom.

SCHIE-DAM.

E. v.

SCHIE-DAM.

E. v Diemen.	*J. Schoonboven.*	*J. La Garde.*
J. v. Duin.	*J. Vervoord.*	*T. v. d. Linde.*
Willemyntje Noordyk.	*G. Visser.*	*A. v. d. Most.*
Maria v. d. Galg.	† *Merk van Hend. Trommelsmit.*	*P. Montfoort.*
N. v. Heukelom.	*P. Wend.*	*P. v. d. Plaes.*
A Hoogeveen.	*P. v. Wieringe.*	*C. Ruigaerd.*
M. den Helt.	*D. Semelaer.*	*H. v. d. Snoek.*
S. Leenrale.	*J. Duwendyk.*	*Jak. Soeck.*
Lysje La Garde.	*W. v. Dyk.*	*Iz. v. d Tuin.*
Hend. Maes.	*G. Dendraek.*	*Grietje Siekkes.*
Dirkje de Munnik.	† *Merk van Otto Willemse.*	*A. Uiterweerd.*
Elis. Ponse.	*D. K. Potb, per ordre de Wed. van Gorp.*	*C. v. Vliet.*
Jannetje Plooi.	*J. Heertman.*	*H. Verbave.*
Anna van Rosmale.	*M. v. d. Hoeven.*	*Maertje Voogd, pr. ordre myn Vader A. Voogd.*
Adr. Soeck.		*A. v. Waerd.*
Adr. v. Schaek.		*Maria Zemelaer.*

Het Tweede was door de Burgers op het Hoofd dezer Stad woonachtig overgeleverd.

Aen de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgermeesteren, Vroedschappen en Regeerders der Stad *Schiedam.*

Geven reverentelyk te kennen, wy ondergeteekende Burgers, woonende op het Hoofd dezer Stad *Schiedam*, dat wy Supplianten door het menigvuldig invallen van Schepen, en door het gestadig speuyen, vooral des winters met den ysgang, van tyd tot tyd groote kosten en schaden aen onze kanten en gordingen komen te lyden, ja wel somwylen, by eenigen daer toe *f* 130 *a f* 140:- guldens moeten worden betaeld, gelyk *Jan Reyerse van Dongen* daer *f* 138:- en *Neeltje Botters* nu nog laetst *f* 86:- 5:- daer voor aen de Stad hebben moeten betalen, zonder dat de voorn. *Neeltje Botters* zelfs de 5 stuivers heeft mogen korten, ja meer andere van de Supplianten, die extra sommaes daeraen hebben moeten betalen, gelyk *Pieter Maertenze*, wiens kant door een Engelsch Schip aen stukken was gevaren, en de schaden

den daer van op *f* 20:- waren geloopen, waer aen hy *Pieter Maertenze* de helft, ter somme van *f* 10:- heeft SCHIE-
moeten betalen, welke ongemakken en schaden voor DAM.
het meerder gedeelte door de menigvuldige Engelsche Schepen. en door de domheit van dat Scheepsvolk worden veroorzaekt, en alzoo onze voorschr. Stad *Schiedam* daer van het grootste voordeel koomt te genieten, en wy Supplianten daer en tegen daer door benadeeld worden, zoo keeren wy Supplianten ons met verschuldigden eerbiede tot uwe Gr. Achtbaren, ootmoediglyk verzoekende dat het hun gelieve, zoo goed te zyn. de gesamentlyke Burgers en Bewoonders van het Hoofd dezer Stad te ontheffen van deze zware lasten, welke hun komen te drukken, en in 't vervolg de kanten en gordingen voor Stads rekening te laten repareren en onderhouden, gelyk in onze naburige Steden alle buitenhavens en kanten by dezelven worden onderhouden en gerepareerd.

('t Welk doende enz.)

(Was geteekend)

J. R. van Dongen.
‡ *Dit is 't merk van J. A. Butter.*
* *Dit 's 't merk van S. v. der Linden.*
* *Dit 's 't merk van Wed. C. de Munnik.*
D. Wed. L. Verboom.
S. v. Boom.
P. v. Wieringen.
C. Soeteman.
Joris Hoogendam.
Ary Bezemer.
* *Dit 's 't merk van J. van der Vlies.*
* *Dit 's 't merk van J. Bezemer.*
D. van Leeuwen.
* *Dit 's 't merk van J. Soeteman.*
* *Dit 's merk van J. de Nachtegael.*
Kl. Ar. Bezemer.
* *Dit 's 't merk van G. v. Velzen.*
Mart. Metcalfe.
* *Dit 's 't merk van J. Bezemer.*
* *Dit 's 't merk van P. v. Velzen.*
J. Huser.
Wed. d. v. Wieringe.
A Uiterweer.
O. v. der Vlies.
§ *Dit 's 't merk van d'Wed. M. Hogendam.*

Het derde Request luidde dus:

WEL

WEL. ED. GR. ACHTB. HEEREN
BURGERMEESTEREN EN VROEDSCHAPPEN DER STAD SCHIEDAM.

SCHIEDAM.

Vertoonen U Wel Ed. Gr Achtb. met alle schuldige eerbiedigheit de ondergeschreve Burgers en Ingezetenen, Ledematen van de Christelyke Gemeente alhier, hoe dat zy met veel genoegen vernomen hebben, dat Uw Ed. Gr. Achtb gelieft heeft het tractement van onze vier zeer geliefde Predikanten op derzelver zeer instantelyk verzoek onlangs, van 1000 gl. tot op 1100 gl. en dus met een honderd guldens uit Stads Kasse jaerlyksch te vermeerderen: maer alzoo zy genoegzaem verzekerd zyn dat alhier een Predikant van zyn jaerlyks Tractement geenszins kan bestaen: inzonderheit, wanneer dezelve met eenige Familie is bezwaerd: Zoo is 't mits deze der Supplianten zeer ootmoedig verzoek, dat Uw Ed: Gr: Achtb: gunstig gelieven moge, het Tractement van onze gemelde vier Predikanten jaerlyksch nog met een modique somme uit Stads welvermogende Kasse te augmenteren; als mede het Tractement voor hun alle vier even hoog en groot te stellen; en voorts aan de respective Weduwen der Predikanten, welke in 't vervolg van tyd mogten nablyven, een jaerlyksch sortabel Wedgeld, gelyk in andere vermogende Steden van Holland geschied, uit die zelve Stads Kasse hulpvaerdig toe te leggen, om van haer genoten te worden, zoo lange als zy in dien haren bedroefden Weduwen staet leven.

'T welk doende, enz.

Johannes Burgerbout.	*Pieter Burgbout.*	*Adriaen van der My.*
Allardus Burgerbout.	*Pieter van den Brugge.*	*Adr. v. Nieuwenhuisen.*
Pieter van der Boon.	*Pieter Blom.*	*Joh. Maurit Outman.*
Anna Bakker.	*Pieter Bergwerff*	*Maartje van Pelt.*
Ariaentje Bergwerff.	*Cornelia Burgerbout.*	*Antje Prins.*
Marytje van den Bergh.	*Beelitje Meesters.*	*Hadewy Pieters.*
Gerrit Berkhuis.	*Maertje Maetleen.*	*Maria Packuenet.*
	Wouter van der My.	*Johanna Packuenet.*
	Ary van der Most.	

Rachel

SCHIEDAM.

Rachel Packuenet.	*Jan Gagestein.*	*burg.*
Teunis Weuyster.	*Martin. van Koesvelt.*	*D. V. Pot.*
Cornelis Weuyster	*Willemyntje Korendyk.*	*Adriana van der Schalk.*
Leend. van Daelhuizen.	*Pieter Harmense. Kuip.*	*Dan. Sparenburg.*
Lysbet van Daelhuizen.	*Maertje Kok.*	*Hend. Schynhoff.*
Jan van Dengen.	*Ariaentje Kooren.*	*A. van Schaek.*
Jacobus Engelenberg.	*Abert de Kok.*	*Cornelis Virgilius.*
Pieternelle Engelenberg.	*Gabriël Reys, per ordre Wed. Reys.*	*Pieter Westerdyk.*
Johanna Christina Engelenberg.	*Gabriël Reys.*	*Jacob Verwel.*
Gerrit Glimmerveen.	*Jan Reynek.*	*Ary van der Wetve.*
	Pieter	*Hend. Voorsteeve.*
	Grietje Roodenburg.	*Pieter Visser.*
		Vrank van der Velden.

Den 27. dezer is door de groote Vroedschap dezer Stad de Heer Mr. MARTINUS DEN BEER, voor den tyd van noch drie jaren, gecontinueerd in het amt van Bailluw en Schout dezer Stede; het welk wy te meer aenteekenen, om dat in geen veertig jaren alhier een Bailluw is gecontinueerd, zynde de laetste geweest, de Heer *Robbert Gordon*, die in het jaar 1708 in dit hoogwigtig amt gecontinueerd werd.

De Magistraet deze Requesten ontvangen hebbende, vond goed de Dispositie daar van over te laten aen zyn doorl. Hoogheit, die daer op Commissarissen herwaerd zond, welke Heeren, na den toestand der zaken náeuwkeurig onderzogt te hebben, den 29. November de twee volgende Publicatien, uit name van hunnen Vorstelyken Meester, lieten doen:

WIllem Karel Hendrik Friso, door Gods genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. doen te weten, dat wy in deze bekommerlyke tyden, niets meer ter harte nemende, als dat de respective Steeden dezer Provintie, onder Ons Stadhouderschap ressorterende,

SCHIEDAM.

de, mogen worden gebragt in zoodanige ordre en Regering, waar door derzelver rust en voorspoed worde gestabilerd.

En tot Onze kennisse zijnde gebragt, dat in de Stad *Schiedam*, tusschen de Regenten en Ingezetenen, zoodanige onlusten waren ontstaen, waer door Ons goed oogmerk niet kan worden bereikt; en waer door Burgermeesteren en vedere Regenten der voorsz: Stad, waren bewogen geworden te declaren geneigd te zyn, om liever hunne Bedieningen neder te leggen, en ontslagen te worden van hunnen Eed, dan door het continueren in dezelve, verderen onlust onder de Ingezetenen te occasioneren,

En voorts uyt het rapport van onze Comissarissen, *Frederik Hendrik*, *Baron van Wassenaer*, *Heer van beyde de Katwyken en 't Zand*, beschreven in de ordre van de Ridderschap van Holland en Westvriesland, Heemraed van Rynland, en tegenswoordig Minister Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Pauw*, Raed in den Hoogen Rade in Holland, die Wy (om pressante affaires Ons personelyk in de voorsz. Stad niet kunnende laten vinden) derwaerts hadden gezonden, van al het voorsz. nader zynde geinformeerd; hebben goed gevonden de voorschreve meninge en intentie der gemelde Regenten, met Onze Approbatie te seconderen, dien volgende houden Wy de voorsz. Regenten voor ontlast van hunne Functien, Hunlieden bedankende voor den dienst aen de Stad *Schiedam* tot nu toegepresteerd, zoo nogtans dat de voorsz. Regenten, daer door geenszins zullen worden gekwetst of benadeeld in hunnen goeden Naem en Faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden gesuspicieerd. Hun in de Regering van Stad of Land niet naer behooren gedragen te hebben. Interdicerende wel strictelyk een iegelyk wie het zoude mogen wezen, de meergemelde Regenten daer over te argueren, veel meer hunne Personen of goederen, eenigzins te molesteren, beschadigen, of incommoderen, dezelve Regenten, mitsgaders hunne Familien en Goederen ten dien einde nemende in Onze speciale Protectie en sauvegarde. Alles in gevolge van de Resolutie ter Vergadering van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland genomen,

nomen op den 21. September laeſtleden. En dewyl Wy tot welwezen der voorſchreve Stad, nuttig en dienſtig oordeelen, dat het getal der Vroedſchappen worde vermeerderd, en van Twintig worde gebragt tot Vierentwintig, gelyk het zelve ook in voorige tyden heeft plaets gehad; hebben Wy goed gevonden te ſtellen, gelyk Wy ſtellen mits deze, tot SCHIEDAM.

Vroedſchappen.

Claes de Hojer.
Mr. *Johan van der Heim*, Heer van Goudswaerd, enz.
Hendrik Boſſchaert.
Adriaen Doom.
Hendrik Semelaer.
Dr. *Pieter Rabus.*
Cornelis Voogd.
Maerten Penning Cornelisz:
Mr. *Martinus den Beer.*
Pieter van Schagen.
Nicolaes Elias.
Mr. *Jacob Mispelblom Beyer*, Heer van Zuyd Scharwoude.
Willem van Walwyk.
Mr. *Arent Vink.*
Dr. *Joan Le Roy.*
Willem van Baſel.
Jan vander Heim.
Mr. *Hendrik van uldeuren.*
Mr. *Diederick Chriſtiaen Pielat.*
Jan Albert Pichot.
Thomas Pigeaud.
Leendert van den Berg.
Abraham Rysbergen.
Martinus Kneppelhout. (*)

Tot Burgermeeſteren.

Claas de Hojer.
Cornelis Voogd.
Nicolaes Elias.

Laſtende Onzen Commiſſariſſen dezelve in Onzen Naem, den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren Wy verders, Onze intentie te wezen dat het verkiezen der voorzeide Regenten, in manieren als boven gedaen, alleen is geſchied tot meerder ruſt en dienſt der voorſchreve Stad *Schiedam*, en tot wegneming van de onluſten, onder de Ingezetenen aldaer ontſtaen, en zulks zonder eenige prejuditie, of conſequentie

(*) De vyf laetſten, met een andere letter gedrukt, zyn nieuwe, De afgegane Heer is, De Heer *Antony Hodenpyl.*

SCHIEDAM.

voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden of Geregtigheden der voorzeide Stad, de goede Burgers, of Ingezetenen derzelver competerende, die Wy verstaen dat in haer oude kracht en vigeur zullen blyven.

Gedaen in 's Gravenhage den 28. November 1748.

PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheit

J DE BACK.

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods Genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Doen te weten; Alzoo Burgermeesters en Regeerders der Stad *Schiedam* hebben gemeend op de verzoeken van wegens de Schuttery, en verdere Burgers en Ingezetenen der voorsz: Stad, aen Hun Lieden by Requesten gedaen, niet te moeten disponeren; maer dezelve ter onzer dispositie en decisie hebben over gelaten; en Wy tot herstelling der rust en Tranquiliteit in de voorsz: Stad, ons de voorsz: dispositie en decisie niet willende onttrekken, derwaerts hebben Gecommitteerd *Fredrik Hendrik*, *Baron van Wassenaer*, *Heer van beide de Katwyken en 't Zand*, beschreven in de orde van de Ridderschap van Holland en Westfriesland, Heemraed van Rynland, en tegenwoordig Minister Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Paeuw*, Raed in den Hoogen Raed in Holland; om zich van Onzentwegen te informeren op de Zaken en Poincten in de gemelde Requesten vervat, als mede op zoodanige verdere verzoeken, als aen ons nog nader zouden mogen worden gedaen; ZOO IS 'T, dat wy, na ingenomen te hebben het rapport van dezelve Onze Gecommitteerden, die zich binnen de voorsz: Stad, op alles hadden geinformeerd, goedgevonden hebben te disponeren, in maniere hier na volgende.

Eer-

Eerstelyk aengaende het Requeſt by het meerder- gedeelte der Schuttery gepreſenteerd. SCHIE- DAM.

Accorderen Wy, op het I. Artikel van het zelve, aen die van de Schuttery der voorſz: Stad, dat de Twee Compagnien Burgers, beſtaende in 24. Rotten, buiten bezwaer van de Stad, worden verdeeld in vier Compagnien, met derzelver Vaendels; Dat voorts by vacature van een Kapiteins of Luitenants plaets, by den Krygsraed zal worden geformeerd eene Nominatie van twee Perſonen, om daer uit by het Collegie van de Wet, een tot Kapitein of Luitenant te worden geëligeerd.

En dewyl de Regering der voorſz: Stad, aen Ons heeft gedaen declareren, omtrent de verdere Artikelen der voorſz: Requeſte, aen die van de Schuttery, alle behoorlyke genoegen te zullen geven; verklaren Wy op alle dezelve geene diſpoſitie van ons noodig te zyn.

Voorts wat aengaet het Requeſt by een groot gedeelte der Burgery der voorſz: Stad overgegeven

Verklaren Wy op het I. Artikel van het zelve, Onze Intentie te zyn, dat de Plakaten en Keuren tegen het misbruyk van den Zondag, als mede tegen het Vloeken en Zweren, by vervolg worden gemaintineerd, en gehandhaefd.

Het verzoek by het II. Artikel ter neder geſteld, word by deze geaccordeerd.

Het verzoek vervat in 't III. Artikel, als mede 't geen nader by een Particuliere Requeſte is gedaen, ten einde het Tractement der Predikanten van de voorſz: Stad, verhoogd, en aen derzelver Weduwen een Jaerlykſch Penſioen, worde toegelegd; Laten Wy over aen de Regering der voorſz: Stad, om deswegens zoodanige ſchikking te maken, als by dezelve overeenkomſtig met Stads Finantien gevoeglyk zal worden geoordeeld.

In het verzoek by het IV. Artikel ter neder geſteld, verklaren Wy, niet te kunnen treden, recommanderende nogtans den Magiſtraet der gemelde Stad, daer omtrent zoodanige beſtellinge te doen, als tot meeſte nut en ſtigting der Ingezetenen kan dienen.

Dewyl Wy begrypen, dat het verzoek by het V. Artikel gedaen, niet kan ſtrekken tot welwezen van de

SCHIE-DAM.

Ingezetenen der voorsz: Stad , en meer zoude strekken tot vermeerdering, dan tot voorkoming van Kosten, word het zelve afgeslagen.

Gelyk Wy mede verklaren, niet te kunnen toestaen het verzoek vervat in het VI. Artikel, bevelende niet te min den Magistraet der voorsz: Stad , in het inponeren van Stads Lasten, zoodanige moderatie te gebruiken, als de Finantien der voorsz: Stad zullen permitteren.

Het verzoek by het VII. Artikel ter neder gesteld, ten einde de Stad voortaen niet gepreféreerd zy , in alle zulke zaken, die zy gemeen heeft met den Burger, gelyk als in 't Verhuuren van Land, Huizen, enz. word by deze geaccordeerd.

Op het eerste Lid van het VIII. Artikel, verklaren Wy, dat tot geen Officien binnen de voorsz: Stad, zullen mogen worden gepromoveerd , dan die genen die hun Burgerschap zullen hebben gekregen , 't zy door geboorte , of anderszins, en de Regten tot het Poorterschap staende, zullen hebben betaeld. Recommanderende Wy nogtans wel serieuselyk , dat in het begeven der Amten de noodige reflectien op de Burgers en Ingezetenen worde gemaekt , en dat dezelve daer in, zoo veel doenlyk, worden gepreféreerd voor de zulken die geen Burgers of Ingezetenen der Stad *Schiedam* zyn : En nopens het verder verzoek in het voorsz: Artikel mede vermeld, dat het Havenmeester en Ballastmeesters Amt in 't vervolg aen een of meer bekwame Burgers gegeven worde , buiten de Regeering ; word het zelve geaccordeerd.

Nopens het IX. Artikel, refereren Wy Ons tot de Acte op het stuk van de Regering , op heden mede by Ons gedaen emaneren.

Op het X. Artikel verklaren Wy , dat aen de Burgery met den druk zullen worden gecommuniceerd, zoodanige Stads Previlegien, als nuttig en dienstig zal worden bevonden ; Zullende ook zorg worden gedragen , dat voor een jegelyk te bekomen zullen zyn , alle zoodanige Stads Keuren en Ordonnantien, als tegenswoordig nog in observantie zyn.

Op het XI. Artikel verstaen Wy, dat de Haven, en der Stads Binnewateren, als de Veste, en de Schie, by continuatie ter behoorlyke diepte worden gehouden.

Op

Op het XII. Artikel verklaren Wy, onze intentie te zyn, dat de respective Gildens by hunne Rechten worden gemaintineerd; accorderende voorts dat by de Gildens zal worden overgegeven een Nominatie van Hoofdluiden, uit welke Nominatie alleen, de Hoofdluiden by Burgermeesteren zullen moeten worden geëligeerd; zullende in 't vervolg de Dekensplaets blyven ter dispositie van de Leden van de Vroedschap, gelyk zulks te voren heeft geobtineerd; En laetstelyk dat de Gildebrieven zullen worden gerevideerd en gecorrigeerd, voor zoo veel zulks noodig zoude mogen worden bevonden. SCHIEDAM.

Nopens het verzoek vervat by het XIII. Artikel, accorderen Wy het zelve in zoo verre, dat de Taxatie ter Remplacering van de afgeschafte Pachten, in 't vervolg zal geschieden door Commissarissen uit de Regering, en de bekwaemste uit de Burgery, ieder de helft.

Op het XIV. Artikel verstaen Wy, dat het Salaris van Weesmeesteren, in de gevallen by het voornoemde Art. vermeld, worde gebragt op zes Schellingen, en dat omtrent behoeftige en onvermogende Luiden, alle behoorlyke moderatie zal worden gebruikt.

Nopens het I. Lid van het XV. Artikel, dat de Inspectien van Gecommitteerde Vroedschappen, in 't vervolg Gratis, als voor dezen mogen geschieden, word by deze geaccordeerd; En omtrent het verdere verzoek, verstaen Wy, dat, indien by de Burgers of Ingezetenen zoude kunnen worden bewezen, eenige nieuwigheden, en abuizen, die niet strekken tot welzyn van de Stad, maer ten lasten van den Burger ingeslopen te zyn; het aen de Burgers en Ingezetenen vry zal staen, zich deswegens op eene decente wyze aen de Regering te addresseren, om behoorlyk redres te kunnen erlangen.

Op het verzoek by het XVI. Artikel gedaen, verstaen Wy, dat in het appliceren van de Keuren op het stuk der Desolate Boedels geëmaneerd, zoodanige moederatie zal worden gebruikt, dat naer omstandigheit van zaken, het aen de Crediteuren zal wezen gepermitteerd, de Boedels te redden, en wegens hun agter wezen te accorderen, en dat indien het noodig mogte worden bevonden, den Boedel aen te geven, daer van aen de Crediteuren behoorlyke Rekening zal worden gedaen, en

SCHIE-DAM.

de meeste menage der Crediteuren behartigd; blyvende de Burgery in haer geheel, om wegens den verderen inhoud van het verzoek by het voorschreve Art. ter nedergesteld, zich te addresseren aen de Regeering, ten einde by dezelve daer op zoodanig reguard mag worden genomen als bevonden zal worden te behooren.

Op het XVII. Artikel accordeeren Wy, dat by continuatie het Gasthuis der voorsz. Stad, mag worden open gezet tot soulaes van behoeftigen, en door ziekte bezogte Burgers, Ingezetenen en Vreemdelingen.

Nopens het verzoek by het XVIII. Artikel vermeld, vermeenen Wy; dat daer in geen verandering noodig is.

Op het XXI. Artikel verstaen wy, dat in 't vervolg altoos bekwame Persoonen tot Nederduitsche Schoolmeesters binnen de voorschreve Stad worden aengesteld, en dat by derzelver aenstelling, op hunne *Capaciteit* de noodige reflexie zal moeten worden gemaekt; en dewyl men bedagt is op het formeren en introduceren van een Generael Schoolreglement, over deze Provintie, vinden Wy onnoodig op het ontwerp van een Particulier Schoolreglement te disponeren.

Nopens het XX. en XXI. Artikelen. Nademael Wy vertrouwen, dat op den inhoud der verzoeken by de voorschreve Artikelen vermeld, by de Regering de noodige voorzieninge word gedaen, en naer tyds gelegentheit in 't vervolg zal voorzien worden, verklaren Wy, dat op de voorschreve verzoeken geen dispositie noodig is.

Aengaende het verzoek, door de Burgers, woonende op het Hoofd, der voorsz. Stad, mede by Requeste gedaen, en Laetstelyk nopens eenige mindere verzoeken; Renvoyeren Wy alle dezelve aen de Regering der voornoemde Stad; Recommanderende en bevelende dezelve, daer op zoodanige reflectien te nemen, als tot meeste nut en welzyn, van de Stad en derzelver Ingezetenen in 't generael zal worden bevonden te behooren.

Gedaen in 's Gravenhage den 28. November 1748.

PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Ter Ordonnantie van zyne Hoogheit

J. DE BACK.

Den

B R I E L.

Den 17 dezer, des avonds om half zeven uuren kregen Burgermeesters alhier Kundschap, dat de Ed. Mog. Heeren Commissarissen van zyne doorl. Hoogheit, den Heer Prins van van Oranje, en Nassau, Erfstadhouder der vereenigde Nederlandsche Provintien, namelyk de hoog Edele Heer *Fredrik Hendrik Baron van Wassenaer*, *Heer van beide de Katwyken en 't Zand*, beschreven in de Ordre van de Ridderschap van Holland en Westvriesland enz. en de Wel Ed. Heer Mr. *Willem Paeuw*, Raedsheer in den hoogen Raed van Holland, in een Jacht aen het hoofd dezer Stad waren gearriveerd, waerop aen dezelven werden toegezonden, twee Koetzen met drie Stads Boden en eenige Knechten met brandende Flambouwen, om hun Ed. Mog. af te halen, die dezelven geleidden langs de Voorstraet, de Koopmansstraet en de Langestraet, tot aen de Stads Doele, gaende de drie Stads Bodens, en de State Bode vooraf, en de knechts met brandende Flambouwen voor en naest de Koetzen. Hun Ed. Mog. aen Stads Doelen gekomen zynde, werden dezelve gerecipieerd en binnen geleid door den Secretaris dezer Stad, en eenigen tyd daerna werden Hun Ed. Mog. verwelkomd en gecomplimenteerd uit naem van de Vroedschap, door de twee Regerende Burgermeesteren *van Hoogwerff* en *Snellen* en de Oud-Burgermeesters *Gomar* en *van Leeuwen*, geadsisteerd door den Secretaris voorn. Den volgenden dag hebben gem. Hun Ed. Mog. zich opgehouden in derzelver Logement, om af te wachten, of 'er eenige Burgers en Ingezetenen waren, die eenige klachten hadden in te brengen; dan deze waren zoo gering dat hun Ed. Mog. die ter beslissing aen de Heeren van de Regering BRIEL.

BRIEL. overlieten. Den 19 om half elf uuren werden hun Ed. Mog. op hun verzoek, door twee Koetzen van derzelver Logement naer het Stadhuis afgehaeld, gaende vooraf drie Stads Boden, en ter zyde van de Koets de Staten Boden. Hun Ed. Mog. aen het Stadhuis gekomen zynde, werden aldaer plechtiglyk gerecipieerd en begeleid tot boven op de Vroedschaps Kamer, alwaer de geheele Vroedschap vergaderd was, het militair voor het Stadhuis paraderende. Na dat hun Ed. Mog. een' korten tyd op het Stadhuis waren geweest, werd de Klok van het Stadhuis getrokken en daerna ten overstaen van hun Ed. Mog. door den Heer Sekretaris *Pielat* uit naem van zyn Doorl. Hoogh., den Heer Prins van Oranje en Nassau, onzen zeer hooggeachten en geliefden Erfstadhouder, de volgende Publicatie aen de Burgeren en Ingezetenen dezer Stad gedaen:

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, door Gods Genade, Prins van Oranje en Nassau, enz. enz. enz.

Doen te Weeten, dat Wy in deeze bekommerlyke tyden niets meer ter harte nemende, als dat de respective Steden dezer Provintie, onder Ons Stadhouderschap ressorterende, mogen worden gebragt in zoodanige ordre en Regeering, waer door dezelver rust en voorspoed worde gestabileerd.

En tot Onze kennisse zynde gebragt, dat Burgermeesters en verdere Regenten der Stad Brielle, tot voorkoming van onlusten, en tot conservatie der rust en tranquiliteit binnen de voorsz. Stad, waren te rade geworden, te declareeren geneigd te zyn, om liever hunne Bedieningen neder te leggen, dan door het contineren in dezelve, eenige onlusten onder de Ingezetenen te occasioneren, hebben goedgevonden de voorsz. meeninge en intentie der gemelde Regenten met Onze Approbatie te seconderen; dien volgende houden Wy de voorsz. Regenten voor ontlast van hunne Functien, Hunlieden bedankende voor den dienst aen de Stad Brielle tot nu toe gepresteerd, zoo nochtans dat de voorsz. Regenten

daer

daer door geenszins zullen worden gekweſt of benadeeld in hunnen goeden Naem en Faem, veel min dat dezelve daer uit zullen mogen worden geſuſpicieerd, zich in de Regering van Stad of Land niet naer behooren gedragen te hebben; alles in gevolge van de Reſolutie, ter Vergadering van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Weſtvriesland genomen op den 21. September laetſtleden. BRIEL.

En vermits Wy tot nut en welwezen der voorſchreve Stad dienſtig oordeelen, dat het getal der Vroedſchappen worde vermeerderd, en van Vyftien worde gebracht op Twintig, gelyk zulks in voorige tyden heeft plaets gehad, en het welk mede by de Burgery vau Ons is verzocht, hebben Wy goedgevonden te ſtellen, gelyk Wy ſtellen mits deze, tot

VROEDSCHAPPEN.

François de Mirell Dr. *Franciscus Petrus Gomar Paulus Snellen.* Mr. *Cornelis Hendrik van Leeuwen. Nicolaes de la Basſecour. Jan Arnout Gallas. George van Hoogwerff.* Mr. *Abraham van Helsdingen.* Mr. *George Marcus Warry. Harper Molewater.* Mr. *Maximiliaen van Berchem.* Mr. *Theodorus Beels. Frederik de Graeff.* Mr. *Leendert Voogd. Jacob Roeſt. Mr.* Cornelis Hoijer. *Mr.* Antonius Perizonius. Barend vander Salm. *Mr.* Andreas vander Sluis. *Dr.* Jan Blankert (*)

Tot BURGERMEESTEREN.

George van Hoogwerff. Paulus Snellen.

Laſtende Onzen Commiſſariſſen *Frederik Hendrik, Baron van Waſſenaer, Heer van beyde de Katwyken en 't Zand*, beſchreven in de Ordre van de Ridderſchap van Holland en Weſtvrieſland, Heemraed van Rynland, en tegenwoordig Miniſter Plenipotentiaris op het Congres te Aken, mitsgaders *Willem Paeuw*, Raed in den hogen Rade in Holland, die Wy om zich binnen de voorſz. Stad op alles te informeren, derwaerts hadden gecommitteerd, dezelve in Onzen Naem den behoorlyken Eed af te nemen.

Verklaren Wy verders Onze intentie te wezen, dat het verkiezen der voorzeide Regenten, in maniere als boven gedaen, alleen is geſchied tot meerder ruſt en dienſt der

(*) Deze vyf laetſtgenoemde Heeren, met een andere letter gedrukt, zyn de nieuwverkorenen.

BRIEL. der voorsz. stad Brielle. en zulks zonder eenige prejuditie of consequentie voor het toekomende, ten aenzien van de Privilegien, Vryheden, of Geregtigheden, de voorzeide Stad, den goeden Burgeren of Ingezetenen derzelver competeerende, die Wy verstaen dat in haer oude kracht en vigeur zulllen blyven.

Gedaen in 's Gravenhage. den 15 December 1748

PRINCE D'ORANGE ET NASSAU.

(L: S:)

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheit,

J DE BACK.

Deze publicatie gedaen zynde, dewelke tot betuiging van vergenoeging en blydschap met een algemeen huzza, beantwoord werd, reden Hun Ed. Mog. immediaet naer het jacht. in diezelve ordre als dezelve op het Stadhuis gekomen waren, gevolgd zynde door den Sekretaris dezer stad, om Hun Ed. Mog. aen het Jacht uit naem van de Regering te valediceren.

ALKMAER.

ALKMAER. Alhier was overleden de Wel Ed. Gr. Achtb. Heer *Willem Winder*, in zyn Wel Ed. leven Oud Burgermeester, Raed in de Vroedschap dezer Stad, mitsgaders Ontvanger van de Gemeene Lands Middelen, enz. enz.

Den 16 dezer kwam zyne doorl Hoogheit (na dien zelven dag des morgens tusschen 6 en 7 uren uit 's Gravenhage te zyn vertrokken, Om een keer naer Friesland te doen) verzeld door den *Baron van Grovestins*, deszelfs Opperstalmeester, in een koetze met 6 paerden bespannen, hier aen. en reed terstond tusschen de in de wapenen staende Burgery, in twee ryen geschaerd, onder het luiden en spelen der Klokken naer het Stadhuis, waer zyne Hoogheit, uit de koetze getreden, door den Magistraet gerecipieerd, gecomplimenteerd, en ver-

vol-

volgensnaer binnen geleid werd. Na dat de Vorst hier een half uur vertoefd had, werd zyne Hoogh: op dezélve plegtige wyze uitgeleid. In de straten waer zyne Hoogheit passeerde, waren zeer fraeie Eere-poorten opgerecht. Ook pronkten de Stads Torens met vreugde vlaggen. Waer op zyne Hoogheit vervolgens onder het losbranden van 't geschut op de Stads wallen, zyne reis naer Hoorn voortzette, zynde door de Burgery tot aen de Schermers-poort uitgeleide gedaen.

HOORN.

Den 15 der voorleden Maend is door Burgermeesteren en de Kapiteinen der Burgery alhier, een nadere ordre beraemd aengaende het Waken; waer in onder andere gezegd word, dat een gemeen Schutter voor het verzuim van een Nachtwacht zal verbeuren in plaets van 6 Stuivers, zoo als voor het jaer 1726 geschiedde, agt Stuivers. Dit Artikel niet naer de smaek zynde van die van St. Pieters Gilde en de Scheepstimmerlieden binnen deze Stad, had een vry groot getal derzelven zich vervoegd aen het huis van een der Burger-Kapiteinen, die zich beroemd had, tot deze verandering zeer zyn best gedaen te hebben, om daer na eens onderzoek te doen; doch hy, voor die schare bevreesd, ontkende alles, en beloofde integendeel thans, zoo veel hem betrof, de zaken daer heen te zullen richten dat de boete weder op den ouden voet bepaeld en hun genoegen gegeven werd. Dit bragt de zaken zoo verre dat zy aftrokken. Doch aen 't redresseren zynde en denkende dat het 'er nu met een maer door moest, besloten zy naer Burgermeesteren te gaen en daer hunne poogingen ook aen te wenden om deze verandering vernie-

HOORN.

HOORN. nietigd te krygen; waer op Burgermeesteren bewogen werden hun eisch in te willigen, en de boete voor het verzuim op den Nachtwacht van ieder gemeen Schutter, weder als voor het jaer 1726 op 6 stuiv. te stellen.

Door den Storm, die den 7 dezer, hier te lande, gewoed heeft, is de Wierdyk, dienende ter beveiliging van het Eiland voor deze Stad, *de Hey* genaemd, die in 't jaer 1732 gemaekt is, en strekkende was van de groote Lantaern aen de Haven dezer Stad, tot aen het Visschers Eiland, byna geheel geruineerd, waer door deze Stad meer dan *f* 50000 Guldens schade heeft geleden.

Den 8 dezer, ontstond des namiddags onder het oeffenen van den Godsdienst, brand in een Boerenhuis in de Beemster, ruim 1 ½ uur van deze Stad, waer door het zelve niet alleen tot den grond toe verteerde, maer ook een Stal met 13 Runderen elendiglyk verbrand is. De oorzaek van dit ongemak vermoedde men te zyn voortgekomen uit onvoorzichtigheit van de Kinderen, welken de bewaring van dit huis gedurende den Godsdienst was toebetrouwd.

Den 15 kreeg de Regering dezer Stad de hoogstaengename tyding, dat zyne doorl. Hoogheit, eene reize naer Vriesland zullende doen, van oogmerk was den volgenden dag door deze Stad te passeeren; waerop, den 16, 's morgens met het aenbreken van den dag, de Torens binnen deze Stad, het Collegie ter Admiraliteit, het Oostindisch en verscheide andere particuliere Huizen alhier reeds met Prinsen en Oranje Vlaggen vercierd waren. 's Morgens omtrent negen uuren werd door alle de Wyken de trom geroerd, om de Burgers in de wapenen te doen komen, welke, alle met fraeye Kokardes en Linten en Palmtakken aen hun geweer vercierd, voor de

de Huizen van hunne Vaendrigs gecompareerd zynde, in zeer goede ordre naer de Markt of Rooden Steen trokken, van waer zy ten deele marcheerden naer de Wester-poort dezer Stad, welke zyne Hoogheit moest inkomen, en vervolgens van daer, het Breed en Oude Noord langs tot aen het Stadhuis, allen in twee ryen zich schaerden. Ten zelven tyde trok ook een Comp. Cavallery van het Reg. van den Luit. Gener. *Schack*, alhier Guarnisoen houdende, uit tot aen het Dorp Avenhorn, een uur van hier gelegen, om zyne Hoogheit aldaer op te wagten en vervolgens te convoieeren. Dus vroegtydig was men alhier in gereedheid en wagtende op de komst van den Vorst, welke 's namiddags omtrent half vyf uuren, in een koets met 6 paerden bespannen, die geescorteerd werd door de voorn. Cavallery, verzeld van den *Baron van Grovestins* eerst de stad naderde. Zoo dra was zyne Hoogheit niet binnen de Poort gekomen, of hy werd gesalueerd door det losbranden van 't Kanon van 4. Bolwerken en het Admiraliteits Magazyn, en reed vervolgens onder zeer veele Eerepoorten heen, die nevens verscheide andere Huizen met deftige Decoratien, en Deviesen vercierd waren, door de gewapende Burgers tot aen het Stadhuis, alwaer hy uit de koets trad, en door den Raed en Magistraet, die allen met ongedekten hoofde stonden wagten, gerecipieerd werd. Zyne Hoogheit door den Heer Pensionaris Mr. *Joan Groot* uit naem van den Magistraet verwelkoomd zynde, werd, nevens den gem. *Baron van Grovestins*, op het Stadhuis in de Kamer van Burgermeesteren ingeleid. HOORN.

Daer zittende ontfing dezelve de Complimenten van gelukwensching wegens den Magistraet, door de mond van gem. Heer Pensionaris; en andermael gehoor verleend hebbende, ook de

HOORN. Complimenten wegens den Raed of Vroedschap door de mond van den Heer Sekretaris Mr. *P. Bruno Verschuur*. Hier na werd het doorlugtig Gezelschap geleid in der Schepenen Kamer, alwaer een aenzienlyk Collation ten koste van de Stad gereed gemaekt was, wanneer zyne Hoogheit zich nog een weinig ververschte. Terwyl dezelve op het Stadhuis vertoefde, werd de Burgery door de straten, langs welke zyne Hoogheit, de Stad uitgaende, passeren zoude, weder in twee ryen geschaerd. Zommige Collegien; gelyk ook de respective Kerkenraden van de Gereformeerde en Luthersche Gemeenten alhier, hadden Deputatien gemaekt om den Vorst te complimenteren; doch zyne Hoogheit liet weten dat hy, aenstonds weder zullende vertrekken, aen niemand gehoor konde verleenen. Na dat nu de behoorlyke gereedheit gemaekt was, en de Vorst van de Regering afscheid genomen had, werd hem egter, by zyn uitgang uit der Schepenen Kamer, door de mond van eenige der Gereformeerde Predikanten nog een kort woord ter heilwenschinge toegesproken; en door den Heer *Nikolaes Hinlopen* een gedicht op deszelfs blyde aenkomst binnen deze Stad, dat op wit satyn gedrukt en met een Oranje strik vercierd was, ter hand gesteld. Zyne Hoogheit het Stadhuis afgegaen zynde, nam vervolgens, nevens den gemelden *Baron van Grovestins*, weder plaets in de Koets, en reed, langs de Kerk-Nieuw-en Agterstraten, alwaer ook verscheide Eerepoorten opgericht, en, op ordre van den Magistraet, Illuminatien aengesteken waren, naer de Koepoort; weder door de meergemelde Cavallery geconvoieerd en door negen koetzen, in welke Heeren van de Regering zaten, uitgeleide gedaen wordende. Buiten de Poort komen-

komende, werd weder het Kanon, als by de inkomst, gelost en daer mede den Vorst het laetste Adieu toegeroepen; waerna hy zyne reize naer *Enkhuizen* vervolgde.

ENKHUIZEN.

In de voorleden Maend was de Hr. Mr. *Adriaen van Bleiswyk*, sessie hebbende in den Raed van State wegens de Provintie Holland, tot Bewindhebber der Oostindische Compagnie ter Kamer alhier verkozen. ENKHUIZEN.

Den 16 dezer, des avonds om 7 uuren kwam de Prins Erfstadhouder, in gewenschte gezondheit, hier aen, waer de receptie niet min statig dan te Hoorn was. Van het Medenblikker Tolhek (zynde omtrent halfwegen tusschen Hoorn en deze Stad) tot aen de Koepoort alhier, waren meer dan 25 Eerebogen, allen op het cierlykst, geplaetst. Alle de Klokken der omliggende Dorpen luidden, en alle de Huizen in de naburige streken waren geillumineerd. Zyne Hoogheit de Stad naderende, werd van Stads wegen begroet met 21 schoten aen de Landzyde, die, door 21 schoten van de Admiraliteits Werf beantwoord, en door een gelyk getal, van Stadswegen aen den Zeekant besloten werden. De Scheeps-Timmerlieden hadden van de Koepoort tot aen het Admiraliteits Collegie 65 groene Poorten gemaekt, en nog eene, zeer considerabel, by het voorn. Collegie. Vele andere Burgers in Buurten en Genootschappen, hadden ook het hunne gedaen. Immers telde men zoo in de Wester- en Breedestraet als elders wel 125 Eerepoorten, behalven ontelbare Kroonen. Alle huizen waren geillumineerd. De Klokken speelden. De toeloop der juichende meenigte was ontelbaer. Aen de Koepoort werd zyne Hoogheit door twee Burgermeesters en twee Vroedschappen in 2 Koetzen derwaerts gereden, verwelkoomd, en verzogt op het Stad-

huis

ENKHUIZEN. huis te komen, waer de geheele Raed, ter receptie van dien Vorst, vergaderd was, zulks toegestemd hebbende, werd de Prins door de twee andere Burgermeesters aen deszelfs Koetze op gewacht, en door twee andere Vroedschappen aen de trappen gerecipieerd, en in de Raedkamer geleid, waer (de eerste Sekretaris, de Heer *Vaillant*, toen op de Vergadering der groote Visschery te *Delf* zynde) de tweede Sekretaris, de Heer *van Stralen*, zyne Hoogheit, door eene cierlyke redevoering, uit name der gansche Vroedschap complimenteerde, die door den Prins Erfstadhouder van punt tot punt zoo minlyk als deftig beantwoord werd. Dit verricht zynde, werd zyne Hoogheit op gelyke wyze, weder naer de Koets, en vervolgens naer het Jacht geleid, 't geen straks door meer dan 50 Visschers Schuiten en andere Vaertuigen, allen met vreugdevlaggen, die van de Torens en publieke Gebouwen ook afwoeien, om stryd opgetooid, omcingeld werd. Zelfs had men hier een Admiraelschap geformeerd, ten einde zyne Hoogheit daer door naer Vriesland te doen vergezellen. Het hoofd derzelve, *Gerrit Hamer*, had 2 stukjes Kanon en eenige Tamboers aen boord, die by den uittogt het hunne deden, terwyl de Eerschoten nu van den Zeekant begonnen met 21 stukken, die met 5 schoten uit het Jacht zyner Hoogheit beantwoord werden, waer op de Stad nog 13 schoten liet volgen. Kort daer na raekte het Jacht van dien Vorst by 't Noordergat vast, doch werd door den iever van den voorn. Admirael en de overige Vaertuigen, wel haest vlot gemaekt en in het diep gebragt, om de reis voort te zetten, zynde zyne Hoogheit ten half twee uren in de Lemmer gelukkiglyk aengekomen, wanneer zyne Hoogheit het Convooi met een deftigen zegenwensch bedankte, en met 15 goude dukaten beschonk.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

In de Voorleden maend was in 's Gravenhage overleden, de Heer Mr. *Jacob de Vriese*, Advokaet en Raed Fiskael, van 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit dezer Provintie. MIDDELBURG.

ZIERIKZEE.

Nadat de Verpachting den 28 September te Brouwershaven, in alle rust en met weinig verlies geschied was; werden de Gemeene Middelen over deze Stad en dit Eiland, als ook over Sommelsdyk, den volgenden dag, hier, naer gewoonte, den meestbiedenden aengeboden, en vervolgens verpacht, hoewel met eenig verlies, 't geen door velen echter niet toegeschreven word aen de omstandigheit des tyds, of vreeze der Pachteren; maer aen het Plakaet hunner Ed. Mog., de Staten van Zeeland, kort te voren geëmaneerd, waerby de Reeders van Schepen geëximeerd worden van het betalen der gemeene middelen, voor zooveel de Equipagé betreft; zynde de verpachting anderszins hier zonder eenige opschudding afgeloopen. ZIERIKZEE.

Den 19 November, was hier het volgende ongeluk gebeurd: Terwyl men bezig was het geweer van eenige Soldaten, voor het huis van hunnen Officier vergaderd, te onderzoeken, ging een Snaphaen af, en Kweuste een' van ver aenkomenden Burger, zoodat dezelve weinig tyds daer na stierf.

ZIERIK-ZEE. Den 9 dezer was, door de Regering alhier, tot Pensionaris en Sekretaris aengesteld de Hr. Mr. *Jan Cornelis Ockersse*, Schepen dezer Stad, in plaetze van den wel Ed. gestr. Heer Mr. *Anthony Ockersse*, Raed - Pensionaris en Sekretaris, die daer van vrywillig afstand gedaen heeft; zynde voorts in plaetze van den voorn. Heer *Jan Cornelis Ockersse*, den 11 dezer tot Schepen aengesteld de Heer Mr. *Jakob Hulscher*.

De Negotie begon hier het hoofd thans weder op te beuren, 't geen men hoopte van de Visscherye ook eerlang te zullen kunnen zeggen, die, uit vreeze voor de Kapers, en om dat men op de gegeven passen luttel vertrouwen konde, in dit jaer zoo slecht geweest is, dat dezelve aen de Comptoiren ruim de helft minder dan in voorgaende jaren heeft opgebragt.

Aen de Dyken hier en hier omstreeks waren in dit jaer verscheide breuken en vallen gekomen, niet tegenstaende door storm of hooge vloeden, sederd den 12 December 1747 weinig schade veroorzaekt was (*).

THO-

(*) Om onzen Lezer van de voorn. Vallen en breuken een klarer denkbeeld te geven, zullen wy hem de volgende naeuwkeurige aentekeningen mededelen:

Den 11 April dezes jaers 1748, was een Val of Grondbreuk gekomen aen de Burgsluische Nolle, lang van onder aen den berm 16 a 18 Roeden, breed opwaert in den Dyk omtrent 3 Roeden van de tee afgerekend: 't meyland of vooroever was omtrent breed 6 a 7 Roeden dat nu ook weg is, en diep van 3 tot 9 vaem.

Den 15 Juny kwam een extra groote val voor den Middeldyk, tusschen Stauwers en Heertjes inlagen, doch meest voor den laetsten, die ook in gevaer was van te inonderen. Dees val was lang 33 a 34 Roeden onder aen den berm; de vooroever was breed 14 a 16 Roede, 't welk

alles

THOLEN.

In den beginne dezer Maend was alhier in het 61 Jaer zyns ouderdoms overleden, de Wel Ed. geboren Heer *G. van Vryberghe*, Heer van Name, Oud-Burgermeester, regerend Schepen en Raed dezer Stad enz. THOLEN.

alles weg gevallen is, als ook het buiten beloop van den Dyk, tot voor de wagenbane; zoodat maer 3 a 4 voet van de Kruin is overgebleven; van achter was weinig lichaem, en waer de buitenkant van de kruin geweest is, was nu de kant van de diepte. Een roede hier van daen was het diep 9 voet, 2 R. 16. V. 3 R. 21 V. 4 R. 27. V., 6 R. 36 V., 8 R. 43. V., 10 R. 55 V. de diepte is niet extra, maer wel de lengte en breedte.

Den 11 July was een val gekomen tusschen Kisters en Susannes inlagen, die lang was 15 a 16 Roeden; de vooroever was breed 5 a 6 Roed:; dit en ook het buiten beloop van den Dyk is tot 1 a 2 voeten in de kruin toe weg gevallen.

Den 25 Aug. kreeg men tyding dat 'er een val gekomen was in 't Mey ofte voorland, beginnende, waer de voorn. val van den 11 April was uitgescheiden, en eindigende aen de haven van Bergsluis, lang omtrent 25 a 30 Roed:.

Den 22 October kwam een Val in de Wt. Nolle van den Zuidhoek, beoosten de haven van Zierikzee (zynde de bovengem. vallen alleen bewesten het hoofd van Zierikzee:) deze val is lang 24 a 25 Roed:, en op een gewone diepte.

Het Zink-werk, gelegd in 1736 met zware kosten, is mede ondermynd, en te samen met het Meyland tot in de Kruin van den Dyk weg gevallen. Dit Zinkwerk scheen te voren van goed effect te zyn, waer uit blykt, dat 'er ook niet op vertronwd kan worden.

De voorschr. vallen zyn met veel arbeids en zware Kosten in staet van tegenweer, 't geen tot nu toe wel reussseerd.

Men heugd niet dat, binnen zoo kort een tyd, de Polder van Schouwen diergelyke rampen heeft ondergaen.

Aen de Polder Brunisse, voor Zype, was in July ook een valletje veroorzaekt, doch van weinig belang.

UTRECHT.

UTRECHT. Den 19 November was alhier in den Ouderdom van 102 Jaren en eenige Maenden overleden eene *Maria Spitsweg*, hebbende tot aen haer levenseinde genoegzaem, steeds een volkomen welstand en het gebruik van alle haere zinnen gehad.

Den 2 dezer was hier de volgende Publicatie gedaen.

Burgermeesteren en Vroedschap der Stad *Utrecht*, ontvangen hebbende de wel gegronde klachten van de Vleeshouwers dezer Stad, over de ongepermitteerde behandelingen van sommige baetzoekende Persoonen, die toeleg schynen gemaekt te hebben om die Neringe te brengen in de uiterste confusie en verwerring, hebben tot voorkominge van dien, en om te maintineren de publieke Vleeshuizen binnen deze Stad, goedgevonden, by Renovatie en Ampliatie van vorige Plakaten te statueren, als geschied mitsdeze, dat voortaen niemand eenige Vleesbanken, in een van de Vleeshuizen, zal mogen Huren of ingebruik hebben, ten zy hy is een Burger en Inwoonder dezer Stad. Interdicerende mede wel scherpelyk eenig Vleesch in groote of kleine quantiteit, van buiten, binnen deze Stad te brengen om weder te verkopen of verhandelen Gelyk mede verboden word eenig Vleesch in particuliere Huizen, Plaetzen, of langs de Straet te verkopen, op verbeurte van het Vleesch, dat zoodanig van buiten ingebragt, geveild of verkocht word, ten behoeve van het stads Kinderhuis en een boete van vyftig guldens, t'elken reize te verbeuren, t'appliceren als by de Ordonnantie op de Vleeshuizen is gestatueerd. Authoriserende tot het doen der bekeuring den Heer Hoofd-Officier dezer Stad, des zelfs Substituit, de Deurwaerders, Letterdienaers, Boden, Keurmeesters, mitsgaders de respective Vleeshouwers en elk van dien in 't byzonder. Blyvende echter by continuatie gepermitteerd het verkopen van Vleesch op de Ganzemarkt ter gezetter tyd en volgens d'ordre daer omtrent beraemd, enz.

Ook

Ook was den 5 der voorschr. Maend, door de Heeren van den Gerechte dezer Stad, een Publicatie uitgegeven tegens het plegen van allerlei Insolentien des avonds langs de Straten; wordende aen den Ontdekker van zoodanige Moedwilligers een Præmie beloofd van *f* 150; en voorts een ieder het plegen van zoodanige feitelykheden verboden, op pœne van exemplare straffe naer exigentie van zaken. UTRECHT.

FRIESLAND,

LEEUWARDEN,

De Heeren Staten dezer Provintie, gecommitteerd hebbende de Heeren van het Mindergetal, Collegie en de Rekenkamer tot het examen der Projecten van Finantie, door sommige Ingezetenen, volgens Publicatie van den 11 Septemb. laetstleden, aen hun Ed. Mog. ingeleverd, dienende tot een grondslag om te maken eene Quotisatie over alle de Familien, ter vervanginge van de afgeschafte Pachten; hadden de Heeren Gecommitteerden op den 20 Nov. laetstleden hun rapport aen hun Ed. Mog. ingeleverd, die, nae ernstige deliberatie, goedgevonden hebben het zelve aen zyne doorl. Hoogheit te communiceren, om deszels hoogwyze consideratien, daer over te erlangen, en vervolgens met iever de hand aen 't werk der opbouwing van de Finantien te kunnen slaen. LEEUWARDEN.

Den 22 der voorleden maend, hadden hun Ed. Mog. doen emaneren de volgende Publicatie.

Nopens de invorderinge van de nog onbetaelde termynen van den gearresteerden Vyftigsten Penning.

LEEU-WARDEN. De Staten van Vriesland, allen den genen, die deze zien ofte hooren lezen Salut: Doen te weten.

Alzoo Wy ter gelegenheit van de zware traubles welke sederd eenige Jaren Europa hebben ontrust en in zware Oorlogen gedompeld, waer in de Republiek ook part en deel heeft moeten nemen, doch die door des Heeren genadig en alwys bestier, door een definitief Tractaet zyn uyt den weg genomen, Ons beneffens Onze getrouwe Bondgenoten, op het advies van zyne Doorl. Hoogheit den Heer Prins Erfstadhouder, genoodzaekt gevonden hebben, te arresteren eene heffinge van den Vyftigsten Penning van de Waerde van een ieders Bezittingen, en daer toe op den 27 October 1747. een Plakaet hebben geëmaneerd, waer by de maniere van heffinge is gereguleerd. Ingevolge van welk Plakaet de twee eerste kwartalen op de gestelde termynen zyn ingekomen; Doch de twee laetste vierendeelen door de ongelukkig ontstane binnenlansche onlusten niet hebben kunnen worden ingevorderd; waer door de Provintiale Comptoiren van penningen ontbloot, en met overgroote schulden overladen zyn geworden, en de Provintie in hare furnissementen ter Generaliteit en betalinge der Militie merkelyk is ten agteren geraekt; Zoo is 't, dat Wy, op het hooge advies, en alzoo met overleg van zyne Doorl. Hoogheit hebben goedgevonden en verstaen, vinden goed en verstaen mits deze; dat de onvoldane twee termynen van den vyftigsten Penning zullen worden betaeld op den voet by voorsz. Plakaet van den 27 October 1747. bepaeld, en in het breede aengewezen, het eerste dezer twee termynen gedurende de drie laetste weken van de maend January eerstkomende, en alzoo voor het begin van de maend February, mits zulks ter concurrentie van de personele Goedschattinge, geschiede voor den 1 January 1749. door de Regenten en die aen de Regeringe behoren. Ten welken einde de Ontvanger Generael *C. L. v. Bouricius* en de verdere Gelastigde tot den ontvangst van het Goud en Silver, in de Munte binnen Leeuwarden zullen vaceren op den 9. 10. 11. 12. 13. en 14. December 1748. en op den 6. 7. 8. 9 10. en 11. January 1749 zullende de tyd der betalinge van het laetste of vierde quartael nader worden gereguleerd, en bekend gemaekt

En worden de Gerechten en Magistraten geauthoriseerd

feerd ende gelast, om ieder in hunne Jurisdictien eenige dagen daer toe by affixie van biljetten bekend te maken, en voorts door de Dorprechters en Stads-boden huiskondiginge te laten doen, en verders te procederen tot den ontvangst der furnissementen volgens voorgemelde Plakaet, en daer van verantwoordinge te doen, en verders te handelen als daer by is voorgeschreven. Doch vinden Wy goed dat de twee Dorps Gecommitteerden, welke tot het aenhooren der Rekeningen van de Generale Ontvangers en Collecteurs op een wettige wyze zyn gestemd, elk in zyn Dorp by den Ontvangst werden geroepen, en daer te boven nog geassumeerd twee van de gequalificeerste Dorps Ingezetenen; door het Gerechte daer toe te nomineren. Gelyk mede, dat in de Steden daer by worden geroepen eenige Gecommitteerden uit de Vroedschap en Bevelhebberen, by zich zelven uit den haren te verkiezen, met assumtie van twee of meer van de gequalificeerde Burgeren uit ieder Espel of kwartier, door de Magistraten daer toe te nomineren, om daer by te adsisteren ieder voor zoo veel het Espel of Kwartier, waer uit verkoren word aengaet. LEEUWARDEN.

En opdat niemand hier af onkundig moge zyn, hebben Wy deze alomme doen publiceren en affigeren ter plaetzen, waer men gewoon is publicatie en affictie te doen. Want zulks ten beste van den Lande verstaen word te behoren.

Aldus geresolveerd en gearresteerd op het Landschapshuis binnen Leeuwarden, den 22 November 1748.

S. G. J. V. B. RENGERS, vt.

Ter Ordonnantie van hun Ed. Mog.

Je. v. SMINIA.

De Prins Erfstadhouder des nagts tusschen den 17den en 18den dezer in goeden welstand alhier gearriveerd zynde, verschenen den 18. de 10 Compagnien Burgers dezer Stad in de wapenen, allen fraei uitgedoscht, en paradeer-

LEEU-WARDEN. den voor den Vorst. Na den middag werd zyne Hoogheit gecomplimenteerd wegens deszelfs overkomste door de Heeren Gecommitteerde Staten in het Mindergetal, als representeerende den geheelen Souverain; door de Heeren Gedeputeerde Staten; de Heeren van het Hof van Justitie, de Heeren Rekenmeesteren dezer Provintie, den Magistraet en de Bevelhebberen van de 10 Burger Comp. dezer Stad, de Kerkenraden der Gereformeerde Nederduitsche en Fransche Gemeenten en die van de Augsburgsche Confessie.

Donderdag, den 19, hadden de Officiers van 't Vliet en de verdere Officiers onder de Stads Jurisdictie gehoor, als ook eenige Gecommitteerden uit de Ingezetenen.

Vrydag, den 20sten, volgens oude gewoonte bestemd zynde, om de Sententien wegens afgedane regtszaken by het Hof van Justitie uit te spreken, werd zyne doorl. Hoogheit, 's morgens om 10 uuren, door vier Heeren Raden van 't Hof afgehaeld en naer de Cancelary geleid, wanneer na een weinig in de Raedkamer vertoefd te hebben, de Vorst nevens de geheele Raed van Justitie publiek op de Rolle verscheen, om het uitspreken der Sententien aen te hooren, waer na zyne Hoogheit noch omtrent een geheel uur in de Vergadering vertoefde, en vervolgens op gelyke wyze weder uitgeleid werd als dezelve gekomen was.

Saturdag, den 21sten, verscheen de Vorst, door 's Lands Sekretaris *Sminia* verzogt zynde, in het Collegie van 't Mindergetal, wanneer de geheele Staet verzogt werd in de Kamer van Oostergoo te komen. Deze daer zynde, ging zyne Hoogheit, verzeld van de Heeren van het Minder-

dergetal, ook in de Kamer van Oostergoo, en deed, na zich aen een tafel geplaetst te hebben, aldaer eene beweeglyke aenspraek aen de vergaderde Heeren, in welke de Vorst betuigde dat hy, door de Staten gemagtigd zynde om, na overroeping van Gedeputeerden, den staet van het Land op vaste gronden te stellen, de ingeslope abuizen te redresseren, en de Provintie in rust en bloei te brengen, thans overgekomen was om daer toe, zoo veel mogelyk den grondslag te leggen, en dat hy zulks doen zoude zoo als hy het voor God ten jongsten dage zoude kunnen verantwoorden; communiceerde ten dezen einde aen hun Ed. Mog. een Reglement, bestaende uit 61 Artikelen, dat dienen zoude tot een fundamentele en onverbrekelyke Wet, waer naer alle zaken, daer in vervat, voortaen zouden worden beleid en behandeld. Het welk van den volgenden inhoud was: LEEUWARDEN.

WY WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, *by der Gratie Gods, Prinse van Oranje en Nassau;*

Allen den geenen die deze zullen zien of hooren lezen, Salut, Doen te weten; Nademael de Edele Mogende Heeren Staten van Vriesland, Ons ingevolge derzelver Resolutie van den 11. Juny dezes Jaers 1748, hier vooren gesteld (*), speciael verzogt, gequalificeerd en gemagtigd hebben, omme na overroepinge van eenige Heeren Gedeputeerden uit de Staten en Gecommitteerden uit de Ingezetenen, zoo als Wy zullen goedvinden, de Constitutie en Staet van het Land op vaste gronden te stellen, de ingeslopene abuizen zoo omtrent de Regering, Finantie als anderszints te redresseeren, en de Provintie in rust en bloei te brengen, en ten dien einde zoodanige Plakaten en Ordonnantien te doen emaneren als Wy tot welwezen van den Lande zullen verstaen te behoren, ten dien einde by gemelde Resolutie Onze Instructie zoodanig Amplierende, dat zoo wel Wy, als Onze

(*) Deze hebben wy reeds hier voor bladz. 543 medegedeeld.

LEEU-WARDEN. ze Descendenten, genoegzame authoriteit zullen bezitten, om de Regering in hare wettige Constitutie te bewaren, ingevolge het geene als nu door Onze bestieringe zal werden gereguleerd. Zoo is 't, dat Ons niets meer ter harten gaende, als om aen het geen voorschreven is te voldoen, en door alle billyke, heilzame en noodige Middelen, de zoo hoog gerezene troubles en onlusten te appaiseren en bevredigen, Wy, na ingenomen te hebben het advies van eenige Heeren Onze Gecommitteerden, expresselyk en ten dien einde vooraf na hoogstgemelde Provintie van Vriesland gezonden, en na dat dezelve alvorens met Heeren Gedeputeerden uit de Heeren Staten, en eenige Gecommitteerden uit de Ingezetenen, daer over in het breede hadden geconfereerd en gebesoigneerd, goedgevonden hebben te statueren, zoo als Wy voor nu en altoos statueren by deze.

I. De Staet van de Provintie van Vriesland van alle oude tyden bestaen hebbende en gepresenteerd geweest zynde door Edele, Eigen-erfden, en Steden; zoodanig, dat uit de respective Grietenyen, een Edelman en een Eigen-erfden ten Landsdage wierden gedeputeerd, zoo zal het zelve voortaen en om ieder by zynen Rechten en Præeminentien te maintineren, onverbrekelyk werden onderhouden, en dienvolgende uit ieder Grietenye een Edelman en een uit de Eigen-Erfden, ten Landsdage werden gecommitteerd, om over alle zaken aldaer voorkomende te besoigneren, en wegens de Grietenyen, door welke gevolmagtigd zyn, te stemmen, zonder daer van, om wat redenen, en onder wat benaminge of pretext, zulks ook zoude mogen zyn, te devieeren; werdende dienvolgende de abuizen ingeslopen tegen 's Lands fundamentele Wetten en wel speciael het zestigste Artikel van de Resolutie van den 31 December 1698, door welke ingeslopen abuizen een Grietman en een Oud Grietman, of schoon, geen Edelen waren, tot de comparitie ten Landsdage voor Edelen wierden gehouden, by dezen geaboleerd en vernietigd.

II. Voor Edelen zullen werden gehouden welkers Famillien daer voor in de publieke Registers zyn geagnosceerd, en zoodanige die namaels binnen deze Provintie mogten komen woonen, en volkomen bewys van haren Adelyken staet zullen kunnen geven, welke, na dat dezelve volgens 's Lands Wetten zullen zyn genaturaliseerd, insgelyks als Edelen zullen konnen worden gecommitteerd.

III. Sederd lange Jaren herwaerts, veele klachten en Doleantien ontstaen zynde over het onbehoorlyk acquireren en behouden van zoogenaemde Stem-gerechtigheden, door het leg-

leggen van Stemmen op Hornlegers, met affcheuring der Landen daer toe gehoorende, waer door tot nadeel van veele Stem-gerechtigde Ingezetenen van de aloude en ware Conftitutie der Regering werd afgeweken; Zoo is 't, dat Wy daer inne willende voorzien, noodig geoordeeld hebben by dezen te ftatueren, en vaft te ftellen, dat geen andere Stemmen zullen werden geadmitteerd, als van Hornlegers voorzien met eene Huizinge en de kwantiteit van vyf Pondematen Kleiland of tien Pondematen Woudland, zullende voor Kleiland gerekend werden de zulke, dewelke voor dezen de volle Hoorngelden hebben betaeld, en de overige voor Woudland, met deze verdere bepaling, dat zulks maer alleen zal ftand grypen voor den tyd van tien jaren, doch dat na dien tyd dezelve Hornlegers zullen moeten voorzien zyn met tien Pondematen Kleiland, en twintig Pondematen Woudland, gerekend in maniere als hier voren gezegd is, zonder het welk dezelve Hornlegers na den voorfz. tyd het recht van Stemming niet zullen mogen exerceren. Doch zullen hier van zyn geëximeerd zoodanige Stemdragende Zathen, die in 't Quohier van den jare 1640. zyn geadmitteerd, welke fchoon met de kwantiteit van Landen, hier voren bepaeld, niet voorzien zynde, echter als nog zullen werden gehouden voor admiffibel, zoo wanneer dezelfde kwantiteit van Landeryen, doen ter tyd daer onder gehoord hebbende, daer onder als nog is gehoorende. Gelyk mede de Huizen, met Stemmen begerechtigd, hun recht van Stemming zullen behouden, indien kan werden aengetoond in het jaer 1640. daer onder geen Land is beklemd geweeft. Zullende voortaen, op dat het geene by dezen is geftatueerd, ftiptelyk werde achtervolgd, op het Stem-Quohier moeten werden aengetekend de grootte der Plaetzen en Landen daer onder behoorende.

LEEUWARDEN.

IV. De vergroting der Hornlegers zal kunnen en mogen worden gedaen, met by dezelve te voegen zoo vele Landeryen als daer toe nodig zullen wezen, gelegen in het zelfde, of naeft aengelegen Dorp, waer onder der zelver Stemgerechtigheit is gehoorende.

V. Omme voor te komen de menigvuldige kuiperyen en gefingeerde Donatien *inter Vivos*, zoo zullen voortaen de Donatien van Stemgerechtigde Vaftigheden geen effect of kracht hebben, als na verloop van een jaer, dat dezelve zullen zyn aengegeven aen de Secretary, om aldaer te werden geregiftreerd in de Proklamatie boeken, zullende daerenboven van zoodanige Donatien alle de Laften moeten worden betaeld, als van een effective

koop,

LEEU-WARDEN. koop, en het Recht van Naerneming subject zyn, nimelyk, voor zoodanige somme als dezelve worden aengegeven, om na proportie van dien 's Lands gerechtigheden te voldoen, zoo als insgelyks zal plaets hebben omtrent de Verwandelkoopen, die mede het betalen van 's Lands Rechten en het Recht van Naerneminge subject zullen wezen, voor zoodanige somma als die aen de Secretaryen worden aengegeven.

VI. Vele abuizen wordende gepractiseerd, met *quasi* en onder beding van zekere jaerlyksche Renten de Stemgerechtigheit aen zich te behouden, en nochtans het Hornleger en daer aen gehoorende Landen te verkopen, of als voor altoos te verhuren, gemeenlyk genaemd hare Stemmen; waer door iemand, zonder de Lasten te dragen, die van zoodanigen goed aen den Lande moeten worden gegeven, zich nochtans meester maekt van de Stem en prærogativen daer aen gehoorende, *direct strydig* tegen 's Lands aloude Wetten en billyke reden, waerom de Stemgerechtigheit aen dat zelve goed is gegeven, zoo werden by deze dusdanige practyken wel expresselyk verboden, en gestatueerd, dat niemand eenig Stemgerechtigd goed zal vermogen te verkoopen, op Cyns uit te geven, of voor altoos te verhuren en nochtans de Stemgerechtigheit aen zich te houden, en dat geen Verhuringen zullen mogen geschieden als ten langsten voor 15 jaren, werdende zoodanige reeds gepractiseerde fictitien van eigendom by deze gecasseerd, en geordonneerd, dat de Stemgerechtigheit van dien zal blyven slapen tot dat de gesupponeerde Eigenaer van de Stemgerechtigheit een Hornleger, en zoo veel Landen, als hier boven is gestatueerd, in volkomen en effectiven eigendom zal bezitten, en daer van behoorlyk bewys hebben gedaen, als wanneer zyn Stemgerechtigheit een jaer na het gedaen bewys wederom in activiteit zal komen.

VII. Nademael het somtyds komt te gebeuren, dat de Stemmen in een Dorp, en die der Dorpen in een Grietenye komen te steken, en dus de conclusie, vermits de egaliteit van Stemmen niet kan werden opgemaekt, zoo werd by deze gestatueerd, dat in zoodanige gevallen de decisie daer van zal geschieden door 't Lot.

VIII. Vreemdelingen, binnen deze Provintie Stemdragende goederen bezittende, en ook Inbooriingen by hare absentie of uitlandigheit hare Stemdragende Goederen door Procuratores latende administreren, en gemelde Procuratores die Goederen komende te verkopen, zonder speciale

ale Last en procuratie van den Eigenaer, of schoon zy daer voor de rato en sub spe rati komen te caveren, zoo zal nochtans de Stemgerechtigheit, tot die verkochte goederen gehoorende, aen den Kooper niet overgaen, als na dat de effective Eigenaer gemelde Verkoping behoorlyk en specialyk zal hebben geapprobeerd door eigenhandige Verteekening, of ander wettig geblyk, en dat daer van ook behoorlyk transport zal zyn gedaen. LEEUWARDEN.

IX. En dat ingevalle een Curator met beooginge van byzonder voordeel van zyne Papillen, geraden mogte vinden van hunne Vastigheden te verkopen, de aenhandelaer het Recht der Stemmen zal genieten gedurende de minderjarigheit, of tot zoo lange ieder hunner zal cesseren onder curatele te staen. Alles ten pericule van den Curator, en onverkort de minderjarige hun Recht tegens denzelven Curator ad interesse, en tegens den aenhandelaer ten principalen rei vindicatione, of zoodanig hun na beschreven Rechten, geoorlofd zal zyn.

X. By aldien iemand door verzuim, verzinninge, misbruik of door eenig ander toeval, anders op het Stemregister te boek stond, als die in de possessie was van de Grond, of het goed waer uit gestemd word, en daer over dispuit ontstaen mogt, zoo zal de Possesseur van die Grond alleen van het Stemrecht jouisseren, of schoon ook een ander daer van t'eeniger tyd gebruik hadde gemaekt, dewyl de bezittinge van de Stem geen andere oorsprongk kan hebben als van de bezittinge van den grond, waervan dezelve een sequele is, en daer van door gene toevalligheden van verzuim, doolinge of list, kan of behoord gesepareerd te worden.

XI. Het Stemreglement, zoo in Regerings als Kerkelyke zaken, zal in zyn volle vigeur blyven, voor zoo verre het zelve by deze niet word veranderd of gealtereerd.

XII. In het verkiezen of stemmen tot de Nominatie van een Grietman, zal men stiptelyk volgen de Reglementen daer op gemaekt, en voor het toekomende niet op de Nominatie mogen brengen, als zoodanige die den ouderdom van twintig jaren geadimpleerd hebben, en ook geene als gequalificeerde Personen; En indien over derzelver qualificatie eenig dispuit of hæsitatie mogte komen te ontstaen, zoo zullen de Heeren Stadhouderen, in der tyd, benoemen eenige Heeren of Leden uit de Landen, om over de validiteit dier qualificatie de plano te jugeren, aen welkers uitspraek elk en een iegelyk gehouden zal zyn zich te submit-

LEEU-WARDEN. mitteren, zullende de Electie uit zoodanige wettige overgebragte Nominatie competeren aen de Heeren Stadhouderen in der tyd, ingevolge de Resolutie en speciale overgifte van de Heeren Staten van Vriesland in dato 19 Augusti 1748.

XIII. Tot het benoemen en verkiezen van Volmachten ten Landsdage, Byzitters, Secretarissen en alle andere Officianten der Grietenyen, geene uitgezonderd, en waer over de stemgerechtigde volgens 's Lands Wetten moeten of kunnen voteren, zal de uitschryving of citatie behoorlyk en volgens de gestatueerde Ordre moeten geschieden, en geen stemcedulle langer als voor een jaer valabel zyn, en in welke den Datum van het passeeren derzelve zal moeten wezen uitgedrukt.

XIV. Tot het reguleren der Deelkosten, Dyks en Dorpslasten, zoo als mede over het beroepen van Predikanten, aenstelling van Kerkvoogden, en zullen de stemgerechtigde insgelyks behoorlyk worden geconvoceerd ofte geciteerd, en aldaer gene procuratien werden geadmitteerd, als die gedresseerd zyn zoo als in het vorige Artikel staet vermeld, en voorts in, en omtrent dit alles wel stiptelyk agtervolgt te worden de Wetten en Ordonnantien, en particulier het Reglement reformatoir van den Jare 1673. daer op geëmaneerd, zonder daer van onder wat pretexten of redenen het ook zyn mogt, in eeniger maniere te devieren.

XV. En dewyl mogelyk abuizen zyn ingeslopen over het begroten en emplooi der deelkosten, en om weg te nemen alle bedenking der Ingezetenen, en dispuiten die daer over zouden konnen ontstaen, zoo word by deze vastgesteld en geordonneerd, dat het Tractement van den Grietman, en om daer uit te vervangen alle Onkosten of Daggelden van de Gedeputeerden ten Landsdage, Salaris van Byzitters en Secretarissen, en alle andere zaken die uit de Deelkosten moeten worden gesupporteerd, zal worden gefixeert, op een bepaelde Somme Jaerlyks; in welk Jaerlyks Tractement in computatie zullen komen de grote Consentgelden, en alle andere Revenuen uit de Grietenyen voortkomende, zullende die te bepalene Somme gerekend worden na mate van den grootheid der Grietenyen, en de Lasten uit de Deelskosten te supporteren, en eens en voor altoos te werden vastgesteld by de Stemgerechtigde Ingezetenen van ieder Grietenye, daer toe behoorlyk, en zoo als hier voren is gezegd, geconvoceerd; En in cas van dispuit over de begro-

grooting van dit vast te stellen Tractement tusschen den Grietman en de Stemgerechtigde, zal zulks staen ter arbitrage en uitspraek van den Heere Stadhouder. LEEUWARDEN.

XVI. De Stem Quohieren van alle de respective Grietenyen in de drie onderscheidene Goo-en gelegen, zullen ten spoedigsten na het emaneren dezes werden gerevideerd, en conform aen dit Reglement worden geredresseerd en opgemaekt.

XVII. Aen ieder Dykgraef zal mede een vast en fortabel Tractement door de Stemdragende Ingezetenen, daer toe behoorlyk, en zoo als hier boven ten opzichte van den Grietman gezegd is, geconvoceerd, worden toegelegd, geproportioneerd na de grootheit, wyd uitgestrektheit, en meerder of minder beslag, en onderhoud der Dyken, zonder dat de Dykgraef ietwes meer zal vermogen te profiteeren, veel minder dat hy, of wie het ook wezen mogt, schoon zulks tot nu toe by sommige gepractiseerd word, een zeker Tantieme van de Gelden die aen de Dyken, en inkoop van derzelver materialen verwekt worden, zal vermogen te trekken onder wat benaminge het ook zoude mogen wezen, het welk hier mede voor nu en altoos wel expresselyk word verboden.

XVIII. In het onderhouden der Dyken en Zeilen, inkoop der Materialen, en alle noodzakelyke aen dezelve te doene reparatien, zal men betragten de meeste Ordre en Menage, zonder nogtans de Dyken of Zeilen in eenig verval te laten komen, en ten dien einde bezorgen, dat altoos een zekere somme geproportioneerd na de wyduitgestrektheit en kostbaerheit des Dyks, in voorraed is, om ingeval van schielyk opkomende toevallen te kunnen emplooieeren.

XIX. De Rekeningen der Dyks onkosten, en daer toe gehorende Admistratien zullen alle Jaren precies, op een zekeren te præsigeren dag, moeten worden gedaen, ten overstaen van alle de Stemgerechtigde, daer toe behoorlyk geciteerd, aen ieder van wien het vry zal staen, om op hunne kosten, een Copie der Rekeninge, of Extract uit dezelve te vragen, 't welk aen haer ook binnen een behoorlyken tyd zal moeten worden gegeven.

Gene Magistraets personen, Secretarissen, ofte eenige Suppoosten der Steden, zullen te gelyk vermogen te wezen Grietman, Byzitter, Secretaris of Fiskael der Grietenyen, veel min van wegens de Grietenyen ten Landsdage werden gecommitteerd, zoo als ook geen Grietman, Byzitter, Secretaris nog Fiskael, veel min de van-

LEEU-WARDEN. wegens de Grietenyen Gevolmachtigde ten Landsdage, tot de Magistratuur of bedieninge der Amten en Beneficien in de Steden zullen worden geadmitteerd, en die gene die bereids hier jegens mogten hebben gecontravenieerd, zullen verplicht zyn zich aenstonds na het emaneeren dezes, of van der Grietenye Amten, hier boven vermeld, of van de Magistratuur en Beneficien der Steden, te ontdoen (*).

XXI. In de Provintie van Vriesland niet meer als een ordinairen Landsdag gehouden wordende, die, na dat zes weken de vergadering geduurd heeft, volgens 's Lands aloude Wetten moet scheiden, zoo is het ten uitersten noodig dat, gemelden Landsdag wel ende naerstig worde waergenomen, dat gene dagen van dien passeeren, zonder de besoignes te entameeren, en dat voor al de respective Leden van dien, met alle goede harmonie en overeenstemming, de zaken aldaer in deliberatie zynde, zoo spoedig doenlyk ter conclusie brengen; tot bereiking van welk salutair oogmerk voor nu en altoos word vastgesteld, dat op den eersten Maendag in February, zynde den eersten dag der byeenkomste, alle de Procuratien van de Volmachten ten Landsdage immediatelyk zullen worden overgeleverd en geëxamineerd, en dat ten langsten Donderdags daer aen volgende, de Propositie gedaen, en de besoignes zullen worden geëntameerd.

XXII. Dat alle de zaken die in propositie moeten worden gebragt, door de Heeren Gedeputeerde Staten zelfs, of door Derzelver Secretaris, ter hunne Ordonnantie en resumptie, in geschrift zullen worden vervat, en aen de respective Kamers gezonden, die ieder in den haren daer over hebbende gedelibereerd, alle in de Kamers van Oostergo by den anderen zullen komen, en aldaer door den Voorzittenden Mindergetals Heer van ieder Kamer, of den daer toe te verkiezenen spreker, haer Adviesen en Consideratien op de onderscheidene, en dien dag in propositie gebragt zynde poincten, uitbrengen zullen, ten einde meer, als tot nog toe geschied is, gelegenheit zoude wezen, omme door solide redenen en Argumenten zyne Adviesen te bekleden, den een den anderen te elucideeren, en door overreeding de discreperende Sentimenten

(*) Ingevolge dit Art: heeft de Heer Dr. H. Daiwenstein, Schepen der Stad Leeuwarden, welke tot 10 Junuarii 1751 moest continueeren op den 24sten dezer kort na het publiceren van dit Reglement zyn Schepens Amt nedergelegd, Secretaris zynde van de Grieteny van Leeuwarderadeel.

ten te consolideren, zullende de extensie van het geresolveerde en geconcludeerde, den volgenden dag mede in de volle Vergadering moeten werden geresumeerd. LEEUWARDEN.

En zullen op de extraordinaire Landsdagen gene andere zaken in deliberatie worden gebragt, als die door het Collegie van Gedeputeerden zyn opgegeven, of staende de Vergadering opgegeven worden, zonder dat daer onder van buiten inkomende Brieven verstaen worden begrepen te zyn.

XXIII. In de respective Kameren zal ieder Grieteny, of Stad, eerst aldaer in den haren delibereren en concluderen, het zy by eenparigheit of pluraliteit van Stemmen, by aldien of uit den Adelyken Stand, of uit den Eigen-Erfden, of wel uit beiden, meer als een Volmacht ten Landsdage mogte wezen gedeputeerd, welk Advies zoo als het by een ieder Grieteny, of Stad, gevallen zal zyn, in de Kamer zal worden uitgebragt, zonder dat het Advies van een Lid ofte Volmacht van de eene Grieteny, of Stad, by een andere Grieteny, of Stad, in consideratie zal komen ofte geteld worden.

XXIV. Tot Volmachten ten Landsdage zullen niet mogen worden gesteld ofte gecommitteerd, als zoodanige welke den ouderdom van twintig Jaren zullen hebben geadimpleerd, zoo als ook gene Commissien, Amten, of Beneficien zullen mogen werden geconfereerd als op Personen, die insgelyks den gemelden Ouderdom van twintig Jaren zullen hebben bereikt, zullende zoo wel de Gecommitteerden ten Landsdage, als alle andere Amtenaren moeten wezen Liefhebbers van het Vaderland, en Voorstanders van de ware Gereformeerde Christelyke Religie, zoo als die thans in de publicke Kerken dezer Provintie word geleerd.

XXV. Alle de genen die ten Landsdage verschynen, zullen voor al beloven en zweren, *des Lands Privilegien, Handvesten en gerechtigheden, en de Oude loffelyke Costumen, en speciael dezen Reglemente, te zullen voorstaen en defenderen, alle des Gemeenen Lands zaken met raed en daad te helpen bevorderen, daer inne adviseren en besluiten, zulks zyluiden na hunlieder verstand en regte Conscientie ten gemeenen beste en welvaren bevinden zullen te dienen, zonder affectie, gunste, ofte ongunste; Allen Ordonnantien en Resolutien van de Staten, de Commissien en Lasten, hun Staets-gewyze bevoolen, na hun vermogen en wetenschap getrouwelyk te volkomen, en doen volkomen, en voorts secreet te houden alle zaken in de Ver-*

 ga-

LEEU-WARDEN. *gaderinge van de Staten gehandeld of besloten; die bevolen zullen worden secreet te houden, zonder die te openbaren.*

XXVI. Gene belastingen zullen mogen met meerderheit van stemmen geconcludeerd en uitgeschreven worden, maer zal daer toe gerequireerd worden de toestemming van alle vier de Quartieren, zonder dat daer omtrent de overeenstemming zal plaets hebben, des dat daer over dispuiten en oneenigheden ontstaende, zulks zal gelaten worden aen de uitspraek van de Heeren Stadhouderen in der tyd, waer na een ieder zich zal moeten reguleren.

XXVII. De Commissien, Amten en Beneficien, waer over ten Landsdage word gedisponeerd, zullen als van ouds onder de respective Kameren of Quartieren blyven verdeeld, en ook in ieder Kamer onder de Grietenyen, tot voorkominge van menigvuldige kuiperyen, en om zoo veel doenelyk een egaliteit onder dezelve te houden, gepartageerd mogen worden, met die bepaling zoo als nu in het Quartier van Westergo word gepractiseerd; Wordende de onbehoorlyke en tegens aller Gecommitteerden ten Landsdage, en zelfs aller Stemdragende Ingezetenen hun Recht, strydende Practyk, zoo als sederd eenige Jaeren in de Quartieren van Oostergo ende Wouden is ingevoerd, en waer by alle Amten en Commissien, die by verdeling ter suppletie van de respective Grietenyen dezer twee Kameren kwamen te vallen, geaffecteerd zyn, op en ten voordele van den Grietman alleen; by deze wel expresselyk verboden, en absolutelyk verstaen dat, de Grietman tot dezelve geen meerder Recht of pré zal hebben als de andere Volmachten ten Landsdage, zonder dat hier tegens, 't zy publiek of onder de hand, ofte onder wat pretext het wezen mogt, zal worden gecontravenieerd, zullende dienvolgens de daer over gemaekte Contracten, afspraken, of Conventien, voor nu en altoos voor gecasseerd en vernietigd worden gehouden.

XXVIII. Niemand zal voortaen tot eenige Amten en Beneficien worden geadmitteerd ofte in functie gesteld, ten zy hy alvorens, boven en behalven den Eed tot zyn verkregen Amt of Beneficie staende, eerst zal hebben afgelegd den Eed van Purge, en op het aller solemneelste zal hebben gezworen, dat hy tot het bekomen van dien, niet heeft gebruikt eenige onbehoorlyke middelen, het zy van geven ofte beloven van geld, ofte

te de waerde van dien, nog door zich zelfs, nog door iemand anders, dat hy daer voor niets geven nogte beloven zal, en zoo het te eeniger tyd tot zyne kennisse mogte komen, dat iemand anders zulks mogte hebben gedaen, dat hy het zelve aenstonds zal releveren en bekend maken aen de Heeren Staten, ofte aen die gene van wien hy zyne Commissie is houdende.

LEEUWARDEN.

XXIX. Geen Leden ten Landsdage Gecommitteerd zynde, of in het Collegie van Gedeputeerden Zitting hebbende, zullen in de Vergaderinge, of in het Collegie van Gedeputeerden mogen adviseren of stemmen over eenige Zaken, die hen personeel betreffen, of waer in dezelve zyn geconcerneerd, maer zich geduurende de Deliberatien over zodanige Zaken uit de Vergadering, of uit het Collegie moeten absenteren.

XXX. Door het Hof van Justitie, zal de volle zoo Crimineele als Civile Justitie, als van Ouds gehad hebben, worden geëxerceerd, zoo nochtans dat de Resolutie van den Jare 1663 in volle kragt hersteld en geobserveerd worde; en op dat alle oneenigheden tusschen de Hoge Collegien van de Provintie en Magistraten van de Steden en Landen, weggenomen en afgesneden worden, zoo zullen die van den Hove zich onthouden en niet vermogen aen te nemen, veel min eenige provisie van Justitie verlenen op de Provocatien die aen het Hof zouden mogen worden gebragt, van Politieke Ordonnantien en bevelen van Magistraten, rakende de Particuliere huishouding van hare Steden of Districten, als by voorbeeld het reguleeren van de Uuren van het afvaren, sampt Vragten, Laed, Los, en Leg-plaetzen van Wagenen en Schepen, Jaer en Weekmarkten, en plaetzen van dien, het maken en onderhouden van Straten, en generalyk van alles, het geen zy tot onderhouding van goede Politie, Gerief en gemak hunner Ingezetenen, en derzelver Negotie en Nering bevinden zullen dienstig te zyn, en by aldien over dit alles, ofte eenige andere zaken, gene uitgezonderd, eenig dispuit of Questie tusschen gemelde Hof van Justitie en de Magistraten der Steden en Districten mogten komen te ontstaen, zal zulks verbleven worden aen de Heeren Stadhouderen in der tyd.

XXXI. De Neder-Gerechten zullen insgelyks gemaintineerd worden by de oeffening en exercitie van de Justitie, haer van ouds competerende, zonder dat het Hof bevoegd zal wezen dezelve daer in te turberen, ofte die aen zich te trekken, eer en alvorens de zaken, volgens 's

LEEUWARDEN. Lands Wetten, en speciael volgens de hier boven gemelde Resolutie van den Jare 1663. ter harer Cognitie moeten komen.

XXXII. Tot Raedsheeren in het Hof van Justitie zal niemand mogen worden benoemd of aengesteld, ten zy hy den ouderdom van 25. Jaren volkomenlyk zal hebben geadimpleerd, en dat hy zal zyn Doctor of Licentiatus Juris.

XXXIII. Zoo als in gemelde Hof ook gene zullen mogen worden benoemd, veel min aldaer cessie nemen, die den anderen in consanguiniteit of affiniteit nader als in den vyfden Graed bestaen.

XXXIV. In de Neder Gerechten zullen geen Vader en Zoon of Schoon-Zoon, nog twee Broeders ofte Zwagers te gelyk worden geadmitteerd.

*XXXV. Zoo in het Hof als by de Neder Rechters, zal men alle Proceduren, zoo spoedig eenigzins *doenlyk is* termineren, en dezelve voldongen en in staet van wyzen gebragt zynde, ten langsten drie Maenden daer na pronuncieren.

XXXVI. Voorts zal het Hof van Justitie, en alle Neder Rechters, zig stiptelyk reguleren na hunne Instructien, en de Plakaten en Ordonnantien daer op gemaekt, tot 'er tyd toe dat by de Heeren Staten met overleg en Advies van Ons, en de Heeren Stadhouderen in der tyd, by nadere Instructien, Ordonnantien ofte Plakaten, daer inne zal zyn voorzien, alle welke de Raedsheeren van den Hove, en alle Neder Rechters, gehouden zullen zyn te agtervolgen, en dien conform, de Justitie te administreren.

XXXVII. De consignatie penningen, die op appoinctement zoo van het Hof, als van de Neder Rechters, ten Comptoire van consignatie zullen wezen gebragt, zullen aenstonds en zonder eenig dilaei, na het termineren van het Proces of incident, waer over zyn geconsigneerd, aen den Gerechtigden, na behoorlyk en conform de Wet gedaen verzoek van ligtinge, worden overhandigd ofte gerestitueerd, zonder dat daer van eenige korting van Salaris, ofte andere aftrek zal worden gedaen, als het geen volgens de Wetten en daer op geëmaneerde Ordonnantien behoord

XXXVIII. De Provintiale Finantien sederd eenige Jaren in een zeer grote agterheit geraekt zynde, en buiten staet, om, niet alleen de Lasten van de Unie, maer ook de particuliere huishouding van de Provintie behoorlyk gaende te houden, waer door het zeer te dugten

ten staet dat grote confusie, wanordre, en zelfs de ruïne van veele duizenden goede Ingezetenen dezes Lands, die in het Comptoir Generael geïnteresseerd zyn, zouden kunnen resulteren, en byzonder daer nu door het afschaffen der Pachten, nog zoo merkelyken verlies aen dezelve is toegebragt, zoo is het ten uiterften noodig, dat daer in een spoedige en voldoende voorzieninge worde gedaen, en ten eersten een Middel uitgedacht, dat aen het verlies der Pachten, zoo Provintiale als stedelyke, kan suppleeren; Weshalven by dezen wel expresselyk word vastgesteld, en de Heeren Staten op het allerserieuste verzogt, zoodanige Middelen uit te denken, en zoo spoedig doenlyk te introduceren, die aen het bovengenoemde verlies der Pachten, zoo Provintiale als Stedelyke, kunnen, en komen te suppleren, het zy met het introduceren van een Hoofdgeld, Quotisatien der Familien, na mate van ieders Gegoedheit, Staet, en na dat in de Pachten gewoon waren te contribueren, of zoodanig ander Middel, als het best en dragelykst kan worden uitgedacht, om aen dat groot en zoo noodzakelyk oogmerk te voldoen, wordende wel expresselyk allen en een iegelyk van wat Staet of Condictie hy mogte wezen, gelast, zich te submitteren en onderwerpen aen de ordres hier omtrent met ons overleg te stellen en te introduceren, dewyl zonder dat, alles verloren zoude moeten gaen.

LEEUWARDEN.

XXXIX. De twee nog resterende Termynen van den 50 Penning, zullen insgelyk ten spoedigsten werden ingevorderd, en elk en een iegelyk verplicht zyn, om na zyn vermogen, en ingevolge de Resolutie, en Plakaet van de Heeren Staten daer over geëmaneerd, het zyne generaslyk en zonder eenige agterhoudenheit te contribueren; En ten einde zulks met het meeste vertrouwen en tot encouragement der Ingezetenen geschiede, zoo zullen in ieder Grieteny en Stad, daer dien 50 Penning geheven en betaeld word, twee Leden ofte Gecommitteerden, uit de Ingezetenen te benoemen, benevens de Heeren van den Magistraet, in, en tot de betaling of ontvangst van dien 50 Penning assisteeren.

XL. Al, en een iegelyk zal voorts verplicht zyn, alle andere Lasten, die nog in train, en niet afgeschaft zyn, regulierlyk op te brengen, en aen 's Lands Comptoiren, volgens de gestatueerde Termynen, te voldoen, en te betalen.

XLI. Om verder, zoo veel doenlyk, de Provintiale Finantien te onderschragen, en de zoo zeer benoodigde Contante Penningen te vinden, zoo word vastgesteld, dat

LEEU-WARDEN. alle Pastorye goederen, die suppletie van nooden hebben, eu alle de Domeinen van de Provintie op het Bild, by perceelen publiekelyk, op den tyd nader door ons te reguleren, zullen worden verkocht, en de Stemgerechtigheden van dien wederom levendig gemaekt, en in activiteit gebracht, waer door de Provintie niet alleen by deze Verkopinge, maer ook by versterf en continuele Veralienatie, een merkelyke Somme zal profiteren, en de Landen daer en boven veel beter gecultiveerd worden.

XLII. Veele Suspicien, het zy gegrond ofte ongegrond, zynde ontstaen, dat sommige Ontvangers zich zouden hebben verstout, om 's Lands Penningen, langer als behoord, onder zich te behouden, en daer van particulier gebruik te maken, zoo word op het allernadrukkelykste by dezen gestatueerd, dat alle Ontvangers, Collecteurs, en alle andere die eenige invordering van 's Lands Penningen is aenbevolen, gene uitgezonderd, verplicht zullen zyn, om de invordering van de Penningen tot hare respective Administratien en Ontvangsten staende, regulierlyk volgens de gestatueerde termynen. te bezorgen, en de Gelden daer van provenierende, ten langsten zes weken na dat dezelve zullen zyn ontvangen, aen de Generale Ontvangers dezer Provintie over te brengen, op poene dat die geene die daer tegens, onder wat pretext zulks ook zoude mogen wezen, komen te contravenieren, de facto, en re ipsa van hunnen ontvangst, Collecte ofte Administratie, zullen worden verstaen vervallen te zyn, en het Amt impetrabel te wezen.

XLIII. En op dat dit bovenstaende Artikel, zoo veel te beter zyn effect sorteere en nagegaen kan worden of daer tegens word gecontravenieerd, zoo zullen alle Ontvangers, geene uitgezonderd, verplicht zyn, alle drie maenden aen de Heeren Gedeputeerde Staten over te brengen een staet, ieder van zyn Comptoir, waer inne vermeld zal staen den Ontvangst en Uitgave, die zy als nu sederd hunne laest gedane Rekening hebben gehad en in 't vervolg sederd den laest overgebragten staet van haer Comptoir, en welken staet by ieder van hun zal moeten wezen onderteekend, en geverifieerd, op den Eed by den aenvang van hunne functie gedaen.

XLIV. Gene Ontvangers, ofte eenige andere dien de Administratie van 't Lands penningen 's aenbevolen, zullen in hunne functien worden geadmitteerd, ten zy dezelve alvorens suffisante cautie en borg voor hunnen Ontvangst en Administratie hebben gesteld, conform de Ordres en be-

begrooting daer omtrent gestatueerd, of in het vervolg te statueren, en gene borgen zullen worden aengenomen, ofte geadmitteerd, als na dat zy alvorens by het Gerecht van de Plaets, waer onder sy ressorteren, zullen hebben geobtineerd een Acte van suffisance, en in staet te zyn om de penningen, waer vooren zy borgen zyn, in cas van zoodanigen toeval, te kunnen voldoen en betalen. LEEUWARDEN.

XLV. Alle die genen dewelke eenige Administratie ofte Ontvang van 's Lands penningen hebben, zullen voor een ander als borge niet worden geadmitteerd, zoo als ook niemand zich voor twee of meer Ontvangers als borge zal vermogen te constitueren.

XLVI. Omme zoo veel doenlyk, alle onnoodige Ontvangstloonen, ten profyte van den Lande te menageren, en de penningen zoo veel spoediger ten Comptoire Generael van de Provintie te doen overbrengen, zoo word by dezen gestatueerd dat, de generale Ontvangers plaetzen der Grietenyen in 't vervolg niet wederom zullen worden vergeven, maer dat de jegenswoordige Ontvangers, na de expiratie van de twee Jaren, voor dewelke zy allen volgens 's Lands Wetten, zyn ofte hebben kunnen worden aengesteld, ofte zoo veel eerder als die by aflyvigheit, desistement, ofte eenige andere toevallen vaceren, zullen worden gehouden van hare Amten vervallen te zyn, zonder dat gemelde Amten in 't vervolg ooit meer begeven zullen mogen worden.

XLVII. In alle Grietenyen, daer de generale Ontvangers plaets, om redenen hier boven gezegd, niet meer exteerd, zullen de Dorps Ontvangers verplicht zyn, de ingevorderde penningen zelfs direkt ten Comptoire van de generale Ontvangers dezer Provintie, op de hier voren gestatueerde termynen en bepalingen, over te brengen.

XLVIII. Gene Ontvangers, derzelver Substituten, Collecteurs ofte eenige andere, hoe ook genaemd, die eenige Administratie van 's Lands penningen zyn hebbende, zullen vermogen een of meerder Schryvers plaetzen te bedienen, ofte door zich zelve, ofte door andere, te laten administreren, en zullen van nu af aen zoodanige Ontvangers, derzelver Substituten, Collecteurs, en alle andere, eenige administratie van 's Lands penningen hebbende, verplicht zyn hare Schryverschappen, of die zy door andere laten waernemen, te quiteren, of wel den Ontvangst, Collecte, of administratie die zy zyn hebbende, 't welk ter hunner keure word gelaten.

XLIX. Zoo als hier boven is gestatueerd omtrent het vaceren en vernietigen der Generale Ontvangers van de

LEEU-WARDEN. Grietenyen, zoo word by dezen ook wel expresselyk vastgesteld en geordonneerd, dat de Schryvers plaetzen insgelyks zullen moeten uytsterven, en dat gene derzelver, by wat toeval die ook mogten komen te vaceren, in het vervolg zullen werden gesuppleerd ofte vergeven.

L. En op dat niettemin de betaling der Militie regulierlyk, en maendelyks promptelyk zoude geschieden, zoo zullen de Soldyen der Kompagnien, die door de afgestorvene, gequiteerde of gedimitteerde Schryvers plegen betaeld en voldaen te worden, in 't vervolg betaeld en voldaen worden by den Ontvanger, ofte Ontvangers Generael dezer Provintie, zoo als nu met de Militie op den extraordinaris staet van Oorlog, en op de quote dezer Provintie gerepartitieerd, word gepractiseerd, zullende de profyten die de Schryvers als nu trekken, komen ten voordeele van de Provintie, of gedeeltelyk worden geëmplooieerd, om altoos zoo veele contante penningen in 's Lands Comptoiren by soort van anticipatie, te verzorgen, als noodig zullen wezen om de soldyen van maend tot maend te voldoen, volgens een uytrekening en schikking daer over ten spoedigsten, met ons overleg té maken.

LI. Ten einde alle verdere menage, zoo veel mogelyk, voor 's Lands Finantien te betragten, zoo zal ten eersten na het emaneren dezes een bezoigne worden aengelegd, omme te examineren of nog verder eenige, het zy grooter of minder Amten en Beneficien konnen en behoren te worden afgeschaft, ofte wel derzelver Tractementen en Emolumenten gemodereerd en verminderd te worden, waer omtrent men verplicht zal zyn met alle *onzydigheit* en post-positie van eigen Intrest te werk te gaen, en daer op zoo spoedige Resolutien te nemen en werkstellig te maken als de redelykheit en natuur der Amten zal permitteren.

LII. De Gilden binnen de Steden, niet alleen door verloop van tyd zeer zynde vervallen, maer ook door Resolutien geaboleerd, en dus veele der Ingezetenen Recht en Privilegien vernietigd zynde, zoo word by dezen gestatueerd en geordonneerd, dat alle de Gilden binnen de Steden weder in train zullen worden gebragt, en by haer Gildebrieven gemaintineerd, waer toe noodig zal wezen dat de Oude Gilde-brieven werden gerevideerd, en na de jegenwoordige tyds omstandigheden verbeterd en veranderd, en dat voor de Gilden waer van de Gilde-brieven niet voor handen zyn, of in het ongereede mogen

wezen

wezen geraekt, nieuwe Gilde-brieven worden opgemaekt en uytgegeven. Leeuwarden.

LIII. Tot het revideren en schikken der Oude Gilde-brieven, en het opmaken der nieuwe, worden de Magistraten der respective Steden, ieder in den haren, by dezen gequalificeerd, met dien verstande nochtans, dat zy alvorens dezelve in train te brengen, die ter approbatie en ratificatie van de Heeren Gedeputeerden des Landschaps zullen overbrengen, en dat dezelve geapprobeerd en geratificeerd zynde, haer volle effect zullen erlangen; Dat ook het Hof van Justitie, en alle Neder-Rechters, gehouden zullen zyn dien conform recht te doen, en de Gilden allenthalven te maintineren en handhaven, des niettegenstaende zal het een ieder gepermitteerd zyn, om op de Ordinaris Week en Jaer-Markten, zyne Goederen, Eetwaren enz. ter markt te brengen, zonder op die dagen aen het Gilde of Gilden subject te zyn, of dat verstaen zal worden, daer door aen het Recht der Gilden te worden gecontravenieerd.

LIV. Alle Wagen, die geen behoorlyk Octrooi hebben, en federd den tyd van veertig jaren zonder zoodanig behoorlyk Octrooi zyn opgerecht, zullen van nu aen worden gesloten en vernietigd. en zal elk en een iegelyk verplicht wezen, om zyne Goederen en Koopmanschappen nergens als in de geoctrooieerde Wagen te laten wegen, op de Pœnen en Boeten by 's Lands Ordonnantie gestatueerd of nog te statueren.

LV. De Heeren Gedeputeerde Staten zullen in navolging van hun Eed, niet vermogen eenig beletzel toe te brengen ofte permitteren dat 's Lands Penningen niet behoorlyk en volgens de Ordonnantie worden ingevorderd, en ook geene Surcheances van executie vermogen te verlenen, maer zullen de Wetten daer omtrent stiptelyk en zonder eenige interruptie worden nagekomen en ter uitvoer gebragt.

LVI. Alle vorige Ordonnantien, Plakaten en Reglementen zullen blyven in haer volle kracht en vigeur, voor zoo verre dezelve door deze niet worden gecontrarieerd of veranderd, zullende elk en een iegelyk van wat staet of conditie dezelven wezen mogt, dien conform, en wel particulier na dezen Reglemente gehouden zyn zich te gedragen, en het zelve in alle zyne Poincten en Artikelen stiptelyk te achtervolgen en na te komen.

LVII. In de Commissien of Procuratien van de Volmachten ten Landsdage, zal worden geinsereerd dat zy Volmachten de Wetten, Plakaten, Ordonnantien en Regle-

men-

LEEU-WARDEN. menten dezes Landschaps, en wel speciael dit Reglement in alle zyne Poincten en Artikelen zullen nakomen en onderhouden, en door alle en een iegelyk doen nakomen en onderhouden, en dat zy zelfs gene propositien zullen doen of eenige Adviesen uitbrengen, nogte gedogen, dat die door andere worden gedaen of uitgebragt, hier tegens in eeniger maniere contrarierende.

LVIII. Alle Volmachten ten Landsdage, Raedsheeren in den Hove Provintiael van Vriesland, en derzelver Ministers, alle hooge en lage Magistraets-persoonen, Procureur Generael, Lands Fiskael, alle Landschaps en particuliere Ontvangers, en generalyk alle die eenige Commissien, Amten of Beneficien bekleden, gene uitgezonderd, zullen verplicht zyn de stricte observantie van 's Lands Wetten, Reglementen en Ordonnantien, en byzonder van dezen Reglemente, op nieuws te bezweren.

LIX. En by aldien iemand, wie het ook wezen mogt, onverhoopenlyk bevonden mogt worden daer tegens direct of indirect te contravenieren, zal zoodanig een gehouden worden, de facto van zyne Commissie, Magistrature, Amt, of Beneficie vervallen te zyn, onverminderd de Actie van den Procureur Generael, die hy tegens zoodanige vermeinen zal te konnen en moeten sustineren.

LX. Verders reserveren Wy aen Ons de explicatie en interpretatie dezes Reglements, zoo als Wy by opkomende disputen daer over en na gelegenheit van tyd en zaken bevinden zullen te behoren.

LXI. Om de memorie en geheugenisse van de zoo zeer hoog gerezene Troubles en onlusten, en de oorzaken die aenleidinge tot dezelve mogten gegeven hebben, uit de gedachten van een iegelyk, zoo veel mogelyk te wissen, en in een altoosduurende vergetenheit te stellen; Zoo hebben Wy goedgevonden de Ed. Mog. Heeren Staten van Vriesland by deze te verzoeken, om by een generale Amnestie alle het geene dat van den beginne der voorsz. ontstane Troubles en Onlusten ter zake en gelegenheit van dien, en daertoe eenige betrekkelykheit heeft, tot nu toe is voorgevallen, van wat natuur, en by wien het ook zoude mogen wezen begaen, kwyt te schelden en te aboleren, mitsgaders te vergeten en te vergeven met interdictie aen den Hove Provintiael, en alle andere Gerechten, Justicieren, en Officieren der voorsz. Provintie, van daer op nu of namaels, tegens iemand eenig onderzoek, calange of vervolg te doen; Met bevel aen allen en een iegelyk, om zich voortaen als goede, geschikte en getrouwe Burgers en Ingezetenen betaemd, te gedragen, en aen hunne Overigheit allen schul-

schuldigen eerbied en gehoorzaemheit te bewyzen, op pœne dat die gene, die bevonden zullen worden contrarie te hebben gedaen, daer over als verstoorders van de gemeene Rust, na de beschreven Rechten en Plakaten van den Lande, zullen worden gestraft. LEEUWARDEN.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie prætendere, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd daer men gewoon is zoodanige Publicatie en affictie te doen, want wy zulks tot Gemeene Lands welwezen en tot de herstelling van Rust en Vrede verstaen te behoren.

Gegeven in Leeuwarden den 21 December 1748.

(was geteekend)

W. K. H. F. PRINCE D'ORANGE en NASSAU.

Onder stond,

(L. S.) Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheit

En gecontrasigneerd,

J. de BACK.

Zondag, den 22, woonde zyne Hoogheit den Godsdienst by in de Wester Kerk, alwaer Dnus. *J. Ratelband* de Predikatie deed, en 's namiddags in de Jacobyner Kerk, onder het gehoor van Dnus. *D. Bertling*.

Maendag, den 23, werd, ingevolge het 61 Art. van het evengemelde Reglement, by de Heeren Staten gearresteerd een generale Amnestie, ten opzichte van alle gepleegde feitelykheden gedurende de ontrezene onlusten ontstaen, zynde van den volgenden inhoud:

De Staten van Vriesland, allen den genen, die deze zullen zien of hooren lezen, *Salut; Doen te weten*. Alzoo sederd eenigen tyd in deze Onze Provintie zyn ontstaen vele diffidentien en murmuratien onder de Ingezetenen, gevolgd van zware onlusten en beweegingen, voornamenlyk voortgesproten uit een misnoegen, tegens de hooge Regeringe in Landen en Steden opgevat, welke

zoo

LEEU-WARDEN.

zoo hoog gerezen zyn, datze tot zeer verregaende disordres en feitelykheden zyn uitgeborsten, en by verderen loop en voortgang, zoo ze niet in tyds gestuit worden, de allerdroevigste gevolgen zouden kunnen en moeten na zich slepen, ja de totale ruine van den Lande, en geheele omkeeringe van de Regeringe veroorzaken, alwaerom ten hoogsten noodig is, dat daer tegens ten spoedigsten op het allerkrachtigste worde voorzien; inzonderheit dewyl zyne Doorl. Hoogheit, de Heere Prinse van Oranje en Nassau, (volgens Onze Resolutie van den 11 Juny laetstleden, waer by zyne Hoogheit is verzogt en geauthoriseerd, om, na overroepinge van Gedeputeerden uit het midden van Ons, en Gecommitteerden uit de Ingezetenen, zoo zyne Hoogheit zoude goedvinden, de Constitutie en staet van het Land op vaste gronden te stellen, de ingeslopene abuizen, zoo omtrent de Regeringe en Finantien als anderszins te redresseren, de Provintie in rust en bloei te brengen, en ten dien einde zoodanige Plakaten en Ordonnantien te doen emaneren, als tot welwezen van den Lande zoude verstaen te behoren; met zoodanige ampliatie van deszelfs Instructie, dat zoowel Hoogstgedachte zyne Hoogheit, als deszelfs wettige Descendenten genoegzame authoriteit zouden bezitten, om de Regeringe in hare wettige constitutie te bewaren, ingevolge het gene nu door zyne Hoogheits hoogwyze bestieringe zoude worden gereguleerd) daer op een Reglement heeft gemaekt, en gedaen emaneren, waer by ten meesten nutte en welzyn van de Provintie in 't algemeen, en van de Ingezetenen van die in 't byzonder de noodige redressen op de gemelde abuizen zyn gemaekt, de constitutie van de Regeringe op geduurzame en solide gronden is hersteld, en dus de oorzaek van de voorschreven diffidentie en klachten van de Ingezetenen weggenomen. ZOO IS 'T, dat Wy uit een vaderlyke genegenheit, en voorzorge op alles wat tot ruste en welstand van Onze Provintie en alle de goede Ingezetenen van dezelve dienen kan, willende voorzien, met rype deliberatie van rade, en om de geheugenisse van deze zoo zeer hoog gerezene troubles en onlusten, en de oorzaken, die aenleidinge tot dezelve hebben gegeven, uit de gedachten van een iegelyk zoo veel mogelyk te wissen, en in een altoosduurende vergetelheit te stellen, na voorgaende advies van

Hoog-

Hooggemelden Heere Prinse van Oranje en Nassau, en op zyne Hoogheits ernstige recommandatie en begeerte, geordonneerd en gestatueerd hebben, ordonneren en statueren by deze, dat al het gene ter zake van de voorschrevene diffidentien en murmuratien, mitsgaders in de gemelde disordres en confusien tot nog toe is voorgevallen, van wat natuur en kwaliteit en by wien het ook begaen zoude mogen wezen, met alle de gevolgen en aenkleve van dien, zal zyn en blyven vergeten en vergeven; zoo als Wy, uit Onze rechte wetenschap en souveraine macht, al het zelve aboleren, te niete doen en vergeven by deze. Verbieden dien volgende wel expresselyk aen de Heeren Raden in den Hove en alle verdere Rechteren en Officieren dezer Landen, daer op nu of namaels tegens iemand eenig onderzoek of vervolg te doen. LEEUWARDEN.

Hebben wyders na voorgaende advies, en op de ernstige recommandatie en begeerte van Hooggemelde zyne Hoogheit, wel expresselyk geordonneerd en gestatueerd, ordonneren en statueren mits deze, dat voortaen niemand van wat staet of conditie hy ook zoude mogen wezen, zich zal vervorderen, de 's Lands Overigheit, Gerechten en Magistraten, Officieren en Justicieren, en andere, in wat dienst of emplooi die ook zouden mogen zyn, zoo ten platten Lande als in de Steden, met woorden eenigszins te beledigen, of in de authoriteit en het respect, hun competerende, te verkleinen, veel minder daer toe eenige oorzake of aenleidinge te geven of te maken; maer in tegendeel aen hun alle schuldige eer en gehoorzaemheit te bewyzen, op poene dat die gene, die bevonden zouden mogen worden, contrarie te hebben gedaen, daer over zullen worden gestraft zoodanig, als naer exigentie van zaken, volgens de dispositie van de beschreven Rechten en de Plakaten van den Lande, bevonden zal worden te behoren.

Dat ook niemand, van wat staet of conditie hy ook zoude mogen wezen, zich zal vervorderen, de voorschreven Overigheit, Gerechten en Magistraten, Officieren en Justicieren, en anderen, in wat dienst of emplooi die ook zouden mogen wezen, ten platten Lande of in de Steden, of ook iemand van de andere goede Ingezetenen van dezen Staet, onder wat pretext, schyn, of voorgeven het ook

LEEU-WARDEN. ook zoude kunnen zyn, zoo ten aenzien van hunne persoonen als goederen, by wege van feiten of met geweld in eenigerhande maniere te beledigen, beschadigen of dezelve tot het een of het ander forceeren of dwingen, veel min daer toe eenige wapenen of gewapend volk te gebruiken, op pœne, dat alle die gene, dewelke bevonden zullen worden daer aen handdadig te zyn geweest, niet alleen de Hoofden, maer ook de anderen, niet alleen de mannen, maer ook de vrouwspersonen, die zich daer toe zullen laten gebruiken, zonder eenige conniventie of dissimulatie met de dood zullen worden gestraft; en dat van gelyken, zonder eenige conniventie of dissimulatie, naer exigentie van zaken, zelfs ook met de dood, zullen worden gestraft alle die gene, dewelke bevonden zouden mogen worden, met woorden of werken oorzaek of aenleidinge te hebben gegeven, ten einde de voorschreven Overigheit, Gerechten en Magistraten, Officieren en Justicieren, en andere, in wat dienst en emplooi die ook zouden mogen zyn, of de goede Ingezetenen van den Lande, by wege van feiten of met geweld in hunne personen of goederen eenigszins beledigd, beschadigd of tot iets geforceerd of gedwongen zouden mogen worden, schoon dezelve de voorschreve actie zelfs met hunne personen niet zouden mogen hebben geassisteerd of bygewoond.

Ordonneren en statueren mede, dat alle de goede Ingezetenen van deze Provintie, indien, buiten alle vermoeden, eenige wegen van feiten zoo wel tegens de voorschreven Overigheit, Gerechten en Magistraten, Officieren en Justicieren en anderen in wat dienst of emplooi die ook zouden mogen zyn, als tegens eenige van de voorschreven goede Ingezetenen zouden mogen worden ter hand genomen, dezelve wegen van feiten, zoo veel in hun is, ook zelfs, dog op authorisatie of ordre van dezelve Overigheit, Gerechten en Magistraten, Officieren en Justicieren, onder hunne Hopluiden en andere Officieren, gewapender hand te verhinderen en beletten; de autheuren niet alleen, maer ook die gene, die zich daer toe zullen hebben laeten gebruiken, ook zelfs des noods zynde, met de wapenen aen te tasten, aen te grypen, en levendig of dood te bemagtigen, zonder van des te doen in gebreke te blyven, op pœne van zelvs

an-

anderſins daer over geſtraft te worden, zoo als naer diſ-poſitie van rechten en exigentie van zaken bevonden zal worden te behooren. LEEU-WARDEN.

Hebben noch, na voorgaende advies en op ernſtige recommandatie en begeerte van Hooggemelde zyne Hoogheit geſtatueerd en geordonneerd, ſtatueren en ordonneren by deze, dat alle de voornoemde Ingezetenen van den Lande, van wat ſtaet of conditie die ook zouden mogen wezen, hebben te betalen de gemene Lands ſchattingen en laſten, die by Ons tot noodige defenſie van den Lande albereids zyn of ook nog ingewilligd zouden mogen worden, en de Ontvangers, Collecteurs, Deurwaerders en Executeurs of andere 's Lands middelen vorderende de behulpzame hand te bieden, zonder dezelve met woorden of werken in eenige maniere te beſchadigen, beledigen, of in het invorderen eenige de minſte verhinderinge toe te brengen, op pœne, dat die gene, dewelke bevonden zullen worden hen met woorden beledigd, of in het invorderen eenigſins belet, of ook niet geaſſiſteerd te hebben, andere ten exempel aen den lyve, en die gene, welke bevonden zullen worden hen met eenige feitelykheden bejegend, aengegrepen, aengetaſt of beſchadigd te hebben, met de dood, zonder eenige conniventie of diſſimulatie geſtraft zullen worden.
En opdat niemant hier van onkundig blyve, enz.

Ingevolge deze Amneſtie werden vier Perſonen, die wegens wanbedryf in de gewezene Troubles in gevangenis zaten, ontſlagen.

Dingsdag, den 24, was zyne Doorl. Hoogheit tegenwoordig op het Landſchapshuis by het beſoigneren van de groote Commiſſie, die geauthoriſeerd is tot het uitdenken van nieuwe Middelen tot vervanginge van de afgeſchafte Pachten. Daerna hadden de Dames de eer den Vorſt te begroeten. Vervolgens was 'er geſpeeld, het welk zyne Hoogheit ook gedaen had met Mevrouwe de Douariere *van Aylva*, Mevrouwe de Gemalinne van den Raedsheer *Sixma*, en den Heer *J. G. van*

LEEU-WARDEN.

ook zoude kunnen zyn, zoo ten aenz…
fonen als goederen, by wege van … Na-
in eenigerhande maniere te beledi… els ge-
zelve tot het een of het ander f…
min daer toe eenige wapene… ft na den
bruiken, op pœne, dat all… leër Kerk
zullen worden daer aen h… *Westfhur.*
alleen de Hoofden, ma…
mannen, maer ook … geheele Staet
toe zullen laten geb… te vergaderen,
dissimulatie met … n werd van de Hee-
van gelyken, z… Vroedschap en Bevel-
naer exigentie … waer by zy verzogten van
len worden … Reglement van Raedsbestel-
den mogen … n ontslagen; het welk hun, staen-
aenleidin…
ven C… gadering, werd toegestaen.
en J… derdag, den 26 ging het Collegie van het
ook… ergetal *en Corps* uit naem van de Staten
de… en Prins voor deszelfs Decisie bedanken.

Vrydag was de Groote Commissie wegens de Finantien wederom in tegenwoordigheit van zyne Doorl. Hoogheit vergaderd. En vermits de meergem. Prins by deszelfs Decisie den Adel in deszelfs oude rechten hersteld had, kwamen de Heeren *Camstra*, *A. Vegelin*, *Unia*, en *J. G. van Burmania*, als oudste Leden van het Corps der Edelen, dien zelfden dag uit naem van den Adeldom, by zyne Doorl Hoogheit hunne Dankzegging afleggen. Vermits nu in de meergem. Decisie gezegt word, *dat één der twee Gedeputeerden, dien van wegens ieder van de dertig Grietenyen naer de generale Staets Vergadering gezonden word, een Edelman moet wezen*, hebben ook verscheide Generaels, Luitenant Generaels en Generaels Majors, Vriesche Edelen zynde, by request verzogt by deszels oude Voorrechten en Prærogativen hersteld te worden, en dat hun, naer 't voorbeeld van verscheide Landen en eenige Provintien in de Republiek, vergund mogt wor-

...n Militairen zynde, verkiesbaer- **Leeuwarden.**
...magten ten Landsdage uit den
...der deze voorwaerde echter
...anders dan de sessie be-
...dit requeſt is nog geen
...anderen kant heb-
...gering, uit oude
...elkers Voorzaten,
...en van Adeldom voor-
...ruimen tyd als Edelen by
...s-Vergadering tegenwoordig
...tegen het gem. Requeſt een Ver-
...yne Doorl. Hoogheit ingeleverd,
...ertoog door alle daer in belang hebben-
...de Grietmannen, uitgezonderd één alleen,
geteekend is.

Bahalven dit werd, op dezen dag, door den Magiſtraet, Vroedſchap en Bevelhebberen dezer Stad aen zyne Vorſtelyke Doorl. opgedragen het recht der verkiezinge van nieuwe Magiſtraets perſoonen, en verzogt om op nieuw zoodanig een Reglement te formeren, als zyne Hoogheit, naer deszelfs hoogewysheit, verſtaen zal te behooren; en 's avonds werd dezelve verzogt om een Burgermeeſter en twee Schepenen te verkiezen, uit een ten dien einde overgeleverde Nominatie.

Saturdag, den 28, is de Groote Commiſſie wederom vergaderd geweeſt, om het finael Project van de Finantien in 't net te ſtellen. Nadien nu het daeromtrent gemaekte Reglement veel bezigheit verſchaffen zal, zullen de Staten, die gemeenlyk in 't begin van February vergaderden, niet voor het midden van die Maend zulks kunnen doen: hebbende ondertuſſchen de Regenten dien dag den Eed

 tot

tot handhaving en inagtneming van de meerigem. Decisie afgelegd.

OVERYSSEL.

ZWOL.

Zwol. Omtrent het begin dezer maend was alhier een Vrouw begraven, oud 104 Jaren.

Den 14 dezer was hier tot Gemeensman onder approbatie zyner Hoogheit verkozen *L. J. Nyenslyk*, in plaetze van den overleden Heer *J. Sprakel.*

STEENWYK.

Steenwyk. Voor eenige weken was in deze Vesting een gansche opschudding ontstaen, ter gelegenheit der verkiezing van een Predikant; willende de Magistraet, volgens oude gewoonte, een' naer zynen zin verkiezen, waer de gemeente en Leden van den Kerkenraed zich tegen kantten, 't geen zoo grooten tweespalt verwekte, dat dit geheele Stedeken schier aen 't hollen raekte. De eene Party sprak steen en been ten voordeele der Regering, de andere, onder dekmantel van Prinsgezindheit, vuur en vlam daer tegen. De tongen by sommigen te kort schietende, begon men hier en daer met vuisten en kneppelen te procederen, 't geen zoo ver ging dat eenigen, niet zonder bebloede tronien en het kwetsen van een arm of been uit het geding raekten, en sommige huizen by het insmyten der glazen, zelfs kosten van ongelyk hebben moeten betalen. Doch eindelyk was, door de goede voorzorg der Regering en Gedeputeerden dezer Provintie, die een Com-

Commando Soldaten van het Regiment des Generaels *van Aylva*, te Zwol garnizoen houdende, voor een roede op den Schoorsteen gebruikten, alles weder in rust en vorige ploei gebragt.

STAD EN LANDE.

GRONINGEN.

Saturdag, den 14 dezer, is de Heer *A. A. van Iddekkinga*, wegens deze Provintie zitting hebbende in den Raed van State, alhier gearriveerd, waerop Maendag, den 16 's avonds tusschen 6 en 7 uuren, is in aller stilte alhier aengekomen de Heer Baron *van den Capelle*, Heer van den Boedelhof, zitting hebbende onder de Ridderschap des Graefschaps Zutphen, nevens de Heeren Mr. *A. J. Persoon* en Mr. *W. van Itsma*, Burgermeesters in de Steden Deventer en Harlingen, om wegens zyne doorl. Hoogheit, den Prins Erfstadhouder, in deze Provintie eene Commissie af te leggen; wordende door gemelden Heer *Iddekkinga* gerecipieerd. In de Stad gekomen, hebben deze Heeren Commissarissen by provisie hun intrek genomen in den Grooten Toelast, alwaer zy den volgenden dag door de Heeren Presidenten van de Stad, de Ommelanden en het Collegie van Gedeputeerde Staten verwelkomd zyn. Vervolgens hebben deze Heeren op den 20, wanneer het Landdag was, by welke gelegenheit de Eigenerfden en Volmachten ook in de Stad waren, en de Heeren van Regering allen met Oranje Kokarden voorzien op het Provintie huis zich vinden lieten, hunne Credentialen overgeleverd en opening van hunne Commissie gegeven. Sederd is ieder weder met Oranje Kokarden en Strikken vercierd. Den 21 hebben de gezamentlyke Volmachten uit de Stad,

GRONINGEN.

Stad, Ommelanden, de Oldamten en 't Goregt ieder afzonderlyk, 's morgens tusschen 10 en 11 uuren, deze Heeren Commissarissen aen hun Logement over hun behouden aenkomst alhier gecomplimenteerd; waer na de Heeren van de Hooge Justitie-kamer ook derwaert gegaen zyn.

STAETS BRABAND.

MAESTRICHT.

MAES-TRICHT. De Heer *van Berck*, Directeur van de Hollandsche, en de Heer *Panchaud*, Directeur van de Engelsche Magazynen, op eenige valsche beschuldigingen, door de Franschen niet alleenlyk in arrest genomen, maer zelfs in een zeer naeuwe en strenge gevangkenisse opgesloten geweest zynde, waren uit kracht eener ordre des Graven van Argenson, Staets Minister zyner Allerchristelykste Majesteit, in de voorleden Maend weder op vrye voeten gesteld, zonder, na eene onrechtvaerdige detentie van 6 Maenden en eenige dagen, eenige andere voldoening te erlangen, dan tot getuigen hunner onschuld de zoodanigen te hebben, wier grootste belang zyn zoude hen schuldig te zien verklaren.

Tot Gouverneur dezer Stad was aengesteld de Heer Baron *van Aylva*.

BERGEN OP DEN ZOOM.

BERGEN OP DEN ZOOM. Eindelyk was deze Stad den 7 dezer door de Franschen ontruimd, nadat zy een jaer, 2 maenden en 22 dagen meester van dezelve geweest waren.

Des morgens om 10 uuren begon het Fransche Guarnizoen, 5 of 600 man sterk, zich voor en te-

tegen over het Stadhuis te posteren. Hier op kwam de Baron *Wilke* met ruim 100 man des Regiments van den Generael *Leutrum* de Woudsche Poort inrukken. Zy marcheerden de Zuivelstraet langs, met de bajonet op de Snaphaen; en posteerden zich voorts op de markt tusschen de Fransche Troupen in. Daer op werden de sleutels der Stad door den Groot Major *St. André* aen hem overgeleverd. Alle de Posten zoo aen de Poorten als elders vervolgens afgelost, en door ons volk bezet zynde, trokken de Franschen terstond de Stad uit, niet zonder achter den rug te ontvangen een ernstigen adieu, hun toegezwaeid door de meeste Ingezetenen, allen op dien stond met Oranje-Kocardes op de hoeden pronkende. Van den beklagelyken toestand der Stad in 't algemeen, zullen wy thans zoo te minder spreken, als wy daer van, by het overgaen derzelve te breedvoeriger eene beschryving gedaen, en zelfs naderhand meermalen gewag gemaekt hebben. Het opbrengen van zoo zware en gedurige contributien, heeft het onderscheid van rang tusschen de Ingezetenen genoegzaem gansch en al wech genomen, zynde verscheide fatzoenelyke Burgers tot den bedelzak gebracht. Naest het gereede geld, bestond het voornaemste gebrek in ontbeering van genoegzame werklieden, bouw- en brandstoffen. Dan men twyffeld niet of in de behoefte zal wel haest voorzien, en alles met den tyd weder in een voegelyken plooi gebragt worden door de wyze schikking van onzen doorluchtigen Erfstadhouder. Immers heeft zyne Hoogheit op het hooge Bewind reeds orde gesteld; tot Gouverneur dezer Stad benoemd den Heer Generael *Praetorius*, en tot Commandant derzelve, den Heer Generael Major *Stuart*.

BERGEN OP DEN ZOOM.

Bergen op den Zoom.

Voorts was tot Drossaerd dezer Stad aengesteld de Heer *van Myndershagen*, in plaetze van wylen den hoog welgeboren Heer *Pieter Cornets de Groot*; tot Burgermeesters, de Heeren Mr. *Willem Hendrik van der Hulst* en Mr. *Jan Louis van Kattenburg*, mitsgaders tot Pensionaris de voorn. Heer *W. H. van der Hulst*; en, wegens den Keurvorst van de Paltz, tot Schepenen, de Heeren *P. de la Costorio*, *A. de Camp*, *Pieter Faure*, *S. van der Heys*, Mr. *J. L. van Kattenburg*, Mr. *Karel van Bommel*... *van Genderen*, *A. Baks* en... *Kys*.

Den 22 dezer had men in de Fransche Kerk, die, schoon ook zeer beschadigd, echter nog bruikbaer was, den Hemel, voor de verlossing dezer Plaetze uit het geweld der Franschen, plegtiglyk gedankt.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN 'T RUNDERVEE.

Berichten aengaende de Sterfte van 't Rundvee.

Uit de Provintie Gelderland meld men ons in deze maend nopens deze Bezoeking noch goeds noch kwaeds. In Zuidholland blyft het by aenhouding, zeer ongelyk toegaen. Om of by *Dordrecht* hoorde men weinig daervan, hoewel men niet ver van daer in den Alblasserwaerd, te Bleskensgraef, Wingerden, Hofwegen enz. bitterlyk klaegde, vermits de ziekte, op sommige plaetzen, voor de derde reis ontstaen, in deze en gene stallen een of twee en in andere niet een eenig beest had overgelaten. Om de *Klundert* bespeurde men op nieuw ontstekingen. In *Delfland* was het niet beter gesteld dan in den Alblasserwaerd. Om *Zevenbergen* bleef de ziekte noch aenhouden. Hier

tegen

tegen vond men in het land van Altona; niet ver van *Almkerk*, Veebouwers die gedurende de gansche tyd der sterfte niet een eenig kloek beest verloren hadden, niet tegenstaende zy verscheide malen hunne stallen uitverkocht, en die vervolgens weder met anderen, zelfs ongebeterde, Beesten gevuld hadden. Ook werd om den *Briel* door 's Hemels goedheit van deze Landplage niet meer gehoord. Doch in Noordholland als om *Alkmaer* en in de bedykte *Schermeer* ging de kwael haren gang; gelyk ook om *Hoorn* en in de Beemster, in welke laetste streek men thans zoo bitter als ooit klaegde. Gewenscht nochtans was en bleef het thans in ZEELAND. Dan in de Provintie UTRECHT woedde de ziekte nog sterk, voornamelyk om *Montfoort*. Droevig was het ook nog gesteld in FRIESLAND. Deerlyk zag het hier en daer nog uit in OVERYSSEL als om *Zwol* enz. Uit GRONINGEN of *Drenthe* nopens deze zaek in deze maend geen berichten ontvangen.

BERICHTEN AENGAENDE DE STERFTE VAN'T RUNDVEE.

Lyst der PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

	Rotterd. 23 Decemb. by 't Vernd.	*Utrecht.* 14 Dec. 't Mud.	*Leeuw.* 24 Dec. 't Lope.	*Deventer* 14 Dec. Mudde.
TARW.				f 7:- 10:-
Oude Zeeuwsche	20 a 22 ß	f 9: 16:-		
Puik Nieuwe	16 a 19 ß			
Gem. soort	11 a 13 ß			
Blaeuwe Tarw	14 a 17 ß			
Zomer	———	f 9:-		
ROGGE.	———	f 5 16:-	62a68st.	f 4: 12:-
Zeeusche en Brab.	11 a 12 ß			
ERTEN *Graeuwe*	15 a 17 ß	f 13:-	f 6 a 8½:-	———
——— *Groene*	14 a 16 ß	f 14:-	f 6½ a 9:-	———
——— *Witte*	9 a 11 ß	———	f 4 a 5:-	———
BOONEN *Witte*	12 a 15 ß	f 10:-	f 5½ a 5¾:-	———
	by 't Last.			
——— *Paerde* / ——— *Duive*	17 a 19½ £	f 5:-	58a62st.	———
KOOLZAED. *Inlandsch*	37 a 39 £			
	by 't Hoed.			
HAVER.	———	f 3:- 3:-		f 1:16:-
——— *Voer*	19 a 22 gl.		24a30st.	
——— *Brouw*	———	———	33a36st.	———
GARST.	———	f 4: 12:		f 4:-
——— *Zeeuws. W.*	37 a 39 gl.	———	53a60st.	———
——— *Zom.*	31 a 33 gl.	———	40a50st.	———
WEITE.	———	———	f 4¼ a 5½:-	———
BOEKWEIT.	———	f 4: 5:-	58a62st.	f 3: 10:-
	by 't Last.			
Vlaemsche en Brab.	17½ £			
LINTS.	———	f 6:-		
WICKEN.	———	f 6:-		

	Leiden. 14 Dec. 't Vierd.	*Rotterd.* 23 Dec. de Steen	*Briel.* 13 Dec. de 100 lb
BOTER *Gras.*	30a31gl.		
——— *Hooi.*	27a28gl.		
VLAS. *gem.*	———	16 a 17st.	
——— *Midd. soort.*	———	22 a 25st.	
——— *Best.*	———	24 a 34 st.	
MEEKRAPPEN.	———	———	f 19a24½:-
Onber.	———	———	f 19a24½:-
Mullen	———	———	f 2 a 5:-

Waernemingen omtrent het Weder en de Planeeten op den Huize *Zwanenburg* voor de Maend NOVEMBER 1748.

Dag.	Barrometer.	Thermom.	Kr. en St. der Wind.		Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Adspect. gr.	van Maen uuren		en Plan. uuren
	29. 7½	47	ZO	2	Betrokken			☍ ♀	3	
1	- 7½	50	——	2	Zeer betrok.		21	☍ ♂	16	
	- 6½	47	——	2	Betrokken					
	- 5¼	44	OZO	2	Omtr. held.					
2	- 5	57	——	3	Helder		5 ♈			
	- 4	49	——	2	Omtr. held.					
	- 4	44	OtZ	1	——					
3	- 3¾	51	——	2	——		19			☌ ☉ ♄ 1
	- 3¾	46	——	2	Betrokken					
	- 2¾	44	ONO	3	——					
4	- 2	48	O	3	Geheel betr.		3 ♉	☍ ♄	16	
	- 2¾	44	OtZ	3	Z. bet. omt. h.			☍ ☉	19	
	- 4½	48	ZtW	1	Geheel betr.					
5	- 5¼	50	——	1	—— Mottig		16			
	- 7	50	——	1	Reg. geh. bet.	1				
	- 7¾	49	ZZW	1	Zeer betrok.					
6	- 8¼	52	——	2	——		29	☍ ☿	17	
	- 9	50	ZtO	1	——					
	- 9¾	45	ZZO	2	——					
7	- 9¼	52	ZO	1	Geheel betr.		12 ♊			
	- 9½	46	——	1	Omtr. held.					
	- 8½	44	——	1	Zeer betrok.					
8	- 8	50	ZZO	1	Omtr. held.		24			
	- 6¾	49	Z	3	Reg geh. bet.	1¼				
	- 7½	46	ZtW	2	Mistig					
9	- 7¾	50	——	2	Betr. geh. bet.		6 ♋			
	- 8½	49	——	2	Geheel betr.					
	- 8	48	ZtO	2	——					
10	- 7	50	——	3	—— Regen		18			
	- 8¾	48	WtZ	2	Reg. omt. hel.					
	- 9¾	47	ZO	3	—— geh. betr.	2¾				
11	- 9¼	49	ZZO	3	Regen		0 ♌			
	- 9¼	53	ZW	5	—— omt. hel.	2¼				
	- 11¾	50	W	2	Omtr. held.					
12	30. - ½	52	WtZ	2	——		12	☍ ♃	5	☋
	29. 11½	50	ZtO		—— zeer betr.			□	19	VP
	- 8¾	51	——	3	Zeer betrok.					
13	- 8½	53	ZZW	3	——		24			
	- 8¼	52	——	2	Omt. h. z. be.					
	- 7¾	49	——	1	Geheel betr.					
14	- 8	50	(o)		——		6 ♍			
	- 9	47	NO	3	Mist geh. bet.					
	- 9	43	ONO	3	Geheel betr.					
15	- 9½	43	OtN	1	Reg. geh. bet.		18			
	- 10¾	42	N	1	Geh. bet. reg.	¼				
	30. -	43	NW	1	Zeer betrok.					
16	- ¾	48	NNW	2	——		0 ♎	☌ ♀	18	☌ ♂ ♀ 7
	- 2	46	WNW	1	Betr. geh. bet.			☌ ♂	18	

Dag.	Barrometer.	Thermom.	St. en Kr. der Wind.		Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Adspect. van Maen gr.		uuren	en Plan.	uuren
	- $1\frac{1}{2}$	45	WtN	1	Geheel betr.						
17	- $1\frac{1}{4}$	48	—	2	—		13				
	- $1\frac{3}{4}$	48	WNW	2	—						
	- $2\frac{1}{4}$	47	—	1	Motregen						
18	- 3	48	—	2	Geh.bet reg.	$\frac{1}{2}$	26				
	- $3\frac{1}{4}$	47	—	0	Geheel Betr.						
	- $2\frac{1}{2}$	46	WtN	1	—						
19	- $1\frac{1}{4}$	47	WNW	2	—		10 ♏	☌ ♄	7	☿ Retr.	
	- $\frac{1}{2}$	48	—	3	— Regen	$1\frac{1}{2}$					
	1	44	N O	2	Geheel betr.						
20	- $2\frac{1}{2}$	42	ONO	3	—		24	☌ ☉	9		
	- 5	34	—	3	— betr.						
	- $6\frac{1}{4}$	32	O t N	1	Omtr. held.						
21	- $6\frac{1}{4}$	36	—	1	—		8 ♐	☌ ☿	12		
	- 7	32	OtZ	2	Betr. Held.						
	- $5\frac{3}{4}$	37	ZW	2	Geheel betr.						
22	- $5\frac{1}{2}$	42	WtN	2	—		22				
	- $4\frac{1}{2}$	42	—	2	— Mottig						
	- $3\frac{1}{4}$	44	—	1	Geheel betr.						
23	- $3\frac{1}{2}$	48	—	2	Omtr. held.		7 ♑				
	- $3\frac{1}{4}$	44	—	2	Geh.bet.mo·						
	- $4\frac{1}{4}$	44	NW	1	Geh.betr.						
24	- $4\frac{1}{2}$	46	(○)		—		21				
	- $5\frac{1}{2}$	44	(○)		Mist.					☊	
	- $6\frac{1}{4}$	39	ZtW	1	—						
25	- 6	42	—	1	Betr. held.		6 ♒	☌ ♃	18	NP	
	- $6\frac{1}{2}$	40	—	2	Mist						
	- $5\frac{3}{4}$	44	(○)		—						
26	- 6	49	ZW	1	Geheel betr.		20				
	- $5\frac{3}{4}$	47	WNW	2	Mist						
	- 5	49	WtN	3	Motregen	$\frac{1}{2}$					
27	- 5	50	WNW	2	Geheel betr.		4 ♓	□	3		
	- 4	48	—	1	—						
	- 3	49	—	1	Motregen	$\frac{1}{4}$					
28	- 3	51	—	2	— Zeer bet.		18				
	- 3	47	—	2	— Geh. be.						
	- $2\frac{1}{4}$	46	ZW	2	Motregen	$\frac{1}{4}$					
29	- $1\frac{3}{4}$	48	WtZ	1	Geheel betr.		2 ♈	☍ ♂	6	☌☉☿	16 inf.
	30.	46	ZW	3	—						
	29.10	45	—	3	—						
30	- $9\frac{1}{2}$	46	ZZW	4	—		16	☍ ♀	10		
	- 8	44	—	4	— Mottig	$\frac{1}{2}$ L					

Gemiddelde { Barrometer 29D. $11\frac{2}{7}$ Lyn.
Gemiddelde { Thermometer $46\frac{1}{2}$ Gr.

Gevallen Water $11\frac{1}{2}$ Lyn.

't Uitgewaessemde $5\frac{1}{2}$ Lyn.

Dagelyksche kragt der Wind omtr. 2

Waernemingen omtrent het Weder en de Planeeten op den Huize *Zwanenburg* voor de Maend DECEMBER 1748.

Dag.	Barrometer.	Thermom.	Kr. en St. der Wind.	Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Aspect. van Maen en Plan. gr.	uuren	uuren
	29. 7	44	ZW 1	Regen	1¼			
1	- 7	46	—— 2	Zeer betrok.		29		
	- 6½	43	WtN 1	geh. zeer bet.				
	- 7½	36	NNW 3	Reg. geh. bet.	½			
2	- 8	28	NtO 3	Sneeuw —		12 ♉	☍ ♄ 6	
	- 9½	32	NO 1	Hag. sn. betr.				
	- 10¼	36	ZtW 1	Geheel betr.				
3	- 10½	39	ZW 3	Sn. zeer betr.		25	☍ ☿ 15	
	- 6½	44	—— 6	— Regen				
	- 7	50	WtN 4	Reg. geh. bet.	8¾			
4	- 8	49	—— 3	——		8 ♊	☍ ☉ 11	
	- 9¼	50	—— 3	Motregen				
	- 9½	49	WNW 2	Geheel betr.				
5	- 10½	50	WtN 2	——		20		
	- 11¼	48	—— 1	——				
	- 11¼	48	—— 1	——				
6	- 11½	49	—— 2	——		2 ♋		
	- 10¼	46	WtZ 3	——				
	- 7½	47	—— 3	— Regen				
7	- 7½	47	WNW 5	Mot. omtr. h.		15		
	- 8¼	41	—— 6	Reg. betrok.				
	- 10¼	44	—— 6	——	2			
8	- 11½	45	—— 5	——		26		☋
	30. 1	44	WtN 3	Geh. zeerbet.				
	- ½	46	W 2	Geheel betr.				
9	- ½	47	—— 3	——		8 ♌	☍ ♃ 21	VP
	30. -	47	—— 4	——				
	29. 9	44	ZW 4	——				
10	- 9½	50	—— 4	Mott. zeer b.		20		☿ Dir.
	- 10½	49	WZW 4	Reg geh. bet.				
	- 10½	49	WtZ 4	Motregen	½			
11	- 10¼	48	—— 4	Regen		2 ♍		
	- 8½	51	—— 5	Mot. geh bet.				
	- 9½	51	—— 4	Regen —	¼			
12	- 10½	51	—— 3	Geheel betr.		14	□ 15	
	- 11¼	49	—— 3	——				
	- 11	48	ZZW 3	Zeer betrok.				
13	- 10¼	50	—— 3	——		26		
	- 10¾	51	—— 5	Geheel betr.				
	- 8½	53	—— 5	Regen	2¾			
14	- 8¾	53	ZW 5	— geh. betr.		8 ♎		
	- 8	52	—— 5	Geheel betr.				
	- 6½	50	WZW 4	Reg. zeer bet.				
15	- 6½	51	—— 4	Zeer betrok.		21	☌ ♂ 12	
	- 8	49	—— 3	Betr. geh bet.				
	- 1	44	NNW 2	Regen —	¼			
16	- 2	45	—— 1	Geh. betrok.		4 ♏	☌ ♀ 13 ☌ ♄ 21	
	- 1	44	WZW 3	Zeer betrok.				

Dag.	Barrometer.	Thermom.	St. en Kr. der Wind.	Lugtsgesteldheid.	Reg. in L.	Adspect. van Maen gr.	uuren	en Plan. uuren
	$10\frac{1}{4}$	45	WZW 5	Regen	$1\frac{1}{2}$			
17	- $10\frac{3}{4}$	48	W 3	Regen		18		
	- $11\frac{1}{4}$	46	WtN 4	Z.b.omt:hel.				
	- $11\frac{1}{4}$	45	WNW 5	Zeer betrok.	$\frac{1}{2}$			
18	- $11\frac{1}{2}$	46	——— 6	Betrokken		2 ♐	☌ ☿ 7	
	30. $2\frac{1}{4}$	45	——— 5	Hag. reg.—	$1\frac{3}{4}$			
	- 3	44	W — 2	Betr.geh.bet.				
19	- $2\frac{1}{2}$	45	ZW 2	Motregen		16	☌ ☉ 20	
	- $\frac{3}{4}$	48	——— 3	———				
	29.$11\frac{1}{2}$	49	——— 4	Reg. geh.bet.	$1\frac{1}{4}$			
20	- $10\frac{3}{4}$	50	WtZ 4	Geheelbetr.		1 ♑		
	- $10\frac{1}{2}$	48	——— 3	Regen ———	$1\frac{3}{4}$			
	- $9\frac{1}{2}$	44	WtN 3	——— betr.	$1\frac{1}{4}$			
21	- $9\frac{1}{2}$	45	——— 4	Betrokken		16		♌
	- 8^{2}	42	W 5	Geh.bet reg.	1			
	- $7\frac{1}{2}$	44	WtN 6	Zeer betrok.				
22	- $9\frac{1}{2}$	40	WNW 5	Hag.zeer bet.		1 ♒		
	- 9^{2}	47	WtZ 4	Betr. regen	1			
	- 9	49	W 4	—Geh.betr.				
23	- $9\frac{1}{4}$	50	——— 4	Betrokken		16	☌ ♃ 10	NP
	- $9\frac{1}{4}$	48	WZW 5	Geheel betr.				
	- 7	47	ZW 5	———				
24	- $7\frac{1}{2}$	48	WtZ 4	Reg.zeer bet		0 ♓		
	- $10\frac{1}{4}$	43	W 4	Omtr. held.				
	- $10\frac{3}{4}$	40	ZW 4	Helder				
25	- $10\frac{1}{4}$	41	ZZW 4	Betrokken		15		
	- $8\frac{1}{2}$	41	——— 4	Omt.h.z.bet.				
	- $6\frac{1}{2}$	41	——— 5	Geheel betr.				
26	- 5	43	——— 6	———		29	□ 12	
	- 4	43	WZW 5	Regen betr.	$\frac{3}{4}$			
	- $2\frac{3}{4}$	39	Z 5	Helder				
27	28.$11\frac{3}{4}$	43	ZZO 6	Zeer betrok		21 ♈		
	- 5	43	ZtO 7	Reg.geh.bet.				
	- $8\frac{1}{2}$	42	ZW 5	Geh.bet.reg.	4			
28	- $10\frac{1}{4}$	42	——— 5	Geheel betr.		26	☍ ♂ 18	
	- $11\frac{1}{4}$	38	——— 5	Bet.zeer bet.				
	29. $\frac{1}{4}$	43	WNW 4	Regen —	2			
29	- $2\frac{1}{4}$	44	——— 4	———		9 ♉	☍ ♄ 17	
	- 5^{3}	43	WtN 3	Zeer bet, bet.				
	- 4	43	ZZW 4	Regen	$\frac{1}{4}$			
30	- 3^{3}	48	ZW 4	Mottig		22	☍ ♀ 17	
	- $5\frac{1}{2}$	49	WZW 6	Reg.geh.bet.	1			
	- $8\frac{1}{4}$	45	WZW 2	Omtr. held.				
31	- $9\frac{3}{4}$	47	——— 2	Helder		4 ♊		
	- $10\frac{1}{2}$	46	ZZO 4	Zeer betrok.				

Gemiddelde { Barrometer 29D. $8\frac{2}{3}$ Lyn.
Thermometer $45\frac{2}{3}$ Lyn. }

'tGevallen Water $34\frac{1}{2}$ Lyn.

't Uitgewaessemde $9\frac{1}{4}$ Lyn.

Dagelyksche kragt der Wind 4

DRUKFEILEN EN VERBETERINGEN.

bladz.	reg.	ſtaet	lees
2	30	16	162
	31	16	167
3	27	oorzaken	voorzaten
121	3	*Hyll*	*Byll*
194	29	*Arnold*	*Arnoldi*
	33	*Tisma*	*Itsma*
267	20	*Bergsma*	*Bergsma*, *A. Patras*
268	19	waren	waren, allen op de borſt voorzien met Penningjes, expres tot deze plechtigheit gemaekt.
269	22	Na de Koets van zyne Hoogheit	Hier op volgden alle Koetzen met twee paerden beſpannen. Na die, waer in zyne Hoogheit zat,
272	10	en andere Heeren van diſtinctie	*doe uit.*
328	3	♂ ☿ 6	♂ ♂ 6
331	20	kroonen	huldigen
377	31	door de Compagnie van den Kapitein Lieſtink ontworpen en op den 18 April ingeleverd	*doe uit*, alzoo zulks abuſief is, zynde het Requeſt nooit door de Comp. van Lieſtink alleen ingeleverd.
635	27	Remonſtrantie	Remonſtrantie. (*)

En onder aen de pag. deze Aent.

(*) Deze was van den volgenden inhoud.

„ *Aen de Ed. Mog. Heeren Staten van Frieſland* Remonſtreren „ aen Hunne Ed. Mog. met behoorlyke eerbied de Gezament- „ lyke Gecommitteerden uit de breede Gemeente, hoe dat zy lie- „ den giſteren met groote verwondering hebben ontvangen U Ed. „ Mog. Reſolutie op de 5 Poincten, den 22 dezer aan U. Ed. „ Mog. ingeleverd, inhoudende dat U. Ed. Mog. dezelve wel am- „ plecteren en approberen, maer de Executie daer van uitſtellen „ ten tyde, en zoo lange, het advies van zyn Doorlugtigheit, den „ Heere Erfſtadhouder zal zyn ingenomen. De Gecommitteer- „ den kunnen niet begrypen tot wat einde U. Ed. Mog. dat delai „ en uitſtel daer in hebben bepaeld, als zynde altyd de gedagten „ van zyne Hoogheit geweeſt, de Lands Kaſſe in ordre te brengen, „ op dat alle onheilen, die door 't wanbetalen der Militie konden „ reſulteren, wierden te boven gekomen, waer toe geen beter „ middelen konnen worden gepractiſeerd, als om zulke Penningen „ in te vorderen, die de Ingezetenen reeds aen den Lande ſchuldig „ zyn; het welk niemand kan twyfelen, of zal met 't hoog advies en „ de intentie van zyne Hoogheit overeen komen, zynde dit geen nieu- „ we zaken, maer al over lange in deze Provintie gepractiſeerd „ en door Staets Reſolutien beveſtigd. De Gecommitteerden oor-

deel-

„ deelden dat deze Poincten alleen daer toe strekken om U. Ed.
„ Mog. te ondersteunen, alzoo zagen, dat alle executien om
„ 's Lands Gelden in te vorderen, ophielden, en niet dorsten wor-
„ den ondernomen, waer door te vrezen stond, dat 's Lands Kas-
„ se, die doch zeer flegt voorzien is, geheel zoude worden uitge-
„ put; meenende de Gecommitteerden dat die Poincten zyn ge-
„ presenteerd aen U. Ed. Mog. als representerende de Souvereinen
„ van den Lande, om daer op een finale Resolutie alleen door 't
„ gezag van U. Ed. Mog. zonder uitstel te kunnen erlangen. Maar
„ alzoo de Gecommitteerden tot hun leedwezen ondervinden, dat
„ hunne poogingen worden gevilipendeerd, en alle hun arbeid en
„ werk ten dienste van den Lande en rust der goede Ingezetenen
„ aengelegd, weinig word gerekend, en daerenboven wederom
„ bedroefde tydingen van opschuddingen onder de Gemeente van
„ alle kanten inkomen, zoo vrezen de Gecommitteerden niet
„ zonder groote redenen, dat 't uitstellen van de executie van
„ de 5 gemelde Poincten elendige gevolgen zal na zich slepen.
„ Alwaerom de Gecommitteerden U. Ed. Mog. als nog met eer-
„ bied onder 't oog brengen de gemelde Poincten te willen appro-
„ beren, en zonder uitstel ter executie brengen, alzoo dezelve
„ niets anders behelzen, als 't gene tot rust en welstand van den
„ Lande kan strekken; dat by onverhoopte afslag de Gecommit-
„ teerden genoodzaekt zullen zyn aen hunne Committenten (wel-
„ ke al lang opening van zaken in dezen van hun hebben ver-
„ wagt) kennis te geven, als wanneer te vrezen staat, dat alles
„ tot innerlyke smert en droetheit der Gecommitteerden in voo-
„ rig geweld zal uitbersten, zonder dat zy lieden in staet zullen zyn
„ hunne goede intentie en oogmerk, die alleen de rust en welvaren
„ van den Lande zyn, verder te kunnen bereiken, *Quo facto* enz.
De Staten gaven hier op het volgende antwoord.

„ De Staten van Friesland gedelibereerd hebbende op de Remon-
„ strantie van wegens den Gecommitteerden op den Doele vergaderd
„ aen Hunne Ed. Mog. overgeleverd, hebben daer by de 5 Artike-
„ len geapprobeerd, en zullen dezelve ten allerspoedigsten laten
„ publiceren en affigeren ter gewooner plaetze.

Leeuwarden den 26 July 1748.
(was getekend).
J. van Sminia.

bladz.	reg.	staet	lees
789	40	☍ ♃ 10	☌ ♃ 10
890	39	affigeren	affigeren (*)

En onder aen de pag. deze Aent.

(*) De publikatie hier van is te Leeuwarden alleen geschied, en de affictie nergens, om dat, toen in 't begin van Aug. in deze Provintie krygsvolk kwam, de Staten deze Publicatie lieten supprimeren.

899	7	20	29
1128	31	daer	daer na

BLADWYZER DER VOORNAEMSTE ZAKEN.

A.

C

D.

Een

Hie-

J.

K.

L.

N.

O.

jaar

P.

een

BLADWYZER.

Stokke

BERIGT VOOR DEN BOEKBINDER.

Alle de Titels der bizondere Stukjes moeten, in 't binden van dit Deel, weder uitgesneden; het Standbeeld, den Vrede verbeeldende, tegen over bladz. 1088; en de Titel *Twede Deels, Twede Stuk* voor bladz. 575 geplaetst worden.